

דוח תקופתי לשנת 2013

דוח תקופתי לשנת 2013

פרק א:	תיאור עסקי התאגיד
פרק ב:	דוח הדירקטוריון
פרק ג:	דוחות כספיים
פרק ד:	פרטים נוספים על התאגיד
פרק ה:	נספחים

פרק א': תיאור עסקי התאגיד

תוכן עניינים

4	1. תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד	4
4	1.1 פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו	4
5	1.2 תרשים מבנה אחזקות הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2013	5
5	1.3 תחומי פעילות	5
6	1.4 השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו	6
6	1.5 חלוקת דיבידנדים	6
10	2. תחום ביטוח חיים	10
10	2.1 תיאור כללי של התחום	10
13	2.2 מוצרים ושירותים	13
15	2.3 תחרות	15
18	2.4 לקוחות	18
20	3. ביטוח רכב חובה	20
20	3.1 תיאור כללי של תחום הפעילות	20
21	3.2 מוצרים ושירותים	21
23	3.3 תחרות	23
24	3.4 לקוחות	24
26	4. ביטוח רכב רכוש	26
26	4.1 תיאור כללי של תחום הפעילות	26
26	4.2 מוצרים ושירותים	26
27	4.3 תחרות	27
28	4.4 לקוחות	28
30	5. ביטוח כללי אחר	30
30	5.1 תיאור כללי של תחום הפעילות	30
30	5.2 מוצרים ושירותים	30
34	5.3 תחרות	34
35	5.4 לקוחות	35
36	6. ביטוח בריאות	36
36	6.1 תיאור כללי של תחום הפעילות	36
36	6.2 מוצרים ושירותים	36
38	6.3 תחרות	38
39	6.4 לקוחות	39
44	7. מידע נוסף ברמת כלל הקבוצה	44
44	7.1 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד	44
59	7.2 חסמי כניסה ויציאה עיקריים ושינויים החלים בהם	59
60	7.3 גורמי הצלחה קריטיים	60
60	7.4 השקעות	60
61	7.5 ביטוח משנה	61

69.....	הון אנושי	7.6	
71.....	שיווק והפצה	7.7	
74.....	ספקים ונותני שירותים	7.8	
75.....	רכוש קבוע ומתקנים	7.9	
75.....	עונתיות	7.10	
76.....	נכסים לא מוחשיים	7.11	
76.....	הליכים משפטיים	7.12	
77.....	מימון	7.13	
77.....	מיסוי	7.14	
77.....	גורמי סיכון	7.15	
78.....	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	7.16	
81.....	היבטי ממשל תאגידי	8	.8
81.....	דירקטורים חיצוניים	8.1	
81.....	מבקר פנים	8.2	
83.....	רואה חשבון מבקר	8.3	
83.....	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	8.4	
85.....	היערכות ליישום משטר כושר הפירעון לפי דירקטיבת Solvency II	8.5	

**חלק א': פעילות התאגיד
ותיאור התפתחות עסקיו**

דוח זה נערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 ובהתאם לחוזרי המפקח על הביטוח מס' 3-2006, מס' 1-2007, מס' 4-2010 ומס' 13-2014, אשר החילו את תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, על מבטחים, בשינויים המתחייבים מאופי פעילותם, לעיתים, תוך קביעת פירוט שונה מהנדרש לפי התקנות האמורות, וכן בהתאם לחוזרים נוספים שפורסמו על ידי המפקח מעת לעת.

פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בתיאור החברה, התפתחותה ועסקיה ותחומי פעילותה, כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על האינפורמציה הקיימת בחברה במועד פרסום הדוח וכולל את הערכות החברה או כוונותיה, נכון למועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "בכוונת החברה/הקבוצה", "צפוי/ה" וכדומה, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים. מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב. החברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף או שונה בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.

פרק זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח ו/או תקנון, לפי העניין.

יש לקרוא את הדוח התקופתי, על כל חלקיו, כמקשה אחת.

הגדרות

למען הנוחיות, בפרק זה, תהיינה לקיצורים הבאים, המשמעות הרשומה לצידם, אלא אם כן צוין במפורש אחרת:

כללי

"החברה" - מנורה מבטחים ביטוח בע"מ;

"הקבוצה" - החברה והחברות שבשליטתה, במישרין או בעקיפין;

"מנורה מבטחים גיוס הון" - מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ;

"מנורה מבטחים גמל" - מנורה מבטחים גמל בע"מ (אשר מיזוגה אל מנורה מבטחים פנסיה הושלם ביום 31.12.2013);

"מנורה מבטחים החזקות" ו/או "החברה האם" - החברה האם, מנורה מבטחים החזקות בע"מ;

"מנורה מבטחים מהנדסים" - מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (בשמה הקודם - החברה לניהול קרן השתלמות למהנדסים בע"מ);

"מנורה מבטחים פנסיה" או "מנורה מבטחים פנסיה וגמל" - מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (בשמה הקודם - מנורה מבטחים פנסיה בע"מ, עד ליום 31.12.13);

"סוכנות אורות" - אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ;

"קבוצת מנורה מבטחים" - מנורה מבטחים החזקות בע"מ והחברות הבנות שבשליטתה;

"שומרה" - שומרה חברה לביטוח בע"מ והחברות שבשליטתה, אלא אם כן משתמע או צוין במפורש אחרת;

מונחים

"איגרת חוב מיועדת" - איגרות-חוב ממשלתיות לא סחירות בעלות תשואה מובטחת המונפקות לקרנות פנסיה ולחברות ביטוח, מכוח חוק המילווה (חברות ביטוח), התשכ"ג-1962, ומתוקף הסכמים שנחתמו עימן;

"גוף מוסדי" - מבטח וחברה מנהלת;

"דמי ביטוח", "פרמיה" - הסכום שעל המבוטח לשלם למבטח בהתאם לתנאי הפוליסה לרבות דמים;

"דמי גמולים" - הסכום שמשלם עמית (שכיר, עצמאי ומעסיק) בקרן פנסיה או עמית בקופת גמל עבור הביטוח הפנסיוני או החיסכון בקופת הגמל, לפי העניין;

"דמים" - סכומים המשולמים על ידי המבוטח לכיסוי הוצאות המבטח, כגון: דמי רישום, או לכיסוי

- תשלומי חובה כגון: מסים והיטלים שונים;
- "**הדוחות הכספיים**" - הדוחות הכספיים המבוקרים של החברה ליום 31 בדצמבר 2013;
- "**השקעות חופשיות**" - השקעות של נכסי הקבוצה שלא באמצעות איגרות חוב מיועדות;
- "**רפורמת בכר**" - רפורמה שנערכה בנובמבר 2004, במטרה להביא לביסוס מבנה תחרותי בשוק ההון ולשיפור תפקודו. בהתאם לרפורמה זו נחקק החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005;
- "**חברה מנהלת**" - חברה המנהלת קרן פנסיה או קופות גמל אשר קיבלה רישיון לכך, בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;
- "**חוזרי המפקח**" - חוזרים, ניירות עמדה והבהרות המתפרסמים על ידי הממונה או המפקח;
- "**חוק ביטוח בריאות ממלכתי**" - חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994;
- "**חוק הייעוץ הפנסיוני**" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005;
- "**חוק השקעות משותפות בנאמנות**" - חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994;
- "**חוק החברות**" - חוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "**חוק חוזה הביטוח**" - חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981;
- "**חוק הפיקוח**" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
- "**חוק ייעוץ השקעות**" - חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995;
- "**חוק ניירות ערך**" - חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;
- "**חוק הפלת"ד**" - חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975;
- "**חוק קופות הגמל**" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;
- "**חיתום**" - תהליך אישור הצעת הביטוח ופעולת תמחור הפוליסה המבוצעת, בין היתר, בעזרת הנחות אקטואריות;
- "**חתם**" - מי שהתחייב בהתחייבות חיתומית;
- "**מוצר פנסיוני**" - כהגדרתו בחוק הייעוץ הפנסיוני;
- "**המפקח**" או "**המפקח על הביטוח**" או "**הממונה**" - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר שהוא גם המפקח על הביטוח, כהגדרתו בחוק הפיקוח;
- "**פקודת מס הכנסה**" או "**הפקודה**" - פקודת מס הכנסה [נוסח חדש];
- "**פרמיה שהורוחה**" - פרמיה המתייחסת לשנת הדוח;
- "**שייר**" - יתרת סיכון המוטלת על המבטח לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח משנה;
- "**תקנות דרכי ההשקעה**" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001;
- "**תקנות כללי השקעה**" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012. "**תקנות ההון המינימאלי**" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998;
- "**תקנות החישוב**" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984;
- "**תקנות פרטי דין וחשבון**" - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998;
- "**תקנות קופות הגמל**" - תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964;
- Standard & Poor's - S&P - חברת דירוג אשראי בינלאומית;

1. תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד

1.1 פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו

1.1.1 בשנת 1935 נתאגדה בישראל (פלשתינה) החברה האם של החברה, מנורה מבטחים החזקות, בשם משרד לאחריות כללית בע"מ, וזאת כחברה פרטית שעיסוקה בענפי הביטוח השונים, בשם משרד לאחריות כללית בע"מ.

1.1.2 בשנת 1998, בוצע הליך של פיצול עסקי הביטוח של החברה האם, כך שהועברו אל החברה, אשר נתאגדה בשנת 1995 כחברה פרטית בשם בני ראובן יזמים (1995) בע"מ. לאחר מספר שינויי שם, במהלך השנים, שינתה בשנת 2006 את שמה, לשמה הנוכחי.

1.1.3 בחודש אוקטובר 2004, רכשה החברה, את מלוא מניות מנורה מבטחים פנסיה, המנהלת את נכסי קרן הפנסיה החדשה המקיפה - "מבטחים החדשה", שהינה קרן הפנסיה החדשה הגדולה בישראל (להלן: "מבטחים החדשה") ואת קרן הפנסיה הכללית "מבטחים החדשה פלוס". ביום 15 בפברואר, 2012, חילקה החברה את מניות מנורה מבטחים פנסיה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות (ראה גם באור 2 לדוח הכספי).

1.1.4 בחודש דצמבר 2007, רכשה החברה את מלוא מניות שומרה. שומרה עוסקת בעיקר בתחומים של ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח רכוש וכן מחזיקה בסוכנויות הביטוח סיני סוכנות לביטוח (1989) בע"מ וסוכנות ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) ובנכסי נדל"ן (באמצעות שומרה נדל"ן בע"מ). ביום 31 בינואר 2013, חילקה החברה את שומרה כדיבידנד בעין (ראה גם באור 2 לדוח הכספי).

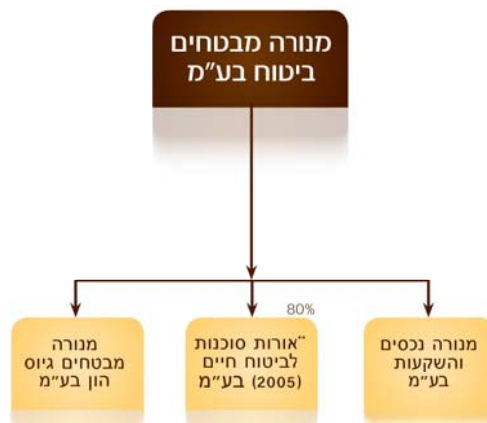
1.1.5 בחודש מרס 2012, הושלמה עסקה לפיה רכשה החברה את מלוא (100%) המניות הנכללות בהון המניות המונפק והנפרע של הבנק לפיתוח תעשייה בישראל בע"מ, תוך מיזוגו המלא של הבנק לחברה בסמוך למועד השלמת העסקה כאמור. (ראה גם באור 4 לדוח הכספי).

1.1.6 בנוסף, לחברה השקעות במספר חברות בנות נוספות כמתואר בתרשים שלהלן. חלק מנכסי הנדל"ן - משרדים ומקרקעין - של החברה מוחזקים על ידי מנורה מבטחים נכסים והשקעות בע"מ.

¹ בהמשך לאמור, ועל רקע חלוקת מנורה מבטחים פנסיה ושומרה כדיבידנד בעין למנורה מבטחים החזקות כנזכר בסעיפים 1.1.3 לעיל ו- 1.5 להלן, הנפיק המפקח על הביטוח בחודש ינואר 2013 היתר שליטה עדכני בהתאם לשינוי המבני כאמור. לפרטים לעניין היתר השליטה ראה גם באור 1 לדוח הכספי.

1.2 תרשים מבנה אחזקות הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2013

להלן תרשים סכמטי של מבנה האחזקות העיקריות של הקבוצה, נכון למועד הדוח וכן תיאור שינויים מהותיים שחלו בו. רשימה של החברות המוחזקות המהותיות של החברה מפורטת בחלק הרביעי לדוח התקופתי, במסגרת תקנה 11 לתקנות ניירות ערך (להלן: "דוח פרטים נוספים").

* בהיעדר סימון אחוזי החזקה - בעלות מלאה
** יתרת המניות מוחזקת על ידי מנהלים בחברה.
*** ביום 31.1.2013 חולקו מניות שומרה כדיבדנד בעין לחברה האם - מנורה מבטחים החזקות.
*** לקבוצה תאגידים מוחזקים נוספים, לא מהותיים או לא פעילים, שאינם מופיעים בתרשים.

1.3 תחומי פעילות

הקבוצה עוסקת בתחומי הפעילות הבאים:

1.3.1 ביטוח חיים: תחום ביטוח החיים מעניק למבוטחים אפשרות לחיסכון פנסיוני לטווח ארוך (פנסיית זקנה או משיכה חד-פעמית בהגיע המבוטח לגיל הרלבנטי) (להלן: "חיסכון"), וכן בחלק מהמוצרים גם כיסוי לאירועים ביטוחיים הקשורים למצבו הכלכלי של האדם והנובעים מסיכונים שונים, כגון: אובדן כושר עבודה (המכונה גם נכות) ומוות (כתשלום חד פעמי) (להלן: "ריסק"). מוצרי התחום מיועדים לרכישה גם במסגרת יחסי עובד-מעביד, כשכיר או כבעל שליטה (להלן: "ביטוח מנהלים") או באופן עצמאי. לפרטים אודות מוצרי התחום ראה סעיף 2.2 להלן.

1.3.2 ביטוח כללי: הפעילות בביטוח כללי מנוהלת באמצעות החברה ושומרה (עד למועד החלוקה כאמור בסעיף 1.1.6 לעיל). התחום כולל את תחומי הפעילות הבאים:

ביטוח רכב חובה: ביטוח זה הינו ביטוח סטטוטורי, על פי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן: "פקודת ביטוח רכב מנועי"). ביטוח זה מעניק כיסוי ביטוחי לבעל רכב ולנוהג בו, מפני כל חבות בה הם עלולים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפיצויים" או "חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים") ומפני כל חבות אחרת, שהם עלולים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לנהג הרכב, לנוסעים בו או להולכי הרגל שנפגעו כתוצאה משימוש ברכב מנועי. ביטוח רכב חובה הינו ביטוח שבו מחויב כל אדם המשתמש או הגורם שאדם אחר ישתמש, ברכב מנועי.

נפגעי תאונות דרכים שאין באפשרותם לתבוע פיצויים מאת מבטח, בשל העילות המפורטות בחוק הפיצויים, זכאים לפיצוי מהקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (להלן:

"קרנית", שהינה תאגיד סטטוטורי שהוקם מכוח חוק הפיצויים. פעילותה של קרנית ממומנת מהפרשה של חברות הביטוח בשיעור קבוע של 1% מהפרמיה (נטו) בגין פוליסות ביטוח רכב חובה, כמפורט בצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ב-2002. לפרטים אודות מוצרי התחום ראה סעיף 3.2 להלן.

ביטוח רכב רכוש: ביטוח זה כולל כיסוי ביטוחי לאבדן או נזק של כלי רכב מבוטחים ולחבות המבוטחים בגין נזקי רכוש שנגרמו לצד שלישי על ידי כלי הרכב המבוטחים. ניתן לרכוש כיסוי לחבות כלפי צד שלישי בלבד או בשילוב עם כיסויים נוספים. לפרטים אודות מוצרי התחום ראה סעיף 4.2 להלן.

ביטוח כללי אחר: תחום זה כולל את יתר ענפי הביטוח הכללי, שאינם נכללים בענפי ביטוח רכב חובה או ביטוח רכב רכוש. בתחום זה, הקבוצה פועלת בשני ענפים עיקריים - ביטוח חבויות וביטוח רכוש, וכן בענפי ביטוח כללי נוספים, אשר היקף פעילותם אינו מהותי. ביטוחי החבויות כוללים כיסוי בגין חבותו הכספית על פי דין, של המבוטח, כלפי צד שלישי שאינו המבוטח, עד לגבול האחריות בפוליסה. ביטוחי הרכוש כוללים כיסוי בגין אבדן או נזק, שנגרם לרכוש המבוטח ונזקים נלווים, כתוצאה מהסיכונים המכוסים בפוליסה (במתכונת של "סיכונים נמנים" או במתכונת של "כל הסיכונים"). לפרטים אודות מוצרי התחום ראה סעיף 5.2 להלן.

1.3.3 ביטוח בריאות: תחום זה כולל את פעילות החברה בענפי הבריאות לטווח ארוך, ובכללן ביטוח מחלות ואשפוז, ביטוחי שנייים, ביטוח סיעודי, תאונות אישיות (טווח ארוך) וביטוח מחלות קשות וכן פוליסות ביטוח בריאות לטווח הקצר הבאות - ביטוח דמי מחלה, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח עובדים זרים ותיירים. הביטוח נעשה במסגרת פוליסות מסוג פרט או קולקטיבים. הפוליסות בעיקרן מכסות מגוון נזקים הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות. לפרטים אודות מוצרי התחום ראה סעיף 6.2 להלן.

1.3.4 פעילויות אחרות: בנוסף, לחברה פעילויות אחרות שלא נכללו בתחומי הפעילות שלעיל משום שאינן מהותיות דיין על מנת להוות תחום פעילות נפרד, ופעילות השקעה בחברות בנות נוספות.

כמו כן, מחזיקה החברה בסוכנות ביטוח כמפורט בתרשים מבנה ההחזקות של הקבוצה.

תיאור תחומי הפעילות של הקבוצה יעשה בנפרד, למעט בעניינים הנוגעים לכלל תחומי הפעילות של הקבוצה, אשר יתוארו יחדיו, במסגרת סעיף 7 להלן.

תחומי הפעילות דלעיל, כפופים להוראות הדין החלות על מבטחים, לרבות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, והתקנות שהוצאו על פיהם וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על תחומי הפעילות, ראה סעיף 7.1.1 להלן.

1.4 השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו

בחודש אוגוסט 2012, הקצתה החברה 1,251 מניות רגילות 1 ש"ח ע.ג. למנורה מבטחים החזקות, כנגד העברת סך של 8.8 מיליוני ש"ח, במזומן, לחברה, כהשקעה וזאת במסגרת אישור הסכם פשרה שהוגש במסגרת בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד מנורה מבטחים החזקות והחברה, אשר הוגשה בחודש פברואר 2011, בהתאם לסעיף 194 לחוק החברות, התשנ"ט-1999. לפרטים נוספים, ראה גם באור 15 לדוח הכספי.

1.5 חלוקת דיבידנדים

בחודש מאי 2011, חילקה החברה דיבידנד במזומן למנורה החזקות בסך של 100 מיליוני ש"ח. בחודש בפברואר 2012, חילקה החברה את מלוא (100%) מניות מנורה מבטחים פנסיה שבבעלותה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות, בסך של כ- 621 מיליוני ש"ח.

ביום 31 בינואר 2013, חילקה החברה את מלוא (100%) מניות שומרה חברה לביטוח בע"מ שבבעלותה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות. סכום הדיבידנד בעין, אשר חולק הינו בסך של כ- 359 מיליוני ש"ח.

ביום 30 באפריל 2013, חילקה החברה למנורה מבטחים החזקות, דיבידנד במזומן, בסך 50 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

יתרת הרווחים, כהגדרתה בסעיף 302 לחוק החברות, הניתנים לחלוקה נכון לתאריך הדוח, הינה בסך של כ- 816 מיליוני ש"ח.
לפרטים נוספים בנוגע לחלוקת הדיבידנדים ולמגבלות לגבי חלוקתם, ראה סעיף 2.3 בדוח הדירקטוריון וכן באור 15 בדוחות הכספיים.

חלק ב': תיאור ומידע על תחומי הפעילות של התאגיד

2. תחום ביטוח חיים

2.1 תיאור כללי של התחום

תחום פעילות זה כולל את פעילויות ביטוח החיים, והכולל חיסכון במוצרי פרט ובנוסף כיסוי לאירועים ביטוחיים הנובעים מסיכונים שונים במהלך חיי הפרט, כגון: ביטוח למקרי מוות, נכות ואובדן כושר עבודה.

בשנים האחרונות חלו שינויים רבים בתחום ביטוח החיים, כמו גם ביתר ענפי החיסכון ארוך הטווח, אשר השפיעו או עשויים להשפיע על פעילות החברה בתחום, וזאת לאור שינויים במדיניות הממשלתית, אשר הינה בעיקרה מתן העדפה מכרעת לחיסכון במסלול הקצבתי (ביטוחי מנהלים ועצמאיים במסלול קצבה וקרנות פנסיה) על פני המסלול ההוני (קופות גמל אישיות לתגמולים ולפיצויים וביטוחי מנהלים במסלול הוני), כדי להבטיח יכולת קיום בכבוד של האזרחים לאחר גיל הפרישה.

מדיניות זו של הממשלה באה לידי ביטוי ברפורמות מקיפות בענף, אשר עניינן, בין היתר, שינוי מבנה המוצרים בתחום, שינוי הטבות המס אשר ניתנות לחוסכים לטווח ארוך כאמור, תוך מתן עדיפות לחוסכים במסלולים המיועדים לקצבה.

בנוסף, מתפתחת בשנים האחרונות ביחס לחלק ממוצרי התחום מגמה של הצטרפות אישית של יחידים לקרנות הפנסיה ולקופות הגמל, תוך הסתייעות במתווכים הפועלים לפי הוראות חוק הייעוץ הפנסיוני, בחסות חופש הבחירה שניתן לאותם יחידים מכוח חוק קופות הגמל, וזאת לצד המשך ההצטרפות הקולקטיבית המסורתית לקרנות הפנסיה/לקופות הגמל, בהסתמך על הסדרים שערכו המתווכים המסורתיים (מעסיקים ונציגי עובדים) עבור קבוצות עובדים שהם מייצגים (שכן חוק הפיקוח על הגמל קובע שניתן להוסיף ולקבוע את הסדרי הפנסיה בהסכמים, כברירת מחדל, וכי עובד שלא בחר לפנות להסדר פנסיוני שונה מההסדר הקבוע בהסכם החל בעניינו יצורף למכשיר הפנסיוני הקבוע בהסכם או לפיו).

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בתחום ביטוח חיים ראה סעיף 7.1.2.1 להלן.

להלן יתוארו בתמצית עיקרי הרפורמות המרכזיות אשר הונהגו בענף בשנים האחרונות.

2.1.1 הפסקת שיווק תכניות ביטוח חיים עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים ועדכון מקדמי קרנות הפנסיה

בחודש נובמבר 2012, פרסם הממונה את חוזר הביטוח שעניינו **מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים**. בחוזר נקבע, כי חברת ביטוח לא תשווק מיום 1.1.2013 ואילך תכניות ביטוח חיים משולבות חיסכון עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, למעט ביחס למי שמלאו לו לפחות 60 שנים במועד המכירה ובלבד שהתוכנית יעמדו בעקרונות ובתנאים שפורטו בחוזר. בד בבד עם פרסום החוזר, שלח הממונה מכתב למנהלי חברות הביטוח שבו קבע סייגים להיתרים שניתנו לשיווק תכניות ביטוח חיים הכוללות מקדמים מובטחים ובכלל, זה קבע כי היקף חוזי ביטוח הכוללים מקדמים מובטחים שיימכרו על ידי חברות הביטוח בשנת 2013 לא יעלה על 75 מיליוני ש"ח, ומספר חוזי הביטוח הנ"ל לא יעלה על 6,000.

בחודש דצמבר 2012, פרסם הממונה חוזר פנסיה שעניינו **דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה**, ובו לוחות חדשים לצורך חישוב המאזן האקטוארי, אשר, בין היתר, יביאו ל: (1) הפחתה מהותית בעלויות בגין כיסוי לנכות; (2) עליית מקדם המרה מצבירה לפנסיה זקנה בפרישה. בעקבות החוזר, בחודש יולי 2013, תיקנו כל קרנות הפנסיה בישראל את תקנוניהן, ובשל כך הופחתה בצורה מהותית עלות הכיסוי הביטוחי במסגרת תקנון קרנות הפנסיה.

השינויים הנ"ל הביאו לביטול היתרון השיווקי של מקדם הקצבה המובטח המהווה הבטחת מקדם תוחלת חיים, שהיה קיים בתכניות ביטוח החיים, למול קרנות הפנסיה. מתחילת שנת 2013, החלו חברות הביטוח לשווק תכניות ביטוח חיים ללא מקדמי קצבה מובטחים. בהמשך לאמור, החברה צופה כי אטרקטיביות מוצר ביטוח החיים תקטן ביחס למוצר קרנות הפנסיה תוך צמצום היקף המכירות של פוליסות ביטוח חיים פנסיוניות חדשות מחד ותוך שימור הפוליסות בעלות מקדם הקצבה המובטח שנמכרו בעבר, מאידך. להתפתחויות הנ"ל עשויה להיות השפעה שלילית על רווחיות החברה לטווח ארוך. הערכת החברה הינה בגדר **מידע צופה פני עתיד המבוססת על מידע**

המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות וזאת בין היתר, כתוצאה מהגעת השוק לשיווי משקל חדש ושונה מזה שנצפה, בין היתר, בשל העדפות הציבור ו/או שינויים רגולטוריים נוספים בעתיד.

לפרטים נוספים ראה באור 38(5)(ב)(3)(4) לדוחות הכספיים.

2.1.2 מסלוקה פנסיונית

בחודש מרס 2011, פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) (תיקון מס' 3), התשע"א-2011, ובו הסדרה של הפעלת מערכת סליקה פנסיונית ומנגנוני הפיקוח על פעילותה. מטרת המסלוקה הפנסיונית הינה ניהול מסלוקת מידע וכספים בתחום החיסכון ארוך הטווח, עבור החוסכים והמעסיקים, תוך הסדרת ממשקי העבודה בין כלל הגופים המוסדיים, היועצים הפנסיוניים והסוכנים הפנסיוניים. המסלוקה הפנסיונית צפויה לייעל את תהליכי העבודה, לאפשר ניהול ובקרה טובים יותר ולהגביר את השקיפות בניהול חסכוניות הציבור.

החל מנובמבר 2013, מחויבים כל בעלי הרישיון לפעול אך ורק באמצעות המסלוקה, בכל הנוגע לפניות לגוף מוסדי לשם קבלת מידע חד-פעמי, שאיננו כולל פרטי זיהוי של מוצר פנסיוני מסוים. הוראות בנוגע לסוגי פעולות נוספות שיש חובה לבצען באמצעות המסלוקה נקבעו בחוזר שהוציא הממונה לעניין זה אשר יכנסו לתוקף, באופן מדורג, במהלך השנים הקרובות. בחודש מאי 2013, פרסם הממונה חוזר הקובע את גובה התשלומים שיהיה על גופים מוסדיים ועל בעלי הרישיון לשלם בגין השימוש במסלוקה.

במקביל לקידום הקמת המסלוקה הפנסיונית פרסם הממונה מספר חוזרים וטיטות חוזרים, שמטרתם לייעל את תהליכי העבודה של המסלוקה הפנסיונית ובאמצעותה ולהסיר חסמים טכנולוגיים. כמו כן, פרסם המפקח טיטות תקנות שנועדו להסדיר את אופן התשלום והדיווח לגופים מוסדיים, ושנועדו לייעל תהליכי עבודה ולהכניס סטנדרטיזציה לדיווחי המעסיקים בגין הפרשות עבור עובדיהם, בין היתר באמצעות המסלוקה.

2.1.3 פנסיית חובה

צו ההרחבה להסכם הקיבוצי הכללי מחודש נובמבר 2007 (אשר תוקן בחודש אוגוסט 2011), קובע הסדר של פנסיית חובה לכל עובד, ומחיל את הוראות ההסכם הקיבוצי בדבר חובת עריכת ביטוח פנסיוני על כלל העובדים השכירים במשק (להלן, בצוותא: "הסדר פנסיית חובה"). הסדר זה, השפיע רבות על תחום החיסכון ארוך הטווח, בפרט עקב הרחבת אוכלוסיית החוסכים לגיל פרישה וזאת באמצעות מוצרי חיסכון ארוך טווח השונים. בהתאם להסדר פנסיית חובה, שיעורי הפרשות מהשכר שחובה לבטחו בביטוח פנסיוני (השכר בפועל אך לא יותר מהשכר הממוצע במשק), עלו באופן הדרגתי, מדי שנה, עד לשיעור של 15% בשנת 2013 ו-17.5% החל מחודש ינואר 2014.

2.1.4 דמי ניהול מרביים

בחודש יוני 2012, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012 (להלן, לצורך ס"ק זה: "התקנות"), שעניינן קביעת תקרות לדמי ניהול שרשאים גופים מוסדיים לגבות בגין קופות גמל, קרנות פנסיה וקופות ביטוח שבניהולם. בחודש נובמבר 2013, פרסם המפקח תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ג-2013. עניינו של התיקון לתקנות הינו קביעת דמי ניהול מינימליים לחשבונות בקופות גמל עם צבירה נמוכה. במסגרת התיקון לתקנות, נקבע כי דמי הניהול המרביים עבור עמית שאינו מקבל קצבה בקופות גמל (בהתאם להגדרות המפורטות בתקנות), יהיה הגבוה מבין החלופות הבאות: 1.05% מהיתרה הצבורה ו-4% מההפקדה או 6 ש"ח לחודש מהיתרה הצבורה של חשבונות העמית בקופת הגמל (לפי ההגדרה שנקבעה בתקנות). התיקון ייכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2016. לפרטים נוספים ראה באור 28 לדוחות הכספיים.

2.1.5 הוראת שעה למשיכת כספים מחשבונות בעלי יתרה נמוכה

מאחר ועמיתים בעלי צבירות נמוכות (פחות מ-7,000 ש"ח), עלולים להיפגע כתוצאה מקביעת דמי ניהול מינימליים כאמור לעיל, פורסם בחודש ינואר 2014, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוראת שעה), התשע"ד-2014, אשר קבע הוראת שעה, העתידה לפקוע ביום 31 במרס 2015, אשר מתירה משיכת כספים מקופת גמל לא משלמת לקצבה באופן חד-פעמי, בתנאים שיקבע המפקח, בפטור ממס על רכיב

התגמולים. בחודש פברואר 2014 אישרה ועדת העבודה והרווחה הוראת שעה למשיכת כספים מחשבונות בעלי יתרה נמוכה בקופת גמל לתגמולים ו/או בקופת גמל לא משלמת לקצבה שמתקיימים בהם תנאים שמפורטים בהוראת השעה (הוראת השעה טרם פורסמה ברשומות ועל כן טרם נכנסה לתוקף), שתפקע ביום 31 במרס 2015, כאשר במקביל צפויה רשות המיסים להוציא הנחיה המעניקה פטור מניכוי מס במקור בעת משיכה חד פעמית מקופת גמל לתגמולים ו/או מקופת גמל לא משלמת לקצבה של כספי פיצויים שעומדים בתנאי הוראת השעה.

2.1.6 הגברת השקיפות בדמי הניהול

ביום 1 במרס 2013, נכנס לתוקף חוזר גופים מוסדיים בעניין דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני, שקובע את משך התקופה המינימאלית למתן הטבה בדמי ניהול ואת המקרים והתנאים שבהם ניתן להפסיק את ההטבה, קודם לתום תקופת ההתחייבות ולהעלות את דמי הניהול.

2.1.7 כיסוי ביטוחי בקופות גמל

בחודש ינואר 2013, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כיסויים ביטוחיים בקופות גמל), התשע"ג-2013 וחוזר גופים מוסדיים בעניין רכישת כיסויים ביטוחיים באמצעות חברה מנהלת של קופת גמל. התקנות והחוזר נועדו להגביר את התחרות והתחליפיות של מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים. התקנות והחוזר מאפשרים לחברות מנהלות של קופות גמל להציע לעמיתיהן כיסוי ביטוחי הדומה לזה המוצע על ידי קרנות הפנסיה וחברות הביטוח, תוך שיפור מעמדו של מוצר קופות הגמל הלא משלמות לקצבה, שהפך בעקבות תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, למוצר נחות.

על אף שהתקנות נכנסו לתוקף כבר בינואר 2013, ביחס לקופת גמל לא משלמת לקצבה ולקרן השתלמות, ולאור התקופה הקצרה שעברה, דומה שעד כה התקנות עדיין לא השפיעו מהותית על קצב ההצטרפות למוצר קופות הגמל הלא משלמות לקצבה, וטרם ניתן לצפות את השפעת השינוי על תחום הפעילות.

2.1.8 הגבלה על הוצאות ישירות בניהול השקעות

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון), התשע"ב-2012

החל משנת 2008, ניתן לגבות מנכסי המבוטחים הוצאות הנוגעות לביצוע השקעות בקרנות השקעה שונות והוצאות לצורך ביצוע השקעות בניירות ערך לא סחירים ובנדל"ן ובתקופה שמיום 1 בינואר, 2008 עד 31 במרס 2014 גם הוצאות ישירות הנובעות מניהול השקעות של נכסי המבוטחים בחו"ל. בחודש מרס 2014, פרסם הממונה טיוטת תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), שבמסגרתו ביקש להאריך את תוקף הוראת השעה ביחס להוצאות ישירות הנובעות מניהול השקעות של הנכסים בחו"ל עד ליום 31.12.2015, ובמקביל להגביל את שיעור ההוצאות הישירות שייגבו מהנכסים והנובעות מסוגים שונים של ניהול השקעות לשיעור של 0.25%, כאשר:

- בשנת 2014 ניתן יהיה להמשיך ולגבות הוצאות בשל עסקאות שבוצעו לפני מועד פרסום התקנות ("הוצאות ישירות לא סחירות ישנות") בשיעור העולה על 0.25%, אך לא ניתן יהיה לגבות הוצאות ישירות בגין עסקאות אחרות שיבוצעו באותה השנה, כל עוד לא עלה השיעור המצרפי על 0.25%;
- בשנת 2015 ניתן יהיה להמשיך ולגבות הוצאות בשל הוצאות ישירות לא סחירות ישנות או הוצאות הנובעות מהשקעה בקרנות השקעה בשיעור העולה על 0.25%, אך לא ניתן יהיה לגבות הוצאות ישירות בגין עסקאות אחרות שיבוצעו באותה השנה, כל עוד לא עלה השיעור המצרפי על 0.25%.

התיקון לתקנות כאמור לעיל עשוי לגרום להגדלה מסוימת בהוצאות שבהן נושאת הקבוצה (ושעד כה נשאו בהן המבוטחים) ולפגוע ברווחיותה. המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של התיקון לתקנות, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של החברה אשר עשויות לא להתממש בפרט אם התיקון לא יאושר ו/או יאושר באופן שונה.

2.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מאפייני המוצרים ושימושיהם, השווקים העיקריים שלהם, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע שלהם. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

ענף ביטוח החיים מעניק כיסוי לאירועים ביטוחיים הקשורים למצבו הכלכלי של האדם והנובעים מסיכונים שונים, כגון: מוות, אובדן כושר עבודה, נכות (להלן: "ריסק"), כאשר ישנן תוכניות ביטוח המשלבות בתוכן גם מרכיב של צבירה כספית (להלן: "חיסכון"). כמו כן, ישנן פוליסות מסוג חיסכון המשולבות עם כיסוי בגין מחלות קשות. השילוב בין שני המרכיבים (ריסק וחיסכון) בפוליסה משולבת או בפוליסות נפרדות תלוי בבחירת המבוטח ובצרכיו האישיים. פוליסות ביטוח חיים הינן פוליסות ארוכות טווח הניתנות לרכישה באופן עצמאי או במסגרת יחסי עובד מעביד כשכיר או כבעל שליטה ("ביטוח מנהלים").

תיאור כללי

החברה משווקת פוליסות ביטוח מנהלים, פוליסות ביטוח לעצמאיים (הכפופות לתקנות קופות הגמל) וכן פוליסות ביטוח פרט. פוליסות אלה כוללות מרכיב חיסכון הוני או קצבתי או שילוב ביניהם (לפי בחירת המבוטח ובכפוף להוראות הדין) וכן מרכיבי ריסק למיניהם, או כל אחד מהמרכיבים שהוזכרו בנפרד מאחרים (ריסק לסוגיו בלבד או חיסכון לסוגיו בלבד).

מרכיב חיסכון הוני

חיסכון הוני מעניק למבוטח אפשרות למשוך את ערכי הפדיון בסכום חד פעמי, בכפוף לתנאי הפוליסה והוראות הדין.

מרכיב חיסכון לקצבה

במסלול קצבה זכאי המבוטח לקצבה חודשית לכל ימי חייו בהתאם לנוסחה שנקבעה בפוליסה. המסלול העיקרי מקנה תקופה מינימאלית של תשלומי קצבה, שישולמו לשארים או למוטבים, אף אם המבוטח שהחל לקבל קצבה נפטר לפני כן.

ביטוח חיים ריסק טהור

פוליסות מסוג ריסק המעניקות תשלום למוטבים של סכום הביטוח, בתשלום אחד, במקרה של מות המבוטח, למעט במקרה של התאבדות במהלך השנה הראשונה.

במסגרת פוליסות ביטוח אלו משווקת החברה גם פוליסות ביטוח ריסק המשמשות כבטוחה למקרה מוות לנותן המשכנתא. סכום הביטוח הינו בגובה יתרת ההלוואה. הפוליסה מאפשרת גם שילוב ביטוח מבנה הדירה בגינה נלקחה ההלוואה.

בנוסף, משווקת החברה פוליסות מסוג ריסק טהור המעניקות פיצוי חודשי למוטבים במקרה של מות המבוטח ("רצף הכנסה"), החל מהחודש שלאחר פטירתו ועד לתום תקופת הביטוח.

מסלולי השקעה

בכל מוצרי הביטוח בהם קיים מרכיב חיסכון ואשר שווקו משנת 2004 ואילך, ניתנת למבוטח בחירה לגבי מסלולי ההשקעה של כספי החיסכון. עיקר כספי המבוטחים מושקעים, לאחר שנת 2004, במסלול הכללי (קרן י' החדשה). בנוסף, מנהלת החברה, תשעה מסלולי השקעה מתמחים, לרבות מסלולי השקעה המתמחים בהשקעה במניות, לרבות במניות חו"ל, כאשר עיקר כספי המבוטחים במסלולים המתמחים מושקעים במסלול צמוד מדד המתמחה בהשקעה בנכסים צמודי מדד ובעיקר אג"ח קונצרני ואג"ח ממשלתי.

סוגי תכניות ביטוח

להלן פירוט סוגי המוצרים והתכניות העיקריים בביטוחי חיים שמשווקת הקבוצה:

"סטטוס"

פוליסה שהקבוצה החלה בשיווקה בשנת 2004. בפוליסה זו קיימת הפרדה מוחלטת בין מרכיבי הריסק, החיסכון וההוצאות. הפוליסה משווקת כפוליסת ביטוח מנהלים, ביטוח פרט או ביטוח תגמולים לעצמאיים. החל מיולי 2008, פוליסת סטטוס לקצבה מגלמת הבטחת תוחלת חיים במקדם הקצבה. לאור תיקון 3 לחוק קופות הגמל, החברה החליטה על קביעת מקדם קצבה להבטחת תוחלת חיים גם בפוליסות סטטוס קצבה שהונפקו החל מינואר 2004. בהתאם החל משנת 2009 ועד דצמבר 2012 החברה שיווקה פוליסות "סטטוס" המאושרות כקופת גמל

משלמת לקצבה או כקופת גמל לא משלמת לקצבה, לפי המקרה, עם הבטחת מקדם קצבה המיועדת לשכירים ולעצמאים, וכן פוליסות "טופ פייננס לתגמולים", המיועדות לקליטת צבירות הוניות של כספים שהופרשו עד לחודש דצמבר 2008. החל משנת 2013, בהתאם להנחיית המפקח על הביטוח, החברה משווקת עבור לקוחות שכירים ועצמאים שגילם לא עולה על 60 שנים, פוליסות "סטטוס 2013", המאושרות כקופות גמל שאינן כוללות מקדם קצבה להבטחת תוחלת חיים ועבור לקוחות שכירים ועצמאים שגילם עולה על 60 שנים או בכפוף להנחיית המפקח למבוטחים שגילם נמוך מ-60 וביקשו לבצע נידוד לחברה פוליסות "סטטוס", הכוללות מקדם קצבה להבטחת תוחלת חיים. לביטול מקדם הקצבה להבטחת תוחלת החיים יש השפעה על הביקוש למוצר. החיסכון הצבור בפוליסה מושקע באחד או יותר ממגוון מסלולי ההשקעה שעומדים לרשות המבוטח ועל פי הנחייתו. מהחיסכון המושקע כאמור מנוכים דמי ניהול על פי המוסכם בין החברה למבוטח.

פוליסת TOP FINANCE²

פוליסת ביטוח הכוללת מרכיב חיסכון בלבד, המשווקת כפוליסת פרט. החיסכון הצבור בפוליסה מושקע באחד או יותר ממגוון מסלולי ההשקעה שעומדים לרשות המבוטח ועל פי הנחייתו. מהחיסכון המושקע כאמור מנוכים דמי ניהול על פי הסיכום בין החברה למבוטח וכרשום בפוליסה לאור התשואות באפיקי השקעה חלופיים וסביבת הריבית הנמוכה חל גידול בביקוש למוצר זה.

ביטוח ריסק קבוצתי

פוליסות מסוג ריסק קבוצתי משווקות בדרך כלל למעסיקים או איגודים, המייצגים קבוצת מבוטחים בעלי זיקה משותפת, המעוניינים לבטח את חברי הקבוצה בכיסוי למקרה מוות בלבד והן כפופות לתקנות ביטוח חיים קבוצתי, כאשר הפרמיה נגבית בדרך כלל באמצעות בעל הפוליסה עבור כל המבוטחים בקבוצה.

ביטוח אובדן כושר עבודה

כיסוי המעניק למבוטח, לאחר תקופת המתנה של מספר חודשים ממועד מקרה הביטוח, תשלום חודשי ושחרור מתשלום פרמיה בתקופת אי הכושר במקרה של נכות הגורמת לאובדן כושר עבודה, מלא או חלקי, כתוצאה ממחלה או תאונה. כיסוי זה נמכר בדרך כלל ככיסוי נוסף בפוליסות ביטוח אחרות כגון "סטטוס" או "ריסק". הפוליסה כאמור נמכרת ללקוחות שכירים, עצמאיים ופרטיים.

אובדן כושר עבודה קבוצתי

פוליסות מסוג אובדן כושר עבודה קבוצתי כפופות לתקנות מיוחדות שהותקנו לעניין זה שתחולתן מחודש אפריל 2007, כאשר הפרמיה נגבית בדרך כלל באמצעות בעל הפוליסה עבור כל המבוטחים בקבוצה.

ביטוח למקרה מוות מתאונה

כיסוי המעניק למוטבים בעת מקרה מוות של המבוטח כתוצאה מתאונה, סכום כספי חד-פעמי.

ביטוח למקרה נכות מתאונה

כיסוי המעניק סכום כספי חד-פעמי במקרה של נכות עקב תאונה. במקרה של נכות מלאה ותמידית ישולם סכום הביטוח במלואו, ובמקרה של נכות חלקית ישולם סכום ביטוח יחסי מתוך סכום הביטוח המלא בהתאם לטבלה הקבועה בפוליסה.

פוליסות TOP LIFE ללקוחות הגיל השלישי

פוליסות שהחברה החלה בשיווקן בשנת 2013.

החיסכון הצבור בפוליסה מושקע באחד או יותר ממגוון מסלולי ההשקעה שעומדים לרשות המבוטח ועל פי הנחייתו. מהחיסכון המושקע כאמור מנוכים דמי ניהול על פי המוסכם בין החברה למבוטח. בנוסף, יכול המבוטח לבחור במסלול השקעה הכולל הבטחת ריבית והצמדה למדד לתקופה של בין שנתיים ל-15 שנה, בהתאם לריבית הקבועה בפוליסה.

² נתוני הפרמיות והפדיונות של פוליסות אלה אינם נכללים בדוח עסקי ביטוח חיים.

פוליסות TOP LIFE מיועדות לניוד כספים מקופות גמל ו/או פוליסות ביטוח, וזאת במטרה לשמש כתוכנית המשך תוך מתן מענה לצרכים והעדפות שונות של הלקוחות בגיל הפרישה. הקבוצה משווקת בין היתר, מוצרים המיועדים לתשלומים עיתיים, עם וללא הבטחת מקדם קצבה; תשלומים לתקופה מוגדרת מראש; תשלומי קצבה מידיים או עתידיים, לתקופות שונות.

מכיוון שמדובר בקהל יעד חדש ולאור התארכות תוחלת החיים אנו צופים גידול בביקוש למוצרים אלו בשנים הקרובות.

להלן פירוט סוגי המוצרים והתכניות העיקריים בביטוחי חיים שהקבוצה שיווקה ועדיין מתקבלות בגינם הפקדות שוטפות (למעט בגין קופה מרכזית לפיצויים):

פוליסת "עדיף"

עד לסוף שנת 2003 שיווקה החברה פוליסת ביטוח "עדיף" בה דמי הביטוח מפוצלים בין מרכיב הריסק (כולל הוצאות) לבין מרכיב החיסכון, כאשר היחס בין המרכיבים כאמור, נקבע על ידי בעל הפוליסה או המבוטח. החיסכון הצבור בפוליסות מסוג זה ששווקו עד שנת 1990 הינו צמוד למדד המחירים לצרכן ותוספת ריבית הרשומה בהן. הפוליסות ששווקו החל משנת 1991 ועד לסוף שנת 2003 הינן פוליסות "משתתפות ברווחים" (תלויות תשואה). המבוטח אינו יכול לבחור את מסלול ההשקעה ודמי הניהול נקובים בתנאי הפוליסה.

פוליסת "מעורב" (מסורתית)

עד לסוף חודש יוני 2001 שיווקה החברה פוליסת ביטוח מסוג "מעורב" (מסורתית), אשר בה סכום הביטוח מורכב ממרכיב החיסכון בתוספת מרכיב הריסק כשהם שלובים יחדיו. בקרות מקרה ביטוח (מוות או תום תקופה) משולם סכום הביטוח הקבוע מראש, הנקוב בפוליסה. החיסכון הצבור בפוליסות מסוג זה ששווקו עד שנת 1990 הינו צמוד למדד המחירים לצרכן ותוספת ריבית הרשומה בהן. הפוליסות ששווקו החל משנת 1991 ועד לסוף חודש יוני 2001 הינן פוליסות "משתתפות ברווחים" (תלויות תשואה). המבוטח אינו יכול לבחור את מסלול ההשקעה ודמי הניהול נקובים בתנאי הפוליסה. פוליסה זו, לרוב, הינה הוגנית (אם כי קיים נספח קצבה בחלק מהפוליסות). לאור תיקון 3 לחוק הגמל הצבירה בפוליסה בגין הפקדות מינואר 2008 ואילך (בפוליסות הכפופות לתקנות קופות גמל) מיועדת לקצבה.

קופה מרכזית לפיצויים

פוליסת ביטוח הכוללת מרכיב חיסכון בלבד ומאפשרת למעסיק לצבור את התחייבויותיו לתשלום פיצויים לעובדיו, הכול בכפוף לתקנות קופות הגמל. לאור תיקון חוק הגמל, לפיו לא יותר עוד שיווקן של פוליסות מסוג זה, הייתה רשאית החברה להמשיך ולקבל הפקדות לפוליסות הקיימות עד לתום שנת 2010 רק בגין עובדים שהמעסיק העביר בגינם הפקדות עד סוף 2007. נכון להיום לא ניתן להפקיד סכומים לפוליסות אלו.

2.3 תחרות

2.3.1 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

בתחום חיסכון ארוך הטווח במשק³,⁴ הסתכמו הנכסים נכון לסוף שנת 2013, בסך של 704.4 מיליארדי ש"ח, גידול של כ- 91.1 מיליארדי ש"ח המהווים גידול בשיעור של כ- 14.9%. נכסי החיסכון ארוך הטווח מורכבים מנכסים בענף ביטוח חיים בסך של כ- 197 מיליארדי ש"ח, בענף הפנסיה בסך של כ- 160.3 מיליארדי ש"ח ובענף הגמל בסך של כ- 347 מיליארדי ש"ח.

נתח השוק של הקבוצה בתחום ביטוח חיים בשנת 2013, עמד על שיעור של כ- 8.2%, ובישעור דומה בשנת 2012.

בהתאם לדוחות הכספיים של הגופים המוסדיים ולנתוני משרד האוצר, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013 ההכנסות מפרמיה ודמי גמולים בתחום החיסכון ארוך הטווח במשק עמדו על סך של 48.1 מיליארדי ש"ח, לעומת סך של 44.3 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 3.8 מיליארדי ש"ח, המהווים גידול בשיעור של כ- 8.6%.

³ בהתאם לנתוני ביטוח-נט, לא כולל פוליסות שהוקמו לפני 1990.
⁴ בהתאם לנתוני פנסיה-נט, לא כולל את קרנות הפנסיה הוותיקות.

נתח השוק של הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013 בענף ביטוח החיים עמד על שיעור של כ- 8.2%, לעומת 8% בשנת 2012.

לפירוט הכנסות הקבוצה מפרמיה ודמי גמולים, ראה סעיפים 4.4.1 ו- 4.4.1.1 לדוח הדירקטוריון, בהתאמה.

תנאי התחרות בתחום הפעילות והמתחרים העיקריים

בתחום החיסכון ארוך הטווח המתחרים העיקריים של הקבוצה הם ארבעת קבוצת הביטוח הגדולות וכן בתי השקעות המנהלים כספי חיסכון פנסיוני. יצוין, כי במהלך שנת 2013, החלו מספר בתי השקעות בהליכים להקמת פעילות ביטוח ובפרט ביטוח חיים (ריסק) מתוך מגמה לחזק את מעמדם בתחום החיסכון ארוך הטווח.

הרפורמות שחלו בתחום בשנים האחרונות, אשר ביטלו את החסמים למעבר בין המוצרים השונים, הגבירו את התחרות בתחום נכסי החיסכון לטווח ארוך, זאת בעיקר בשל היטשטשות הקווים המפרידים בין המוצרים השונים בתחום. במקביל, וכתוצאה מהגברת הרגולציה אשר הגדילה את עלויות התפעול, החלה קונסולידציה של גופים בשוק ההון, בעיקר אצל בתי השקעות וכפועל יוצא מכך נוצרו תאגידים המנהלים כספי ציבור בהיקף של מעל מאה מיליארדי ש"ח. שינויי הרגולציה בשנים האחרונות חידדו את התחליפיות בין מוצרי ביטוח החיים לבין קרנות פנסיה וקופות גמל. יצוין לעניין זה, כי בעקבות ההגבלות שהוטלו על הבנקים להחזיק ולנהל (כבעלים) קופות גמל, חלקם של הבנקים בתחרות בתחום הפעילות מתמקד בעיקר בתפעול קופות גמל, כשירות לגופים המנהלים, וכן בייעוץ פנסיוני לציבור.

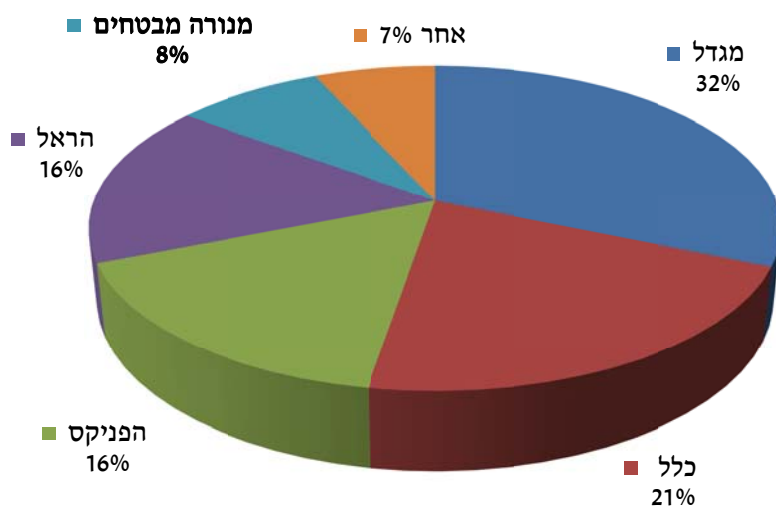
בשנת 2013, לאור הפסקת שיווק מוצרי ביטוח חיים עם הבטחת מקדם קצבה (לפרטים ראה סעיף 2.1.1 לעיל) הפכו קרנות הפנסיה ליעד ההפקדות העיקרי של שכירים בישראל, המצטרפים לראשונה למוצר פנסיוני כלשהו. במקביל, נמשכה הירידה המתמשכת בהיקף ההפקדות לקופות גמל מחד (לאור הפיכת הפקדות שמבוצעות אליהן לכספים קצבתיים), במקביל להפיכתן של קרנות הפנסיה, ביחד עם ביטוחי המנהלים, ליעד ההפקדות העיקרי של השכירים בישראל, מאידך. ההיתר שניתן לקופות הגמל לרכוש ולשווק כסויים ביטוחיים שונים (כיסוי ביטוחי לאריכות חיים, כיסוי ביטוחי לסיכונים מוות, כיסוי ביטוחי לסיכונים נכות וכיסוי ביטוחי לשחרור מתשלום) לעמיתיהן עדיין לא השפיע באופן משמעותי על יכולת קופות הגמל לשנות את המגמות הנ"ל. בעקבות השינויים הרגולטוריים הנזכרים לעיל, לא ניתן להעריך מהו שיווי המשקל שאליו יגיע שוק החיסכון הפנסיוני. עם זאת, מידע זה, הינו מידע צופה פני עתיד וייתכן והערכה זו לא תתקיים עקב התנהגות השוק.

להלן יפורטו מאפיינים ספציפיים של התחרות בענפים השונים בהם פועלת החברה במסגרת פעילותה בתחום.

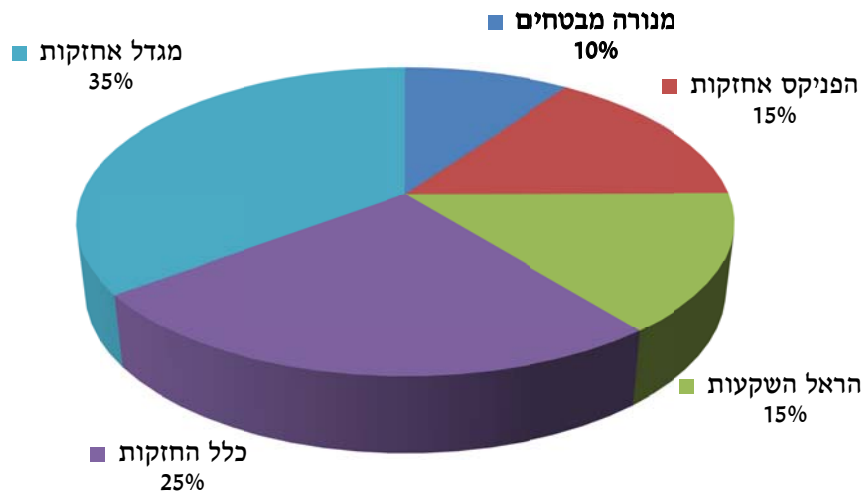
2.3.2 ביטוח חיים

התחרות בענף ביטוח החיים מתרכזת בעיקרה סביב מגוון תכניות הביטוח המוצעות על ידי חברות הביטוח ובכלל זה תשלום הקצבה במסגרתן, התשואה המושגת על הנכסים לאורך זמן, רמת סיכון הנכסים ביחס לתשואה המושגת/מובטחת, השירות הניתן למבוטחים, שיעור דמי הניהול מפרמיה ומצבירה ותעריפי הביטוח.

בהתאם לנתוני אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, התפלגות הפרמיות ברוטו, מעסקי ביטוח חיים, ליום 30 בספטמבר 2013, בין החברות המתחרות בענף הינה כדלקמן:

בהתאם לנתוני הדוחות הכספיים של חברות הביטוח⁵, התפלגות ההתחייבויות הביטוחיות, נכון ליום 30 בספטמבר 2013, בין החברות המתחרות בענף ביטוח חיים הינה כדלקמן:

לפירוט נוסף על הכנסות הקבוצה מפרמיה בענף זה, ראה סעיף 4.4.1 לדוח הדירקטוריון.

יכולת הקבוצה להתמודד עם התחרות בתחום זה, תלויה, בין היתר, בהרחבת מערך המכירות, בהתייעלות בתשומות הייצור תוך שמירה על רמת השירות, בפיתוח מוצרים ייחודיים, בשימור התיק הקיים ובמובילות בתחום התשואות למבוטחים.

⁵ בהתאם לנתוני "ביטוח נט".

הגורמים העיקריים המשפיעים על התחרות בענף הם חברות הביטוח המתחרות על נתחי השוק שלהן וסוכני הביטוח אשר משפיעים גם הם על גודל נתחי השוק של המבטחים השונים.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה הינם: שיעור תגמול הסוכנים והאטרקטיביות של מגוון המוצרים ותעריפי הביטוח שמציעה הקבוצה וכן התשואה למבוטחים.

2.3.3 שיטות להתמודדות עם התחרות והגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום

השיטות העיקריות של החברה להתמודד עם התחרות הן: סינרגיה בין החברות השונות בקבוצת מנורה מבטחים במתן פתרונות כוללים ללקוחות הקבוצה בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח, תוך הישענות על גודלה ויציבותה של מבטחים החדשה, קרן הפנסיה הגדולה בישראל (המנוהלת על ידי מנורה מבטחים פנסיה, חברה קשורה של החברה); שיפור השירות ללקוח תוך התייעלות תפעולית; הרחבת מערך הסוכנים והסתייעות בסוכנים העובדים עם קבוצת מנורה מבטחים כמקור להפניית לקוחות; הרחבת מערך השיווק הישיר של מנורה מבטחים פנסיה, השתתפות במכרזים מרכזיים בתחום ועוד.

הגורמים המרכזיים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום הם חוסנה הפיננסי של החברה; מובילות בתשואה למבוטחים; רמת השירות הגבוהה של החברה בעת ניהול תביעות ותשלום תגמולי ביטוח וכן קשר ארוך טווח עם סוכנים שמשווקים את מוצרי הקבוצה.

2.4 לקוחות

לקוחות החברה בתחום הפעילות הינם מגוונים, כך שלחברה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות. כמו כן, לחברה אין לקוח בודד שסך הכנסותיה ממנו מהוות 10% ומעלה בדוחותיה הכספיים.

להלן נתוני התפלגות הפרמיה ברוטו בין עמיתים שכירים לבין מבוטחים פרטיים ועצמאיים ולבין קולקטיביים (באחוזים):

הלקוח	2013	2012	2011
עמיתים שכירים	61.5%	61.3%	59.5%
פרטיים ועצמאיים	37.4%	37.6%	39.9%
קולקטיביים	1.1%	1.1%	0.6%
סה"כ	100.0%	100.0%	100.0%

יצוין, כי למיטב ידיעת החברה, אין לה לקוחות קבועים או לקוחות בעלי מאפיינים קבועים, מעבר לסיווג המפורט בטבלה שלעיל.

למידע בדבר שיעור הפדיונות מעתודה ממוצעת בביטוח חיים, ראה סעיף 4.4.1 לדוח הדירקטוריון.

3. ביטוח רכב חובה

3.1 תיאור כללי של תחום הפעילות

ביטוח רכב חובה הינו ביטוח סטטוטורי, על פי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן: "פקודת ביטוח רכב מנועי").

כל ביטוחי רכב החובה בישראל בוצעו באמצעות תאגיד אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ (להלן: "אבנר"), כביטוח משותף, בו השתתפה כל אחת מחברות הביטוח. במסגרת רפורמה בתחום, על פי חקיקה משנת 1997 הוקטן בהדרגה חלקה של אבנר בביטוח חובה, והחל מיום 1 בינואר 2003, מונהגת בענף תחרות מבוקרת.

הטיפול בתביעות לגבי פוליסות ביטוח משנים הקודמות לשנת 2003, עבר בשנת 2010 לטיפול "קרנית", על סמך תקנות ביטוח רכב מנועי (ביטוח בתנאי תחרות מבוקרת הסדרים לתקופת מעבר והוראות לעניין אבנר) (מועד העברת נכסים וחבויות מאבנר לקרנית) התשע"א-2010, וזאת על סמך סעיף 10 ה(ג) לחוק ביטוח רכב מנועי, התשנ"ז-1997. החל מינואר 2011, חדלה אבנר לפעול וכל זכויותיה והתחייבויותיה עברו לקרנית.

בהמשך, הותקנו תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"ד-2004 (להלן: "תקנות מאגר מידע"), המסדירות את הקמתם של מאגרי מידע בתחום ביטוח רכב חובה ואת אופן פעולתם ויחסי הגומלין שבינם לבין המבטחים. מאגר מידע סטטיסטי המשמש לאיסוף מידע סטטיסטי ולהערכת עלות הסיכונים בענף ביטוח רכב חובה (להלן: "מאגר המידע הסטטיסטי"), ומאגר המידע לאיתור הונאות ביטוח (להלן: "מאגר המידע לאיתור הונאות ביטוח").

המאגרים הנ"ל מנוהלים על ידי מפעילים שאינם קשורים לחברות הביטוח. מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי מוסמך על פי הדין לאסוף מחברות הביטוח הפעילות בענף, נתונים רלבנטיים, לצורך קביעת עלות הסיכון הטהור. חברות הביטוח מחויבות להעביר למפעיל נתונים כאמור, אחת לרבעון.

מאגר המידע לאיתור הונאות ביטוח, מרכז נתונים מכל חברות הביטוח, ומשמש לזיהוי חשדות למקרי הונאה בתביעות רכב חובה וכן למניעת הונאות ביטוח בתהליך החיתום בפוליסות רכב חובה. החל מינואר 2006, חברות הביטוח רשאיות להשתמש במאגר המידע לאיתור הונאות ביטוח, לצורך זיהוי חשדות למקרי הונאה בתביעות רכב חובה. כמו כן, בהתאם לחוזר המפקח בעניין זה, למעט במקרים מסוימים (כגון במקרה שמדובר בחידוש ביטוח חובה לכלי רכב שבטוח אצל אותו מבטח בשנה החולפת, או במקרה של רכב בצי או קולקטיב) חל איסור להפיק תעודת ביטוח רכב חובה עבור כלי רכב פרטי ומסחרי עד 4 טון ואופנוע, מבלי שבוצע אימות מול המאגר, בעת תהליך החיתום, ביחס לפרטי מידע מסוימים, לכל הפחות.

פעולת מאגר המידע ודרכי השימוש של החברות בו עוגנו בהסכם ענפי. בחוזר אשר פורסם על ידי המפקח, נקבעו תנאים לעיון במידע המצוי במאגר ואמות המידה לקביעת כשירות המורשים להפניית שאילתה בקשר לפרטים אשר במאגר, בהתאם לתקנות מאגר מידע.

המבטחים נושאים במלוא עלות הקמת המאגרים ותפעולם. התשלומים שעל מבטחים לשלם עבור שירותי מאגרי המידע נקבעים, בין היתר, בהתחשב בחלקו היחסי של כל מבטח בתחום בהתאם לנתוני שנה קודמת, וכן באיכות ובמועדי הדיווח למאגר.

בהמשך לרפורמה האמורה, עברו מרבית חברות הביטוח לתעריף דיפרנציאלי, המבוסס על שימוש במשתנים מתוך תכנית סיווג הסיכונים שמפרסם מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי, שאושרו על ידי המפקח, כמשתנים שבהם יהיה רשאי מבטח להשתמש, לצורך התאמת הפרמיה לסיכון המבוטח.

מאחר ומחד, ביטוח רכב חובה מהווה חובת חוקית ומאידך, כל חברת ביטוח רשאית לסרב לבטח מבוטח על פי שיקול דעתה, הוסדר הביטוח השיורי ("הפול"). בעל כלי רכב שסורב כאמור ולא השיג כיסוי ביטוחי באחת החברות הפועלות בענף, רשאי לרכוש ביטוח חובה באמצעות ה"פול".

הביטוח השיורי, הוא למעשה ביטוח משותף של כל המבטחים בענף ביטוח רכב חובה, השותפים בו ונושאים בהפסדיו או ברווחיו, על פי חלקן היחסי בענף (על פי חלקן היחסי בסה"כ פרמיות הביטוח בענף רכב חובה מ-1 באוקטובר של השנה שקדמה לשנה החולפת ועד 30 ספטמבר לשנה החולפת). חלקה של הקבוצה בפול בשנת 2013 עמד על כ-10.3% ובשנת 2012 על כ-14.1% (שנה קודמת כולל חלק שומרה שחולקה כדיבדנד בעין).

ה"פול" פועל כמבטח לכל דבר, ותעריפיו גבוהים מתעריפי חברות ביטוח אחרות בשוק.

החל משנת 2003, מעוגן הסדר הביטוח השיורי בתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת תעריף), התשס"א-2001, המסדירות את הקמתו ופעילותו של התאגיד המשותף של המבטחים, "הפול", שמנהל את הביטוח המשותף, וכן באמצעות חוזר מפקח אשר פורסם בעניין זה.

חברות הביטוח רשאיות לכלול במסגרת תעריפי ביטוח החובה שלהן, מרכיב העמסה לצורך מימון הפסדי "הפול". בחודש פברואר 2012, פורסם תיקון לפקודת ביטוח רכב מנועי (מס' 20), התשע"ב-2012, המתקן את סעיף 7א. לפקודה שעניינו מרכיב העמסה בתעריף ביטוח. בהתאם לתיקון זה, אם קבעה הרשות כהגדרתה בפקודה (קרי, שר האוצר או אדם/חבר בני אדם שמונה מטעמו) תעריפי ביטוח לפול, יהיה מרכיב העמסה הצפוי למימון העלות לביטוח אופנועים במסגרת הפול, בין 5.5% ל- 6.5%, מ"עלות הסיכון הטהור", כהגדרתו בפקודה. ביחס לתיקון זה, נקבעה הוראת שעה לשנים 2012 ו- 2013.

תעריפי הביטוח כפופים לאישור המפקח על הביטוח. לפרטים אודות הפיקוח על התעריפים ראה סעיף 3.2 להלן.

בנוסף, במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009-2010), התשס"ט-2009 (להלן, בפסקה זו: "החוק") הועברה האחריות, למתן שירותים רפואיים, הנכללים בסל השירותים הקבוע בתוספת השנייה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ובצו התרופות לפיו, מחברות הביטוח - אשר ערב התיקון נדרשו לשלם לקופות החולים ולבתי החולים בגין הטיפולים הרפואיים שהעניקו לנפגעי תאונות דרכים - לקופות החולים.

מתחולת התיקון הוחרגו אוכלוסיות מסוימות, ובין היתר, חיילים ונפגעי תאונות עבודה, אשר האחריות הביטוחית לכיסוי הוצאות טיפול רפואי עבורם במקרה של תאונת דרכים נותרה של חברות הביטוח, כמו גם האחריות בגין שירותים רפואיים שאינם כלולים בתוספת השנייה לחוק ביטוח בריאות ובצו התרופות.

לצורך מימון אספקת השירותים הרפואיים לנפגעי תאונות דרכים שיינתנו על ידי קופות החולים, נקבע כי על המבטחים להעביר לקרנית, עבור קופות החולים, עד ליום 10 בכל חודש, שיעור של 9.4% מדמי הביטוח, שגבו בחודש הקודם בגין כל פוליסת ביטוח רכב חובה שהנפיקו. לעניין זה, "דמי הביטוח" - סך כל התשלומים הנגבים ממבוטח בענף ביטוח רכב חובה, למעט התוספת למימון קרנית לפי צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ג-2002 והתוספת למימון עלות אספקת השירותים לפי צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון עלות אספקת השירותים), התש"ע-2009.

החל מחודש אוקטובר 2010 מונהגת בענף, פוליסה תקנית לביטוח רכב חובה. לפרטים ראה סעיף 3.2 להלן.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על החברה בתחום פעילות זה וכן בכלל פעילות הקבוצה, ראה סעיפים 7.1.2 ו- 7.1.1 להלן, בהתאמה.

3.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מאפייני המוצרים ושימושיהם, השווקים העיקריים שלהם, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע שלהם. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

כאמור לעיל, פוליסת ביטוח חובה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, מעניקה כיסוי לבעל הרכב והנוהג בו, מפני כל חבות שהם עלולים לחוב לפי חוק הפיצויים ומפני חבות אחרת שהם עלולים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לנהג הרכב, לנוסעים בו או להולכי הרגל, שנפגעו כתוצאה מהשימוש ברכב מנועי.

מאפייני התחום העיקריים הינם:

אחידות המוצר - כאמור לעיל, הכיסוי הביטוחי בתחום רכב חובה קבוע ואחיד בין חברות הביטוח, והוא נקבע על פי הוראות הדין ועל כן לא קיים מגוון של מוצרים בתחום זה. בהתאם, התחרות בתחום זה מתמקדת בעיקר במחיר כמתואר בסעיף 4.3 להלן.

כאמור בסעיף 3.2 לעיל, החל מחודש אוקטובר 2010, מונהגת בענף פוליסה תקנית אחידה אשר מהווה חוזה ביטוח סטנדרטי, המחייב בענף זה (להלן: "הפוליסה התקנית"), בהתאם

לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010 - פוליסת תקנית לבעל רכב יחיד וכן פוליסה תקנית לצורכי סחר, המיועדת לבעלי פוליסה המחזיקים במספר כלי רכב באופן זמני, לצורכי תיקון, מסחר וכיו"ב (כגון: בעלי מוסכים, יבואנים וכו'). התקנות קובעות תנאים מינימאליים לביטוח רכב חובה אשר מבטח אינו רשאי לשנותם, אלא להוסיף עליהם הרחבות לגבי היקף הכיסוי הביטוחי. במסגרת התקנות, נקבע גם נוסח תעודת הביטוח שעל מבטח להנפיק במסגרת ביטוח רכב מנועי.

תשלום מראש - ביטוח רכב חובה נכנס לתוקף רק לאחר תשלום מראש של מלוא הפרמיה בגינו.

היקף ודרכי הפיצוי - למעט תקרת פיצוי למרכיבי נזק שאינו נזק ממוני והכיסוי לאובדן השתכרות המוגבל לעד פי שלושה מהשכר הממוצע במשק, הכיסוי אינו מוגבל בסכום.

אחריות מוחלטת - בהתאם להוראות חוק הפיצויים, האחריות של בעל הרכב, המחזיק או הנוהג בו, הינה מוחלטת ולפיכך זכאות הנפגע בתאונת דרכים לפיצוי אינה תלויה בהוכחת אשם.

זנב תביעות ארוך - תביעות הביטוח בתחום זה מאופיינות בזמן בירור ארוך יחסית, של מספר שנים, בין מועד קרות האירוע הביטוחי לבין מועד סילוק התביעה.

פיקוח על התעריפים - תעריפי ביטוח רכב חובה כפופים לאישור המפקח על הביטוח. התעריף מוגש לאישור מסתמך על תעריפי הסיכון המומלצים על ידי מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי המבוססים על תעריף סיכון ממוצע לפי משתנים מסבירי סיכון שונים שאושרו על ידי המפקח, כגון: נפח מנוע, מין ו/או גיל הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע, ותק נהיגה של הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע, מספר תביעות קודמות ו/או מספר שלילות רישיון בשלוש השנים האחרונות של כל הנוהגים ברכב דרך קבע והימצאות כריות אוויר ברכב.

כל מבטח רשאי לבחור באילו מהמשתנים שנקבעו כאמור להשתמש לצורך קביעת התעריף

חוזר ביטוח בעניין דמי ביטוח בענף רכב חובה קובע נהלים לקביעת דמי ביטוח שרשאי מבטח לגבות ואופן הגשתם לאישור המפקח. בהתאם לחוזר, כוללים דמי הביטוח המוגשים לאישור, מרכיב פרמיית סיכון שבתעריף ביטוח רכב חובה (דמי הביטוח נטו) אחיד לכל המבוטחים אצל מבטח שעונים על אותם פרמטרים שנזכרו לעיל. בנוסף, רשאי מבטח לגבות דמים - לכיסוי הוצאות ניהול, עמלת הסוכנים והרווח, בשיעור של עד 16.25% מפרמיית הסיכון. המבטח רשאי לתת הנחות מן הדמים בלבד, למעט בביטוח רכב חובה לצייר רכב ולקולקטיבים שאז רשאי המבטח לתת הנחה אף מדמי הביטוח נטו.

"צי רכב" - מונה לפחות 40 כלי רכב שכולם בבעלות אחת ומבוטחים אצל אותו מבטח; "קולקטיב" - מונה לפחות 100 כלי רכב בבעלות שונות, המבוטחים אצל אותו מבטח במסגרת הסכם, ובלבד שמטרתה העיקרית של התארגנות הקולקטיב אינה עשיית הביטוח.

דמי הביטוח בענף ביטוח רכב חובה אינם יכולים לחרוג משיעור של 90% מדמי הביטוח נטו עבור אותו מבטח במסגרת תעריפי "הפול" המתפרסמים, מעת לעת, על ידי המפקח.

בחודש אוקטובר 2013, נכנסו לתוקף, במסגרת תיקון החוזר המאוחד, הוראות המפקח בעניין דמי ביטוח בענף רכב חובה. במסגרת התיקון, פוצלה רשימת המשתנים שבהם ניתן להשתמש לקביעת דמי הביטוח, למספר רשימות ספציפיות, לפי סוגי כלי רכב: (א) כלי רכב פרטי; (ב) אופנוע; (ג) כלי רכב מסחרי; (ד) כלי רכב מיוחד (ה) מונית; (ו) אוטובוס וטיולית.

בחלק מן הסוגים, הורחבה הרשימה ביחס לרשימת המשתנים שהייתה קיימת ערב פרסום החוזר ובחלק מן המשתנים צומצמה.

הרחבת רשימת המשתנים וסיווגם לקטגוריות עשויים לאפשר תמחור מדויק יותר של הסיכון, ולהגביר את התחרות. עם זאת, החברה אינה יכולה להעריך את היקף השלכות השינוי האמור, בין היתר, מהטעם שהיא אינה יכולה להעריך את מחיר השוק שייקבע בעקבות התיקון, בכל קטגוריה, התלוי, בין היתר, בהתנהגות המתחרים והלקוחות בשוק.

3.3 תחרות

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח רכב חובה, הינה במגמת גידול בעשור האחרון. מגמת הגידול בפעילות משתקפת בשינוי בהיקף ההכנסות מפרמיה כמפורט להלן.

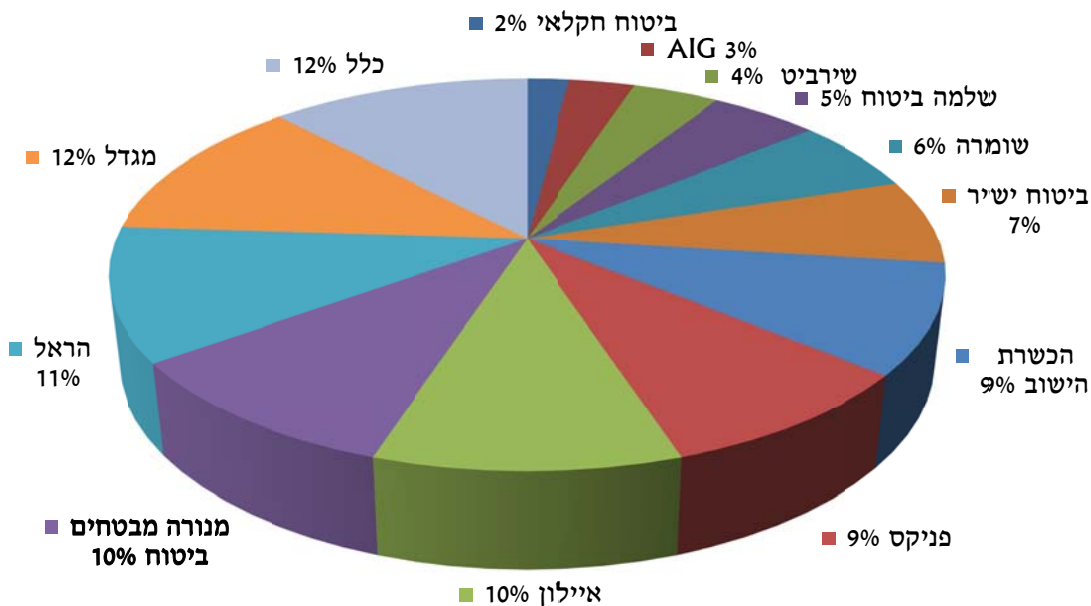
בתחום ביטוח רכב חובה, מתחרות 12 חברות ביטוח, לרבות חברות לביטוח ישיר. התחום מאופיין בתחרות מחירים משמעותית המושפעת בין היתר מריבוי מתחרים וכן ממהלכים להגברת שקיפות התעריפים על ידי המפקח בשנים האחרונות. לאור גידול במספר כלי רכב חדשים שבהם מותקנים אמצעי בטיחות משופרים, חל קיטון בהיקף הנפגעים מתאונות דרכים וכפועל יוצא גם בתשלומי התביעות. בהתאם, ולאור התחרות בתחום, ממשיכה, בשנים האחרונות, מגמת הירידה בתעריפי ביטוח רכב חובה.

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013, הכנסות הענף בתחום ביטוח רכב חובה, עמדו על סך של 3,645 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 3,607 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול של כ- 38 מיליוני ש"ח, המהווים 1% מהיקף ההכנסות מדמי ביטוח. נכון לרבעון השלישי של שנת 2013, החברה, ממוקמת במקום הרביעי מבין החברות במשק ומחזיקה בנתח שוק של כ- 10% לעומת 14.8% בתקופה המקבילה אשתקד. יצוין, כי הנתונים לשנת 2012 כוללים גם את נתוני שומרה.

על פי נתוני הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, חלקם של ארבעת הגופים הגדולים בתחום בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013 עמד על כ- 46% מסך דמי הביטוח בתחום זה. החברות הגדולות בתחום ביטוח רכב חובה, בשנת 2013, הינן קבוצת כלל, מגדל, הראל, והחברה, ואילו בשנת 2012, החברות הגדולות בתחום היו כלל, קבוצת הראל והקבוצה, כאשר חלקן עמד על כ- 39%.

לפירוט הכנסות הקבוצה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.2.2 לדוח הדירקטוריון.

להלן פירוט נתוני נתחי שוק, לפי חברות הפעילות בתחום:

לאור נתח השוק של החברות המתחרות בשוק, אין קבוצת ביטוח אחת שהינה מובילת שוק. הכיסוי הביטוחי האחיד בכל חברות הביטוח וזמינות מידע השוואתי של מחירים, גורמים לכך שמחיר המוצר הינו המשתנה העיקרי בהחלטת הרכישה של פוליסות הביטוח. חברות הביטוח נבדלות זו מזו במשתנים הקובעים את התעריף וכפועל יוצא בפלחי השוק בהם הן מתמקדות. גורם העלול להשפיע על מעמדה התחרותי של הקבוצה הינו שימוש חברות ביטוח אחרות במשתנים שונים מאלה בהם הקבוצה עושה שימוש.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של החברה הינם מערך סוכני הביטוח שלה ומודל תעריפים המאפשר התמקדות בפלחי שוק רווחיים יותר.

3.4 לקוחות

להלן פירוט התפלגות פרמיות ברוטו בין מבוטחים פרטיים לצי רכב וקולקטיביים ברכב פרטי ומסחרי (עד 4 טון בלבד):

שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2011 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2012 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2013 (אלפי ש"ח)	
93.4%	592,885	92.1%	640,535	89.8%	452,418	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
6.6%	41,895	7.9%	54,566	10.2%	51,608	צי רכב וקולקטיביים
100%	634,780	100%	695,101	100%	504,026	סה"כ

לחברה אין לקוח בתחום ביטוח רכב חובה, שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בתחום הפעילות וכן אין לחברה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה.

בנוסף, לא ידוע לקבוצה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח רכב חובה. לפי הערכת החברה, שיעור החידושים בשנת 2013 עמד על 65%, למול 63% בשנת 2012, ואחוז הלקוחות אשר רכשו ביטוח רכב חובה וביטוח רכב רכוש עמד על כ- 43% מסך אוכלוסיית מבוטחי החובה בקבוצה וזאת לעומת 56% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן התפלגות דמי ביטוח לפי שנות ותק של לקוחות בתחום ביטוח החובה לתקופות המתוארות בדוח:

שיעור מסך הכנסות			מחזור פרמיות באלפי ש"ח			מספר שנות ותק
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
36%	36%	32%	228,521	248,475	161,327	ללא ותק
23%	23%	23%	145,999	160,507	117,026	ותק שנה
16%	15%	16%	101,565	101,140	78,718	ותק שנתיים
25%	26%	29%	158,695	184,979	146,955	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	634,780	695,101	504,026	סה"כ

4. ביטוח רכב רכוש

4.1 תיאור כללי של תחום הפעילות

ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי ביטוחי לאבדן או נזק של כלי רכב מבוטחים ולחבות המבוטחים בגין נזקי רכוש שנגרמו לצד שלישי על ידי כלי הרכב המבוטחים. ניתן לרכוש כיסוי לחבות כלפי צד שלישי בלבד או בשילוב עם כיסויים נוספים.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על החברה בתחום פעילות זה וכן בכלל פעילות הקבוצה, ראה סעיפים 7.1.1 ו- 7.1.2.3 להלן, בהתאמה.

4.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מאפייני המוצרים ושימושיהם, השווקים העיקריים שלהם, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע שלהם. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא שמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

פוליסת ביטוח רכב רכוש כוללת כיסויים בגין נזק עצמי הנגרם לרכב המבוטח, גניבה, וכן נזק רכוש הנגרם על ידי הרכב המבוטח לצד שלישי. ניתן לרכוש פוליסה לנזק לצד ג' בלבד או בשילוב עם כיסויים נוספים. בשלב הצעת הביטוח, רשאי המבוטח לבחור באחת מארבע חלופות: (1) ביטוח מקיף (המכסה נזק עצמי ונזק לצד שלישי); (2) ביטוח מקיף, ללא כיסוי לגניבה; (3) ביטוח מקיף, ללא כיסוי מפני תאונות; (4) ביטוח לנזק לצד שלישי בלבד, זאת, בתנאי שהוויתור נעשה בהודעה מפורשת אשר תועדה על ידי המבטח.

ביטוח רכב רכוש מתחלק לשתי קבוצות עיקריות על פי סוג הרכב:

(1) פוליסה לביטוח נזקי רכוש ונזקי רכוש לצד ג' לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון (ביטוח מקיף וביטוח צד ג'), למעט אופנועים, המעוגנת בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 ובתוספת לתקנות (להלן: "תקנות רכב רכוש" ו-"פוליסה התקנית", בהתאמה). הפוליסה התקנית קובעת נוסח ותנאים מינימאליים לביטוח מקיף לרכב אשר חברת ביטוח יכולה לשנותם רק אם השינוי הוא לטובת המבוטח. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי, לסיכונים, לחבויות ולרכוש המבוטחים.

(2) מבוטח, אשר בבעלותו 40 כלי רכב פרטיים לפחות, המבוטחים אצל מבטח אחד, רשאי, בשלב הצעת הביטוח, בהודעה מפורשת שתתועד אצל המבטח, לוותר על תחולת הפוליסה התקנית כולה. ביטוחים לרכבים שאינם פרטיים ומסחריים עד 3.5 טון - משאיות, אוטובוסים, נגררים, נתמכים, מלגזות, ואופנועים, אשר אינם כפופים להוראות הפוליסה התקנית.

בנוסף, מציעה הקבוצה למבוטחיה לרכוש בנוסף לפוליסה "ריידרים"/כתבי שירות, לקבלת שירותים שונים לרכב כגון: שירותי גרירה, שירות לתיקון שמשות, ועוד.

מאפייני התחום העיקריים הינם:

פוליסת ביטוח רכב רכוש הינה, לרוב, לתקופה של עד שנה.

זנב תביעות קצר - תביעות בתחום זה מתאפיינות במשך זמן קצר בין קרות מקרה הביטוח לבין יישוב התביעה ("זנב תביעות קצר"). תקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח רכב רכוש היא שלוש שנים מקרות מקרה הביטוח. עם זאת, בגין כיסוי צד ג' תקופת ההתיישנות ומשך זמן יישוב התביעה ארוך יותר.

פיקוח על התעריפים - התעריף לביטוח רכב רכוש כפוף לאישור המפקח. התעריף אינו אחיד ותלוי במספר משתנים, כגון: סוג הרכב המבוטח, ניסיון התביעות המצטבר של המבוטח, גילו של הנהג ומספר הנהגים הרשאים לנהוג ברכב. התעריף מאושר על ידי המפקח כתעריף מקסימום.

4.3 תחרות

פעילות החברה בתחום ביטוח רכב רכוש, הינה במגמת גידול בעשור האחרון. מגמת הגידול בפעילות משתקפת בשינוי בהיקף ההכנסות מפרמיה כמפורט להלן.

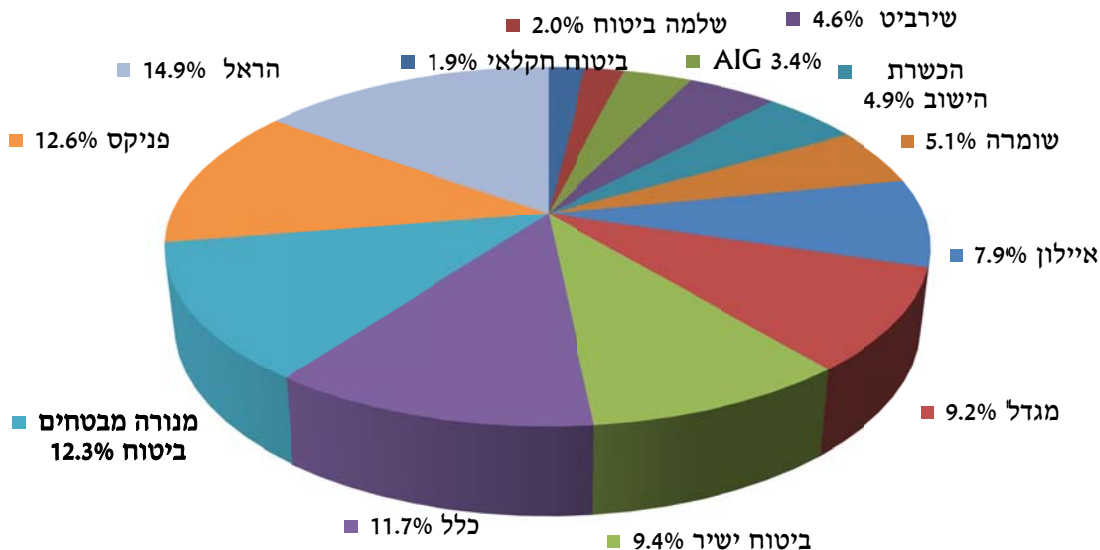
בתחום ביטוח רכב רכוש פועלות מרבית חברות הביטוח, לרבות חברות לביטוח ישיר.

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתחום ביטוח רכב רכוש בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013, הכנסות הענף בתחום עמדו על סך של 5,080 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 4,784 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 296 מיליוני ש"ח בהיקף דמי הביטוח, המהווים 5.8% מהיקף ההכנסות מדמי ביטוח. על פי הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בשנת הדוח, החברה ממוקמת במקום השלישי במשק וזאת בהשוואה למקום הראשון בשנת 2012. יצויין, כי הנתונים לשנת 2012 כוללים גם את נתוני שומרה.

נתח השוק של החברה, כפי שמשתקף מהכנסות מדמי הביטוח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013, עומד על שיעור של 12% לעומת שיעור של 16.2% בתקופה המקבילה אשתקד.

לפירוט הכנסות הקבוצה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.2.3 לדוח הדירקטוריון.

להלן פירוט נתוני נתחי שוק, לפי חברות הפעילות בתחום:

הכיסוי הביטוחי האחיד בתחום, בהתאם לפוליסה התקנית, הינו מודולרי ומאפשר בחירה של כלל הכיסויים או חלק מהם לפי בחירת המבוטח. גמישות הבחירה מרחיבה את פוטנציאל התחרות בין החברות השונות על כל מרכיב ומרכיב בפוליסה המודולרית. התחרות מתמקדת בעיקר בהתאמת המוצר והמחיר ללקוח. אי לכך, שמה החברה דגש בתחום זה על תעריף תחרותי ומוצרים ייחודיים המותאמים לאוכלוסיות מובחנות וכוללים הטבות ייחודיות לאותן אוכלוסיות. הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה הינם מערך סוכני הביטוח שלה, המודל התעריפי בו היא משתמשת וכן התקשרות עם רשת של מוסכים לנוחיות מבוטחיה.

4.4 לקוחות

בתחום ביטוח רכב רכוש, מבטחת החברה בעיקר לקוחות פרטיים.

לחברה אין לקוח בתחום ביטוח רכב רכוש, שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה וכן אין לחברה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה.

להלן פירוט התפלגות פרמיות ברוטו בין מבוטחים פרטיים לצייר רכב וקולקטיביים:

פרמיות ברוטו בשנת 2013 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2013	פרמיות ברוטו בשנת 2012 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2012	פרמיות ברוטו בשנת 2011 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2011
732,908	90%	909,527	91%	833,519	92%
78,818	10%	87,430	9%	70,833	8%
811,726	100%	996,957	100%	904,352	100%

מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
צייר רכב וקולקטיביים
סה"כ

בנוסף, לא ידוע לחברה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח רכב רכוש. לפי הערכת החברה, שיעור החידושים בתחום רכב רכוש בשנת 2013 עמד על כ- 71% לעומת 70% בשנת 2012. שיעור הלקוחות אשר רכשו ביטוח רכב רכוש וביטוח רכב חובה מתוך כלל הלקוחות שרכשו ביטוח רכב רכוש בשנת 2013 הינו 48% לעומת שיעור של 62% בשנה קודמת. יצוין, כי הנתונים לשנת 2012 כוללים גם את נתוני שומרה.

להלן התפלגות דמי ביטוח לפי שנות ותק לקוחות במונחי מחזור פרמיות לתקופות המתוארות בדוח:

מספר שנות ותק	מחזור פרמיות באלפי ש"ח			שיעור מסך הכנסות		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
ללא ותק	352,134	404,360	361,742	42%	41%	40%
ותק שנה	189,891	222,933	198,957	23%	22%	22%
ותק שנתיים	95,919	126,605	126,609	13%	13%	14%
למעלה משלוש שנות ותק	173,782	243,059	217,044	22%	24%	24%
סה"כ	811,726	996,957	904,352	100%	100%	100%

5. ביטוח כללי אחר

5.1 תיאור כללי של תחום הפעילות

בתחום זה, החברה פועלת בשני ענפים עיקריים - ביטוח חבויות וביטוח רכוש, וכן בענפי ביטוח כללי נוספים, אשר היקף פעילותם אינו מהותי.

ביטוחי החבויות כוללים כיסוי בגין חבותו הכספית על פי דין, של המבוטח, כלפי צד שלישי שאינו המבוטח, עד לגבול האחריות בפוליסה.

ביטוחי הרכוש כוללים כיסוי בגין אבדן או נזק, שנגרם לרכוש המבוטח ונזקים נלווים, כתוצאה מהסיכונים המכוסים בפוליסה (במתכונת של "סיכונים נמנים" או במתכונת של "כל הסיכונים").

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על החברה בתחום פעילות זה וכן בכלל פעילות הקבוצה, ראה סעיפים 7.1.1 ו- 7.1.2.4 להלן, בהתאמה.

5.2 מוצרים ושירותים

5.2.1 תיאור של תחום הפעילות והכיסויים הביטוחיים שנכללו בו:

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מאפייני המוצרים ושימושיהם, השווקים העיקריים שלהם, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע שלהם. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

5.2.1.1 ביטוח חבויות

כללי

מרבית הפוליסות בענף ביטוח החבויות, מכסות את המבוטח בשל חבות שהוא עשוי לחוב בה על פי דין, כלפי צד שלישי, בגין נזק לגוף או לרכוש שייגרם לו.

בביטוחי חבויות נקבע גבול אחריות שהינו הסכום המקסימאלי בו יישא המבטח במקרה של נזק, בתוספת הוצאות משפטיות סבירות.

תוקפן של פוליסות הביטוח מסוג זה הינו לרוב לשנה.

תביעה ביטוחית בענפי החבויות אינה מתיישנת, כל עוד לא התיישנה תביעה הצד השלישי כנגד המבוטח. בשל פרק הזמן הארוך בין מועד היווצרות העילה כנגד המבוטח לבין מועד הגילוי ו/או מועד הגשת התביעה וכן בשל פרק הזמן הדרוש לבירור תביעות אלו שהינן מורכבות, נחשב ענף זה כבעל זנב תביעות ארוך.

ביטוחי חבויות ניתן לערוך על פי אחד משני בסיסי כיסוי:

בסיס אירוע (Occurrence Basis) - נשוא החבות המכוסה הוא קיומו של אירוע הנזק במשך תקופת הביטוח. התביעה לחברת הביטוח יכול שתוגש אף לאחר תום תקופת הביטוח, בכפוף להתיישנות.

בסיס הגשת תביעה (Claims Made Basis) - נשוא החבות המכוסה לפי בסיס זה הוא הגשת התביעה לחברת הביטוח במשך תקופת הביטוח, ובתנאי שהאירוע שהוביל להגשת התביעה נופל אף הוא בתוך תקופת הביטוח או בתוך תקופה רטרואקטיבית שהוגדרה בפוליסה.

ענף ביטוח החבויות נחשב לענף תנודתי וזאת בשל רמת אי הוודאות הגבוהה ביישוב התביעות בפרט בפוליסות על בסיס אירוע, הנובעת, בין היתר, מזנב התביעות הארוך, מהשינויים באקלים השיפוטי ומהשינוי התרבותי המעלה את שכיחות התביעות וחומרן.

בענף ביטוח חבויות נכללים כל ביטוחי החבויות, למעט ביטוח רכב חובה. הביטוחים העיקריים בענף זה הינם: ביטוחי אחריות מעבידים, אחריות

מקצועית, אחריות דירקטורים ונושאי משרה, אחריות צד שלישי, אחריות המוצר, ערבות חוק מכר, ביטוח כלי טיס וביטוח כלי שיט.

המוצרים המרכזיים אותם משווקת הקבוצה בענף החבויות, הינם כדלקמן:

- (1) **ביטוח חבות מעבידים** - כיסוי למבוטח בגין אחריותו לנזקי גוף הנגרמים לעובד. ניתן לרכוש ביטוח זה כמוצר עצמאי או ככיסוי נוסף במסגרת פוליסת מטריה עסקית, פוליסת ביטוח דירה או פוליסה לביטוח עבודות קבלניות. דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - מספר העובדים המועסקים, היקף שכר העבודה השנתי שמשלם המעסיק, סוג פעילות המעסיק, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכדומה. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע. הגשת התביעה יכולה להיעשות לאחר תקופת הביטוח בתוך תקופת ההתיישנות. במרבית המקרים, החבות המכוסה היא חבות לפי פקודת הנזיקין ו/או לפי חוק האחריות למוצרים פגומים, התש"ם-1980, והביטוח הינו שיווי, מעל הכיסוי לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.
- (2) **ביטוח צד שלישי** - הפוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי מכסה את חבותו של המבוטח על פי כל דין, בגין נזקי גוף (שלא בגין שימוש ברכב מנועי) או רכוש שנגרמו לצד שלישי, שאינם עובדי המבוטח שנגרם מאירוע תאונתי אשר התרחש במהלך תקופת הביטוח בקשר עם הפעילות בגינה רכש המבוטח את הכיסוי הביטוחי. ניתן לרכוש ביטוח זה כמוצר עצמאי או ככיסוי נוסף במסגרת פוליסת מטריה עסקית, פוליסת ביטוח דירה או במסגרת פוליסה לביטוח עבודות קבלניות. דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - עיסוק המבוטח, היקף פעילות המבוטח, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, חשיפה למפגעים או סיכונים סביבתיים, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכדומה. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.
- (3) **ביטוח אחריות מקצועית** - ביטוח המכסה את חבותו של בעל מקצוע בגין כשל בביצוע חובתו המקצועית שתוצאתה היא נזק לצד שלישי בין אם הינו לקוח של המבוטח ובין אם לאו. ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או כפוליסה משולבת עם ביטוח אחריות מוצר. הכיסוי בפוליסה אינו מכסה מעשים מכוונים של המבוטח. המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, גבול האחריות הרצוי, ותק במקצוע, מספר העובדים, מחזור ההכנסות, ניסיון התביעות של המבוטח והתחום הטריטוריאלי של הכיסוי והשיפוט השפעה ניכרת על תעריף דמי הביטוח. ביטוח זה נערך על בסיס הגשת תביעה.
- (4) **ביטוח אחריות המוצר** - ביטוח המכסה את חבותו של המבוטח בגין נזק שנגרם על ידי מוצרים שיוצרו או שווקו על ידו, לאחר שיצאו מחזקתו. ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או כפוליסה משולבת עם ביטוח אחריות מקצועית. המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, קיום פעילות ייצוא, התקופה הרטרואקטיבית הנדרשת, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח והתחולה הטריטוריאלי של הכיסוי השפעה על תעריף דמי הביטוח. ביטוח זה נערך, בדרך כלל, על בסיס הגשת תביעה.
- (5) **ביטוח דירקטורים ונושאי משרה** - ביטוח המכסה דירקטורים ונושאי משרה בשל חבות חוקית שהופרה על ידי הדירקטורים ונושאי המשרה בתוך תקופת הביטוח. החבות המכוסה היא בעיקרה מתוקף חוק החברות, המטיל חבות אישית על נושאי המשרה בחברה. בעלת הפוליסה בביטוח זה הינה החברה הרוכשת את הכיסוי עבור נושאי המשרה והדירקטורים המכהנים ו/או שכינהו בעבר והמוגדרים

מבטוחים. ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או בשילוב עם ביטוח אחריות מקצועית. דמי הביטוח בענף זה מתבססים על מספר משתנים, כאשר המרכזיים מביניהם: גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, תחום העיסוק של החברה, הרכב בעלי המניות, המבנה והחוסן הפיננסיים של החברה והיות החברה ציבורית או פרטית. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס הגשת התביעה.

5.2.1.2 ביטוח רכוש

כללי

ביטוחי הרכוש כוללים כיסוי בגין אבדן או נזק, שנגרם לרכוש המבוטח ונזקים נלווים, כתוצאה מהסיכונים המכוסים בפוליסה (במתכונת של "סיכונים נמנים" או במתכונת של "כל הסיכונים"). בביטוח רכוש מציעה החברה ביטוחים לפרטים ולבתי עסק.

המוצרים המרכזיים אותם משווקת החברה בענף ביטוח הרכוש:

פוליסות לביטוח דירה

בתחום זה מונהגת פוליסה תקנית הקבועה בתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 (להלן בסעיף זה: "תקנות ביטוח דירות ותכולתן" ו-"הפוליסה התקנית" בהתאמה). הפוליסה התקנית מגדירה את היקף הכיסוי הביטוחי המינימאלי למבנה דירה ותכולתה. הכיסוי בפוליסה הינו על בסיס סיכונים נמנים: סיכונים אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע, רעידת אדמה ונזקי צנרת.

חברת הביטוח יכולה לשנות את הפוליסה התקנית רק אם השינוי הינו לטובת המבוטח. ואולם, ויתור על כיסוי לרעידת אדמה טעון הסכמת המבוטח בכתב.

בחודש ינואר 2013, פרסם המפקח על הביטוח טיוטה לתיקון תקנות ביטוח דירות ותכולתן ואת הפוליסה התקנית הקבועה בהן. מעבר לתיקוני נוסח כאלה ואחרים, מוצע במסגרת הטיוטה להרחיב את הכיסויים הקיימים ו/או להוסיף לפוליסה התקנית כיסויי חובה, כגון: (1) כיסוי ביטוח ערך חילוף (ההפרש שבין ערך השוק של הדירה ביום קרות מקרה הביטוח כולל ערך הקרקע, לבין ערך ההקמה של מבנה הדירה או סכום הביטוח, לפי הנמוך), לדירה בבית משותף; (2) סיוג זכויות המבטח לסעדים הקבועים בחוק חוזה הביטוח ביחס למצב של ביטוח חסר, ועוד.

בשלב זה, אם וככל שתאושר טיוטת התקנות בנוסחה הנוכחי, מעריכה החברה כי ההשפעה מצטברת של מספר שינויים הכלולים בטיוטה צפויה להביא לגידול בהיקף התביעה הממוצעת. עם זאת, החברה אינה יכולה להעריך את היקף ההשפעה האמורה, בין היתר, מהטעם שהחברה אינה יכולה להעריך את מחיר השוק שיקבע בעקבות אימוץ טיוטת התקנות, התלוי, בין היתר, בהתנהגות המתחרים בשוק.

הערכת החברה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוססת על מידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות וזאת בין היתר, כתוצאה מנוסחן הסופי של התקנות, אם וככל שיאומצו כדין מחייב, מההשלכות המצרפיות של השינויים הכלולים בתקנות שיקבעו ומהתנהגות המתחרים והלקוחות בשוק בעקבות פרסום התקנות.

לחברה מספר סוגים של פוליסות לביטוח מבנה ו/או תכולה על בסיס הפוליסה התקנית. חלק מן הפוליסות מקנות למבוטח אפשרות לרכוש, על פי בחירתו גם כיסויים נוספים כגון: כיסוי כל הסיכונים לתכשיטים ודברי ערך, כיסוי כל הסיכונים לתכולת הדירה ועוד.

ביטוח משכנתאות - החברה משווקת פוליסות לביטוח מבנה בלבד, עבור לווים הנוטלים משכנתא למימון רכישת דירות. פוליסות אלו משועבדות לטובת המלווה. ביטוח זה נמכר בדרך כלל בשילוב עם ביטוח חיים (ריסק)

לכיסוי יתרת ההלוואה במקרה של מות המבוטח.

אובדן רכוש ומקיף בתי עסק - ביטוחים המכסים אבדן רכוש (כגון; סחורות, מכונות, ציוד, מפעלים, מלאי מסוגים שונים וכו') ושאינו דירת מגורים ותכולתה או רכב מנועי. ביטוח בתי עסק כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכונים אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע ורעידת אדמה. ניתן לרכוש בביטוחים אלה כיסוי לנזק תוצאתי של אובדן רווחים.

ביטוח הנדסי (עבודות קבלניות) - כיסוי לעבודות קבלניות, ציוד וחומרים, מפני נזק תאונתי.

ביטוח הנדסי (עבודות הקמה) - כיסוי לעבודות הקמה של פרויקטים, מערכות מכניות, ציוד וחומרים, מפני נזק תאונתי.

5.2.1.3 יתר ענפי הביטוח

ביטוח תאונות אישיות (טוח קצר)

ביטוח תאונות אישיות מעניק פיצוי בסכום נקוב בהתאם להעדפות המבוטח בשל אירועים תאונתיים הגורמים לנכות (זמנית ו/או קבועה) ו/או למות המבוטח. בנוסף, כולל הכיסוי לעתים גם פיצוי שבועי בגין אובדן כושר עבודה כתוצאה מתאונה ו/או מחלה.

תקופת הביטוח בפוליסות אלה היא בדרך כלל שנתית. הביטוח נמכר בעיקר לפרטים ולעתים גם במסגרת קבוצתית.

ערבויות/פוליסות ביצוע וערבויות פיננסיות

החברה מנפיקה ערבויות/פוליסות ביצוע שמהותן התחייבויות לשיפוי המוטב בגין הפרת התחייבות המבוטח כלפיו. הפוליסות מונפקות לבקשת לקוחות שהתקשרו עם מנורה בהסכמים להנפקת ערבויות/פוליסות ביצוע. הערבויות מונפקות לטובת מזמיני עבודה או שירותים מלקוחות אלו ומיועדות להבטיח עמידה בהתחייבויותיהם של לקוחות אלו למזמיני העבודה או השירותים, בתנאים שסוכמו בין הצדדים. בנוסף, החברה מנפיקה ערבויות פיננסיות שמהותן התחייבות לשיפוי המוטב בגין הפרת התחייבות פיננסית של המבוטח כלפיו.

ערבויות/פוליסות חוק המכר

החברה מנפיקה פוליסות לפי **חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ה-1974**. הפוליסות מונפקות לטובת רוכשי דירות מגופים (חברות, שותפות רשומה או יחידים) שהתקשרו עם מנורה בהסכמים להנפקת פוליסות לפי חוק המכר כאמור, בגין תשלומים ששולמו על חשבון מחיר הדירה. הפוליסות מבטיחות את השקעתם של רוכשי יחידות דור כנגזר מחוק המכר (דירות), התשל"ג-1973 וחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות רוכשי דירות), התשל"ה-1974. ביטוח זה תואם את ההנחיות בחוק המכר. תקופת הביטוח אינה קצובה בזמן והיא מסתיימת בהתקיימם במצטבר של 3 התנאים הקבועים בחוק לביטול/פקיעת הפוליסה, דהיינו, גמר בניה, מסירת חזקה ורישום זכויות הרוכש בדירה כשהן נקיות מכל שעבוד. לרוב תקופת הביטוח של פוליסות חוק-מכר עולה על שנה. הסיכון בפוליסות אלו פוחת עם השלמת הבניה (טופס 4) ומסירת החזקה.

החברה מנפיקה פוליסות אלו לרוכשי הדירות, מגופים שהתקשרו עם בנק בישראל בהסכמים לליווי ומימון הפרויקט ע"י הבנק, בהם נקבע גם כי מנורה תנפיק פוליסות חוק-מכר, או לרוכשי דירות מגופים שהתקשרו בהסכמים ישירים עם מנורה (ללא בנק) להנפקת פוליסות חוק-מכר.

סיכונים אחרים

החברה מנפיקה פוליסות המכסות סיכונים שונים אשר לא נכללו בענפים שלעיל מאחר והכיסויים הינם בסכומים לא מהותיים. לדוגמא: החברה מנפיקה פוליסות לכיסוי הוצאות משפטיות.

5.3 תחרות

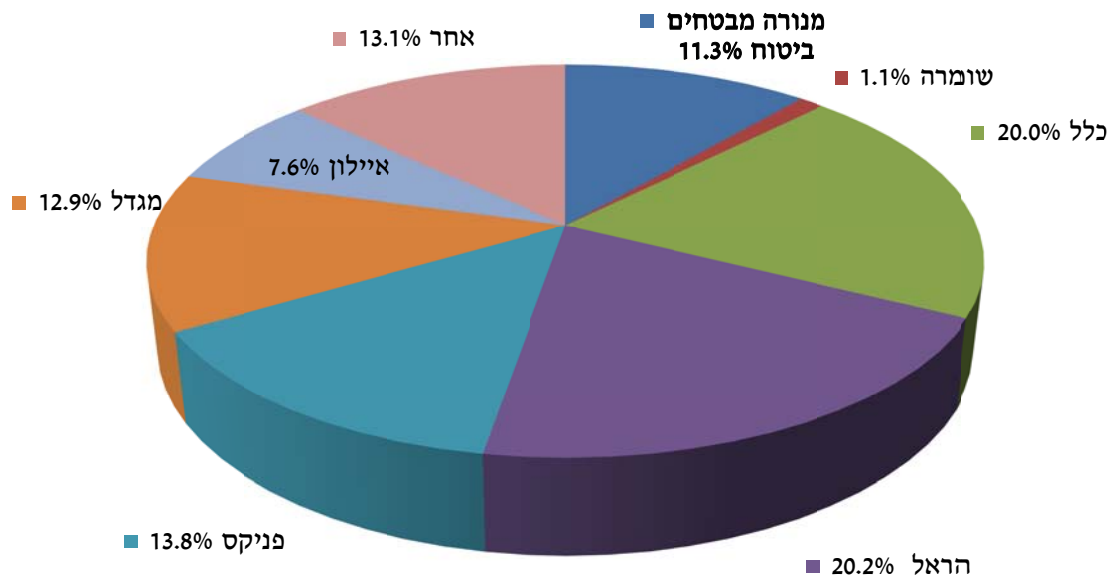
פעילות החברה בתחום, הינה במגמת גידול, המשתקפת בשינוי בהיקף ההכנסות מפרמיה, כמפורט להלן.

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתחום ביטוח כללי אחר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013, הכנסות הענף בתחום עמדו על סך של 5,875 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 5,676 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 199 מיליוני ש"ח בהיקף דמי הביטוח, המהווים כ- 3% מהיקף ההכנסות מדמי ביטוח.

נתח השוק של החברה, כפי שמשקף מהכנסות מדמי הביטוח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013, עומד על שיעור של 11% לעומת שיעור של 11.8% בתקופה המקבילה אשתקד. החברה ממוקמת במקום החמישי במשק וזאת בהשוואה למקום הרביעי בשנת 2012. יצוין, כי הנתונים לשנת 2012 כוללים גם את נתוני שומרה. בתחום זה, החברה מתחרה במרבית חברות הביטוח במשק. על פי נתוני הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, שלושת חברות הביטוח הגדולות הפועלות בתחום הינן קבוצת הראל, קבוצת כלל וקבוצת הפניקס. על פי נתונים אלו, חלקם של שלושת הגופים הגדולים בתחום בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013 עמד על כ-54% מסך דמי הביטוח ברוטו לעומת 55% בתקופה המקבילה, אשתקד.

לפירוט הכנסות החברה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.2.4 לדוח הדירקטוריון.

להלן פירוט נתוני נתחי שוק, לפי חברות הפעילות בתחום:

התחרות בתחום מושפעת הן מצד הביקוש למוצרים מצד החברות העסקיות השונות במשק והן מהיצע ואיכות המוצרים של חברות הביטוח. שוק ביטוח המשנה והשינויים החלים בו בתחום מהווים אף הם גורם מרכזי בתחרות. בנוסף, בביטוח העסקים הגדולים ובענף ביטוח הדירקטורים מיוצגים המבוטחים על ידי יועצי ביטוח, עובדה המחדדת את חשיבות איכות הכיסוי ובו בזמן גם יוצרת לחץ להורדת תעריפים. מוצרי הביטוח הכלולים בענף הרכוש, כגון ביטוח ימי, אווירי, הנדסי ואלקטרוני, דורשים מומחיות ספציפית ומעניקים כיסוי מורכב ועל כן, התחרות בהם מבוססת על איכות הכיסוי הביטוחי שמעניקה הקבוצה.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של החברה הינם: מכירת פוליסות חבויות (במיוחד פוליסת אחריות מעבידים וצד שלישי) ביחד עם מוצרים אחרים של החברה (למשל פוליסות עסק); מונוטין הקבוצה בהתאמת המוצר לצרכי המבוטח ומתן שירות ברמה גבוהה למבוטחים הכולל ניהול סילוק תביעות יעיל. בנוסף, לחברה מודלים ונהלים חיתומיים הבאים לשמור על רמת הרווחיות הרצויה המנוטרת על ידי מערכות המאפשרות בקרה קפדנית ועדכנית על התוצאות השוטפות.

5.4 לקוחות

בתחום ביטוח כללי החברה מבטחת לקוחות פרטיים, עסקיים וכן לקוחות מוסדיים. החברה מבצעת חיתום פרטני לכל מבוטח, למעט קולקטיבים ישנים של בנקים למשכנתאות.

לחברה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בתחום הפעילות וכן אין לחברה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה. בנוסף, לא ידוע לחברה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח כללי.

התפלגות דמי הביטוח מלקוחות ברוטו*:

שיעור מסך ההכנסות לשנת 2011	פרמיות ברוטו בשנת 2011 (ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2012	פרמיות ברוטו בשנת 2012 (ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2013	פרמיות ברוטו בשנת 2013 (ש"ח)	סוג לקוח
15%	115,726	13%	109,703	17%	142,299	קולקטיבים ומפעלים גדולים
85%	655,779	87%	734,170	83%	694,752	פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	771,505	100%	843,873	100%	837,050	סה"כ

* החלוקה בענפי החבויות בוצעה לפי גבולות אחריות. החלוקה בענפי הרכוש בוצעה לפי סכומי הפרמיה.

** הנתונים לשנת 2012 כוללים גם את נתוני שומרה.

פרופיל התיק הביטוחי של החברה מוטה לקוחות עסקיים קטנים.

להלן התפלגות דמי ביטוח לפי שנות ותק של לקוחות בתחום ביטוח מקיף דירות לתקופות המתוארות בדוח:

שיעור מסך הכנסות			מחזור פרמיות באלפי ש"ח			מספר שנות ותק
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
16%	17%	15%	41,228	41,045	31,319	ללא ותק
14%	13%	14%	36,074	30,975	30,057	ותק שנה
11%	10%	10%	28,344	23,946	20,153	ותק שנתיים
59%	60%	61%	152,027	144,507	126,954	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	257,673	240,473	208,483	סה"כ

שיעור החידושים בתחום מקיף דירות בשנת 2013 עמד על כ- 87% לעומת שיעור חידושים של כ- 86% בשנת 2012. יצוין, כי הנתונים לשנת 2012 כוללים גם את נתוני שומרה.

6. ביטוח בריאות

6.1 תיאור כללי של תחום הפעילות

שירותי הבריאות בישראל מורכבים משלושה רבדים - הראשון, סל הבריאות הבסיסי בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי והתקנות אשר הוצאו מכוחו; השני - שירותי בריאות משלימים בקופות החולים ("שב"ן"); והשלישי - ביטוחי הבריאות הפרטיים באמצעות חברות הביטוח. ביטוחי הבריאות הפרטיים מעניקים כיסויים ביטוחיים, אשר הינם תחליפיים או משלימים או מוספים לסל הבריאות הבסיסי ו/או לשירותי הבריאות הנוספים (השב"ן) של קופות החולים בישראל בדרך של הרחבת הכיסוי הביטוחי, זכות הבחירה והגמישות באופן מימוש זכויותיו הרפואיות של המבוטח. כמו כן, פוליסות אלה, בחלקן, מאפשרות למבוטח, לקבל שירותים רפואיים בטכנולוגיה רפואית מתקדמת, אשר אינם כלולים בסל הבריאות או בשב"ן.

תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בענפי ביטוח הבריאות הפרטיים, במסגרת פוליסות פרט או קולקטיביים, המעניקים כיסוי ביטוחי, מסוג שיפוי או פיצוי, בגין אירועים רפואיים, וזאת - הן לטווח ארוך, במסגרת ביטוח מחלות ואשפוז, ביטוחי שיניים, ביטוח סיעודי, תאונות אישיות (טווח ארוך) וביטוח מחלות קשות והן פוליסות ביטוח בריאות לטווח הקצר, במסגרת ביטוח דמי מחלה, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח עובדים זרים ותיירים. הפוליסות בעיקרן מכסות מגוון נזקים, הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בתחום פעילות זה וכן בכלל פעילות הקבוצה, ראה סעיפים 7.1.1 ו- 7.1.2.5 להלן, בהתאמה.

6.2 מוצרים ושירותים

6.2.1 תיאור של תחום הפעילות והכיסויים הביטוחיים העיקריים הנכללים בו

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מאפייני המוצרים ושימושיהם, השווקים העיקריים שלהם, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע שלהם. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

6.2.1.1 כללי

מרבית הפוליסות בתחום הינן פוליסות ארוכות טווח ולעיתים (הוצאות רפואיות וסיעוד) לכל החיים.

בנוסף, ישנם מספר מוצרים שתקופת הביטוח שלהן מוגבלת למספר שנים (מרביתן פוליסות קבוצתיות).

הביטוח נעשה במסגרת פוליסות מסוג פרט או קולקטיביים. הפוליסות בעיקרן מכסות מגוון נזקים (למעט מוות ממחלה), הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות.

6.2.1.2 ביטוח סיעודי

תוכנית המעניקה למבוטח פיצוי חודשי המוגדר ונקבע מראש לאחר תקופת המתנה של מספר חודשים החל ממועד מקרה הביטוח (מועד בו המבוטח אינו יכול לבצע פעולות יומיומיות בסיסיות ADL, כולן או חלקן בהתאם להגדרות בפוליסה), ולמשך תקופת הפיצוי כפי שהוגדרה בפוליסה. הפיצוי כאמור משולם כל עוד המבוטח במצב סיעודי, אך לא יותר מהתקופה הנקובה בפוליסה. פוליסה זו נמכרת בעיקר ללקוחות פרטיים. קיימות גם פוליסות קבוצתיות לביטוח סיעודי.

6.2.1.3 ביטוח מחלות קשות

פוליסה המבטיחה למבוטח פיצוי כספי במקרה של גילוי מחלה קשה מתוך רשימת מחלות מוגדרת המאופיינת על ידי חלוקה לארבע קבוצות של מחלות ומאפשרת למבוטח תביעה נוספת לאירוע של גילוי מחלה קשה ובתנאי שאינה כלולה בקבוצת המחלות בה נכללה המחלה הראשונה ובהתאם לתנאי הפוליסה.

הפוליסה נמכרת בעיקר ללקוחות פרטיים, אך קיימות גם פוליסות קבוצתיות

לביטוח מחלות קשות באמצעות מעסיקים שמעוניינים לבטח את עובדיהם בביטוח מסוג זה. במהלך שנת 2014, הקבוצה נערכת להתאמת מוצר זה לחוזר עריכת תכנית לביטוח מחלות קשות, ובפרט לעניין הגדרת מקרה הביטוח ועדכונו, מעת לעת, בהתאם להוראות החוזר. לפרטים נוספים בעניין החוזר ראה סעיף 7.1.2.5 להלן.

6.2.1.4 ביטוח לכיסוי הוצאות רפואיות

הכיסוי הביטוחי בפוליסות אלו מבוסס על מודל של שיפוי בגין הוצאות רפואיות עד לתקרה הנקובה בפוליסה. לעיתים, מתווסף לכיסוי הביטוחי מרכיב של פיצוי כספי שאינו תלוי בהוצאות בפועל. יצויין, כי כיום המפקח איננו מאשר תכנית ניתוחים שתאפשר למבוטח מרכיב פיצוי כספי בגין ניתוח שבוצע במסגרת שב"ן. לפרטים ראה סעיף 7.1.2.5 להלן.

סוגי הכיסויים שניתן לרכוש הם, בין היתר: כיסוי לתרופות שאינן כלולות בסל הבריאות, השתלות איברים בחו"ל, טיפולים מיוחדים בחו"ל, ניתוחים פרטיים בארץ ובחו"ל, טכנולוגיות מחליפות ניתוח, התייעצויות עם רופאים מומחים ושירותים אמבולטוריים מגוונים כגון בדיקות אבחנתיות, בדיקות הריון, טיפולים ברפואה משלימה ועוד. כמו כן, ניתן לרכוש פיצוי בגין אשפוז ממחלה, פיצוי בגין ימי החלמה בבית, פיצוי בגין אשפוז בלתי צפוי/אלקטיבי בבית חולים וכתבי שירות כגון ביקור רופא ועזרה ראשונה ברפואת שיניים ועוד.

ביטוח הוצאות רפואיות נמכר הן ללקוחות פרטיים והן ללקוחות קבוצתיים באמצעות מעסיקים שמעוניינים לרכוש ביטוח המכסה הוצאות רפואיות לעובדיהם.

בענף זה של הוצאות רפואיות השיקה הקבוצה, בפברואר 2013, חבילות מודולריות, לפי שיקול דעת החברה, הכוללות מספר כיסויים כמפורט להלן: Top Basic - חבילת כיסויים בסיסית המציעה כיסוי לאירועים רפואיים חמורים ובכלל זה, השתלות, טיפולים מיוחדים בחו"ל, תרופות שאינן בסל הבריאות וכן כיסוי לניתוחים בחו"ל.

Top Plus - חבילת ביטוח המבוססת על Top Basic, בתוספת כיסוי לביצוע ניתוחים בישראל לאחר מיצוי הזכאות בשב"ן (כהשלמה לתוכניות השב"ן של קופות החולים).

Top Premium - חבילה זו מציעה את הכיסויים הרחבים ביותר מבין מסלולי הבריאות וכוללת בין היתר כיסוי לניתוחים בארץ ובחו"ל, השתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל, תרופות מיוחדות, טיפולים מחליפי ניתוח וכן כתבי שירות.

בחודש אוגוסט 2013, השיקה הקבוצה פוליסה בשם בריאות אקסטרה המעניקה מגוון שירותים אמבולטוריים ובדיקות רפואיות רחבות לבחירת הלקוח כגון: רפואה משלימה, סל הריון מורחב, בדיקות אבחנתיות ועוד.

6.2.1.5 ביטוח שיניים

תכניות לביטוח שיניים של הקבוצה הם משני סוגים עיקריים: (1) מוצר ששווק ללקוחות פרטיים (עד ליום 1.10.2012), המעניק כיסוי לרפואת שיניים משמרת, הכולל, בין היתר, סתימות, ניקויי אבן ועקירות; (2) מוצר המשווק ללקוחות קולקטיביים הכולל מגוון רחב של כיסויים החל מרפואת שיניים משמרת ועד רפואה משקמת פריודונטיה ואורתודנטיה.

6.2.1.6 ביטוח תאונות אישיות לזמן ארוך

התכנית מעניקה פיצוי כספי בעת תאונה בארץ או בחו"ל אשר גרמה לנכות, שברים, כוויות, אשפוז בבית חולים וסיעוד או מקרי מוות.

התכנית כוללת חבילת כיסויים נוספים בעת תאונה: אחות פרטית בעת אשפוז, הוצאות פיננסיים באמבולנס, הוצאות שהייה של קרוב משפחה בקרבת בית החולים, טיפולי פיזיותרפיה, טיפולי שיניים משקמים ועוד.

הפוליסה משווקת בעיקר ללקוחות פרטיים ובתוקף עד גיל 80.

בחודש דצמבר 2013, השיקה הקבוצה פוליסה לכיסוי נכות תעסוקתית מתאונה המעניקה למבוטח פיצוי חודשי במקרה של אובדן כושר עבודה כתוצאה מתאונה, לאחר תקופת המתנה קצרה וכל עוד הוא נמצא באי כושר, לתקופת פיצוי מוגדרת.

6.2.1.7 ביטוח נסיעות לחו"ל

ביטוח נסיעות לחו"ל מעניק סל של כסויים ביטוחיים למבוטחים במהלך שהותם בחו"ל. הסל כולל, בין היתר, כיסוי בגין מחלות, תאונות ואירועים רפואיים שונים, כמו גם נזקים לצד ג' ונזקי כבודה.

תקופת הביטוח בפוליסות אלה היא בדרך כלל קצרת טווח ונקובה בימים, בהתאם לתקופת שהיית המבוטח בחו"ל.

6.2.1.8 ביטוח רפואי לעובדים זרים ותיירים

הקבוצה משווקת תכנית ביטוח לעובדים זרים בהתאם לדרישות הצו בעניין חובת ביטוח רפואי החלה על המעביד תוך הגדרת כיסוי מינימאלי. הפוליסה משווקת באמצעות סוכנים מורשים לפרטים ולקבוצות באמצעות מעבידיהם. הביטוח כולל, בין השאר, כיסוי למימון הוצאות אשפוז בבית חולים ציבורי בישראל, לרבות הוצאות חדר מיון (גם אם לא מלווה באשפוז). ומימון כרטיס טיסה עבור המבוטח במידה והמבוטח אינו מסוגל לעבוד עקב מחלה. בנוסף, ניתן להוסיף לפוליסה זו, פיצוי חד פעמי למקרה מוות או נכות צמיתה מתאונה, טיפול חירום בשיניים והעברת גופה לארץ המוצא.

כמו כן, משווקת הקבוצה פוליסה לביטוח הוצאות רפואיות לתיירים השוהים בישראל. כיסוי זה דומה בעיקרו לביטוח הניתן לעובדים זרים, אך מוגבל בסכום מקסימאלי.

6.2.1.9 ביטוח דמי מחלה

הקבוצה משווקת ביטוח דמי מחלה המכסה את חבותו של המבוטח (המעסיק) כלפי עובדיו לתשלום ימי מחלה. בהתאם להוראות הדין (חקיקה, תקנות, הסכמים קיבוציים וצווי הרחבה) לעניין זה.

6.3 תחרות

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח בריאות, הינה במגמת גידול, המשתקפת בשינוי בהיקף ההכנסות מפרמיה כמפורט להלן.

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתחום ביטוח בריאות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013, הכנסות חמשת החברות הגדולות בענף עמדו על סך של 5,528 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 5,006 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 522 מיליוני ש"ח בהיקף דמי הביטוח, המהווים עלייה של כ- 10% מהיקף ההכנסות מדמי ביטוח.

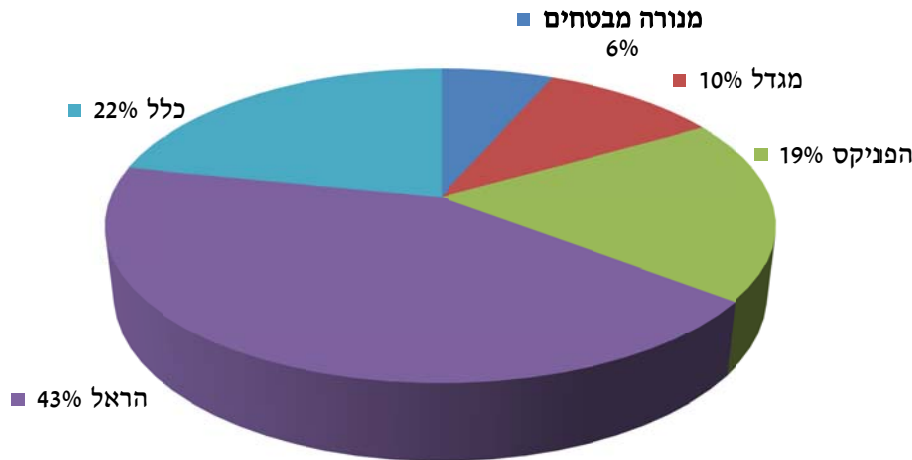
בתחום זה, הקבוצה מתחרה במרבית חברות הביטוח במשק. על פי נתוני הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, חברות הביטוח הגדולות הפועלות בתחום הינן קבוצת הראל, כלל והפניקס. על פי נתונים אלו, חלקם של שלושת הגופים הגדולים בתחום בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013 עמד על כ- 83%, שיעור זהה לתקופה המקבילה אשתקד.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013, הובילה קבוצת הראל והחזיקה בנתח שוק של כ- 43% לעומת נתח שוק של כ- 42%, בתקופה המקבילה אשתקד.

לתקופה זו, הקבוצה מחזיקה בנתח שוק של כ- 6% עם פרמיה של 359 מיליוני ש"ח וממוקמת במקום החמישי ביחס לחמש החברות הגדולות בענף וזאת ללא שינוי ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

לפירוט הכנסות הקבוצה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.3 לדוח הדירקטוריון.

להלן פירוט נתוני נתחי שוק, לפי חברות הפעילות בתחום:

מרבית תכניות ביטוח הבריאות הינן לתקופות ארוכות, וככאלו מושפעות מהנחות אקטואריות, במשך חיי הפוליסה. שינויים בהנחות ובהערכות האקטואריות, ביחס לסיכון, עשויים להשפיע מהותית על התוצאות העסקיות. בביטוח סיעודי, המתאפיין בצבירת רזרבות בסכומים ניכרים, להכנסות מהשקעות קיימת השפעה מהותית על תוצאות העסקיות ועל הרווחיות בתחום.

בתחום הבריאות קיימת תחרות חריפה הנובעת, בין היתר, מריבוי מתחרים ודמיון במוצרים. משקל הביטוחים הקולקטיביים בתחום גדל בהתמדה. בביטוחים הקבוצתיים, ריבוי היועצים בתחום העצים את התחרות שהתבטאה, בין היתר, בירידות מחירים ושחיקת תעריפים.

השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות הן: הרחבת פעילות ההטמעה של מוצרי הקבוצה בתחום הבריאות בקרב סוכניה; פיתוח מוצרים חדשים העונים לצרכי הלקוחות ולהתפתחויות בתחום הרפואה; הרחבת מערך הסוכנים והסתייעות בסוכנים העובדים עם הקבוצה כמקור להפניית לקוחות; שיפור השירות ללקוח ולסוכנים לרבות באמצעות כלים טכנולוגיים מתקדמים; השתתפות במכרזים מרכזיים בתחום; התייעלות תפעולית ועוד.

הגורמים המרכזיים המשפיעים על מעמדה התחרותי של הקבוצה בתחום הם חוסנה הפיננסי של הקבוצה; רמת השירות הגבוהה של הקבוצה בעת ניהול תביעות ותשלום תגמולי ביטוח וכן קשר ארוך טווח עם סוכנים שמשווקים את מוצרי הקבוצה.

6.4 לקוחות

ניתן לחלק את הלקוחות בתחום הבריאות לשתי קבוצות עיקריות, כמפורט להלן:

ביטוח פרטי: תכניות ביטוח הנמכרות ללקוחות פרטיים הינם, בדרך כלל, תכניות ביטוח המוצעות לתקופות ארוכות (למשך כל חיי המבוטח או עד גיל אשר נקבע מראש), המכסות את המבוטח גם אם חל שינוי במצבו הבריאותי במהלך תקופה זו.

לאור העובדה שמרבית תכניות הביטוח במסגרת ביטוחי הפרט הינן לתקופות ארוכות, בהן הסיכון יכול להשתנות באופן מהותי, לחברות הביטוח קיים קושי להתחייב לפרמיה שלא תשתנה לאורך השנים. על כן, ניתנה לחברות הביטוח, האפשרות, במסגרת פוליסות הביטוח, לשנות את טבלת הפרמיות וכן תנאי הפוליסה למבוטחים קיימים, וזאת בכפוף לאישורו של המפקח, כמפורט בחוזר המפקח לעניין זה מחודש יולי 2005.

ביטוח קבוצתי: תכניות ביטוח הנמכרות לקבוצת מבוטחים בעלי זיקה משותפת באמצעות גורם מייצג ("בעל פוליסה"). תנאי ההסכמים לביטוח קבוצתי נקבעים במשא ומתן בין המבטח לבין בעל הפוליסה והם חלים על כל הפרטים הנכללים בקבוצה הרלוונטית. בדרך כלל, הסכמים אלו נחתמים לתקופות ידועות מראש של מספר שנים המתחדשות בכפוף להסכמת הצדדים. קיימים הסכמים לביטוח קבוצתי הכוללים התייחסות למתן רצף ביטוחי במועד תום ההסכם לביטוח קבוצתי, או במועד סיום החברות של המבוטח בקבוצה. בביטוח סיעודי

קבוצתי קיימת חובה להציע רצף ביטוחי למבוטח בתום תקופת ההסכם או עם עזיבת המבוטח את הקבוצה.

לקוחות הקבוצה בתחום הפעילות הינם מגוונים, כך שלקבוצה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות. כמו כן, לקבוצה אין לקוח בודד שסך הכנסותיה ממנו מהוות 10% ומעלה מכלל הכנסות הקבוצה.

להלן התפלגות דמי הביטוח מלקוחות, ברוטו*:

שיעור פרמיות ברוטו מסך ההכנסות לשנת 2011	פרמיות ברוטו בשנת 2011 (אלפי ש"ח)	שיעור פרמיות ברוטו מסך ההכנסות לשנת 2012	פרמיות ברוטו בשנת 2012 (אלפי ש"ח)	שיעור פרמיות ברוטו מסך ההכנסות לשנת 2013	פרמיות ברוטו בשנת 2013 (אלפי ש"ח)	סוג לקוח
10%	37,367	10%	44,955	6%	30,677	קולקטיבים ומפעלים גדולים
90%	332,817	90%	389,888	94%	455,227	פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	370,184	100%	434,843	100%	485,904	סה"כ

6.4.1 שיעור ביטולים

שיעור הביטולים מהפוליסות בתוקף לראשית השנה, בענפי מחלות ואשפוז, במונחי פרמיות, עמד על שיעור של כ- 10.1% בשנת 2013 לעומת 8.6% אשתקד.

שיעור הביטולים מפוליסות ביטוח סיעודי, בתוקף לראשית השנה, במונחי פרמיות, עמד על שיעור של כ- 7.9% בשנת 2013 לעומת 6.1% אשתקד.

יצוין, כי בהתאם להוראות המפקח, שיעור הביטולים מחושב על ידי חלוקת סכום הפרמיה שחויבה בחודש האחרון של השנה בסכום הפרמיה שחויבה בחודש האחרון של השנה הקודמת וזאת רק בהתייחס לפוליסות שתחילתן לפני השנה השוטפת ובנטרול עליית תעריפים.

חלק ג': מידע נוסף ברמת כלל הקבוצה

7. מידע נוסף ברמת כלל הקבוצה

בהמשך למידע שניתן בסעיפים 7-2 לעיל, המתייחס בנפרד לכל תחום פעילות של הקבוצה, להלן תיאור מידע רוחבי המתייחס לעסקי הקבוצה.

7.1 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

ראה פירוט לעניין זה בסעיף 2.5 לדוח הדירקטוריון.

7.1.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות הקבוצה

פעילות הקבוצה בתחומי הפעילות השונים כפופה לרגולציה רבה וייחודית ולחובת קבלת היתרים ורישיונות מרשויות המדינה השונות, ובכלל זה, הממונה ורשות ניירות ערך.

במסגרת זו, כפופה הקבוצה, בין היתר, להוראות חוק החברות וחוק ניירות ערך ולתקנות שהותקנו מכוחם; להוראות חוק הפיקוח ולהוראות פקודת מס הכנסה, להוראות חוק קופות הגמל וחוק הייעוץ הפנסיוני, להוראות חוק השקעות משותפות בנאמנות ולתקנות שהותקנו מכוחם של כל אלה.

להלן יפורטו החוקים והתקנות המרכזיים החלים הן על הקבוצה בכללותה והן על תחומי הפעילות שלה.

7.1.1.1 הוראות הדין

חוק הפיקוח והתקנות שהוצאו מכוחו

להלן פירוט תמצית הוראות חוק הפיקוח:

חברות הביטוח כפופות להוראות חוק הפיקוח ותקנות שתוקנו מכוחו. בחוק הפיקוח ובתקנות הפיקוח מוסדרים, בין היתר, הנושאים העיקריים שלהלן:

על פי חוק הפיקוח, עיסוק בביטוח מחייב קיום רישיון מבטח בידי העוסק, המוגבל לענפי הביטוח הנקובים ברישיון. החזקת יותר מ-5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד מבטח וכן שליטה בתאגיד מבטח, מצריכות היתר מהמפקח.

החוק מסמיך את שר האוצר לקבוע בתקנות בנוגע למבטח, באישור ועדת הכספים של הכנסת, הוראות בדבר הון מניות מונפק ונפרע מינימאלי ועודף מינימאלי של נכסים לעומת התחייבויות.

כמו כן, מוסמך שר האוצר לקבוע בתקנות הוראות בדבר: סוגי נכסים שיחזיק מבטח כנגד התחייבויותיו לסוגיהן ושיעוריהם ביחס להתחייבויות; דרכי החזקת נכסים כנגד התחייבויות המבטח; המקרים בהם רשאי מבטח להשקיע בחברה בת שלו, בבעל אמצעי שליטה בו, במבטח אחר או בסוכן ביטוח; חובת מבטח להחזיק עתודות ביטוח ודרכי חישובן; עיסוק כמבטח בחו"ל; השיעור המינימאלי של חלק הסיכון שיישאו בו מבטחים בישראל, השיעור המקסימאלי של חלק הסיכון שיישאו בו מבטח; הלוואות שמבטח רשאי לתת וערבויות שהוא רשאי לערוב ושיעוריהן (קביעת הוראות בתקנות לעניין זה, תתבצע לאחר התייעצות עם נגיד בנק ישראל).

מבטח חייב לנהל מערכת חשבונות נפרדת לגבי עסקי ביטוח חיים, חייב להחזיק נכסים לכיסוי התחייבויותיו בביטוח חיים, ולרכוש ביטוח משנה נפרד לעסקים אלה.

למפקח סמכות לברר תלונות מן הציבור בדבר פעולה של מבטח בענייני ביטוח, ולהורות על תיקון ליקוי שנמצא.

במסגרת תיקון לחוק הפיקוח (כחלק מרפורמת בכר), נקבעו הוראות המסדירות את המשטר התאגידי של מבטחים, לרבות הוראות בדבר דרכי הפעולה של המבטחים לעניין מינוי דירקטורים ונושאי משרה שונים, פעילות אורגנים שונים בחברה וחובות דיווח למפקח. לעניין זה, הוחלו על מבטח, בשינויים המחויבים, הוראות שונות מחוק החברות החלות דרך כלל על חברות ציבוריות. כמו כן, חוק הפיקוח מסמיך את המפקח (בכפוף להתייעצות עם הוועדה) לתת הוראות שונות הנוגעות לדרך פעולתם ולדרכי ניהולם של מבטחים, סוכני ביטוח, נושאי משרה בהם וכל מי שמועסק על ידם, בנוסף

למפקח סמכות להורות על הגשת דוחות והודעות, אשר ניתנו בידי המפקח כלים לקיום פיקוח אקטיבי על שוק הביטוח.

לעניין תכניות ביטוח, קובע חוק הפיקוח, במסגרת סעיף 40 וצו שפורסם על פיו, תנאים בהם יאושרו או ישונו תנאי התכנית. נקבע, כי מבטח המבקש להנהיג תכנית ביטוח, שפרטיה לא הוגשו למפקח או המבקש לשנות את תנאיה, את דמי הביטוח או התשלומים האחרים, שפרטים עליהם הוגשו למפקח, יודיע על כך למפקח עשרה ימים לפני שיחול השינוי. בהמשך לאמור, בענפי ביטוח מסויימים, שקבע שר האוצר בצו לעניין זה, לא ינהיג מבטח תוכנית או שינוי כאמור אלא בהיתר המפקח ובענפים אחרים - במידה והמפקח לא הביע התנגדותו בתוך 30 ימים ממועד הגשת הודעה על התכנית או השינוי, היא רשאי מבטח להנהיגן. הענפים הטעונים היתר כאמור הנם: ביטוח חיים, ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש, ביטוח דירות ובתי עסק וביטוח השקעות רוכשי דירות לפי דרישות חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"א-1971.

בחודש יולי 2012, פורסמה הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשל"ב-2012, על פיה מוצע להתאים את ההתנהלות הנדרשת ממדינת ישראל לאור הצטרפותה לארגון ה-OECD ולאור עקרונות דירקטיבת SOLVENCY II. במסגרת זו מוצע לשנות את אופן הנהגת מוצרים, כך שגוף מוסדי יידרש להודיע על מוצר חדש (או עדכון תנאים של מוצר קיים) לפני תחילת שיווקו, אך לא יידרש להמתין לאישור הממונה כתנאי לתחילת השיווק. שינוי זה יגדיל את מרחב הפעולה של הגופים המוסדיים מחד, ומאיזך יגביר את אחריותם לאיכות המוצרים שהם מנהיגים. עוד מוצע, בהצעת החוק, להרחיב את סמכויות המפקח בכל הנוגע לקביעת ההוראות בתוכנית הביטוח מעבר לדמי הביטוח גם לעניינים אחרים. כמו כן, בהתאם להצעת החוק, המפקח יהא רשאי מטעמים מיוחדים שיירשמו, ולאחר ששקל את פגיעה האפשרית במבטח, להורות למבטח להפסיק להנהיג את התוכנית או את השינוי בתכנית, לפי העניין, לרבות בתחולה רטרואקטיבית לגבי פוליסות ששיווק המבטח בעבר. בשלב זה לא ניתן להעריך מה תהא מידת ואופן ההתערבות של המפקח רטרואקטיבית בתוכניות ביטוח ו/או בשינויים בתוכניות ביטוח קיימות ואת ההשפעה שלה על הקבוצה ועל השוק בכללותו.

מתוקף חוק הפיקוח הותקנו, בין היתר, התקנות העיקריות הבאות:

• תקנות ההון המינימאלי

תקנות אלה מסדירות את ההון העצמי המינימאלי הנדרש ממבטח. ההון העצמי המינימאלי הנדרש ממבטח מושפע, בין היתר, מהיקף הפעילות בביטוח כללי או מרמת התביעות בביטוח כללי, מסך הוצאות הרכישה הנדחות (DAC) בביטוח חיים ובביטוח בריאות, מסוגי הנכסים המוחזקים בנוסטרו, מחשיפה לסיכונים קטסטרופה, מסיכונים תפעוליים, מחשיפה לסיכונים ביטוח חיים (ריסק), מהיקף הנכסים המוגדרים בתקנות אלה ל"נכסים בלתי מוכרים", מתוספת הון נדרש בגין ביטוח סיעודי, ומתוספת הון בגין השקעה בחברות בנות שהן מבטח. בתקנות ההון המינימאלי נקבעו הגדרות שונות המתייחסות להון חברות הביטוח, ובין היתר, הגדרת הון עצמי, הון ראשוני והון משני וכן הון שלישוני והון נחות.

לפרטים בדבר דרישות ההון של הקבוצה, ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

על רקע כוונת הפיקוח לאמץ בעתיד את דירקטיבת Solvency II, פורסם בחודש אוגוסט 2011 חוזר שעניינו הרכב הון עצמי מוכר של מבטח. מטרת חוזר זה הינה קביעת כללים ועקרונות להרכב הון עצמי מוכר של מבטח ולמאפייני רכיביו, וכן מסגרת עקרונות להכרה ברכיבי הון שונים ולסיווגם לרובדי הון שונים. בחוזר הוגדרו רבדי ההון השונים לסוגיהם תוך התייחסות למכשירי הון מורכבים בכל רובד והתנאים להכרה בהם וכן שיעורים מזעריים ומרביים של הרבדים השונים. בנוסף, נקבעה בחוזר הוראת שעה לעניין הרכב ההון העצמי של מבטח עד ליישומה של דירקטיבת Solvency II. ראה גם באור 15 לדוחות הכספיים.

• תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשל"ב-2012 ("תקנות כללי השקעה") וחוזר גופים מוסדיים שעניינו כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים (להלן, לצורך פסקה זו: "חוזר ההשקעה"), נכנסו לתוקף בחודש יולי 2012. התקנות מטילות את האחריות לבחירת תמהיל

הנכסים, מעבר לנדרש על פי התקנות, על המבטח, וכפועל יוצא מכך, הן מותרות בידו את האחריות לקביעת היחס בין תשואה צפויה לסיכון צפוי הנובע מאסטרטגיית ההשקעות השונות, כל זאת בכפוף למגבלות שיחולו על עסקאות בין גופים מוסדיים לתאגידים הקשורים אליהם, כפי שנקבעו בתקנות. על-פי כללי ההשקעה החדשים, החל מהמועד הנזכר לעיל, חלים על מוצרי החיסכון הפנסיוני (קרנות פנסיה, קופות גמל, פוליסות משתפות ברווחים) כללי השקעה אחידים ובוטלה האבחנה שהייתה קיימת בין כללי ההשקעה על נכסי קופות גמל וקרנות פנסיה לבין אלו שחלו על כספי פוליסות משתפות ברווחים וכן שונו חלק מכללי ההשקעה. בחודש אוגוסט 2013, פרסם המפקח חוזר חדש (חלף החוזר שפורסם בשנת 2012), תוך ביצוע שינויים והבהרות בנושאים הבאים, שנכללו בחוזר המקורי, לרבות לעניין - חריגה משיעורי השקעה; מסלולי השקעה מתמחים; השקעה בשותפות ובזכות במקרקעין באמצעות תאגיד שאינו שותפות; מתן הלוואות; השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים; עסקה עם צד קשור או באמצעותו; והשקעה בצד קשור ובעל עניין.

• תקנות החישוב

בתקנות החישוב כלולות, בין היתר, הוראות לעניין חובת מבטח להחזיק עתודות ביטוח ודרכי חישובן והפרשות לתביעות תלויות. בחודש ינואר 2013, פורסמו **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי**, התשע"ג-2013, אשר מחליפות את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, תוך הסמכת המפקח ליתן הוראות לאופן חישובן של העתודות בביטוח כללי מסוגים כמפורט בתקנות החדשות. במקביל, פרסם המפקח חוזר בדבר חישוב עתודות בביטוח כללי, הכולל הוראות לעניין חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי אשר רובן נכללו בתקנות שבוטלו. השינוי המהותי הנכלל בחוזר נוגע לביטול מנגנון ה"צבירה" שעניינו שמירת עתודה בסכום השווה לעודף הכנסות על הוצאות מצטבר לשלוש השנים הראשונות ממועד תחילת הביטוח ("הצבירה"), וזאת בענפים בעלי "זנב תביעות ארוך". יצוין, כי ביטול המנגנון האמור הוגבל לענפים בהם קיימת הערכה אקטוארית של התביעות התלויות. יישום ביטול הצבירה נקבע לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2014.

בנוסף, בחודש יולי 2012, פורסמה טיוטת עמדת המפקח שעניינה **נוהג מיטבי לאקטוארים בבואם לחשב עתודות ביטוח בביטוח כללי**, לצורך הדוחות הכספיים כך שישקפו באופן נאות את ההתחייבות הביטוחיות. עמדת הפיקוח כוללת, בין היתר, את הקביעות הבאות:

(א) "רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח", משמעה הסתברות של 75% לפחות, כי ההתחייבות שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח.

(ב) ככל שהודאות בהתאמת ההנחות והמודלים גבוהה יותר, על האקטואר לבחור את ההנחות והמודלים המתארים באופן הטוב ביותר (Best Estimate) את צפי ההתחייבויות הביטוחיות. כמו כן, יש להוסיף לכך בנפרד, מרווח בגין חוסר וודאות.

(ג) בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), לצורך חישוב מרווחי חוסר וודאות, יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ מרווחים/סיכונים מכל שנות החיתום/הנזק בענף. בענפים שאינם ענפים סטטיסטיים, ניתן להתייחס לכולם כאחד.

טרם פורסם נוסח סופי של עמדת המפקח הנ"ל. להערכת החברה, העמדה תכנס לתוקף בתום שנת 2014, במקביל ליישום ביטול מנגנון הצבירה המפורט לעיל. נכון למועד פרסום הדוח, החברה בוחנת את ההשפעה הכוללת של התקנות והחוזר, יחד עם טיוטת עמדת המפקח, על הדוחות הכספיים. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה הכוללת כאמור, בין היתר, מן הטעם שעמדת המפקח נמצאת בדיונים והבהרות בין חברות הביטוח לבין המפקח. יצוין, כי הערכה זו נשענת על הקשר ההדוק בין ביטול הצבירה ובין אומדן הערכת התביעות התלויות על ידי אקטוארים ואין באפשרות הקבוצה לאמוד השפעת לאמוד השפעת השינוי הכולל הנובע מההסדרה לעיל.

- מכוח חוק הפיקוח, נקבעו מספר תקנות, הקובעות הוראות בדבר תנאים שיש לכלול בחוזה ביטוח, בין היתר, בנושאים הבאים: איסור גביית תוספת לדמי ביטוח יסודיים בשל סיכונים, תנאים או הטבות שמבוטח זכאי להם מכוח חיקוק כלשהו, אחידות מטבע בחוזה ביטוח ותנאים לגביית דמי ביטוח בתשלומים, תנאי הצמדה בחוזה לביטוח חיים, ותנאי חוזה לביטוח רכב פרטי (כמפורט בסעיף 4.2 לעיל). בנוסף, נקבעו בתקנות הוראות בדבר צורת חוזה הביטוח בנושאים הבאים: תוכן חוזה הביטוח (רכב ודירות) (כמפורט בסעיפים 3.2 ו-5.2 לעיל). סייגים לחבות המבטח או להיקף הכיסוי המפורט בחוזה הביטוח, אמצעי ההגנה הנדרשים מהמבוטח (במקרה של ביטוח רכוש). כמו כן, נקבעו בתקנות הוראות בדבר דמי ביטוח שרשאי מבטח לגבות מהמבוטחים בביטוח רכב רכוש ובנוגע לדמי ביטוח הנגבים בתשלומים.

חוק חוזה הביטוח

חוק חוזה הביטוח (להלן, לצורך פסקה זו: "החוק") מסדיר היבטים שונים הנוגעים לחוזה הביטוח ויחסי מבטח-סוכן-מבוטח. על פי חוק חוזה הביטוח, חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבוטח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב. החוק מסדיר בין היתר את הזכאות לקבלת תגמולי ביטוח, המועדים לתשלום, חובות וזכויות המבוטח בקשר עם חוזה הביטוח.

בנוסף כולל החוק, בין היתר, הוראות בדבר חובות גילוי של המבוטח ותוצאות אי הגילוי, תנאים לביטול חוזה ביטוח, מעמד המוטב וזכויותיו, הוראות בנוגע להשלכות של שינויים בסיכון המבוטח וכן קביעת הוראות מיוחדות החלות על ענפי הביטוח השונים (ביטוח חיים, ביטוח תאונה מחלה ונכות, וביטוח נזקים).

בחודש מרס 2014, הועברה לקריאה שלישית הצעת חוק חוזה ביטוח (תיקון מס' 6) (התיישנות ממועד זכות התביעה), התשע"ד-2014, לפיה, מצע לתקן את סעיף 31 לחוק, כך שאם עילת התביעה הינה בשל נכות שנגרמה למבוטח ממחלה או מתאונה, אזי תקופת ההתיישנות תימנה מהמועד שבו קמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי הפוליסה. הצעת החוק, אם וככל שתאומץ כדן מחייב, עלולה להגדיל את תשלומי התביעות בביטוח תאונה מחלה ונכות. עם זאת, הקבוצה איננה יכולה להעריך, בשלב זה, את השלכות הצעת החוק, בין היתר, מן הטעם שבשלב זה מדובר בהצעת חוק בלבד, אשר אין לדעת אם תתקבל כדן מחייב ומה יהיה נוסחה הסופי.

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הגנת הפרטיות")

חוק הגנת הפרטיות קובע הוראות בדבר מאגרי מידע, כהגדרתם בחוק, לרבות הסדרים בעניינים העיקריים הבאים: חובת רישום מאגר בפנקס מאגרי המידע, הוראות לגבי איסוף מידע למאגר מידע, ניהול, שימוש והחזקה של מאגר מידע, זכות העיון במידע, חובת אבטחת המידע במאגר ועוד. בחודש אוגוסט 2012, פורסם תזכיר חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס'...) (צמצום חובת הרישום וקביעת חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה ולתיעודם במסמכים), התשע"ב-2012, אשר מטרתו היא שיפור הצייות להוראות החוק הנ"ל הנוגעות לפרטיות במאגרי מידע, בדרך של קביעת חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה הנדרשים לשם ניהול מאגר מידע ומיקוד הפעילות הרגולטורית במישור הפיקוח והאכיפה. על פי המוצע בתזכיר, את חובת רישום מאגרי המידע תחליף חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה ותיעודם במסמכים, אשר תחייב ארגונים בקיום הליכים פנימיים, שמטרתם הפנמה של היבטי הצייות לחוק. חובה זו תשאיר מרחב גמישות לארגון ביחס לאופן פעולתו וזאת לצד ההפנמה של הוראות החוק. חובת הרישום תמשך לחול, על פי המוצע, רק על גופים ציבוריים ועל מאגרים רגישים במיוחד הטומנים בחובם סיכון לפרטיות מעצם קיומם.

בחודש יוני 2012, פורסמה טיוטה שנייה של תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע"ב-2012. מטרת התקנות, בין היתר, הינה הגברת החובות החלות על בעלי מאגרים בקשר עם ניהול מאגרי מידע ואבטחת המידע המנוהל בהם, לרבות הטלת חובות על הממונה על אבטחת המידע בארגון; דרישה לביצוע מיפוי וסקר סיכונים; דרישות לעניין אבטחת מידע פיזית וסביבתית ובניהול כוח האדם; ניהול הרשאות גישה, זיהוי ואימות וכן בקרה ותיעוד גישה ואירועי אבטחת מידע. עוד מוצע, במסגרת הטיוטה, להסמיק את ראש הרשות למידע וטכנולוגיה לפטור גופים שחלה עליהם הסדרה מקבילה מחלק או מכל הוראות התקנות המוצעות.

חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון")

בהתאם לחוק איסור הלבנת הון ולצווים מכוחו מוטלות על מבטח, קופת גמל וסוכן ביטוח חובות זיהוי ואימות פרטי המבוטח בפוליסות ביטוח חיים בהם קיים מרכיב חיסכון ופרטי עמית בקופות גמל, וכן חובת שמירה של מסמכי הזיהוי. בנוסף, קיימת חובת דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון במקרים שהוגדרו בצו וכן בשל פעולות בלתי רגילות הנחזות כפעולות מעוררות חשד.

חוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011

במסגרת החוק תוקנה, בין היתר, פקודת מס הכנסה (נוסח חדש) תשכ"א-1961, התיקון קובע כי החל משנת 2012 יועלו שיעורי המס על רווח הון ריאלי ושיעור המס של השבח הריאלי. לעניין השפעת החוק על החברה לפרטים נוספים ראה באור 22 לדוחות הכספיים.

תנאים לשליטה ולהחזקה בגופים מוסדיים

בחודש אפריל 2012 גיבש הממונה בשיתוף עם המפקח על הבנקים בבנק ישראל (להלן: "המפקחים") טיוטת מסמך עקרונות משותף, להערות הציבור, למתן היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בגופים מפוקחים ולקביעת תנאים בהיתר. המסמך נועד להגביר את ההרמוניזציה והאחידות במדיניות הפיקוחית הנהוגה ביחס למתן היתרי שליטה במוסדות הפיננסיים השונים - מוסדות בנקאיים ומוסדות ביטוח וחסכון ארוך טווח. כמפורט במסמך, השיקולים העומדים לנגד עיני המפקחים בבחינת התאמת המבקש לשלוט בגוף מפוקח, מתמקדים בחמישה תחומים עיקריים: יושר ויושרה אישיים ועסקיים; חוסן פיננסי; אסטרטגיית השקעה; ניסיון עסקי; ועסקיו ועיסוקיו האחרים של מבקש ההיתר. בהמשך לאמור, פרסמה הממונה, בחודש פברואר 2014, מסמך מדיניות לשליטה בגוף מוסדי הקובע כללים ותנאים לקבלת היתר שליטה ו/או היתר להחזקת אמצעי שליטה בגופים מוסדיים ובכלל זה, תוך התייחסות למבנה השליטה, חוסן פיננסי של בעלי השליטה, מגבלות על מימון רכישת אמצעי השליטה, מגבלות על שעבוד אמצעי השליטה והעברתם. לפרטים נוספים אודות היתר השליטה של הקבוצה, ראה סעיף 7.2.2 להלן.

(Foreign Account Tax Compliance Act) FATCA

בחודש מרס 2010, חוקק בארה"ב חוק ה-FATCA. מטרת החוק הינה לחייב מוסדות פיננסיים זרים (FFI-Foreign Financial Institutions) להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקניים. על פי הוראות ה-FATCA, על כל הגופים הפיננסיים הזרים להתקשר בהסכם מיוחד עם רשות המיסים האמריקאית. על פי ההסכם, יתחייב הגוף הפיננסי לבצע בדיקת נאותות לבעלי חשבונות, ולהעביר לרשות המיסים האמריקאית אחת לשנה מידע אודות חשבונות שזוהו כ"אמריקאים". כמו כן, יתחייב הגוף הפיננסי להעביר מידע בדבר מספר וסך ערך החשבונות של בעלי חשבונות אשר סירבו לשתף פעולה. בנוסף, יתחייבו הגופים הפיננסיים, לנכות במקור עבור רשות המיסים האמריקאית 30% מכל תשלום ממקור הכנסה אמריקאי שמועבר אליהם, מכל אלו שאינם מצייתים להוראות ה-FATCA, הן מגופים פיננסיים והן מבעלי חשבונות בנק. יישום הוראות ה-FATCA על ידי הגופים הפיננסיים בישראל צפוי לעורר קשיים רבים, לאור החסמים הקיימים בדין הישראלי, והעלויות התפעוליות הרבות בהן ייאלצו לשאת אותם גופים. כיום, מתקיימים מגעים בין משרד האוצר לבין רשות המיסים האמריקאית לצורך הגעה להסדר בין-מדינתי, אשר במידה וייחתם צפוי לקבוע הקלות שונות, הן בנושא ניכוי המס והן בנושא הרישום וסגירת החשבונות.

בהמשך לאמור, לא ניתן, בשלב זה, להעריך את מכלול הפעילויות שחברות מסוימות בקבוצה תידרשנה להן, ובכללן היקף הדיווח לרשויות האמריקאיות, היקף הפעילות התפעולית והשלכות החוק על הקבוצה.

חוק התקציב לשנות הכספים 2013 ו-2014, התשע"ג-2013

בחודש יולי 2013, חוקק אשר כולל, בין היתר, שינויים פיסקאליים אשר מטרתם העיקרית היא העמקת גביית המיסים לאותן השנים. לפרטים בדבר השפעת השינויים במיסוי, ראה באור 22 לדוחות הכספיים.

חוק ההסדרים לשנים 2013-2014

בחודש אוגוסט 2013, פורסם החוק ובו תיקונים עקיפים לחוקים שונים. במסגרת תיקון לחוק הביטוח הלאומי נקבע הסדר שיחייב מבטח של מזיק שחויב בתשלום לנפגע והיה רשאי לנכות או ניכה מהתשלום סכומים המגיעים לנפגע מהמוסד לביטוח לאומי (גמלת ביטוח לאומי), לדווח על אותם סכומים, תוך 60 ימים ממועד ביצוע הניכוי או מיום כריתת הסכם פשרה או מיום מתן פסק דין, לפי המוקדם. ככל שלא תקיים החובה במועד, תקופת ההתיישנות בגין תביעת שיבוב של המוסד לביטוח לאומי תחל להימנות מיום קבלת הדיווח או מהיום בו נודע למוסד על ההליכים בין הנפגע למבטח, לפי המוקדם, ובלבד שתקופת ההתיישנות לא תחרוג מ- 15 שנה מיום קרות המקרה שחייב את המוסד לביטוח לאומי לשלם את גמלת הביטוח הלאומי. להערכת החברה, יישום ההסדר צפוי להשפיע על תשלומים למוסד לביטוח לאומי ולהגדילם, ואולם בשלב ראשוני זה, לא ניתן להעריך במדויק את השלכותיו והיקף השפעתו.

7.1.1.2 חוזרים והנחיות המפקח

להלן יפורטו עיקרי החוזרים המרכזיים שפורסמו על ידי המפקח במהלך השנה האחרונה, והחלים על הקבוצה (נוסף על החוזרים הספציפיים שפורטו בסעיפים 2 עד 7 לעיל):

(א) בחודש דצמבר 2013, פורסמה עמדת הממונה שעניינה **התנהלות גוף מוסדי בעת התקשרות בעסקה משמעותית**. במסמך זה מפורטות ציפיותיו של הממונה מגוף מוסדי לגבי התנהלותו טרם קבלת החלטה על התקשרות בעסקה משמעותית. הגוף המוסדי נדרש לקיים הליכים הולמים לאפיון, להערכות ולטיפול בעסקאות שעל פי קביעת הדירקטוריון הן בעלות פוטנציאל להשפעה משמעותית על התוצאות העסקיות של הגוף המוסדי או על כספי לקוחותיו.

(ב) בחודש דצמבר 2013, פרסם המפקח חוזר **שעניינו הוראות בדבר חישוב נכסים לא סחירים של גוף מוסדי**, אשר ביטל חוזר בנושא מחודש מרס 2011. מטרת החוזר הינה קביעת עקרונות לאופן חישוב שווי נכסים המוחזקים על ידי גופים מוסדיים. החוזר מבקש להתאים את הוראות חישוב שווי נכסים לא סחירים המנוהלים על ידי גופים מוסדיים, במטרה לוודא כי נכסים אלו מוצגים בערכם הכלכלי, ככל שניתן, וכדי למנוע עיוותים בהקצאת המקורות בשוק ההון. ביחס להוראות שהיו בחוזר משנת 2011 נוספו, בין היתר, הוראות לחישוב נייר ערך המושעה ממסחר, לחישוב שווי נכס סחיר מהנפקה פרטית ולחישוב כאשר מבוצעת במניה לא סחירה עסקה מהותית. כמו כן, החוזר החדש הוסיף הוראות לבחינת הצורך בהפחתת שווי של נכס ובתנאים להעלות שווי של נכס על ידי גוף מוסדי. יצויין, כי החל מחודש אפריל 2014, חברת "שערי ריבית" תקבע את ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית, בהתאם לעקרונות שבמסגרת הוראות החוזר. **בשלב זה, אין ביכולת החברה להעריך את השפעת השינוי הצפוי במתודולוגיה, ואם יהיה, על השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים והאם תהיה השפעה כאמור.**

(ג) הממונה על שוק ההון, החל בתהליך של ריכוז של הוראות הרגולציה מטעמו בספר ("קודקס") סדור ומקיף המכונה "החוזר המאוחד", שמטרתו לסייע בהתמצאות בהנחיות הרגולציה השונות ואשר יחליף את מערכת החוזרים הקיימת שבתוקף. הקודקס יורכב משני חלקים, חלק אחד לגופים המוסדיים וחלק נוסף לסוכני הביטוח, משווקים ויועצים פנסיונים. מפאת מורכבות החוזר המאוחד הנוגע לגופים מוסדיים, פרקים שונים ישולבו בו בשלבים. בחודש יוני 2013, פרסם המפקח נוסח סופי של פרק "הוראות לחוזה ביטוח כללי" וכן מסמך מבוא לחוזר המאוחד כולו, הכולל הוראות תחילה ותחולה שונות לכלל פרקי הקודקס שפורסמו ושיפורסמו בעתיד. בחודש יולי 2013, פרסם המפקח נוסח סופי של פרק בחוזר המאוחד שעניינו "ניהול נכסי השקעה והעמדת אשראי אגב השקעות", ובחודש ינואר 2014 פרסם המפקח נוסח סופי של פרק נוסף שעניינו "ניהול סיכונים בגופים המוסדיים". בהתאם לעדכון שפורסם בדצמבר 2013 מועד כניסתו לתוקף של החוזר המאוחד ושל הפרקים שפורסמו כאמור, הוא ביום 1 באפריל 2014, והוראות חדשות של המפקח, לרבות תיקונים של הוראות קיימות, החל ממועד זה יפורסמו במסגרת החוזר המאוחד.

- (ד) בחודש אוקטובר 2013 נכנס לתוקף במסגרת תיקון החוזר המאוחד, הוראות המפקח בעניין **דמי ביטוח בענף רכב חובה**. לפרטים ראו סעיף 3.2 לעיל.
- (ה) בחודש אוגוסט 2013, פרסם המפקח חוזר שעניינו **מיקור חוץ בגופים מוסדיים**. מטרת חוזר זה היא לקבוע כללים לשימוש במיקור חוץ בגופים מוסדיים. החוזר מגדיר מהו "מיקור חוץ" וקובע חובות והליכים לעניין הוצאת פעילות מהותית למיקור חוץ וההסכמים הנדרשים לצורך כך.
- (ו) בחודש אוגוסט 2013, פרסם המפקח חוזר שעניינו **ניהול המשכיות עסקית בגופים מוסדיים**. החוזר מתווה מסגרת פעולה מינימאלית לגוף מוסדי כדי לקיים המשכיות עסקית במצב חירום, לרבות ניתוח הסיכונים הרלבנטיים וקביעת יעדי שירות למצב חירום וקובע הוראות לגבי הסכמי התקשרות עם נותני שירות חיצוניים מהותיים, ובכך מעדכן חוזרים קודמים בנושא זה.
- (ז) בחודש אוגוסט 2013, פורסמו חוזר שעניינו **התיישנות בחוזה ביטוח הכולל כיסוי ביטוחי לנכות וכן עמדת הממונה - הבהרה ביחס לאי עמידה בחובת הגילוי הקבועה בהוראות החוזר**. במסגרת החוזר נקבעו הוראות המסדירות טיפול בבקשות להארכת תקופת ההתיישנות בתביעות נכות בפוליסות הרלוונטיות מקום בו מצבו הרפואי של המבוטח אינו מאפשר בירור נכות במהלך תקופת ההתיישנות וכן הוראות לעניין גילוי שעל מבטח לתת בעניין זה לפוליסות קיימות ופוליסות שישווקו או יחודשו. חובת הגילוי בפוליסת הביטוח ובדף פרטי הביטוח יחול על פוליסות שישווקו או יחודשו מה- 1 בדצמבר 2014. בעמדת הממונה נקבע כי אם מבטח לא יעמוד בחובת הגילוי שנקבעה בחוזר, יראו במבוטח כמי שביקש להאריך את תקופת ההתיישנות, בכפוף לנסיבות העניין. על רקע פרסום הצעת חוק לתיקון חוק חוזה הביטוח (תיקון מס' 6) (התיישנות ממועד זכות התביעה), התשע"ד-2014, אשר הועברה לקריאה שלישית בחודש מרס 2014, בחודש ינואר 2014 (ראה הרחבה לעניין זה בסעיף 7.1.1.1 לעיל), פרסם המפקח עדכון לחוזר, בחודש דצמבר 2013, לפיו תחולת החוזר לעניין פוליסות ששווקו תידחה לתאריך ה- 1 ביוני 2014. ככל שהצעת החוק המתייחסת לעניין זה תתקבל, אזי, החוזר ועמדת הממונה המפורטים לעיל, עתידים להתבטל ו/או להשתנות בהתאם להוראות התיקון לחוק.
- (ח) בנוסף, בחודש יולי 2013, פרסם המפקח עמדת ממונה בעניין **עקרונות וקווים מנחים לניסוח תכניות ביטוח**. במסמך זה, מפורטים מספר עקרונות שמטרתם להנחות את המבטח בעת ניסוח תכנית ביטוח, כך שהתוכנית תהיה פשוטה ובהירה, ולא תכלול תנאים שהוגדרו על ידו כעשויים להיות מקפחים ותכלול כיסוי שהנו בעל משמעות. בנספח למסמך זה, מופיעה רשימה של נהגים שחזקה שראוי לכלולם בתכנית הביטוח ורשימה של נהגים בלתי ראויים, אשר אין לכלול בתכנית הביטוח, תוך קביעה כי ניסוח תכנית ביטוח שאינה עומדת בכללים האמורים, יראו את התכנית ככזו שהמפקח התנגד לשילוב אותם תנאים שאינם עומדים בכללים בתכנית ובמקרה של שילוב נוהג בלתי ראוי מבטח אף לא יוכל להסתמך עליו או לממשו. בגין ההפרה יהיה רשאי המפקח להטיל עיצום כספי. המסמך חל על תכניות ביטוח ששווקו לראשונה החל מיום ה- 1 בדצמבר 2013 (להלן: "**המועד הקובע**"). לעניין מסמך זה, תכנית ביטוח קבוצתית שהונהגה בתקופת ביטוח קודמת אצל מבטח אחר לא תחשב כתכנית ששווקה לראשונה במועד זה. בכל הנוגע לתכניות המשווקות על ידי החברה בטרם המועד הקובע נקבעו הוראות מעבר לתחולת מסמך הקווים המנחים.
- (ט) בחודש אפריל 2013, פורסם חוזר הנהגת תכנית ביטוח ותקנון קופת גמל, אשר עודכן בחודש דצמבר 2013, שעניינו נוהל לאופן הגשת הודעה על תכנית ביטוח או תקנון חדשים או שינויים בהם. במסגרת החוזר, נתוספו מידעים שיש לפרטם בעת הגשה לאישור ו/או שינוי בתוכנית ביטוח ו/או תקנון לקופת גמל, ונערכו שינויים באופן הגשה ו/או שינוי תכניות ביטוח קבוצתיות (בריאות, חיים, ואובדן כושר עבודה). עוד לפי החוזר נקבע, כי התכניות או התקנונים או השינויים בהם, יועברו באמצעות מערכת אינטרנטית חדשה לדייווח, שהוקמה על ידי הממונה (להלן: "**מערכת אותות**") או באופן אחר שייקבע.

7.1.2 מגבלות ופיקוח החלים על תחומי הפעילות של הקבוצה

להלן פירוט תמצית הוראות הדין המרכזיות החלות על הקבוצה, בחלוקה לפי תחומי פעילותה השונים, וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות (וכן טיטות מהותיות) שפורסמו בשנה האחרונה:

7.1.2.1 ביטוח חיים

חוק קופות הגמל

בחוק זה הוסדר לראשונה בחקיקה ראשית תחום הפעילות של קופות הגמל (לרבות קרנות הפנסיה) שעוגן עד אז בתקנות קופות הגמל. בחוק קופות הגמל נקבעו, בין היתר, הוראות לעניין רישוי חברה מנהלת, היתרי שליטה בחברה כאמור, הגבלות על החזקת אמצעי שליטה בחברה מנהלת, בלעדיות העיסוק, מינוי אורגנים ובעלי תפקידים בחברה מנהלת, הסדרת אישור לקופות גמל, תקנון הקופה ואופן שינויו, כללים לעניין תשלומים לקופה ומשיכת כספים ממנה, דרכי השקעת כספי הקופה וניהול נכסיה, פיקוח על הקופה ודיווחים לממונה ולעמיתים.

במסגרת חוק קופות הגמל נקבעה לראשונה זכותו של עובד לבחור את קופת הגמל בה יפקיד מעבידו את הכספים עבורו; בהקשר זה נקבע כי במידה והעובד הזכאי לא בחר בקופת גמל מסוימת בהתאם לזכותו זו, תהא ההפקדה בקופת הגמל שזוהתה נקבעה בדין או בהסכם המעניק לעובד את הזכות להפקדת כספים על שמו בקופת גמל.

חוק קופות הגמל מסמיך את המפקח להטיל עיצומים כספיים על העובר על חלק מהוראות החוק.

מכוח חוק קופות הגמל הותקנו, מעת לעת, תקנות שונות המסדירות נושאים שונים בקשר עם קופות גמל (לרבות קרנות פנסיה) וחברות מנהלות ובכללם, כללי השקעה לגופים מוסדיים, הוצאות המותרות בניכוי לגוף מוסדי, שיטות שיערוך לגבי נכסים שונים בקופות הגמל, חובת השתתפות על חברה מנהלת באסיפות כלליות ועוד.

חוק גיל פרישה, התשס"ד-2004

חוק זה קובע את הגיל שבו ניתן לחייב עובד לפרוש מעבודתו בשל גילו, ואת הגיל שבו עובד רשאי לפרוש פרישה מוקדמת וליהנות מגמלה. במסגרת החוק נקבע, שהגיל שבו ניתן לחייב עובדת לפרוש מעבודתה, בשל גילה, יעלה באופן הדרגתי מגיל 62 ל-64, אלא אם עד לתום שנת 2016, תאשר ועדת הכספים המלצות של השר לגיל פרישה אחר, על בסיס המלצות ועדה ציבורית לבחינת גיל הפרישה לאישה שנולדה עד לשנת 1955.

חוק הייעוץ הפנסיוני

בחוק זה הוסדר העיסוק במקצועות הייעוץ או השיווק הפנסיוני. נקבעו בו, בין היתר, הוראות בדבר חובת הרישוי כיועץ או משווק פנסיוני, תנאים ודרישות כשירות לעניין זה, חובות, איסורים והגבלות לעניין ייעוץ או שיווק פנסיוני, התאמת המוצר לצרכי הלקוח, החובה ליתן ללקוח ייעוץ מיטבי ("Best Advice"), מתן מסמכים המנמקים בכתב את כדאיות החיסכון הפנסיוני והמלצת היועץ, גילוי נאות לגבי היותו משווק או יועץ, זיקתו ליצרנים השונים, תוך קביעת חובות אמון וחובת זהירות ואיסור על ניגוד עניינים אפשרי בין היועץ או המשווק ללקוח, והוראות בדבר פיקוח הממונה על פעילות בעלי המקצוע הנ"ל וחובות רישום ודיווח. לפרטים אודות תיקון מס' 3 של חוק זה בנוגע להקמת מסלוקה פנסיונית - ראה סעיף 2.1.2 לעיל. לפרטים אודות הצעת חוק הפיקוח על שירותים פנסיוניים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), (תיקון מס' 6), תשע"ד-2014, ראה סעיף 7.1.1.2 לעיל.

עוד נקבעו בחוק הייעוץ הפנסיוני, הוראות לגבי העיסוק בייעוץ פנסיוני של תאגיד בנקאי ובכללן תנאים לקבלת היתר של יועץ פנסיוני לתאגיד בנקאי. כן נקבע בחוק, כי יועץ פנסיוני רשאי לקבל עמלת הפצה מחברה מנהלת, בשיעור מרבי שייקבע בתקנות, ובלבד שחישוב העמלה ייעשה ללא תלות

במוצר שעליו המליץ היועץ ללקוח. בהקשר זה פורסמו **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006**, בהן נקבעו עמלות ההפצה המרביות שניתן לשלם ליועץ פנסיוני. לפרטים אודות טיטת תיקון לתקנות עמלות הפצה הנ"ל, ראה סעיף 7.1.2 להלן.

בחודש מרס 2014, פורסמה **הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), (תיקון מס' 6), תשע"ד-2014**, במסגרתה מוצע למנוע ממעסיק להתנות ביצוע עסקה לגבי מוצר פנסיוני, לרבות מתן הטבה או הנחה בדמי ניהול בעבור עובדיו, בביצועו על ידי בעל רישיון מסוים ובכלל זה בעל רישיון המספק למעביד שירותי תפעול. מוצע, כי התניה של מעסיק לביצוע עסקה כאמור, תיחשב כעבירה פלילית. בנוסף, מוצע לאסור על בעל רישיון להתנות רכישת מוצר פנסיוני אחד ברכישת מוצר פנסיוני אחר, ממנו או מאחר, למעט אם קיבל את אישור הממונה לכך.

חוק פיצויי פיטורים, התשל"ג-1963

חוק זה קובע, בין היתר, כללים לעניין ההפקדות בקופות הגמל של מרכיב הפיצויים ולעניין כלל ההפקדות בקופות גמל לקצבה, ובכלל זה לגבי פוליסות הכפופות לתקנות קופות הגמל (ביטוחי מנהלים) וקרנות הפנסיה, וכן הוראות הגנה על כספים שהופקדו כאמור מפני עיקול, שעבוד, החזרה או העברה.

חוק הגנת השכר, התשל"ח-1958

בהתאם להוראות סעיף 19 לחוק הגנת השכר, על קופות גמל לפעול לגביית חובות ממעביד. קופות הגמל יהיו רשאיות להשתחרר מחבותן אם יוכיחו כי לא התרשלו או כי חלו נסיבות אחרות המצדיקות שחרור מחבות זו.

פקודת מס הכנסה

בפקודת מס הכנסה קבועות הטבות מס הניתנות עקב הפקדת כספים בקופות גמל, ובכלל זה לגבי פוליסות הכפופות לתקנות קופות הגמל (לעצמאיים וביטוחי מנהלים) וקרנות הפנסיה, והטבות מס הניתנות לכספים המשתלמים מהן וכן "קנסות" על משיכות שאינן בהתאם לתנאי ההסדר התחיקתי.

תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשל"ד-1964

תקנות אלה מסדירות נושאים שונים הנוגעים לניהולן של קופות גמל, קרנות פנסיה, וקופות ביטוח. הנושאים העיקריים המוסדרים בתקנות היום, בין היתר, קביעת שיעורי הפרשות המותרים להפרשה לטובת חיסכון פנסיוני, תוך אבחנה בין עמיתים שכירים ועמיתים עצמאיים, וכן קביעת אפשרויות המשיכה של הסכומים הצבורים בהם והתנאים לעניין זה.

התקנות מחייבות את קופות הגמל וחברות המנהלות קופות גמל, לערוך ביטוח אחריות מקצועית לכיסוי חבותן בשל מעשה או מחדל רשלני כלפי העמיתים, וכן לכיסוי מעילה באמון של עובדיהן כלפי העמיתים. הביטוח ייעשה בסכומים ובתנאים הקבועים בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים וחברי ועדת ההשקעות), תשנ"ו-1995.

בנובמבר 2013, נערך תיקון בתקנות קופות הגמל, המחליף את הוראת השעה שהוארכה מעת לעת מאז חקיקתו של תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל. לפי התיקון, ניתן יהיה להפקיד כספים לרכיב הפיצויים בקופות גמל לא משלמות לקצבה, גם ללא תשלום מקביל למרכיב התגמולים. תיקון זה בתוקף החל מחודש מאי 2013.

צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001 (להלן בפסקה זו: "צו הביטוח") וצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של קופת הגמל וחברה המנהלת קופת גמל) התשס"ב-2001 (להלן בפסקה זו: "צו קופת הגמל")

צווים אלו מטילים על חברות הביטוח, סוכני הביטוח והחברות המנהלות של קופות הגמל חובת זיהוי לקוחות, דיווח, ניהול ושמירת מסמכים שונים. צו

הביטוח חל רק על תכניות ביטוח חיים בעלות מרכיב חיסכון. צו קופת הגמל מחייב קופת גמל או חברה מנהלת של קופת גמל בקשר עם קופת הגמל שבניהולה לרשום ולשמור את פרטי זיהוי העמית המעוניין להפקיד בחשבון עמית עצמאי בקופת גמל. כמו כן, הצו מחיל חובות דיווח ואימות פרטים בגין ההפקדות ומשיכות בסכומים המפורטים בצו. צו קופת הגמל לא חל על קרנות פנסיה.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות), התשס"ח-2008 (להלן: "תקנות הניוד")

התקנות, ביחד עם חוזרים אשר פורסמו בעניין זה על ידי המפקח, מעת לעת, קובעים כללים שנועדו לאפשר לעמיתים לבצע העברת כספים, באופן קל ופשוט ככל שניתן, בין קופות גמל מאותו סוג (לרבות קרנות פנסיה וקופות ביטוח), ואף העברת כספים מקופות גמל הוניות לקופות גמל לקצבה.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופת גמל בניהול אישי), התשס"ט-2009 (להלן: "תקנות קופת גמל בניהול אישי")

תקנות אלו קובעות את האפשרות לנהל סוגי כספי חיסכון של עמית עצמאי שהוגדרו בתקנות וכספי קרן השתלמות, באמצעות קופת גמל בניהול אישי, אשר תנוהל על ידי העמית או מנהל תיקים מטעמו, תחת מגבלות השקעה מסוימות, שיבוקרו על ידי החברה המנהלת. בחודש יולי 2013, פרסם המפקח טיוטת תיקון לתקנות קופת גמל בניהול אישי, שבמסגרתן הציע להרחיב את סוגי הכספים שניתן לנהל בקופת גמל בניהול אישי.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה ומכירה של ניירות ערך), התשס"ט-2009

בתקנות אלה נקבעו מגבלות לעניין רכישת ניירות ערך בידי גוף מוסדי המנהל השקעות תלויות תשואה (קרן פנסיה, קופת גמל, פוליסת ביטוח חיים משתתפת ברווחים), אם אותם ניירות ערך משווקים או מופצים באמצעות צד קשור לגוף המוסדי, או שצד קשור כאמור הוא החתם בהנפקת אותם ניירות ערך.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית), התשס"ט-2009

התקנות קובעות, בין היתר, חובת השתתפות בהצבעה של משקיע מוסדי לגבי כספי העמיתים, באסיפה כללית של תאגיד שהוא בעל זכות הצבעה בו בנושאים המנויים בתקנות. בחודש ספטמבר 2013, פרסם המפקח טיוטת תיקון לתקנות אלו, אשר במסגרתה, הוצע להתיר לגופים מוסדיים שלא להשתתף ולהצביע באסיפה כללית בהתקיים תנאים מסוימים.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 (להלן, לצורך פסקה זו: "התקנות"), וחוזר גופים מוסדיים בעניין דרישות הון מחברות מנהלות. התקנות מגדירות את ההון העצמי הנדרש מחברה מנהלת ומגבלות שונות לעניין זה. ראה גם באור 15 בדוחות הכספיים.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012 (לעיל ולהלן: "תקנות איתור עמיתים ומוטבים") התקנות (וחוזר הממונה המשלים שפורסם בעקבותיהן) מחייבות גופים מוסדיים לנקוט בשורה של פעולות לאיתור עמיתים מנותקי קשר, עמיתים שחשבונום מוגדר כחשבון רדום ומוטבים של עמיתים שנפטרו (להלן: "עמיתים שיש לאתרם") בהתאם ללוחות זמנים שהוגדרו בתקנות.

במקביל, נקבע בתקנות דמי הניהול (ראה סעיף 2.1.4, לעיל), כי בחשבונות של עמיתים שיש לאתרם ושלא אותרו בפרק הזמן שנקבע בתקנות איתור עמיתים ומוטבים, יופחתו דמי הניהול בגינם ל-0.3% מהיתרה הצבורה. במועד שבו חודש הקשר עם עמית שכזה ניתן יהיה לחזור ולגבות את שיעור דמי הניהול שנגבו מהעמית במועד ניתוק הקשר וכן את ההפרש בין דמי הניהול המופחתים הנ"ל (0.3%) לבין הנמוך מבין 0.5% או שיעור דמי הניהול שנגבו מהעמית במועד ניתוק הקשר.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי), התשס"ז-2006

התקנות קובעות עקרונות בסיסיים בביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי, שמטרתם העיקרית שמירה על ענייני המבוטחים והבטחת כיסוי ביטוחי נאות. בתקנות נקבע כי בעל הפוליסה יכול שיהיה מעביד בלבד; למבוטח הבודד יתאפשר מעבר לפוליסת פרט בעת פקיעת הביטוח הקבוצתי בתנאים דומים לפוליסות פרט של המבטח במועד המעבר וללא חיתום מחדש. כן קובעות התקנות חובה על המבטח להמציא לכל מבוטח בקבוצה פוליסה, דף פרטי ביטוח ודיווח שנתי.

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (ביטוח חיים קבוצתי), תשנ"ג-1993

בתקנות אלה כלולות הוראות, לעניין ביטוח חיים קבוצתי, ריסק (ללא מרכיב חיסכון) ובכלל זה הגדרת הקבוצות וגודלן המינימאלי, תקופת הביטוח, ותקרת העמלות לסוכנים. בנוסף, המפקח הוסמך לקבוע הוראות לגבי פוליסת המשך במקרה של הפסקת הביטוח הקבוצתי וללא חיתום מחדש.

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי הפרדת חשבונות ונכסים של מבטח בביטוח חיים), התשמ"ד-1984

תקנות אלה קובעות הנחיות בדבר דרכי הפרדת החשבונות והנכסים של עסקי ביטוח חיים מכלל עסקי הביטוח של מבטח, והפרדת נכסים של עסקי ביטוח חיים משתתף ברווחים מנכסים של עסקי ביטוח חיים אחרים.

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי הצמדה בחוזה לביטוח חיים), התשמ"ב-1982

בתקנות אלה כלולות, בין היתר, הוראות, לעניין תנאי הצמדה בחישוב התשלומים שעל המבטח לשלם בשל פדיון הפוליסה או מקרה ביטוח בחוזה לביטוח חיים.

טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה) (תיקון מס'), התשע"א-2011

בחודש מאי 2012, פורסמה טיוטה שניה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה) (תיקון מס'), התשע"א-2011, שמטרתה מתן אפשרות גם למבטח לשלם עמלות הפצה. התקנות יוצרות אחדות בתשלום עמלת הפצה בין כל המוצרים הפנסיוניים ומשלמות את הרפורמה שבה יועצים אובייקטים (בעיקר הבנקים) יוכלו לשווק או להפיץ את כל המוצרים הפנסיוניים במשק.

לטיטות הוראות הרגולציה הנ"ל, ככל שתתקבלנה, השלכות על הגדלת כח הבחירה הניתן לעובד, תוך הקטנת ההשפעה של הסוכן על בחירת העובד ושיפור הכדאיות של גופים בנקאיים לפעילות בתחום הייעוץ הפנסיוני. המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות כמפורט בסעיף זה, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה. נכון למועד פרסום הדוח ולאור העובדה שמדובר בטיטות תקנות והוראות רגולציה בלבד, היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה והוא תלוי, בין היתר, בנוסח הסופי של התקנות והוראות הדין הנ"ל ובהתנהגות הגורמים השונים בענף הנוגעים לעניין.

חוזרי מפקח וניירות עמדה

- בחודש דצמבר 2012, פרסם המפקח חוזר סוכנים ויועצים שעניינו ייפוי כוח לבעל רישיון. במסגרת החוזר, נקבע מבנה אחיד לטופס ייפוי כוח, שבאמצעותו מייפה לקוח את בעל הרישיון לקבל מידע או להעביר בקשות במסגרת ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני נקודתיים או מתמשכים. בחוזר נקבעו תקופות שונות לתוקף ייפוי כוח מסוגים שונים ונקבעו הוראות מעבר ליישום החוזר, עד לכניסתו לתוקף מלא בשנת 2017.

- בחודש דצמבר 2011, פרסם המפקח חוזר שעניינו **טיוב נתוני זכויות העמיתים בגופים המוסדיים**, אשר עודכן בחודש נובמבר 2012. לפרטים בדבר חוזר זה, ראה באור 40 לדוחות הכספיים.

7.1.2.2 ביטוח רכב חובה

פקודת ביטוח רכב מנועי

כאמור בסעיף 3.1.1, **פקודת ביטוח רכב מנועי** קובעת כי נהג רשאי להשתמש ברכב מנועי אך ורק אם הרכב מבוטח בביטוח חובה בפוליסה בת תוקף, בהתאם להגדרות פקודת רכב מנועי.

בשנת 2012, פורסם **תיקון לפקודת ביטוח רכב מנועי (מס' 20)**, **התשע"ב-2012**, שעניינו שיעור מרכיב העמסה בתעריף ביטוח רכב חובה, כמפורט בסעיף 3.1 לעיל.

תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"ד-2004 (להלן: "תקנות מאגר מידע")

לפרטים ראה סעיף 3.1 לעיל.

חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975

חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, נועד ליצור מנגנון יעיל ומהיר לבירור הזכאות לפיצויים ולהערכת שיעורם, כל זאת במנותק משאלת האשם. החוק קובע, בין היתר, מהי תאונת דרכים, מיהו הזכאי לפיצויים ומהם סדרי הדין במקרים כאלו.

בחודש יולי 2013, פורסמה **הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 25) התשע"ג-2013**. במסגרת הצעת החוק, מוצע בין היתר, לשנות את הגדרת "תאונת דרכים" באופן שיוותר על כנו רק החלק הראשון של ההגדרה, המכונה בפסיקה "ההגדרה הבסיסית", שלפיה תאונת דרכים היא "מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרת תחבורה", ולמחוק את החזקת המרבות הקבועות בהגדרה כיום אשר לא יחשבו עוד תאונות דרכים (כגון: התפוצצות או התלקחות של רכב, פגיעה ברכב שחנה במקום אסור וכו'). עוד מוצע, להותיר על כנה את החזקה הממעטת, המחריגה תאונה מכוונת מהגדרת תאונת דרכים, בשינוי נוסח.

תקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיווי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א-2001

לפרטים ראה סעיף 3.1 לעיל.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010

לפרטים ראה סעיף 3.1 לעיל.

צו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001

על פי הוראות הצו, במקרה של תאונה מעורבת בין רכב המוגדר כרכב "קל" (משקלו פחות מ- 4 טון) עם רכב המוגדר כרכב "כבד" (שמשקלו מעל 4 טון למעט אוטובוסים), המבטח של הרכב ה"קל" זכאי להשבה של מחצית מסכום עלות התביעה מהמבטח של הרכב הכבד או הרכב האחר ובמקרה של אופנוע 75% מסכום עלות התביעה. לעניין זה הוקם מרכז סליקה "קל כבד", על בסיס אישור הממונה על ההגבלים העסקיים לצורך התחשבנות הזדית בין המבטחים. לפרטים ראו סעיף 7.1.2.3 להלן.

7.1.2.3 ביטוח רכב רכוש

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986

לפרטים ראה סעיף 4.2 לעיל.

חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות), תשנ"ח-1998

החוק קובע נהלים לעניין מכירת כלי רכב לשם פירוק כללי או תיקון וכן נהלי רישום לגבי חלקי חילוף. החוק מחייב את המבטח להחזיר את רישיון הרכב לרשות הרישוי אם הרכב הועבר לשם פירוק כללי. באם מוכר המבטח את כלי הרכב שלא למטרות פירוק אלא למטרות תיקון, חובה על המבטח להחזיק את רישיון הרכב ולא להעבירו לידי הרוכש עד אשר ימציא הרוכש לידי המבטח רישיון מאת מוסך מורשה כי הרכב תוקן כנדרש או בעת החלפת חלק, אישור כי החלק אשר הוחלף נרשם כדין לפי הוראות החוק הנ"ל. בהתאם לחוק, חל איסור על תיקון כלי רכב ישראלים בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית ואיסור על העברת כלי רכב ישראליים באמצעות רכב אחר לתיקון בשטחים כאמור. מכוח החוק האמור, פורסמו במאי 2007 תקנות הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות) (ניהול יומן ורישום בו, דיווח על גניבת חלק והגבלת השימוש בחלקי רכב), תשס"ז-2007, המסדירות את נושא רישום חלקי חילוף של כלי רכב.

חוק מכירת רכב משומש (זכאות למידע וגילוי נאות), התשס"ח-2008

החוק קובע, בין היתר, כי מי שרכש רכב משומש זכאי לקבל מכל מבטח שביטח את הרכב מידע אודות סכום תגמולי הביטוח ששולמו בעד הרכב ופירוט סוג הנזק או ירידת הערך שבשלם שולמו. מבטח רשאי לגבות תשלום בעד ההוצאות הכרוכות במסירת מידע כאמור. החוק מטיל על מבטח חובת שמירת מסמכים אודות רכבים שבוטחו על ידו למשך שבע שנים.

חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995

על פי סעיף 328 לחוק הנ"ל, מוקנית למל"ל זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששולמו או שישולמו על ידי המל"ל, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפל"ד (למשל אם עובד נפגע בתאונת דרכים שהיא גם תאונת עבודה).

בשנים האחרונות חלה עלייה בהיקף תביעות השיבוב של המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") כנגד המבטחים בגין תגמולים ששולמו על-ידי המל"ל לנפגעי תאונות דרכים המוכרות גם כתאונות עבודה. העתודות לתביעות תלויות כוללות הפרשות בגין תביעות אלה. גידול בהיקף תביעות השיבוב על ידי המל"ל משפיע על הרווחיות.

תקנות התעבורה (תיקון מס') , התשע"ד-2013

בחודש אוקטובר 2013, הניח שר התחבורה על שולחן ועדת הכלכלה של הכנסת הצעה לתיקון תקנות התעבורה. במסגרת ההצעה, מוצע בין היתר, להרחיב את רכיבי הנזק המפורטים בתקנה 309 המחייבים תהליך בדיקה ואישור מיוחדים טרם החזרת הרכב לשימוש ולחייב כל אחד מן הגורמים הבאים, להודיע לרשות הרישוי כי לרכב נגרם "נזק בטיחותי": שמאי רכב שבדק רכב שנגרם לו נזק בטיחותי; מפעל שתיקן רכב שנגרם לו נזק בטיחותי ולא נבדק בידי שמאי רכב; מנהל מקצועי של מפעל בודק שנתן תעודת בדיקה לרכב שנגרם לו נזק בטיחותי ושלא נבדק בידי שמאי רכב. כן מוצע לקבוע כי רשות הרישוי תרשום ברישיון הרכב כי לרכב נגרם "נזק בטיחותי".

"נזק בטיחותי" - נזק לשלדה, לקורת האורך, לקורת הרוחב, לחלקי המרכב שמעבר לקו ציר הגלגלים הקדמיים והאחוריים, למסגרת גג המרכב, לרצפת המרכב בתא הנוסעים או למערכת המתלים הקדמיים והאחוריים.

אם וככל שהצעת התיקון תהפוך לדין מחייב, צפויות עלויות תביעות רכב רכוש להיות גבוהות מעלויות אותן תביעות טרם כניסתו לתוקף של התיקון. עם זאת לא ניתן להעריך, בשלב זה את השלכות התיקון, בין היתר, מן הטעם שמדובר בהצעת תיקון בלבד אשר אין לדעת אם תתקבל ומה יהיה נוסחה הסופי.

הסדר השמאים

בעקבות פסק הדין של בית המשפט העליון מאפריל 2001 לעניין שמאות כלי רכב,⁶ פרסם המפקח ביוני 2002 חוזר שמטרתו צמצום ניגוד העניינים בפעולות שמאי הרכב, תוך מתן אפשרות למבוטח לבחור שמאי רכב מתוך רשימה רחבה של שמאים בפריסה ארצית. בחוזר נקבעו, בין היתר, גם כללי פעולה לשמאים ומנגנוני ערעור על שומות. החוזר האמור, עודכן, באפריל 2007, ובמסגרתו נקבעו, בין היתר, הוראות בדבר הרחבת הגילוי הנוגע לזכויות המבוטחים, הגברת מעורבותם בהליך בחירת השמאי והרחבת השקיפות כלפי המבוטחים בהליך שומת הנזק.

בהתאם להוראות החוזר, מפרסמות חברות הביטוח רשימות שמאי חוץ, שבהם יכול המבוטח לבחור. שומה של שמאי חוץ שנבחר על ידי המבוטח כאמור, מהווה השומה הקובעת והיא מחייבת את הצדדים, בכפוף לזכות המבוטח והמבוטח לערער על השומה בפני שמאי מכריע, באמצעות שומה נגדית.

"שמאי חוץ" - שמאי שאינו שמאי בית ואשר נכלל ברשימת שמאי החוץ. "שמאי בית" הינו מי שעלול להימצא במצב של ניגוד עניינים בשל קשר מיוחד עם המבוטח, לרבות שמאי שמתקיימים לגביו כל אחד מאלה: שמאי שהוא עובד של קבוצת הביטוח; שמאי שלמעלה מ-30% מסך כל הכנסותיו משמאות ועסקים אחרים עם מבטחים הם מקבוצת הביטוח.

מאגר מידע להיסטוריית תאונות כלי רכב

בחודש יוני 2010 העניק הממונה על ההגבלים העסקיים פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בין איגוד חברות הביטוח, מרכז הסליקה של חברות הביטוח בע"מ ומבטחים נוספים, בדבר הקמת מאגר מידע בנוגע להיסטוריית תאונות כלי רכב שיהיה זמין הן לרוכשי רכבים משומשים והן לחברות הביטוח. המאגר יכלול פרטים כלהלן: פרטי הרכב, מבטחים קודמים, פרטים על תביעות ביטוח, ופרטים על נזקי תאונות. בחודש אוגוסט 2013, האריך הממונה על ההגבלים העסקיים את הפטור האמור, בשלוש שנים נוספות וכן אישר, לבקשת מבקשי הפטור, הוספת פרטי מידע נוספים למאגר.

כל מבטח יכול להצטרף להסדר (דהיינו: למסור נתונים למאגר ולהגיש שאילתות) או לצאת מההסדר לפחות אחת לשנה קלנדרית בהודעה מוקדמת של 90 יום. חוסר יכולתו של מבטח לספק נתונים ברמת הפירוט הנדרשת, לא יהווה הצדקה לסירוב לצרף אותו להסדר. המאגר התחיל לפעול ביום 20 במאי, 2013.

7.1.2.4 ביטוח כללי אחר

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח זירות ותכולתן) התשמ"ו-1986

לפרטים ראה סעיף 5.2.1.2 לעיל.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות מרביים בביטוח מבנה אגב הלוואה לדיר), התשע"ג-2012

בחודש אוגוסט 2012, פורסמו התקנות אשר מסדירות את גובה דמי העמילות המרביים שישולמו לסוכני ביטוח בביטוח מבנה אגב הלוואה לדיר כמשמעותן בתקנות. קביעת תקרה לדמי עמילות נועדה לוודא הגינות בקביעת דמי עמילות, למנוע פערים לא סבירים בין דמי עמילות המשולמים בביטוח אגב הלוואה לדיר לבין אלו המשולמים בחוזה ביטוח מבנה דירה אחרים ולמנוע התייקרות הפרמיה שישלם מבוטח. תקרת דמי העמילות בעבור ביטוח מקיף לדירה, הנדרש כבטוחה להלוואה לדיר, הוגבלה לשיעור של עד 20%, כולל מע"מ, מדמי הביטוח שגבה המבוטח מהמבוטח. על אף

⁶ בג"ץ 7721/96 איגוד שמאי הביטוח בישראל ואח' נ' המפקח על הביטוח ואח', פ"ד נה (3) 625.

האמור, נקבעו הוראות מעבר, ובהן מדרג בשיעור דמי העמילות המרביים, באופן שבשנת 2013 דמי העמילות המרביים, כאמור, יהיו בשיעור של 30% ובשנת 2014 בשיעור של 25%. התקנות נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2013.

7.1.2.5 ביטוח בריאות

חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994

חוק זה, שנכנס לתוקף בחודש ינואר 1995, קובע כי כל אזרח ישראלי זכאי לשירותי בריאות המפורטים בסל שירותי הבריאות מכוח החוק. שירותים אלה ניתנים על ידי קופות החולים. החוק קובע כי קופות החולים מחויבות כלפי מי שחבר בהן למתן מלוא שירותי הבריאות הכלולים בסל, באופן שיינתנו בישראל, לפי שיקול דעת רפואי, באיכות סבירה, בתוך זמן סביר ובמרחק סביר ממקום מגורי המבוטח. בהתאם לתיקון החוק האמור, קופות החולים רשאיות להציע למבוטחייהן תכניות שב"ן. לפרטים נוספים בדבר הגבלות והרחבות ביחס לשירותים הניתנים במסגרת תכניות השב"ן ראה סעיף 7.4 לעיל.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי), התשס"ט-2009

במסגרת התקנות, נקבעו קווים כלליים ביחס לאופן בו ינהל מבטח פוליסות ביטוח בריאות קבוצתיות הנמכרות על ידו, ובכלל זה: מגבלות על זהות בעל הפוליסה, הנחיות ביחס לחובות בעל הפוליסה כלפי המבוטחים, מספר מינימאלי של מבוטחים, מגבלות על סכום הביטוח, חידוש הביטוח, וכן חובת הודעה על שינוי בדמי ביטוח, מתן אפשרות למבוטח להמשיך את הביטוח הקבוצתי כביטוח פרט כפי שיוורה המפקח, אופן גביית דמי הביטוח ואופן ניהול המידע ביחס לפוליסה הקבוצתית.

חוק עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים), התשנ"א-1991

על פי החוק, על מעביד מוטלת החובה להסדיר לעובד זר המועסק על ידו ביטוח רפואי שיכלול סל שירותים לפי קביעת שר הבריאות בצו.

חוזרי מפקח וניירות עמדה

• בחודש אוגוסט 2013, פרסם המפקח חוזר שעניינו עריכת תכנית לביטוח מחלות קשות. החוזר כולל, בין היתר, עקרונות לניסוח הגדרות בתכניות ביטוח מחלות קשות (להלן לצורך פסקה זו: "תכנית") והנחיה לצורך התאמת ההגדרות בתכניות כאמור להגדרות רפואיות המקובלות כיום. החוזר מפרט רשימה מינימלית של מחלות, אשר תיכלל במסגרת תכנית כאמור. בחוזר נקבע כי על מבטח לבחון, לכל הפחות אחת לשלוש שנים, את הצורך בעדכון הגדרת מחלה המפורטת בתכנית, בהתאם להגדרות רפואיות מקובלות. כמו כן, נקבע כי על המבטח לפנות תוך 6 חודשים ממועד עדכון ההגדרות לכל מי שהיה מבוטח אצלו בתכנית ולאפשר לו לעבור לתכנית העדכנית בכפוף לתנאים שנקבעו בחוזר, ובכלל זה לעניין רצף ביטוחי ועדכון הפרמיה במידת הצורך. בנוסף, נקבע כי על המבטח להציג באתר האינטרנט את רשימת המחלות הקשות בתכנית ואת מועד עדכונם. הוראות החוזר יחולו החל מחודש יוני 2014 על כל תכנית שאחד הכיסויים העיקריים בה הינו פיצוי במקרה מחלה קשה. לפרטים אודות ביטוח מחלות קשות, ראה סעיף 6.2.1.3 לעיל.

• בתקופת הדוח, בחודש אוגוסט 2013, פרסם המפקח על הביטוח עמדת ממונה בנושא פיצוי בכיסוי לניתוחים פרטיים בישראל. בהתאם לנייר העמדה, החל ממועד פרסומו, לא תאושר תכנית ביטוח המכסה ניתוחים פרטיים בישראל שתאפשר למבוטח לבחור בין שיפוי עלויות ניתוח על ידי המבטח לבין פיצוי כספי לניתוח שבוצע במסגרת תכנית לשירותי בריאות נוספים שמציעות קופות חולים ("שב"ן") או במערכת הציבורית. כמו כן, בהתאם לנייר העמדה, החל מ-1 בינואר 2014, ייאסר שיווקן או חידושן של פוליסות מסוג זה. להערכת הקבוצה, איסור שיווקן של

הפוליסות, עלול לפגוע באטרקטיביות של תכניות הביטוח המכסות ניתוחיים פרטיים בישראל מ"השקל הראשון", עקב ביטול אפשרות הפיצוי במקביל לביצוע הטיפול באמצעות גורם אחר, כאשר במקביל צפוי גידול במכירות של פוליסות משלימות שב"ן. בנוסף, השינוי האמור, הביא לעליה בתעריף המוצר החדש.

7.2 חסמי כניסה ויציאה עיקריים ושינויים החלים בהם

7.2.1 כללי

מחסומי הכניסה העיקריים לכלל תחומי הפעילות של הקבוצה הינם:

- קיום תשתית טכנולוגית ומקצועית התומכת בתחומי הפעילות שבה פועלת קבוצה, כוח אדם מיומן, קשרים עסקיים מפותחים עם מבטחי משנה וידע וניסיון מול ספקי שירותים עיקריים;
- הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על פי דין לקבלת רישיונות עיסוק וקבלת היתרים לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה, לפי העניין (ראה סעיף 7.1.1.1 לעניין טיוטת הנחיות המפקח בדבר תנאים לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בגופים מוסדיים);
- עמידה בדרישות הרגולציה;
- דרישה לקיום הון עצמי מינימאלי;
- בניית מערכי שיווק אפקטיביים בתחומי הפעילות השונים;

מחסום יציאה עיקרי מתחומי הפעילות של הקבוצה נובע מהצורך לקבלת היתר שליטה בידי הגורם הרוכש את הפעילות וכתוצאה מכך במקרה שלא נמצא רוכש מתאים, הצורך בהמשך הטיפול בתיק הלקוחות הקיים ובתביעות ביטוחיות לעתים לתקופות ארוכות ("Run-Off").

7.2.2 היתר להחזקת אמצעי שליטה

בהתאם להוראות הדין, החזקת אמצעי שליטה ושליטה במבטח (לרבות בחברה מנהלת של קרן פנסיה), בסוכן ובחברה מנהלת של קופת גמל, כפופים לקבלת היתר מאת המפקח על הביטוח או הממונה. בחודש דצמבר 2013, ועל רקע מיזוג מנורה מבטחים גמל למנורה מבטחים פנסיה ופטירתו של מר מנחם גורביץ ז"ל, עודכן היתר השליטה בקבוצה, וניתן ליורשות (שתי בנותיו) של המנוח מר מנחם גורביץ ז"ל.

ההיתר הוא להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה, במישרין או בעקיפין, באמצעות מנורה מבטחים החזקות, במבטחים: החברה, מנורה מבטחים פנסיה וגמל ושומרה; בחברות המנהלות: מנורה מבטחים מהנדסים; ובסוכני התאגיד: סיני סוכנות לביטוח בע"מ, סוכנות ארנון את וינשטוק וסוכנות אורות (להלן: "התאגידים נשוא ההיתר").

בהיתר נקבעו, בין היתר, התנאים העיקריים כדלקמן: הוראות בדבר שימור גרעין השליטה⁷ במלוא שרשרת השליטה בתאגידים נשוא ההיתר, וזאת בדרך של הגבלות על שיעבוד, מכירה, העברה של גרעין השליטה בתאגידים הנ"ל, לרבות בדרך של הנפקה; הוראות בדבר הפקדה, בידי נאמן (עו"ד ישראלי) על פי כתב נאמנות, של תעודות מניה המייצגות לפחות את גרעין השליטה במבטחים ובחברות המנהלות וכן חתימה על יפויי כוח לנאמן על אמצעי השליטה שימנה המפקח למכירת מניות גרעין השליטה, בהתקיים תנאים המפורטים בהיתר. נכון למועד הדוח, החברה עומדת בכל תנאי ההיתר.

⁷ לעניין זה, "גרעין שליטה" - 50.01% בכל אחד מאמצעי השליטה, במישרין או בעקיפין, בדילול מלא של כלל אמצעי השליטה בתאגיד הרלבנטי.

7.3 גורמי הצלחה קריטיים

להערכת הקבוצה, קיימים מספר גורמים שבהם תלויה הצלחת הפעילות בתחומי הביטוח השונים, בהם פועלת הקבוצה, וביניהם: איכות ומקצועיות כוח האדם בקבוצה; שירות איכותי ויעיל למבוטחי ועמיתי הקבוצה וסוכניה לרבות שימור ושיוק מוצרים חדשים ללקוחות קיימים, איכות הסכמי ביטוח המשנה ויציבות מבטחי המשנה; איכות ניהול ההשקעות והכנסות מהשקעות; מערכות מחשב ומידע תומכות מתקדמות וכן גיוס סוכנים חדשים וביסוס מערך רחב של סוכני ביטוח המשווקים את מוצרי הקבוצה.

7.4 השקעות

7.4.1 מבנה ניהול ההשקעות

השקעות הגופים המוסדיים בקבוצת מנורה מבטחים מנוהלות ע"י אגף ההשקעות של החברה. באגף קיימים צוותי השקעה מתמחים בהשקעות בחו"ל, במניות בישראל, בנכסי חוב, קרנות השקעה, נדל"ן בישראל ובחו"ל ומערך אשראי לא סחיר. מתקיימת הפרדה בין ניהול כלל כספי הנוסטרו לבין ניהול כספי המבוטחים/עמיתים.

בנוסף, קיימים באגף צוות דיווח ובקרה - "מידל אופיס" וצוות מחקר ודירוג. האגף מסתייע באופן שוטף בייעוץ משפטי מהמחלקה המשפטית ומתבצע פיקוח צמוד ע"י מחלקת ניהול סיכונים פיננסיים.

בנוסף, באגף חשבות וכספים קיימת יחידת המערך העורפי - "בק אופיס", תחת תחום חשבות השקעות, אשר אחראית על קליטת, רישום ובקרת ביצוע של עסקאות בנכסי השקעה.

החלטות ההשקעה בפועל מתקבלות על ידי מנהלי התחומים באגף ומנהלי ההשקעות השונים, תוך הסתייעות בצוות מחקר ודירוג, בעבודות מחקר חיצוניות בארץ ובחו"ל ופגישות שוטפות עם מומחים מקצועיים בתחום. הכל בכפוף למסגרת המדיניות המאושרת על ידי הדירקטוריונים הרלבנטיים וועדות ההשקעה השונות.

7.4.2 נכסים מנוהלים

נכסי נוסטרו של החברה מושקעים כנגד הון עצמי, וכנגד התחייבויות הנובעות מעסקי ביטוח חיים ומעסקי ביטוח בריאות לטווח ארוך והתחייבות הנובעת מעסקי ביטוח כללי ומעסקי ביטוח בריאות לטווח קצר. נכסי הנוסטרו מושקעים בהתאם למגבלות הקבועות בתקנות דרכי ההשקעה ומדיניות ההשקעות המאושרת הנקבעת ע"י ועדות השקעה והדירקטוריון. הסיכונים הנובעים מהשקעות של נכסי נוסטרו חלים על המבטחים.

נכסי מבוטחים - נכסים אלו מושקעים בהשקעות סחירות ושאינן סחירות בהתאם למגבלות הקבועות לעניין זה בתקנות כללי ההשקעה ובהתאם למדיניות ההשקעות המאושרת ע"י ועדות השקעה והדירקטוריון. התשואה המושגת נזקפת לטובת בעלי הפוליסות/עמיתים, בניכוי דמי ניהול. יצוין, כי בקופות הגמל מבטיחות התשואה נזקפת תשואה מינימלית בהתאם להבטחת הקופה גם אם התשואה בפועל נמוכה יותר.

7.4.3 ועדות השקעה

בקבוצת מנורה מבטחים קיימים שני סוגים של ועדות השקעה אשר מיישמות את מדיניות ההשקעה הכוללת שאושרה ומקבלות את החלטות ההשקעה: אחת - ועדת השקעות תלויות תשואה ("כספי מבוטחים/עמיתים") והשנייה - ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה ("נוסטרו").

7.4.4 ועדת אשראי

ועדת אשראי משותפת לכלל קבוצת מנורה מבטחים פועלת בתחום האשראי הבלתי סחיר למעט מספר סוגי אשראי שהוחרגו וכן בתחום החובות הבעייתיים.

7.4.5 השקעות מנוהלות

להלן מידע אודות התפלגות הנכסים המנוהלים של החברה (המשקיע המוסדי):

גוף מוסדי	נוסטר	כספים תלויי תשואה
נכסי החברה	9,633	15,357

7.4.6 פעילויות השקעה מהותיות

הלוואות מיוחדות

החברה העמידה הלוואות ללקוחות (להלן בסעיף זה: "הלווים"), במהלך התקופה שבין אוקטובר 2004 עד מרס 2007, ללא בטחונות במועד העמדת הלוואות, כנגד שיעבוד פוליסות ביטוח חיים שהופקו על ידי החברה לטובת הלווים בסמוך למועד העמדת הלוואות. הלווים הופנו לחברה על ידי סוכנים. סך יתרת הלוואות כאמור בחברה, נכון ליום 31 בדצמבר 2013, עמד על כ- 73.2 מיליוני ש"ח. ערכי הפדיון של הפוליסות ששועבדו כאמור כנגד העמדת הלוואות, נכון ליום 31 בדצמבר 2013, הינם בסך של כ- 1.9 מיליוני ש"ח. כנגד הלוואות כאמור בוצעה הפרשה לחובות מסופקים בדוחות הכספיים של החברה, בסך של כ- 56.6 מיליוני ש"ח. יצוין, כי כחלק מהסדרי גביית הלוואות האמורות נחתמו הסכמי הלוואה חדשים עם מנורה מבטחים החזקות ששימשו בעיקר לפירעון הלוואות שניתנו במקור על ידי החברה.

7.4.7 פרסום מדיניות השקעות

להלן קישור למדיניות ניהול ההשקעות של החברה, כפי שפורסמה באתר האינטרנט -

[http://www.menora.co.il/WebSite/menora_es.nsf/\(\\$All\)/A9710841355A659A422576B7003765E2?OpenDocument](http://www.menora.co.il/WebSite/menora_es.nsf/($All)/A9710841355A659A422576B7003765E2?OpenDocument)

7.5 ביטוח משנה

7.5.1 כללי

ביטוח משנה הוא אחד מהכלים שבאמצעותם מגדרת החברה את הסיכונים הביטוחיים שלה, מצמצמת את חשיפתה ומגינה על ההון העצמי שלה. ביטוח המשנה מאפשר לחברת הביטוח לפזר את הסיכון הביטוחי בגין מבוטחים רבים יותר ובכך לצמצם את הסיכון הכולל החל עליה תוך הרחבת הקיבולת שלה לעסקים חדשים, והכל במגבלות היקף הסיכון שביכולתה לשאת ביחס להון העצמי שלה. ביטוח המשנה הוא גם אמצעי לרכישת ידע המבוסס על ותק והיקף הפעילות הבינלאומית של מבטחי המשנה עימם היא מתקשרת.

ביטוח המשנה מאפשר לחברת הביטוח למצע את תנודות התוצאות החיתומיות בשייר, תוך העברת סיכונים חריגים למבטחי משנה. סוג הסיכונים המועברים למבטחי המשנה ואופן העברתם נקבעים על פי ניתוח אופי הסיכון ויעילות העברתו למבטח המשנה, בהתבסס על ניסיון העבר ומודלים כלכליים פנימיים. יצוין, כי בהעברת הסיכון למבטחי משנה אין בכדי לשחרר את הקבוצה ממלוא מחויבויותיה כלפי מבטחיה.

ביטוחי המשנה של הקבוצה בתחום הביטוח הכללי, נערכים על בסיס שנתי עם מבטחי משנה שונים. ביטוחי משנה בתחומי החיים והבריאות נערכים על בסיס רב-שנתי עם אפשרות ביטול בהודעה מראש, לגבי פוליסות חדשות על ידי אחד הצדדים. חוזי ביטוח קטסטרופות בביטוח חיים נערכים על בסיס שנתי עם מבטחי משנה וסינדיקטים של לוידיס. לקבוצה אין תלות במבטח משנה מסוים כלשהו. בביטוח משנה משולמת פרמיה למבטחי המשנה ובתמורה מבטחי המשנה משתתפים בחלקם בתשלומי תביעות, וכן משלמים עמלות למבטח, בחוזים מסוימים, לפי העניין.

בחלק מההסכמים גובה העמלה תלוי ברווחים בשנה או בשנים האחרונות, בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזה.

בחלק מהענפים, שייר הקבוצה מכוסה בביטוח עודף הפסדים כנגד קטסטרופה (Excess Of Loss).

ביטוח המשנה לסוגיו מוצג בדוחות הכספיים בסעיפי הפרמיה, התביעות המשולמות והתלויות, העמלות, עתודות הביטוח וסכומים לקבל והתחייבויות אחרות, לפי העניין.

7.5.1.1 סוגי חוזי ביטוח המשנה העיקריים ותיאור תמציתי של הכיסוי בגין כל מוצר עיקרי בתחומי הפעילות השונים:

בכל אחד מהענפים מותאם כיסוי ביטוח המשנה הנרכש למדיניות העסקית של הקבוצה ולאופי הסיכון ורמתו.

ההבחנה הבסיסית בסוגי ביטוח המשנה היא בין ביטוח משנה חוזי (יחסי או לא יחסי), שהינו ביטוח משנה הנערך עבור ענף או סוג ביטוח בהתאם לתנאי החוזה (Treaty) לבין ביטוח משנה פקולטיבי, שהינו ביטוח משנה הנערך עבור עסקים ספציפיים או פוליסה בודדת. בדרך כלל, לעסקים גדולים נרכש ביטוח משנה פקולטיבי, בפרט כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על קיבולת חוזי ביטוחי המשנה של הקבוצה, או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה (ה-Treaty) עם מבטח המשנה. ההסכמים יכולים להיות עם מבטח משנה אחד או עם מספר מבטחי משנה במקביל.

להלן פירוט סוגי הכיסויים השונים המקובלים בענף הביטוח בכלל ובקבוצה בפרט -

ביטוחי משנה יחסיים - כוללים ביטוחי מכסה (Quota Share) וביטוחי מותר (Surplus). בביטוחי משנה יחסיים, מעבירה הקבוצה למבטח המשנה שיעור מסוים מסכום הפרמיה מכל פוליסה או כיסוי שמכוסה תחת החוזה, ומקבלת בתמורה ממבטח המשנה שיעור זהה מסכום כל תביעה בגין הפוליסה או כיסוי הנ"ל. בביטוחי מכסה שיעור זה הינו קבוע לכל הפוליסות בענף המבוטח, ובביטוחי מותר שיעור זה משתנה על בסיס סכום הביטוח בהתאם לכל פוליסה או כיסוי. בחוזים מסוג זה, השתתפות מבטח המשנה בסיכון מוגדרת מראש, בהתאם לחלקו היחסי בפרמיה או בהתאם למפתח שנקבע מראש על בסיס סכום הביטוח.

ביטוחי משנה לא יחסיים כולל ביטוח מסוג עודף הפסדים (Excess of loss) - ביטוח עודף הפסדים הוא ביטוח המכסה תביעות או אירועים מעל לסכום מסוים המוגדר מראש, דהיינו, תביעה בודדת או אירוע בו מעורבים מספר סיכונים שהצטברותם מעל הסכום המוסכם משולמת על ידי מבטח המשנה עד לגובה סכום התקרה המוסכמת. מאידך, תביעה הנמוכה מהסכום שהוגדר מראש תשולם על ידי חברת הביטוח באופן בלעדי. בחוזים מסוג זה החלוקה בסיכון אינה יחסית והשתתפות מבטח המשנה מותנית בגובה הנזק.

7.5.1.2 תיאור ההסכמים העיקריים לתשלומי עמלות המתקבלות ממבטחי משנה

בחוזי ביטוח משנה לא יחסיים הקבוצה איננה מקבלת, בדרך כלל, עמלות ממבטחי המשנה. בחוזי ביטוח יחסיים וכן בהסכמי ביטוח פקולטיביים, הקבוצה מקבלת עמלות ממבטחי המשנה בשיעור מוסכם ו/או בהתאם לתוצאות הביטוחיות, לפי העניין.

7.5.2 מדיניות החשיפה למבטחי משנה

דירקטוריון החברה, מאשר אחת לשנה מדיניות ביטוח משנה בהתאם לתחומי הפעילות של החברה, שכוללת את היקף השייר בכל ענף וענף ואת מסגרת החשיפה המרבית למבטח משנה בודד או לקבוצת דירוג של מבטחי משנה. מדיניות ביטוח המשנה כוללת קריטריונים להתקשרות עם מבטח משנה ובפרט הדירוג של מבטח המשנה.

הנהלת החברה מיישמת את המדיניות שאושרה, קובעות תכנית ביטוח משנה שנתית בהתאם למדיניות, ומדווחות עליה למפקח.

7.5.2.1 ביטוח כללי

בתחום הביטוח הכללי החברה מתקשרת עם מספר רב של מבטחי משנה על מנת למנוע תלות במבטח משנה בודד ולפזר את סיכון האשראי הגלום בהתקשרות שכזו.

מדיניות ההתקשרות עם מבטחי משנה בתחום הביטוח הכללי, נכון למועד

הדוח הינה כדלקמן:

לא תבוצע התקשרות עם מבטח משנה שדירוגו פחות מ- A לפי S&P או לפי דירוג דומה מסוכנויות אחרות בהתאם למדיניות, למעט אישורים מיוחדים בגין נסיבות ספציפיות.

ככלל, התקשרויות הקבוצה עם מבטחי המשנה בכל ענפי הביטוח הכללי, מתחדשות מדי שנה.

ביטוח משנה יחסי רב ענפי ("Multi-Line") - החברה התקשרה לקראת שנת 2009 בהסכם ביטוח משנה יחסי (25%) על שייר החברה במרבית ענפי הביטוח הכללי עם מבטח משנה (Swiss-Re). ייחודיות ההסכם הוא בתחולתו על מספר ענפים בו-זמנית. ההסכם היה בתוקף עד סוף שנת 2013 ולא חודש, לגבי עסקים חדשים, החל מינואר 2014.

רכב חובה

חשיפת החברה בתחום ביטוח רכב חובה, מוגנת באמצעות חוזי ביטוח משנה מסוג "עודף הפסדים" (Excess of Loss). כמקובל בחוזים מסוג זה, אין עמלות המתקבלות ממבטחי המשנה.

בשנת 2013, התקשרה החברה בחוזים בתחום הפעילות עם מבטחי משנה בהתאם למדיניות המאושרת.

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום בשנים המתוארות בדוח (באלפי ש"ח):

2011		2012		2013		דירוג S&P	שם מבטח המשנה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה		
26%	3,684	13%	2,317	27%	2,847	שוויץ -AA	Swiss Reinsurance Co
12%	1,635	-	-	10%	1,095	אנגליה A	Aspen Insurance UK Ltd
11%	1,489	-	-	11%	1,139	אירלנד +A	XL RE EUROPE

רכב רכוש

חשיפת החברה בתחום ביטוח רכב רכוש, מוגנת הן באמצעות חוזי ביטוח משנה יחסיים והן באמצעות חוזי ביטוח משנה מסוג "עודף הפסדים" (Excess of Loss), להגנה כנגד אירועים חריגים.

בשנת 2013 התקשרה החברה בחוזים בתחום הפעילות עם מבטחי משנה בהתאם למדיניות המאושרת.

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום הפעילות (באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:

2011		2012		2013		שם מבטח המשנה	דירוג S&P
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה		
82%	134,861	80%	175,674	89%	165,984	שוויץ	Swiss Reinsurance Co

כמקובל בחוזים יחסיים מסוג זה, מתקבלת עמלת מסירה ממבטחי המשנה, המחושבת כשיעור מהיקף הפרמיה המועברת. שיעור העמלה משתנה בהתאם לתוצאות העסקיות.

בחלק מההסכמים, קיימת התניה לשיעור העמלה בהתאם לתוצאות העסקיות. ככל שהתוצאות העסקיות מורעות, כך שיעור העמלה יורד (Sliding Scale).

ביטוח כללי אחר

התקשרויות החברה עם מבטחי משנה בכל ענפי הביטוח בתחום מתחדשות מדי שנה. בתחום הפעילות, מתקשרת הקבוצה עם מבטחי המשנה שלה בחוזים כלליים מסוג Excess of Loss. ענפי ביטוח חבות מעבידים, ביטוח צד ג' מאוגדים בחוזה ביטוח משנה אחד מסוג Excess of Loss, המבוסס על שנת הנזק. בענפי ביטוח אחריות דירקטורים, אחריות מקצועית וחבות מוצר קיים הסכם ביטוח משנה נפרד גם הוא על בסיס Excess of Loss, המבוסס על שנת החיתום של הפוליסה.

בענף ביטוח רכוש מתקשרת החברה בחוזים יחסיים ובחוזי Excess of Loss המגנים על החברה כנגד קטסטרופה.

בעסקים מסוימים, בהם גבולות האחריות חורגים מהגבולות המותרים בהסכמי ביטוח המשנה, או שהכיסוי הנדרש אינו נכלל בהסכמי ביטוח המשנה, נרכש ביטוח משנה ספציפי (פקולטיבי). סוג ביטוח המשנה הנרכש (יחסי/לא יחסי) משתנה בהתאם למהות הסיכון והיצע הכיסוי בשוק ביטוח המשנה.

בהסכמי ביטוח משנה היחסיים, בענפים הכוללים מרכיב קטסטרופה, מגבילים מבטחי המשנה את התשלום בגין אירוע בודד בשיעור מוסכם מסכום הביטוח המכוסה.

בביטוחי דירות אגב משכנתא, הנמכרים באמצעות הבנקים, נרכש, במרבית המקרים, ביטוח משנה ספציפי ("פקולטיבי").

ביטוח חבויות

בשנת 2013 התקשרה החברה בחוזים בתחום הפעילות עם מבטחי משנה בהתאם למדיניות המאושרת.

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בענף חבויות מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:

2011		2012		2013		שם מבטח המשנה	דרוג S&P	מדינה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה			
46%	44,916	43%	51,085	42%	54,847	שוויץ	-AA	Swiss Reinsurance Co
16%	15,628	17%	20,794	17%	22,116	בריטניה	+A	Lloyd's

ביטוח רכוש ואחרים

בשנת 2013 התקשרה החברה בחוזים בתחום הפעילות עם מבטחי משנה בהתאם למדיניות המאושרת.

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בענף ביטוח רכוש ואחרים מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ש"ח), בתקופות המתוארות בדוח:

2011		2012		2013		שם מבטח המשנה	דרוג S&P	מדינה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה			
20%	64,232	25%	87,077	24%	84,977	שוויץ	-AA	Swiss Reinsurance Co
12%	38,675	10%	33,594	11%	38,870	ארה"ב	+A	Everest Reinsurance Co

ריכוז תוצאות ביטוח המשנה בביטוח כללי:

סה"כ			ענפי חבויות אחרים			ענפי רכוש אחרים			רכב רכוש			רכב חובה			
2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	
590,958	667,662	680,979	97,660	118,837	129,951	315,208	349,813	354,167	163,683	181,042	186,165	14,407	17,970	10,696	פרמיות ביטוח משנה
111,696	107,237	138,610	45,127	38,292	63,095	66,073	68,274	58,392	(14,748)	3,523	9,921	15,244	(2,851)	7,203	רווח הפסד למבטחי המשנה

פירוט שאר ענפי רכוש לפי סוגי פרמיות:

2011	2012	2013	
211,852	219,975	212,682	פרמיות ביטוח משנה - יחסי
5,829	14,175	6,860	פרמיות ביטוח משנה- לא יחסי
97,527	115,662	134,625	פרמיות ביטוח משנה- רעידת אדמה
315,208	349,812	354,167	סה"כ פרמיות ביטוח משנה

7.5.2.2 ביטוח חיים

במהלך שנת 2013, בהתאם למדיניות החשיפה של החברה, התקשרויות החברה הינן עם מבטחי משנה בדירוג איכותי בינלאומי של A- ומעלה לפי S&P, כאשר מקסימום הצטרפות החברה בחוזה בודד מוגבל בהתאם לדירוג שנקבע על ידי דירקטוריון החברה, כאשר היקף החשיפה המרבי למבטח משנה בודד לא יעלה על 50% מסך הפרמיה באותו הסכם כולל שייר החברה, למעט אישורים מיוחדים בגין נסיבות ספציפיות. החברה רוכשת מדי שנה ביטוח משנה להגנה מקטסטרופה בכיסוי מוות, תאונות ונכות.

התקשרויות החברה בביטוחי משנה בענף ביטוח חיים הינן ארוכות טווח והן נקבעות לפי תוכניות הביטוח ואינן קצובות בזמן, למעט כיסוי קטסטרופות (כולל מלחמה) המתחדש מדי שנה. חוזי ביטוח המשנה נחתמים מדי שנה והשינויים תקפים, בדרך כלל, רק לגבי פוליסות ביטוח חדשות.

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה ששיעור הפרמיה מסך פרמיות ביטוח המשנה גבוה מ- 10% בתחום ביטוח החיים וחיסכון ארוך טווח (באלפי ש"ח), בתקופות המתוארות בדוח:

שם מבטח המשנה	דרוג P&S	מדינה	2013		2012		2011	
			פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה
Swiss Reinsurance	AA-	שוויץ	72,976	58.9%	65,240	56.4%	71,022	59.9%
Munich Reinsurance	AA-	גרמניה	25,718	20.8%	26,455	22.9%	22,806	19.2%
General & Colonge Life Re of America	AA+	גרמניה	13,249	10.7%	14,142	12.2%	14,121	11.9%

7.5.2.3 ביטוח בריאות

בהתאם למדיניות החשיפה של החברה, התקשרויות החברה הינן עם מבטחי משנה בדירוג איכותי בינלאומי של A- ומעלה, לפי S&P, למעט אישורים מיוחדים בגין נסיבות ספציפיות. אחוזי ביטוח משנה בכל הסכם תלויים במידת הסיכון של ההסכם ושיקולים מסחריים בהתאם למדיניות שאישר הדירקטוריון.

התקשרויות החברה בביטוחי משנה בתחום ביטוח הבריאות הינן ארוכות טווח והן נקבעות לפי תכנית הביטוח וניתנים לביטול בהודעה מראש לגבי ביטוחים עתידיים בלבד. בחלק מביטוחי המשנה יש למבטח המשנה אפשרות לעדכן תעריפים במהלך תקופת ההסכם, בהתקיים תנאים מסוימים.

בשנת 2013 התקשרה החברה בחוזים בתחום הפעילות עם מבטחי משנה בהתאם למדיניות המאושרת.

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה ששיעור הפרמיה מסך פרמיות ביטוח המשנה גבוה מ- 10% בתחום ביטוח בריאות (באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:

2011		2012		2013		שם מבטח המשנה	דירוג S&P	מדינה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה			
66.8%	67,731	75.9%	78,384	75.7%	85,645	Swiss Re	-AA	שוויץ
20.1%	20,395	11.4%	11,770	12.3%	13,957	Munich Re	-AA	גרמניה
12.1%	12,263	11.1%	11,464	10.1%	11,417	Gen Re	+AA	גרמניה

7.5.2.4 חשיפה לרעידת אדמה

חשיפת מבטחי המשנה לסיכון רעידת אדמה מורכבת מהסיכונים המועברים אליהם במסגרת חוזה הרכוש היחסיים, בהם מבטח המשנה משתתף בחלק יחסי מן הסיכון. החשיפה הזו מוגבלת בסכום מקסימום לאירוע (EVENT LIMIT).

בגין סיכון רעידת האדמה, שמעבר לכיסוי הקיים במסגרת חוזה ביטוח המשנה היחסיים, רוכשת הקבוצה הגנה נוספת בחוזה "עודף הפסדים" (EXCESS OF LOSS) בשכבות שונות. היקף הכיסוי הנרכש, מבוסס על ה-MPL שעל פיו החליטה הקבוצה לרכוש את ההגנה. ה-MPL (Maximum Probable Loss) משקף את שיעור הנזק המקסימאלי הצפוי לחברה באירוע בודד בהסתברות שנקבעה. הקבוצה קובעת MPL שמרני, תוך לקיחת שולי ביטחון נוספים, לכל סוג סיכון, בהתבסס על התפלגות התיק של החברה, ותוך שימוש במודלים בין-לאומיים.

בשנת 2013 התבססה החברה לצורך הגנות לרעידת אדמה, על MPL ממוצע של כ- 2%.

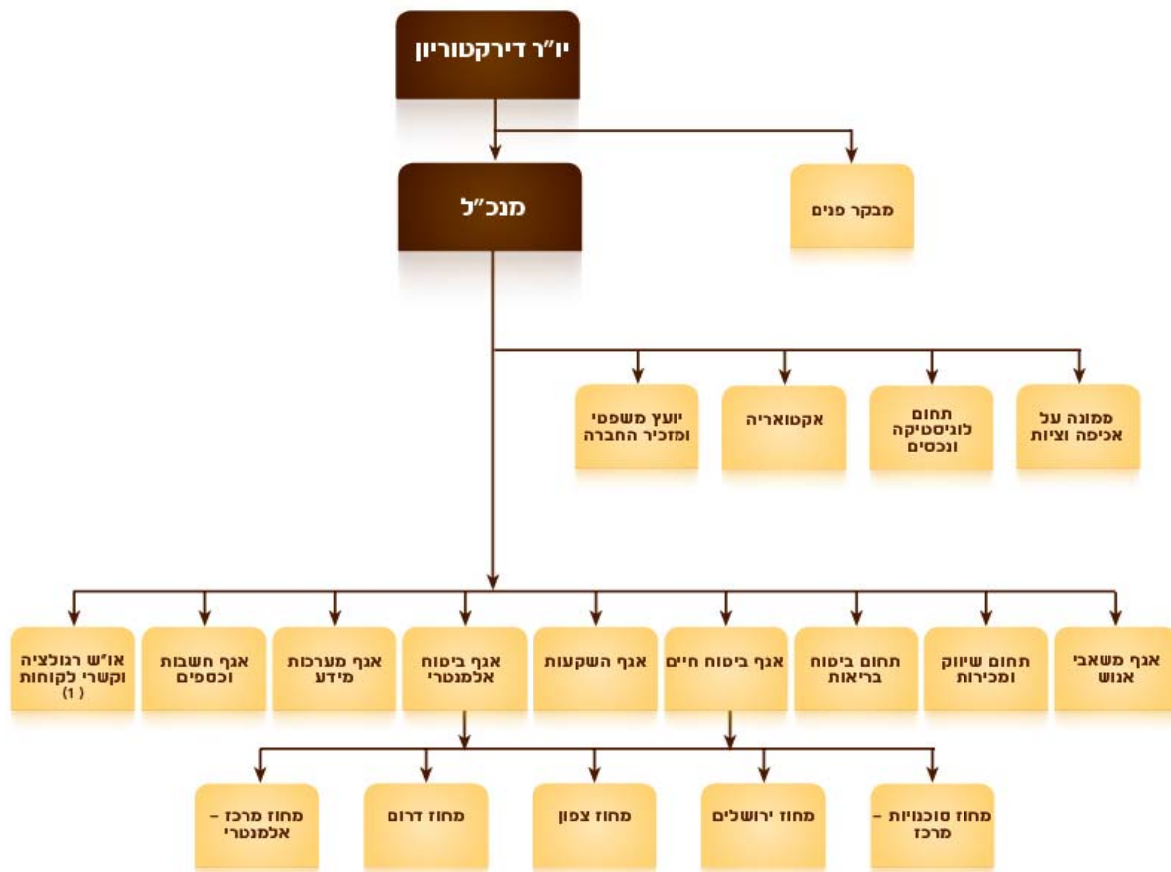
סכומי החשיפה לרעידת אדמה המכוסים בביטוח משנה יחסי, עמדו, נכון למועד הדוח, על כ- 82 מיליארדי ש"ח, וסכומי החשיפה המכוסים בביטוח משנה לא יחסי הממוצעים, נכון למועד הדוח, עומדים על כ- 79 מיליארדי ש"ח. כאמור, הסכמי ביטוח המשנה של החברה אינם מגנים על סכומי החשיפה המלאים אלא מבוססים על הערכות סיכון שמרניות של נזק מקסימאלי פוטנציאלי.

מבטח המשנה שחלקו מסך החשיפה לרעידת אדמה עולה על 10% הינו, SWISS RE, וזאת נכון למועד הדוח.

7.6 הון אנושי

להלן המבנה הארגוני של החברה למועד הדוח:

מבנה ארגוני של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

(1) החל מחודש ינואר 2014, תחום איש רגולציה וקשרי לקוחות פורק ומוזג למספר אנפים שונים בחברה.

7.6.1 מצבת העובדים

בקבוצה מועסקים עובדים על פי הפירוט שלהלן:

31.12.2012	31.12.2013	
11	11	הנהלת הקבוצה
495	442	ביטוח חיים
523	386	ביטוח כללי
65	66	ביטוח בריאות
124	37	עובדי סוכנויות ביטוח
		יחידות מטה ושירות כלל חברתיות (משאבי אנוש, מערכות מידע, אקטואריה, כספים, קשרי לקוחות ועוד)
637	695	
1,855	1,637	סה"כ

נכון למועד הדוח, אין לקבוצה תלות בעובד כלשהו.

בנוסף לנתונים כמפורט בטבלה לעיל, הקבוצה מקבלת שירותי מיקור חוץ מספקי התוכנה לצורך פיתוח תוכנות של הקבוצה, אשר חלק משמעותי מעובדיהם ממוקמים במשרדי הקבוצה. נכון ליום 31 בדצמבר 2013, קיבלה החברה שירותים מ-180 עובדים של ספקים חיצוניים, וזאת לעומת 238 עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2012, רובם נותני שירותים לאגף מערכות מידע. השינוי נובע בעיקר מהעובדה שבמהלך 2013 נקלטו חלק מעובדי הקבלן כעובדי חברה.

נכון ליום 31 בדצמבר 2013, גדלה מצבת העובדים בקבוצה בכ-36 עובדים, גידול של כ-2.2%, וזאת לאחר נטרול נתוני שומרה, אשר עובדיה (לרבות עובדי הסוכנויות שלה), נכללו בנתוני מצבת העובדים לשנת 2012 (254 עובדים). הגידול נובע מצרכים עסקיים של החברה, לרבות לצרכי פיתוח ושיפור מערכות המידע שלה, לשיפור השירות ללקוחות הקבוצה ולצורך התמודדות עם דרישות רגולטוריות, וכן כאמור בעקבות העברת עובדי קבלן להעסקה כעובדי חברה.

7.6.2 הדרכה ופיתוח ארגוני

הקבוצה משקיעה משאבים בהדרכות מקצועיות לעובדים ולסוכנים בהתאם לצרכים העסקיים והוראות רגולטוריות. מערך ההדרכה לעובדים ולסוכנים כולל הכשרות מקצועיות, הכשרות ניהוליות והתנהגותיות, ייעוץ ארגוני ואישי למנהלים וזאת, על מנת לפתח רמה מקצועית גבוהה בנושאים מגוונים כגון: דרישות רגולטוריות, תכניות ביטוח חדשות, הדרכות בתחום ביטוח חיים, חיסכון ארוך טווח ופנסיה, המיסוי והפיננסים ומתן שירות.

בנוסף, החברה פעלה ופועלת להכשרת עובדים בתחומי ביטוח חיים לצורך קבלת רישיון משווק פנסיוני בהתאם להנחיות המפקח.

7.6.3 הטבות וטיבם של חוזי העסקה

חלק מהעובדים הוותיקים בחברה, מועסקים על פי הסדר עבודה שהוראותיו נקבעו בעבר בין הנהלת החברה לבין נציגות העובדים, ובו מעוגנים כל תנאי העסקה, ובכללם מרכיבי שכר ברוטו לחודש, משכורת 13, ביטוח מנהלים, קרן השתלמות, והטבות נוספות על פי קריטריונים, כגון: רכב צמוד, טלפון סלולארי, השתתפות בעלות גני ילדים, ספרות מקצועית, הוצאות אש"ל. חלק מהעובדים מועסקים בחברה בהסכמי עבודה אישיים אשר לגבי מרביתם הסכמי העסקה האישיים מכילים את מרבית המרכיבים הכלולים בהסדר העבודה הנ"ל. החל מחודש נובמבר 2011, הוחלה בחברה מדיניות העסקה חדשה לעובדים חדשים אשר איננה כוללת מרכיבים מסויימים הכלולים בהסדר העבודה הנ"ל. יובהר, כי תנאי העסקה החדשים כאמור הינם בהתאם להוראות הדין.

בנוסף, קיימים בקבוצה עובדים אשר עיסוקם במכירות, ובכלל זה מפקחי רכישה בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, אשר מועסקים באמצעות הסכם עבודה אישי

המבוסס על שכר יסוד ועמלות מכירה. כן קיימים עובדים, בעיקר בתחום השיווק, המועסקים במשותף על ידי מספר חברות בקבוצה.

הקבוצה עורכת דיוני שכר בהתאם להחלטת הנהלת הקבוצה ומבצעת תהליכי הערכה שנתית לעובדים על ידי הממונים עליהם.

על עובדי הקבוצה, חלים הוראות שונות מכוח צווי הרחבה על כלל העובדים והמעבידים בישראל.

7.6.4 עובדי ההנהלה הבכירה

ההנהלה הבכירה (למעט נושאי משרה) מועסקת בקבוצה על פי חוזי העסקה אישיים. חוזי העסקה כוללים, בין היתר, מרכיבי שכר ברוטו, הוצאות אש"ל, משכורת 13 (בחלק מהחברות), מענק שנתי (באישור האורגנים המוסמכים), רכב צמוד או לחילופין החזר הוצאות רכב, טלפון סלולארי והפרשות סוציאליות וקרן השתלמות, כמקובל במשק.

7.6.5 תגמול ליו"ר החברה

לפרטים בדבר הסכם העסקה של יו"ר החברה לרבות תכנית המניות שאושרה לו בשנת 2003 כפי שתוקנה בשנת 2008⁸, ראה באור 39(ג)(1) לדוחות הכספיים.

7.6.6 מדיניות תגמול לנושאי משרה בחברה

לפירוט מדיניות התגמול בחברה והתגמול בשנת 2013 ראה סעיף 6 לפרק פרטים נוספים, סעיף 7 לדוח הדירקטוריון וכן לביאור 39 לדוח הכספי.

7.6.7 לפרטים בדבר תנאי כתבי פטור והתחייבות לשיפוי לנושאי משרה, ראה באור 39 לדוח הכספי.

7.6.8 למידע בדבר תכנית תגמול לעובדים, ראה באתר האינטרנט של החברה, כלהלן:

[http://www.menora.co.il/WebSite/menora_es.nsf/\(\\$All\)/A89F029BA2F39285C2257B3900269DAF?openDocument](http://www.menora.co.il/WebSite/menora_es.nsf/($All)/A89F029BA2F39285C2257B3900269DAF?openDocument)

7.7 שיווק והפצה

7.7.1 מערך הסוכנים של הקבוצה

7.7.1.1 כללי

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה בעיקר באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח (להלן: "הסוכנים").

על אף התפתחותו של ערוץ המכירה הישירה ממשיכה הקבוצה לפתח ולטפח את שיווק מוצריה על ידי מערך הסוכנים ובמועד הדוח נמצאת הקבוצה בקשרים עסקיים עם כ- 2,000 סוכנים.

כמו כן, הקבוצה התקשרה עם בנקים וסוכנויות ביטוח בבעלותם למכירת פוליסות לביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואה לדירור בסניפי הבנק, בכפוף להסדרים שקבע המפקח לעניין זה.

הקבוצה קשורה עם מרבית הסוכנים הן בעסקי ביטוח כללי והן בעסקי ביטוח חיים המבצעים את המכירות של הקבוצה. הסוכנים אינם בלעדיים ורובם עובדים גם עם חברות ביטוח נוספות. קיים גרעין של סוכנים המזוהים באופן מובהק עם הקבוצה. סוכני הקבוצה פועלים לפי תעריפים והנחיות חיתום שהקבוצה מפיצה מעת לעת בתחומי הפעילות השונים.

בתחומי ביטוח כללי וביטוח חיים, הקבוצה פועלת באמצעות מחוזות המרוכזים בעיקר בשלוש ערים מרכזיות בארץ (תל אביב, חיפה וירושלים), כאשר כעיקרון הסוכנים משויכים למחוזות בהתאם למיקומם הגיאוגרפי. בביטוח חיים, פועלים במסגרת המחוזות מפקחי רכישה (שהינם לרוב עובדי

8 יצוין, כי תכנית המניות של המנכ"ל הגיעה לסיימה בחודש אוגוסט 2013, עם הבשלת מנת המניות האחרונה בתכנית.

הקבוצה), אשר מתפקידם לפקח על פעילות הסוכנים ובכלל זה ייעוץ והכוונה לסוכני הביטוח שתחת פיקוחם.

בענפי ביטוח כללי, העמלה לסוכנים משולמת, במרבית הענפים, כאחוז מפרמיה נטו שנתית וחלקם מפרמיה ברוטו שנתית. העמלה משולמת באופן חד פעמי, בפוליסות המשולמות באמצעות הוראות קבע ובכרטיסי אשראי, כאשר מתקיימת התחשבות עם הסוכן בגין ביטולי פוליסות. שיעור העמלה נקבע בחלקו על פי ענפי הביטוח השונים, לעיתים אף בהתחשב ברווחיות תיק הביטוח של הסוכן וכן בהתאם לחוזרי המפקח.

בענפי ביטוח חיים ובריאות, משולמות לסוכנים עמלות בשיעורים משתנים, בכסף או בשווה כסף, כאשר שיעור העמלה נקבע בחלקו על פי המוצר ובחלקו מותנה בהיקף התפוקה של הסוכן ולעיתים גם ברווחיות תיק הביטוח שלו.

נכון למועד הדוח, לקבוצה אין תלות במי מסוכניה וכן אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות.

7.7.1.2 ביטוח חיים

כללי

כיום קיימים, שני סוגי מפיצים למוצרים פנסיונים:

משווק פנסיוני - סוכן ביטוח או סוכן שיווק פנסיוני (שהינו עובד הגוף המוסדי) אשר הינו בעל זיקה למבטח או לכל יצרן אחר של מוצר פנסיוני, המתווך בעסקת הרכישה של המוצר הפנסיוני בהמשך להליך ייעוץ אישי שקיים עם הלקוח.

יועץ פנסיוני - אדם או תאגיד שאינו בעל זיקה למבטח ו/או לכל יצרן אחר של מוצר פנסיוני ואשר מציע את המוצר הפנסיוני בהמשך להליך ייעוץ אישי שקיים עם הלקוח.

על המשווקים כמו גם על היועצים בתחום חובה למתן ייעוץ מיטבי (Best Advice).

הייעוץ המיטבי מחולק על פי החוק לשני שלבים עיקריים. השלב הראשון מתמקד בהתאמת סוג המוצר הפנסיוני והשלב השני מתמקד בבחירת המוצר הפנסיוני ובבחירת הגוף המוסדי המנהל את המוצר (חברת ביטוח, קרן פנסיה או קופת גמל). המשווק הפנסיוני מחויב, בין היתר, בגילוי הזיקה שלו לגופים המוסדיים אותם הוא משווק אך בכל מקרה חייב להתאים את סוג המוצר הפנסיוני לצורכי הלקוח והעדפותיו (אמנם, לאחר התאמת סוג המוצר, אין המשווק הפנסיוני חייב להמליץ על מוצרים של גופים מוסדיים שאין לו זיקה אליהם).

בהמשך לחובה שהוטלה על הבנקים במסגרת רפורמת בכר למכור את החזקותיהם בקופות הגמל וקרנות הנאמנות, הותר לבנקים לפעול כיועצים פנסיונים וזאת באמצעות עובדים שיוכשרו לכך ויקבלו רישוי מתאים ולרבות ביצוע עסקאות בעקבות אותו ייעוץ.

בפועל, הבנקים טרם החלו לעסוק בהפצת תכניות ביטוח חיים.

היבט נוסף הנוגע להבחנה בין הבנקים לבין סוכני הביטוח הינו העובדה שהבנקים רשאים לייעץ ולהפיץ את המוצרים הפנסיונים אך ורק בין כותלי הסניפים בעוד שסוכני הביטוח רשאים לפנות ולשווק את המוצרים הנ"ל ללקוח בכל מקום ובכלל זה במקום עבודתו או בביתו ובמועד המתאים ללקוח.

עוד יצוין, כי דרישות הרישוי וההסמכה של סוכן פנסיוני חדש הורחבו והפכו מורכבות יותר ולכן עשוי הדבר להשפיע על היצע סוכני הביטוח. בנוסף, לאחרונה בעקבות קביעה בתקנות של תקרת דמי ניהול במוצרי ביטוח חיים וגמל תיתכן השפעה שלילית על עמלות סוכני הביטוח וממילא על רווחיותם. מידע זה, הינו מידע צופה פני עתיד וייתכן והערכה זו לא תתקיים עקב התנהגות השוק ופיתוח מוצרים חדשים אשר יופצו בשוק.

לחברה סוכנות ביטוח בשם "אורות", המטפלת בכל תחומי החיסכון ארוך הטווח ומשמשת כסוכנות הסדר המטפלת, בין היתר, במפעלים שרוב עובדיהם מבוטחים בקרנות הפנסיה שבניהול מנורה מבטחים פנסיה. סוכנות אורות עובדת גם עם מבטחים נוספים.

באופן מסורתי הקבוצה משווקת את מוצריה באמצעות סוכנים עצמאיים ובאמצעות משווקים פנסיוניים עובדי הקבוצה.

ביטוח חיים

בביטוח חיים פועלת החברה באמצעות מחוזות ומערך מטה ושירות במשרדים הראשיים של החברה. בנוסף, קיים בחברה בקבוצה מרכז קשרי לקוחות המעניק שירות לכל פניה של לקוח בטלפון, באמצעות אתר האינטרנט של הקבוצה או בפגישה אישית במשרדי החברה ברחוב אלנבי, תל-אביב.

התגמול לסוכני ביטוח מורכב מ- 4 רכיבים עיקריים: עמלה שוטפת, תגמול בגין עמידה ביעדי מכירה ("עמלות יעדים"), עמלת שימור תיק ופרסים בגין מבצעים, ואינו זהה בין כל המשווקים.

להלן פרטים לגבי שיעור עמלות מפרמיות בביטוח חיים:

2011	2012	2013	
12.4%	12.7%	12.9%	שיעור עמלות מפרמיות
			שיעור עמלות מפרמיה משוננת
38.5%	32.7%	40.6%	חדשה

מערך סוכני הביטוח מהווה את ערוץ ההפצה העיקרי של מוצרי ביטוח חיים. לא קיים בקבוצה סוכן שהיקף ההכנסות מהפרמיות שבתיווכו עולים על 10% מהיקף הפרמיות הכולל של ענף ביטוח חיים.

7.7.1.3 רכב חובה

החברה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים, להם משולמות עמלות הנקבעות בעיקרן כשיעור מדמי הביטוח בניכוי דמים. שיעור העמלה משתנה מסוכן לסוכן.

נכון למועד הדוח, לחברה אין תלות במי מסוכניה וכן לחברה אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות.

להלן פרטים לגבי שיעור העמלות (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום פעילות רכב חובה:

2011	2012	2013	
5.6%	5.4%	5.2%	שיעור עמלות מפרמיה ברוטו

7.7.1.4 רכב רכוש

החברה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים, להם משולמות עמלות הנקבעות בעיקרן כשיעור מדמי הביטוח בניכוי דמים. שיעור העמלה משתנה מסוכן לסוכן.

נכון למועד הדוח, לחברה אין תלות במי מסוכניה וכן לחברה אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות.

להלן פרטים לגבי שיעור העמלות (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום פעילות רכב רכוש:

2011	2012	2013	
20%	19%	19%	שיעור עמלות מפרמיה ברוטו

7.7.1.5 ביטוח כללי אחר

החברה משווקת את פוליסות הביטוח שלה בתחום באמצעות סוכנים להם משולמות עמלות הנקבעות בעיקרן כשיעור מדמי הביטוח בניכוי דמים.

נכון למועד הדוח, לחברה אין תלות במי מסוכניה וכן לקבוצה אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות.

להלן פרטים לגבי שיעור העמלות (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום הפעילות:

2011	2012	2013	
20.7%	20.7%	18.2%	שיעור עמלות ביטוח מפרמיה ברוטו

7.7.1.6 ביטוח בריאות

החברה משווקת את פוליסות הביטוח שלה בתחום באמצעות סוכנים עצמאיים ומשלמת להם עמלות מכירה מסוגים שונים ובעיקר כשיעור מדמי הביטוח. לחברה אין סוכן אשר היקף פעילותו מהווה מעל 10% מדמי הביטוח בתחום הפעילות.

בנוסף, חלק מפוליסות ביטוח דמי מחלה משווקות למעסיקים הקשורים לקרן הפנסיה של קבוצת מנורה מבטחים.

להלן פרטים לגבי שיעור העמלות (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום הפעילות:

2011	2012	2013	
23%	26%	28%	שיעור עמלות ביטוח מפרמיה ברוטו

7.8 ספקים ונותני שירותים

7.8.1 כללי

במערכות המידע המשמשות את חברות הקבוצה, ספקי החומרה העיקריים של הקבוצה הינם חברת IBM המספקת את שרתי היישומים המרכזיים ופלטפורמות אחסון וחברת EMC המספקת חלק נוסף מפלטפורמת האחסון (Storage).

בתחום שירותי המחשב, לקבוצה התקשרויות עם מספר ספקים המתמחים בתחומים שונים הרלבנטיים לפעילות הקבוצה ובפרט בתחום ביטוחי חיים, אשר הפסקת מתן שירותים על ידי מי מהם, אם וככל שתהא, תהיה כרוכה בהשקעת משאבים כלכליים מסוימים ותשומות זמן להתארגנות הקבוצה, באמצעות ספק חליפי אחר.

לקבוצה אין תלות בספק כלשהו, באיזה מתחומי פעילותה, למעט בכל הנוגע להתקשרותה עם חברת סאפיינס כמפורט להלן.

7.8.2 ביטוח חיים

החברה התקשרה עם חברת סאפיינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ (להלן: "סאפיינס") בפרויקט לפיתוח מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים ("טופז חיים"), במקביל לפרויקט לפיתוח מערכת לניהול מערך הפנסיה ("טופז פנסיה") (טופז חיים וטופז פנסיה יחד, להלן: "מערכת טופז"). בהמשך לאמור, התקשרה הקבוצה בחודש אוקטובר 2011 בהסכם המעגן ומסדיר את ההתקשרות רבת שנים עם סאפיינס בקשר למערכת טופז ומערכות תוכנה נוספות שסופקו לקבוצה, בין היתר, בתחום ביטוח חיים, פנסיה, ביטוח משנה ובריאות (להלן: "המערכות") ולשירותים שסופקו לקבוצת מנורה בקשר עם אותן מערכות (להלן בפסקה זו: "ההסכם").

ההסכם יוצר מסגרת להמשך אספקת שירותים שונים לקבוצה בקשר למערכות הנ"ל, לרבות שירותי פיתוח, בדיקות, תיקון תקלות, תמיכה, אספקת גרסאות ומהדורות ושירותי תחזוקה למערכות, בהתאם לתכניות עבודה שנתיות מוסכמות.

ההסכם הינו לתקופה של 48 חודשים, החל מיום 1.1.2011 ועד ליום 31.12.2014, והיקף העסקה המינימאלי לתקופה זו עומד על סך של כ- 110 מיליוני ש"ח.

בחודש ספטמבר 2013, נחתם עם סאפיינס הסכם משלים, זאת על רקע התקשרותה של סאפיינס עם לקוח נוסף להספקת מערכת לניהול קרנות פנסיה ומערכות נלוות המשמשות את הקבוצה. במסגרת ההסכם המשלים, התחייבה סאפיינס לשלם לקבוצה תמלוגים שונים בהיקפים לא מהותיים אשר ישולמו על פני מספר שנים. בנוסף, הוארכה תקופת ההתקשרות שסאפיינס מחויבת אליה, ביחס לתחזוקת המערכות והמשך פיתוחן עבור הקבוצה, לפחות עד ליום 31 בדצמבר 2018, בשינויים מסחריים מסויימים. בתקופת הדוח שילמה הקבוצה לסאפיינס סך של כ- 43 מיליוני ש"ח לעומת 55 מיליוני ש"ח.

7.9 רכוש קבוע ומתקנים

לפירוט בדבר רכוש קבוע על מרכיביו השונים (מקרקעין, כלי רכב, מערכות מחשב) ראה באורים 5 ו-7.

7.10 עונתיות

7.10.1 ביטוח חיים

להלן התפלגות הפרמיות ברוטו בתחום ביטוח החיים וחסכון ארוך טווח לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2012		נתונים לשנת 2013		
%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	
24%	432,477	25%	479,600	רבעון ראשון
24%	435,159	24%	471,219	רבעון שני
25%	441,260	25%	475,174	רבעון שלישי
27%	477,488	26%	501,399	רבעון רביעי
100%	1,786,383	100%	1,927,392	סה"כ

בדרך כלל, קיימת מגמה של גידול בדמי ביטוח ברבעון הרביעי של השנה, וזאת, בין היתר, כתוצאה מרצון המבוטחים למצות את הטבות המס המחושבות על בסיס שנתי. הגידול ברבעון האחרון של שנת 2013, נובע מהשינויים בתחום החל משנת 2013, כאמור בסעיף 2.1 לעיל.

7.10.2 ביטוח כללי

להלן התפלגות הפרמיות ברוטו במגזר הביטוח הכללי לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2012		נתונים לשנת 2013		
%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	
31%	773,809	34%	721,486	רבעון ראשון
23%	590,283	22%	479,028	רבעון שני
24%	613,573	24%	511,249	רבעון שלישי
22%	558,266	20%	441,039	רבעון רביעי
100%	2,535,931	100%	2,152,802	סה"כ

בביטוח כללי הפרמיה הנרשמת ברבעון הראשון היא הגדולה ביותר, וזאת בשל נטייתם של עסקים לחדש את ביטוחיהם (רכב חובה, רכב רכוש, חבויות ורכוש) בתחילת השנה. יצוין, כי נתוני הרבעון הראשון בשנת הדוח כוללים גם חודש של פעילות שומרה ביטוח שחולקה כדיבידנד בעין לחברה האם של החברה.

עוד יצוין, כי בביטוח כללי מנגנון עתודה לסיכונים שטרם חלפו מוסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח.

7.10.3 ביטוח בריאות

להלן התפלגות הפרמיות ברוטו בתחום ביטוח בריאות, לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2012		נתונים לשנת 2013		
%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	
25%	107,042	25%	121,480	רבעון ראשון
24%	102,313	24%	116,222	רבעון שני
25%	106,593	26%	127,574	רבעון שלישי
27%	118,895	25%	120,628	רבעון רביעי
100%	434,843	100%	485,904	סה"כ

ככלל לא קיימת עונתיות בדמי הביטוח בענף זה, אולם השונות בין הרבעונים נובעת מעיתוי הפקת פוליסות קולקטיביות, שהינו שנתי ולא נרשם בגבייה חודשית.

יצוין, כי בביטוח בריאות מנגנון עתודה לסיכונים שטרם חלפו מווסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח.

7.10.4 תביעות

יצוין, כי הקבוצה לא מצאה כי מתקיימת עונתיות בכל התחומים לעניין תביעות.

7.11 נכסים לא מוחשיים

מאגרי מידע

בבעלות חברות בקבוצה מספר מאגרי מידע נפרדים, מאובטחים, שנרשמו בפנקס מאגרי המידע, הנוגעים בעיקר ללקוחות, עובדי וספקי אותן החברות, לפי העניין. והכל בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

הקבוצה משתמשת בשמות המותג "מנורה מבטחים". לקבוצה ישנם מספר סימני מסחר רשומים אצל רשם הפטנטים, המדגמים וסימני המסחר וביניהם - "מבטחים", "מנורה", "מנורה מבטחים", ועוד. לפרטים בדבר נכסים לא מוחשיים והסכומים שהוכרו בגינם כנכס בדוחות הכספיים, ראה באור 5 בדוחות הכספיים.

רישיונות

בידי הקבוצה רישיונות ו/או היתרים לפעול כמבטח או סוכן לפי העניין, כמתחייב על פי כל דין.

בהתאם לסעיף 15 לחוק הפיקוח בידי הקבוצה רישיונות מבטח ישראלי, לעסוק בענפי הביטוח המפורטים להלן: חיים מקיף; תאונות אישיות; מחלות ואשפוז; אחריות המעבידים; כלי רכב חובה; רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד ג'); מקיף לדירות ובתי עסק; כלי טיס לרבות אחריות כלפי צד שלישי; כלי שיט לרבות אחריות כלפי צד שלישי; מטענים בהובלה; אחריות כלפי צד שלישי; אבדן רכוש; חקלאי; הנדסי; אחריות למוצרים פגומים; מתן ערבויות; סיכונים אחרים; והשקעות של רוכשי דירות.

מערכות מידע

לפרטים בנוגע למערכות מידע, ראה באור 5 לדוחות הכספיים.

7.12 הליכים משפטיים

לתיאור הליכים משפטיים מהותיים, ובכלל זה תובענות ייצוגיות, ראה באור 40 לדוחות הכספיים.

7.13 מימון

הקבוצה, מממנת את פעילותה באמצעים עצמיים, באשראי בנקאי ובאשראי חוץ בנקאי באמצעות גיוס בשוק ההון (סחיר ולא סחיר). לפרטים בנושא מימון ראה סעיף 6 בדוח הדירקטוריון וכן בבאור 25 לדוחות הכספיים.

7.14 מיסוי

לתיאור נושא המיסוי ראה באור 22 לדוחות הכספיים.

7.15 גורמי סיכון

דירוג הסיכון			תיאור הסיכונים
גבוהה	בינונית	נמוכה	
סיכונים מקרו			
	X		שינויים במצב המשק
	X		סיכוני שוק
X			סיכוני אשראי
		X	סיכוני בזילות
סיכונים ענפיים			
	X		רמת שימור התיק
	X		סיכוני ביטוח
X			אירועי קטסטרופה
X			שינויים רגולטורים
	X		שינויים באקלים השיפוטי
	X		שינויים בתנאי התחרות
	X		קריסת מבטח משנה מוביל
	X		שינויים בענף ביטוח המשנה העולמי
סיכונים מיוחדים לחברה			
	X		סיכונים תפעוליים כלליים
X			תלות במערכות מידע
	X		הליכים משפטיים

לתיאור נושא ניהול הסיכונים בקבוצה, ראה באור 38 לדוחות הכספיים.

7.16 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

7.16.1 ביטוח חיים

לקבוצה הסכם עם סאפיינס ישראל בע"מ לפיתוח מערכת מחשב (לפרטים ראה סעיף 7.8.2 להלן).

7.16.2 רכב חובה

בין חברות הביטוח ובין מרכז הסליקה שליד איגוד חברות הביטוח נחתם בשנת 2004 הסכם (המכונה - "קל-כבד"), המסדיר את הטיפול בהתחשבות עקב תביעות בהם מעורבים כלי רכב כבדים וכלי רכב קלים ו/או אופנועים, כהגדרתם בצו הפיזיים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיזיים בין המבטחים), התשס"א-2001, וכן עקב תביעות בהם מעורבים כלי רכב המבטחים על ידי הצדדים להסכם זה בפגיעה משותפת שלהם, בהולך רגל הנפגע מחוץ לכלי הרכב. בשנת 2006 הורחבו סמכויות מנהל המתווה והוענקו לו סמכויות בוררות לגבי מחלוקות בשאלת החבות, הן במישור המשפטי והן במישור העובדתי. המתווה המקורי והן ההרחבה אושרו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים.

7.16.3 רכב רכוש

בשנת 2002 נחתם הסכם לשיתוף פעולה בין איגוד חברות הביטוח למרכז הישראלי לבוררות ויישוב סכסוכים בע"מ (להלן: "בנועם"), לפיו מחלוקות בנושא תביעות שיבוב בין חברות ביטוח (הן כאלו החברות באיגוד והן כאלו שאינן) בגין רכב רכוש בסכום שאינו עולה על 100,000 ש"ח, לא תוגשנה לבית המשפט אלא תתבררנה באמצעות מוסד בנועם (מוסד זה נמצא בבעלות פרטית ונבחר על ידי איגוד חברות הביטוח). החלטת הבורר בהליך זה מחייבת, והגבייה מתבצעת באמצעות מסלקת איגוד חברות הביטוח. התשלום למוסד בנועם בתביעה או בבוררות מוטל על חברות הביטוח. הסכם זה אושר על ידי הממונה על הגבלים עסקיים, כאשר בחודש מאי 2011, התקבל היתר הממונה לתקופה נוספת של שלוש שנים. יצוין, כי בחודש יוני 2012 הודיעה החברה על סיום פעילותה במסגרת הסדר "בנועם" כך החל מיום ה- 1 בספטמבר 2012 לא ניתן יהיה להגיש תביעות חדשות נגדן באמצעות מנגנון זה. בימים אלה, בוחן האיגוד אפשרות להסדרת מתווה חדש לבוררות מחלוקות בנושא תביעות שיבוב בין חברות הביטוח. לצורך הפעלת הסדר כאמור, יידרש האיגוד לקבל את אישור הממונה על ההגבלים העסקיים.

חלק ד': היבטי ממשל תאגידי

8. היבטי ממשל תאגידי

חלק זה מתייחס להיבטי הממשל התאגידי בחברה, כלהלן:

8.1 דירקטורים חיצוניים

בהתאם להוראות חוק החברות ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), תשס"ז-2007, נכון למועד הדוח, מכהנים בחברה שלושה דירקטורים חיצוניים, מתוך שמונה דירקטורים מכהנים, כלהלן -

ה"ה אורי קויאטק, מכהן כדח"צ החל מיום 31.3.2006 (מונה לכהונה שלישית ביום 01.04.2012), בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. מכהן כיו"ר ועדת ביקורת ויו"ר וועדת מאזן.

ה"ה חיים אהרון, מכהן כדח"צ החל מיום 3.10.2011, בעל כשירות מקצועית. מכהן כחבר ועדת ביקורת.

ה"ה יחזקאל (חזי) צאיג, מכהן כדח"צ החל מיום 24.06.2013, בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. מכהן כחבר ועדת ביקורת וועדת מאזן.

ביום 14.06.2013 סיים מר בר כוכבא בן גרא את כהונתו כדירקטור חיצוני בחברה וביום 10.07.2013 סיים כהונתו כדח"צ גם במנורה מבטחים החזקות ובשומרה, כמפורט להלן.

8.2 מבקר פנים

8.2.1 פרטי המבקר הפנימי

בתקופה שבין יום 1 באוגוסט 2012 ל- 1 במרס 2013, כיהן ה"ה רו"ח מאיר איליה (M.B.A, LL.M), (שותף) ממשדד רואה החשבון רוזנבלום הולצמן, כמבקר הפנימי הראשי של החברה ושל חברות בנות נוספות בקבוצה. מר איליה מונה למבקר פנימי לתקופה זמנית, עד למינוי מבקר פנים קבוע, עובד החברה, בהתאם למדיניות החברה.

ביום 28 בפברואר 2013, אישר דירקטוריון החברה (באישור ועל פי המלצת ועדת הביקורת) את מינויה של ה"ה אתי הירשמן, רו"ח, למבקרת פנים בחברה ובחברות בנות נוספות בקבוצה, בתוקף החל מיום 1 במרס 2013, וזאת בהתבסס, בין היתר, על הכשרתה, כישוריה וניסיונה הרלבנטיים של הגב' הירשמן התואמים את דרישות התפקיד בהתחשב באופי והיקף הפעילות של החברה והחברות הבנות שלה.

המבקרים הפנימיים עמדו בכל התנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית") ובהוראות סעיף 8 לחוק האמור וכן בהוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות").

למיטב ידיעת החברה, המבקרים הפנימיים אינם מחזיקים ו/או לא החזיקו, בתקופה הרלבנטית, בניירות ערך של החברה האם או של גוף קשור אליה.

8.2.2 זהות הממונה על המבקר הפנימי

הממונה הארגוני על המבקרים הפנימיים הינו יו"ר הדירקטוריון.

8.2.3 תכנית עבודה

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינה שנתית. תכנית העבודה לשנת 2013 וכן התכנית הרב שנתית לשנים 2012 עד 2015, בחברה, הסתמכה על סקר סיכונים עדכני שנערך על ידי גורם מקצועי וכן על סמך התייעצויות שקיים המבקר עם גורמים פנימיים וחיצוניים, לרבות רואה חשבון מבקר ובאישור ועדת הביקורת, תוך התחשבות בצרכים ובאילוצים אד-הוק. תכנית הביקורת מותירה בידי המבקר הפנימי שיקול דעת לביצוע שינויים לא מהותיים בתכנית בהתחשב בצרכים אד-הוק.

8.2.4 ביקורת בחו"ל או של תאגידים מוחזקים

המבקרים הפנימיים של החברה שימשו גם כמבקרים הפנימיים הראשיים של מנורה מבטחים החזקות (חברה האם של החברה) ושל חברות נוספות בקבוצה.

8.2.5 היקף הביקורת הפנימית

היקף פעילות הביקורת לפי מספר שעות בחברה ובתאגידים מוחזקים נקבע כאמור בהתבסס על סקרי סיכונים או על הערכת סיכונים, תוך התחשבות בצרכים ובאילווצים אד-הוק, כלהלן: 15,947 שעות ביקורת בקבוצה, לשנת 2013, מתוכן, 458 שעות בוצעו במיקור חוץ. היקף עבודת הביקורת הפנימית, ברמת הקבוצה, קטן בכ- 4.4%, ביחס לתקופת הדיווח האחרונה, בנטרול שומרה חברה לביטוח, זאת בהתאם לתכנית הביקורת שאושרה כאמור בהתבסס על סקרי הסיכונים הנ"ל.

8.2.6 עריכת הביקורת

הביקורת מבוצעת ונערכת על פי התקנים המקצועיים ובהתאם להנחיות מקצועיות של הלשכה הבינלאומית של המבקרים הפנימיים (IIA) אשר אומצו על ידי IIA ישראל - איגוד המבקרים הפנימיים בישראל. וכן בהתאם להוראות הדין הרלבנטיות לכל חברה בקבוצה, לפי העניין. יו"ר הדירקטוריון, באמצעות ועדת הביקורת, מפקח על עבודת המבקר הפנימי בחברה.

8.2.7 גישה למידע

למבקר הפנימי ולשאר המבקרים במערך הביקורת בקבוצה, גישה חופשית לכל מקור מידע, לרבות למסמכים, למאגר רגיל או ממוחשב ולנתונים כספיים. האמור בפסקה זו מתקיים גם לגבי החברות בנות של החברה בהן מכהן מבקר הפנים.

8.2.8 דין וחשבון המבקר הפנימי

דוחות הביקורת של המבקר הפנימי מוגשים בכתב, לאחר שמתקיימים דיונים עם המבוקרים על טיטוט דוחות הביקורת. הדוחות מובאים לעיון יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל ולאחר מכן מובאים לדיון בוועדת הביקורת. בנוסף, מוגשים לוועדת הביקורת דוחות מעקב אחר ביצוע המלצות המבקר שעלו בדוחות הביקורת הקודמים.

במהלך תקופת הדוח, התקיימו 16 ישיבות של ועדת הביקורת של החברה, במועדים הבאים: 20.01.13; 19.02.13; 17.03.13; 20.03.13; 21.04.13; 26.05.13; 17.06.13; 18.07.13; 01.08.13; 21.08.13; 25.08.13; 29.09.13; 27.10.13; 16.12.13; 29.12.13.

8.2.9 הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

בחברה ובחברות הבנות שלה מתקיימת פעילות ביקורת פנימית יעודית ודוחות הביקורת נדונים בוועדות ביקורת של אותם תאגידים או דירקטוריון, בהתאם למבנה התאגיד. על רקע האמור, הדירקטוריון לאחר שרשם לפניו את הסברי מבקר הפנים לגבי תכנית העבודה והתאמתה להוראות הדין, תוך התייחסות לנתונים לגבי היחס בין פעילות ביקורת הפנים באמצעות עובדי המערך לבין פעילות באמצעות מיקור חוץ, וכן מידע לגבי עובדי המערך בקבוצה ונתוני רקע נוספים, הניח דעתו כי בידי הביקורת הפנימית המשאבים והכלים הנחוצים לצורך מילוי תפקידה, בשים לב, בין השאר, לצרכיה המיוחדים של החברה, לגודלה ומורכבות פעילותה.

להערכת הדירקטוריון, היקף, אופי, רציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקר הפנימי סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בקבוצה. בנוסף, יצוין, כי בשנת 2012, בוצעה הערכה בלתי תלויה של פעילות הביקורת הפנימית וזאת בהתאם לתקנים המקצועיים. בהתאם להערכה, צוין, כי הביקורת הפנימית בקבוצה מבוצעת ברמה מקצועית גבוהה ועל פי הסטנדרטים המקצועיים המקובלים.

8.2.10 תגמול

ה"ה הירשמן, מועסקת על-פי הסכם עבודה אישי כעובדת הקבוצה במשרה מלאה ומקבלת שכר חודשי, הפרשות סוציאליות ונלוות כמקובל וכן מענק תלוי יעדים, והכל במסגרת מדיניות התגמול של החברה, עלות תגמולה של מבקרת הפנים בשנת הדוח עמדה על סך של 640 אלפי ש"ח.

המבקר הפנימי הקודם ה"ה איליה תוגמל לפי סכום חודשי קבוע כנגד חשבונת. בתקופת הדוח הסתכם התגמול ששולם לו לסך של 150 אלפי ש"ח (לא כולל מע"מ).

דירקטוריון החברה סבור כי תגמול המבקרים הפנימיים הלם את היקף פעילותם ותפקודם ולא היה בו כדי להשפיע על שיקול דעתם המקצועי.

8.3 רואה חשבון מבקר

רואי החשבון המבקרים של החברה, הינם קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, המכהנים בתפקידם החל משנת 1999. השותף האחראי, הינו רו"ח יאיר קופל.

שכר באלפי ש"ח (לא כולל מע"מ):

לשנת 2012			לשנת 2013			
סה"כ	שירותים אחרים	ביקורת ושירותי מס	סה"כ	שירותים אחרים	ביקורת ושירותי מס*	
5,737	2,690	3,047	4,147	1,235	2,912	החברה
435	-	435	-	-	-	שומרה
30	-	30	30	-	30	חברות אחרות
6,202	2,690	3,512	4,177	1,235	2,942	סה"כ

היקף שעות עבודה:

לשנת 2012			לשנת 2013			
סה"כ	שירותים אחרים	ביקורת ושירותי מס	סה"כ	שירותים אחרים	ביקורת ושירותי מס*	
26,319	9,952	16,367	19,661	4,494	15,167	החברה
2,200	-	2,200	-	-	-	שומרה
130	-	130	132	-	132	חברות אחרות
28,649	9,952	18,697	19,793	4,494	15,299	סה"כ

* כולל ביקורת SOX404.

**שכר בגין שירותים אחרים מתייחס לייעוץ אקטוארי, שירותי מיסוי, סקר סיכונים וייעוץ בנושא ענ"א.

שכר הטרחה של רואי החשבון בגין שירותי ביקורת, נקבע על ידי הנהלת החברה באישור הדירקטוריון וזאת לאחר משא ומתן בהתבסס, בין היתר, על תעריף מקובל עבור ביקורת בתאגידים שפעילותם מחייבת מומחיות והבנה מעמיקים בסביבה החשבונאית והעסקית הרלבנטיים ומאושר על ידי הדירקטוריון.

8.4 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בהתאם להוראות הממונה, החברה מיישמת את הוראות סעיפים 302 ו-404 ל"חוק Sarbanes-Oxley" שנחקק בארצות-הברית. בנובמבר 2010, פרסם הממונה חוזר (מס' 7-9-2010), שעניינו "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", אשר הסדיר את נוסח ההצהרות ומתכונת הגילוי וכן קבע את נוסח חוות דעת רואה החשבון המבקר ודוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי.

הוראות סעיף 302, קובעות כי המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים, יחתמו כל אחד בנפרד על הצהרה בנושא בקרות והנהלים לגבי הגילוי. לצורך קיום ההליך הנדרש עפ"י ההנחיות האמורות, ביצעו הגופים המוסדיים בקבוצה, בין היתר, בחינה של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי וקיום דיונים בהשתתפות הגורמים השותפים להכנת הדוחות הכספיים.

הוראות סעיף 404 מיושמות בהתאם לחוזר הממונה (מס' 10-9-2009) שעניינו "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי". על פי החוזר, על גופים מוסדיים כהגדרתם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, לרבות קופות גמל וקרנות פנסיה, לכלול בדוח השנתי הצהרה בדבר אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוקה של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על הדיווח הכספי וכן הערכה לתום שנת הכספים לגבי יעילות המערך ונהלי הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על הדיווח הכספי. בנוסף, על רואה החשבון המבקר של הגוף המוסדי להמציא חוות דעת לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

במסגרת היישום של הוראות סעיף 404, אימצה החברה את מודול הבקרה הפנימית של ה-COSO, המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת להערכת הבקרה הפנימית. הערכת אפקטיביות

הבקרה הפנימית כאמור, כללה את רכיבי הבקרה הבאים: בקרות ברמת הארגון (Entity Level Controls); בקרות על תהליך עריכת הדוחות וסגירתם; בקרות כלליות על מערכות המידע (ITGC) ובקרות על תהליכים הרלוונטיים לדיווח הכספי. במסגרת זאת, ביצעה החברה, בין היתר, את תהליכי העבודה הבאים: זיהוי החשבונות, התהליכים העסקיים ומערכות המידע המהותיים לדיווח הכספי (Scoping), תיעוד התהליכים והערכת הסיכונים הקשורים לדיווח הכספי ולגילוי נאות, קביעת הבקרות שמטרתן למנוע או לצמצם את אותם סיכונים וניתוח פערי בקרה וקביעת תכניות עבודה לסגירתם. החברה מיסדה תהליכי עבודה לניטור שוטף של הבקרות שנקבעו כאמור בכדי לוודא המשך אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי.

בהתאם לאמור, לא נתגלו "חולשות מהותיות" כהגדרתן בחוזר. יחד עם זאת, נמצא כי קיימים מספר ליקויים משמעותיים בחברה הנוגעים בעיקר למספר תהליכים בתחום בקרות מחשב כלליות ולחלק מתהליכי העבודה והמיכון בתחום ביטוח חיים ואקטואריה. יצוין, כי החברה פעלה ופועלת לתיקונם ובכלל זה באמצעות הטמעת בקרות מפצות רלבנטיות, הסדרת תהליכי עבודה ושיפור הבקרות הממוכנות.

ליקויים אלו כאמור דווחו כנדרש לוועדת המאזן ולדירקטוריון החברה ובהתאם הוגדרה תוכנית עבודה לתיקונם תוך הקצאת משאבים והגדרת לוחות זמנים.

בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת החברה, בשיתוף המנכ"ל ומנהל אגף הכספים של החברה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה, את האפקטיביות של הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל ומנהל אגף הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של החברה הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח של המפקח על הביטוח ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית על דיווח כספי

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2013, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

8.5 היערכות ליישום משטר כושר הפירעון לפי דירקטיבת Solvency II

בחודש יולי 2008 פרסם המפקח על הביטוח בישראל חוזר (מס' 1-5-2008), בדבר כוונתו ליישם את הוראות הדירקטיבה האירופאית Solvency II ("הדירקטיבה"), לגבי חברות ביטוח בישראל והורה להן להיערך באופן שיבטיח את מוכנותן ליישום הדירקטיבה.

בחודש ינואר 2013, הוגשו למפקח תוצאות סקר הערכה על בסיס מאזני 2011 (IQIS), של החברה, על פי דרישת המפקח על הביטוח במכתב "משטר כושר פירעון ישראלי" (שה. 2012-31381).

ביום 1 בדצמבר, 2013, פרסם המפקח הנחיה לביצוע IQIS לשנת 2012 אשר מכונה "IQIS2", ההנחיה החדשה כללה בתוכה מספר התאמות ושינויים מהתרגיל הקודם לשנת 2011 ("IQIS"). ע"פ ההנחיה על החברות להגיש את תרגיל IQIS2 עד ליום 16 בפברואר, 2014, כאשר אחת ההחלטות המשמעותיות בהנחיה הייתה החובה של החברות לצרף דוח מיוחד שיוכן ע"י ר"ח המבקר. הדוח יכלול התייחסות לתהליכים, הנחות ומתודולוגיות שישומו וכן בחינה של תהליכי חישוב דרישת ההון תוך התמקדות בארבעת התרחישים העיקריים בחברה (ככל שקיימים).

החברה הגישה למפקח בחודש פברואר 2014, את תוצאות "IQIS2" כולל הדוח המיוחד של ר"ח המבקר בעבור חברות הביטוח בקבוצה.

לעת עתה, אין הנחיות של המפקח הנוגעות ליישום סופי של הוראות הנדבך ה-I או הנדבך ה-II (בעיקר יישום תהליך ORSA). באירופה, לעומת זאת, לוח הזמנים מצביע על כוונת "EIOPA" להחיל את יישום הדירקטיבה בהדרגה החל משנת 2016.

חברות הביטוח בקבוצה ממשיכות להיערך ליישום הדירקטיבה, ובהתאם רכשה הקבוצה מערכת מכונת ייעודית לחישוב דרישת ההון על פי המודל הסטנדרטי במגמה למכן חלקים מהתהליך. כמו כן, חברות הביטוח ממשיכות להיערך ליישום הדירקטיבה, תוך שיפור וייעול תהליכי עבודה, בקרות וידע של היחידות השונות בקבוצה האמונות על יישומה. דירקטוריון החברה מינה ועדה, אשר אחראית על פיקוח ובקרה על תהליך היערכות, והיא מקבלת דיווח אודות תהליך היערכות והתרגילים הכמותיים הנערכים במסגרת התהליך, כנדרש ע"פ הוראות הדין.

מוטי רוזן
מנהל כללי

ארי קלמן
יו"ר דירקטוריון

תל אביב, 25 במרס, 2014

פרק ב': דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1	תיאור המבטח והסביבה העסקית	1
1	1.1 כללי	1
1	1.2 תחומי פעילותה של החברה	1
1	2. שינויים עיקריים אודות עסקי התאגיד בתקופת הדוח	2
2	2.5 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד	2
4	3. המצב הכספי	4
4	3.1 נתונים עיקריים מתוך המאזנים המאוחדים	4
5	3.2 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים	5
6	3.3 הרכב הכנסות בתקופת הדוח	6
8	4. תוצאות הפעילות	8
8	4.1 רווח (הפסד) מתחומי פעילות	8
9	4.2 רווח (הפסד) כולל מתחומי פעילות	9
9	4.3 השינויים בתוצאות הפעילות בתקופת הדוח	9
10	4.4 מידע כספי לפי תחומי פעילות	10
17	5. תזרים מזומנים	17
17	6. מקורות מימון	17
17	7. תשלומים לנושאי משרה	17
18	8. יעדים ואסטרטגיה עסקית	18
20	9. אירועים לאחר תאריך מאזן	20
20	9.1 דירוג כתבי התחייבות של החברה וחברה בת	20
	9.2 הון אנושי	20
20	9.3 גיוס הון משני	20

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון לשנת 2013

פרק זה בדוח התקופתי, כולל מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשל"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על האינפורמציה הקיימת בחברה במועד פרסום הדוח וכולל את הערכות החברה או כוונותיה, נכון למועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים, כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "בכוונת החברה/הקבוצה", "צפויה" וכדומה, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

דוח הדירקטוריון שלהלן סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה בשנת 2013 (להלן: "תקופת הדוח"). הדוח נערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998.

החברה כפופה להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח") ולתקנות וצווים שהוצאו מכוחו, וכן להנחיות המפקח על הביטוח. התקנות כוללות הוראות בדבר ניהול עסקים של חברות ביטוח וביניהן תקנות ההון העצמי המינימאלי הנדרש מחברות ביטוח, תקנות ההשקעה, תקנות בדבר החזקת עתודות ביטוח ותביעות תלויות ודרכי חישובן, תקנות בדבר תוכנם, פרטיהם והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של הדוחות הכספיים השנתיים והביניים והוראות שהוצאו מכח כל התקנות הנ"ל.

דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור המבטח והסביבה העסקית

1.1 כללי

החברה הינה חברה פרטית בשליטה מלאה של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים החזקות") שהינה חברה ציבורית אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בעלי מניותיה העיקריים של מנורה מבטחים החזקות הינם נידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט (תאגידים זרים) המוחזקים בנאמנות עבור היורשות (שתי בנותיו) של המנחה, מר מנחם גורביץ' ז"ל, והמחזיקים בכ- 61.86% ממניות מנורה מבטחים החזקות. יו"ר דירקטוריון החברה, מר ארי קלמן, המכהן גם כמנכ"ל מנורה מבטחים החזקות מחזיק, באמצעות החברה לנאמנות עובדים, נכון למועד הדוח, בכ- 2.72% ממניות מנורה החזקות. יתרת מניות מנורה מבטחים החזקות מוחזקות בידי הציבור.

1.2 תחומי פעילותה של החברה

נכון למועד הדוח, החברה עוסקת, בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה ביטוח חיים, ביטוח כללי (הכולל ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח כללי אחר) וביטוח בריאות. בנוסף, מחזיקה החברה בסוכנות הביטוח אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ.

לתיאור תחומי הפעילות של החברה ראה סעיף 1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

2. שינויים עיקריים אודות עסקי התאגיד בתקופת הדוח

2.1 חידוש פוליסות לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

בחודש אוגוסט 2013, חודשו פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) של מנורה החזקות והחברות הבנות בקבוצה עד ליום 31 ביולי, 2014, תוך הרחבת היקף הכיסוי, לגבול אחריות כולל של 100 מיליוני דולר למקרה ולתקופה. לפרטים נוספים ראה באור 39 בדוחות הכספיים.

1 מר מנחם גורביץ' ז"ל נפטר ביום 23 בנובמבר, 2013.

2.2 מיסים על ההכנסה

בחודש יולי 2013, אישרה הכנסת את התוכנית הכלכלית לשנים 2013 ו-2014. לעניין השפעת השינויים, ובכללם העלאת מס החברות מ-25% ל-26.5%, ראה באור 22 לדוחות הכספיים המצורפים.

2.3 חלוקת דיבידנד בעין

ביום 31 בינואר 2013, חילקה החברה את מלוא (100%) מניות שומרה חברה לביטוח בע"מ שבבעלותה בצירוף שטרי ההון שהנפיקה שומרה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות. סכום הדיבידנד בעין, אשר חולק הינו בסך של כ-359 מיליוני ש"ח. כתוצאה מהחלוקה כאמור, פעילות שומרה נכללה בדוח הכספי עד למועד החלוקה בלבד (חודש פעילות אחד בלבד) בעוד שבתקופה המקבילה פעילות שומרה נכללה במלוא התקופה המקבילה. בהמשך לאמור, ניתן בדוח זה גילוי בדבר השפעת החלוקה גם בהתייחס להשוואה לתקופות דיווח קודמות, ככל שהדבר נדרש להבנת התוצאות.

לפרטים נוספים בדבר חלוקת דיבידנדים נוספים, ראה באור 3.ב.1 לדוחות הכספיים.

2.4 הון אנושי

- א. בחודש ינואר 2013, אישר דירקטוריון החברה (בהמלצת ועדת הביקורת) את מינויה של ה"ה אתי הירשמן, רו"ח, כמבקרת פנימית של החברה ושל חברות נוספות בקבוצה, וזאת החל מיום 1 במרס 2013. במועד זה חדל רו"ח מאיר איליה לכהן כמבקר פנים בקבוצה.
- ב. בחודש יוני 2013, מונה ה"ה חזי צאיג לדירקטור חיצוני בחברה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. ה"ה צאיג מכהן ממועד זה בוועדות הביקורת והמאזן של החברה. במקביל, מכהן מר צאיג כדירקטור חיצוני במנורה מבטחים החזקות (חברה אם של החברה) ובמנורה מבטחים פנסיה.
- ג. בחודש יוני 2013, חדל לכהן ה"ה בר כוכבא בן-גרא כדח"צ בחברה ובחברות קשורות נוספות בהן כיהן בקבוצה.

2.5 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

2.5.1 שוק ההון - התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות החברה, שעיקרה בתחום הפיננסי, מושפעת באופן מובהק מרמת הפעילות הכלכלית במשק בכלל ובשוק ההון בפרט, וכן מהשפעות מאקרו כלכליות עולמיות כמפורט להלן.

סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

האינדיקטורים המאקרו כלכליים שהתפרסמו במהלך החודשים האחרונים, מעידים, כי הפעילות הכלכלית במהלך שנת 2013 המשיכה להתפתח בקצב מתון. צמיחת המשק הישראלי בשנת 2013 עמדה על כ-3.3% ועל כ-2.5% בנטרול השפעת הזרמת הגז מקידוח "תמר". התחזית לגבי צמיחת התוצר בשנת 2014, עומדת על כ-3.1% ועל כ-2.8% בניכוי השפעת הזרמת הגז מקידוח "תמר".

המשק הישראלי עודנו נמצא ברמת פעילות גבוהה. שיעור האבטלה הכללי במשק המשיך לרדת ומצוי ברמה נמוכה (כ-5.8%), אולם אינדיקטורים שונים, כגון נתוני המשרות הפנויות ונתוני מס בריאות, מצביעים על רפיון מסוים בשוק העבודה. יצוין, שלשיעורי התעסוקה ולרמות השכר במשק ישנה השפעה על היקף הפרמיות בתחום החיסכון ארוך הטווח, ועלולה להיות להם השפעה על היקפי הפדיונות בתחום זה.

מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2013 בכ-1.8%, למרות העלאת שיעור המע"מ בחודש יוני 2013. יצוין, שהציפיות לאינפלציה לשנה הקרובה נמצאות מתחת למרכז יעד האינפלציה שנקבע על ידי בנק ישראל (כ-2%). במחירי הדירות, הנמדדים על פי סקר מחירי הדירות של הלמ"ס ואינם נכללים במדד המחירים לצרכן, נרשמה עלייה בשיעור של כ-6.3% ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש ינואר 2014, זאת, למרות הגבלות חדשות שנקבעו על ידי בנק ישראל ואשר כללו בעיקר הגבלה לגבי שיעור המשכנתא המקסימלי ממחיר הנכס, לגבי שיעור החזר ביחס להכנסה וכן הגבלה לגבי רכיב הריבית המשתנה מסך המשכנתא.

המדיניות המוניטרית של בנק ישראל הגיבה להמשך הפעילות המתונה באופן מדוד. במהלך שנת 2013, ירדה ריבית בנק ישראל באופן הדרגתי מרמה של 1.75% לרמה של 1% וזאת, על מנת לתמוך בפעילות הריאלית לנוכח ההשפעה השלילית של ההאטה הגלובלית על צמיחת המשק המקומי ועל רקע הירידה בציפיות האינפלציה. יצוין, כי לאחר תאריך המאזן בחודש מרס 2014 הוריד בנק ישראל את הריבית לרמה של 0.75% על רקע החשש לתהליך דפלציה בישראל ועל רקע ירידת שער החליפין של השקל לעומת סל המטבעות.

הגירעון הכולל (ללא אשראי נטו) בתקציב הממשלה הסתכם בשנת 2013 בכ- 3.15% תוצר, לעומת גירעון מתוכנן בהיקף של כ- 4.33%. הירידה בגירעון נובעת בעיקר מהעלאת מיסים.

יצוין, שבמהלך התקופה הנסקרת אושרה תכנית כלכלית חדשה לשנים 2013-2014 אשר כללה צעדים להם עשויה להיות השפעה על הקבוצה. להלן עיקר צעדי התכנית:

העלאת שיעור מס החברות, החל משנת 2014, ב- 1.5% לשיעור של 26.5%.

העלאת שיעור המע"מ, החל מחודש יוני 2013, לשיעור של 18%.

שינוי ברירת המחדל, באופן שכספי הפיצויים של הפורש מעבודתו יועדו למטרת קצבה, אלא אם הפורש הודיע אחרת. על פי ההצעה, משיכת כספי פיצויים על ידי יחיד שלא בדרך של קצבה ושלא תוך 3 חודשים מיום פרישתו מעבודה/פטירתו, יחויבו בשיעור המס השולי שהיה חל על העובד ביום פרישתו/פטירתו.

הכלכלה העולמית הציגה שיפור במרבית הפרמטרים המקרו- כלכליים. על רקע השיפור החליט הפד על מדיניות צמצום הדרגתי של רכישות האג"ח (tapering).

באירופה נמשכת ההאטה, ושיעור האבטלה עלה מעט, אם כי פחות מהצפוי. תחזית הצמיחה של יפן ל- 2013 עלתה ב- 0.5 נק' אחוז, וככל הנראה היא משקפת אמון של המשקיעים בצעדים המרחיבים שנקטו שם. במשקים המתעוררים, ההאטה בקצב הצמיחה החריפה כאשר בסין התגברו הסימנים להאטת הצמיחה.

לפי סקירות כלכליות שונות שפורסמו לאחרונה, התאוששות הכלכלה העולמית הייתה בתהליך התייצבות בשנת 2013 וצפויה להתגבר בשנת 2014, אך זאת תוך שונות בין המשקים השונים. לפי סקירות אלה, הסיכונים המרכזיים, הגם שנחלשו במקצת, נותרו בעינם: הידרדרות פיסקלית ו/או בנקאית מחודשת באירופה, האטה חריפה מהצפוי בסין, ולאחרונה - סיכון גובר בשווקים עקב נסיגה אפשרית מתוכניות הרחבה, היות שזו עלולה לערער את היציבות הפיננסית בחלק מהמשקים ואולי גם את המשך התאוששות הכלכלה הגלובלית. סביבת האינפלציה העולמית הוסיפה להתמתן, בעיקר בשווקים המתעוררים. על רקע התמונה הכלכלית הנזכרת, המשיכו בנקים מרכזיים רבים במדיניות מוניטרית מרחיבה.

2.5.2 שוקי האג"ח והמניות

שנת 2013 התאפיינה במגמה חיובית בשווקים הפיננסיים על רקע הריביות הנמוכות והערכות המשקיעים כי הכלכלה העולמית נמצאת במגמת שיפור בר קיימא.

במהלך שנת 2013, עלה מדד ת"א 25 בשיעור של כ- 12.1%, כאשר מדד ת"א 100 עלה בשיעור של כ- 15.1%. מדד ת"א 75 עלה בשיעור של כ- 24.7% ומדד היתר בלט לחיוב עם עלייה בשיעור של כ- 35.6%.

מדד ה-S&P עלה בשנת 2013 בשיעור של כ- 29.6%, מדד הדאו-ג'ונס עלה בשיעור של כ- 26.5% ומדד הנאסד"ק עלה בשיעור של כ- 38.3%. באירופה, מדד הדאקס הגרמני עלה במהלך שנת 2013 בשיעור של כ- 25.5%, מדד הקאק הצרפתי עלה בשיעור של כ- 18% ומדד הפוטסי האנגלי עלה בשיעור של כ- 14.4%.

במהלך שנת 2013, עלה מדד התל-בונד 20 ומדד התל-בונד 40 בכ- 5.9% ובכ- 6.9% בהתאמה. מדד האג"ח הממשלתי הצמוד עלה בשיעור של כ- 3% במהלך שנת 2013 ומדד האג"ח הממשלתי השקלי עלה בשיעור של כ- 4% באותה תקופה.

בשנת 2013, התחזק השקל מול הדולר בשיעור של כ- 7% ומול האירו בשיעור של כ- 2.8%. נוכח התמשכות מגמת ייסוף השקל, בין היתר, על רקע תחילת הפקת הגז ממאגר תמר, הפחתות הריבית שנקטו ע"י בנקים מרכזיים בעולם וההקלות הכמותיות במשקים מובילים בעולם, החליט בנק ישראל לרכוש מט"ח על מנת לנסות ולהשפיע

על שערי החליפין. יתרות המט"ח של בנק ישראל לחודש דצמבר 2013, עמדו על סך של כ- 81.8 מיליארדי דולר, לעומת סך של כ- 75.9 מיליארדי דולר, בחודש דצמבר 2012.

2.5.3 התפתחויות לאחר תאריך המאזן

בסמוך למועד פרסום הדוח הודיעה גב' ג'נט ילן, יו"ר הפד האמריקאי, על צמצום נוסף ברכישות האג"ח (tapering) כך שהפד ירכוש אג"ח בהיקף של כ- 55 מיליארד דולר בחודש (חלף 65 מיליארד דולר בחודש הקודם ו- 85 מיליארד דולר בשיא). במקביל, הודיעה יו"ר הפד כי הפד ימשיך לתמוך בשוק התעסוקה בכלים מוניטריים וכי הריבית האפסית תישאר ברמתה הנמוכה לפחות 6 חודשים לאחר סיום רכישות האג"ח.

במהלך חודש מרס 2014 חלה הסלמה בעימות בין רוסיה לאוקראינה, שמאיימת על מאזן כוחות בעולם הגאופוליטי, עם השתלטותה של רוסיה על חצי האי קרים שבאוקראינה. בעקבות כך חלה תנודתיות גבוהה בשוקי ההון העולמיים.

לשינויים בסביבה המאקרו כלכלית ככלל ולשינויים החיוביים בשוק ההון המקומי והעולמי בפרט, הייתה, בתקופת הדוח, השפעה חיובית על מבוטחי ועמיתי הקבוצה ועל התוצאות העסקיות שלה, בעיקר בתחום החיסכון ארוך הטווח, וכמפורט בפרק המצב העסקי להלן.

3. המצב הכספי

3.1 נתונים עיקריים מתוך המאזנים המאוחדים

3.1.1 נתונים מתוך המאזנים המאוחדים של החברה

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	(באלפי ש"ח)
13,772,582	16,278,352	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
10,119,745	9,082,747	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
4,635,377	4,431,996	נכסים אחרים
28,527,704	29,793,095	סך כל הנכסים
1,650,159	1,484,244	הון עצמי
		התחייבויות:
		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
10,473,890	9,518,760	
		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה(*)
13,725,075	16,186,651	
1,177,284	1,054,613	התחייבויות פיננסיות
1,501,296	1,548,827	התחייבויות אחרות
28,527,704	29,793,095	סך כל ההון וההתחייבויות

(* חלק מההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה מוצגות בסעיפי זכאים ויתרות זכות והתחייבויות פיננסיות).

סך הנכסים של החברה נכון ליום 31 בדצמבר, 2013 עומד על סך של כ- 27,793 מיליוני ש"ח לעומת סך של 28,528 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2012. הגידול בסך הנכסים בתקופת הדוח נבע בעיקר מתוספת התשואה על הנכסים הפיננסיים כתוצאה מעליות השערים בשוקי ההון ומדמי ביטוח שנתקבלו בניכוי ירידה בנכסים בגין חלוקת מניות שומרה כדיבידנד בעין ומחלוקת דיבידנד במזומן לחברה האם (לפרטים נוספים ראה סעיף 2.3 לעיל ובאור 15 לדוחות הכספיים).

סך ההתחייבויות של החברה נכון ליום 31 בדצמבר, 2013 הסתכם בכ- 28,309 מיליוני ש"ח לעומת סך של 26,878 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר, 2012. הגידול בסך ההתחייבויות בתקופת הדוח נובע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו בגין חסכון ארוך טווח ומתוספת תשואה בגין התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. מנגד, חלה ירידה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וזאת בשל חלוקת מניות שומרה.

3.1.2 שינויים בהון העצמי

ההון העצמי המיוחס לבעלי המניות של החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2013, מסתכם בכ- 1,483 מיליוני ש"ח לעומת סך של 1,648 מיליוני ש"ח, נכון ליום 31 בדצמבר 2012. הקיטון בהון נובע בעיקר מחלוקת שומרה כדיבידנד בעין למנורה החזקות בסך כ- 359 מיליוני ש"ח וחלוקת דיבידנד במזומן בסך 50 מיליוני ש"ח (ראה באור 15 לדוחות הכספיים). מנגד, חל גידול בהון כתוצאה מרווח כולל המיוחס לבעלי המניות של החברה בסך של כ- 243 מיליוני ש"ח.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון"), החלות על החברה, לחברה קיים, נכון לתאריך הדוח, עודף הון בסך של כ- 294 מיליוני ש"ח. בנוסף, סכום ההשקעות שיש חובה להעמידם בחברה, כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווים עודפים שאינם ניתנים לחלוקה, מסתכמים בכ- 18 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים לעניין ההון העצמי והון היעד בחברה, ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

3.2 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(באלפי ש"ח)
4,300,218	4,659,356	4,421,250	פרמיות שהורווחו ברוטו
3,421,785	3,797,332	3,536,586	פרמיות שהורווחו בשייר
(60,130)	2,046,531	2,289,260	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
94,232	117,407	254,718	הכנסות מדמי ניהול
200,896	204,900	194,224	הכנסות מעמלות
1,484	464	656	הכנסות אחרות
2,334,091	4,595,362	4,539,221	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
811,729	902,459	843,749	עמלות והוצאות רכישה אחרות
412,898	381,165	397,391	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
99,557	90,083	94,477	הוצאות מימון
13,714	25,078	7,629	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
13,706	222,643	408,235	רווח לפני מיסים על הכנסה
16,789	23,013	139,525	מיסים על הכנסה
(3,083)	199,630	268,710	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת
57,141	5,915	-	רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
54,058	205,545	268,710	רווח נקי
(33,350)	345,347	244,173	רווח (הפסד) כולל

3.3 הרכב הכנסות בתקופת הדוח

3.3.1 נתונים על פרמיות ביטוח שהורווחו לפי תחומים

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(באלפי ש"ח)
891,154	970,048	748,499	רכב רכוש
616,130	678,335	468,246	רכב חובה
517,703	544,839	518,290	ענפי רכוש ואחרים
241,884	252,171	272,389	ענפי חבויות אחרים
2,266,872	2,445,393	2,007,424	סך תחום ביטוח כללי
1,662,426	1,786,383	1,927,392	תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
370,920	427,580	486,434	תחום בריאות
4,300,218	4,659,356	4,421,250	סה"כ פרמיות שהורווחו ברוטו

ההכנסות מפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח עמדו על סך של כ- 4,421 מיליוני ש"ח, לעומת 4,659 מיליוני ש"ח בשנה קודמת. בנטרול פעילותה של שומרה, חל גידול בפרמיות שהורווחו ברוטו בשיעור של כ- 9% לעומת שנה קודמת.

הפרמיות בשנת הדוח כוללות סך של 1,927 מיליוני ש"ח בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, המהווים שיעור של כ- 44% מסך כל הפרמיות שהורווחו (שנה קודמת כ- 38%), סך של 2,007 מיליוני ש"ח בביטוח כללי המהווים שיעור של 45% מסך כל הפרמיות שהורווחו (שנה קודמת - 53%) וסך של 486 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות המהווים שיעור של 11% מסך כל הפרמיות שהורווחו (שנה קודמת 9%). השינוי בתמהיל הפרמיות נובע בעיקר מחלוקת שומרה שתחום עיסוקה הינו ביטוח כללי (ראה סעיף 2.3 לעיל).

להסברים בדבר השינוי בפרמיות בתחומי הפעילות ראה סעיפים 4.4.1, 4.4.2 ו- 4.4.3 להלן.

3.3.2 ביטוח חיים:

סה"כ	פרמיות חד-פעמיות	פרמיות שוטפות	(מיליוני ש"ח)
1-12/2013			
1,927	133	1,794	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	7%	93%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
1-12/2012			
1,786	125	1,661	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	7%	93%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
1-12/2011			
1,662	94	1,568	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	6%	94%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים

3.3.3 ביטוח כללי:

סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	(מיליוני ש"ח)
1-12/2013					
2,153	289	548	504	812	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	13%	26%	23%	38%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	(מיליוני ש"ח)
1-12/2012					
2,536	275	569	695	997	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	12%	22%	27%	39%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	(מיליוני ש"ח)
1-12/2011					
2,311	232	539	635	905	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	10%	23%	28%	39%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי

3.3.4 ביטוח בריאות

פרמיות ברוטו	פרמיות בשייר	(מיליוני ש"ח)
1-12/2013		
486	373	סה"כ פרמיות ברוטו
1-12/2012		
435	332	סה"כ פרמיות ברוטו
1-12/2011		
370	268	סה"כ פרמיות ברוטו

4. תוצאות הפעילות

4.1 רווח (הפסד) מתחומי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(באלפי ש"ח)
			רווח (הפסד) מתחומי הפעילות לפני מס:
(22,613)	(58,195)	154,768	רווח (הפסד) מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
52,692	64,792	31,355	רווח מביטוח בריאות
123,150	216,636	165,603	רווח מביטוח כללי
153,229	223,233	351,726	סך רווח לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
(90,968)	(9,639)	-	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
(48,555)	9,049	56,509	רווח (הפסד) לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)*
13,706	222,643	408,235	סה"כ רווח לפני מס
16,789	23,013	139,525	מיסים על הכנסה
(3,083)	199,630	268,710	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת
57,141	5,915	-	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים, נטו
54,058	205,545	268,710	רווח נקי
			מיוחס ל:
53,527	204,880	267,897	בעלי מניות בחברה
531	665	813	זכויות שאינן מקנות שליטה
54,058	205,545	268,710	רווח נקי

(* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כתחום פעילות והכנסות מהשקעות שאינן משוייכות לתחום פעילות מוגדר.

4.2 רווח (הפסד) כולל מתחומי פעילות

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(באלפי ש"ח)
			רווח (הפסד) כולל מתחומי הפעילות לפני מס:
(35,348)	10,377	141,658	רווח (הפסד) כולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
48,076	82,593	28,368	רווח כולל מביטוח בריאות
44,327	317,480	139,631	רווח כולל מביטוח כללי
57,055	410,450	309,657	סך רווח (הפסד) כולל לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
(90,986)	(9,639)	-	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
(82,782)	40,871	66,957	רווח (הפסד) כולל לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)*
(116,713)	441,682	376,614	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מס
(26,210)	102,250	132,441	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
(90,503)	339,432	244,173	רווח (הפסד) כולל מפעילות נמשכת
57,153	5,915	-	רווח כולל מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים, נטו
(33,350)	345,347	244,173	רווח (הפסד) כולל
			מיוחס ל:
(33,881)	344,682	243,360	בעלי מניות בחברה
531	665	813	זכויות שאינן מקנות שליטה
(33,350)	345,347	244,173	רווח (הפסד) כולל

* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כתחום פעילות והכנסות מהשקעות שאינן משוייכות לתחום פעילות מוגדר.

4.3 השינויים בתוצאות הפעילות בתקופת הדוח

הרווח הנקי בתקופת הדוח הסתכם בכ- 269 מיליוני ש"ח לעומת רווח נקי שהסתכם בכ- 206 מיליוני ש"ח בשנת 2012 ולעומת רווח נקי שהסתכם בכ- 54 מיליוני ש"ח בשנת 2011.

הרווח הכולל, המורכב מהרווח הנקי בתוספת השינוי נטו בקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה ושינויים אחרים המשפיעים על ההון העצמי, הסתכם בשנת 2013, בכ- 244 מיליוני ש"ח לעומת הרווח הכולל שהסתכם בכ- 345 מיליוני ש"ח בשנת 2012 ולעומת הפסד כולל שהסתכם בכ- 33 מיליוני ש"ח בשנת 2011. השינוי ברווח הכולל בשנת 2013 לעומת שנת 2012, נובע בעיקר מגידול בהכנסות מדמי ניהול (בפרט דמי הניהול המשתנים בגין תיק ההשקעות תלוי התשואה בביטוח חיים), משיפור ברווח החיתומי ומעדכוני התחייבויות (לרבות עדכוני הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים) בגין חוזי ביטוח. מנגד, חלה ירידה בהכנסות מהשקעות (לרבות שינוי בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה), ועלייה בהוצאות עמלות ושיווק והוצאות הנהלה וכלליות. עוד יצוין, כי בשנה הקודמת בוצעה הפרשה בסך של כ- 52 מיליוני ש"ח, לפני מיסים על הכנסה (ובסך של כ- 34 מיליוני ש"ח, אחרי מיסים על הכנסה), בגין עדכון ההתחייבות לתשלום גמלה בעתיד על רקע נייר העמדה שפרסם המפקח ובו, בין היתר, התייחסות לתוחלת חיים של מקבלי קצבה וכן להסתברות שמבוטחים קיימים שיגיעו לגיל פרישה יבקשו לקבל קצבה במובחן מתשלום הוני. בנוסף, בתקופה המקבילה אשתקד, כתוצאה מהשלמת עסקת רכישת הבנק לפיתוח התעשייה ומיזוגו למנורה מבטחים ביטוח, נרשמו הכנסות מיסים בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח וכתוצאה מחתימה על שני הסכמים במקביל עם מבטחי משנה של מנורה ביטוח גדל הרווח, באופן חד פעמי, בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח לפני מס (ובסך של כ- 32 מיליוני ש"ח לאחר מס). בנוסף חלה ירידה ברווח מאחר ותוצאות שומרה נכללו עד מועד החלוקה, בעוד בשנת 2012 נכללו התוצאות של שומרה במלואן.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מיסים על הכנסה, בשנת 2013 הסתכם ב- 142 מיליוני ש"ח לעומת הרווח הכולל שהסתכם בכ- 10 מיליוני ש"ח בשנת 2012

ולעומת הפסד כולל בשנת 2011 שהסתכם בכ- 35 מיליוני ש"ח (לפרטים ראה סעיף 4.4.1 להלן).

הרווח הכולל מעסקי ביטוח כללי לפני מיסים על ההכנסה, בשנת 2013 הסתכם ב- 140 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל שהסתכם בכ- 317 מיליוני ש"ח בשנת 2012 ורווח כולל שהסתכם בכ- 44 מיליוני ש"ח בשנת 2011 (ראה סעיף 4.4.2 להלן).

הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות, לפני מיסים על ההכנסה, בשנת 2013 הסתכם ב- 28 מיליוני ש"ח לעומת רווח שהסתכם בכ- 83 מיליוני ש"ח בשנת 2012 ולעומת רווח בשנת 2011 שהסתכם בכ- 48 מיליוני ש"ח (ראה סעיף 4.4.3 להלן).

הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מעסקי ביטוח, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בשנת 2013 בכ- 67 מיליוני ש"ח לעומת הרווח הכולל של כ- 41 מיליוני ש"ח בשנת 2012 והפסד בסך 83 מיליוני ש"ח בשנת 2011. השינוי בתוצאות הפעילות האחרת לעומת שנה קודמת, נובע בעיקר מעליית ערך הנכסים הפיננסיים כתוצאה מעליית שערים בשוק ההון המקומי והעולמי, אשר גרמה לעלייה בהכנסות מהשקעות.

4.4 מידע כספי לפי תחומי פעילות

4.4.1 תוצאות תחום פעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(באלפי ש"ח)
1,662,426	1,786,383	1,927,392	פרמיות שהורווחו ברוטו
(302,597)	1,719,365	1,933,484	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
417,545	157,390	254,718	הכנסות מדמי ניהול
28,634	38,266	23,548	הכנסות מעמלות
1,061,773	3,201,361	3,401,475	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
324,913	286,627	307,153	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
400,394	233,284	228,525	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
(22,613)	(58,195)	154,768	רווח (הפסד) לפני מס
(35,348)	10,377	141,658	רווח (הפסד) כולל לפני מס

בשנת הדוח, נרשם רווח כולל לפני מס בתחום חסכון ארוך טווח בסך של כ- 142 מיליוני ש"ח, לעומת רווח שהסתכם בכ- 10 מיליוני ש"ח בשנת 2012 והפסד שהסתכם בכ- 35 מיליוני ש"ח בשנת 2011. התחום משקף את ענף ביטוח החיים ואת ענף הפנסיה עד מועד העברתו לחברה האם ביום 15 בפברואר, 2012 (לפרטים נוספים ראה באור 36 לדוחות הכספיים). בפעילות ביטוח החיים חלה עלייה ברווח הכולל בסך של כ- 141 מיליוני ש"ח.

ענף ביטוח חיים - פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות:

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	באלפי ש"ח
1,662,426	1,786,383	1,927,392	פרמיות שהורווחו ברוטו
(304,087)	1,718,699	1,933,484	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
94,232	117,407	254,718	הכנסות מדמי ניהול
28,634	38,266	23,548	הכנסות מעמלות
1,061,773	3,201,361	3,401,475	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
252,718	277,653	307,153	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
235,980	210,870	228,525	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
(113,581)	(67,834)	154,768	רווח (הפסד) לפני מס
(126,334)	738	141,658	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הפרמיות בביטוח חיים הסתכמו ב- 1,927 מיליוני ש"ח בשנת 2013 בהשוואה ל- 1,786 מיליוני ש"ח בשנת 2012 ובהשוואה ל- 1,662 מיליוני ש"ח בשנת 2011, בהתאמה. בשנת 2013 חלה עלייה בהכנסות מפרמיות בשיעור של כ-8% לעומת שנת 2012.

בנוסף, בשנת 2013 נתקבלו פרמיות שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוח משמעותי) בסך 847 מיליוני ש"ח לעומת 352 מיליוני ש"ח בשנת 2012.

הפוליסות שנפדו בשנת 2013 הסתכמו ב-557 מיליוני ש"ח בהשוואה לפדיונות בסך של כ-568 מיליוני ש"ח בשנת 2012. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בשנת הדוח הינו 3.1% לעומת שיעור של 3.5% אשתקד.

פדיונות בגין פוליסות שהפרמיות בגינן נזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוח משמעותי) הסתכמו בכ-250 מיליוני ש"ח בשנת 2013 לעומת סך של כ-275 מיליוני ש"ח בשנת 2012.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים, לפני מס, בשנת 2013, הסתכם בסך של כ-142 מיליוני ש"ח לעומת הרווח הכולל, לפני מס, בסך של כמיליון ש"ח בשנת 2012 וההפסד הכולל לפני מס בשנת 2011 בסך של כ-126 מיליוני ש"ח.

השינוי ברווח הכולל מפעילות ביטוח חיים בשנת הדוח נובע בעיקרו מגידול בדמי הניהול, ובפרט מדמי הניהול המשתנים בגין תיק ההשקעות תלוי התשואה בביטוח חיים, מעדכוני התחייבויות (לרבות עדכוני הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים) בגין חוזי ביטוח ומנגד מירידה במרווח הפיננסי בהשוואה למרווח שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד ומגידול בהוצאות עמלות ושיווק והוצאות הנהלה וכלליות הנובע מגידול בתיק הלקוחות. בנוסף, בשנה הקודמת בוצעה הפרשה בגין עדכון ההתחייבות לתשלום גמלה בעתיד כנזכר בסעיף 4.3 לעיל.

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון

להלן פרטים נוספים לעניין נתונים המופיעים בבאור 19 לדוחות הכספיים:

פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון

הפרמיות מפוליסות שהונפקו עד וכולל שנת 1990 (רובן צמודות למדד ומבטיחות תשואה המגובה בחלקה הגדול באג"ח מיועדות), הסתכמו בשנת 2013 בכ-92 מיליוני ש"ח, למול כ-101 מיליוני ש"ח בשנת 2012, ירידה של כ-9%. הרווח הכולל מפוליסות אלו הסתכם בכ-57 מיליוני ש"ח בשנת 2013 למול רווח כולל בסך של כ-61 מיליוני ש"ח בשנת 2012, ירידה של כ-4 מיליוני ש"ח. הירידה ברווח הכולל נובעת בעיקרה מהירידה במרווח הפיננסי מפוליסות אלו בסך של כ-43 מיליוני ש"ח, ממרווח של כ-52 מיליוני ש"ח בשנת 2013 למול מרווח של כ-95 מיליוני ש"ח בשנת 2012, זאת כתוצאה מירידה בהכנסות מהשקעות בהשוואה לשנה קודמת. מנגד שינויים בגין עדכוני הערכות אקטואריות, הנחות ואומדנים ובעיקר עדכון הערכה להפרשה לתשלומי קצבה בעתיד אשר בוצע בשנה קודמת כאמור בסעיף 4.3 לעיל.

הפרמיות בפוליסות תלויות תשואה שהונפקו משנת 1991 ועד שנת 2003, הסתכמו בשנת 2013 בכ-584 מיליוני ש"ח, למול כ-604 מיליוני ש"ח בשנת 2012, ירידה של כ-3%. הרווח הכולל מפוליסות אלו הסתכם בשנת 2013 בסך של כ-198 מיליוני ש"ח למול הפסד כולל בסך של כ-42 מיליוני ש"ח בשנת 2012, גידול ברווח של כ-240 מיליוני ש"ח. הגידול ברווח הכולל ביחס לשנה קודמת נובע בעיקרו מגביית דמי ניהול משתנים (ראה להלן) ומעדכוני הערכות אקטואריות שנעשו השנה, לרבות שינוי אומדן ה- K (ראה ביאור 6.5.38 לדוחות הכספיים) וכן עקב הפרשה שבוצעה בשנה הקודמת בגין תשלומי קצבה בעתיד אשר הגדילה את ההפרשה לקצבה כאמור בסעיף 4.3 לעיל.

פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך ואינן תלויות תשואה, הינן ברובן בגין מכרזים של משרדי הממשלה לתשלום קצבה מיידית. הרווח הכולל מפוליסות אלו הסתכם בכ-2 מיליוני ש"ח בשנת 2013 למול הפסד כולל בסך של כ-10 מיליוני ש"ח בשנת 2012. הרווח הכולל בשנת 2013 גדל ביחס לשנת 2012 בשל העלייה במרווח הפיננסי.

הפרמיות בפוליסות תלויות תשואה שהונפקו משנת 2004 ואילך, הסתכמו בשנת 2013 בכ-897 מיליוני ש"ח, למול כ-753 מיליוני ש"ח בשנת 2013, גידול של כ-19%. הגידול בפרמיה נובע בעיקרו ממכירות חדשות ומגידול בפרמיות החד פעמיות. ההפסד מפוליסות אלו הסתכם בכ-121 מיליוני ש"ח בשנת 2013 למול הפסד בסך של כ-35

מיליוני ש"ח בשנת 2012. הגידול בהפסד נובע בעיקר מגידול בהוצאות המכירה והשיווק והוצאות הנהלה וכלליות ומעדכוני הערכות אקטואריות, הנחות ואומדנים ומנגד חלה עלייה בגביית דמי הניהול.

פוליסות שאינן כוללות מרכיב חיסכון

הפרמיות בפוליסות סיכון ביטוח חיים פרט וקבוצתי, הסתכמו בשנת 2013 בסך של כ- 353 מיליוני ש"ח, למול סך של כ- 329 מיליוני ש"ח בשנת 2012, גידול של כ- 7%. בין השנים 2012 ו- 2013 חלה ירידה ברווח הכולל בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח. הירידה ברווח נובעת מעלייה בהוצאות המכירה והשיווק והוצאות הנהלה וכלליות ומעדכוני הערכות אקטואריות, הנחות ואומדנים.

פוליסות תלויות תשואה

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות תלויות תשואה מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות הנובעות מפוליסות תלויות תשואה ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמו בסך של כ- 16,129 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 13,666 מיליוני ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2012, עלייה של כ- 2,463 מיליוני ש"ח. העלייה בהתחייבויות בשנת הדוח נובעת בעיקרה מהכנסות מפרמיות ותקבולים בגין חוזי השקעה בניכוי פדיונות ופירעונות ומרווחים מהשקעות בניכוי דמי ניהול.

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות תלויות תשואה

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	
(8.02%)	10.80%	9.70%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
(8.58%)	9.97%	7.69%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
(5.67%)	12.39%	11.80%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(6.24%)	11.55%	9.75%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (קרן י' החדשה):

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	
(7.92%)	10.80%	9.70%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
(9.10%)	9.32%	8.37%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
(5.57%)	12.39%	11.80%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(6.78%)	10.89%	10.44%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פרטים בדבר רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות תלויות תשואה ודמי הניהול:

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(מיליוני ש"ח)
(698.0)	1,253.1	1,275.1	רווחי (הפסדי) ההשקעה הנומינליים שנזקפו למבוטחים לאחר דמי הניהול
94.2	101.7	120.8	דמי ניהול קבועים
-	15.7	133.9	דמי ניהול משתנים
94.2	117.4	254.7	סך-הכל דמי ניהול

בפוליסות תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003, רשאי מבטח לגבות דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים בשיעורים הקבועים בתקנות והנגזרים מהתשואה הריאלית של תיק ההשקעות. דמי הניהול המשתנים נגבים רק בגין תשואה ריאלית חיובית. במידה והושגה תשואה ריאלית שלילית המבטח מנוע מגביית דמי הניהול המשתנים עד אשר התשואה שתושג תכסה את ההפסד הריאלי המצטבר. יצוין, כי

בכל הנוגע לפוליסות תלויות תשואה שהונפקו החל משנת 2004, דמי הניהול הנגבים הינם דמי ניהול קבועים בלבד ואשר על כן, להפסדים ריאליים מהשקעות אין השלכה ישירה כאמור על גביית דמי ניהול אלה.

ההכנסות מדמי ניהול פוליסות ביטוח חיים תלוי תשואה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 255 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 117 מיליוני ש"ח בשנת 2012 וסך של כ- 94 מיליוני ש"ח בשנת 2011. גידול זה נובע בעיקר מכך שהחל מחודש נובמבר 2012, החלה מנורה מבטחים ביטוח לגבות דמי ניהול משתנים בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003 לאחר שהשיגה תשואה ריאלית מצטברת חיובית בשיעור של 10.8%, תוך קיזוז ההפסד הריאלי שנגרם בשל התשואה הריאלית השלילית שהושגה בשנת 2011. בנוסף, בשנת 2013 חלה עלייה בגביית דמי הניהול הקבועים בשל הגידול בהיקף הנכסים בגין פוליסות שהונפקו החל משנת 2004, לעומת שנת 2012.

הרכב הנכסים בפוליסות תלויות תשואה:

ליום 31 בדצמבר 2012	ליום 31 בדצמבר 2013	(באלפי ש"ח)
6,389	5,487	הוצאות רכישה נדחות
11,738	22,059	חייבים ויתרות חובה
59,713	69,426	פרמיות לגבייה
-	70,962	נדל"ן להשקעה
4,408,305	5,623,370	נכסי חוב סחירים
3,466,746	3,615,287	נכסי חוב שאינם סחירים (כולל הלוואות ופיקדונות)
3,131,177	3,655,351	מניות
2,069,418	2,462,577	אחרות
619,096	753,834	מזומנים ושווי מזומנים
13,772,582	16,278,352	סה"כ

(* הנכסים כוללים גם נכסים כנגד ביטוח בריאות תלוי תשואה, בסך של 57,539 אלפי ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2013 לעומת סך של 58,877 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2012.

תוצאות תחום הפעילות בביטוח כללי

עסקי הביטוח הכללי מחולקים לשלושה תחומי פעילות: רכב חובה, רכב רכוש, ויתרת עסקי ביטוח כללי (חבויות אחרות וענפי רכוש אחרים).

4.4.2 עיקרי תוצאות תחום ביטוח כללי

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(באלפי ש"ח)
2,310,637	2,535,931	2,152,802	פרמיות ברוטו
186,315	208,679	173,344	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
153,583	148,789	149,363	הכנסות מעמלות
1,603,531	1,703,442	1,361,910	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
482,944	517,741	411,196	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
130,752	105,808	102,581	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
123,150	216,636	165,603	רווח לפני מס
44,327	317,480	139,631	רווח כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיה ברוטו בשנת 2013 הסתכמו בסך של כ- 2,153 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 2,536 מיליוני ש"ח בשנת 2012, וסך של כ- 2,311 מיליוני ש"ח בשנת 2011. בנטרול פעילות שומרה חל גידול של כ- 11% לעומת שנה קודמת. לעניין פירוט השינוי בפרמיה ברוטו ראה סעיפים 4.4.2.4-4.4.2.4 להלן.

הרווח הכולל לפני מס מעסקי ביטוח כללי בשנת הדוח הסתכם בכ- 140 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 317 מיליוני ש"ח בשנת 2012 ורווח כולל בסך של כ- 44 מיליוני ש"ח בשנת 2011. בנטרול פעילות שומרה חלה ירידה ברווח בסך של

כ- 86 מיליוני ש"ח. לעניין פירוט השינוי ברווח הכולל מענפי הביטוח הכללי ראה סעיפים 4.4.2.2-4.4.2.4 להלן.

4.4.2.1 פרמיות ברוטו והרווח הכולל לפי תחומי פעילות בביטוח כללי:

סה"כ	חבויות	רכוש ואחרים	רכב רכוש	רכב חובה	(באלפי ש"ח)
סה"כ פרמיות ברוטו					
2,152,802	288,736	548,314	811,726	504,026	01-12/2013
2,535,931	274,554	569,319	996,957	695,101	01-12/2012
2,310,637	232,198	539,307	904,352	634,780	01-12/2011
רווח (הפסד) כולל					
139,631	15,738	9,503	50,122	64,268	01-12/2013
317,480	35,227	10,861	405	270,987	01-12/2012
44,327	650	25,102	(55,297)	73,872	01-12/2011

4.4.2.2 תחום פעילות ביטוח רכב חובה

עיקרי תוצאות הפעילות בענף רכב חובה:

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(באלפי ש"ח)
634,780	695,101	504,026	פרמיות ברוטו
121,182	136,461	91,772	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
3,771	-	-	הכנסות מעמלות
491,199	515,720	408,495	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
63,539	67,846	39,253	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
39,854	28,583	23,727	הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
126,375	202,499	80,773	רווח לפני מס
73,872	270,987	64,268	רווח כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיה בשנת 2013 הסתכמו בסך של כ- 504 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 695 מיליוני ש"ח בשנת 2012 וסך של 635 מיליוני ש"ח בשנת 2011. בנטרול פעילותה של שומרה, חל גידול של כ- 11%. העלייה נובעת מגידול בהיקף תיק הלקוחות לרבות בכלי רכב מסחריים.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2013 עמד על סך של כ- 64 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 271 מיליוני ש"ח בשנת 2012 ורווח כולל לפני מס בסך של כ- 74 מיליוני ש"ח בשנת 2011. בנטרול פעילותה של שומרה חלה ירידה ברווח הכולל בסך של כ- 123 מיליוני ש"ח לעומת שנת 2012.

בתחום זה, קצב תשלום התביעות נפרס על פני שנים רבות, ובהתאם קיימת גישה שמרנית להכרה ברווח, לפיה בשלוש השנים הראשונות ממועד תחילת הביטוח (להלן: "השנים הפתוחות"), כל עודף ההכנסות על ההוצאות, לרבות תשלומי התביעות, נזקף לסעיף תביעות תלויות (להלן: "הצבירה") ואינו מוכר כרווח. בנוסף, הכנסות מהשקעות בשיעור ריאלי של 3% נזקפות אף הן לצבירה. עקב כך, הרווח בתחום זה משקף בעיקרו את רווחיותה של שנת החיתום שהסתיימה שלוש שנים לפני שנת הדיווח, בצירוף רווחי ההשקעה שנצברו על אותה שנה, וכן התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות (להלן: "שנים סגורות") ופעילות שלא נכללת בחישוב העתודות.

לאור זנב התביעות הארוך בתחום ועל רקע שיטת הצבירה כמפורט לעיל, קיימת חשיבות רבה לתשואה המושגת על הנכסים העומדים מול

ההתחייבויות הביטוחיות ולרווחיות התחום. לפרטים בדבר ביטול שיטת הצבירה ראה סעיף 7.1.1.1 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

הירידה ברווח הכולל לפני מס בשנת 2013 לעומת שנת 2012 נובעת בעיקר מהגורמים הבאים: מירידה בהכנסות מהשקעות (לרבות שינוי בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה), מירידה בשחרור הצבירה. בנוסף, הקבוצה נוטלת חלק יחסי בהפסדי הביטוח (הפול) וההפסד הכולל לפני מס שנרשם בשנת 2013 מסתכם בכ- 19 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 27 מיליוני ש"ח בשנת 2012.

4.4.2.3 תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

עיקרי תוצאות הפעילות בענף רכב רכוש:

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(באלפי ש"ח)
904,352	996,957	811,726	פרמיות ברוטו
18,407	23,185	27,856	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
49,053	48,886	52,797	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
705,041	722,391	498,741	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
221,045	236,847	176,633	הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
45,190	40,829	37,966	
(47,083)	(10,517)	52,984	רווח (הפסד) לפני מס
(55,297)	405	50,122	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו בשנת 2013 הסתכמו בסך של כ- 812 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 997 מיליוני ש"ח בשנת 2012 וסך של 904 מיליוני ש"ח בשנת 2011. בנטרול פעילות שומרה, הפרמיה ברוטו בשנת 2013 לעומת שנת 2012 גדלה בשיעור של כ- 15% הנובעת בעיקרה מגידול במספר כלי הרכב המבוטחים ומעלייה בפרמיה הממוצעת.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2013 הינו בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 0.4 מיליוני ש"ח בשנת 2012 והפסד כולל לפני מס בסך של כ- 55 מיליוני ש"ח בשנת 2011. בנטרול פעילות שומרה, חלה עלייה ברווח הכולל לפני מס בכ- 59 מיליוני ש"ח. העלייה ברווחיות נובעת ברובה מגידול בפרמיה המורוחת ומשיפור בתוצאות החיתומיות בתחום. כמו כן, עקב השיפור החיתומי עודכנו ההערכות האקטואריות לרבות ההפרשה לפרמיה בחסר.

בנטרול פעילות שומרה, יחס התביעות מפרמיה ברוטו בתחום (ללא פרמיה בחסר) בשנת 2013 עמד על כ- 66% (לעומת יחס תביעות מפרמיה של כ- 72% בשנת 2012), ויחס התביעות והוצאות מפרמיה ברוטו בשנת 2013 עמד על כ- 98% (לעומת יחס תביעות והוצאות מפרמיות ברוטו של כ- 105% בשנת 2012).

בנטרול פעילות שומרה, יחס התביעות מפרמיה בשייר בתחום בשנת 2013, עמד על כ- 65% (לעומת יחס תביעות מפרמיה של כ- 72% בשנת 2012), ויחס התביעות והוצאות מפרמיה בשייר בשנת 2013 עמד על כ- 98% לעומת יחס תביעות והוצאות מפרמיות ברוטו של כ- 106% בשנת 2012).

4.4.2.4 עיקרי תוצאות הפעילות בענפי ביטוח כללי אחר:

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(באלפי ש"ח)
771,505	843,873	837,050	פרמיות ברוטו
46,726	49,033	53,716	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
100,759	99,903	96,566	הכנסות מעמלות
407,291	465,331	454,674	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
198,360	213,048	195,310	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
45,708	36,396	40,888	הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
43,858	24,654	31,846	רווח לפני מס
25,752	46,088	25,241	רווח כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו בשנת 2013 הסתכמו בסך של כ- 837 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 844 מיליוני ש"ח בשנת 2012 וסך של 772 מיליוני ש"ח בשנת 2011. בנטרול פעילות שומרה חל גידול של כ-8% בשנת 2013 למול שנת 2012. הגידול בפרמיות בשנת 2013 נובע מגידול למול שנה קודמת בסך של כ- 36 מיליוני ש"ח בענפי רכוש אחרים ומגידול בפרמיות בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 26 מיליוני ש"ח. הגידול בפרמיות בענף נובע מגידול במספר הלקוחות העסקיים.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2013 הסתכם בסך של כ- 25 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 46 מיליוני ש"ח בשנת 2012 ורווח כולל לפני מס בסך של כ- 26 מיליוני ש"ח בשנת 2011. בנטרול פעילות שומרה הרווח הכולל לפני מס בענפי רכוש אחרים הסתכם בשנת 2013 בכ- 9 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 6 מיליוני ש"ח בשנת 2012, עלייה של כ- 3 מיליוני ש"ח, והרווח הכולל לפני מס בענפי חבויות אחרים הסתכם בשנת 2013 בכ- 14 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 39 מיליוני ש"ח בשנת 2012, ירידה של כ- 25 מיליוני ש"ח.

העלייה ברווח הכולל מענפי רכוש אחרים נובעת בעיקר מגידול בפרמיה המורוחת ומעלייה בהכנסות מהשקעות.

יחס התביעות מפרמיה ברוטו בענפי הרכוש האחרים בשנת 2013, עמד על כ- 56% (לעומת יחס תביעות מפרמיה של כ- 52%, בשנת 2012), ויחס התביעות והוצאות מפרמיה ברוטו בשנת 2013 עמד על כ- 90% (לעומת יחס תביעות והוצאות מפרמיות ברוטו של כ- 87%, בשנת 2012).

יחס התביעות מפרמיה בשייר בענפי הרכוש האחרים בשנת 2013, עמד על כ- 49% (לעומת יחס תביעות מפרמיה של כ- 48% בשנת 2012), ויחס התביעות והוצאות מפרמיה בשייר בשנת 2013 עמד על כ- 101% (לעומת יחס תביעות והוצאות מפרמיות בשייר של כ- 99%, בשנת 2012).

בענפי החבויות בתחום, מוכרת ההכנסה לפי שיטת הצבירה (בדומה לתחום רכב חובה, ראה סעיף 4.4.2.2 לעיל) ולפיכך הרווח בתחום זה משקף בעיקרו את רווחיותה של שנת החיתום שהסתיימה שלוש שנים לפני שנת הדיווח, בצירוף רווחי ההשקעה שנצברו על אותה שנה, וכן התאמות בגין שנת החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות (להלן: "שנים סגורות") ופעילות שלא נכללת בחישוב העתודות.

הירידה ברווח הכולל בענפי חבויות אחרים נובעת בעיקר מירידה בהכנסות מהשקעות ומהתפתחות שלילית בהערכת התביעות.

4.4.3 תוצאות תחום פעילות ביטוח בריאות:

1-12/2011	1-12/2012	1-12/2013	(באלפי ש"ח)
370,920	427,580	486,434	פרמיות שהורווחו ברוטו
28,118	42,214	50,440	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
9,617	9,941	12,828	הכנסות מעמלות
239,487	416,818	231,609	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
82,112	114,418	132,468	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
30,513	45,528	56,408	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
52,692	64,792	31,355	רווח לפני מס
48,076	82,593	28,368	רווח כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיה שהורווחה בשנת 2013 הסתכמו בכ- 486 מיליוני ש"ח לעומת כ- 428 מיליוני ש"ח בשנת 2012 וסך של כ- 371 מיליוני ש"ח בשנת 2011, גידול של כ- 14% בשנת 2013 למול שנת 2012. העלייה בפרמיות נובעת בעיקר מגידול בהיקף תיק הלקוחות.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2013 הסתכם בסך של כ- 28 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 83 מיליוני ש"ח בשנת 2012 ורווח בסך של כ- 48 מיליוני ש"ח בשנת 2011. הירידה ברווח נובעת בעיקר מרישום רווח חד פעמי שבוצע בשנת 2012 בסך של 50 מיליון ש"ח כתוצאה מחתימה במקביל על שני הסכמים עם מבטחי משנה של מנורה ביטוח. בנוסף, חלה ירידה בהכנסות מהשקעות לעומת שנה קודמת וחל גידול בהוצאות הנהלה וכלליות ועמלות המימון לתחום ומנגד, חל גידול בפרמיה המורווחת.

5. תזרים מזומנים

תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכמו בשנת הדוח בכ- 727 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בשנת הדוח בכ- 243 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 275 מיליוני ש"ח. השפעת התנודות בשער החליפין על יתרות המזומנים גרמה לקיטון יתרת המזומנים בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח. התוצאה הכוללת של הפעילות שתוארה לעיל מסתכמת בגידול ביתרות המזומנים ושווי המזומנים בסך של 200 מיליוני ש"ח. יתרת המזומנים לתאריך הדוח הינה כ- 1,119 מיליוני ש"ח.

6. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות של הקבוצה לתאריך הדוח הינה 1,036 מיליוני ש"ח לעומת 1,145 מיליוני ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2012. היקפן הממוצע של ההתחייבויות הפיננסיות בתקופת הדוח, הסתכם לסך של כ- 1,093 מיליוני ש"ח. בשנת 2013 פרעה הקבוצה הלוואות בסך של כ- 138 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 128 מיליוני ש"ח, אשר נפרעו בשנת 2012. לפרטים נוספים בדבר אגרות החוב של החברה ודירוגן, ראה באור 25 לדוחות הכספיים.

7. תשלומים לנושאי משרה

ככלל ההתקשרות עם נושאי המשרה בחברה נעשית על פי סיכום אישי בין נושא המשרה לבין החברה. הסיכום כולל פירוט לגבי השכר, התנאים הסוציאליים, התשלומים הנלווים, תנאי פרישה והגבלות בדבר סודיות ואי תחרות בגמר ההעסקה של נושא המשרה, לפי העניין.

בנוסף, ומעבר לתנאי ההעסקה האישיים, זכאים נושאי המשרה הכפופים לתכנית התגמול הכוללת שאישר הדירקטוריון לראשונה בחודש דצמבר 2010 כפי שעודכנה ב- 2013, לבונוס כפי שיאושר מדי

שנה או מעת לעת, על ידי וועדת הביקורת והדירקטוריון בהתאם לתנאי התכנית. בנוסף, זכאים חלק מנושאי המשרה ליחידות תגמול (פאנטום) בהתאם לתכנית התגמול הכוללת הנ"ל. להרחבה בעניין תכנית התגמול ראה באור 39 לדוחות הכספיים.

להערכת הדירקטוריון, תנאי ההעסקה של נושאי המשרה הבכירה, לרבות מרכיבי תכנית התגמול הינם סבירים והוגנים ומשקפים את מורכבות תפקידם של נושאי המשרה הבכירים וכן את תרומתם לקבוצה.

8. יעדים ואסטרטגיה עסקית

המידע המובא להלן הינו מידע צופה פני עתיד, וככזה, המידע איננו ודאי לגבי העתיד, ועלול שלא להתממש, כולו או חלקו. המידע הצופה פני עתיד מבוסס על מידע הקיים בקבוצה בתאריך הדוח, וכולל הערכות של הקבוצה או כוונות שלה נכון לתאריך הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או משתמעות ממידע זה, בין היתר, בשל שינויים שיחולו בגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 7.15 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

רווחיות החברה תלויה בעיקרה בתשואות שוק ההון. הדבר מקבל ביטוי בעסקי ביטוח כללי וביטוח חיים תלוי תשואה (לעניין פוליסות שהופקו עד שנת 2003) וכן בפוליסות מבטיחות תשואה. הקבוצה תשאף, ככל הניתן, ובהתקיים הזדמנויות מתאימות, לפתח פעילויות נוספות ולעבות פעילויות קיימות שאינן תלויות במישרין ובאופן מובהק בתשואות שוק ההון.

8.1.1 אסטרטגיה בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

8.1.1.1 ענף ביטוח חיים

האסטרטגיה של הקבוצה בביטוח חיים:

1. שיפור השירות וניהול מערכת יחסים הוגנת עם קהל לקוחות הקבוצה.
2. שמירה על רווחיות פעילות ביטוח חיים תוך התמקדות במכירת מוצרים בעלי שיעור רווח גבוה כגון פוליסות ריסק וכיסויים נוספים.
3. שימור לקוחות הקבוצה תוך צמצום היקף ביטולי פוליסות ופדיונות.
4. הרחבת נתח השוק של הקבוצה במוצרי הביטוח והחיסכון ארוך הטווח ומוצרי TOP FINANCE.
5. הרחבת נתח השוק של הקבוצה במוצרים המיועדים לאוכלוסיית "הגיל השלישי".
6. פיתוח מוצרים ופתרונות חדשים בתחום ביטוח החיים תוך מתן מענה מתקדם למגמות התחרות בשוק ולצרכי המבוטחים.
7. שימור מעמדה של הקבוצה במוצרי ביטוח נלווים למשכנתא.

הפעילות שהקבוצה נוקטת כדי להשיג מטרות אלה הינה:

1. שיפור השירות ומערך היחסים עם סוכני החברה ולקוחותיה באמצעות בקרה ומדידה של תהליכי השירות, בחינה וייעול של תהליכי העבודה והטמעה אפקטיבית של מערכות מידע מתקדמות לניהול פוליסות ביטוח חיים והסכמי פנסיה.
2. מקסום הסינרגיה בין האגפים השונים של הקבוצה למינוף מכירות חדשות בתחום, תוך שימוש ביתרונות הקבוצה בתחום הפנסיה ובניהול נכסים.
3. הרחבת מכירות ביטוח חיים על ידי גיוס סוכנים, פיתוח מוצרים חדשים, בפרט בתחום הריסק, החיסכון הטהור והגיל השלישי.
4. ביצוע מהלכים לשימור הלקוחות תוך מתן מענה לטיפול בכספים בתום תקופת הביטוח והחיסכון וטיפול שיטתי ומוסדר בחובות של לקוחות.
5. התאמת מוצר ביטוח המשכנתא לסביבת התחרות בשוק תוך שמירה על רווחיות גבוהה.

8.1.2 אסטרטגיה בביטוח כללי

בתחום הביטוח הכללי, המיקוד של הקבוצה בשנת 2014 יהיה בשימור מעמדה כמבטח השלישי בגודלו בתחום הביטוח הכללי והגדלת נתח השוק בעסקים גדולים. כמו כן, תימשך מדיניות שיפור פיזור תיק הביטוח בין הענפים השונים תוך שיפור שיעור הרווחיות. צמיחת הקבוצה בתחום זה תגיע מהגדלת כמות הסוכנים העובדים עימה, תוך ניפוי סוכנים הפסדיים לאורך זמן. בתחום הטיפול בתביעות תמשיך הקבוצה להתמקד בשירות יעיל למבוטחים תוך הרחבת השימוש במערכות ממוחשבות לייעול הטיפול בתביעות ובעבודה מול ספקים.

8.1.2.1 תחום פעילות ביטוח רכב חובה

בתחום זה מתכוונת הקבוצה להתמקד בפלח השוק של הנהגים המבוגרים יותר, מתוך כוונה לשמר ולשפר את הרווחיות בתחום. המודל התעריפי של הקבוצה מכוון לצורך השגת מטרה זו. בנוסף, הקבוצה תמשיך בשמירה על השמרנות החיתומית הבאה לידי ביטוי בהימנעות מכניסה לפעילויות בעלות סיכון גבוה, כדוגמת ביטוחי אוטובוסים, אופנועים וכדומה.

8.1.2.2 תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

נתח השוק של הקבוצה בתחום רכב רכוש גבוה מנתח השוק הכללי שלה, ואסטרטגיית הקבוצה לשנים הבאות היא לשמור על נתח זה, תוך הקפדה ושיפור התוצאות החיתומיות.

8.1.2.3 תחום ביטוח כללי אחר

תחום פעילות ביטוח רכוש

נתח השוק של הקבוצה בתחום הרכוש נמוך מנתח השוק הכללי שלה, ואסטרטגיית הקבוצה לשנים הבאות היא להגדיל נתח זה, תוך התמקדות בעסקים גדולים.

תחום פעילות ביטוח חבויות

ביטוחי דירקטורים ואחריות מקצועית, ימשיכו להוות מוצר מרכזי בתיק ביטוח החבויות של הקבוצה, תוך מינוף התמחות הקבוצה בפלחי שוק ספציפיים בענף זה.

באשר לענפי החבויות האחרים תמשיך הקבוצה להציע פתרון ביטוחי מקיף למבוטחים, שיכלול ביטוחי רכוש וביטוחי חבויות.

8.1.3 אסטרטגיה בתחום ביטוח בריאות

היעד של הקבוצה בביטוח בריאות הוא הרחבת נתח השוק בביטוחי הבריאות הפרטיים.

הפעולות שהקבוצה נוקטת כדי להשיג יעד זה הינן:

1. פיתוח מוצרים חדשים בתחום הבריאות, תוך מענה מתקדם לצרכי הלקוחות ולהתפתחויות בתחום הרפואה בארץ ובעולם.
2. התמקצעות הנהלת התחום ועובדיו על ידי גיוס כוח אדם מוביל בענף ופיתוח מקצועי וניהולי של כח האדם הקיים.
3. שיפור השירות ללקוחות ולסוכנים והעמקת הקשר עם הסוכנים.
4. שיפור המקצועיות והמומחיות של הסוכנים והעובדים באמצעות הדרכות מקצועיות במהלך כל השנה.
5. הרחבת מערך המכירות על ידי גיוס סוכנים חדשים והרחבת הפעילות של סוכנים קיימים למכירות בריאות.
6. יצירת סינרגיה עם אגפים אחרים בקבוצה על מנת למנף את מוצרי הבריאות.
7. פיתוח כלים טכנולוגיים לסוכנים.
8. שימור לקוחות הקבוצה תוך צמצום היקף ביטולי פוליסות.

8.1.4 בקרה

בכוונת הקבוצה להמשיך ולהשקיע משאבים לשיפור מערך הבקרה הכולל בקבוצה ובפרט באגפים העסקיים וכן לצורך חיזוק הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. השקעת המשאבים תהיה במונחי כוח אדם, כמו גם באמצעים מיכוניים ותוך הטמעה של מתודולוגיות מקובלות בתחום זה.

9. אירועים לאחר תאריך מאזן

9.1 דירוג כתבי התחייבות של החברה וחברה בת

בחודש ינואר 2014, לאחר תאריך המאזן, פרסמה מידרוג, דוחות מעקב אחר דירוג כתבי ההתחייבות של החברה וחברה בת שלה - מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ. לפירוט נוסף בנושא דירוג כתבי התחייבות של החברה וחברות הבנות, ראה באור 25 לדוחות הכספיים.

9.2 הון אנושי

בחודש ינואר 2014, מונתה הגב' רותי יהודיוף כהן למנהלת הסיכונים של החברה.

9.3 גיוס הון משני

בחודש מרס 2014, אישר דירקטוריון החברה לגייס חוב בהיקף של עד 250 מיליון ש"ח, ישירות ו/או באמצעות מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ (חברה בת של החברה) מגורמים חיצוניים, בדרך של הנפקת כתבי התחייבות נדחים, העונה להגדרת "הון משני מורכב" בהתאם להוראות הדין והנחיות המפקח, וזאת בהתבסס על דירוג של חברת "מידרוג". בהמשך לאמור, הסמיך הדירקטוריון את הנהלת החברה לפעול למימוש ההחלטה, לפי שיקול דעתה, בכל דרך שתראה לנכון ובכלל זה לחתום על כל מסמך ו/או התחייבות, לרבות התקשרות עם גורמים מייעצים ונאמן לכתבי ההתחייבות, והכל לצורך מימוש ההחלטה כאמור, ובכפוף לאישור המפקח.

הדירקטוריון מביע את הערכתו להנהלת החברה, למנהליה, סוכניה ועובדיה על עבודתם ותרומתם להישגי החברה.

מוטי רוזן
מנהל כללי

ארי קלמן
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 25 במרס, 2014

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בביקוח הדירקטוריון, של **מנורה מבטחים ביטוח בע"מ** (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה, בביקוח הדירקטוריון, מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בביקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת חברת הביטוח, בביקוח הדירקטוריון, העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2013, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

תאריך אישור הדוח: 25 במרס, 2014

שי קומפל
משנה למנהל כללי
ומנהל אגף חשבות וכספים

מוטי רוזן
מנכ"ל

ארי קלמן
י"ר הדירקטוריון

הצהרה (certification)

אני, מוטי רוזן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (certification)

אני, שי קומפל, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של **מנורה מבטחים ביטוח בע"מ** (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי² ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

שי קומפל
משנה למנהל כללי
ומנהל אגף חשבות וכספים

25 במרס, 2014

² כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2013 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של החברה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, אשר אומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קויימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של החברה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2013 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2013 ו-2012 ולכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2013, 2012 ו-2011 והדוח שלנו מיום 25 במרס, 2014, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות רואי חשבון אחרים והפניית תשומת לב לאמור בביאור 40(א) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

פרק ג': דוחות כספיים

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר, 2013

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר, 2013

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	
2	דוח רואה החשבון המבקר
3-4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7-9	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
10-13	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
14-207	באורים לדוחות הכספיים מאוחדים
208-234	נספחים לדוחות הכספיים המאוחדים

דוח רואי החשבון המבקרים

לבעלי המניות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ והחברות הבנות שלה (להלן - החברה), לימים 31 בדצמבר, 2013 ו-2012, ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2013, 2012 ו-2011. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות המוצגות על בסיס שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 123,697 אלפי ש"ח ו-113,538 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר, 2013 ו-2012, בהתאמה ואשר חלקה של החברה ברווחיהן הסתכם לסך של 2,612 אלפי ש"ח ו-8,947 אלפי ש"ח ו-11,957 אלפי ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2013, 2012 ו-2011, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי המאוחד לימים 31 בדצמבר, 2013 ו-2012, ואת תוצאות הפעולות המאוחדות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2013, 2012 ו-2011 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 40(א) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 25 במרס, 2014 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

נכסים

ליום 31 בדצמבר		באור	
2012	2013		
אלפי ש"ח			
413,845	364,985	5	נכסים בלתי מוחשיים
232	189	22	נכסי מסים נדחים
927,210	963,929	6	הוצאות רכישה נדחות
412,921	422,101	7	רכוש קבוע
177,744	192,345	8	השקעה בחברות כלולות
-	70,962	9	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
67,488	96,330	9	נדל"ן להשקעה אחר
1,558,467	1,406,833	16,17	נכסי ביטוח משנה
128,439	95,352	22	נכסי מסים שוטפים
164,723	126,001	10	חייבים ויתרות חובה
573,062	495,333	11	פרמיות לגבייה
13,064,643	15,356,585	12	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		13	השקעות פיננסיות אחרות:
3,875,764	3,083,941		נכסי חוב סחירים
5,549,883	5,327,826		נכסי חוב שאינם סחירים
244,529	188,631		מניות
449,569	482,349		אחרות
10,119,745	9,082,747		סך כל השקעות פיננסיות אחרות
619,096	753,834	'א14	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
300,089	365,569	'ב14	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>28,527,704</u>	<u>29,793,095</u>		סך כל הנכסים
<u>13,772,582</u>	<u>16,278,352</u>	12	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום 31 בדצמבר		באור	הון
2012	2013		
אלפי ש"ח			
		15	הון מניות
291,332	291,332		פרמיה על מניות
333,486	333,486		קרנות הון
240,349	193,713		יתרת עודפים
783,254	664,162		סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
1,648,421	1,482,693		זכויות שאינן מקנות שליטה
1,738	1,551		סך כל ההון
1,650,159	1,484,244		<u>התחייבויות</u>
			התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
10,473,890	9,518,760	16,18-21	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
13,725,075	16,186,651	17,19-21	התחייבויות בגין מסים נדחים
94,825	130,867	22	התחייבות בשל הטבות לעובדים
124,508	126,036	23	התחייבויות בגין מסים שוטפים
5,669	555	22	זכאים ויתרות זכות
1,276,294	1,291,369	24	התחייבויות פיננסיות
1,177,284	1,054,613	25	סך כל ההתחייבויות
26,877,545	28,308,851		סך כל ההון וההתחייבויות
28,527,704	29,793,095		

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

25 במרס, 2014			
שי קומפל	מוטי רוזן	ארי קלמן	תאריך אישור הדוחות הכספיים
משנה למנהל כללי	מנהל כללי	יו"ר הדירקטוריון	
ומנהל אגף חשבות וכספים			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2011	2012	2013	באור	
אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי (הפסד) למניה]				
4,300,218	4,659,356	4,421,250		פרמיות שהורווחו ברוטו
878,433	862,024	884,664		פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
3,421,785	3,797,332	3,536,586	26	פרמיות שהורווחו בשייר
(60,130)	2,046,531	2,289,260	27	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
94,232	117,407	254,718	28	הכנסות מדמי ניהול
200,896	204,900	194,224	29	הכנסות מעמלות
1,484	464	656	30	הכנסות אחרות
3,658,267	6,166,634	6,275,444		סך כל ההכנסות
2,904,791	(*) 5,321,621	4,994,994		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(570,700)	(726,259)	(455,773)		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
2,334,091	4,595,362	4,539,221	31	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
811,729	(*) 902,459	843,749	32	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
(*) 405,580	(*) 373,751	396,980	33	הוצאות הנהלה וכלליות
7,318	7,414	411	5	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
99,557	90,083	94,477	35	הוצאות מימון
3,658,275	5,969,069	5,874,838		סך כל ההוצאות
13,714	25,078	7,629	8	חלק ברווחי חברות כלולות
13,706	222,643	408,235		רווח לפני מסים על ההכנסה
(*) 16,789	(*) 23,013	139,525	22	מסים על ההכנסה
(3,083)	199,630	268,710		רווח נקי (הפסד) מפעילויות נמשכות
(*) 57,141	5,915	-	36	רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
54,058	205,545	268,710		רווח נקי
				מיוחס ל:
53,527	204,880	267,897		בעלי המניות של החברה
531	665	813		זכויות שאינן מקנות שליטה
54,058	205,545	268,710		רווח נקי
			37	רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה בסיסי ומדולל (בש"ח)
(0.02)	0.86	1.16		רווח נקי (הפסד) מפעילויות נמשכות
0.25	0.02	-		רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
0.23	0.88	1.16		

(* יישום למפרע, ראה באור 2.כו.1. בדבר יישום לראשונה של IAS 19 (מתוקן).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
(* 54,058)	(* 205,545)	268,710	רווח נקי
			רווח (הפסד) כולל אחר:
			<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד</u>
9,379	(3,093)	(12,232)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
(194,383)	254,670	89,733	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון
13,885	(51,336)	(113,201)	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
41,788	26,567	1,780	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(129,331)	226,808	(33,920)	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
(42,668)	81,986	(7,917)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(86,663)	144,822	(26,003)	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
			<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד</u>
(* 1,088)	(* 7,769)	2,299	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(* 331)	(* 2,749)	833	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(757)	(5,020)	1,466	
(* 12)	-	-	רווח כולל אחר בגין פעילות המיועדת לחלוקה לבעלים בניכוי השפעת המס
(745)	(5,020)	1,466	פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
(87,408)	139,802	(24,537)	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
(33,350)	345,347	244,173	סך-הכל רווח (הפסד) כולל
			מיוחס ל:
(33,881)	344,682	243,360	בעלי המניות של החברה
531	665	813	זכויות שאינן מקנות שליטה
(33,350)	345,347	244,173	

(* יישום למפרע, ראה באור 2.כ.1. בדבר יישום לראשונה של IAS 19 (מתוקן).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות	
1,650,159	1,738	1,648,421	783,254	7,034	2,694	190,536	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
268,710	813	267,897	267,897	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
(12,232)	-	(12,232)	-	-	(12,232)	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
89,733	-	89,733	-	-	-	89,733	-	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(113,201)	-	(113,201)	-	-	-	(113,201)	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
1,780	-	1,780	-	-	-	1,780	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
2,299	-	2,299	2,299	-	-	-	-	-	-	רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
7,084	-	7,084	(833)	-	4,537	3,380	-	-	-	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
(24,537)	-	(24,537)	1,466	-	(7,695)	(18,308)	-	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
244,173	813	243,360	269,363	-	(7,695)	(18,308)	-	-	-	סה"כ הרווח (ההפסד) כולל
(410,088)	(1,000)	(409,088)	(388,455)	-	-	(20,633)	-	-	-	דיבידנד שחולק
1,484,244	1,551	1,482,693	664,162	7,034	(5,001)	151,595	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות	
205,545	665	204,880	204,880	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
(3,093)	-	(3,093)	-	-	(3,093)	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון
254,670	-	254,670	-	-	-	254,670	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
(51,336)	-	(51,336)	-	-	-	(51,336)	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
26,567	-	26,567	-	-	-	26,567	-	-	-	הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(7,769)	-	(7,769)	(7,769)	-	-	-	-	-	-	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
(79,237)	-	(79,237)	(2,749)	-	1,049	(83,035)	-	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
139,802	-	139,802	(5,020)	-	(2,044)	146,866	-	-	-	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
345,347	665	344,682	199,860	-	(2,044)	146,866	-	-	-	הנפקת הון מניות
8,800	-	8,800	-	-	-	-	-	8,799	1	דיבידנד שחולק - באור 1.ב.1.
(621,354)	-	(621,354)	(621,354)	-	-	-	-	-	-	
1,650,159	1,738	1,648,421	783,254	7,034	2,694	190,536	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012

(* יישום למפרע, ראה באור 2.כ.1. בדבר יישום לראשונה של IAS 19 (מתוקן).
הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות	
2,049,388	542	2,048,846	1,251,966	7,034	(1,479)	136,550	38,757	324,687	291,331	יתרה ליום 1 בינואר, 2011
54,058	531	53,527	53,527	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
9,379	-	9,379	-	-	9,379	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
(194,383)	-	(194,383)	-	-	-	(194,383)	-	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
13,885	-	13,885	-	-	-	13,885	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
41,788	-	41,788	-	-	-	41,788	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(1,070)	-	(1,070)	(1,070)*	-	-	-	-	-	-	הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
42,993	-	42,993	325*	-	(3,162)	45,830	-	-	-	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
(87,408)	-	(87,408)	(745)	-	6,217	(92,880)	-	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
(33,350)	531	(33,881)	52,782	-	6,217	(92,880)	-	-	-	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
(100,000)	-	(100,000)	(100,000)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד שחולק
1,328	-	1,328	-	-	-	-	1,328	-	-	עלות תשלום מבוסס מניות
1,917,366	1,073	1,916,293	1,204,748	7,034	4,738	43,670	40,085	324,687	291,331	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011

(* יישום למפרע, ראה באור 2.כו.1. בדבר יישום לראשונה של IAS 19 (מתוקן).
הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2011	2012	2013		
	אלפי ש"ח			
633,632	638,898	726,812	(א)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
21,639	22,118	-		תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות
655,271	661,016	726,812		תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לחלוקה לבעלים
				מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(73,692)	(50,464)	(21,332)		השקעות בחברות כלולות
3,049	1,113	2,128		דיבידנד שהתקבל מחברות כלולות
(149,311)	(134,519)	(71,255)		השקעה ברכוש קבוע
(124,080)	(129,625)	(154,747)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
3,435	4,042	2,557		תמורה ממימוש רכוש קבוע
-	(34,336)	-	(ד)	רכישת נכסים, נטו
(18,975)	-	-		רכישת פעילות
(359,574)	(343,789)	(242,649)		מזומנים נטו ששימשו לפעילויות השקעה נמשכות
(3,262)	(312)	-		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה המיועדת לחלוקה לבעלים
(362,836)	(344,101)	(242,649)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
201,541	-	-		קבלת התחייבויות פיננסיות
(73,796)	(127,671)	(137,655)		פרעון התחייבויות פיננסיות
-	8,800	-		הנפקת הון
(100,000)	(20,490)	(136,643)		דיבידנד ששולם לבעלי מניות החברה
-	-	(1,000)		דיבידנד ששולם לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
27,745	(139,361)	(275,298)		מזומנים נטו שנבעו מפעילויות (ששימשו לפעילויות) מימון נמשכות
-	(1,249)	-		מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון המיועדת לחלוקה לבעלים
27,745	(140,610)	(275,298)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
4,257	(2,705)	(8,647)		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
324,437	173,600	200,218		עליה במזומנים ושווי מזומנים
421,148	745,585	919,185	(ב)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
745,585	919,185	1,119,403	(ג)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
(*) (3,083)	(*) 199,630	268,710	(א) <u>תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות</u>
			רווח נקי (הפסד)
			התאמות לסעיפי רווח והפסד:
			חלק ברווחי חברות כלולות
(13,714)	(25,078)	(7,629)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
689,859	(1,487,699)	(1,563,215)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(534,828)	(215,154)	(202,046)	נכסי חוב סחירים
(377,952)	(334,513)	(431,481)	נכסי חוב שאינם סחירים
(13,792)	(11,396)	(41,298)	מניות
52,740	(56,734)	(15,772)	השקעות אחרות
(873,832)	(617,797)	(690,597)	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות
78,983	76,935	82,214	הפסד (רווח) ממימוש רכוש קבוע
22	220	(295)	ירידה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
-	-	858	עליה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
(820)	(1,515)	(4,043)	פחת והפחתות:
28,260	29,614	31,287	רכוש קבוע
77,728	101,627	127,111	נכסים בלתי מוחשיים

(* יישום למפרע, ראה באור 2.כ.1. בדבר יישום לראשונה של IAS 19 (מתוקן).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
			(א) <u>תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות</u> (המשך)
(117,817)	1,934,084	2,461,576	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
425,983	583,355	357,446	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
3,179	287	1,302	עסקאות תשלום מבוסס מניות
(34,169)	(186,957)	33,958	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(41,712)	(81,390)	(105,677)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
(* 16,789)	(* 23,013)	139,525	מסים על ההכנסה
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
-	-	(67,747)	רכישת נדל"ן להשקעה
(796,857)	(705,945)	(1,284,258)	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה:
(20)	-	(33,856)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
2,625	1,436	-	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
337,490	(117,425)	(6,246)	מימושים (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
(22,527)	(25,460)	(56,763)	פרמיות לגבייה
(127,119)	74,817	22,189	חייבים ויתרות חובה
87,528	87,067	222,078	זכאים ויתרות זכות
(* 10,596)	(* 9,183)	4,839	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
(269,545)	(345,994)	(335,943)	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות
			מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה עבור:
(65,338)	(72,780)	(63,612)	ריבית ששולמה
847,418	830,278	768,630	ריבית שהתקבלה
(85,286)	(139,736)	(133,160)	מסים ששולמו
61,219	49,520	78,428	מסים שהתקבלו
148,247	117,980	143,759	דיבידנד שהתקבל
906,260	785,262	794,045	
633,632	638,898	726,812	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות

(* יישום למפרע, ראה באור 2.כו.1. בדבר יישום לראשונה של IAS 19 (מתוקן).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
			(ב) <u>מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה</u>
67,575	535,315	619,096	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
353,573	210,270	300,089	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
421,148	745,585	919,185	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
			(ג) <u>מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה</u>
535,315	619,096	753,834	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
210,270	300,089	365,569	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
745,585	919,185	1,119,403	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה
			(ד) <u>רכישת נכסים, נטו (באור 4)</u>
-	32,477	-	נכסי מסים נדחים
-	166	-	חייבים ויתרות חובה
-	26,241	-	השקעות פיננסיות אחרות
-	(2,721)	-	זכאים ויתרות זכות
-	(21,827)	-	התחייבויות פיננסיות
-	34,336	-	סה"כ
			(ה) <u>פעילות שאינה במזומן</u>
			<u>חלוקת מניות חברה שאוחדה בעבר כדיבידנד בעין לבעלים - באור 1.ב.</u>
-	510,020	56,987	נכסים בלתי מוחשיים
-	98,258	68,958	הוצאות רכישה נדחות
-	5,363	28,264	רכוש קבוע
-	-	11,091	נדל"ן להשקעה אחר
-	-	112,851	נכסי ביטוח משנה
-	1,873	-	נכסי מסים שוטפים
-	4,561	16,533	חייבים ויתרות חובה
-	-	134,492	פרמיות לגביה
-	72,810	1,280,106	השקעות פיננסיות אחרות
-	-	(1,307,751)	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
-	(2,348)	(10,040)	התחייבויות בגין מסים נדחים
-	(1,390)	(1,012)	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
-	-	(10,579)	התחייבויות בגין מסים שוטפים
-	(87,034)	(107,075)	זכאים ויתרות זכות
-	(1,249)	(380)	התחייבויות פיננסיות
-	600,864	272,445	סה"כ
-	19,509	-	רכישת נכסים בלתי מוחשיים כנגד זכאים ויתרות זכות
-	-	6,107	רכישת נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה ונדל"ן להשקעה אחר
48,722	1,271	-	כנגד זכאים ויתרות זכות
			רכישת רכוש קבוע כנגד זכאים ויתרות זכות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

פירוט לביאורים:

עמוד	שם הבאור	באור
15	כללי	1
16	עיקרי המדיניות החשבונאית	2
45	מגזרי פעילות	3
56	רכישת החברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ	4
57	נכסים בלתי מוחשיים	5
58	הוצאות רכישה נדחות	6
59	רכוש קבוע	7
61	השקעות בחברות כלולות	8
64	נדל"ן להשקעה	9
66	חייבים ויתרות חובה	10
67	פרמיות לגבייה	11
68	השקעות פיננסיות בגין חוזים תלויי תשואה	12
71	השקעות פיננסיות אחרות	13
79	מזומנים ושווי מזומנים	14
80	הון ודרישות הון	15
85	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	16
86	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	17
87	התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי	18
97	נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	19
104	נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות	20
107	תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וחוזי ביטוח בריאות, ברוטו	21
108	מסים על ההכנסה	22
114	נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים	23
118	זכאים ויתרות זכות	24
119	התחייבויות פיננסיות	25
124	פרמיות שהורווחו בשייר	26
125	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	27
127	הכנסות מדמי ניהול	28
128	הכנסות מעמלות	29
128	הכנסות אחרות	30
129	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	31
130	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	32
130	הוצאות הנהלה וכלליות	33
131	תשלום מבוסס מניות	34
134	הוצאות מימון	35
134	קבוצת מימוש המיועדת לחלוקה לבעלי המניות	36
135	רווח למניה	37
136	ניהול סיכונים	38
183	יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים	39
192	התחייבויות תלויות והתקשרויות	40

באור 1: - כללי

א. תאור כללי של הקבוצה ופעילותה

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן - החברה) נשלטת על-ידי מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה האם), שהינה חברה ציבורית הנסחרת בבורסה לניירות ערך בתל-אביב יפו, המחזיקה ב-100% מהון המניות של החברה. החברה פועלת בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח כללי, ביטוח חיים וביטוח בריאות. עד ליום 31 בינואר, 2013, נעשתה הפעילות בתחום הביטוח הכללי גם באמצעות שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - שומרה ביטוח), חברת בת בבעלות ובשליטה מלאה של החברה. בנוסף עסקה החברה עד ליום 15 בפברואר, 2012 באמצעות מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן - מבטחים פנסיה) בניהול קרן הפנסיה מבטחים.

החברה הינה תושבת ישראל, אשר נתאגדה בישראל וכתובת משרדה הראשיים הינה אלנבי 115, תל-אביב-יפו.

ב. שינויי מבנה בקבוצה

1. ביום 15 בפברואר, 2012, חילקה החברה את מלוא החזקותיה במנורה מבטחים פנסיה כדיבדנד בעין לחברה האם, ראה ביאור 36 להלן. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את תוצאות פעולותיה של מבטחים פנסיה עד למועד החלוקה.

2. ביום 4 במרס, 2012, השלימה החברה עסקה לרכישת 100% ממניות החברה לפיתוח התעשייה בע"מ (לשעבר הבנק לפיתוח התעשייה בע"מ) (להלן - הבנק). עם השלמת הרכישה, מוזג הבנק לתוך החברה, ראה ביאור 4 להלן.

3. ביום 31 בינואר, 2013, חילקה החברה את מלוא החזקותיה במניות שומרה ביטוח, בצירוף שטרי ההון שהנפיקה שומרה ביטוח לחברה, כדיבדנד בעין לחברה האם. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את תוצאות פעולותיה של שומרה ביטוח עד למועד החלוקה.

ג. הגדרות

בדוחות כספיים אלה -

- החברה - מנורה מבטחים ביטוח בע"מ.
- החברה האם - מנורה מבטחים החזקות בע"מ.
- חברות מאוחדות - חברות אשר לחברה שליטה בהן ואשר דוחותיהן מאוחדים עם דוחות החברה.
- חברות כלולות - שותפויות אשר לחברה השפעה מהותית בהן, ואשר השקעת החברה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה על בסיס השווי המאזני.
- חברות מוחזקות - חברות מאוחדות, חברה בשליטה משותפת וחברות כלולות.
- הקבוצה - החברה והחברות המוחזקות שלה.
- צדדים קשורים - כהגדרתם ב-IAS 24.
- בעלי עניין ובעל שליטה - כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.
- המפקח - המפקח על הביטוח.
- חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
- תקנות ההון - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקונן.

באור 1: - כללי (המשך)

ג. הגדרות (המשך)

- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויות), התשס"א-2001, על תיקונן. תקנות דרכי השקעה
- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים". כללי השקעה
- תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, על תיקונן. תקנות פרטי דין וחשבון
- חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על-ידי הסכמה לפצות או לשפות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה. חוזי ביטוח
- פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח. חוזי השקעה
- חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובמגזר בריאות, בהם ההתחייבויות צמודות לתשואת תיק השקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה). חוזים תלויי תשואה
- סך כל הנכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
- עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות וביטוח כללי. התחייבויות בגין חוזי ביטוח
- חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח. נכסי ביטוח משנה
- פרמיות לרבות דמים. פרמיות
- פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח. פרמיות שהורווחו
- מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. מדד
- דולר ארה"ב. דולר

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים המאוחדים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים המאוחדים ערוכים על בסיס העלות, למעט נדל"ן להשקעה, נכסים פיננסיים זמינים למכירה, נכסים והתחייבויות פיננסיות הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, התחייבויות ביטוחיות ונכסי ביטוח משנה, נכסי מיסים נדחים, השקעות בחברות כלולות ונכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - תקני IFRS). כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילויי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על-פיו והוראות המפקח.

3. מדיניות חשבונאית עקבית ויישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית יושמה בדוחות הכספיים באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נכתב אחרת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים המאוחדים (המשך)

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של החברה (בשנת 2012 גם את הנכסים וההתחייבויות של חברת ביטוח מאוחדת), הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, המספקת מידע מהימן ורלוונטי יותר, תואמת את הנחיות IAS 1 והנחיות המפקח.

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם השפעה מהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים המאוחדים:

1. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה עם מבטח או עם קבוצת מבטחים בעלי זיקה משותפת, האם הוא כרוך בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי על מנת לסווגו כחוזה ביטוח, או לחילופין כחוזה השקעה.

2. סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת הקבוצה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג ולייעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

3. שליטה אפקטיבית

החברה מעריכה אם קיימת לה שליטה בחברה שבה היא מחזיקה פחות ממרבית זכויות ההצבעה, בין היתר, על פי החלק שהיא מחזיקה בזכויות ההצבעה ביחס לחלק שמחזיקים בעלי זכויות הצבעה אחרים ואופן פיזור של ההחזקות האחרות וכן דפוסי ההצבעה באסיפות בעלי המניות הקודמות.

4. סיווג פעילויות כמוחזקות למכירה, לרבות הוראות עמידה בהגדרת נכס מוחזק למכירה וכן סיווג הכנסות והוצאות בין פעילויות נמשכות ובין פעילויות המוחזקות למכירה.

5. רכישת חברות בנות שאינן צירופי עסקים

במועד רכישת חברות בנות ופעילויות, החברה מעריכה האם הרכישה מהווה צירוף עסקים בהתאם ל-IFRS 3. הערכה זו מתבססת על הנסיבות הבאות המצביעות על רכישת עסק: מספר רב של נכסים שנרכשו, קיומם של שירותים נלווים בהיקף רחב הקשורים בתפעול הנכס ומורכבות ניהול הנכס.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת הנהלת הקבוצה להפעיל שיקול דעת ולהסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים המאוחדים בקשר לאי הודאות לתאריך הדיווח ואומדנים קריטיים שחושבו על-ידי הקבוצה, ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשוי לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים המאוחדים בשנה העוקבת:

1. ירידת ערך נכסים לא פיננסיים לרבות מוניטין

החברה בוחנת בכל מועד דיווח אם אירעו אירועים או חלו שינויים בנסיבות המצביעים על כך שחלה ירידת ערך באחד או יותר מהנכסים הלא פיננסיים. בהתקיים סימנים לירידת ערך, נערכת בחינה באם הסכום בר השבה גבוה מערכו בספרים של הנכס, ובמידת הצורך נרשמת הפרשה לירידת ערך עד גובה הסכום שהינו בר השבה. היוון תזרימי המזומנים מחושב לפי שיעור היוון המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתחייבים לנכס. קביעת האומדנים של תזרימי המזומנים מתבססת על ניסיון העבר של נכס זה או נכסים דומים, ועל מיטב הערכת החברה לגבי התנאים הכלכליים שישורו במהלך יתרת אורך חייו השימושיים של הנכס. כמו כן, החברה בוחנת ירידת ערך של מוניטין לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים לנבוע משימוש מתמשך ביחידה מניבת המזומנים שאליה הוקצה המוניטין. כמו כן נדרשת ההנהלה לאמוד שיעור ניכיון מתאים לתזרימי מזומנים אלה.

2. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על-ידי חברה המספקת ציטוטי מכירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

השווי ההוגן של קרנות השקעה נקבע על-פי ערך נכסי נקי (N.A.V.) בהתבסס על הדוחות הכספיים של הקרנות. השווי ההוגן של מניות לא סחירות נקבע על פי הערכת שווי של מומחה. השווי ההוגן של אופציות ומכשירים מורכבים נקבע על פי ציטוט.

3. ירידת ערך של השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או בגין נכסים פיננסיים שסווגו כזמינים למכירה, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד, ראה סעיף יג.1. להלן.

בכל תאריך דיווח, הקבוצה בוחנת האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

4. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה מוצג לפי שווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. השווי ההוגן נקבע על-ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות שימוש בטכניקות הערכה והנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. אם ניתן, נקבע השווי ההוגן בהתאם לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מעריכי השווי והנהלת הקבוצה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי הקבוצה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפוסה, חידושי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שתידרשנה לפיתוח עתידי, על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנדל"ן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

5. קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות

ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה ותחלואה ומשתנים נוספים כאמור בסעיף ה.1.ה) להלן. אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

6. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטואריות ועל הנחות המפורטות בבאור 38(5)ב') להלן לגבי ביטוח חיים וביטוח בריאות ובאור 38(5)ג') להלן לגבי ביטוח כללי.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לגבי ניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי בביטוח חיים ובביטוח בריאות ראה באור 38(5)ב') (5).

7. תביעות משפטיות

כנגד הקבוצה תלויות ועומדות תביעות משפטיות, תובענות ייצוגיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו נגד הקבוצה, הסתמכה הקבוצה על חוות דעת יועציה המשפטיים.

הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות התוצאות להיות שונות מהערכות אלה. ראה מידע נוסף בסעיף יט' ובאור 40(א) להלן.

בנוסף לתביעות האמורות, חשופה הקבוצה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הקבוצה במספר דרכים, בין היתר, באמצעות פניות לקוחות לגורמים בקבוצה ובמיוחד לממונה על פניות הציבור בקבוצה, באמצעות תלונות של לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד המפקח, ובאמצעות תביעות שאינן ייצוגיות המוגשות לבתי המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת הקבוצה, אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו, מסתמכת הקבוצה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני בו מצוי בירור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב בו טרם הוגשה התביעה.

8. הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות הטבה מוגדרות לאחר סיום העסקה נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוך בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית אם יחולו שינויים באומדנים אלו.

9. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים שטרם נוצלו, במידה וצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש אומדן של ההנהלה על מנת לקבוע האם ניתן להכיר בנכס מסים נדחים ואת סכום נכס המסים הנדחים שניתן להכיר בו וזאת בהתבסס על קיום, עיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

10. קביעת השווי ההוגן של עסקאות תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן של עסקאות תשלום מבוסס מניות נקבע באמצעות מודל תמחור אופציות. הנחות המודל כוללות את מחיר המניה, מחיר המימוש, תנודתיות צפויה, אורך החיים הצפוי, דיבידנד צפוי ושיעור ריבית חסרת סיכון. ראה מידע נוסף בסעיף יח. להלן.

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה של הדוחות הכספיים ומטבע הפעילות של החברה הינם ש"ח.

מטבע פעילות הוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת החברה ואת עסקאותיה. מטבע הפעילות, נקבע בנפרד עבור כל חברה בקבוצה, לרבות חברות כלולות, ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה.

כאשר מטבע הפעילות של חברה בקבוצה שונה ממטבע הפעילות של החברה, חברה זו מהווה פעילות חוץ שנתוני דוחותיה הכספיים מתורגמים לצורך הכללתם בדוחות הכספיים המאוחדים כדלקמן:

(א) נכסים והתחייבויות בכל תאריך דיווח (כולל מספרי השוואה) מתורגמים לפי שער סגירה של תאריך הדיווח הרלוונטי.

(ב) הכנסות והוצאות לתקופות המוצגות בדוח רווח והפסד (כולל מספרי השוואה) מתורגמות לפי שער חליפין ממוצעים בתקופות המוצגות; אולם, במקרים בהם חלו תנודות משמעותיות בשערי החליפין, הכנסות והוצאות מתורגמות לפי שער החליפין כפי שהיו במועד העסקאות עצמן.

(ג) הון מניות, קרנות הון ותנועות הונות אחרות מתורגמים לפי שער החליפין במועד התהוותם.

(ד) יתרת הרווח (הפסד) מתורגמת בהתבסס על יתרת הפתיחה שתורגמה לפי שער החליפין לאותו מועד ותנועות רלוונטיות מהותיות נוספות (כגון: דיבידנד) במשך התקופה שתורגמו כאמור בסעיפים (ב) ו-(ג) לעיל.

(ה) כל הפרשי התרגום שנוצרו נזקפים כרווח (הפסד) כולל אחר לסעיף נפרד בהון, בקרן הון "התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ".

הלוואות בינחברתיות בקבוצה, אשר אינן כוונה לסלקן והן אינן צפויות להיפרע בעתיד הנראה לעין, ולפיכך מהוות במהותן חלק מההשקעה בפעילות חוץ, מטופלות כחלק מההשקעה, כאשר הפרשי שער הנובעים מהלוואות אלו (בניכוי השפעת המס) נזקפים לאותו סעיף בהון, כאמור בסעיף (ה) לעיל.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ (המשך)

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה לראשונה בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה לראשונה, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער נזקפים לדוח רווח והפסד, למעט הפרשי שער בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה שאינם מכשירי חוב, הנזקפים לקרן הון עד למועד המימוש.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על-פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח, בהתאם לתנאי ההסכם. הפרשי הצמדה הנובעים מההתאמה כאמור נזקפים לדוח רווח והפסד.

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). שליטה מתקיימת כאשר לחברה יש כח השפעה על הישות המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה בישות המושקעת וכן היכולת להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהישות המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הבנות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הבנות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של החברה. יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין חברות הקבוצה בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

זכויות שאינן מקנות שליטה בגין חברת בנות מייצגות את ההון בחברות הבנות שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. הזכויות שאינן מקנות שליטה מוצגות בנפרד במסגרת ההון של החברה. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לחברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה.

מימוש החזקה בחברת בת ללא איבוד שליטה, מוכר כשינוי בהון. בעת מימוש החזקה בחברה בת תוך איבוד שליטה, החברה:

- גורעת את הנכסים (לרבות מוניטין) ואת ההתחייבויות של חברת הבת במלואם.
- גורעת את יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה.
- גורעת את ההתאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים שנזקפו להון העצמי.
- מכירה בשווי ההוגן של התמורה שהתקבלה.
- מכירה בשווי ההוגן של השקעה כלשהיא שנותרה.
- מסווגת מחדש את הרכיבים שהוכרו קודם לכן ברווח (הפסד) כולל אחר, באותו אופן שהיה נדרש אם החברה הבת היתה מממשת ישירות את הנכסים או ההתחייבויות הקשורים.
- מכירה בהפרש כלשהו שנוצר כרווח או הפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(א) הכרה בהכנסות - ראה סעיף כ. להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים:

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטוארית הממונה בחברה על ביטוח חיים (גב' רגינה חייקין F.I.L.AA). חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על-פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) התחייבויות בגין עסקי ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות צמודות למדד המשמשות כיסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך הדיווח לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן ההצמדה הינה חצי שנתית.

(ד) הנחיות המפקח בדבר התחייבויות לתשלום קצבה:

בחוזרים שפרסם המפקח בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים, נקבעו הוראות עדכניות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב העלייה בתוחלת החיים המצריכה מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי.

בהתאם לכך, ביצעה החברה השלמה מיידית של ההתחייבות, ככל שנדרש, בגין פוליסות לגביהן הקצבה בתשלום, כאשר המבוטח הגיע לגיל פרישה או בגין קבוצת פוליסות שאינה רווחית. לגבי פוליסות אחרות, בהן צפויה רווחיות, מתבצעת השלמת ההתחייבות, תוך הקבלה להכנסות הצפויות, לאורך חיי הפוליסה, ראה גם ביאור 38(5)ב' (6) להלן.

(ה) הוצאות רכישה נדחות:

(1) הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) הנמכרות החל מיום 1 בינואר, 1999 כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו נמחק במועד הביטול.

הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים בגין פוליסות שהופקו עד ליום 31 בדצמבר, 1998 מחושבות על-ידי האקטוארית הממונה, על בסיס שיטת "ניכוי הצילמר" לפי שיעורים מהפרמיה או מהסכום בסיכון בהתאם לתוכניות הביטוח השונות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ה) הוצאות רכישה נדחות: (המשך)

(2) בהתאם להוראות המפקח, האקטוארית הממונה בודקת מידי תקופת דיווח את ברות השבת ה-DAC בביטוח חיים ובריאות (סיעוד ומחלות קשות). הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מאז שנת 1999 מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, דמי ניהול צפויים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי האקטוארית הממונה בחברה מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

(1) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (Liability Adequacy Test):

האקטוארית הממונה בודקת מדי שנה כי סך סכום העתודה בניכוי הוצאות רכישה נדחות מספיק לכסות את התזרים העתידי הצפוי בגין תביעות, עמלות והוצאות בניכוי פרמיות והכנסות מהשקעות. התזרים נבדק לאחר ניכוי ביטולים צפויים ומהוון בריבית ריאלית חסרת סיכון בגין הפוליסות הקיימות, תחת הנחות סבירות. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות פרט ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. בבדיקת פוליסות פרט, הבדיקה נעשית ברמת המוצר או ביחד לפוליסות (לרבות הכיסויים שלהן) שהונפקו בתקופות שונות, לפי סוגי השתתפות וכן בנפרד לפוליסות ריסק יסודיות ובמקרה של פוליסות קולקטיביות, הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה והן נקבעות על-ידי האקטוארית הממונה מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיב הבודד ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של ניסיון זה.

(2) תביעות תלויות:

תביעות תלויות מחושבות באופן פרטני בהתאם להערכת מומחי החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח ולאור גורמי התפתחות צפויים על פי ניסיון העבר שנקבעו על ידי האקטוארית הממונה. חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות מחושב על פי ההסכמים שנחתמו עימם. ההוצאות העקיפות ליישוב תביעות אלו חושבו על ידי האקטוארית הממונה.

הפרשות לתשלומי גמלאות, הפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אובדן כושר עבודה, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), חושבו על ידי האקטוארית הממונה ונכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(ח) חוזי השקעה:

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, דמי הניהול הנגבים מהמבוטחים, תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(ט) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קבוצתי:

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה נזקף לסעיף פרמיות שהורווחו בדוח רווח והפסד.

2. ביטוח כללי

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ. להלן.

(ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות, תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות:

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חשוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - תקנות חישוב העתודות), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתם של האקטוארים הממונים.

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve) משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך הדיווח.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency) נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלויות הצפויות בגין חוזי הביטוח.

(3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

3.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי ענפים כאמור בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי עבור החברה, בוצע על-ידי האקטוארית הממונה על ביטוח כללי הגב' נעמה חשמונאי (F.I.L.A.A.) (אשתקד על ידי ד"ר אברהם לוונגליק (F.I.L.A.A.)), ובגין ההתחייבויות הביטוחיות (למעט ענף רכב חובה) של שומרה ביטוח, על-ידי מר ניר הרמתי שהינו נושא משרה בשומרה ביטוח. התחשיב האקטוארי בענף רכב חובה בשומרה ביטוח מבוצע על ידי ד"ר אברהם לוונגליק.

3.2 בענפי ביטוח המהווים 3% מהתביעות התלויות בשייר, שבהן קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית, נכללו התביעות התלויות הידועות בהתבסס על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין, מומחי החברה ומומחים חיצוניים שמטפלים בתביעות. ההערכות כוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול אשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים וכן בתוספת IBNER, ככל שנדרש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:
(המשך)

3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן: (המשך)

3.3 עודף הכנסות על הוצאות:

לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להמשך מספר שנים), כגון ענפי רכב חובה, חבויות, כלי טייס וכלי שייט וערבויות חוק מכר מחושב עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן - העודף או הצבירה).

העודף מחושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיית המפקח, על בסיס ההכנסות מפרמיות בניכוי הוצאות רכישה ותביעות, בתוספת הכנסות מהשקעות המחושבות לפי שיעור תשואה ריאלית של 3% לשנה (ללא תלות בתשואה בפועל על ההשקעות), בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום. העודף המצטבר עד למועד שחרורו משנת תחילת הביטוח בניכוי הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל, נכלל בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה. והגירעון, אם קיים, נזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד.

לעניין הנחיות לביטול שיטת העודף בענפים בהן קיימת הערכה אקטוארית החל מיום 31 בדצמבר, 2014, ראה באור 38(5)ג' (4) להלן.

3.4 שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בענפים שאינם סטטיסטיים נלקחים השיבובים בחשבון בעת הערכת הסיכון הכלול בתיקי התביעה על בסיס פרטני.

3.5 להערכת הקבוצה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי וכוללות הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות המיוחסות לרכישת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

ו) עסקים המתקבלים מהמאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן - הפול), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף) וסוכנויות חיתום, נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך הדיווח בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות החברה ושומרה ביטוח בהם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות

- (א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ. להלן.
- (ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות:

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי משנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על ידי האקטואר הממונה בחברה (ד"ר אברהם לוונגליק F.I.L.A.A שהינו נושא משרה בחברה), למעט בענפי מחלות קשות וביטוח סיעודי, בהם מתבצעת הערכה האקטוארית על ידי האקטוארית הממונה בביטוח חיים.

ההתחייבויות כוללות במידת הצורך, הפרשה בגין הפסד צפוי בברוטו ובשייר (פרמיה בחסר), המחושבת על בסיס הערכה אקטוארית על בסיס אומדן תזרים מזומנים בגין הכיסוי.

(ג) הוצאות רכישה נדחות:

הוצאות רכישה נדחות בביטוח בריאות כוללות עמלות לסוכנים ולמפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות, בקשר לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC בביטוח בריאות (מחלות ואשפוז) מחושב על פוליסות שנמכרו החל משנת 2005 ומופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ- 6 שנים ובביטוחי בריאות ארוכי טווח (סיעוד ומחלות קשות) לא יותר מ- 15 שנים. בפוליסות שבוטלו ה-DAC נמחק במועד הביטול.

מידי שנה בודק האקטואר הממונה את ברות ההשבה של ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי הביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על ידי האקטואר הממונה מידי שנה על פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

(ד) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות (Liability Adequacy Test):

האקטואר הממונה בודק מדי שנה כי סך סכום העתודה בניכוי הוצאות רכישה נדחות מספיק לכסות את התזרים העתידי הצפוי בגין תביעות, עמלות והוצאות בניכוי פרמיות והכנסות מהשקעות. התזרים נבדק לאחר ניכוי ביטולים צפויים ומהוון בריבית ריאלית חסרת סיכון בגין הפוליסות הקיימות, תחת הנחות סבירות. הבדיקה נעשית ברמת המוצר בהתאם להנחיות המפקח.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה והן נקבעות על-ידי האקטוארית הממונה מדי שנה על-פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיב הבודד ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של ניסיון זה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות (המשך)

(ה) תביעות תלויות

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן ההפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

(ו) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבוטחים בביטוח קבוצתי:

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה נזקף לסעיף פרמיות שהורווחו בדוח רווח והפסד.

1. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו ואשראי ספקים וזכאים אחרים.

ההכרה הראשונית במכשירים פיננסיים שאינם נגזרים הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד בתוספת כל עלויות העסקה הישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים כמפורט בהמשך.

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנים להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופים לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואינם מוגבלים בשעבוד.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים, אשר יועדו כזמינים למכירה או שאינם מסווגים לאחת משתי הקבוצות: נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד או הלוואות וחייבים. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים פיננסיים זמינים למכירה נמדדים לפי השווי הוגן. רווחים או הפסדים כתוצאה מהתאמות שווי הוגן, למעט בגין ריבית והפרשי שער המתייחסים למכשירי חוב ודיבידנד ממכשיר הוני, אשר נזקפים לרווח והפסד לסעיף רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון, נזקפים כרווח (הפסד) כולל אחר לקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. במועד גריעת ההשקעה או במקרה של ירידת ערך, הרווח או הפסד כולל אחר שהוכר בעבר, נזקף לדוח רווח והפסד.

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

מכשיר פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים, בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם סחירים בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות וחייבים נמדדים לפי העלות המופחתת לפי שיטת הריבית האפקטיבית תוך התחשבות בעלויות עסקה ובניכוי הפרשות לירידת ערך.

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן; עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

3. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

4. ייעוד הנכסים הפיננסיים

הקבוצה קיבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן:

(א) נכסים של החברה הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

מרבית נכסים אלו, הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי עיוות חשבונאי של הצגת נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (וועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

חלק ממכשירי החוב הלא סחירים, הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות, אשר נרכשו בשנת 2009, סווגו כהלוואות וחייבים, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, כמתאפשר על פי הוראת שעה שפרסם המפקח.

תיקי ההשקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות כוללים השקעות בשותפויות המחזיקות בנכסי נדל"ן בחו"ל, אשר בהן יש לחברה השפעה מהותית כהגדרתה ב- IAS 28. השקעות אלה נמדדות לפי שוויין ההוגן ומוצגות כהשקעות פיננסיות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

4. ייעוד הנכסים הפיננסיים (המשך)

(ב) נכסים של החברה ושל חברת ביטוח מאוחדת שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטר)

(1) נכסים שאינם סחירים, שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסי חוב שאינם סחירים הכוללים אגרות חוב מיועדות (אג"ח ח"צ), אגרות חוב בלתי סחירות אחרות, תעודות מסחריות, פקדונות בבנקים והלוואות, סווגו כהלוואות וחייבים. מניות שאינן סחירות סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

(2) נכסים סחירים שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסי חוב ומניות סחירים סווגו לקבוצת נכסים פיננסיים זמינים למכירה, למעט מלוות קצרי מועד ממשלתיות אשר יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

(3) נגזרים ומכשירים פיננסיים הכוללים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם

נכסים אלו, סחירים ושאינם סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

(4) נכסים פיננסיים שהועברו אל החברה מחברה אחת שאינה חברת ביטוח

נכסים פיננסיים כאמור בסעיפים 1 ו-2 לעיל, אשר הועברו אל החברה מחברה אחת שאינה חברת ביטוח, מסווגים בחברה בקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת בהתאם לסיווגם המקורי בחברה המעבירה כאמור בסעיף ג' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

5. התחייבויות פיננסיות

א. התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

כתבי התחייבות, שטרי הון ואשראי נושאי ריבית מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן בניכוי עלויות עסקה מיוחסות ישירות (לדוגמה, עלויות גיוס הלוואה). לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות ואשראי נושאי ריבית מוצגים לפי עלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית הלוקחת בחשבון גם את עלויות העסקה המיוחסות ישירות.

ב. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד מתייחסות לנגזרים המיועדים עם ההכרה הראשונית בהם, להיות מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

ג. התחייבויות בגין ערבויות פיננסיות

ההתחייבויות בגין ערבויות פיננסיות מוכרות לראשונה לפי השווי ההוגן תוך התחשבות גם בעלויות עסקה ישירות המיוחסות למתן הערבות. לאחר ההכרה הראשונית, ההתחייבות נמדדת לפי הסכום הגבוה מבין הסכום שהוכר לראשונה (בניכוי הפחתה מתאימה על פני תקופת הערבות) והאומדן לסכום שנדרש להכיר בו לתאריך הדיווח על פי IAS 37 בהתאם להסכם הערבות.

6. גרעת מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי מזומנים מהנכס הפיננסי; או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או נוטלת על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד שלישי, ללא עיכוב משמעותי, ובנוסף העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים לנכס או לא העבירה ולא הותירה בידיה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים לנכס אך העבירה את השליטה על הנכס.

התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב (הקבוצה):

- פורע את ההתחייבות על-ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או
- משוחרר משפטית מההתחייבות.

7. לעניין ירידת ערך נכסים פיננסיים, ראה סעיף יג.1. להלן.

ז. רכוש קבוע

1. הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המתייחס, מהוונת כחלק מעלות ציוד זה.

עלות נכס בהקמה כוללת את עלות החומרים, עלויות אשראי וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב כך שיוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. רכוש קבוע (המשך)

2. עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בפריט תזרום אל הקבוצה וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

3. פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע.

שיעורי הפחת בהם נעשה שימוש בתקופה השוטפת ובתקופות ההשוואתיות הינו כדלקמן:

בניינים (למעט מרכיב הקרקע)	4%
שיפורים במושכר	לאורך תקופת השכירות כולל תקופת האופציה
כלי רכב	15%
מחשבים וציוד היקפי	25%-33%
ריהוט וציוד משרדי	6%-15%

אורך החיים השימושיים נבחן לפחות פעם בשנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא מהמועד שבו בוצע השינוי.

הפחתת הנכסים מופסקת כמוקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע. נכס נגרע מהדוחות הכספיים במועד המכירה או כאשר לא צפויות עוד הטבות כלכליות מהשימוש בנכס. רווח או הפסד מגריעת הנכס (המחושב כהפרש בין התמורה נטו מהגריעה והעלות המופחתת בדוחות הכספיים) נכלל בדוח רווח והפסד בתקופה בה נגרע הנכס.

4. שינוי ייעוד

העברת נכס מרכוש קבוע לנדל"ן להשקעה מתבצעת כאשר יש שינוי בייעוד, כגון הפסקת שימוש בנכס על-ידי הבעלים או הסכם שכירות תפעולית עם צד שלישי.

העברת נכס מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע מתבצעת כאשר יש שינוי בייעוד, כגון התחלת שימוש בנכס על-ידי הבעלים.

העלות של הנכס המועבר מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע הוא השווי ההוגן במועד המעבר.

ח. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הינו נדל"ן (קרקע, מבנה או שניהם) המוחזק על ידי הבעלים לצורך הפקת דמי שכירות או לשם עליית ערך, או שתיהן.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי שווי הוגן, אשר משקף את תנאי השוק במועד הדיווח, בניכוי היטלים עתידיים. רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה, נזקפים לרווח או הפסד במועד התהוותם. נדל"ן להשקעה אינו מופחת באופן שיטתי.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכת שווי שמבוצעת על-ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים. ראה באור 9 ב' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. חכירות

המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב-17 IAS;

1. חכירה מימונית

בחכירה מימונית, הועברו לקבוצה באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לשימוש בנכס החכור. הנכס החכור נמדד בתחילת תקופת החכירה לפי הנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס החכור או הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים ולאחר מכן מופחת לאורך תקופת החיים השימושיים שלו או תקופת החכירה, הקצרה מבין השתיים.

2. חכירה תפעולית

הסכמי חכירה, בהם לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בשימוש בנכס החכור, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה בדוח רווח והפסד באופן שוטף על פני תקופת החכירה.

י. השקעות בחברות כלולות

חברות כלולות הינן חברות שלקבוצה יש השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן, אך לא הושגה בהן שליטה.

ההשקעה בחברות כלולות מטופלת על פי שיטת השווי המאזני. לפי שיטת השווי המאזני, ההשקעה בחברות הכלולות מוצגת בדוח על המצב הכספי לפי עלות בתוספת שינויים שלאחר הרכישה בחלק הקבוצה בנכסים נטו, לרבות רווח (הפסד) כולל אחר של החברות הכלולות.

השקעות בשותפויות אשר לקבוצה יש השפעה מהותית בהן, ובוצעו בתיקי ההשקעות של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות, טופלו כהשקעות פיננסיות ונמדדו לפי שוויין ההוגן (ראה גם סעיף 4.4.1 לעיל).

שיטת השווי המאזני מיושמת עד למועד איבוד ההשפעה המהותית, ומאותו מועד מטופלת ההשקעה כנכס פיננסי בהתאם להוראות IAS 39. במועד איבוד ההשפעה המהותית, מודדת הקבוצה את ההשקעה שנותרה בשווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן של ההשקעה הנותרת בתוספת התמורה שהתקבלה ממימוש חלק מההשקעה ובין הערך בספרים של ההשקעה במועד המימוש, נזקף לדוח רווח והפסד. כמו כן, במועד זה מסווגת הקבוצה מחדש סכומים מצטברים שהוכרו קודם לכן ברווח כולל אחר, באותו אופן שהיה נדרש אם החברה הכלולה היתה מממשת ישירות את הנכסים או ההתחייבויות הקשורים.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הכלולות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של הקבוצה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. צירופי עסקים ומוניטין

צירופי עסקים מטופלים בשיטת הרכישה. עלות הרכישה נמדדת על פי השווי ההוגן של התמורה שהועברה במועד הרכישה בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה בנרכשת.

עלויות רכישה ישירות נזקפות בעת התהוותן לדוח רווח והפסד.

מוניטין נמדד לראשונה לפי העלות, שהינה ההפרש בין תמורת הרכישה והזכויות שאינן מקנות שליטה לבין הסכום נטו של הנכסים המזוהים שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו. אם סכום המוניטין שהתקבל הינו שלילי, החברה מכירה ברווח שנוצר במועד הרכישה.

באשר לבחינת ירידת ערך של מוניטין, מוניטין שנרכש בצירוף עסקים, נבחן ומיוחס ליחידות מניבות המזומנים אשר אליהן הוקצה.

יב. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נכללים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים בלתי מוחשיים מוצגים על-פי עלותם בניכוי הפחתה מצטברת ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מדי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך (ראה גם סעיף יג.4. להלן). אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מדי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי, ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך ומופחת הנכס באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים השימושיים שלו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם על בסיס שיטת הקו הישר ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על כך שקיימת לגביהם ירידת ערך. תקופת הפחתה ושיטת הפחתה של נכס בלתי מוחשי עם אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

1. עלויות פיתוח תוכנה

הוצאות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח, ולקבוצה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. הוצאה שהוונה כוללת שכר עבודה ישיר שניתן לייחסו ישירות להכנת הנכס לשימושו המיועד. הוצאות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

2. תוכנות

נכסי הקבוצה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ב. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

3. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

4. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים, פרט למוניטין, מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו כדלקמן:

(א) עודף עלות המיוחס לתיק ביטוח נרכש מופחת על פני 5 שנים, עודף עלות המיוחס לקשרי סוכנים של סוכנות ביטוח מאוחדת מופחת על פני 10-20 שנים ועודף עלות המיוחס לשם מסחרי מופחת על פני 6 שנים.

(ב) עודף עלות שנוצר ברכישתה של מבטחים פנסיה והמיוחס לתיק לקוחות מופחת על פני 20 שנים.

(ג) תוכנות - מופחתות בקו ישר על פני 4-8 שנים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

י.ג. ירידת ערך והפרשות לחובות מסופקים

הקבוצה בוחנת בכל תאריך דיווח אם קיימת ירידת ערך כמפורט להלן:

1. השקעות פיננסיות

א. נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת

ראיה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה.

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים ברמת הנכס הבודד.

במידה וקיימת ראיה אובייקטיבית כי צפוי הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בספרים והערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי.

בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. ירידת ערך והפרשות לחובות מסופקים (המשך)

1. השקעות פיננסיות (המשך)

ב. נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הראיה לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, כוללת ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן של הנכס מתחת לעלותו וכן בחינת שינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר. הבחינה של ירידה משמעותית או מתמשכת, תלויה בנסיבות בכל תאריך דיווח, כאשר, במסגרת הבחינה, מובאות בחשבון התנודתיות ההיסטורית בשווי ההוגן וכן קיומה של ירידה בשווי ההוגן בשיעור כולל של 20% ומעלה או ירידת ערך הנמשכת לאורך תקופה העולה על שנה. כאשר קיימת ראייה לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לרווח כולל אחר, מסווג מחדש לרווח והפסד. בתקופות עוקבות, ביטול הפסד מירידת ערך אינו נזקף לרווח והפסד אלא נזקף לרווח כולל אחר.

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירי חוב, כוללות אירוע אחד או יותר שהשפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההשקעה. כאשר קיימת ראייה לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לרווח כולל אחר, הנמדד כהפרש בין עלות הרכישה (בניכוי תשלומי קרן, הפחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית והפסדים קודמים מירידת ערך) לבין השווי ההוגן, מוכר כהפסד מירידת ערך בדוח רווח והפסד. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך שיוחס למכשיר חוב מבוטל כאשר ניתן ליחס באופן אובייקטיבי את העלייה בשווי ההוגן לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

2. ביטוח משנה

א. ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה וכלפי שומרה ביטוח אינן משחררות אותן מהתחייבויותיהן כלפי המבוטחים על-פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על-פי חוזה ביטוח המשנה, עלול לגרום לחברה ולשומרה ביטוח הפסדים.

ב. החברה ושומרה ביטוח מבצעות הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבות החברה ושומרה ביטוח, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבות החברה ושומרה ביטוח בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (סיום התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגביה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגבייה מחושבת בהתאם לגיל החוב ובנוסף נקבעת באופן ספציפי בגין חובות שלדעת ההנהלה גבייתם מוטלת בספק.

4. נכסים שאינם פיננסיים

החברה בוחנת אפשרות לירידת ערך של נכסים שאינם פיננסיים (למעט הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה ונכסי מס נדחים), כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בספרים אינה בר-השבה. במקרים בהם יתרת הנכסים הלא פיננסיים בספרים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לשווי בר-ההשבה שלהם. השווי בר-ההשבה הוא הגבוה מבין מחיר המכירה, נטו ושווי שימוש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. ירידת ערך והפרשות לחובות מסופקים (המשך)

4. נכסים שאינם פיננסיים (המשך)

השווי בר-ההשבה הוא הגבוה מבין מחיר המכירה, נטו ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הוצאות הנהלה וכלליות.

הקריטריונים הייחודיים להלן מיושמים בבחינת ירידת ערך של הנכסים הספציפיים הבאים:

חברות כלולות

החברה קובעת, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, אם יש צורך להכיר בהפסד נוסף בגין ירידת ערך של ההשקעות בחברות כלולות. החברה קובעת בכל תאריך דיווח אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה. במידה ויש צורך בכך, מוכר הפסד מירידת ערך, בסכום ההפרש בין סכום בר ההשבה של ההשקעה בחברה הכלולה לבין ערכה בדוחות הכספיים. סכום בר ההשבה הינו הגבוה מבין שווי הוגן ושווי שימוש המחושב בהתבסס על הערכת שווי של תזרימי המזומנים נטו שמפיקה החברה הכלולה. ההפסד מירידת ערך נזקף לדוח רווח והפסד בסעיף חלק ברווחי חברות כלולות, נטו.

ד. פעילות המיועדת לחלוקה לבעלים

נכסים מסווגים כמיועדים לחלוקה לבעלים, כאשר יישובם ייעשה באמצעות חלוקה לבעלים ולא באמצעות שימוש מתמשך. האמור מתקיים כאשר הנכסים זמינים לחלוקה מיידית במצבם הנוכחי, והחלוקה לבעלים צפויה, ברמת ודאות גבוהה ביותר, להסתיים בתוך שנה ממועד הסיווג. נכסים אלה מוצגים בנפרד בדוח על המצב הכספי, לפי הנמוך מבין ערכם בדוחות הכספיים ושוויים ההוגן. במקביל, התחייבויות המתייחסות לנכסים אלה מוצגות בנפרד בדוח על המצב הכספי באופן דומה. בהתאמה, פריטי רווח והפסד המתייחסים לפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים מוצגים בסעיף נפרד נטו ממס כפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים.

ט. מדידת שווי הוגן

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהעדף שוק עיקרי, בשוק הכדאי ביותר.

השווי ההוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשותפים בשוק ישתמשו בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשותפים בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

הקבוצה משתמשת בטכניקות הערכה שמתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים הניתנים לצפייה ומיזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, ראה באור 13 ז'.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. מדידת שווי הוגן (המשך)

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם, מחולקים לקטגוריות בתוך מדרג השווי ההוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה:

- רמה 1- מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2- נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1, אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3- נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

טז. הון מניות

עלויות המתייחסות ישירות להנפקת מניות מוצגות כהפחתה מההון.

יז. התחייבויות בשל הטבות לעובדים

1. הטבות לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר צפויות להיות מסולקות במלואן תוך שנה מתום תקופת הדיווח השנתית, בה העובדים סיפקו את השירות המתייחס והן כוללות משכורות, ימי חופשה, הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

בקבוצה קיימות מספר תוכניות הטבה לאחר העסקה. התוכניות ממומנות בדרך כלל על-ידי הפקדות בחברות ביטוח ובקרנות פנסיה (להלן - נכסי תוכנית).

תוכניות הפקדה מוגדרת

בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, משלמת הקבוצה באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים, גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הפקדות הקבוצה בתוכניות הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד.

בנוסף, לקבוצה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין, אשר לפיו זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית של אגרות חוב ממשלתיות, אשר מועד פרעון דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

הקבוצה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הינם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי הקבוצה ולא ניתן לשלם ישירות לקבוצה.

מרכיב הפיצויים בפוליסות שהופקו על-ידי החברה אינו מהווה נכסי תוכנית ומקוזז מההתחייבויות בגין חוזי הביטוח.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות ההטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית.

מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח והפסד בתקופה בה הם נוצרו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יז. התחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

3. הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך

ההתחייבות נטו של הקבוצה בגין הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב ממשלתיות שהמטבע שלהן ומועד הפירעון שלהן דומים לתנאי המחויבויות של הקבוצה.

יח. עסקאות תשלומים מבוססי מניות

(1) עסקאות המסולקות במכשירים הוניים

עלות תוכנית הקצאת מניות שהוענקו למנכ"ל החברה האם (לשעבר מנכ"ל החברה) נמדדה לפי השווי ההוגן במועד ההענקה של המכשירים ההוניים שהוענקו.

עלות תוכנית ההקצאה מוכרת ברווח והפסד כהוצאת שכר יחד עם גידול מקביל בהון על פני התקופה שבה תנאי השירות מתקיימים, ומסתיימת במועד שבו מנכ"ל החברה האם זכאי לגמול (להלן - תקופת ההבשלה). ההוצאה המצטברת המוכרת בגין תוכנית ההקצאה בכל מועד דיווח עד למועד ההבשלה, משקפת את מידת חלוף תקופת ההבשלה ואת האומדן הטוב ביותר לגבי מספר המכשירים ההוניים שיבשילו בסופו של דבר.

(2) עסקאות המסולקות במזומן

עלות עסקה המסולקת במזומן נמדדת לפי השווי ההוגן במועד ההענקה באמצעות שימוש במודל תמחור מקובל, ראה פרטים נוספים בבאור 34. השווי ההוגן מוכר כהוצאה על פני תקופת ההבשלה ובמקביל מוכרת התחייבות. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח לפי השווי ההוגן עד לסילוקה, כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

יט. הפרשות

הפרשה בהתאם ל- IAS 37 מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי יידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות.

הפרשה בגין תביעות משפטיות מוכרת כאשר לקבוצה מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, ויותר סביר מאשר לא כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן.

כ. הכרה בהכנסה

1. פרמיות:

(א) פרמיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.
ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים ברווחים בפוליסות מנוכה מהפרמיות.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה אך לא לפני תחילת תקופת הביטוח הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות בענף דירות המבוטחות כבטוחה למשכנתא נרשמות כהכנסה בהגיע מועד גבייתן (מדי חודש).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. הכרה בהכנסה (המשך)

1. פרמיות: (המשך)

(ב) (המשך)

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמות כהכנסות מראש.

דוחות התפוקה החודשיים, בעיקר בענפי רכב רכוש ודירות, כוללים חידושים אוטומטיים של פוליסות שמועד החידוש שלהן הגיע.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים, על בסיס ההסכמים שבתוקף.

2. דמי ניהול:

דמי ניהול בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על בסיס התשואה וצבירת החיסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.

דמי הניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:

פוליסות שנמכרות החל מ-1 בינואר, 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.
 בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר, 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החיסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה- 1 בינואר ועד ה- 31 בדצמבר) בניכוי דמי הניהול הקבועים. ניתן לגבות רק דמי ניהול משתנים חיוביים ובניכוי סכומים שליליים שנצברו בשנים קודמות.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנגבו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצע בגינה הקטנה של דמי ניהול במהלך השנה השוטפת, תנוכה לצורך חישוב דמי הניהול המשתנים מתשואה חיובית בשנה העוקבת.

לעניין דמי הניהול אשר נגבים בביטוח חיים החל מיום 1 בינואר, 2013, ראה באור 28 ב' להלן.

3. עמלות:

הכנסות מעמלות בסוכנויות ביטוח מאוחדות נזקפות בעת התהוותן.

הכנסות מעמלות ממבטחי משנה נזקפות במועד הזכאות לקבלתן, בהתאם להסכמים עם מבטחי המשנה.

כא. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבידנדים, רווחים (הפסדים) נטו ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה והפסדים שהועברו לרווח והפסד בגין ירידות ערך קבועות, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, שינויים בשווי ההוגן של נגזרים המוצגים כהתחייבויות פיננסיות, הפסדים מירידות ערך קבועות בנכסי חוב שאינם סחירים, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ בגין נכסי חוב ושינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כא. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון (המשך)

רווחים (הפסדים) ממימוש השקעות מחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של ההשקעות הפיננסיות מרווחים בנטו.

הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לחברה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, יוכר הדיבידנד כהכנסה ביום האקס.

הכנסות מדמי שכירות מוכרות לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין התחייבויות פיננסיות וריבית והפרשי שער על פקדונות ויתרות מבטחי משנה.

כב. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות, הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, להוצאות הקשורות ברכישה, הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של הקבוצה, המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

כג. מסים על הכנסה

הוצאות מסים על הכנסה כוללות מסים שוטפים ונדחים. הוצאות מסים על הכנסה נזקפות לדוח רווח והפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות הנדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצרכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

בכל תאריך דיווח, נבחנים נכסי מסים נדחים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים. הפרשים זמניים בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי, מוכר נכס מס נדחה.

מסים נדחים מחושבים במקרים בהם חלוקת דיבידנד לחברה על ידי חברות מוחזקות כרוכה בחבות מס נוספת.

מסים נדחים מחושבים במקרים בהם חלוקת דיבידנד לחברה על ידי חברות מוחזקות כרוכה בחבות מס נוספת.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית לקיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה יישות החייבת במס.

כד. רווח למניה

רווח למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח המיוחס לבעלי המניות של החברה במספר המניות הרגילות המשוקלל הקיים בפועל במהלך התקופה. חלקה של החברה ברווחי חברות מוחזקות מחושב לפי חלקה ברווח למניה של אותן חברות מוחזקות מוכפל במספר המניות המוחזקות על ידי החברה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כה. עלויות אשראי

הקבוצה מהוונת עלויות אשראי הקשורות ברכישה, הקמה או ייצור נכסים כשירים. נכס כשיר הינו נכס אשר נדרשת תקופת זמן משמעותית להכנתו לשימוש המיועד או מכירתו והוא כולל רכוש קבוע ותוכנות מחשב.

היוון עלויות האשראי מתחיל במועד שבו הוצאו עלויות בגין הנכס עצמו, התחילו הפעולות להכנת הנכס ונצברו עלויות אשראי, ומסתיים כאשר הושלמו מהותית כל הפעולות להכנת הנכס הכשיר לשימוש המיועד או למכירתו.

כו. שינוי במדיניות החשבונאית

1. IAS 19 (המתקן) - הטבות עובד

בחודש יוני 2011 פרסם ה-IASB את IAS 19 (מתקן) שנדרש ליישמו החל מ-1 בינואר, 2013. עיקרי התיקונים שנכללו בתקן והינם רלוונטיים לקבוצה הם:

- רווחים והפסדים אקטואריים בגין הטבות לאחר סיום העסקה, יוכרו במסגרת רווח כולל אחר עם היווצרותם ולא ייזקפו לרווח או הפסד לעולם.
- תשואת נכסי התוכנית תוכר ברווח או הפסד בהתבסס על שיעור היוון שמשמש למדידת ההתחייבויות בשל הטבות לעובדים, ללא קשר לתוצאה בפועל של תיק ההשקעות.
- האבחנה בין הטבות עובד לזמן קצר לבין הטבות עובד לטווח ארוך תתבסס על מועד הסילוק הצפוי ולא על המועד שבו קמה זכאות העובד להטבות.

החל מ-1 בינואר, 2013 שינתה הקבוצה את המדיניות החשבונאית שלה ויישמה לראשונה את IAS 19 המתקן. השינויים נעשו בדרך של יישום למפרע בהתאם ל-IAS 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, ולפיכך מוצג מחדש מידע כספי של התקופות הקודמות.

להלן השפעת השינוי במדיניות החשבונאית כתוצאה מהיישום לראשונה של IAS 19 המתקן על הדוחות הכספיים המאוחדים:

בדוחות מאוחדים על המצב הכספי - לא היתה השפעה.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012

כפי שדווח בעבר	השפעת IAS 19 המתקן	כמוצג בדוחות כספיים אלו אלפי ש"ח (למעט רווח נקי למניה)
5,322,827	(1,206)	5,321,621
905,644	(3,185)	902,459
377,129	(3,378)	373,751
20,264	2,749	23,013
200,525	5,020	205,545
0.86	0.02	0.88
-	(7,769)	(7,769)
-	(2,749)	(2,749)
144,822	(5,020)	139,802
345,347	-	345,347

בדוחות מאוחדים על רווח או הפסד:
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 מסים על ההכנסה
 רווח נקי
 רווח נקי למניה (בש"ח)

בדוחות מאוחדים על הרווח הכולל:
 הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
 הטבת מס
 רווח כולל אחר, נטו
 רווח כולל

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כו. שינוי במדיניות החשבונאית (המשך)

1. IAS 19 (המתקון) - הטבות עובד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011

כפי שדווח בעבר	השפעת IAS 19 המתקון	כמוצג בדוחות כספיים אלו
אלפי ש"ח (למעט רווח נקי למניה)		
406,668	(1,088)	405,580
16,458	331	16,789
57,153	(12)	57,141
53,313	745	54,058
(0.02)	-	(0.02)
בדוחות מאוחדים על רווח או הפסד:		
הוצאות הנהלה וכלליות		
מסים על ההכנסה		
רווח נקי מפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים		
רווח נקי		
הפסד למניה (בש"ח)		
בדוחות מאוחדים על הרווח הכולל:		
הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת		
הטבת מס		
רווח כולל אחר בגין פעילות המיועדת לחלוקה לבעלים		
הפסד כולל אחר, נטו		
הפסד כולל		

2. תיקון ל- IAS 1 - הצגת דוחות כספיים, בדבר הצגת פריטי רווח כולל אחר

התיקון שינה את אופן ההצגה של פריטי רווח כולל אחר בדוחות הכספיים, כך שפריטי רווח כולל אחר אשר, לאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, יועברו לרווח והפסד, מוצגים בנפרד מפריטי רווח כולל אחר שלעולם לא יועברו לרווח והפסד.

3. IFRS 13 - מדידת שווי הוגן

כתוצאה מיישום IFRS 13, כללה החברה את הגילויים הנדרשים המתייחסים לשווי ההוגן של נכסים והתחייבויות.

כו. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם

1. תיקונים ל- IAS 32 - מכשירים פיננסיים: הצגה, בדבר קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות

ה- IASB פרסם תיקונים ל- IAS 32 (להלן - התיקונים ל- IAS 32) בנושא קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות. התיקונים ל- IAS 32 מבהירים, בין היתר, את משמעות המונח "קיימת באופן מיידי זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז" (להלן - הזכות לקזז). התיקונים ל- IAS 32 קובעים, בין היתר, כי הזכות לקזז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית לא רק במהלך העסקים הרגיל של הצדדים לחוזה אלא גם במקרה של פשיטת רגל או חדלות פירעון של אחד הצדדים. כמו כן, התיקונים ל- IAS 32 קובעים שעל מנת שהזכות לקזז תהיה קיימת באופן מיידי, אסור שהיא תהיה תלויה באירוע עתידי או שיהיו פרקי זמן שבהם היא לא תחול, או שיהיו אירועים שיגרמו לפקיעתה.

התיקונים ל- IAS 32 ייושמו למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2014. אימוץ מוקדם אפשרי.

להערכת החברה, לתיקונים ל- IAS 32 לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כז. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

2. IFRS 9 - מכשירים פיננסיים

א. IASB פרסם את החלק הראשון בשלב הראשון (phase 1) של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, כחלק מפרוייקט החלפת IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן - התקן) מתמקד בעיקר בסיווג ובמדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39.

התקן קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים (כולל מכשירים משולבים שבהם החוזה המארח הוא נכס פיננסי) יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.

- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסויימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

למרות האמור לעיל, חברה יכולה, בעת ההכרה לראשונה, לייעד מכשיר חוב אשר עונה על שני התנאים האמורים לשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם עשות כן מבטלת או מפחיתה משמעותית חוסר סימטריות במדידה או בהכרה שהייתה נגרמת אלמלא כן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. כאשר חברה משנה את המודל העסקי שלה לניהול נכסיה הפיננסיים, עליה לסווג מחדש את כל המכשירים הפיננסיים המושפעים משינוי המודל העסקי על מנת לשקף שינוי זה. בכל יתר הנסיבות, אין לבצע סיווג מחדש של המכשירים הפיננסיים.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוגניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת המדיניות החשבונאית לגבי כל מכשיר ומכשיר (סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר לא יועברו לאחר מכן לרווח או הפסד). אם מדובר במכשירים הוגניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

לתקן לא נקבע מועד יישום מנדטורי על ידי ה-IASB. אימוץ מוקדם אפשרי. אימוץ לראשונה ייעשה למפרע תוך מתן גילוי נדרש או הצגה מחדש של מספרי ההשוואה, בכפוף להקלות המפורטות בתקן.

ב. פורסמו תיקונים בנושא גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות (phase 2). לפי הוראות התיקונים, יש להמשיך וליישם את הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן (ייעוד לשווי הוגן דרך רווח או הפסד). כלומר, הוראות הסיווג והמדידה של IAS 39 ימשיכו לחול על התחייבויות פיננסיות שמוחזקות למסחר ועל התחייבויות פיננסיות שנמדדות בעלות מופחתת.

לפי התיקונים, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות שמיחוס לשינויים בסיכון האשראי ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד. אם זקיפת השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות, שנגרם כתוצאה משינויים בסיכון האשראי, לרווח כולל אחר ייצור חוסר סימטריה חשבונאית ברווח או הפסד, אזי גם אותו שינוי ייזקף לרווח או הפסד ולא לרווח כולל אחר.

לתיקונים לא נקבע מועד יישום מנדטורי על ידי ה-IASB. אימוץ מוקדם אפשרי, בתנאי שהחברה מיישמת גם את הוראות התקן בנוגע לסיווג ומדידה של נכסים פיננסיים (שלב הנכסים). אימוץ לראשונה של התיקונים ייעשה למפרע תוך מתן גילוי נדרש או הצגה מחדש של מספרי ההשוואה, בכפוף להקלות המצוינות בתיקונים.

החברה בוחנת את ההשפעה האפשרית של התקן, אך אין ביכולתה, בשלב זה, לאמוד את השפעתו, אם בכלל, על הדוחות הכספיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כז. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

3. תיקונים ל- IAS 36 - ירידת ערך נכסים

במאי 2013 פרסם ה-IASB תיקונים ל- IAS 36 - ירידת ערך נכסים (להלן - התיקונים) העוסקים בדרישות גילוי בדבר שווי הוגן בניכוי עלויות למכירה של נכסים. התיקונים כוללים דרישות גילוי נוספות בדבר הסכום בר השבחה והשווי ההוגן. הגילוי הנוסף יכלול גילוי למדרג השווי ההוגן, לטכניקות ההערכה ולשינויים בהן, לשיעורי ההיוון ולהנחות המרכזיות שבבסיס הערכת השווי.

התיקונים ייכנסו לתוקף החל מתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2014. אימוץ מוקדם אפשרי.

הגילויים המתאימים ייכללו בדוחות הכספיים של החברה עם אימוץ התיקונים לראשונה.

4. פרשנות מספר 21 של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC 21) - היטלים

במאי 2013 פרסם ה-IASB את פרשנות מספר 21 של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC 21) (להלן - הפרשנות) בדבר היטלים המוטלים על ידי מוסדות ממשלה באמצעות חקיקה. על פי הפרשנות, התחייבות לתשלום היטל תוכר רק בעת קרות האירוע היוצר את המחויבות לתשלום.

הפרשנות תיכנס לתוקף החל מתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2014. אימוץ מוקדם אפשרי. להערכת החברה, לפרשנות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

5. תיקון ל- IAS 19 בדבר הטיפול בהפקדות הקשורות לשירות

ה-IASB פרסם תיקון לדרישות הקיימות ב- IAS 19 בדבר הפקדות המבוצעות על ידי עובדים או צדדים שלישיים הקשורות לשירות (להלן - התיקון).

לפי התיקון, במידה ואין קשר בין סכום ההפקדות לבין מספר שנות השירות (כגון מקרים בהם ההפקדות מחושבות כאחוז קבוע משכר העובד, ההפקדות הן בסכום קבוע לאורך תקופת השירות או ההפקדות נקבעות לפי גיל העובד), ניתן להכיר בהפקדות אלו כקיטון מעלות השירות, בתקופה שבה ניתן השירות הקשור, במקום לייחסן לתקופות השירות.

כאשר ההפקדות תלויות במספר השנים בהן ניתן השירות, יש להקצות את אותן הפקדות לתקופות השירות תוך שימוש באותה שיטת ייחוס הנדרשת על פי IAS 19.70 בדבר ייחוס הטבה לתקופות שירות.

התיקון ייושם למפרע החל מתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 ביולי, 2014 או לאחריו. אימוץ מוקדם אפשרי.

להערכת החברה, לתיקון לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

כח. עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי בדוחות הכספיים של חברות ביטוח

בחודש ינואר 2014 פורסם על ידי המפקח, חוזר בדבר עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח. החוזר כולל, בין היתר, דרישות גילוי חדשות בדבר מגזרי פעילות, השקעות, התחייבויות בשל חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי והתחייבויות פיננסיות. כמו כן, כולל החוזר הנחיות בקשר לסעיפים שונים בדוחות הכספיים והוראות בקשר לחתימה על הדוחות הכספיים. בנוסף, החוזר מחיל על חברות ביטוח את הוראות פרק ו' לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, לגבי גילוי עסקאות עם בעלי עניין ובעלי שליטה.

תחילתן של הוראות החוזר החל מהדוחות הכספיים לשנת 2014, אך חברת ביטוח רשאית ליישמן החל מהדוחות הכספיים לשנת 2013. הגילויים המתאימים ייכללו בדוחות הכספיים של החברה החל משנת 2014. בהתאם לחוזר, יישמה החברה חלק מהגילויים הנדרשים, ותיישם את מלוא הגילויים החל מהדוחות הכספיים לשנת 2014.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כט. להלן שיעורי השינוי של הממד ושער החליפין של הדולר:

שער חליפין יציג של הדולר	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
(7.0)	1.9	1.8	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013
(2.3)	1.4	1.6	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012
7.7	2.6	2.2	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011

באור 3: - מגזרי פעילות

החברה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים ופנסיה (פנסיה - עד 15 בפברואר, 2012), והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

החל מיום 15 בפברואר, 2012, בו חולקה השקעת החברה במניות מנורה מבטחים פנסיה כדיבידנד לחברה האם כאמור בביאור 1.ב.1. לעיל, כולל מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח את ענפי ביטוח חיים בלבד. פעילות הפנסיה כלולה בפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ניתוחים והשתלות, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש ואחרים וענפי חבויות אחרים.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על-ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על-פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר וכן ענפים אחרים המחושבים בשיטת עודף הכנסות על הוצאות כגון כלי שיט, כלי טייס וערבות חוק המכר.

4. הפעילות אשר אינה מיוחסת למגזרי פעילות כוללת פעילות של תיווך ביטוחי והכנסות מהשקעות

והוצאות מימון שלא יוחסו למגזרי הפעילות האחרים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח					
4,421,250	-	-	2,007,424	486,434	1,927,392
884,664	-	-	647,671	113,125	123,868
3,536,586	-	-	1,359,753	373,309	1,803,524
2,289,260	(18,287)	150,279	173,344	50,440	1,933,484
254,718	-	-	-	-	254,718
194,224	(8,380)	16,865	149,363	12,828	23,548
656	-	656	-	-	-
6,275,444	(26,667)	167,800	1,682,460	436,577	4,015,274
4,994,994	-	-	1,361,910	231,609	3,401,475
(455,773)	-	-	(365,097)	(15,607)	(75,069)
4,539,221	-	-	996,813	216,002	3,326,406
843,749	(8,790)	1,722	411,196	132,468	307,153
396,980	(17,877)	27,503	102,421	56,408	228,525
411	-	251	160	-	-
94,477	-	82,357	5,614	338	6,168
5,874,838	(26,667)	111,833	1,516,204	405,216	3,868,252
7,629	-	542	(653)	(6)	7,746
408,235	-	56,509	165,603	31,355	154,768
(31,621)	-	10,448	(25,972)	(2,987)	(13,110)
376,614	-	66,957	139,631	28,368	141,658

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס		ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	פירוט
			התאמות וקיזוזים	למגזרי פעילות				
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	
אלפי ש"ח								
1,786,383	427,580	2,445,393	-	-	2,445,393	427,580	1,786,383	פרמיות שהורווחו ברוטו
115,769	103,318	642,937	-	-	642,937	103,318	115,769	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
1,670,614	324,262	1,802,456	-	-	1,802,456	324,262	1,670,614	פרמיות שהורווחו בשייר
1,719,365	42,214	208,679	(17,090)	94,029	208,679	42,214	1,719,365	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
157,390	-	-	-	-	-	-	157,390	הכנסות מדמי ניהול
38,266	9,941	148,789	(27,267)	35,171	148,789	9,941	38,266	הכנסות מעמלות
378	-	-	-	464	-	-	378	הכנסות אחרות
3,586,013	376,417	2,159,924	(44,357)	129,664	2,159,924	376,417	3,586,013	סך כל ההכנסות
3,201,361	416,818	1,703,442	-	-	1,703,442	416,818	3,201,361	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(69,205)	(265,293)	(391,761)	-	-	(391,761)	(265,293)	(69,205)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
3,132,156	151,525	1,311,681	-	-	1,311,681	151,525	3,132,156	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
286,627	114,418	517,741	(27,267)	19,914	517,741	114,418	286,627	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
232,059	45,528	101,322	(17,090)	33,121	101,322	45,528	232,059	הוצאות הנהלה וכלליות
1,225	-	4,486	-	2,928	4,486	-	1,225	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
4,744	154	8,058	-	77,127	8,058	154	4,744	הוצאות מימון
3,656,811	311,625	1,943,288	(44,357)	133,090	1,943,288	311,625	3,656,811	סך כל ההוצאות
12,603	-	-	-	12,475	-	-	12,603	חלק ברווחי חברות כלולות
(58,195)	64,792	216,636	-	9,049	216,636	64,792	(58,195)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
68,572	17,801	100,844	-	31,822	100,844	17,801	68,572	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
10,377	82,593	317,480	-	40,871	317,480	82,593	10,377	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011							
סה"כ	פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ	לא מיוחס		ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
			התאמות וקיצוזים	למגזרי פעילות			
אלפי ש"ח							
4,300,218	-	4,300,218	-	-	2,266,872	370,920	1,662,426
878,433	-	878,433	-	-	657,992	101,862	118,579
3,421,785	-	3,421,785	-	-	1,608,880	269,058	1,543,847
(60,130)	1,490	(58,640)	(15,526)	45,050	186,315	28,118	(302,597)
94,232	323,313	417,545	-	-	-	-	417,545
200,896	-	200,896	(22,494)	31,556	153,583	9,617	28,634
1,484	2,774	4,258	-	1,484	-	-	2,774
3,658,267	327,577	3,985,844	(38,020)	78,090	1,948,778	306,793	1,690,203
2,904,791	-	2,904,791	-	-	1,603,531	239,487	1,061,773
(570,700)	-	(570,700)	-	-	(400,736)	(99,093)	(70,871)
2,334,091	-	2,334,091	-	-	1,202,795	140,394	990,902
811,729	72,195	883,924	(22,494)	16,449	482,944	82,112	324,913
405,580	154,614	560,194	(15,526)	28,347	126,266	30,513	390,594
7,318	9,800	17,118	-	2,832	4,486	-	9,800
99,557	-	99,557	-	79,017	9,137	1,082	10,321
3,658,275	236,609	3,894,884	(38,020)	126,645	1,825,628	254,101	1,726,530
13,714	-	13,714	-	-	-	-	13,714
13,706	90,968	104,674	-	(48,555)	123,150	52,692	(22,613)
(130,419)	18	(130,401)	-	(34,227)	(78,823)	(4,616)	(12,735)
(116,713)	90,986	(25,727)	-	(82,782)	44,327	48,076	(35,348)

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
 בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2013					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס		ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
		למגזרי פעילות	ביטוח כללי		
אלפי ש"ח					
364,985	-	-	105,845	59,128	200,012
963,929	-	-	169,462	197,077	597,390
192,345	-	-	49,720	-	142,625
70,962	-	-	-	-	70,962
96,330	-	-	-	-	96,330
15,356,585	-	-	-	52,813	15,303,772
3,083,941	-	720,354	1,265,325	191,003	907,259
5,327,826	-	23,494	955,224	280,167	4,068,941
188,631	-	181,873	-	1,111	5,647
482,349	-	341,048	-	23,230	118,071
9,082,747	-	1,266,769	2,220,549	495,511	5,099,918
753,834	-	-	-	2,308	751,526
365,569	-	8,519	298,707	9,592	48,751
1,406,833	-	-	914,339	354,174	138,320
495,333	-	-	388,426	28,739	78,168
643,643	(169,453)	428,689	147,048	37,919	199,440
29,793,095	(169,453)	1,703,977	4,294,096	1,237,261	22,727,214
16,278,352	-	-	-	57,213	16,221,139
9,518,760	-	-	3,617,395	788,406	5,112,959
16,186,651	-	-	-	57,539	16,129,112
1,054,613	-	1,039,670	-	-	14,943
1,548,827	(169,453)	294,802	579,793	242,282	601,403
28,308,851	(169,453)	1,334,472	4,197,188	1,088,227	21,858,417

נכסים

נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות רכישה נדחות
 השקעות בחברות כלולות
 נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
 נדל"ן להשקעה אחר
 השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
 השקעות פיננסיות אחרות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים
 נכסי ביטוח משנה
 פרמיות לגבייה
 נכסים אחרים
 סך כל הנכסים
 סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

התחייבויות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
 התחייבויות פיננסיות
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2012					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח					
413,845	-	28,701	135,254	52,325	197,565
927,210	-	-	213,474	149,062	564,674
177,744	-	44,609	-	-	133,135
67,488	-	11,091	-	-	56,397
13,064,643	-	-	-	60,466	13,004,177
3,875,764	-	775,373	2,000,570	257,267	842,554
5,549,883	-	114,566	1,183,880	268,392	3,983,045
244,529	-	236,534	-	1,334	6,661
449,569	-	272,410	62,598	19,121	95,440
10,119,745	-	1,398,883	3,247,048	546,114	4,927,700
619,096	-	-	-	2,408	616,688
300,089	-	43,046	219,377	4,761	32,905
1,558,467	-	-	1,006,775	422,065	129,627
573,062	-	-	469,885	33,379	69,798
706,315	(164,277)	487,499	163,401	24,475	195,217
28,527,704	(164,277)	2,013,829	5,455,214	1,295,055	19,927,883
13,772,582	-	-	-	58,405	13,714,177
10,473,890	-	-	4,726,188	806,469	4,941,233
13,725,075	-	-	-	58,877	13,666,198
1,177,284	-	1,150,433	724	-	26,127
1,501,296	(164,277)	268,186	687,362	256,081	453,944
26,877,545	(164,277)	1,418,619	5,414,274	1,121,427	19,087,502

נכסים:

נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות רכישה נדחות
 השקעות בחברות כלולות
 נדל"ן להשקעה אחר
 השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
 השקעות פיננסיות אחרות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים
 נכסי ביטוח משנה
 פרמיות לגבייה
 נכסים אחרים
 סך כל הנכסים
 סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
התחייבויות:
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
 התחייבויות פיננסיות
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013					
סה"כ	ענפי			רכב חובה	
	חבויות אחרים (**)	ענפי רכוש ואחרים (*)	רכב רכוש		
אלפי ש"ח					
2,152,802	288,736	548,314	811,726	504,026	פרמיות ברוטו
680,979	129,951	354,167	186,165	10,696	פרמיות ביטוח משנה
1,471,823	158,785	194,147	625,561	493,330	פרמיות בשייר
(112,070)	(10,725)	(7,429)	(58,136)	(35,780)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,359,753	148,060	186,718	567,425	457,550	פרמיות שהורווחו בשייר
173,344	40,330	13,386	27,856	91,772	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
149,363	17,100	79,466	52,797	-	הכנסות מעמלות
1,682,460	205,490	279,570	648,078	549,322	סך כל ההכנסות
1,361,910	151,615	303,059	498,741	408,495	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(365,097)	(40,505)	(199,742)	(119,986)	(4,864)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
996,813	111,110	103,317	378,755	403,631	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
411,196	57,520	137,790	176,633	39,253	הוצאות הנהלה וכלליות
102,421	14,181	26,707	37,886	23,647	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
160	-	-	80	80	הוצאות מימון
5,614	822	1,587	1,665	1,540	סך כל ההוצאות
1,516,204	183,633	269,401	595,019	468,151	חלק בהפסדי חברות כלולות
(653)	(157)	(23)	(75)	(398)	רווח לפני מסים על ההכנסה
165,603	21,700	10,146	52,984	80,773	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(25,972)	(5,962)	(643)	(2,862)	(16,505)	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
139,631	15,738	9,503	50,122	64,268	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2013
3,617,395	1,043,245	417,630	453,142	1,703,378	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2013
2,703,056	638,702	106,920	342,248	1,615,186	

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 85% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012					
סה"כ	ענפי חבויות אחרים (**)	ענפי רכוש ואחרים (*)	רכב רכוש	רכב חובה	
אלפי ש"ח					
2,535,931	274,554	569,319	996,957	695,101	פרמיות ברוטו
667,662	118,837	349,813	181,042	17,970	פרמיות ביטוח משנה
1,868,269	155,717	219,506	815,915	677,131	פרמיות בשייר
(65,813)	(22,469)	(2,159)	(24,420)	(16,765)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורוחה, בשייר
1,802,456	133,248	217,347	791,495	660,366	פרמיות שהורוחו בשייר
208,679	42,930	6,103	23,185	136,461	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
148,789	15,579	84,324	48,886	-	הכנסות מעמלות
2,159,924	191,757	307,774	863,566	796,827	סך כל ההכנסות
1,703,442	169,286	296,045	722,391	515,720	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(391,761)	(61,493)	(181,192)	(128,177)	(20,899)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,311,681	107,793	114,853	594,214	494,821	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
517,741	55,201	157,847	236,847	67,846	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
101,322	12,144	24,252	38,586	26,340	הוצאות הנהלה וכלליות
4,486	-	-	2,243	2,243	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
8,058	951	1,836	2,193	3,078	הוצאות מימון
1,943,288	176,089	298,788	874,083	594,328	סך כל ההוצאות
216,636	15,668	8,986	(10,517)	202,499	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
100,844	19,559	1,875	10,922	68,488	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
317,480	35,227	10,861	405	270,987	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
4,726,188	1,061,453	426,051	656,428	2,582,256	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2012
3,719,413	667,986	123,601	533,261	2,394,565	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2012

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 84% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011					
סה"כ	ענפי		רכב רכוש	רכב חובה	
	חבויות אחרים (**)	ענפי רכוש ואחרים (*)			
אלפי ש"ח					
2,310,637	232,198	539,307	904,352	634,780	פרמיות ברוטו
590,958	97,660	315,208	163,683	14,407	פרמיות ביטוח משנה
1,719,679	134,538	224,099	740,669	620,373	פרמיות בשייר
(110,799)	(5,514)	(8,985)	(36,617)	(59,683)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,608,880	129,024	215,114	704,052	560,690	פרמיות שהורווחו בשייר
186,315	40,473	6,253	18,407	121,182	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
153,583	15,487	85,272	49,053	3,771	הכנסות מעמלות
1,948,778	184,984	306,639	771,512	685,643	סך כל ההכנסות
1,603,531	151,469	255,822	705,041	491,199	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(400,736)	(48,412)	(158,364)	(155,189)	(38,771)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,202,795	103,057	97,458	549,852	452,428	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
482,944	52,602	145,758	221,045	63,539	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
126,266	12,159	33,549	42,947	37,611	הוצאות הנהלה וכלליות
4,486	-	-	2,243	2,243	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
9,137	908	2,274	2,508	3,447	הוצאות מימון
1,825,628	168,726	279,039	818,595	559,268	סך כל ההוצאות
123,150	16,258	27,600	(47,083)	126,375	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(78,823)	(15,608)	(2,498)	(8,214)	(52,503)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
44,327	650	25,102	(55,297)	73,872	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
4,504,355	1,001,065	407,549	634,749	2,460,992	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2011
3,538,151	655,308	114,083	500,418	2,268,342	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2011

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012			
סה"כ	ביטוח חיים אלפי ש"ח	פנסיה (*)	
1,786,383	1,786,383	-	פרמיות שהורווחו ברוטו
115,769	115,769	-	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
1,670,614	1,670,614	-	פרמיות שהורווחו בשייר
1,719,365	1,718,699	666	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
157,390	117,407	39,983	הכנסות מדמי ניהול
38,266	38,266	-	הכנסות מעמלות
378	-	378	הכנסות אחרות
3,586,013	3,544,986	41,027	סך כל ההכנסות
3,201,361	3,201,361	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(69,205)	(69,205)	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
3,132,156	3,132,156	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
286,627	277,653	8,974	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
232,059	210,870	21,189	הוצאות הנהלה וכלליות
1,225	-	1,225	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
4,744	4,744	-	הוצאות מימון
3,656,811	3,625,423	31,388	סך כל ההוצאות
12,603	12,603	-	חלק ברווחי חברות כלולות
(58,195)	(67,834)	9,639	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
68,572	68,572	-	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
10,377	738	9,639	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

(* מוצג כפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים (ראה באור 36 להלן).

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011

פנסיה (* אלפי ש"ח	ביטוח חיים אלפי ש"ח	סה"כ	
-	1,662,426	1,662,426	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	118,579	118,579	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	1,543,847	1,543,847	פרמיות שהורווחו בשייר
1,490	(304,087)	(302,597)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
323,313	94,232	417,545	הכנסות מדמי ניהול
-	28,634	28,634	הכנסות מעמלות
2,774	-	2,774	הכנסות אחרות
327,577	1,362,626	1,690,203	סך כל ההכנסות
-	1,061,773	1,061,773	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	(70,871)	(70,871)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
-	990,902	990,902	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
72,195	252,718	324,913	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
154,614	235,980	390,594	הוצאות הנהלה וכלליות
9,800	-	9,800	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
-	10,321	10,321	הוצאות מימון
236,609	1,489,921	1,726,530	סך כל ההוצאות
-	13,714	13,714	חלק ברווחי חברות כלולות
90,968	(113,581)	(22,613)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
18	(12,753)	(12,735)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
90,986	(126,334)	(35,348)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

(* מוצג כפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים (ראה באור 36 להלן).

באור 4: - רכישת החברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ (לשעבר הבנק לפיתוח תעשייה בע"מ) (להלן - הבנק)

ביום 29 במרס, 2011 חתמה החברה על הסכם לרכישת מלוא (100%) המניות הנכללות בהון המניות המונפק והנפרע של הבנק. ביום 4 במרס, 2012, עם התקיימות כל התנאים המתלים בהסכם, הושלמה העסקה. סכום התמורה שנקבע בהסכם עבור מניות הבנק הינו כ- 324 מיליוני ש"ח, כאשר מתוך סכום זה, סך של כ- 242 מיליוני ש"ח שולם כנגד סכום המזומן שהיה בקופת הבנק במועד השלמת העסקה, בניכוי סכום כל התחייבויותיו של הבנק לאותו מועד.

בהסכם נקבע כי פיקדון בגובה של כ- 48 מיליוני ש"ח יוותר בחברה להבטחת גביית האשראי מלקוחות הבנק. הפיקדון הינו צמוד מדד ונושא ריבית צמודה בשיעור של 4.5%. כמו כן נקבע, כי החברה תהיה זכאית לתגמול אשר יחושב כשיעור מסכומי הגביה מלקוחות הבנק. בנוסף, החברה תהיה זכאית להשבת סכומים ששולמו תמורת הרכישה בגין יתרת האשראי שלא תיגבה תוך חמש שנים ממועד השלמת העסקה.

עם השלמת רכישת מניות הבנק על ידי החברה, מוזג הבנק לתוך החברה במיזוג סטוטורי בהתאם להוראות סעיף 103 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961 ועל פי צו בית המשפט בהתאם לסעיפים 350 ו- 351 לחוק החברות, התשנ"ט - 1999, אשר ניתן ביום 15 ביוני, 2011 לבקשת החברה והבנק, באופן שהחברה מהווה החברה הקולטת והבנק מהווה את חברת היעד. בנוסף התקבל אישור רשות המסים (רולינג) בדבר מיזוג הבנק לצורכי מס החל מיום 1 באפריל, 2011.

מאחר ורכישת הנכסים, נטו אינה מהווה רכישת עסק, הקצתה החברה את עלות הרכישה בהתאם לשוויים ההוגן של הנכסים וההתחייבויות אשר זוהו בעסקה.

בשנת 2012 רשמה החברה הכנסות מסים בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח, בגין ההפרש בין נכס המס הנדחה שחושב בהתאם ליתרת ההפסדים הצבורים בבנק לצורכי מס הכנסה בסך של כ- 344 מיליוני ש"ח כפי שנקבעו ברולינג, לבין נכס המס הנדחה כפי שנוצר בעסקה כאמור לעיל.

ההפסדים הצבורים מותרים להפחתה בחברה בהתאם להוראות סעיף 103 לפקודת מס הכנסה.

באור 5: - נכסים בלתי מוחשיים

הרכב והתנועה:

מוניטין	תיקי ביטוח	תיקי לקוחות וקשרי סוכנים	שם מסחרי אלפי ש"ח	תוכנות מחשב	אחר	סה"כ	
<u>עלות</u>							
29,130	20,267	28,503	11,572	595,637	1,051	686,160	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
-	854	-	-	148,280	-	149,134	תוספות (*)
29,130	21,121	28,503	11,572	743,917	1,051	835,294	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
-	-	-	-	135,238	-	135,238	תוספות (*)
(29,130)	(21,121)	(28,503)	(11,572)	(15,350)	(1,051)	(106,727)	יציאה מאיחוד
-	-	-	-	863,805	-	863,805	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
<u>הפחתה שנצברה</u>							
-	15,495	6,517	7,741	290,069	-	319,822	יתרה ליום 1 בינואר, 2012 הפחתה שהוכרה במהלך השנה
-	3,359	2,139	1,916	94,213	-	101,627	
-	18,854	8,656	9,657	384,282	-	421,449	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012 הפחתה שהוכרה במהלך השנה
-	66	178	160	126,707	-	127,111	
-	(18,920)	(8,834)	(9,817)	(12,169)	-	(49,740)	יציאה מאיחוד
-	-	-	-	498,820	-	498,820	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
<u>ערך בספרים, נטו</u>							
-	-	-	-	364,985	-	364,985	ביום 31 בדצמבר, 2013
29,130	2,267	19,847	1,915	359,635	1,051	413,845	ביום 31 בדצמבר, 2012

(*) תוספות בגין תוכנות מחשב כוללות תוספות בגין פיתוח עצמי: בשנת 2013 בסך 126,507 אלפי ש"ח ובשנת 2012 בסך 135,217 אלפי ש"ח.

השקעות בתוכנות מחשב

החברה משקיעה סכומים ניכרים במערכות המידע המשמשות אותה לצורך התפעול והניהול השוטפים של עסקיה. דרישות רגולציה ושיפורים עסקיים מחייבים את החברה לשדרג את מערכות המחשב ולהתאימן לניהול השוטף של עסקיה.

לחברה מערכת מידע מרכזית לניהול ותפעול של חלק ממוצרי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח וביטוחי בריאות. החברה ממשיכה בפיתוח המערכת והשקיעה סך של כ- 19 מיליוני ש"ח בשנת 2013 לעומת סך של כ- 25 מיליוני ש"ח בשנת 2012.

לפרטים בדבר ההסכם לפיתוח המערכת כאמור, ראה ביאור 1.ד.40.

באור 6: - הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
564,674	597,390	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
149,062	197,077	ביטוח בריאות
213,474	169,462	ביטוח כללי
<u>927,210</u>	<u>963,929</u>	

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובביטוח בריאות:

סה"כ	ביטוח בריאות אלפי ש"ח	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
<u>651,191</u>	<u>117,566</u>	<u>533,625</u>	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2012</u>
			תוספות:
127,968	44,127	83,841	עמלות רכישה
117,827	29,213	88,614	הוצאות רכישה אחרות
<u>245,795</u>	<u>73,340</u>	<u>172,455</u>	סה"כ תוספות
			הפחתות:
(85,304)	(26,950)	(58,354)	הפחתה שוטפת
(97,946)	(14,894)	(83,052)	הפחתה בגין ביטולים
<u>(183,250)</u>	<u>(41,844)</u>	<u>(141,406)</u>	
<u>713,736</u>	<u>149,062</u>	<u>564,674</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012</u>
			תוספות:
153,628	61,800	91,828	עמלות רכישה
131,899	41,201	90,698	הוצאות רכישה אחרות
<u>285,527</u>	<u>103,001</u>	<u>182,526</u>	סה"כ תוספות
			הפחתות:
(97,230)	(35,005)	(62,225)	הפחתה שוטפת
(107,566)	(19,981)	(87,585)	הפחתה בגין ביטולים
<u>(204,796)</u>	<u>(54,986)</u>	<u>(149,810)</u>	
<u>794,467</u>	<u>197,077</u>	<u>597,390</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013</u>

באור 7: - רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה:

שנת 2013

סה"כ	שיפורים במושכר	ציווד וריהוט משרדי	כלי רכב	מחשבים וציווד היקפי	קרקע (* ובניני משרדים	
אלפי ש"ח						
<u>עלות</u>						
709,650	28,422	47,365	38,465	214,771	380,627	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
79,322	1,245	2,905	5,908	35,724	33,540	תוספות במשך השנה
(51,711)	(2,265)	(5,460)	(6,214)	(8,438)	(29,334)	יציאה מאיחוד
(18,141)	(11,241)	-	(6,011)	(889)	-	גריעות במשך השנה
719,120	16,161	44,810	32,148	241,168	384,833	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
<u>פחת שנצבר</u>						
296,729	11,170	31,557	12,372	183,320	58,310	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
31,287	2,127	2,095	4,821	17,295	4,949	תוספות במשך השנה
(23,447)	(1,483)	(3,103)	(1,719)	(7,631)	(9,511)	יציאה מאיחוד
(7,550)	(2,964)	-	(3,697)	(889)	-	גריעות במשך השנה
297,019	8,850	30,549	11,777	192,095	53,748	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
422,101	7,311	14,261	20,371	49,073	331,085	<u>יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2013</u>

(* הקרקע ובנייני המשרדים נמצאים בבעלות מלאה של הקבוצה.)

באור 7: - רכוש קבוע (המשך)

א. הרכב ותנועה: (המשך)

שנת 2012

סה"כ	שיפורים במושכר	אלפי ש"ח		מחשבים וציוד היקפי	קרקע (* ובניני משרדים	עלות
		צווד וריהוט משרדי	כלי רכב			
630,369	26,479	44,890	37,883	196,017	325,100	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
88,094	2,642	2,547	9,983	18,754	54,168	תוספות במשך השנה
1,359	-	-	-	-	1,359	העברה מנדל"ן להשקעה
(10,172)	(699)	(72)	(9,401)	-	-	גריעות במשך השנה
709,650	28,422	47,365	38,465	214,771	380,627	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
פחת שנצבר						
272,906	9,329	29,512	11,814	169,010	53,241	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
29,614	2,540	2,117	5,578	14,310	5,069	תוספות במשך השנה
(5,791)	(699)	(72)	(5,020)	-	-	גריעות במשך השנה
296,729	11,170	31,557	12,372	183,320	58,310	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
412,921	17,252	15,808	26,093	31,451	322,317	יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2012

(* הקרקע נמצאת בבעלות מלאה של הקבוצה.)

ב. משרדי החברה מרוכזים בעיקר במתחם אחד ברחוב אלנבי בתל אביב בשני מבנים צמודים ששטחם המצטבר הינו כ- 12,000 מ"ר. בנוסף לחברה בנייני משרדים בירושלים, בחיפה ובפתח תקווה, המשמשים את החברה. כמו כן, שוכרת החברה שטחים נוספים לשימושה העצמי.

ג. מבנה משרדים בהקמה

בחודש אוגוסט 2011 חתמה החברה על הסכם לרכישת נכס מקרקעין ברמת גן, הכולל זכויות בנייה בהיקף של כ- 35 אלף מ"ר. בכוונת החברה להקים מבנה משרדים, בעיקר לשימוש עצמי ולשימוש תאגידי נוספים בקבוצה. עד לתאריך הדיווח השקיעה החברה בפרוייקט סך של כ- 206 מיליוני ש"ח. להערכת החברה, העלויות לצורך השלמת הפרוייקט נאמדות בסך של כ- 418 מיליוני ש"ח נוספים.

לעניין התקשרות שנחתמה לאחר תאריך הדיווח בקשר עם הקמת המבנה כאמור, ראה באור 3.ד.40.

באור 8 - השקעות בחברות כלולות

א. הרכב ההשקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
42,891	38,133	מניות
91,791	117,881	הלוואות לזמן ארוך
38,859	44,360	חלק ברווחים שנצברו ממועד הרכישה, נטו
4,203	(8,029)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
<u>177,744</u>	<u>192,345</u>	

החברה העמידה הלוואות לחברה כלולה המסתכמות לתאריך הדיווח בסך של 52,391 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2012 בסך של 55,728 אלפי ש"ח), המוצגות בסעיף השקעות פיננסיות אחרות כנכסי חוב שאינם סחירים. לפרטים נוספים ראה באור 39 א. להלן.

ב. תמצית נתונים כספיים מהדוחות הכספיים של חברות כלולות, בהתאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
433,590	522,597	חלק הקבוצה בנכסים נטו של חברות כלולות בהתאם לשיעור ההחזקה בהן:
(255,846)	(330,252)	נכסים התחייבויות
<u>177,744</u>	<u>192,345</u>	נכסים, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
26,851	70,359	62,901	חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות הכלולות בהתאם לשיעור ההחזקה בהן:
13,714	25,078	7,629	הכנסות רווח

באור 8 - השקעה בחברות כלולות (המשך)

ג. שיעורי ההחזקה ופרטים נוספים

בהון המונפק, ברווחים ובזכויות הצבעה

ליום 31 בדצמבר

2012	2013	הערה	באחוזים
28.1	28.1	(1)	Surrey Street LP
39.0	39.0	(2)	Sienna Finance LP Bay
39.0	39.0	(3)	Treybrooke Equity LP
39.0	39.0	(4)	Landmark at Maple Glen LP
38.3	38.3	(5)	Gaia Journal Square LLC
34.1	34.1	(6)	Sunshen Properties LP
30.1	30.1	(7)	Boulder Texas Holdings LLC
23.2	23.2	(8)	Portfolio Baltimore Finance LP
37.3	37.3	(9)	MM Peachtree Holdings LP
20.1	20.1	(10)	120 Wall Holdings LLC
38.0	38.0	(11)	RI Menora German Holdings SARL
29.0	29.0	(12)	Wichford VBG Holding SARL
-	22.5	(13)	Landmark at Autumn Vista LLC
-	20.0	(14)	Gaia 200 Plaza Drive LLC
-	17.2	(15)	Gaia Houston Portfolio LLC

שיעורי ההחזקה המפורטים בטבלה שלעיל מתייחסים להחזקות החברה הן באמצעות תיק ההשקעה של הנוסטרו והן באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה. ההשקעות אשר בוצעו באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה טופלו כהשקעות פיננסיות ונמדדו בהתאם לשוויין ההוגן.

(1) בחודש דצמבר 2009 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, המנוהלת על ידי חברת הבת מבטחים פנסיה, באמצעות חברות ייעודיות בחו"ל, 48% מזכויות בשותפות שבעלותה בניין משרדים באנגליה, המושכר לתקופה של 20 שנה ל- Aviva Central Services UK Ltd. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 7.95%.

(2) בחודש יוני 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.9% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 1.9%.

(3) בחודש מאי 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.9% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בצפון קרוליינה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 1.9%. ביום 15 באוגוסט, 2013 נחתם הסכם למכירת מתחם המגורים תמורת 20 מיליוני דולר.

(4) בחודש מאי 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.9% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 1.9%.

(5) בחודש אוגוסט 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.2% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה בניין משרדים בניו ג'רזי, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 18.3%.

(6) בחודש אוגוסט 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 44% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה שני מתחמי מסחר בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 14.1%.

באור 8: - השקעה בחברות כלולות (המשך)

ג. שיעורי ההחזקה ופרטים נוספים (המשך)

(7) בחודש ספטמבר 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 40% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בטקסס, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 10.1%.

(8) בחודש יולי 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 33.1% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה שישה מתחמי מגורים במרילנד, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 10%.

(9) בחודש ינואר 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 47.2% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה חוות שרתים באטלנטה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 14.5%.

(10) בחודש ספטמבר 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 30% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה בניין משרדים בניו יורק, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 7%.

(11) בחודש יוני 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה שלושה מרכזים מסחריים בגרמניה. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 12.5%.

(12) בחודש אוקטובר 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 49% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה ארבעה מבני משרדים בערים מרכזיות בגרמניה. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 9.6%.

(13) בחודש פברואר 2013 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 42.5% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה שני מתחמי מגורים בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 7.5%.

(14) בחודש יוני 2013 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 40% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה בניין משרדים בניו ג'רזי, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 6.67%.

(15) בחודש דצמבר 2013 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה וחברה אחות - שומרה ביטוח, 40% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה תשעה מתחמי מגורים בטקסס, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 6.9%. לחברה, למבטחים החדשה ולשומרה ביטוח הסכם הצבעה משותף לגבי החלטות מהותיות, כך שלכל אחת מהחברות כאמור, יכולת למנוע קבלת החלטה. בשל האמור לעיל ועל אף ששיעור החזקת החברה נמוך מ- 20%, לחברה השפעה מהותית, ובהתאם לכך הציגה את השקעתה לפי שיטת השווי המאזני.

ד. בשנת הדוח חילקו חברות כלולות לחברה דיבידנד בסך של 2,128 אלפי ש"ח (אשתקד 1,113 אלפי ש"ח).

באור 9: - נדל"ן להשקעה

א. תנועה:

2012	2013	
אחר	אלפי ש"ח	עבור חוזים תלויי תשואה
68,768	67,488	-
		יתרה ליום 1 בינואר
		<u>תוספות במשך השנה</u>
-	35,890	71,820
		רכישות ותוספות לנכסים קיימים
		<u>גריעות במהלך השנה</u>
1,436	-	-
		מימושים
1,359	-	-
		העברה לרכוש קבוע
-	11,091	-
		יציאה מאיחוד
2,795	11,091	-
		סה"כ גריעות
1,515	4,043	(858)
		<u>התאמת שווי הוגן</u>
67,488	96,330	70,962
		יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. מדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה נמדד על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות החברה, וכן בהתבסס על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מהנכס. באמידת תזרימי המזומנים הובא בחשבון הסיכון המובנה שלהם, והם מהווים בשיעור תשואה המשקף את הסיכונים הגלומים בתזרימי המזומנים, אשר נקבע בהתחשב בתשואה המקובלת בשוק המקרקעין, תוך התאמה למאפיינים הספציפיים של הנכס ורמת הסיכון של ההכנסות הצפויות ממנו.

להלן פירוט ההנחות, הגורמים והשיקולים ששימשו בהערכות השווי:

(1) בנכסים שהוערכו על פי גישת ההשוואה

מיקום הנכס, גילו ומצבו הפיזי, שטחו, רמת הפיתוח באזור בו הוא ממוקם, ייעודו, מחירי שוק הנדל"ן ורמת הדרישה באותו אזור לנכסים מסוג דומה, מצב הזכויות והמצב התכנוני של הנכס, הרקע המשפטי, המצב הכלכלי בארץ ובעולם, ובנכסים מסחריים גם יחס ברוטו נטו מקובל.

(2) בנכסים שהוערכו על פי גישת ההכנסה

ליום 31 בדצמבר, 2013 (על בסיס ממוצעים משוקללים)

110	דמי שכירות ממוצעים למ"ר בש"ח
7.81	תשואה על הנכס ב- %
2.52	שטחים פנויים להשכרה ב- %

באור 9: - נדל"ן להשקעה (המשך)

ב. מדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה (המשך)

להלן מדרג השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה:

31 בדצמבר, 2013		
סה"כ	רמה 3 אלפי ש"ח	רמה 2
167,292	167,292	-

התאמה בגין מדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה (רמה 3 במדרג השווי ההוגן):

סך הכל	מבני משרדים אלפי ש"ח	מרכזי קניות	
67,488	67,488	-	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
3,185	4,471	(1,286)	מדידה מחדש שהוכרה ברווח או הפסד
107,710	34	107,676	רכישות ותוספות לנכסים קיימים
(11,091)	(11,091)	-	יציאה מאיחוד
167,292	60,902	106,390	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013

ג. ביום 12 בפברואר, 2013, חתמה החברה על הסכם לרכישת 10% מקניון רננים ומקניון סביונים, מתוכם 3.33% נרכשו באמצעות חברה מאוחדת ו- 6.67% מכספי תיק ביטוח החיים תלויי התשואה (קרן הפנסיה מבטחים רכשה 30% נוספים). סכום הרכישה הכולל הסתכם בכ- 102 מיליוני ש"ח.

ד. באשר להתקשרויות המתייחסות לחכירה של נדל"ן להשקעה, ראה באור 40.ה.

באור 10: - חייבים ויתרות חובה

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
25,000	17,434	הוצאות מראש
17,159	15,972	הכנסות לקבל
4,944	90	מוסדות ורשויות ממשלתיות
56,598	53,056	חברות קשורות
1,102	603	מקדמות לספקים
38,165	20,513	חברות ביטוח ותוכני ביטוח
47,386	33,078	סוכני ביטוח
11,488	12,111	אחרים
(37,119)	(26,856)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
<u>164,723</u>	<u>126,001</u>	סה"כ חייבים ויתרות חובה

ב. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים:

2012	2013	
אלפי ש"ח		
35,141	37,119	יתרה ליום 1 בינואר
1,978	(10,263)	שינוי בהפרשה
<u>37,119</u>	<u>26,856</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 11: - פרמיות לגבייה

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
585,294	504,018	פרמיות לגבייה (*)
(12,232)	(8,685)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
573,062	495,333	סה"כ פרמיות לגבייה
409,560	356,309	(*) כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

ב. גיול:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
404,670	356,309	פרמיות לגבייה שערך לא נפגם ללא פיגור
		בפיגור:
64,183	62,213	מתחת ל- 90 ימים
39,722	31,181	בין 90 ל- 180 ימים
39,566	34,399	מעל 180 ימים
548,141	484,102	סה"כ פרמיות לגבייה שערך לא נפגם
24,921	11,231	פרמיות לגבייה שערך נפגם
573,062	495,333	סה"כ פרמיות לגבייה

ג. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיות לגבייה:

2012	2013	
אלפי ש"ח		
11,321	12,232	יתרה ליום 1 בינואר
911	(1,664)	שינוי בהפרשה בתקופה - נזקף לרווח והפסד
-	(1,883)	יציאה מאיחוד
12,232	8,685	יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 12: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

א. להלן פירוט הנכסים:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
-	70,962	נדל"ן להשקעה
		השקעות פיננסיות:
4,400,618	5,623,375	נכסי חוב סחירים
3,466,745	3,615,285	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
3,130,557	3,655,351	מניות
2,066,723	2,462,574	השקעות פיננסיות אחרות (**)
13,064,643	15,356,585	סך הכל השקעות פיננסיות
619,096	753,834	מזומנים ושווי מזומנים
88,843	96,971	אחר
13,772,582	16,278,352	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
		(*) כולל נכסי חוב שאינם סחירים שנמדדו לפי עלות מופחתת (ראה באור 4.1.2.א.)
499,840	489,486	השווי ההוגן של נכסי החוב כאמור
545,145	539,872	

לעניין החשיפה בגין נכסים עבור חוזים תלויי תשואה ראה באור 38(6) בדבר ניהול סיכונים.

(**) השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.

- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.

- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

לגבי השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים, ראה באור 13.ז.

ליום 31 בדצמבר, 2013				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
				השקעות פיננסיות:
5,623,375	-	8,800	5,614,575	נכסי חוב סחירים
3,125,799	9,036	3,116,763	-	נכסי חוב שאינם סחירים
3,655,351	82,583	-	3,572,768	מניות
2,462,574	1,038,047	120,205	1,304,322	השקעות פיננסיות אחרות
14,867,099	1,129,666	3,245,768	10,491,665	סה"כ

באור 12: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
				השקעות פיננסיות:
4,400,618	-	1,775	4,398,843	נכסי חוב סחירים
2,966,905	40,846	2,926,059	-	נכסי חוב שאינם סחירים
3,130,557	98,773	-	3,031,784	מניות
2,066,723	933,464	45,265	1,087,994	השקעות פיננסיות אחרות
<u>12,564,803</u>	<u>1,073,083</u>	<u>2,973,099</u>	<u>8,518,621</u>	סה"כ

ג. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
אלפי ש"ח				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים	
1,073,083	933,464	98,773	40,846	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
25,291	21,057	3,335	899	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
151,458	149,710	-	1,748	רכישות
(86,075)	(66,536)	(19,539)	-	מכירות
(6,961)	-	-	(6,961)	פדיונות
2,822	700	14	2,108	העברות אל רמה 3
(29,952)	(348)	-	(29,604)	העברות מתוך רמה 3
<u>1,129,666</u>	<u>1,038,047</u>	<u>82,583</u>	<u>9,036</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
<u>32,336</u>	<u>33,139</u>	<u>341</u>	<u>(1,144)</u>	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2013

באור 12: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
אלפי ש"ח				
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב שאינם סחירים	
	אחרות	מניות		
961,127	805,987	128,796	26,344	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
34,484	44,829	(7,350)	(2,995)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
231,564	231,564	-	-	רכישות
(150,726)	(148,916)	(1,810)	-	מכירות
(11,211)	-	-	(11,211)	פדיונות
41,332	-	245	41,087	העברות אל רמה 3
(33,487)	-	(21,108)	(12,379)	העברות מתוך רמה 3
<u>1,073,083</u>	<u>933,464</u>	<u>98,773</u>	<u>40,846</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
<u>19,009</u>	<u>32,017</u>	<u>(6,015)</u>	<u>(6,993)</u>	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2012

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2013

סה"כ	אלפי ש"ח		נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה			
3,083,941	-	3,001,952	81,989	ב	נכסי חוב סחירים
5,327,826	5,327,826	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
188,631	-	172,458	16,173	ה	מניות
482,349	-	409,344	73,005	ו	אחרות
<u>9,082,747</u>	<u>5,327,826</u>	<u>3,583,754</u>	<u>171,167</u>		סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2012

סה"כ	אלפי ש"ח		נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה			
3,875,764	-	3,571,672	304,092	ב	נכסי חוב סחירים
5,549,883	5,549,883	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
244,529	-	228,481	16,048	ה	מניות
449,569	-	345,172	104,397	ו	אחרות
<u>10,119,745</u>	<u>5,549,883</u>	<u>4,145,325</u>	<u>424,537</u>		סה"כ

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2012	2013
אלפי ש"ח	
218,154	33,367
1,764,553	1,794,519
1,982,707	1,827,886
84,191	47,407
1,807,119	1,207,433
1,891,310	1,254,840
1,747	1,215
3,875,764	3,083,941
46,289	35,734

אגרות חוב ממשלתיות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
שיועודו בעת ההכרה לראשונה
זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
שיועודו בעת ההכרה לראשונה
זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

הניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
שיועודו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2013	
ערך בספרים	שווי הוגן (*)
אלפי ש"ח	

3,071,607	2,473,575
3,183,145	2,854,251
6,254,752	5,327,826
	100,299

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות כהלוואות וחייבים:
אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, לרבות פקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2012	
ערך בספרים	שווי הוגן (*)
אלפי ש"ח	

3,059,855	2,401,998
3,452,092	3,147,659
226	226
6,512,173	5,549,883
	97,266

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות כהלוואות וחייבים:
אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, לרבות פקדונות בבנקים

ניתנים להמרה

ממדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

(* לעניין שיעורי הריבית ששימשו לקביעת השווי ההוגן, ראה סעיף ז' להלן.)

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ד. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר	
2012	2013
אחוזים	

2.47	1.66
2.65	2.16
4.78	4.53

נכסי חוב סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד מדד

שקלי

צמוד מט"ח

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד מדד

שקלי

צמוד מט"ח

5.47	5.13
2.92	2.29
6.32	5.66

ה. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2012	2013
אלפי ש"ח	

16,048

16,173

213,161

159,358

229,209

175,531

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

זמינות למכירה

סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה

סך הכל מניות

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

15,320

13,100

244,529

188,631

58,390

27,930

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

1. אחרות

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
		<u>סחירות</u>
47,109	25,538	נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
218,324	268,916	זמינות למכירה
394	3,997	מכשירים נגזרים (*)
<u>265,827</u>	<u>298,451</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות סחירות
		<u>שאינן סחירות</u>
36,844	27,480	נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
126,848	140,428	זמינות למכירה
20,050	15,990	מכשירים נגזרים (*)
<u>183,742</u>	<u>183,898</u>	סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות
<u>449,569</u>	<u>482,349</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
<u>26,916</u>	<u>21,896</u>	

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

לעניין התחייבויות להשקעה בקרנות השקעה, ראה באור 2.ד.40 להלן.

(*) להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
1	21	מניות
(363,493)	(396,752)	מטבע חוץ
(145,728)	(159,218)	ריבית
<u>21,288</u>	<u>38,895</u>	מדדי מניות

באור 13 - : השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. השיטות וההנחות ששימשו בקביעת השווי ההוגן

(1) נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים, נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי נקבע כדלהלן:

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן שלהם ניתן לצרכי באור בלבד, נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרניות, כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב.

ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים. החל מיום 20 במרס, 2011, מספקת קבוצת מרווח הוגן ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית היוון לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים (להלן - מודל מרווח הוגן). מאותו מועד הפסיקה קבוצת שערי ריבית לספק ציטוטים אלו לגופים המוסדיים. מודל מרווח הוגן בעיקרו אינו מתבסס על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר.

בעקבות פסק דין של בית המשפט העליון, אשר הורה על ביטול המכרז בו זכתה קבוצת מרווח הוגן, פורסם מכרז חדש. ביום 15 באוקטובר, 2012 הודיע משרד האוצר שקבוצת "שערי ריבית" זכתה במכרז האמור. הקבוצה הזוכה תהיה אחראית על המתודולוגיה לקביעת מחירים ושיעורי ריבית להיוון תזרימי המזומנים של נכסי חוב לא סחירים. בשלב זה אין ביכולת החברה להעריך את השפעת השינוי הצפוי במתודולוגיה על השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים והאם תהיה השפעה כאמור.

בהתאם למכתב שפרסם משרד האוצר, מועד המעבר לשערוך המתבסס על ציטוטי חברת שערי ריבית, יהיה לא לפני חודש אפריל 2014, כאשר מועד מדויק יפורסם לכל המאוחר שלושים יום לפני מועד המעבר.

להלן שיעורי הריבית עבור נכסי חוב שאינם סחירים:

ליום 31 בדצמבר	
2012	2013
באחוזים	

		עבור נכסי חוב שאינם סחירים בארץ לפי דירוג (*):
1.2	1.0	AA ומעלה
3.4	4.0	BBB עד A
37.8	30.0	נמוך מ-BBB
12.5	8.7	לא מדורג

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מדרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(2) מניות לא סחירות

השווי ההוגן של ההשקעה במניות לא סחירות הוערך על ידי מעריך שווי חיצוני באמצעות מודל DCF.

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. השיטות וההנחות ששימשו בקביעת השווי ההוגן (המשך)

נגזרים (3)

השווי ההוגן של חוזי אקדמה נאמד על בסיס היוון ההפרש בין מחיר ה-FORWARD הנקוב בחוזה לבין מחיר ה-FORWARD הנוכחי בגין יתרת התקופה של החוזה עד לפידיון, תוך שימוש בשיעורי ריבית מתאימים. השווי ההוגן של כתבי אופציות נקבע בהתאם למודל בלק ושולס. השווי ההוגן של חוזים להחלפות ריבית ומטבע נאמד על בסיס מודל כלכלי המבוסס על היוון אומדן תזרימי המזומנים העתידיים תוך שימוש בשיעורי ריבית אשר נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוטים של שיערי ריבית. השווי ההוגן של מכשירים מורכבים נקבע על פי ציטוט.

קרנות השקעה (4)

השווי ההוגן של קרנות ההשקעה נקבע על פי ערך נכסי נקי (N.A.V.) בהתבסס על הדוחות הכספיים של הקרנות.

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, לקוחות, חייבים ויתרות חובה ונכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר, 2013			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
3,083,941	-	2,809	3,081,132
188,631	13,100	-	175,531
482,349	167,832	16,066	298,451
<u>3,754,921</u>	<u>180,932</u>	<u>18,875</u>	<u>3,555,114</u>
6,254,752	25,049	6,229,703	-

נכסי חוב סחירים
מניות
אחרות
סה"כ

נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי לשוויים ההוגן (סעיף ג' לעיל)

ליום 31 בדצמבר, 2012			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
3,875,764	-	2,143	3,873,621
244,529	15,320	-	229,209
449,569	164,124	19,618	265,827
<u>4,569,862</u>	<u>179,444</u>	<u>21,761</u>	<u>4,368,657</u>

נכסי חוב סחירים
מניות
אחרות
סה"כ

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
179,444	164,124	15,320	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
(1,481)	(1,140)	(341)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
5,778	7,664	(1,886)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
17,008	17,008	-	רכישות
(5,369)	(5,336)	(33)	מכירות
438	398	40	העברות אל רמה 3
(91)	(91)	-	העברות מתוך רמה 3
(14,795)	(14,795)	-	יציאה מאיחוד
<u>180,932</u>	<u>167,832</u>	<u>13,100</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
<u>(398)</u>	<u>(56)</u>	<u>(342)</u>	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד
			בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2013

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
170,012	157,727	12,285	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
13,243	13,265	(22)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
(1,693)	(3,084)	1,391	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
36,001	32,100	3,901	רכישות
(12,798)	(12,769)	(29)	מכירות
(23,115)	(23,115)	-	פדיונות
(2,206)	-	(2,206)	העברות מתוך רמה 3
<u>179,444</u>	<u>164,124</u>	<u>15,320</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
<u>(2,829)</u>	<u>(2,815)</u>	<u>(14)</u>	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד
			בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2012

באור 13: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ט. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
5,508,140	5,305,580	נכסי חוב שערכם לא נפגם:
		ללא פיגור
		בפיגור (*):
13,870	1,999	מתחת ל- 90 ימים
2,847	256	בין 90 ל- 180 ימים
3,579	1,271	מעל 180 ימים
5,528,436	5,309,106	סה"כ נכסי חוב שערכם לא נפגם
		נכסי חוב שערכם נפגם:
118,713	119,019	נכסים שערכם נפגם, ברוטו
(97,266)	(100,299)	הפרשה להפסד
21,447	18,720	נכסי חוב שערכם נפגם, נטו
5,549,883	5,327,826	סך הכל נכסי חוב לא סחירים

(*): בעיקר הלוואות על פוליסות שכנגדן קיימים ערכי פדיון מלאים ו/או הלוואות משכנתא.

באור 14: - מזומנים ושווי מזומנים

א. עבור חוזים תלויי תשואה:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
266,387	453,523	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
352,709	300,311	פקדונות לזמן קצר
619,096	753,834	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים לתאריך הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות הנעה בין 0.75% ל- 0.89% (אשתקד - בין 1.75% ל- 1.83%).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור ממוצע של 0.97% (אשתקד - 2.1%).

באור 14: - מזומנים ושווי מזומנים (המשך)

ב. אחרים:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
195,265	274,508	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית:
26,215	12,573	בש"ח
12,089	1,747	בדולר
		במט"ח אחר
233,569	288,828	
66,520	76,741	פקדונות לזמן קצר - בש"ח
300,089	365,569	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים לתאריך הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות הנעה בין 0.75% ל- 0.89% (אשתקד - בין 1.75% ל- 1.83%).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור ממוצע של 0.97% (אשתקד - 2.1%).

באשר לתנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 2.38.ה.

באור 15: - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

לימים 31 בדצמבר, 2012 ו- 2013		
מונפק ונפרע	רשום	
אלפי ש"ח		
230,869	300,000	מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

ב. התנועה בהון המניות

מספר מניות באלפים	יתרה ליום 1 בינואר, 2012 הנפקת הון מניות (*)
230,868	
1	
230,869	יתרה לימים 31 בדצמבר, 2012 ו- 31 בדצמבר, 2013

(*) בחודש אוגוסט 2012 הנפיקה החברה לחברה האם 1,251 מניות רגילות בנות 1 ש"ח כל אחת תמורת 8.8 מיליוני ש"ח.

ג. זכויות הנלוות למניות

למחזיקי המניות הרגילות זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ד. דיבידנד

ביום 29 במאי, 2011 חילקה החברה דיבידנד בסך של 100,000 אלפי ש"ח, המהווה 0.43 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ערך נקוב.
 ביום 15 בפברואר, 2012 חילקה החברה דיבידנד בסך של 621,354 אלפי ש"ח, המהווה 2.69 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ערך נקוב (ראה ביאור 1.ב.1. לעיל).
 ביום 31 בינואר, 2013 חילקה החברה דיבידנד בסך של 359,088 אלפי ש"ח, המהווה 1.55 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ערך נקוב (ראה ביאור 1.ב.3. לעיל).
 ביום 1 במאי, 2013, חילקה החברה דיבידנד בסך של 50,000 אלפי ש"ח, המהווה 0.22 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ערך נקוב.

ה. קרנות הון אחרות

ההרכב לימים 31 בדצמבר, 2013 ו-2012 מיוחס לבעלי מניות החברה:

<u>אלפי ש"ח</u>	
6,169	הטבת מס בגין הענקת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (לשעבר-מנכ"ל החברה)
865	עסקה עם בעל שליטה
<u>7,034</u>	יתרה לימים 31 בדצמבר, 2012 ו- 31 בדצמבר, 2013

ו. זכויות שאינן מקנות שליטה

הרכב זכויות שאינן מקנות שליטה בדוחות המאוחדים על המצב הכספי:

<u>ליום 31 בדצמבר</u>		
2012	2013	
<u>אלפי ש"ח</u>		
<u>1,738</u>	<u>1,551</u>	החלק בשווי המאזני

ז. ניהול ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה על מנת שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה כפופה לדרישות הון הנקבעות על-ידי המפקח.

כחלק מתהליך יישומה של הדירקטיבה Solvency II (כהגדרתה בסעיף 5 להלן), נדרשת החברה לבצע תהליך הערכה עצמית של הסיכונים להם היא חשופה ולקבוע הון אשר לדעתה יהווה כרית ביטחון לסיכונים אלו. החברה הגדירה כהון עצמי נדרש (הון יעד) את דרישת ההון כפי שנדרשה על ידי הדירקטיבה והוגשה למפקח בינואר 2013, ובלבד שלא יפחת מתקנות ההון העצמי. מובהר כי אין מדובר בהון מחייב, אלא בהון יעד שהחברה תשאף לשמור עליו, וכי אין ודאות כי החברה תעמוד בהון יעד זה בכל נקודת זמן. נכון לתאריך הדיווח, החברה עומדת בהון היעד שנקבע.

ההון הנדרש והקיים של החברה נקבע בהתאם לתקנות ההון.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות ההון והנחיות המפקח:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
2,107,478	1,970,394	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
1,648,421	1,482,693	הון ראשוני בסיסי
266,912	271,701	הון ראשוני מורכב (ב)
1,915,333	1,754,394	סך הכל הון ראשוני
201,654	205,616	הון משני מורכב (ג)
407,682	304,265	הון משני נחות (ד)
2,524,669	2,264,275	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
417,191	293,881	עודף (*)
		פעולה הוגנית לאחר תאריך הדיווח:
(89,822)	-	השקעה בחברת ביטוח מאוחדת שחולקה כדיבידנד בעין בניכוי דרישת ההון בגין השקעה זו
327,369	293,881	עודף בהתחשב כדיבידנד שחולק
18,317	18,015	סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווה עודפים שאינם ניתנים לחלוקה
		הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין: (א)
283,625	293,025	פעילות בביטוח כללי
7,712	7,945	פעילות בביטוח סיעודי
141,358	141,358	סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים
681,895	767,662	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות אישפוז
3,822	3,844	דרישות בגין תוכניות מבטיחות תשואה
36,165	37,957	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
262,904	-	השקעה בחברת ביטוח מאוחדת
392,368	398,981	נכסי השקעה ונכסים אחרים
136,706	139,480	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
138,813	146,209	סיכונים תפעוליים
22,110	33,933	ערבויות
2,107,478	1,970,394	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח

(*) מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברות ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות ההון והנחיות המפקח. (המשך)

(ב) לפרטים בדבר הון ראשוני מורכב שהנפיקה החברה לחברה האם, ראה באור 25.ד. להלן.

(ג) לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים המהווים הון משני מורכב בחברה, ראה באור 25 ג. (5).

(ד) כתבי התחייבות נדחים בחברה, אשר הונפקו עד ליום 31 בדצמבר, 2009 ומהווים הון משני נחות.

3. הרכב ההון של מבטח

חוזר המפקח, מחודש אוגוסט 2011, קובע כללים למבנה הון עצמי מוכר של מבטח, וכן מסגרת עקרונות להכרה ברכיבי הון שונים ולסיווגם לרובדי ההון השונים, כדלהלן:

(1) הון ראשוני - כולל הון ראשוני בסיסי (בגובה ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה), שטרי הון צמיתים או מניות בכורה לא צוברות ומכשירי הון ראשוני מורכב. מכשירי ההון הראשוני המורכב כוללים מכשירים פיננסיים שהינם זמינים לספוג את הפסדי המבטח באמצעות ביטול תשלומי ריבית ודחיית תשלומי קרן ופרעונם נדחה בפני כל התחייבויות המבטח ובנסיבות מסויימות (הון עצמי מוכר קיים נמוך מהנדרש) קרן המכשיר תמחק או תומר למניות רגילות. מועד הפרעון הראשון של מכשירים אלה יבוא לאחר פרעון ההתחייבויות הביטוחיות המאוחרות ביותר או 49 שנים, כמוקדם שביניהם, אך לא קודם לתום 10 שנים ממועד ההנפקה.

(2) הון משני - כולל מכשירים פיננסיים שהינם זמינים לספוג את הפסדי המבטח באמצעות דחיית תשלומי קרן וריבית, ופרעונם נדחה בפני כל חוב אחר למעט בפני הון ראשוני. מועד הפרעון הראשון של מכשירי ההון המשני יבוא לאחר תום תקופה המשקפת ממוצע משוקלל של התקופות לפרעון ההתחייבויות הביטוחיות בתוספת שנתיים, או 20 שנים כמוקדם שביניהם, אך לא קודם לתום 8 שנים ממועד ההנפקה.

(3) הון שלישוני - כולל מכשירים פיננסיים שהינם זמינים לספוג את הפסדי המבטח באמצעות דחיית תשלומי קרן בלבד, ופרעונם נדחה בפני כל חוב אחר למעט בפני הון ראשוני (אם כי ניתן לקבוע שלא יידחה גם בפני הון משני אחר או הון שלישוני). מועד הפרעון הראשון של מכשירי ההון השלישוני אינו מוקדם לתום 5 שנים מיום הנפקתו.

לעניין זה, התחייבויות ביטוחיות כוללות התחייבויות שאינן תלויות תשואה, ללא חלק ההתחייבויות המגובה במלואו באג"ח ח"ץ ובניכוי חלקם של מבטחי משנה.

ההון העצמי המוכר של המבטח הוא סכום הרכיבים ומכשירים הכלולים ברבדים השונים בשיעורים הבאים:

- א. שיעורם הכולל של רכיבי ומכשירי הון הנכללים בהון הראשוני לא יפחת מ-60% מסך ההון העצמי של המבטח.
- ב. שיעורם הכולל של רכיבי ומכשירי הון הנכללים בהון הראשוני הבסיסי לא יפחת מ-70% מסך ההון הראשוני.
- ג. שיעורם הכולל של מכשירי הון ראשוני מורכב לא יעלה על 20% מסך ההון הראשוני.
- ד. שיעורם הכולל של רכיבי ומכשירי הון הנכללים בהון השלישוני לא יעלה על 15% מסך ההון העצמי של מבטח.

החוזר כולל הוראת שעה לעניין הרכב ההון העצמי של מבטח בתקופה שמיום 30 בספטמבר, 2011 ועד למועד יישומה של הדירקטיבה, כהגדרתה בסעיף 5 להלן, בישראל במועד עליו יודיע המפקח לפיה הוראות החוזר יכנסו לתוקף בהדרגה.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

3. הרכב ההון של מבטח (המשך)

כמו כן נקבע בהוראת השעה כי שיעורם הכולל של מכשירי הון הנכללים ב"הון משני נחות" לא יעלה על 50% מההון הבסיסי. הון משני נחות מוגדר כסך הרכיבים הבאים:

(1) כתבי התחייבות נדחים, בין שניתנים להמרה במניות ובין שלא ניתנים להמרה במניות, שהונפקו לתקופה של 5 שנים לפחות, ותקופת פרעונם בעוד שנתיים לפחות לאחר תאריך הדוח, ובלבד שלא הוצאו לבעל שליטה;

(2) כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לבעלי שליטה והם צמודים למדד לכל היותר, אך אינם נושאים ריבית ושמועד הפרעון שלהם לא פחות משנתיים לאחר תאריך הדוח.

בנוסף להוראת השעה כולל החוזר הוראות מעבר כדלהלן:

- א. הון משני נחות אשר הונפק עד ליום 31 בדצמבר, 2009 יוכר עד למועד פרעונו הסופי בתנאים בהם הוכר עד לפרסום חוזר זה.
- ב. הון משני נחות אשר הונפק מיום 1 בינואר, 2010 ואילך לא יוכר עם יישומה של הדירקטיבה בישראל או מיום 31 בינואר, 2013, לפי המוקדם.
- ג. מכשירי הון ראשוני מורכב, משני מורכב ושלישוני מורכב אשר הונפקו מיום 1 בינואר, 2010 ואילך ואשר אושרו על-ידי המפקח, יוכרו עד למועד פירעונם הסופי בתנאים בהם הונפקו ובהתאם למגבלות השיעורים החלים על הרבדים השונים.
- ד. מכשירי הון ראשוני מורכב, משני מורכב ושלישוני מורכב, אשר יונפקו ממועד תחילתו של החוזר בתנאים הקבועים בו, יוכרו במלואם עם יישומה של הדירקטיבה בישראל עד למועד פרעונם.

4. בחודש דצמבר 2011 פרסם המפקח מכתב בדבר חלוקת דיבידנד על ידי חברות ביטוח (להלן - המכתב). המכתב מהווה עדכון להבהרה מחודש מרס 2010 וקובע כי המפקח לא יאשר חלוקת דיבידנד אלא אם, לאחר ביצוע החלוקה, למבטח יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש בשיעור של 105% לפחות, וכן מותנה בהגשת כל אלה: תחזית רווח שנתית של המבטח לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד, תכנית שרות חוב מעודכנת ומאושרת בידי דירקטוריון חברת הביטוח ודירקטוריון חברת ההחזקות המחזיקה בחברת הביטוח, תכנית פעולה להשלמת הון שאושרה בידי דירקטוריון חברת הביטוח ופרוטוקול הדיון בדירקטוריון חברת הביטוח בו אושרה חלוקת הדיבידנד. כמו כן, נקבע כי הודעה על חלוקת דיבידנד תחשב כאילו קיבלה את אישור המפקח, אם לאחר ביצעו החלוקה למבטח יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש בשיעור העולה על 115% וכל המסמכים המפורטים במכתב נמסרו למפקח לא יאוחר מעשרה ימי עסקים לאחר מועד החלוקה.

5. ביום 10 ביולי, 2007 אימץ האיחוד האירופי נוסח מוצע לדירקטיבה Solvency II (להלן - "הדירקטיבה"). הדירקטיבה מהווה שינוי יסודי ומקיף של הרגולציה הנוגעת להבטחת כושר הפרעון והלימות ההון של חברות הביטוח במדינות האיחוד.

הדירקטיבה מבוססת על שלושה נדבכים: דרישות כמותיות, דרישות איכותיות ודרישות גילוי. החברה החלה בתהליך יישום הדירקטיבה המוצעת בלוחות הזמנים שנקבעו.

בחודש ספטמבר 2012 פרסם אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר (להלן - "האגף") מכתב בעניין משטר כושר פירעון ישראלי (להלן - "המכתב"). בהתאם למכתב, האגף מתכוון לפתח משטר כושר פרעון מבוסס סיכונים ברוח Solvency II וזאת עקב אי וודאות בנוגע ללוחות הזמנים ליישום הדירקטיבה באירופה.

המכתב נוקב ברשימת דיווחים שחברות הביטוח תידרשנה להגיש לאגף בשנים 2012 עד 2014 שבעקבותיהם הממונה יבחן את נאותות ההון הנדרש מכל חברת ביטוח ובמקרה הצורך יחליט, במהלך שנת 2015 ולאחר הסדרת סמכויותיו, על דרישות הון נוספות (תוספת הון). החלטות הממונה על תוספת הון יתבססו על דיווחי החברות ועל איכות הממשל התאגידי וניהול הסיכונים בחברה.

באור 15: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

6. בחודש יוני 2008 פורסם חוזר בדבר אופן יישום כללי המדידה וההצגה לפי ה- IFRS לצורך חישוב ההון הנדרש וההון המוכר של חברות ביטוח. מטרת החוזר הייתה לקבוע הוראות לעניין אופן יישום תקנות ההון לגבי השקעות בחברות מוחזקות (לרבות חברות ביטוח וחברות מנהלות שבשליטת חברת הביטוח). על פי החוזר דרישות ההון לפי תקנות ההון יוסיפו להיות מבוססות על דוחות סולו. לצורך חישוב ההון המוכר לפי תקנות ההון, ההשקעה של חברת ביטוח בחברת ביטוח או בחברה מנהלת נשלטת וכן בחברות מוחזקות אחרות תחושב על בסיס אקוויטי בשרשור מלא.

לגבי ההון העצמי הכלול בתמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - "סולר") בהתאם להוראות החוזר האמור, ראה נספח א' לדוחות כספיים אלו.

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

31 בדצמבר						
2012	2013	2012	2013	2012	2013	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
						אלפי ש"ח
4,848,842	5,013,858	96,332	102,241	4,945,174	5,116,099	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
6,080	5,444	-	-	6,080	5,444	חוזי ביטוח
4,854,922	5,019,302	96,332	102,241	4,951,254	5,121,543	חוזי השקעה
(10,021)	(8,584)	-	-	(10,021)	(8,584)	בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
4,844,901	5,010,718	96,332	102,241	4,941,233	5,112,959	סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
432,204	478,622	374,265	309,784	806,469	788,406	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות
3,719,413	2,703,056	1,006,775	914,339	4,726,188	3,617,395	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
8,996,518	8,192,396	1,477,372	1,326,364	10,473,890	9,518,760	סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

31 בדצמבר						
2012	2013	2012	2013	2012	2013	
שייר		ביטוח משנה באלפי ש"ח		ברוטו		
						ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
12,349,837	14,121,908	33,295	36,079	12,383,132	14,157,987	חוזי ביטוח
1,345,018	2,035,131	-	-	1,345,018	2,035,131	חוזי השקעה
13,694,855	16,157,039	33,295	36,079	13,728,150	16,193,118	
						בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
(61,952)	(64,006)	-	-	(61,952)	(64,006)	
13,632,903	16,093,033	33,295	36,079	13,666,198	16,129,112	סך הכל ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
11,077	13,149	47,800	44,390	58,877	57,539	חוזי ביטוח הכלולים במגזר בריאות
13,643,980	16,106,182	81,095	80,469	13,725,075	16,186,651	סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/מחייבות את המבוטח בבונוס/מארוס לפי תוצאות ההשקעות של תיק הפוליסות המשתתפות ברווחי השקעה של החברה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או ההפסד מההשקעות שביצעה החברה.

ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א'1. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים:

31 בדצמבר						
2012	2013	2012	2013	2012	2013	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
אלפי ש"ח						
297,435	195,903	-	-	297,435	195,903	<u>ענף רכב חובה</u>
217,739	159,459	11,118	13,822	228,857	173,281	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
1,879,391	1,259,824	176,573	74,370	2,055,964	1,334,194	עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)
2,394,565	1,615,186	187,691	88,192	2,582,256	1,703,378	תביעות תלויות
						סך ענף רכב חובה (ראה ג'3 ו- ג'4 להלן)
72,194	75,788	49,219	59,162	121,413	134,950	<u>ענפי חבויות</u>
100,567	78,430	154,659	141,832	255,226	220,262	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
1,863	5,416	-	(1,091)	1,863	4,325	עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)
493,362	479,068	189,589	204,640	682,951	683,708	הפרשה לפרמיה בחסר
667,986	638,702	393,467	404,543	1,061,453	1,043,245	תביעות תלויות
						סך ענפי חבויות
3,062,551	2,253,888	581,158	492,735	3,643,709	2,746,623	סך בענפי רכב חובה וחבויות (ראה ג'1 ו- ג'2 להלן)
427,495	311,425	210,519	215,271	638,014	526,696	<u>ענפי רכוש ואחרים</u>
22,676	2,844	3,308	(2,844)	25,984	-	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
206,691	134,899	211,790	209,177	418,481	344,076	הפרשה לפרמיה בחסר
656,862	449,168	425,617	421,604	1,082,479	870,772	תביעות תלויות
3,719,413	2,703,056	1,006,775	914,339	4,726,188	3,617,395	סך ענפי רכוש ואחרים (ראה ב' להלן)
						סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
						<u>הוצאות רכישה נדחות:</u>
27,884	16,270	-	-	27,884	16,270	ענף רכב חובה
16,019	15,510	10,577	11,518	26,596	27,028	ענפי חבויות
106,982	74,425	52,012	51,739	158,994	126,164	ענפי רכוש ואחרים
150,885	106,205	62,589	63,257	213,474	169,462	סך-הכל הוצאות רכישה נדחות
2,366,681	1,598,916	187,691	88,192	2,554,372	1,687,108	התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות:
651,967	623,192	382,890	393,025	1,034,857	1,016,217	ענף רכב חובה
549,880	374,743	373,605	369,865	923,485	744,608	ענפי חבויות
3,568,528	2,596,851	944,186	851,082	4,512,714	3,447,933	ענפי רכוש ואחרים

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

א'2. התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן:

31 בדצמבר		2012		2013	
2012	2013	2012	2013	2012	2013
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
2,451,443	-	494,724	-	2,946,167	-
-	1,824,039	-	407,505	-	2,231,544
93,849	-	16,343	-	110,192	-
2,545,292	1,824,039	511,067	407,505	3,056,359	2,231,544
הערכות אקטואריות:					
דר' אברהם לוונגליק					
גב' נעמה חשמונאי					
מר ניר הרמתי					
סה"כ הערכות אקטואריות					
הפרשות על בסיס הערכות אחרות:					
הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות					
58,691	58,011	70,193	76,748	128,884	134,759
הפרשה לפרמיה שטרם הורוחה					
797,124	583,117	259,738	274,432	1,056,862	857,549
עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)					
318,306	237,889	165,777	155,654	484,083	393,543
3,719,413	2,703,056	1,006,775	914,339	4,726,188	3,617,395
סה"כ ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי					

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב'. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות:

1. ענפי רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר					
2012	2013	2012	2013	2012	2013
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
2,887,306	3,018,648	528,675	570,581	3,415,981	3,589,229
יתרה לתחילת השנה					
657,667	534,851	71,817	70,791	729,484	605,642
עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת					
41,621	42,056	7,672	9,480	49,293	51,536
שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד					
(71,467)	(19,905)	(4,641)	(19,425)	(76,108)	(39,330)
שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות					
627,821	557,002	74,848	60,846	702,669	617,848
סך השינוי בעלות התביעות המצטברת					
7,584	7,062	1,660	1,162	9,244	8,224
תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה:					
495,612	419,943	42,374	58,712	537,986	478,655
בגין שנת חיתום שוטפת					
503,196	427,005	44,034	59,874	547,230	486,879
בגין שנות חיתום קודמות					
74,422	49,195	43,820	42,368	118,242	91,563
סך תשלומים לתקופה					
(155,838)	(124,209)	(47,450)	(60,452)	(203,288)	(184,661)
צבירה בגין שנת חיתום שוטפת					
84,932	74,134	14,722	13,021	99,654	87,155
צבירה שנזקפה לרווח בגין שנת החיתום ששוחזרה					
3,516	(880)	11,092	(5,063)	14,608	(5,943)
יתרת השינוי בצבירה					
3,201	-	-	-	3,201	-
סך שינוי בצבירה לתקופה					
-	(925,657)	-	(85,273)	-	(1,010,930)
שינוי עקב צירוף עסקים					
3,018,648	2,222,108	570,581	481,217	3,589,229	2,703,325
יציאה מאיחוד					
יתרה לסוף השנה					

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, צבירה, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות (ללא צבירה), הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב'. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך):

2. ענפי רכוש ואחרים

31 בדצמבר						
2012	2013	2012	2013	2012	2013	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
513,200	549,880	380,545	373,605	893,745	923,485	יתרה לתחילת השנה
683,856	503,885	313,822	327,531	997,678	831,416	עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת
27,017	(2,897)	(3,263)	(736)	23,754	(3,633)	שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
710,873	500,988	310,559	326,795	1,021,432	827,783	
520,233	368,350	211,304	197,856	731,537	566,206	תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה:
173,796	134,979	120,579	121,587	294,375	256,566	בגין אירועים של שנת הדוח בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
694,029	503,329	331,883	319,443	1,025,912	822,772	סך תשלומים
20,902	51,929	15,574	18,031	36,476	69,960	שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות
(1,066)	(18,919)	(1,190)	(7,066)	(2,256)	(25,985)	שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר
-	(205,806)	-	(22,057)	-	(227,863)	יציאה מאיחוד
549,880	374,743	373,605	369,865	923,485	744,608	יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות.
3. תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח.
4. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'1. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות ליום 31 בדצמבר, 2013:

שנת חיתום	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2013 (*)											
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:	9,864	13,161	14,257	14,415	12,906	11,759	8,998	8,674	8,162	8,211	
לאחר שנה ראשונה	68,047	84,386	89,697	179,872	78,026	63,640	51,596	51,750	53,163		
לאחר שנתיים	142,481	162,743	166,294	257,998	157,437	143,350	126,791	115,590			
לאחר שלוש שנים	203,431	238,386	236,308	331,028	223,089	201,812	204,897				
לאחר ארבע שנים	256,372	310,915	319,725	405,196	279,773	265,857					
לאחר חמש שנים	304,446	371,262	371,979	470,150	331,362						
לאחר שש שנים	332,630	429,739	418,641	532,553							
לאחר שבע שנים	361,253	468,713	454,857								
לאחר שמונה שנים	379,239	496,201									
לאחר תשע שנים	393,458										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	607,877	641,729	621,629	633,703	609,269	596,237	559,023	562,121	605,191	663,618	
לאחר שנה ראשונה	616,891	667,708	635,456	647,907	608,393	603,621	566,035	568,544	610,940		
לאחר שנתיים	644,066	683,053	640,237	677,819	621,452	611,987	583,173	584,727			
לאחר שלוש שנים	428,558	545,314	568,557	656,724	487,629	467,739	461,680				
לאחר ארבע שנים	446,545	550,946	579,023	663,438	505,200	462,278					
לאחר חמש שנים	446,353	563,624	564,364	657,606	504,051						
לאחר שש שנים	443,961	558,464	560,902	653,533							
לאחר שבע שנים	440,373	558,831	555,802								
לאחר שמונה שנים	434,557	548,089									
לאחר תשע שנים	432,450										
לאחר עשר שנים											
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (**)	(3,892)	(2,775)	12,755	3,191	(16,422)	5,461				(1,682)	
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	(0.91%)	(0.51%)	2.24%	0.49%	(3.37%)	1.17%				(0.05%)	
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2013	432,450	548,089	555,802	653,533	504,051	462,278	461,680	584,727	610,940	663,618	5,477,168
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2013	393,458	496,201	454,857	532,553	331,362	265,857	204,897	115,590	53,163	8,211	2,856,149
סה"כ התחייבויות ביטוחיות	38,992	51,888	100,945	120,980	172,689	196,421	256,783	469,137	557,777	655,407	2,621,019
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2003											82,306
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2013											2,703,325

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות ליום 31 בדצמבר, 2013:

שנת חיתום	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2013 (*)											
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:	8,644	11,529	13,323	13,768	12,187	10,111	5,124	5,731	6,872	7,058	
לאחר שנה ראשונה	64,386	79,908	86,853	99,137	73,921	58,851	36,330	44,521	48,730		
לאחר שנתיים	136,607	157,536	162,720	175,983	149,337	129,887	93,026	105,016			
לאחר שלוש שנים	197,433	232,429	232,166	247,732	214,433	183,984	141,325				
לאחר ארבע שנים	249,063	303,283	315,344	318,877	270,415	242,445					
לאחר חמש שנים	291,856	361,815	365,935	380,222	321,740						
לאחר שש שנים	319,961	418,693	440,158	440,158							
לאחר שבע שנים	348,072	459,031	448,894								
לאחר שמונה שנים	365,765	484,293									
לאחר תשע שנים	379,963										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:											
לאחר שנה ראשונה	562,161	583,154	550,729	553,755	536,989	500,343	369,463	473,905	498,926	551,882	
לאחר שנתיים	565,343	594,693	561,807	535,387	523,666	501,086	370,505	475,558	495,808		
לאחר שלוש שנים	591,884	612,673	569,029	555,101	535,948	510,480	382,083	491,952			
לאחר ארבע שנים	413,337	529,021	537,548	541,387	464,242	411,819	327,400				
לאחר חמש שנים	430,823	531,656	543,819	552,173	473,187	412,059					
לאחר שש שנים	430,776	544,728	530,366	550,066	474,272						
לאחר שבע שנים	428,571	538,611	548,777	548,777							
לאחר שמונה שנים	425,168	542,052	527,952								
לאחר תשע שנים	420,290	534,407									
לאחר עשר שנים	418,231										
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (**)	(4,894)	(5,386)	9,596	(7,390)	(10,030)	(240)					(18,344)
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	(1.18%)	(1.02%)	1.79%	(1.37%)	(2.16%)	(0.06%)					(0.63%)
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2013	418,231	534,407	527,952	548,777	474,272	412,059	327,400	491,952	495,808	551,882	4,782,740
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2013	379,963	484,293	448,894	440,158	321,740	242,445	141,325	105,016	48,730	7,058	2,619,622
סה"כ התחייבויות ביטוחיות	38,268	50,114	79,058	108,619	152,532	169,614	186,075	386,936	447,078	544,824	2,163,118
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2003											58,989
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2013											2,222,107

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'3. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה ליום 31 בדצמבר, 2013:

שנת חיתום	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2013 (*)											
תביעות שולמו (מצטבר) בסוף השנה:	7,406	10,192	10,180	11,449	9,599	8,491	3,829	3,366	3,840	4,515	
לאחר שנה ראשונה	58,906	74,045	72,788	75,530	61,763	50,369	38,031	34,568	38,510		
לאחר שנתיים	122,894	142,644	139,358	142,094	121,002	112,979	102,229	82,379			
לאחר שלוש שנים	174,507	209,520	193,605	197,998	170,779	154,701	166,359				
לאחר ארבע שנים	217,286	270,749	264,716	250,511	208,434	198,221					
לאחר חמש שנים	251,538	317,621	303,108	296,310	241,456						
לאחר שש שנים	274,023	359,994	334,199	343,092							
לאחר שבע שנים	295,790	390,247	354,268								
לאחר שמונה שנים	309,877	407,323									
לאחר תשע שנים	319,726										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	427,162	439,678	398,862	401,182	383,177	391,591	359,270	366,695	385,762	421,546	
לאחר שנה ראשונה	435,062	454,494	407,786	398,987	377,396	400,060	363,932	373,813	391,871		
לאחר שנתיים	454,779	463,031	401,660	405,466	384,731	408,260	377,042	382,176			
לאחר שלוש שנים	346,877	437,435	407,313	411,577	337,358	343,329	349,128				
לאחר ארבע שנים	356,590	439,726	416,471	408,918	327,353	335,192					
לאחר חמש שנים	360,284	457,600	406,910	399,824	325,140						
לאחר שש שנים	359,432	445,206	406,890	404,199							
לאחר שבע שנים	355,222	446,729	402,686								
לאחר שמונה שנים	350,465	441,372									
לאחר תשע שנים	345,088										
לאחר עשר שנים	1,789	(3,937)	4,627	7,378	12,218	8,137					30,212
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (**)	0.52%	(0.90%)	1.14%	1.79%	3.62%	2.37%					1.32%
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	345,088	441,372	402,686	404,199	325,140	335,192	349,128	382,176	391,871	421,546	3,798,398
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2013	319,726	407,323	354,268	343,092	241,456	198,221	166,359	82,379	38,510	4,515	2,155,849
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2013	25,362	34,049	48,418	61,107	83,684	136,971	182,769	299,797	353,361	417,031	1,642,549
סה"כ התחייבויות ביטוחיות											44,558
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2003											1,687,107
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2013											

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (**) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'4. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה ליום 31 בדצמבר, 2013:

שנת חיתום	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2013 (*)											
תביעות שולמו (מצטבר) בסוף השנה:	7,406	10,192	10,180	11,449	9,599	8,491	3,058	3,366	3,840	4,515	
לאחר שנה ראשונה	58,906	74,045	72,788	75,530	61,763	50,369	29,787	34,568	38,510		
לאחר שנתיים	122,894	142,644	139,358	142,094	121,002	111,164	78,756	82,379			
לאחר שלוש שנים	174,507	209,520	193,605	197,998	170,779	152,867	116,812				
לאחר ארבע שנים	217,286	269,359	264,681	248,013	208,434	195,912					
לאחר חמש שנים	251,491	314,736	302,268	290,582	241,456						
לאחר שש שנים	273,976	355,990	333,359	336,179							
לאחר שבע שנים	295,743	386,146	353,425								
לאחר שמונה שנים	309,830	403,222									
לאחר תשע שנים	319,678										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	423,397	435,906	395,625	396,309	377,227	385,258	268,567	361,118	380,569	415,501	
לאחר שנה ראשונה	429,625	445,511	402,250	389,518	365,996	386,542	269,724	364,927	383,133		
לאחר שנתיים	449,326	454,294	396,360	397,437	373,584	394,973	275,832	373,457			
לאחר שלוש שנים	345,509	432,868	404,952	397,718	334,984	331,316	253,831				
לאחר ארבע שנים	355,454	434,729	413,619	399,240	326,162	324,145					
לאחר חמש שנים	359,525	451,301	404,368	392,762	324,842						
לאחר שש שנים	358,842	439,968	404,961	396,350							
לאחר שבע שנים	354,922	442,014	400,902								
לאחר שמונה שנים	350,284	436,837									
לאחר תשע שנים	344,960										
לאחר עשר שנים											
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (**)	549	(3,969)	4,050	1,368	10,142	7,171				19,311	
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	0.16%	(0.92%)	1.00%	0.34%	3.03%	2.16%				0.86%	
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2013	344,960	436,837	400,902	396,350	324,842	324,145	253,831	373,457	383,133	415,501	3,653,958
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2013	319,678	403,222	353,425	336,179	241,456	195,912	116,812	82,379	38,510	4,515	2,092,088
סה"כ התחייבויות ביטוחיות	25,282	33,615	47,477	60,171	83,386	128,233	137,019	291,078	344,623	410,986	1,561,870
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2003											37,045
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2013											1,598,915

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (**) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'5. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח רכב חובה:

שנת חיתום							
2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
אלפי ש"ח							
370,076	361,303	397,345	383,037	398,265	421,643	473,634	פרמיות ברוטו
24,821	70,251	94,497	28,607	1,646	5,962	915	רווח בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
-	-	-	-	53,515	79,727	26,217	עודף הכנסות על הוצאות בשייר
87,638	85,617	86,467	41,063	49,542	31,382	10,878	השפעת ההכנסות מהשקעות על הרווח המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

ג'6. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות:

שנת חיתום							
2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
אלפי ש"ח							
609,114	601,031	632,428	612,739	623,415	681,087	752,121	פרמיות ברוטו
22,552	94,745	127,254	52,217	(18,441)	(10,370)	(23,290)	רווח (הפסד) בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
-	-	-	-	78,813	109,881	49,195	עודף הכנסות על הוצאות בשייר
131,883	129,798	113,212	60,233	64,125	41,076	14,203	השפעת ההכנסות מהשקעות על הרווח המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

(*) הרווח (הפסד) המצטבר בגין שנות החיתום כולל את הרווח (ההפסד) בגין פעילות שלא נכללה בחישוב העתודות.

באור 18: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'7. הרכב הרווח בשייר בענף ביטוח רכב חובה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
(18,064)	9,250	5,786	רווח (הפסד) בגין השנים הפתוחות (*)
2008	2009	2010	שנת חיתום שהשתחררה בשנת הדיווח
81,078	125,965	29,962	רווח בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדיווח
63,361	67,284	45,025	התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים קודמות
126,375	202,499	80,773	סה"כ רווח שדווח
(19,235)	9,250	6,314	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות

ג'8. הרכב הרווח בשייר בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
(43,593)	(11,960)	(17,268)	הפסד בגין השנים הפתוחות (*)
2008	2009	2010	שנת חיתום שהשתחררה בשנת הדיווח
117,115	166,307	67,383	רווח בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדיווח
69,111	63,820	52,358	התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים קודמות
142,633	218,167	102,473	סה"כ רווח שדווח
(34,411)	(4,680)	(4,430)	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות

(*) הרווח (ההפסד) בגין שנים פתוחות כולל את ההפסד בגין פעילות שלא נכללה בחישוב העתודות.

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						נתונים ליום 31 בדצמבר, 2013	
פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות ללא מרכיב חסכון				
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			מספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
			2004 משנת				
			תלוי	שאינו תלוי	עד שנת	עד שנת	
סה"כ	קבוצתי	פרט	תשואה	תשואה	2003	1990 (*)	
באלפי ש"ח							
-	-	-	-	-	-	-	(א) לפי חשיפה ביטוחית:
							התחייבויות בגין חוזי ביטוח:
							קצבה ללא מקדמים מובטחים
							קצבה עם מקדמים מובטחים:
6,802,997	-	-	-	-	4,993,567	1,809,430	עד חודש מאי 2001
4,072,099	-	-	3,098,730	126	973,243	-	מחודש יוני 2001
577,507	-	-	27,307	191,329	172,804	186,067	קצבה בתשלום
6,587,770	-	-	706,513	-	3,850,296	2,030,961	הוני (ללא אופציה לקצבה)
1,161,123	42,552	349,345	328,966	-	366,790	73,470	מרכיבי סיכון אחרים
19,201,496	42,552	349,345	4,161,516	191,455	10,356,700	4,099,928	סה"כ בגין חוזי ביטוח
2,040,575	-	-	2,032,014	759	3,117	4,685	התחייבויות בגין חוזי השקעה
21,242,071	42,552	349,345	6,193,530	192,214	10,359,817	4,104,613	סה"כ בביטוח חיים
-							(ב) לפי חשיפה פיננסית:
5,112,959	42,552	319,630	328,708	192,214	189,103	4,040,752	שאינו תלוי תשואה
16,129,112	-	29,715	5,864,822	-	10,170,714	63,861	תלוי תשואה
21,242,071	42,552	349,345	6,193,530	192,214	10,359,817	4,104,613	סה"כ

(* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות (המשך)

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						נתונים ליום 31 בדצמבר, 2012	
פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות ללא מרכיב חסכון				
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			מספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
			משנת 2004				
			תלוי	שאינו תלוי	עד שנת	עד שנת	
			תשואה	תשואה	2003	1990 (*)	
סה"כ	קבוצתי	פרט	באלפי ש"ח				
-	-	-	-	-	-	-	(א) לפי חשיפה ביטוחית: התחייבויות בגין חוזי ביטוח: קצבה ללא מקדמים מובטחים
6,169,972	-	-	-	-	4,473,209	1,696,763	קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001
3,108,683	-	-	2,294,783	-	813,900	-	מחודש יוני 2001
466,375	-	-	14,135	190,343	127,518	134,379	קצבה בתשלום
6,439,672	-	-	626,305	-	3,715,377	2,097,990	הוני (ללא אופציה לקצבה)
1,071,631	30,114	311,715	277,912	-	373,421	78,469	מרכיבי סיכון אחרים
17,256,333	30,114	311,715	3,213,135	190,343	9,503,425	4,007,601	סה"כ בגין חוזי ביטוח
1,351,098	-	-	1,339,483	752	5,535	5,328	התחייבויות בגין חוזי השקעה
18,607,431	30,114	311,715	4,552,618	191,095	9,508,960	4,012,929	סה"כ בביטוח חיים
4,941,233	30,114	286,080	277,680	191,095	202,152	3,954,112	(ב) לפי חשיפה פיננסית: שאינו תלוי תשואה
13,666,198	-	25,635	4,274,938	-	9,306,808	58,817	תלוי תשואה
18,607,431	30,114	311,715	4,552,618	191,095	9,508,960	4,012,929	סה"כ

(* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה משנת 2004							נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013					
פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה משנת 2004		עד שנת 1990 (1)	עד שנת 2003	שאינו תלוי תשואה	תלוי תשואה אלפי ש"ח	פרט	קבוצתי	סה"כ	
												פרמיות ברוטו:
												מסורתי/מעורב
												מרכיב החיסכון
												אחר
												סה"כ
												תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
												מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
												רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
												הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
												סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
												פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח עסק חדש (2)
												פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
												פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה עסק חדש
												פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
												העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
												העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
87,091	-	-	-	-	47,155	39,936	-	-	-	-	-	
1,211,993	-	-	826,449	891	353,899	30,754	-	-	-	-	-	
628,308	21,428	331,895	70,779	-	183,166	21,040	-	-	-	-	-	
1,927,392	21,428	331,895	897,228	891	584,220	91,730	-	-	-	-	-	
846,829	-	-	846,725	2	83	19	-	-	-	-	-	
309,703	-	-	60,787	2,721	193,931	52,264	-	-	-	-	-	
154,768	(1,770)	8,190	(119,587)	2,764	199,078	66,093	-	-	-	-	-	
(13,110)	(159)	(1,032)	(1,633)	(405)	(1,021)	(8,860)	-	-	-	-	-	
141,658	(1,929)	7,158	(121,220)	2,359	198,057	57,233	-	-	-	-	-	
226,049	791	63,215	160,730	-	1,282	31	-	-	-	-	-	
132,746	-	-	127,424	1,540	3,698	84	-	-	-	-	-	
46,835	-	-	46,835	-	-	-	-	-	-	-	-	
775,813	-	-	775,813	-	-	-	-	-	-	-	-	
92,777	-	-	92,777	-	-	-	-	-	-	-	-	
82,214	-	-	55,724	-	24,120	2,370	-	-	-	-	-	

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012			
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 1990 (1)	עד שנת 2003		
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003		
105,445	-	-	-	-	53,478	51,967	פרמיות ברוטו:
1,067,615	-	-	673,544	-	364,268	29,803	מסורת/מעורב
613,323	19,025	310,190	79,121	-	186,056	18,931	מרכיב החיסכון
1,786,383	19,025	310,190	752,665	-	603,802	100,701	אחר
351,677	-	-	351,568	6	84	19	סה"כ
204,036	-	-	47,646	(8,754)	69,761	95,383	תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
(67,494)	8,080	15,335	(42,743)	(14,786)	(47,063)	13,683	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
(340)	-	-	-	-	(340)	-	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
(67,834)	8,080	15,335	(42,743)	(14,786)	(47,403)	13,683	קיצוזים והתאמות
68,572	851	3,509	7,332	4,295	4,951	47,634	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים לאחר קיצוזים והתאמות
738	8,931	18,844	(35,411)	(10,491)	(42,452)	61,317	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
9,639	-	-	-	-	-	-	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
10,377	-	-	-	-	-	-	רווח כולל מפנסיה
256,577	-	61,857	193,094	-	1,528	98	סה"כ רווח כולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
104,747	-	-	99,533	-	4,702	512	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח – עסק חדש (2)
12,976	-	-	12,976	-	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
292,775	-	-	292,775	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה – עסק חדש
70,194	-	-	70,194	-	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
90,037	-	-	58,953	-	29,350	1,734	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
							העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011	
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004			עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
109,618	-	-	-	-	59,214	50,404
955,728	-	-	563,837	55	363,329	28,507
597,080	9,768	289,333	78,383	-	197,857	21,739
1,662,426	9,768	289,333	642,220	55	620,400	100,650
407,694	-	-	407,629	6	56	3
117,478	-	-	42,012	(4,279)	52,220	27,525
(111,166)	(114)	1,177	(112,246)	(4,054)	(25,607)	29,678
(2,415)	-	-	-	-	(2,415)	-
(113,581)	(114)	1,177	(112,246)	(4,054)	(28,022)	29,678
(12,753)	(157)	(745)	(1,397)	(659)	(1,106)	(8,689)
(126,334)	(271)	432	(113,643)	(4,713)	(29,128)	20,989
90,986						
(35,348)						
194,213	-	48,130	144,545	-	1,337	201
81,639	-	-	74,816	55	6,157	611
17,707	-	-	17,707	-	-	-
351,379	-	-	351,379	-	-	-
25,682	-	-	25,682	-	-	-
62,663	-	-	37,377	-	25,246	40

פרמיות ברוטו:
 מסורתי/מעורב
 מרכיב החיסכון
 אחר
 סה"כ
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
 רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
 קיזוזים והתאמות
 רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים לאחר קיזוזים והתאמות
 הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
 סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
 רווח כולל מפנסיה
 סה"כ הפסד מביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
 פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש (2)
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
 פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
 העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
 העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות:

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מביטוחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
 (2) הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
 (3) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות.
 המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה ההיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ג. מידע נוסף אודות התחייבויות תלויות תשואה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			ליום 31 בדצמבר 2013
פדיונות	תבועות ותום תקופה	פרמיות/ תקבולים	התחייבויות תלויות תשואה
אלפי ש"ח			
18,445	10,252	18,633	462,232
272,869	289,505	890,043	9,799,137
203,344	64,111	911,749	3,832,612
248,751	15,995	846,808	2,035,131
<u>743,409</u>	<u>379,863</u>	<u>2,667,233</u>	<u>16,129,112</u>

בגין פוליסות שהונפקו בין 1991-2003:
קרן ט'
קרן י'
בגין פוליסות שהונפקו החל משנת 2004
חוזי השקעה
סך הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012			ליום 31 בדצמבר 2012
פדיונות	תבועות ותום תקופה	פרמיות/ תקבולים	התחייבויות תלויות תשואה
אלפי ש"ח			
15,352	12,584	18,076	439,381
294,297	254,252	886,017	8,946,344
199,394	56,162	754,062	2,935,455
273,449	5,819	351,652	1,345,018
<u>782,492</u>	<u>328,817</u>	<u>2,009,807</u>	<u>13,666,198</u>

בגין פוליסות שהונפקו בין 1991-2003:
קרן ט'
קרן י'
בגין פוליסות שהונפקו החל משנת 2004
חוזי השקעה
סך הכל

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ד. מידע אודות תשואה ודמי ניהול בגין התחייבויות תלויות תשואה

דמי ניהול לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			תשואה שנתית ממוצעת		תשואה שנתית נומינלית ברוטו					
			נומינלית 5 שנים							
2011	2012	2013	אחרי דמי ניהול	לפני דמי ניהול	2009	2010	2011	2012	2013	
באלפי ש"ח					באחוזים					
52,220	69,761	193,931	11.93	13.21	40.53	11.63	(5.67)	12.39	11.80	קרן י'
30,824	34,651	44,062	11.79	13.20	40.53	11.50	(5.57)	12.39	11.80	מסלול כללי בפוליסות החל משנת 2004
11,188	12,995	16,725								אחר
94,232	117,407	254,718								סך הכל

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ה. מידע אודות העברות כספים

לשנה שהסתיימה			
ביום 31 בדצמבר			
2012	2013		
אלפי ש"ח			
		העברות לחברה מגופים אחרים:	
46,927	52,880	העברות מחברות ביטוח אחרות	
12,632	10,900	העברות מקרנות פנסיה	
10,635	28,997	העברות מקופות גמל	
70,194	92,777	סך הכל העברות לחברה	
		העברות מהחברה לגופים אחרים:	
53,927	51,647	העברות לחברות ביטוח אחרות	
17,020	13,277	העברות לקרנות פנסיה	
19,090	17,290	העברות לקופות גמל	
90,037	82,214	סך הכל העברות מהחברה	
(19,843)	10,563	העברות נטו	

באור 20: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

א. פירוט ההתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

הנתונים הכלולים בכל אחד מהטורים בטבלאות שלהלן הינם בגין הפוליסה העיקרית והכיסויים הנוספים המצורפים אליה.

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2013				
סה"כ	אחר (*)	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
57,539	-	-	57,539	תלוי תשואה
788,406	266,899	1,927	519,580	אינו תלוי תשואה
845,945	266,899	1,927	577,119	סה"כ
נתונים ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	אחר (*)	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
58,877	-	-	58,877	תלוי תשואה
806,469	249,307	2,303	554,859	אינו תלוי תשואה
865,346	249,307	2,303	613,736	סה"כ

(* החלק המהותי ביותר בביטוח בריאות אחר הינו לזמן ארוך והכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר הינו הוצאות רפואיות.

באור 20: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות (המשך)

ג. פירוט ההתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2013				קצבה בתשלום מרכיבי סיכון אחרים סה"כ
סה"כ	אחר (*)	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
52,448	-	683	51,765	
793,497	266,899	1,244	525,354	
845,945	266,899	1,927	577,119	

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2012				קצבה בתשלום מרכיבי סיכון אחרים סה"כ
סה"כ	אחר (*)	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
52,592	-	961	51,631	
812,754	249,307	1,342	562,105	
865,346	249,307	2,303	613,736	

(* החלק המהותי ביותר בביטוח בריאות אחר הינו לזמן ארוך והכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר הינו הוצאות רפואיות.)

ג. פירוט התוצאות לפי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013				פרמיות ברוטו רווח מעסקי ביטוח בריאות הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות סך כל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות פרמיה משוננת - עסק חדש
סה"כ	אחר	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
485,905	(* 419,711)	1,144	65,050	
31,355	14,549	1,033	15,773	
(2,987)	(625)	(6)	(2,356)	
28,368	13,924	1,027	13,417	
63,028	57,015	-	6,013	

(* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 364,884 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 54,827 אלפי ש"ח.)

באור 20: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות (המשך)

ג. פירוט התוצאות לפי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	אחר	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
434,842	(* 371,425)	1,206	62,211	פרמיות ברוטו
64,792	64,439	1,721	(1,368)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
17,801	2,980	53	14,768	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
82,593	67,419	1,774	13,400	סך כל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות
44,876	38,918	-	5,958	פרמיה משוננת - עסק חדש

(* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 327,676 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 43,749 אלפי ש"ח.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011				
סה"כ	אחר	סיעודי		
		קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח				
370,184	(* 312,564)	724	56,896	פרמיות ברוטו
52,692	30,381	1,402	20,909	רווח מעסקי ביטוח בריאות
(4,616)	(2,355)	(16)	(2,245)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
48,076	28,026	1,386	18,664	סך כל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות
36,187	31,663	-	4,524	פרמיה משוננת - עסק חדש

(* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 275,921 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 36,643 אלפי ש"ח.

באור 21: - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וחוזי ביטוח בריאות, ברוטו

ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (*)			
	חוזי השקעה אלפי ש"ח	חוזי השקעה סה"כ	חוזי ביטוח	
656,143	16,521,028	1,183,093	15,337,935	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
12,459	1,452,517	95,413	1,357,104	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
41,673	1,546,652	351,676	1,194,976	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	(1,102,005)	(280,672)	(821,333)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה שינויים בגין שינוי בהנחות (4)
146,393	99,545	-	99,545	סיווג מחדש של תוכניות השקעה שינויים אחרים (3)
-	-	1,588	(1,588)	
8,678	89,694	-	89,694	
865,346	18,607,431	1,351,098	17,256,333	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
16,087	1,507,513	110,539	1,396,974	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
39,021	2,319,464	846,829	1,472,635	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	(1,188,629)	(265,742)	(922,887)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה שינויים בגין שינוי בהנחות (4)
(67,661)	24,758	-	24,758	סיווג מחדש של תוכניות השקעה שינויים אחרים (3)
-	-	(2,149)	2,149	
(6,848)	(28,466)	-	(28,466)	
845,945	21,242,071	2,040,575	19,201,496	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013

ליום 31 בדצמבר		אלפי ש"ח	(*) הרכב (ברוטו):
2012	2013		
4,941,233	5,112,959		חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
13,666,198	16,129,112		חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
18,607,431	21,242,071		

1. ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.
 2. גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה.
 3. שינויים אחרים - הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עיתיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על-פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון. בביטוח בריאות, עיקר הסכום הנכלל בסעיף זה מהווה שינוי אומדן אקטוארי, הנובע מההפרש בין התוצאות בפועל ובין הערכה לתחילת השנה.
 4. לעניין ההנחות העיקריות המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות, ראה באור 5.38 להלן.
- התנועה בהתחייבות בגין חוזי ביטוח אינה כוללת התייחסות לפוליסות שהונפקו ובוטלו בשנת הדוח.

באור 22: - מסים על ההכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

החברה, שומרה ביטוח, מבטחים פנסיה וגיוס הון הינן "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח.

על הכנסות יתר החברות המוחזקות חל מס חברות בלבד.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985

על החברה והחברות המוחזקות חל, עד לתום שנת 2007, חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן - החוק). על-פי החוק, נמדדו התוצאות לצורכי מס כשהן מותאמות לשינויים במדד.

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק שקבע כי תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. התיקון לחוק כולל בין היתר את ביטול תיאום התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007.

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

א. הסכם עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח בישראל לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש ומתעדכן מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף בגין שנות המס עד וכולל שנת המס 2012. ההסכם מתייחס בין היתר לנושאים הבאים:

- הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות על פני תקופה של 6 שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים.
- ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.
- מיסוי הכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה.
- השפעת המעבר לתקינה בינלאומית - הוסכם כי ההשפעה החד פעמית ביום המעבר לתקינה הבינלאומית תופחת לצורכי מס בפריסה ל-3 שנים החל משנת 2008 ועד וכולל שנת 2010. יחד עם זאת, סוכם כי אם וכאשר רשות המסים תגבש את עמדתה בנושא באופן הסותר את עקרונות ההסכם, ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך.
- ביטול חוק התיאומים - הוסכם כי השפעת הוראת המעבר בחוק התיאומים בכל הנוגע לניירות ערך סחירים תופחת לצורכי מס בפריסה ל-3 שנים החל משנת 2008 ועד וכולל שנת 2010.

טרם נחתם הסכם לשנת המס 2013. הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לעקרונות ההסכם האמור.

באור 22: - מסים על ההכנסה (המשך)

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה (המשך)

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח (המשך)

ב. המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים

בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007), התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר, 2007 נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר, 2006. על פי הכללים, חלק העתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

ליום 31 בדצמבר, 2006 יתרת העתודה הקיימת בחברה היוותה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון בשייר העצמי.

ב. שיעורי המס החלים על ההכנסות של חברות הקבוצה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים ובכללם החברה, המהווה את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.

2. שיעור מס הרווח החל על מוסדות כספיים בשנת 2011 עמד על 16%.

בחודש אוגוסט 2012 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ב-2012, אשר קבע כי שיעור מס הרווח החל על מוסדות כספיים יעמוד על 17% מהרווח שהופק. ההוראה לגבי מס הרווח בשנת המס 2012 תחול לגבי שליש מהרווח בשנה זו. הצו האמור ביטל את הוראת השעה האמורה.

בחודש יוני 2013 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר קבע כי שיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 18% מהשכר ששולם בעד עבודה בחודש יוני 2013 ואילך, ומס הרווח יעמוד על 18% מהרווח שהופק. ההוראה לגבי מס הרווח בשנת המס 2013 תחול לגבי החלק היחסי מהרווח בשנה זו.

3. ביום 5 בדצמבר, 2011 התקבל בכנסת החוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב - 2011 (להלן - החוק). במסגרת החוק בוטל, בין היתר, החל משנת 2012, מתווה ההפחתה של שיעורי מס החברות. במסגרת החוק גם הועלה מס החברות לשיעור של 25% החל משנת 2012. לאור העלאת שיעור מס החברות ל- 25% כאמור לעיל, הועלו בהתאמה גם שיעור המס על רווח הון ריאלי ושיעור המס על השבח הריאלי.

ביום 30 ביולי, 2013 אושרה בכנסת בקריאה שניה ושלישית, התכנית הכלכלית לשנים 2013-2014 (חוק התקציב), אשר כוללת, בין היתר, שינויים פיסקאליים אשר מטרתם העיקרית היא העמקת גביית המסים לאותן השנים.

השינויים האמורים כוללים, בין היתר, העלאת שיעור מס החברות מ- 25% ל- 26.5% החל מיום 1 בינואר, 2014. כמו כן, קיימים שינויים נוספים, כגון מיסוי רווחי שיערוך וזאת החל מיום 1 באוגוסט, 2013, אולם כניסתן לתוקף של ההוראות האמורות לגבי רווחי שיערוך מותנית בפרסום תקנות המגדירות מהם "עודפים שלא חייבים במס חברות", וכן תקנות שיקבעו הוראות למניעת כפל מס העלול לחול על נכסים מחוץ לישראל. נכון למועד פרסום דוחות כספיים אלה, תקנות כאמור טרם פורסמו.

באור 22: - מסים על ההכנסה (המשך)

ב. שיעורי המס החלים על ההכנסות של חברות הקבוצה (המשך)

3. (המשך)

להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שעור מס כולל במוסדות כספיים	שעור מס רווח %	שעור מס חברות	שנה
34.48	16.00	24.0	2011
35.53	(* 16.33)	25.0	2012
(** 36.22)	(* 17.58)	25.0	2013
37.71	18.00	26.5	2014 ואילך

(* שיעור מס משוקלל.
(** לעומת שיעור מס של 35.9% ערב פרסום התיקון.

השפעת השינוי על יתרות המסים הנדחים בתקופת הדוח הביאה לקיטון ברווח הכולל בסך של כ- 4,280 אלפי ש"ח. מתוך הסכום האמור סך של כ- 1,667 אלפי ש"ח, שמקורו בהגדלת התחייבויות בגין מסים נדחים, נזקף לסעיף מסים על ההכנסה בדוח רווח או הפסד וסך של כ- 2,613 אלפי ש"ח נזקף לרווח כולל אחר.

ג. שומות מס

לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2008. השומות של חברות מאוחדות אחרות לשנות המס עד וכולל 2009 נחשבות כסופיות.

ד. הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים אחרים

לחברה הפסדים עסקיים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים ליום 31 בדצמבר, 2013 לסך של כ- 176,550 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2012 - 315,063 אלפי ש"ח). בגין יתרות אלה ובגין הפרשים זמניים אחרים הניתנים לניכוי, נרשמו בדוחות הכספיים נכסי מסים נדחים כמפורט בסעיף ח' להלן.

ה. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
31,237	51,356	92,898	מסים שוטפים
(22,193)	(28,089)	50,463	מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים, ראה גם סעיף ח' להלן
(5,182)	(254)	(5,503)	מסים בגין שנים קודמות (שוטפים ונדחים)
12,927	-	1,667	התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות שינוי בשיעורי המס
16,789	23,013	139,525	

באור 22: - מסים על ההכנסה (המשך)

1. מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לסעיפי רווח (הפסד) כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2011	2012	2013
אלפי ש"ח		
(47,995)	83,035	(6,058)
(331)	(2,749)	974
3,288	(1,049)	(4,613)
2,039	-	2,613
<u>(42,999)</u>	<u>79,237</u>	<u>(7,084)</u>

נכסים פיננסיים זמינים למכירה
רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות להטבה
מוגדרת
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של
פעילות חוץ
התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות
שינוי בשיעורי המס

2. הטבת מס המתייחסת לסעיפי ההון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2011	2012	2013
אלפי ש"ח		
18	-	-

הטבת מס בגין תשלום מבוסס מניות

באור 22: - מסים על ההכנסה (המשך)

ח. מסים נדחים

ההרכב:

הוצאות

רכישה

נדחות

בביטוח

חיים

רכוש

קבוע

ונדל"ן

להשקעה

הפסדים

לצרכי

מס

הפרשות

לחובות

מסופקים

הטבות

לעובדים

אחרים

סה"כ

אלפי ש"ח

סה"כ	אחרים	לעובדים	מסופקים	פיננסים	להשקעה	מס	הוצאות
(72,954)	(2,237)	23,412	30,012	39,372	(35,603)	536	(128,446)
26,445	(6,941)	1,332	6,356	(11,226)	(242)	45,727	(8,561)
(79,237)	1,049	2,749	-	(83,035)	-	-	-
(1,324)	-	(1,324)	-	-	-	-	-
32,477	-	-	-	-	-	32,477	-
(94,593)	(8,129)	26,169	36,368	(54,889)	(35,845)	78,740	(137,007)
(50,463)	(535)	3,631	(1,614)	(9,624)	1,967	(36,156)	(8,132)
9,697	4,613	(974)	-	6,058	-	-	-
(4,280)	(823)	1,220	1,834	(2,531)	(1,767)	4,695	(6,908)
(1,079)	(1,079)	-	-	-	-	-	-
10,040	6,864	(2,079)	-	4,237	1,511	(493)	-
(130,678)	911	27,967	36,588	(56,749)	(34,134)	46,786	(152,047)

יתרת נכס (התחייבות)

מס נדחה ליום

1 בינואר, 2012

שינויים אשר

נזקפו לרווח

והפסד

שינויים אשר

נזקפו לרווח

הכולל ולהון

העברה לחברה

האם

תוספת בגין מיזוג

יתרת נכס (התחייבות)

מס נדחה ליום

31 בדצמבר,

2012

שינויים אשר

נזקפו לרווח

והפסד

שינויים אשר

נזקפו לרווח

הכולל ולהון

השפעת השינוי

בשיעורי המס

העברה לחברה

האם

יציאה מאיחוד

יתרת נכס (התחייבות)

מס נדחה ליום

31 בדצמבר,

2013

באור 22 - מסים על ההכנסה (המשך)

ח. מסים נדחים (המשך)

ההרכב: (המשך)

המסים הנדחים מוצגים בדוחות המאוחדים על המצב הכספי כדלקמן:

31 בדצמבר	
2012	2013
אלפי ש"ח	
232	189
(94,825)	(130,867)
(94,593)	(130,678)

נכסי מסים נדחים
התחייבויות בגין מסים נדחים

ט. מס תאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ליום		
31 בדצמבר		
2011	2012	2013
אלפי ש"ח		
13,706	222,643	408,235
34.48%	35.53%	36.22%
3,213	77,481	146,242
2,634	1,346	1,804
(2,065)	(3,449)	(3,778)
395	(543)	111
16	(541)	-
(28)	39	(26)
-	(50)	-
12,927	-	1,667
3,614	739	314
(5,182)	(254)	(5,503)
-	(53,561)	-
1,265	1,806	(1,306)
16,789	23,013	139,525
122.49%	10.34%	34.18%

רווח לפני מסים על ההכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה סעיף ב לעיל)

מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל הפחתה בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן מוסד כספי

עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:

הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס

הכנסות פטורות

הפרשים בבסיס המדידה

הפרשים זמניים בגינם לא נזקפו מסים נדחים

גידול (קיטון) בהפסדים לצורכי מס בגינם לא נזקפו מסים נדחים

ניצול הפסדים לצורכי מס משנים קודמות, בגינם לא נזקפו

מסים נדחים בעבר

עדכון מסים נדחים בגין שינויי חקיקה

עדכונים שוטפים של יתרות מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי המס

מסים בגין שנים קודמות (שוטפים ונדחים)

הטבת מס שנוצרה במיזוג (ראה ביאור 4 לעיל)

אחרים

מסים על ההכנסה

שיעור מס אפקטיבי ממוצע

באור 23 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך והטבות בגין פיטורין.

הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את הקבוצה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין כמתואר להלן. התחייבויות הקבוצה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה. חישוב התחייבות הקבוצה בשל הטבות לעובדים מתבצע על-פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד ותקופת העסקתו אשר יוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על-ידי הפקדות המסווגות כתוכנית להטבה מוגדרת או כתוכנית הפקדה מוגדרת כמפורט להלן:

1. תוכניות להפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של הקבוצה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות הפקדה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2011	2012	2013
אלפי ש"ח		
20,688	20,179	22,964

הוצאות בגין תוכניות להפקדה מוגדרת

2. תוכניות להטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על-ידי הפקדות בתוכניות להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על-ידי הקבוצה כתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה מפקידה הקבוצה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

באור 23: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

2. תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(א) שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2013

		רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר					הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד					
		תשואה על נכסי תוכנית למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו					סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד					
יתרה	הפקדות	סה"כ	רווח (הפסד)	רווח אקטוארי	רווח בגין שינויים	תשלומים	סה"כ הוצאות	הוצאות	עלות שירות שוטף	יתרה		
ליום 31	שהופקדו	השפעה	בגין	סטיות בניסיון	בהנחות הפיננסיות	מהתוכנית	שנזקפו לרווח או הפסד	ריבית נטו	שירות שוטף	ליום 1 בינואר 2013		
בדצמבר 2013	יציאה מאיחוד	על ידי המעביד	כולל אחר	בניסיון	הפיננסיות	ריבית נטו	הפסד	נטו	שירות שוטף	2013		
אלפי ש"ח												
155,503	(13,096)	-	3,033	2,073	960	(7,648)	17,441	6,221	11,220	161,839	התחייבות להטבה מוגדרת	
29,467	(10,982)	4,271	(734)	(259)	127	(602)	1,151	1,151	-	37,331	שווי הוגן של נכסי תוכנית	
126,036	(2,114)	(4,271)	2,299	1,814	1,087	(6,078)	16,290	5,070	11,220	124,508	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת	

באור 23: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

2. תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(א) שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2012

רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר			הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד								
יתרה	הפקדות	סה"כ	רווח	רווח (הפסד)	על נכסי תוכנית למעט סכומים שהוכרו	סה"כ הוצאות	הוצאות	עלות שירות שוטף	יתרה ליום 1 בינואר 2012		
ליום 31 בדצמבר 2012	שהופקדו על ידי המעביד	השפעה על רווח כולל אחר	אקטוארי בגין	אקטוארי (הפסד) בגין	שכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו	לרווח או הפסד	ריבית נטו	שירות שוטף	2012		
										אלפי ש"ח	
161,839	-	(7,721)	432	(8,153)	-	(33,646)	19,656	4,952	14,704	168,108	התחייבות להטבה מוגדרת
37,331	6,270	(48)	(1,319)	451	820	(12,123)	1,044	1,044	-	42,188	שווי הוגן של נכסי תוכנית
124,508	(6,270)	(7,769)	(887)	(7,702)	820	(21,523)	18,612	3,908	14,704	125,920	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 23: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

2. תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(ב) ההנחות העיקריות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

ליום 31 בדצמבר	
2012	2013
%	
4.7	4.6
5.2	5.1

שיעור ההיוון

שיעור עליית שכר צפויה

(ג) סכומים, עיתוי ואי וודאיות של תזרימי מזומנים עתידיים

להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, לכל הנחה אקטוארית בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי
במחויבות
להטבה מוגדרת
אלפי ש"ח

ליום 31 בדצמבר, 2013:

מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה מעבר להנחות האקטואריות

השינוי כתוצאה מ:

16,563	עליית שכר בשיעור של 1%
(12,080)	ירידת שכר בשיעור של 1%

מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבות ונכסי התכנית מעבר להנחות האקטואריות

השינוי כתוצאה מ:

(12,323)	עליית שיעור ההיוון של 1%
16,401	ירידת שיעור ההיוון של 1%

באור 24: - זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
68,097	89,133	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
18,692	11,063	הוצאות לשלם
102,356	79,466	ספקים ונותני שירותים
19,509	-	זכאים בגין רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים
20,513	17,896	מוסדות ורשויות ממשלתיות
5,420	4,984	חברות קשורות
65,173	65,576	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
		חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
382,259	384,779	פקדונות של מבטחי משנה
85,270	76,962	חשבונות אחרים
467,529	461,741	סך כל חברות ביטוח ותוכני ביטוח
210,480	235,889	סוכני ביטוח
177,783	173,277	מבוטחים ועמיתים
11,965	10,898	הפרשה להשתתפות מבוטחים ברווחים
91,603	81,479	פרמיה מראש
4,278	20,619	קרנות פנסיה
-	28,040	זכאים בגין עיסקאות פיננסיות
12,896	11,308	אחרים
1,276,294	1,291,369	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור 38(2)(ה').

באור 25 - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכונים ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן בבאור 38 בדבר ניהול סיכונים.

א. פרוט התחייבויות פיננסיות

31 בדצמבר				
2012	2013	2012	2013	
שווי הוגן (**)		ערך בספרים		
אלפי ש"ח				
				1. <u>התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:</u>
				כתבי התחייבויות נדחים (* (ראה סעיף ג' להלן)
958,147	844,010	855,800	747,997	
				שטרי הון שהונפקו לחברה האם (ראה סעיף ד' להלן)
292,239	311,908	273,993	278,916	
				פיקדון צובר ריבית (ראה סעיף ה' להלן)
37,742	20,280	15,540	8,678	
1,288,128	1,176,198	1,145,333	1,035,591	
				2. <u>התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:</u>
				נגזרים (ראה סעיף ז' להלן)
31,951	19,022	31,951	19,022	
1,320,079	1,195,220	1,177,284	1,054,613	סך התחייבויות פיננסיות
				(* מזה כתבי התחייבות נדחים המהווים הון משני
704,916	597,010	609,336	509,881	

(**) השווי ההוגן של תעודות ההתחייבות הנסחרות בבורסה בתל-אביב מבוסס על מחירן בבורסה לתאריך הדיווח. השווי ההוגן של תעודות ההתחייבות שאינן נסחרות נקבע במודל DCF, תוך שימוש בשיעור ההיוון המשקף את שיעור הריבית של המנפיק לתום תקופת הדיווח.

באור 25 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - פרטים בדבר ריבית והצמדה

31 בדצמבר	
2012	2013
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	
4.83	4.76

בסיס הצמדה:
צמוד מדד

ג. כתבי התחייבות נדחים - פרטים נוספים

שווי הוגן		ערך בספרים		% ריבית שנתית	פירוט	צמודים למדד:
2012	2013	2012	2013			
אלפי ש"ח		31 בדצמבר		נקובה (*)		
2012	2013	2012	2013			
9,732	-	9,682	-	6.60	(1)	
25,693	17,177	23,901	16,238	5.84	(2)	
192,905	129,727	183,726	124,808	5.45	(3)	
488,837	450,426	434,799	399,258	4.05	(4)	
240,980	246,680	203,692	207,693	4.65	(5)	
958,147	844,010	855,800	747,997			

(* מקורב לריבית האפקטיבית.)

(1) כתב התחייבות נדחה בסך של 70 מיליון ש"ח ערך נקוב, אשר הנפיקה החברה לבנק ביום 20 בינואר, 2000. כתב ההתחייבות נפרע בעשרה תשלומים שנתיים שווים החל מיום 20 בינואר, 2004. בינואר 2013 נפרע התשלום האחרון של כתב ההתחייבות.

(2) כתבי התחייבויות נדחים בסך של 60 מיליון ש"ח ערך נקוב, אשר הנפיקה החברה למשקיעים מוסדיים ביום 8 ביולי, 2001 ושאינם סחירים בבורסה. קרן כתבי ההתחייבות נפרעת בעשרה תשלומים שנתיים שווים, החל מיום 8 ביולי, 2006. הריבית משולמת אחת לשנה בחודש יולי החל משנת 2002. יתרת הערך הנקוב של כתבי ההתחייבות הנדחים לתאריך הדיווח הינה 12 מיליון ש"ח. זכויות המשקיעים לקבלת סכומים כלשהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

(3) כתבי התחייבות נדחים בסך של כ- 288 מיליון ש"ח ערך נקוב, אשר הנפיקה החברה למשקיעים מוסדיים בחודשים מאי וספטמבר 2004 ושאינם סחירים בבורסה. כתבי התחייבות דורגו על-ידי חברת מידרוג בע"מ בדירוג Aa2. בחודש דצמבר 2012 הורידה מידרוג את דירוג כתבי ההתחייבות ל-Aa3 עם אופק יציב. בחודש ינואר 2014, פרסמה מידרוג דוח מעקב ובו הותירה את הדירוג כאמור ללא שינוי.

קרן כתבי ההתחייבות נפרעת בששה תשלומים שנתיים שווים החל מיום 6 במאי, 2010. הריבית משולמת אחת לשנה בחודש מאי החל משנת 2005. יתרת הערך הנקוב של כתבי ההתחייבויות הנדחים לתאריך הדיווח הינה כ- 96 מיליון ש"ח. זכויות המשקיעים לקבלת סכומים כלשהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

באור 25 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. כתבי התחייבות נדחים - פרטים נוספים (המשך)

(4) כתבי התחייבות בסך של 200 מיליון ש"ח ערך נקוב שהונפקו על-ידי מנורה גיוס הון למשקיעים מוסדיים ולציבור בחודש מאי, 2007 (סדרה א'). תמורת הנפקת כתבי ההתחייבות הופקדה בחברה, לשימושה, על-פי שיקוליה ועל אחריותה. החברה התחייבה לשלם לבעלי כתבי ההתחייבות את הקרן, ההצמדה והריבית על-פי תנאי כתבי ההתחייבות. כתבי ההתחייבות דורגו על-ידי חברת מידרוג בדירוג Aa2 והינם סחירים בבורסה. קרן כתבי ההתחייבות נפרעת באחד עשר תשלומים שנתיים שווים החל מיום 1 ביולי, 2012. הריבית משולמת אחת לשנה בחודש יולי החל משנת 2008.

בחודש מאי 2008 הנפיקה מנורה גיוס הון על-פי תשקיף כתבי התחייבות בסך 200 מיליון ש"ח ערך נקוב, בדרך של הרחבת סדרה א' שנרשמה לראשונה בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, על-פי תשקיף שפרסמה מנורה גיוס הון ביום 3 במאי, 2007. כתבי ההתחייבות הונפקו בניכיון בשיעור של 2.57%. זכויות המשקיעים לקבלת סכומים כלשהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

בחודש דצמבר 2012 הודיעה חברת מידרוג בע"מ כי היא מורידה את דירוג כתבי ההתחייבות (סדרה א') שהונפקו על ידי מנורה גיוס הון לדירוג Aa3 עם אופק יציב. בחודש ינואר 2014, פרסמה מידרוג דוח מעקב ובו הותירה את הדירוג כאמור ללא שינוי.

יתרת הערך הנקוב של כתבי ההתחייבות נכון לתאריך הדיווח הינה כ- 327 מיליון ש"ח.

(5) ביום 6 באוקטובר, 2011 גייסה מנורה גיוס הון חוב בהיקף של 200 מיליוני ש"ח ערך נקוב (סדרה ב') בהנפקה פרטית מגופים מוסדיים. כספי הגיוס משמשים כהון משני מורכב בחברה. לקראת ההנפקה פרסמה חברת מידרוג דוח דירוג אשר קבע כי דירוג כתבי ההתחייבות האמורים הינו Aa3 באופק שלילי.

כתבי ההתחייבות עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 14 באוקטובר, 2024. הריבית על כתבי ההתחייבות משולמת בתשלומים שנתיים ביום 14 באוקטובר של כל שנה קלנדרית החל משנת 2012 ועד מועד פירעונן הסופי בשנת 2024. עם זאת, למנורה גיוס הון אפשרות לפידיון מוקדם בשנת 2021, בהתקיים אחד מהתנאים הבאים: (1) במקביל לפידיון המוקדם של כתבי ההתחייבות (סדרה ב'), תנפיק מנורה גיוס הון מכשיר הון בעל איכות זהה או עדיפה; או (2) באישור מראש של המפקח ובתנאים שיקבע.

ככל שמנורה גיוס הון לא תנצל את זכותה לפירעון מוקדם, תשולם תוספת ריבית למחזיקי כתבי ההתחייבות על הריבית אותה נושאים כתבי ההתחייבות באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפידיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפירעון בפועל), שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה ("הריבית המעודכנת"). תוספת הריבית כאמור תעמוד על שיעור של 1.235%.

כמו כן, בגין כתבי ההתחייבות, יידחו תשלומי קרן ו/או ריבית, אשר במועד הקובע לתשלומם תתקיימה "נסיבות משהות", כהגדרתן בשטר הנאמנות. תשלומים אלו יידחו עד שתחדלנה להתקיים "הנסיבות המשהות" וזאת לא יותר משלוש שנים ממועד פירעון הריבית ו/או הקרן. תשלומי קרן וריבית אשר נדחו כאמור, ימשיכו לצבור הפרשי הצמדה וריבית בשיעור הריבית הנקובה בגין כתבי ההתחייבות כמפורט בשטר הנאמנות.

תמורת ההנפקה הסתכמה לסך של 200 מיליוני ש"ח והופקדה בחברה בפיקדון נדחה בתנאי פירעון וריבית זהים לתנאי כתבי ההתחייבות. הפיקדון האמור הינו בדרגה שווה לכתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיקה ו/או תנפיק החברה, ובעל מעמד נדחה לעומת שאר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה.

בחודש דצמבר 2012 דורגו כתבי התחייבויות על ידי מידרוג בדירוג A1, עם אופק יציב. בחודש ינואר 2014, פרסמה מידרוג דוח מעקב ובו הותירה את הדירוג כאמור ללא שינוי.

באור 25: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ד. שטרי הון שהונפקו לחברה האם

בחודש יולי 2010, הנפיקה החברה שטר הון נדחה לחברה האם, בסך של 170 מיליוני ש"ח ערך נקוב. שטר ההון הונפק לתקופה של ארבעים ותשע שנים, כאשר לחברה קיימת אופציה לפירעון מוקדם לאחר עשר שנים ולאחר מכן, מדי חמש שנים. הריבית המשולמת על השטר הינה בשיעור של 5.3%, צמודה למדד ומועד תשלומה ב- 30 ביוני מידי שנה החל משנת 2011. שטר ההון הנדחה אושר על ידי המפקח כהון ראשוני מורכב. בחודש ספטמבר 2010 הנפיקה החברה לחברה האם שטר הון נדחה נוסף בסך 80 מיליוני ש"ח ערך נקוב. שטר ההון הונפק בפרמיה של כ- 3 מיליוני ש"ח, בתנאים זיהם לשטר ההון שהונפק בחודש יולי 2010.

ה. פיקדון צובר ריבית

הפיקדון התקבל ממוכרת החברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ (לשעבר הבנק לפיתוח תעשייה בע"מ) להבטחת גביית האשראי מלקוחות הבנק, ראה באור 4 לעיל. הפיקדון הינו צמוד מדד ונושא ריבית בשיעור של 4.5%.

ו. הוצאות הנפקה שטרם הופחתו

יתרת הוצאות ההנפקה הנדחות שטרם הופחתו ליום 31 בדצמבר, 2013 הינה בסך של 2,195 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2012 - 2,699 אלפי ש"ח). הוצאות ההנפקה הנדחות מופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

ז. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן

שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד בחלוקה לרמות:

31 בדצמבר, 2013			
סה"כ	רמה 1	רמה 2	רמה 3
	אלפי ש"ח		
19,022	5,371	13,651	-
844,010	450,426	393,584	-
311,908	-	311,908	-
20,280	-	20,280	-
1,176,198	450,426	725,772	-

נגזרים (*)

התחייבויות המוצגות בעלות מופחתת
אשר ניתן גילוי לשוויין ההוגן:

כתבי התחייבות נדחים

שטרי הון שהונפקו לחברה האם

פיקדון צובר ריבית

באור 25: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ז. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן (המשך)

שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד בחלוקה לרמות: (המשך)

31 בדצמבר, 2012			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
31,951	-	27,965	3,986

נגזרים (*)

(*) להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר	
2012	2013
אלפי ש"ח	
112,746	58,087
(57,822)	-

מטבע חוץ
ריבית

ח. בחודש מרס 2014, אישר דירקטוריון החברה לגייס חוב בהיקף של עד 250 מיליון ש"ח, ישירות ו/או באמצעות מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ (חברה בת של החברה) מגורמים חיצוניים, בדרך של הנפקת כתבי התחייבות נדחים, העונה להגדרת "הון משני מורכב" בהתאם להוראות הדין והנחיות המפקח, וזאת בהתבסס על דירוג של חברת "מידרוג". בהמשך לאמור, הסמך דירקטוריון החברה את ההנהלה לפעול למימוש ההחלטה, לפי שיקול דעתה, בכל דרך שתראה לנכון ובכלל זה לחתום על כל מסמך ו/או התחייבות, לרבות התקשרות עם גורמים מיעצים ונאמן לכתבי ההתחייבות, והכל לצורך מימוש ההחלטה כאמור, ובכפוף לאישור המפקח.

באור 26: - פרמיות שהורווחו בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
1,803,524	123,868	1,927,392	פרמיות בביטוח חיים
372,780	113,125	485,905	פרמיות בביטוח בריאות
1,471,823	680,979	2,152,802	פרמיות בביטוח כללי
3,648,127	917,972	4,566,099	סה"כ פרמיות
(111,541)	(33,308)	(144,849)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>3,536,586</u>	<u>884,664</u>	<u>4,421,250</u>	סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
1,670,614	115,769	1,786,383	פרמיות בביטוח חיים
331,550	103,292	434,842	פרמיות בביטוח בריאות
1,868,269	667,662	2,535,931	פרמיות בביטוח כללי
3,870,433	886,723	4,757,156	סה"כ פרמיות
(73,101)	(24,699)	(97,800)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>3,797,332</u>	<u>862,024</u>	<u>4,659,356</u>	סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
1,543,847	118,579	1,662,426	פרמיות בביטוח חיים
268,330	101,854	370,184	פרמיות בביטוח בריאות
1,719,679	590,958	2,310,637	פרמיות בביטוח כללי
3,531,856	811,391	4,343,247	סה"כ פרמיות
(110,071)	67,042	(43,029)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>3,421,785</u>	<u>878,433</u>	<u>4,300,218</u>	סה"כ פרמיות שהורווחו

(*) עיקר השינוי נובע מפרמיות בענפי ביטוח כללי.

באור 27: - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
-	-	2,288	נדל"ן להשקעה
97,075	520,758	269,984	השקעות פיננסיות:
56,961	389,529	256,882	נכסי חוב סחירים
(681,745)	279,153	631,978	נכסי חוב שאינם סחירים
(116,646)	221,247	419,980	מניות
3,742	6,348	(159)	אחרות
			מזומנים ושווי מזומנים
(640,613)	1,417,035	1,580,953	סך הכל רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו
			<u>רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים</u>
820	1,515	3,952	הכנסות מנדל"ן להשקעה:
6,321	6,754	6,991	שערוך נדל"ן להשקעה
			הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה
7,141	8,269	10,943	סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה
6,075	59,898	133,974	רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד בגין:
(46,778)	21,921	44,421	נכסים פיננסיים זמינים למכירה (א)
25,732	52,515	76,545	נכסים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (ב)
			נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים (ג)
(14,971)	134,334	254,940	הכנסות ריבית (*) והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
37,620	11,753	5,669	הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
35,294	(769)	(1,140)	רווח (הפסד) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים
19,224	9,403	11,430	הכנסות מדיבידנד
(60,130)	2,046,531	2,289,260	סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון
4,388	3,421	3,420	(*) בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם

באור 27 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

א. רווחים נטו מהשקעות בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
82,880	24,497	87,939	רווחים נטו מניירות ערך שמומשו
(76,805)	35,401	46,035	ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח והפסד
<u>6,075</u>	<u>59,898</u>	<u>133,974</u>	סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
(46,778)	21,921	44,421	שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש בגין נכסים שיועדו בעת ההכרה לראשונה

ג. רווחים מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
23,938	58,306	79,578	רווחים נטו ממימוש נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים
1,794	(5,791)	(3,033)	ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח והפסד
<u>25,732</u>	<u>52,515</u>	<u>76,545</u>	סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות ויתרות חובה

באור 28: - הכנסות מדמי ניהול

א. ההרכב

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2011	2012	2013
אלפי ש"ח		
-	15,673	133,888
78,167	85,676	101,513
16,065	16,058	19,317
<u>94,232</u>	<u>117,407</u>	<u>254,718</u>

דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים *

דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים

דמי ניהול בגין חוזי השקעה

סה"כ הכנסות מדמי ניהול

(* ראה ביאור 38 (2)ב'.

ב. הפחתת דמי ניהול

בחודש יוני 2012 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזי ביטוח) (תיקון), התשע"ב-2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 4), התשע"ב-2012 שעניינן תיקון לדמי הניהול במוצרי החיסכון הפנסיוני (להלן - "התקנות").

בהתאם לתקנות, דמי הניהול המרבים שייגבו במוצרי ביטוח חיים שיימכרו החל מיום 1 בינואר, 2013, יהיו עד 1.1% מהצבירה ועד 4% מההפקדות והחל מיום 1 בינואר, 2014 יהיו עד 1.05% מהצבירה ועד 4% מההפקדות.

כמו כן אושר כי דמי הניהול המרביים בקופה משלמת לקצבה שניתן לגבות מקצבאות לא יעלה על שיעור של 0.6% מהצבירה וכן כי דמי הניהול המרביים שתהיה רשאית קופה לגבות בגין מנותקי קשר כהגדרתם על פי חוזר המפקח לא יעלה על 0.3% מהצבירה, תוך קביעה כי במידה והקופה הצליחה ליצור קשר עם עמית שהקשר עימו נותק, היא תהיה רשאית לחזור ולגבות מחשבון העמית, החל ממועד זה ואילך, את שיעור דמי הניהול שגבתה במועד ניתוק הקשר, ולגבי תקופת ניתוק הקשר, תהיה רשאית לגבות שיעור של 0.5% דמי ניהול לשנה בלבד.

כניסת התקנות לתוקף ושינוי תקרת דמי הניהול, צפויים להקטין את דמי הניהול שייגבו על ידי החברה וזאת כתוצאה מהפחתת דמי הניהול שייגבו בגין מוצרי ביטוח שיימכרו החל מיום 1 בינואר, 2013 ומהפחתת דמי הניהול בגין עמיתים מנותקי קשר. כמו כן, כניסת התקנות לתוקף עלולה להעלות את שיעור ביטולי פוליסות עם דמי ניהול גבוהים יותר שמכרה החברה בעבר והחלפתן או נידון לפוליסות חדשות עם דמי ניהול נמוכים.

להערכת החברה, הפסקת שיווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחסכון הכוללות מקדמי קצבה מובטחים, כאמור בבאור 38(5)(ב)(3)(4) להלן, עשויה למתן תופעה זו.

החברה בוחנת את ההשפעה הכוללת של התקנות על הכנסותיה ועל רווחיותה, אשר בשלב זה איננה ניתנת להערכה במיוחד לאור רפורמות נוספות בתחום החיסכון הפנסיוני שנכנסו לתוקף בשנים האחרונות ו/או שנמצאות בהליכי חקיקה ואשר נועדו להגביר את התחרות, השקיפות והניידות בתחום החיסכון הפנסיוני.

באור 29: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2011	2012	2013
אלפי ש"ח		
12,868	14,879	8,485
188,028	190,021	185,739
200,896	204,900	194,224

עמלת סוכנויות ביטוח
עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה
נדחות בגין ביטוח משנה
סה"כ הכנסות מעמלות

באור 30: - הכנסות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2011	2012	2013
אלפי ש"ח		
650	-	312
(22)	(201)	295
311	332	-
545	333	49
1,484	464	656

הכנסות מתמלוגים
רווח (הפסד) הון ממכירת רכוש קבוע
הכנסות שכירות
אחרות
סה"כ הכנסות אחרות

באור 31 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
			בגין חוזי ביטוח חיים:
			תביעות ששולמו ותלויות
299,626	319,321	349,137	מקרי מוות, נכות ואחרים
(53,782)	(61,274)	(61,313)	בניכוי ביטוח משנה
245,844	258,047	287,824	
521,345	561,839	550,714	פוליסות שנפדו
191,231	176,128	177,849	פוליסות שמועדן תם
22,059	25,954	32,138	גמלאות
980,479	1,021,968	1,048,525	סך כל התביעות
			גידול בהתחייבויות בגין חוזי
48,737	1,997,129	2,148,025	ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
(38,314)	113,059	129,856	גידול (קטון) בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
			בשל מרכיב התשואה
990,902	3,132,156	3,326,406	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי
			ביטוח וחוזי השקעה בשייר בגין חוזי ביטוח חיים
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין
			חוזי ביטוח כללי:
1,603,531	1,703,442	1,361,910	ברוטו
(400,736)	(391,761)	(365,097)	ביטוח משנה
1,202,795	1,311,681	996,813	בשייר
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין
			חוזי ביטוח בריאות:
239,487	416,818	231,609	ברוטו
(99,093)	(265,293)	(15,607)	ביטוח משנה
140,394	151,525	216,002	בשייר
2,334,091	4,595,362	4,539,221	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי
			ביטוח וחוזי השקעה בשייר

באור 32: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
492,978	533,234	495,882	הוצאות רכישה:
200,821	254,930	239,037	עמלות רכישה
(41,712)	(81,390)	(105,677)	הוצאות רכישה אחרות
652,087	706,774	629,242	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
148,739	185,459	212,862	סה"כ הוצאות רכישה
10,903	10,226	1,645	עמלות שוטפות אחרות
811,729	902,459	843,749	הוצאות שיווק אחרות
16,587	6,378	6,710	סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
			לאחר השתתפות של חברות אחרות בהוצאות בסך

באור 33: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
403,283	404,680	406,792	שכר עבודה ונלוות
82,039	102,587	130,588	פחת והפחתות
60,040	64,121	65,592	אחזקת משרדים ותקשורת
36,762	37,544	35,518	ייעוץ משפטי ומקצועי
77,723	84,452	59,617	מיכון (ללא פחת ושכר)
20,604	20,410	16,124	בנק
11,543	14,328	12,470	אחזקת רכב
28,646	38,198	30,008	אחרות
(32,323)	(38,500)	(29,153)	השתתפויות
688,317	727,820	727,556	סה"כ (*)
			בניכוי:
(71,013)	(88,913)	(89,894)	סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
(211,724)	(265,156)	(240,682)	סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
405,580	373,751	396,980	הוצאות הנהלה וכלליות
208,192	242,558	253,769	(*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך
56,448	80,862	84,551	לאחר השתתפות של חברות אחרות בהוצאות הנהלה וכלליות בסך

באור 34: - תשלום מבוסס מניות

א. הוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים

להלן ההוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים בגין תוכניות תשלום מבוסס מניות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2011	2012	2013
אלפי ש"ח		
1,310	-	-
1,869	287	1,302
<u>3,179</u>	<u>287</u>	<u>1,302</u>

סך ההוצאה שהוכרה מעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים (ראה סעיף ב' להלן)

סך ההוצאה שהוכרה מתוכנית תשלום מבוסס מניות המסולקת במזומן (ראה סעיף ג' להלן)

ב. תוכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (לשעבר - מנכ"ל החברה)

1. פרטי התוכנית

ביום 27 באוגוסט, 2003 אישרו דירקטוריון החברה ולאחר מכן האסיפה הכללית שלה וכן ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה האם תוכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (במועד אישור התוכנית - מנכ"ל החברה) (להלן - התוכנית), כמפורט להלן:

במסגרת התוכנית הקצתה החברה לנאמן עבור יו"ר דירקטוריון החברה מניות מהוות 4% מהונה המונפק של החברה לאחר ההקצאה. המניות הוקצו ללא תמורה והינן זכאיות לכל דיבידנד או הטבה אחרת, שתחלק החברה ממועד אישור התוכנית. מניות אלה אינן ניתנות להעברה, מכירה או שעבוד.

הנאמן יעביר את המניות ליו"ר דירקטוריון החברה בעשר מנות שנתיות שוות, החל מתום שנה ממועד חתימת התוכנית. כמו כן, ממועד הזכאות, תהיה ליו"ר דירקטוריון החברה הזכות להמיר את מניות החברה למניות החברה האם, המהוות 4% מהונה של החברה האם לאחר ההמרה, כפוף להתאמות. לחברה האם הזכות לחייב את יו"ר דירקטוריון החברה להמיר את המניות כאמור לעיל.

שוויין ההוגן של המניות כאמור במועד הקצאתן הינו כ-44.7 מיליוני ש"ח. השווי ההוגן נמדד על-פי השווי בו נסחרו מניות החברה האם בבורסה לניירות ערך בתל-אביב במועד הקצאת המניות כאמור.

החברה והחברה האם קיבלו משלטונות המס אישור לתכנית בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, במסלול הכנסת עבודה.

תוכנית הקצאת המניות כוללת תנאים אשר בקרות אחד מהם יהיה יו"ר דירקטוריון החברה זכאי לכל המניות והפירות מהן באופן מיידי וכן ניתנה ליו"ר הדירקטוריון החברה האם הסמכות להקדים את זכאות יו"ר דירקטוריון החברה בגין המניות בכמות שלא תעלה על 20% מהמניות.

התכנית להקצאת המניות אושרה באסיפה הכללית של החברה האם ביום 19 בנובמבר, 2003 וקיבלה את כל האישורים הנדרשים לפי החוק.

2. שינוי בתוכנית

ביום 31 ביולי, 2008 אישרו ועדות הביקורת והדירקטוריונים של החברה והחברה האם שינוי בתכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה, שאושרה לראשונה ביום 27 באוגוסט, 2003 (להלן - התכנית המקורית) כמפורט להלן.

באור 34 - : תשלום מבוסס מניות (המשך)

ב. תוכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (לשעבר - מנכ"ל החברה) (המשך)

2. שינוי התוכנית (המשך)

בוצעה המרה מיידית של מלוא מניות החברה, שהוחזקו אצל הנאמן עבור יו"ר דירקטוריון החברה, למניות החברה האם, המוחזקות גם הן על-ידי הנאמן לטובתו, וזאת בהתאם ליחס ההמרה הקבוע בתוכנית המקורית, כשהוא מחושב נכון לערב אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון כאמור, דהיינו נכון לתום יום המסחר של ה-30 ביולי, 2008 (להלן - ההמרה המיידית). מובהר בזאת, כי כתוצאה מההמרה המיידית לא חל כל שינוי במועדי ההבשלה של מנות המניות להן זכאי יו"ר דירקטוריון החברה על-פי התוכנית המקורית.

בנוסף, שונה מסלול המיסוי החל על המניות להן זכאי יו"ר דירקטוריון החברה, ממסלול פירותי למסלול הוני על-פי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, דהיינו: במקום מסלול ההקצאה הפירותי (מסלול הכנסת עבודה), כפי שנקבע בתוכנית המקורית, ימוסה יו"ר דירקטוריון החברה במועד המימוש (כהגדרתו בסעיף 102 לפקודת מס הכנסה) על-פי המסלול ההוני. מובהר, כי תוכנית המניות על-פי המסלול ההוני כאמור מחליפה את התוכנית המקורית בתחולה לגבי שש המנות שטרם הבשילו על-פי התוכנית המקורית בלבד, למעט השינויים הנ"ל ימשיכו לחול תנאי התוכנית המקורית.

בהמשך לאמור לעיל, ביום 24 באוגוסט, 2008 הנפיקה החברה האם סך של 1,696,518 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א, כנגד קבלת מלוא יתרת מניות החברה שהוחזקו בנאמנות עבור יו"ר דירקטוריון החברה על-פי התוכנית המקורית וכתוצאה מכך עלה שיעור החזקות החברה האם בחברה ל-100%.

התוכנית הובשלה במלואה ביום 30 ביולי, 2013.

החל משנת 2012, מועסק יו"ר הדירקטוריון על ידי החברה האם ולפיכך ההוצאות בגין התשלום מבוסס מניות נרשמות בדוחות החברה האם.

ג. תוכנית להקצאת יחידות תגמול למנכ"ל החברה ולנושאי משרה בכירה

1. פרטי התוכנית

במסגרת תוכנית תגמול כוללת כמפורט בבאור 39 ג' להלן, הוקצו לנושאי משרה בחברה וכן למנכ"ל מבטחים פנסיה, יחידות תגמול בתנאים המפורטים להלן. לא הוקצו יחידות תגמול לדירקטורים בחברה ולנושאי משרה אשר הינם צד קשור לבעל השליטה או שאינם חברי הנהלה. דירקטוריון החברה מופקד על ניהול תוכנית הענקת יחידות התגמול במסגרת תוכנית התגמול הכוללת, ועל כל הפעולות שתהיינה נדרשות לשם כך, לרבות קביעת זהות הניצעים, הענקת יחידות תגמול נוספות לניצעים נוספים בהתאם להוראות תוכנית יחידות התגמול או בשונה מהוראותיה לגבי ניצעים ספציפיים, וכן על כל עניין אחר הדרוש לשם הסדרת הענקות לניצעים, וכן ניהול, הבהרה ויישום תוכנית הענקת יחידות התגמול.

יחידות התגמול הינן יחידות לצורך חישוב התגמול הכספי (ברוטו) המגיע לניצע במועד מימוש יחידות התגמול בלבד, ואינן מהוות אופציות ו/או זכות כלשהיא לרכוש ניירות ערך כלשהם של מי מחברות הקבוצה ו/או אילו מהזכויות הצמודות למי ממניות חברות הקבוצה.

הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש איזו מבין יחידות התגמול, יחושב על פי ההפרש בין מחיר המימוש של כל יחידת תגמול לבין מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול, כשהוא מוכפל במספר יחידות התגמול הממומשות (להלן - סכום התגמול). מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול הינו ממוצע מחיר מניית החברה האם בבורסה 90 יום לפני מועד אישור הדירקטוריון את הקצאה לכל ניצע. מחיר המימוש יהא מחיר הנעילה של מניית החברה האם בבורסה, ביום המימוש (ואם יום המימוש אינו יום מסחר, אזי ביום המסחר הראשון שלאחר יום המימוש). הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש יחידות התגמול הינו סכום "ברוטו", וכל מס מכל מין וסוג שהוא אשר יחול על התשלום בגין יחידות התגמול, ו/או שהחברה תהיה חייבת לנכות על פי כל דין, יחול על הניצע.

יחידות התגמול יבשילו במספר מנות, על פני ארבע שנים ממועד אישור דירקטוריון החברה את הענקת יחידות התגמול, כאשר המנה הראשונה בשיעור של 50% תבשיל בחלוף שנתיים, 25% בחלוף שלוש שנים ו- 25% הנותרים בחלוף ארבע שנים. כל מנה תהא ניתנת למימוש בתוך שנה ממועד הבשלתה, כאשר לאחר חלוף המועד האחרון למימוש יחידות התגמול ביחס לכל מנה, לא יהיה הניצע זכאי לממש את יחידות התגמול מכוח אותה מנה, או לזכות כלשהי מכוחן.

באור 34: - תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. תוכנית להקצאת יחידות תגמול למנכ"ל החברה ולנושאי משרה בכירה (המשך)

1. פרטי התוכנית (המשך)

בתכנית נקבעו הוראות בדבר מימוש יחידות התגמול במקרה של התפטרות, פיטורין, פרישה, סיום יחסי עובד מעביד מחמת נכות/מוות, וכן התאמות של יחידות התגמול עקב חלוקת מניות הטבה, חלוקת דיבידנד והצעת זכויות בחברה וכן בשל אירועים נוספים אשר הדירקטוריון יקבע, אם יקבע לפי ישקול דעתו, מנגנוני התאמה, לפי העניין.

החל משנת 2012, חלק מהניצעים מועסקים על ידי החברה האם, ולפיכך ההוצאות בגין תשלום מבוסס המניות נרשמות בדוחות החברה האם.

2. יתרת ההתחייבות בגין זכויות עובדים שהבשילה עד לתאריך הדיווח

31 בדצמבר	
2012	2013
אלפי ש"ח	
774	1,468
-	253

יתרת ההתחייבויות בגין זכויות עובדים שהבשילה עד לתאריך הדיווח

סך שווי הטבה העתידי

3. השווי ההוגן של יחידות התגמול הוערך ביום ההענקה תוך שימוש במודל הבינומי. סך שווי הטבה לנושאי המשרה בקבוצה, בגין הענקת יחידות התגמול כאמור הינו כ- 1,720 אלפי ש"ח, המוכר על פני תקופת ההבשלה הצפויה.

עד למועד סילוק ההתחייבות, מודדת החברה מחדש את השווי ההוגן של ההתחייבות בכל מועד דיווח, כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים בדוח רווח והפסד.

להלן טבלה המציגה את הנתונים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של האופציות:

-	תשואת דיבידנד (%)
35% - 25%	תנודתיות צפויה במחיר המניה (%)
1.14% - 0.92%	שיעור ריבית חסרת סיכון (%)
0.7 - 2.7	משך החיים החזוי של האופציות למניות (שנים)
43.13	מחיר מניה (ש"ח)

4. תנועה במהלך השנה

2012	2013	
יחידות		
1,137,995	804,438	יתרה ליום 1 בינואר
(333,557)	-	יחידות תגמול בגין עובדים שהועברו לחברה האם
-	(339,223)	אופציות למניות שפקעו במהלך השנה
804,438	465,215	יתרה ליום 31 בדצמבר

5. הממוצע המשוקלל של יתרת אורך החיים החזוי של יחידות התגמול ליום 31 בדצמבר, 2013, הינו 1.4 שנים (ליום 31 בדצמבר, 2012 - 1.8 שנים).

באור 35: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
58,713	53,248	49,425	הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער בגין:
20,198	17,653	19,289	כתבי התחייבות נדחים
13,275	11,174	9,862	שטרי הון שהונפקו לחברה האם
-	6,029	13,720	מבטחי משנה
7,371	1,979	2,181	פיקדון צובר ריבית
99,557	90,083	94,477	אחרות
			סך הכל הוצאות מימון

באור 36: - קבוצת מימוש המיועדת לחלוקה לבעלי המניות

ביום 14 בפברואר, 2012 החליט דירקטוריון החברה על חלוקה של מלוא מניות מבטחים פנסיה כדיבידנד בעין לחברה האם. ביום 15 בפברואר, 2012 בוצעה החלוקה. בהתאם לכך מוצגות תוצאות פעילות הפנסיה לשנים 2011 ו-2012 כפעילות המיועדת לחלוקה לבעלי המניות.

להלן נתונים על תוצאות הפעולות המתייחסים לפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2011	2012	
אלפי ש"ח		
1,490	666	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
323,313	39,983	הכנסות מדמי ניהול
2,774	378	הכנסות אחרות
327,577	41,027	סך כל ההכנסות
72,195	8,974	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
154,614	21,189	הוצאות הנהלה וכלליות
9,800	1,225	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
236,609	31,388	סך כל ההוצאות
90,968	9,639	רווח לפני מסים על ההכנסה
33,827	3,724	מסים על ההכנסה
57,141	5,915	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
12	-	רווח כולל אחר בגין פעילות המיועדת לחלוקה לבעלים בניכוי השפעת המס
57,153	5,915	סך הכל רווח כולל בגין פעילות המיועדת לחלוקה לבעלים

באור 37: - רווח למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה לשנת 2013 התבסס על הרווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות בסך של 267,897 אלפי ש"ח (לשנת 2012 - רווח בסך 204,880 אלפי ש"ח, רווח מפעילויות נמשכות בסך 198,965 אלפי ש"ח ורווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים בסך 5,915 אלפי ש"ח, לשנת 2011 - רווח בסך 53,527 אלפי ש"ח, הפסד מפעילויות נמשכות בסך 3,614 אלפי ש"ח ורווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים בסך 57,141 אלפי ש"ח) מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור בסך של 230,869 אלפי מניות (בשנת 2012 - 230,869 אלפי מניות ובשנת 2011 - 230,868 אלפי מניות).

באור 38: - ניהול סיכונים

1. כללי

א. מגזרי פעילות

החברה פועלת בתחומי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים), ביטוח בריאות וביטוח כללי. בפעילותה חשופה החברה לסיכונים הבאים:

- סיכונים פיננסיים.
- סיכונים ביטוחיים.
- סיכונים תפעוליים.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה מכוונת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה, תוך עמידה בדרישות הרגולטוריות ומגבלות סיכון שנקבעו מראש ושמירה על יעדיה העסקיים של החברה ועל איתנותה הפיננסית.

ניהול הסיכונים בחברה מרוכז על ידי יחידה עצמאית שבראשה מנהל סיכונים ראשי שתפקידו ליישם שיטות מקובלות לניהול סיכונים המתאימות לצרכיה העסקיים של החברה בהתאם למדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון ובהתאמה גם לדרישות המפקח. ניהול הסיכונים הינו פעילות חוצת-ארגון המבוססת על אחריות הגורמים העסקיים באורגנים השונים בחברה לסיכונים הנלקחים על ידם, יחידות תומכות הכוללות אקטואריה, ביטוח משנה וחשבות, ותחום ניהול סיכונים העוסק בזיהוי, מדידה, בקרה ודיווח. הדירקטוריון בחברה מתווה עקרונות לניהול הסיכונים ומאשר מדיניות בתחומי הפעילות השונים תוך התייחסות לפעילות ניהול הסיכונים.

בחברה פועלת ועדה לניהול סיכונים, בראשות המנכ"ל אשר תפקידה להגדיר, לכוון ולתמוך בפעילויותיו של מערך ניהול הסיכונים בחברה, תוך התחשבות בהיבטים עסקיים ורגולטורים.

תהליך השקת מוצרים חדשים כולל זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר וקביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם.

בחברות הביטוח בקבוצה, במסגרת הערכות החברה ליישום משטר כושר פירעון ישראלי על בסיס עקרונות דירקטיבה האירופאית Solvency II, עורכת החברה סקרים כמותיים, בשלב ראשון על בסיס מתודולוגיית הגישה הסטנדרטית של הנדבך ה-I. כמו כן, הוקמה בחברה ועדה ייעודית של הדירקטוריון שתפקידה להנחות ולפקח על תהליך היישום של הדירקטיבה עצמה על כל נדבכיה. לפרטים נוספים ראה ביאור 15 (5)(ז) לעיל.

(1) ניהול סיכונים פיננסיים (שוק, נזילות ואשראי)

אחריות ניהול הסיכונים הפיננסיים מתחלקת בין בעלי תפקידים ופונקציות בארגון. החל בדירקטוריון, דרך ועדות השקעה, ועדות אשראי, אגף השקעות, מחלקת ניהול סיכונים ומחלקת דיווח ובקרה (מידל אופיס).

בחברה מיושמת מדיניות ההשקעות, מדיניות האשראי ומדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים. החברה נוקטת במדיניות של ניהול סיכונים פיננסיים על ידי פיזור החשיפות באמצעות קביעת טווחי השקעה מותרים לסוגי הנכסים השונים, תוך התייחסות לפיזור, בין השאר, לפי מנפיקים, מטבעות וענפי משק. כמו כן קיימות מגבלות המתייחסות לגורמי סיכון ספציפיים, כגון: ריבית, מניות, אשראי ושערי חליפין.

הדירקטוריון קובע את מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים, מאשר טווחי השקעה בסוגי נכסים עיקריים ומאשר מגבלות חשיפה וסיכון. עבור התיקים המנוהלים (בהם הסיכונים הפיננסיים מושגים על המבוטח), מאשר הדירקטוריון את הקצאת הנכסים בכל תיק וקובע מגבלת סיכון כולל עבור כל אחד מהתיקים המנוהלים בהתאם להרכב תיק הייחוס. הדירקטוריון מקבלים דיווח שוטף לגבי עמידה במגבלות סטטוטוריות ומגבלות ניהול סיכונים שאושר על ידו.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(1) ניהול סיכונים פיננסיים (שוק, נזילות ואשראי) (המשך)

בחברה פועלות ועדות השקעה נוסטרו וועדות השקעה לכספי עמיתים אשר תפקידן, בין השאר, לפקח על מגבלות חשיפה וניהול סיכונים בחברה שאושרו בדירקטוריון.

מחלקת דיווח ובקרה באגף השקעות (מידל אופיס) מנטרת באופן שוטף את המגבלות, מתריעה על חריגות, ומדווחת, ע"פ העניין, לוועדות ההשקעה. מחלקת ניהול סיכונים מבקרת את התהליך. חישוב ומעקב אחר מדדי סיכון, בתיק הנוסטרו ובתיקים המנוהלים, מתבצעת על ידי מחלקת ניהול הסיכונים מדי רבעון ומדווח לוועדות השקעה ולדירקטוריון של החברות השונות בהתאם להוראות הדין. ראה פירוט לגבי סוגי הסיכונים הפיננסיים, החשיפות אליהם ומבחני רגישות לשינויים בגורמי סיכון בסעיפים 2 ו-3 להלן.

עקרונות ניהול סיכונים שוק בנוסטרו של החברה (נכסים כנגד עתודות ביטוח כללי וביטוח חיים שאינם תלויי תשואה והון עצמי) מבוססים על ניהול נכסים מול התחייבויות (ALM): הקצאת הנכסים נגזרת מהתאמת בסיסי ההצמדה, כמו גם, מעיתוי התקבולים והתשלומים הצפויים של הנכסים וההתחייבויות בהתאמה. ניהול אפקטיבי של הנכסים מול ההתחייבויות מתבצע על ידי הגבלת החשיפה לסיכון ריבית (פער מחמ"מ), מדידת סיכון השוק באמצעות מדד ה"ערך בסיכון" (VaR), מעקב אחר התאמת נכסים להתחייבויות בתקופות פירעון שונות וביצוע תרחישי קיצון. בתיקים המנוהלים (ביטוח חיים תלוי תשואה) מתבצע ניהול סיכונים אקטיבי: בחינה של הקצאת נכסים אסטרטגית לכל תיק מנוהל כנגד תיק סמן, מדידת סיכונים אבסולוטיים ויחסיים (יחסית לתיק סמן), חישוב מדדי ביצוע מתואמי סיכון וניתוח השפעת תרחישי קיצון.

עקרונות ניהול סיכונים אשראי בתיק הנכסים כוללים פיזור סיכון האשראי על פני ענפי משק, לוויים (קבוצות ובודדים) ודירוגים. הערכת סיכון הלוואות ואשראי לא סחיר מתבצעים על פי מדיניות האשראי הלא סחיר שאושרה בדירקטוריון. כל עסקת אשראי מעבר לסכום מינימלי מועברת לאישור וועדת אשראי. עסקאות אשראי בסכומים גדולים יאושרו ע"פ מדרג סמכויות שבנהלי אגף השקעות ו/או בנסיבות מיוחדות בהמלצת ועדת אשראי ו/או אגף השקעות, יובאו לאישור גם וועדות השקעה. כל עסקה מדורגת בדרוג חיצוני, או בדרוג פנימי על פי מודל דרוג פנימי (אושר על ידי הדירקטוריונים והמפקח) או בהסתמך על דרוג בנק או מבטח אחר (למעט אשראי מוחרג ו/או הלוואות בסכומים לא מהותיים כמוגדר בנהלי החברה ובכפוף לתקנות המפקח). וועדות השקעה מפקחות על רמת פיזור נאותה בתיק נכסי החוב כולל שמירה על מגבלות חשיפה הנגזרות מתקנות השקעה ו/או המדיניות המאושרת. במסגרת פעילות ניהול סיכונים אשראי מתבצעת הערכה שוטפת של הסיכונים תוך מאמץ לאיתור מוקדם של חובות בעייתיים לטיפול.

עקרונות מדיניות ניהול סיכון האשראי הנובע מחשיפה למבטחי משנה, המבוססים על שמירה על איכות התיק ופיזורו, מפורטים בסעיף 4 (ו) להלן.

עקרונות מדיניות ניהול סיכון הנזילות מבוססים בעיקרם על שמירה על רמה מינימאלית של שיעור נכסים סחירים ומזומנים בתיקי הנכסים.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(2) ניהול סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים מנוהלים, בהתאם ובכפוף למדיניות ניהול הסיכונים שאישר הדירקטוריון, על ידי הגורמים העסקיים של תחומי הביטוח השונים תוך תמיכה של יחידות אקטואריה, ביטוח משנה, חשבות ותחום ניהול סיכונים. גורמים אלה מקיימים דיונים מקצועיים/ביטוחיים בנושא ניהול סיכונים, ובכלל זה ניתוחי חשיפות, רווחיות ענפית, ובדיקות תקופתיות של גורמי הסיכון, ובהתאם לכך מתקבלות החלטות ניהוליות. החשיפה לסיכונים ביטוחיים ממותנת על ידי פיזור של חוזי הביטוח ועל ידי העברת החשיפה (חלקית) למבטחי משנה. הסיכונים מוקטנים גם על ידי בחירה ויישום של אסטרטגיות חיתום ויצירת פיזור על פני ענפים, סוגי הסיכון, גובה הכיסוי וכדו'. הדירקטוריון בוחן ומאשר מדי שנה את מדיניות העברת הסיכון באמצעות חוזי ביטוח משנה בכל ענפי הביטוח.

הערכה כמותית של הסיכונים מתבצעת על ידי ביצוע מבחני רגישות לגורמי הסיכון העיקריים על ידי תחום אקטואריה, כמו גם מחקרים סטטיסטיים של גורמי סיכון באופן כללי ועל בסיס ניסיון החברה.

אופן מדידת הסיכון הביטוחי

החברה מודדת את הסיכונים הביטוחיים לצורך שלוש מטרות עיקריות:

- (1) תמחור המוצרים הביטוחיים אותם היא מוכרת.
- (2) הסיכון שהעתודה לתביעות תלויות לא מספקת.
- (3) תרומת הסיכון הביטוחי לחישוב ההון הכולל הנדרש.

מדידת הסיכונים הביטוחיים לכל מוצר ומוצר נעשית על ידי האקטואר אשר מנתח את התביעות, מעריך את צפי התביעות, הסטייה מהצפי וגוזר את התעריף המתאים למוצר.

בחברת הביטוח מחלקת ניהול סיכונים מבצעת חישוב של הון מותאם סיכון ע"פ מודל סטנדרטי של דירקטיב II solvency שפותח באירופה עבור חברות ביטוח והותאם למוצרים של ענף הביטוח בישראל והתוצאות מדווחות ישירות למנכ"ל ולדירקטוריון. עבור ביטוח כללי וענפי בריאות לזמן קצר - המודל מבוסס על פרמטרים של היקף פרמיות, היקף רזרבות (המחושבות על בסיס הנחות מיטביות - לא שמרניות), שיעורי הפסד (Loss Ratios), סטיות תקן של קבוצות מוצרים בעלי מאפיינים דומים. כמו כן המודל מניח השפעה של אירוע קיצון (רעידת אדמה או מעשה ידי אדם) על הון החברה לפי פרמטרים שנקבעו מראש.

עבור ביטוח חיים וענפי בריאות לזמן ארוך - המודל מבוסס על ביצוע שינויים בגורמי הסיכון המשפיעים על ערכם ההוגן (ע"פ הערכה מיטבית) של ההתחייבויות הביטוחיות. לדוגמא, שינוי קיצוני בשיעורי התמותה שהונחו או שינוי פתאומי בשיעורי הביטולים שהונחו לצורך חישוב ההתחייבויות הביטוחיות. כמו כן, המודל מניח השפעה של אירוע קיצון (קטסטרופה) על גובה התחייבויות לפי פרמטרים שנקבעו מראש (גידול בתמותה ובתחלואה).

לבסוף, מדידת הסיכון הכולל ע"פ המודל מתחשבת בכך שלא כל הסיכונים מתממשים בו זמנית בכל הענפים ולכן קיימות קורלציות בין ענפי הביטוח השונים אשר מקטינות את הסיכון הכולל.

ראה פירוט לגבי סוגי הסיכונים הביטוחיים, החשיפות אליהם, כלים ושיטות המשמשים באומדנם ומבחני רגישות בגינם בסעיף 5 להלן.

באור 38 - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(2) ניהול סיכונים ביטוחיים (המשך)

להלן העקרונות המנחים בניהול הסיכונים הביטוחיים:

קביעת תעריף: תעריף הביטוח מותאם לספק מענה לכלל ההתחייבויות הביטוחיות העתידיות שייווצרו כתוצאה מהתממשות הסיכונים הביטוחיים המגולמים בכל פוליסה, כולל הוצאות ושיעורי רווח רצויים. משך ואופי הכיסוי הביטוחי קובע את אופי תזרים ההתחייבויות העתידיות ("זנב קצר" לעומת "זנב ארוך").

מגבלות חשיפה בשייר: בכל ענף וענף נקבעת מגבלת חשיפה מכסימלית בשייר ברמת התיק, הפוליסה והאירוע. המגבלה מבטאת את החשיפה לסיכון הביטוחי שהחברה מוכנה לקחת על עצמה. סיכונים מעבר לכך מועברים למבטחי משנה בחו"ל בהתאם למדיניות ביטוח המשנה של החברה. החברה רוכשת הגנת ביטוח משנה, כך שלהערכתה ההסתברות כי תיווצר חשיפה מעל לגבול ההגנה שנרכש הינה זניחה. החברה גם רכשה הגנה נגד הצטברות של נזקים רבים מאירוע בודד, הן בביטוח הכללי והן בביטוח חיים.

החברה רכשה הגנה נגד הצטברות של נזקים רבים מאירוע בודד.

תהליך עיצוב המוצר הביטוחי: בתהליך זה החברה מגדירה את מהות הכיסוי הביטוחי שהיא מעוניינת למכור. מטרת התהליך הינה להגביל, כבר בשלב עיצוב המוצר, חשיפה לסיכונים שהחברה אינה מעוניינת לקחת. במסגרת תהליך עיצוב מוצר חדש מתבצע, בין היתר, תהליך של זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר וקביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם. החברה שואפת לבצע הערכה מדויקת ככל האפשר לגבי ההון הדרוש (מותאם סיכון) להשקת המוצר החדש על מנת לכלול בתמחור המוצר את עלות ההון הנדרש. במהלך מחזור החיים של המוצר, כאשר מתעורר חשש כי קיימת הרעה בתוצאות החיתומיות, שמקורה אינו בתנודות אקראיות, נערכות בדיקות, בין השאר, להערכת הסיכון הגלום, ובמידת הצורך מותאמת הערכת הרזרבות והפרמיה לפוליסות חדשות.

חיתום: מערכת כללי החיתום כוללת מגבלות אשר מטרתן כפולה: (א) ליצור היררכיה בקבלת ההחלטות לגבי לקיחת הסיכון (מרמת הסוכן, דרך מנהל המחוז, החתם ועד מנהל האגף) (ב) להגביל את החשיפה לסיכונים הביטוחיים. כללי החיתום נאכפים בצורה ממוכנת (למשל, חתם אוטומטי בביטוח חיים או חסימות לרמת הכיסוי בביטוח כללי) או דינית על ידי איש מקצוע.

קטסטרופה: החברה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה להתאים את ההפסד המרבי הנגזר מהחשיפה לקטסטרופות לסיכון שתומחר בתעריף. ההפסד המרבי נקבע מראש בהתאם לטעמי הסיכון של החברה כפי שאושרו על ידי הדירקטוריון.

(א) **ניהול סיכון רעידת אדמה:** סיכון זה הוא סיכון ביטוחי מהותי בו החברה מתייחסת להשפעה הפוטנציאלית של אירוע קיצון שאינו שכיח. מדיניות ניהול הסיכון המובאת לאישור דירקטוריון החברה, מדי שנה,

- רוב הפוליסות המכסות רעידת אדמה כוללות מרכיב של השתתפות עצמית.
- החשיפה לסיכון רעידת האדמה מוגנת באמצעות חוזי ביטוח משנה יחסי וכן באמצעות חוזה ביטוח משנה לא יחסי, המגן על החשיפה בשייר (Cat Cover).

העקרונות הנ"ל מבוססים על הנחות ואומדנים לגבי אופי אירוע רעידת האדמה והנזק בעטיו. אירוע נדיר מאוד שיתרחש בשונה מההנחות והאומדנים הנ"ל, עלול לחשוף את החברה לנזק בסכום גבוה מאוד.

(ב) **ניהול סיכון מלחמה:** סיכון זה הוא סיכון ביטוחי מהותי בתחום ביטוח חיים בו החברה מתייחסת להשפעה פוטנציאלית של אירוע קיצון בלתי צפוי. בגין סיכון מעין זה אין החברה שומרת עתודות ביטוח ולכן מדיניות ניהול הסיכון מבוססת בעיקרה על קניית הגנה לפי שיקול דעת ההנהלה על החשיפה בשייר. יצוין, כי בשנת 2014 החברה מבטחת את החשיפה בשייר כנגד כיסויי ריסק מוות, נכות מוחלטת ואובדן כושר עבודה, באמצעות חוזה Cat Cover המכסה גם רעידת אדמה וגם אירועים מסוג מלחמה גרעינית/ביולוגית/כימית.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(3) ניהול סיכונים תפעוליים

לפי הגדרה מקובלת הסיכון התפעולי מתייחס להפסד שנובע מכשל או אי התאמה של תהליכים, אנשים או מערכות פנימיות או כתוצאה מאירוע חיצוני לארגון. דירקטוריון החברה אישר מתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. החברה עוסקת בפעילות לזיהוי הסיכונים המהותיים. הערכה כמותית של החשיפה לסיכונים תפעוליים מתבצעת במסגרת סקרי הערכה כמותיים ע"פ המודל הסטנדרטי בתהליך ההערכות ליישום Solvency II.

החברה נקטה בפעולות שונות בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים:

ערכה תכנית DRP (Disaster Recovery Plan) להקמה מחדש של המערכות המיכוניות במקרה של אירוע חיצוני קטסטרופאלי שיפגע במשרדה;

ביצעה סקרי סיכונים מעיליות והונאות במטרה לגבש תכנית ביקורת רב שנתית, ממוקדת סיכונים, מתוך הכרה כי קיומם והאפקטיביות של תהליכי ביקורת ובקרה פנימית עשויים להפחית את הסיכונים התפעוליים.

הקיימה, כמתחייב, בין היתר מהוראות הרגולטור, יחידות אבטחת מידע לטיפול בסיכונים אבטחת מידע. הוגדרה תוכנית לניהול סיכונים IT (מערכות מידע) עפ"י דרישות חוזר ניהול טכנולוגיות. נבנתה מתודולוגיה לניהול סיכונים IT והוצפו סיכונים וליקויים מהותיים, כמו כן הוכנה תוכנית לטיפול בסיכונים וליקויים שנמצאו.

במסגרת יישום הוראות סעיף 404 לחוק "Sarbanes-Oxley" בהתאם להנחיות המפקח, בוצע תהליך של הערכת הסיכונים הקשורים לדיווח הכספי ולגילוי נאות, נקבעו הבקורות שמטרתן למנוע או לצמצם את אותם סיכונים ונותחו פערי בקרה. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודול הבקרה הפנימית של ה-COSO, המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת להערכת הבקרה הפנימית.

בכוונת החברה להמשיך ולנתח ולאחד את ממצאי סקרי הסיכונים התפעוליים השונים במטרה לזהות את הסיכונים המהותיים ולקבוע תוכנית אפקטיבית להגברת הבקורות התפעוליות והפחתת הסיכונים התפעוליים.

(4) ניהול סיכונים כולל

החברה מיישמת את תהליך היערכות ליישום הוראות הדירקטיבה האירופאית Solvency II. בחודש ספטמבר 2012, פרסם המפקח מכתב "משטר כושר פירעון ישראלי" (שה. 2012-31381) ובו הודיע על כוונתו ליישם בישראל משטר כושר פירעון מבוסס סיכונים ברוח הדירקטיבה, זאת על רקע אי הוודאות בנוגע ללוחות הזמנים ליישום הדירקטיבה באירופה. המכתב מתייחס, בין היתר, להיבטים הבאים: ביצוע סקר הערכה כמותי נוסף (IQIS - Israeli QIS) על בסיס מאזני 2011 אשר בוצע על ידי החברה והוגש למפקח ביום 31 בינואר, 2013. הנעת תהליך הערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ומתווה למדרג התערבות פיקוחי ולהחלת דרישות ההון במתכונתן החדשה.

ביום 1 בדצמבר, 2013 פרסם המפקח הנחיה לביצוע IQIS לשנת 2012 אשר מכונה "IQIS2", ההנחיה החדשה כללה בתוכה מספר התאמות ושינויים מהתרגיל הקודם לשנת 2011 ("IQIS"). ע"פ ההנחיה על החברות היה להגיש את תרגיל IQIS2 עד ליום 16 בפברואר, 2014, כאשר אחת ההחלטות המשמעותיות בהנחיה הייתה החובה של החברות לצרף דוח מיוחד שיוכן על ידי ר"ח המבקר. הדוח יכלול התייחסות לתהליכים, הנחות ומתודולוגיות שיושמו וכן בחינה של תהליכי חישוב דרישת ההון תוך התמקדות בארבעת התרחישים העיקריים בחברה (ככל שקיימים).

החברה הגישה למפקח בחודש פברואר 2014, את תוצאות "IQIS2" כולל הדוח המיוחד של ר"ח המבקר.

הדירקטוריון דן מעת לעת בהשלכות של אימוץ משטר Solvency II בישראל על ניהול ההון מותאם סיכון בחברה ומוודא היערכותה הארגונית והמיכונית של החברה לקראת יישום הדירקטיבה. לעניין זה, מונו ועדות דירקטוריון המפקחות על היערכות לאימוץ Solvency II, בכוונת החברה לגבש עקרונות לניהול סיכונים כולל, לאחר פרסום הנחיות מהמפקח בדבר יישום הנדבך השני בישראל.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ג. דרישות חוקיות

תהליך ניהול הסיכונים בחברה מונחה על ידי דרישות רגולטוריות הרלוונטיות לתחומי הפעילות השונים שפורסמו בשנים האחרונות, ואוחדו במסגרת החוזר המאוחד (קודקס) שיכנס לתוקף החל מ-2014, הכולל חובת מינוי מנהל סיכונים שתפקידו העיקריים:

- זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים לחוסנו של המבטח או העומדים בפני המבוטחים העשויים להשפיע על החבות כלפי המבוטחים, ו/או הכרוכים בנכסים המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות או כנגד התחייבויות תלויות תשואה.
- כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי אמות מידה שיוגדרו על ידי המבטח ולתקופות עתידיות שיקבעו.
- תיאור אמצעי הבקרה והערכת הבקרות, ההיערכות והביצוע.
- המלצות לשיפור אופן ניהול הסיכונים המהותיים שזוהו.
- הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מחברת הביטוח לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.

דרישות רגולטוריות לעניין ניהול סיכונים כוללות בין היתר:

- דרישה לקביעת מדיניות חשיפה לסיכונים, תקרות חשיפה, נהלים וכלים למדידה ולבקרת סיכונים.
- הוראות בנושא ניהול סיכוני אשראי.
- הוראות בנושא ניהול חשיפה למבטחי משנה.
- הוראות בנושאים ספציפיים בתחום סיכונים תפעוליים- מעילות והונאות, טכנולוגיות מידע, אבטחת מידע ובקרה על דיווח כספי (SOX), היערכות לפעילות בעת משבר.
- הוראות בנוגע ליישום דירקטיבת Solvency II כחלק מפיתוח משטר כושר פירעון מבוסס סיכונים.

2. סיכוני שוק

א. הגדרת סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים בגורמי סיכון השוק. גורמי סיכון השוק כוללים, בין היתר, שינויים בעקומי הריבית, בשערי מניות, במדד, בשערי מטבע חוץ במרווחי האשראי ובמחירי הנדל"ן.

בנוסף, ריכוזיות של תיק ההשקעות בנכסים בארץ חושף את שווי תיק הנכסים לשינויים פוליטיים וביטחוניים בישראל.

סיכון ריבית: תיק הנכסים חשוף לשינויים בעקומי הריבית (בעיקר לעקום הריבית הריאלי) ובעקבות כך לשינויים באפיק נכסי החוב הסחירים. אין התאמה מלאה בין משך חיים ממוצע (להלן- מח"מ) של הנכסים למח"מ ההתחייבויות, בפרט בעסקי ביטוח חיים בהם מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים.

סיכון אקוויטי: סיכון של ירידות חדות בשווקי המניות בארץ ובעולם עלול לפגוע בשווי מכשירים הוניים (כדוגמת: מניות, קרנות השקעה, קרנות נאמנות, אופציות) בתיק הנכסים.

סיכון מטבע: שינוי בשער חליפין של מטבעות זרים מול השקל עלול לגרום לשינוי בשווי הנכסים הצמודים למטבע חוץ. החברה מגדרת חלקית את החשיפה למט"ח באמצעות חוזי אקדמה.

סיכון בסיס: סיכון של שינויים בבסיס הצמדה של הנכסים וההתחייבויות. אי התאמה בין נכסים להתחייבויות בבסיס הצמדה עלול להביא למצב ששינוי בבסיס הצמדה ישפיע על הנכסים ועל ההתחייבויות בצורה שונה ולגרום לפגיעה בהון החברה.

סיכון נדל"ן: סיכון של ירידה במחירי הנדל"ן עלול לפגוע בערכם של נכסי נדל"ן בהם משקיעה החברה ישירות או באמצעות קרנות השקעה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ב. הסיכונים הגלומים בנכסים ובהתחייבויות עבור חוזים תלויי תשואה

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח תלויים בתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה, בניכוי דמי ניהול כמפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004 דמי ניהול קבועים בשיעור של 0.6% וכן דמי ניהול משתנים בשיעור של 15% מהתשואה הריאלית בניכוי דמי הניהול הקבועים.

- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים בלבד כפי שנקבע בתנאי פוליסה. לעניין הפחתת דמי הניהול ראה באור 28 (ב) לעיל.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לחברה חשיפה ישירה בגין שינויים בגורמי שוק. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי חברת הביטוח מצטמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהונפקו עד 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה.

להלן מבחן רגישות לגבי חוזים תלויי תשואה והאופן בו הרווח (הפסד) מושפע מכל שינוי בתשואה:

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות לאחר ניכוי דמי ניהול הקבועים במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר, 2013 כ- 10.4 מיליארד ש"ח, משפיע על ההכנסות מדמי הניהול בסך של כ- 15.5 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2012 כ- 9.4 מיליארד ש"ח, משפיע על ההכנסות מדמי הניהול בסך של כ- 14.1 מיליון ש"ח). השפעת שינוי כאמור על פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך אינה מהותית. בפוליסות שהונפקו עד שנת 2004, כאשר התשואה בחוזים אלה הינה שלילית החברה אינה רשאית לגבות דמי ניהול משתנים כל עוד לא תושג תשואה חיובית שתכסה את סך ההפסדים שנצברו בתיק ההשקעות בשל התשואה השלילית.

ג. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן מבחני רגישות ביחס להשפעת השינויים בשיעורי ריבית, בשווי של השקעות במכשירים הוניים, במדד ובשע"ח על הרווח (הפסד) וההכנסה הכוללת (הון עצמי) עבור הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו.

תוצאות מבחני הרגישות מבוססות על ההנחות הבאות:

- מבחני רגישות אלו אינם כוללים כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה.
- השינויים במשתנים הינם ביחס לערך הפנקסני של הנכסים וההתחייבויות.
- כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמננטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, במבחני הרגישות שלהלן, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.
- מבחני הרגישות, מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.
- יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.
- תוצאות מבחני הרגישות מוצגות נטו לאחר ניכוי השפעת המס.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ג. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2013:

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ (***)		שיעור השינוי במדד (***)		השקעות במכשירים הונניים (**)		שיעורי הריבית (*)		
10%-	10%+	1%-	1%+	10%-	10%+	1%-	1%+	
אלפי ש"ח								
(3,659)	3,659	3,430	(3,430)	(4,140)	4,141	(4,644)	4,206	רווח (הפסד)
(29,410)	29,410	3,430	(3,430)	(41,247)	41,248	116,832	(102,518)	רווח (הפסד) כולל (***)

ליום 31 בדצמבר, 2012:

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ (***)		שיעור השינוי במדד (***)		השקעות במכשירים הונניים (**)		שיעורי הריבית (*)		
10%-	10%+	1%-	1%+	10%-	10%+	1%-	1%+	
אלפי ש"ח								
(12,432)	12,432	3,835	(3,835)	(2,296)	2,297	(3,509)	3,181	רווח (הפסד)
(35,741)	35,741	3,835	(3,835)	(39,299)	39,299	120,606	(107,483)	רווח (הפסד) כולל (***)

(*) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. בגין מכשירים בריבית קבועה ניתוח הרגישות נעשה ביחס לשווי ההוגן של המכשיר שערך הפנקסני מוצג ע"פ שווי ההוגן. בגין מכשירים בריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי (ההשפעה מחושבת על הריבית הצבורה). במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים וההתחייבויות המוצגים בטבלה בסעיף ד' שלהלן כנכסים או התחייבויות "עם סיכון ריבית ישיר", נכסי חוב שאינם סחירים המטופלים כהלוואות וחייבים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, התחייבויות פיננסיות ופיקדונות ויתרות ביטוח משנה. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה. סכום הנכסים המושפעים מסיכון ריבית ישיר הינו 3,141 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 3,952 מיליוני ש"ח), ומתוכו 139 מיליוני ש"ח עובר דרך רווח והפסד (שנה קודמת 380 מיליוני ש"ח).

ניתוח הרגישות אינו כולל השפעה על ההתחייבויות הביטוחיות וזאת כיוון שבביטוחי חיים ובריאות שיעור ההיוון נגזר בדרך כלל מהריבית התעריפית. החברה מבצעת בדיקת נאותות לגבי עתודות ביטוח חיים מבטיחי תשואה. הרגישות לירידת הריבית ב- 1% המחושבת כנגד שווי התיק בתוקף מוערכת בהקטנת שווי התיק בתוקף בסך של כ- 43 מיליוני ש"ח אחרי מס.

(**) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחלופין, לקבוצה אין מידע ביחס לתזרים זה. בהתאם להגדרות ב-IFRS 7 אינן כוללות השקעות בחברות כלולות.

(***) ניתוחי הרגישות ביחס להכנסה הכוללת מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(****) במסגרת מבחני הרגישות למדד ולשע"ח נלקחו גם מכשירים פיננסיים שאינם פריטים כספיים.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ד. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים הנובע מהנכס או ההתחייבות. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן.

יש לציין כי קיימים נכסים עם סיכון ריבית ישיר אשר שוויים ההוגן מושפע משינוי הריבית בשוק אך החברה אינה רושמת אותם בשווי הוגן בדוח הכספי ולכן אינם כלולים במבחני הרגישות המתוארים בסעיף הקודם. ראה סכום נכסים אלה להלן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

ליום 31 בדצמבר, 2013

סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	נכסים עם סיכון ריבית ישיר:
8,707,316	5,623,375	3,083,941	נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים:
2,652,122	178,547	2,473,575	אג"ח ח"ץ
6,290,989	3,436,738	2,854,251	אחר
261,182	197,989	63,193	השקעות פיננסיות אחרות
1,119,403	753,834	365,569	מזומנים ושווי מזומנים
1,406,833	-	1,406,833	נכסי ביטוח משנה
20,437,845	10,190,483	10,247,362	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
9,355,250	6,087,869	3,267,381	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
29,793,095	16,278,352	13,514,743	סך הכל נכסים
			התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:
1,054,613	13,397	1,041,216	התחייבויות פיננסיות
25,705,411	16,186,651	9,518,760	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
384,779	-	384,779	אחרים
27,144,803	16,200,048	10,944,755	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
1,164,048	241,646	922,402	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
1,484,244	-	1,484,244	הון
29,793,095	16,441,694	13,351,401	סך הכל הון והתחייבויות
-	(163,342)	163,342	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות

(*) נכסים ללא סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע, מקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות, רכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית נמוך יחסית (חייבים ויתרות חובה, פרמיות לגבייה, ויתרות שוטפות).

(**) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות התחייבויות בגין מיסים נדחים, יתרות חו"ז למיניהן, וכו'.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ד. סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2012			
סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
8,276,382	4,400,618	3,875,764	נכסים עם סיכון ריבית ישיר: נכסי חוב סחירים
2,577,592	175,594	2,401,998	נכסי חוב שאינם סחירים: אג"ח ח"ץ
6,439,036	3,291,151	3,147,885	אחר
206,198	121,346	84,852	השקעות פיננסיות אחרות
919,185	619,096	300,089	מזומנים ושווי מזומנים
1,558,467	-	1,558,467	נכסי ביטוח משנה
19,976,860	8,607,805	11,369,055	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
8,550,844	5,164,777	3,386,067	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
<u>28,527,704</u>	<u>13,772,582</u>	<u>14,755,122</u>	סך הכל נכסים
			התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:
1,177,284	23,635	1,153,649	התחייבויות פיננסיות
24,198,965	13,725,075	10,473,890	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
382,259	-	382,259	אחרים
25,758,508	13,748,710	12,009,798	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
1,119,037	168,204	950,833	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
1,650,159	-	1,650,159	הון
<u>28,527,704</u>	<u>13,916,914</u>	<u>14,610,790</u>	סך הכל הון והתחייבויות
-	(144,332)	144,332	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות

(*) נכסים ללא סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע, מקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות, רכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית נמוך יחסית (חייבים ויתרות חובה, פרמיות לגבייה, ויתרות שוטפות).

(**) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות התחייבויות בגיו מסים נדחים, יתרות חו"ז למיניהן, וכו'.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ד. סיכון ריבית ישיר (המשך)

הערות:

ביטוח חיים שאינו תלוי תשואה- עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מבטיחות תשואה המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות (ח"ג) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך, קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. ליום 31 בדצמבר, 2013 כיסו אגרות החוב המיועדות כ- 62% (ללא שינוי משנה קודמת) מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו.

בגין יתר השקעות החברה במסגרת עסקי ביטוח חיים, קיימת חשיפה לשערי הריבית שישררו בעת מיחזור ההשקעות אשר משך החיים שלהן עשוי להיות נמוך מאורך החיים הממוצע של ההתחייבויות הביטוחיות.

בגין מוצרים אלה וכן בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אי-כושר עבודה, מבוסס חישוב ההתחייבות הביטוחית על שיעור הריבית התעריפית שבפוליסה (ראה פירוט בסעיף 5 ב.4).

בגין מוצרים במסגרת עסקי ביטוח כללי, מבוסס חישוב ההתחייבויות הביטוחיות על תזרים תביעות עתידי ריאלי בלתי מהוון ולכן ערכם המאזני אינו מושפע משינויים בריבית מעבר לאינפלציה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2013

נכסים בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה (אליו *)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד		
אלפי ש"ח						
364,985	-	364,985	-	-	נכסים בלתי מוחשיים	
189	-	189	-	-	נכסי מסים נדחים	
963,929	5,487	958,442	-	-	הוצאות רכישה נדחות	
422,101	-	422,101	-	-	רכוש קבוע	
192,345	-	-	192,345	-	השקעות בחברות כלולות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה	
70,962	70,962	-	-	-		
96,330	-	96,330	-	-	נדל"ן להשקעה אחר	
1,406,833	-	-	172,162	804,584	430,087	נכסי ביטוח משנה
95,352	-	-	-	95,352	-	נכסי מסים שוטפים
126,001	22,058	17,418	13,081	10,429	63,015	חייבים ויתרות חובה
495,333	69,426	-	32,199	393,708	-	פרמיות לגבייה
15,356,585	15,356,585	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
3,083,941	-	-	217,315	2,536,778	329,848	נכסי חוב סחירים
5,327,826	-	-	168,248	4,802,270	357,308	נכסי חוב שאינם סחירים
188,631	-	-	42,935	-	145,696	מניות (**)
482,349	-	-	307,424	109,171	65,754	אחרות
9,082,747	-	-	735,922	7,448,219	898,606	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
753,834	753,834	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
365,569	-	-	14,320	-	351,249	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>29,793,095</u>	<u>16,278,352</u>	<u>1,859,465</u>	<u>1,160,029</u>	<u>8,752,292</u>	<u>1,742,957</u>	סך כל הנכסים

(* עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.

(**) המטבע הרלוונטי לצורך החשיפה של מניות נקבע בהתאם למטבע הרשום.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2013						
סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה (אליו *)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
1,484,244	-	1,484,244	-	-	-	סך כל ההון
התחייבויות						
9,518,760	-	-	241,989	7,979,826	1,296,945	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
16,186,651	16,186,651	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
130,867	-	130,867	-	-	-	התחייבויות בגין מיסים נדחים
126,036	-	-	-	-	126,036	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
555	-	-	-	555	-	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,291,369	241,646	82,613	104,787	321,452	540,871	זכאים ויתרות זכות
1,054,613	13,397	-	5,625	1,035,591	-	התחייבויות פיננסיות
28,308,851	16,441,694	213,480	352,401	9,337,424	1,963,852	סך כל ההתחייבויות
29,793,095	16,441,694	1,697,724	352,401	9,337,424	1,963,852	סך כל ההון וההתחייבויות
-	(163,342)	161,741	807,628	(585,132)	(220,895)	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	-	(346,513)	47,285	299,228	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	(163,342)	161,741	461,115	(537,847)	78,333	סך הכל חשיפה

(* עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.)

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2012

נכסים בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	סה"כ	
אלפי ש"ח						
413,845	-	413,845	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
232	-	232	-	-	-	נכסי מסים נדחים
927,210	6,389	920,821	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
412,921	-	412,921	-	-	-	רכוש קבוע
177,744	-	-	177,744	-	-	השקעה בחברות כלולות
67,488	-	67,488	-	-	-	נדל"ן להשקעה
1,558,467	-	-	185,327	953,762	419,378	נכסי ביטוח משנה
128,439	-	-	-	128,439	-	נכסי מסים שוטפים
164,723	22,741	27,340	19,144	11,238	84,260	חייבים ויתרות חובה
573,062	59,713	-	25,368	487,981	-	פרמיות לגבייה
13,064,643	13,064,643	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
3,875,764	-	-	307,382	2,893,455	674,927	נכסי חוב סחירים
5,549,883	-	-	158,247	4,970,694	420,942	נכסי חוב שאינם סחירים
244,529	-	-	69,898	-	174,631	מניות (**)
449,569	-	-	229,930	146,996	72,643	אחרות
10,119,745	-	-	765,457	8,011,145	1,343,143	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
619,096	619,096	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
300,089	-	-	38,304	-	261,785	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>28,527,704</u>	<u>13,772,582</u>	<u>1,842,647</u>	<u>1,211,344</u>	<u>9,592,565</u>	<u>2,108,566</u>	סך כל הנכסים

(*) עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.

(**) המטבע הרלוונטי לצורך החשיפה של מניות נקבע בהתאם למטבע הרשום.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2012						
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	פריטים לא פיננסים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סה"כ	
אלפי ש"ח						
-	-	-	1,650,159	-	1,650,159	סך כל ההון
התחייבויות						
1,402,632	8,805,423	265,835	-	-	10,473,890	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
-	-	-	-	13,725,075	13,725,075	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
-	-	-	94,825	-	94,825	התחייבויות בגין מסים נדחים
124,508	-	-	-	-	124,508	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
-	5,669	-	-	-	5,669	התחייבויות בגין מסים שוטפים
632,978	288,753	121,569	64,790	168,204	1,276,294	זכאים ויתרות זכות
-	1,145,333	8,316	-	23,635	1,177,284	התחייבויות פיננסיות
2,160,118	10,245,178	395,720	159,615	13,916,914	26,877,545	סך כל ההתחייבויות
2,160,118	10,245,178	395,720	1,809,774	13,916,914	28,527,704	סך הכל ההון וההתחייבויות
(51,552)	(652,613)	815,624	32,873	(144,332)	-	סך הכל חשיפה מאזנית
203,440	57,801	(261,241)	-	-	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
151,888	(594,812)	554,383	32,873	(144,332)	-	סך הכל חשיפה

(* עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.)

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

1. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

ליום 31 בדצמבר, 2013						
%	סה"כ	נסחר בחו"ל	נסחרות		נסחרות במדד 100 ת"א	
			לא סחיר	במדד מניות היתר		
						אלפי ש"ח
						ענף משק
14.91%	28,118	101	-	334	27,683	תעשייה
16.90%	31,880	1,641	6,973	10,307	12,959	נדל"ן ובינוי
9.97%	18,827	233	1,933	7,392	9,269	מסחר ושירותים
5.42%	10,223	-	-	1,363	8,860	השקעה ואחזקות
5.90%	11,122	505	677	321	9,619	טכנולוגיה
31.02%	58,512	25,633	-	350	32,529	בנקים
4.11%	7,753	3,662	-	-	4,091	ביטוח
4.77%	8,995	-	3,517	537	4,941	ביומד
7.00%	13,201	-	-	2,075	11,126	חיפושי נפט וגז
100.00%	188,631	31,775	13,100	22,679	121,077	סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2012						
%	סה"כ	נסחר בחו"ל	נסחרות		נסחרות במדד 100 ת"א	
			לא סחיר	במדד מניות היתר		
						אלפי ש"ח
						ענף משק
18.24%	44,611	9,742	-	3,520	31,349	תעשייה
17.66%	43,184	1,591	8,259	11,729	21,605	נדל"ן ובינוי
7.83%	19,159	574	2,513	6,476	9,596	מסחר ושירותים
6.81%	16,645	-	-	2,659	13,986	השקעה ואחזקות
9.74%	23,809	9,495	815	610	12,889	טכנולוגיה
25.25%	61,742	30,505	-	280	30,957	בנקים
4.90%	11,977	3,162	-	-	8,815	ביטוח
3.13%	7,654	2,064	3,733	210	1,647	ביומד
6.44%	15,748	-	-	1,394	14,354	חיפושי נפט וגז
100.00%	244,529	57,133	15,320	26,878	145,198	סה"כ

3. סיכוני נזילות

א. הגדרת סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד.

יצוין כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר - כתוצאה מהתממשותו של אירוע קטסטרופה בביטוח כללי או אירוע אשר יפגע בו זמנית גם בביטוח חיים ואשר יגרום לעלייה חדה, בלתי צפויה, בתביעות - עלול לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם. בפרט, החברה עלולה להדרש לשלם תביעות טרם קבלת ההשתתפות ממבטח המשנה.

בחלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הסיכון מושג על המבוטחים או שהסיכון הינו נמוך וזאת בשל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן:

- **חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים** - על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל תשואה בהתאם לתוצאות ההשקעות בניכוי דמי ניהול. לפיכך, ירידה בערך ההשקעות מכל סיבה שהיא תלווה במקביל בירידה בגובה התחייבויות החברה.
- **חוזים שאינם תלויי תשואה, בביטוח חיים** - על פי תנאי החוזים, זכאים בעליהם לקבל תשואה מובטחת. ההתחייבות בגין חוזים אלה ליום 31 בדצמבר, 2013 הינה בסך של 4,186 מיליוני ש"ח המהווה 19.6% מתיק ביטוח החיים (שנה קודמת 4,098 מיליוני ש"ח המהווה 21.9% מתיק ביטוח החיים). חוזים אלו לפני שנת 1991 מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי מדינת ישראל. החברה זכאית לממש אג"ח אלו בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות. וכן בעת תשלום קצבה המשולמת מתוך ערכי הפוליסות ולפי תנאי הפוליסות.

סיכון הנזילות של החברה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. יתרת הנכסים הללו ליום 31 בדצמבר, 2013 הינה בסך 6.6 מיליארד ש"ח (שנה קודמת 7.7 מיליארד ש"ח).

מתוך יתרת הנכסים האמורה, ליום 31 בדצמבר, 2013 סך של כ- 3.6 מיליארד ש"ח הינם נכסים סחירים (ליום 31 בדצמבר, 2012 כ- 4.4 מיליארד ש"ח), הניתנים למימוש בזמן קצר יחסית, בהתאם לתנאי הנזילות של שוקי ההון.

על פי תקנות כללי השקעה על חברת הביטוח להחזיק בנכסים נזילים כפי שהוגדרו בתקנות כללי השקעה בשיעור שלא יפחת מ-30% מההון העצמי המזערי הנדרש כנגד ההון העצמי והתחייבויות אחרות ובכפוף להתאמות המפורטות בכללי השקעה. ליום 31 בדצמבר, 2013, חברת הביטוח עמדה בדרישת התקנות.

ועדת השקעות דנה מדי רבעון בהתאמת הנכסים מול ההתחייבויות ומפקחת על קיומם של נכסים נזילים למימוש צרכי הנזילות של החברה הנובעים מהפריסה הצפויה של התחייבויותיה.

ב. ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות בדוח על המצב הכספי.

1. מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן:

- כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחת ביטולים ובהנחה שכל החסכון ימשך כהוני ולא כקצבה.
- גמלאות בתשלום, אכ"ע בתשלום ואכ"ע פעיל וסיעודי בתשלום וסיעודי פעיל - על בסיס אומדן אקטוארי.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

3. סיכוני נזילות

ב. ניהול נכסים והתחייבויות (המשך)

1. מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן:
 - כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחת ביטולים, ובהנחה שכל החיסכון יימשך כהוני ולא כקצבה.
 - גמלאות בתשלום, אכ"ע בתשלום ואכ"ע פעיל וסיעודי בתשלום וסיעודי פעיל - על בסיס אומדן אקטוארי.
 - סעיף "ללא מועד פרעון מוגדר" נכללו הסעיפים הבאים:
 - עתודה לסיכונים שטרם חלפו.
 - עתודה לפרמיה בחסר.
 - עתודה למחלות קשות, ניתוחיים, תאונות אישיות.
2. מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי נכללו בטבלאות כדלקמן:
 - התחייבויות ביטוחיות שהוערכו על ידי האקטואר - על בסיס אומדן אקטוארי.
 - הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה ופרמיה בחסר - נפרסה על בסיס אומדן אקטוארי.
 - עודף הכנסות על הוצאות (צבירה) - נכלל בעמודת "ללא מועד פירעון מוגדר".
3. מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהם הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של הסכום, ההתחייבות נכללת על בסיס המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

3. סיכוני נזילות

ג. ניתוח של מועדי פרעון של סכומי ההתחייבויות הפיננסיות והביטוחיות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות (*)

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	אלפי ש"ח				עד שנה	
		מעל 15 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים		
7,343,982	1,281,363	896,079	1,092,646	1,435,900	1,626,693	1,011,301	ליום 31 בדצמבר, 2013
7,143,032	1,328,527	954,688	1,112,497	1,386,394	1,537,735	823,191	ליום 31 בדצמבר, 2012

(*) לא כולל חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	אלפי ש"ח			עד שנה	
		מעל 5 שנים	מעל 3 שנים ועד 5 שנים	מעל שנה ועד 3 שנים		
3,617,395	393,543	404,171	446,497	770,339	1,602,845	ליום 31 בדצמבר, 2013
4,726,188	484,083	634,043	657,297	1,112,897	1,837,868	ליום 31 בדצמבר, 2012

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

3. סיכוני נזילות (המשך)

ג. ניתוח של מועדי פרעון של סכומי ההתחייבויות הפיננסיות והביטוחיות (המשך)

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

עד שנה	מעל 5 שנה	מעל 10 שנים	מעל 15 שנים	מעל 15 שנים	סה"כ	אלפי ש"ח	
						5 מעל שנה	10 מעל שנה
<u>ליום 31 בדצמבר, 2013</u>							
154,942	406,097	727,051	-	-	1,288,090	התחייבויות פיננסיות (**)	
5,444	-	-	-	-	5,444	התחייבויות בגין חוזי השקעה (*)	
2,035,131	-	-	-	-	2,035,131	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (*)	
<u>ליום 31 בדצמבר, 2012</u>							
180,439	558,625	722,844	-	-	1,461,908	התחייבויות פיננסיות (**)	
6,080	-	-	-	-	6,080	התחייבויות בגין חוזי השקעה (*)	
1,345,018	-	-	-	-	1,345,018	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (*)	

(*) ההתחייבויות סווגו כעומדות לפרעון עד שנה למרות שמועדי פרעונן בפועל עשויים להיות בשנים מאוחרות יותר.

(**) במקרים שבהן יש אופציה לפרעון מוקדם, הונח כי ההתחייבות תשולם במועד המוקדם ביותר.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי

א. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם:

ליום 31 בדצמבר, 2013			
סה"כ	שאינם סחירים	סחירים (*)	
באלפי ש"ח			
8,142,680	5,275,435	2,867,245	בארץ
269,087	52,391	216,696	בחו"ל
<u>8,411,767</u>	<u>5,327,826</u>	<u>3,083,941</u>	סך הכל נכסי חוב
ליום 31 בדצמבר, 2012			
סה"כ	שאינם סחירים	סחירים (*)	
באלפי ש"ח			
9,070,225	5,494,155	3,576,070	בארץ
355,422	55,728	299,694	בחו"ל
<u>9,425,647</u>	<u>5,549,883</u>	<u>3,875,764</u>	סך הכל נכסי חוב

(* נכסי חוב סחירים מסווגים בעיקר לקטגוריית זמינים למכירה ונמדדים בשווי הוגן. ראה גם פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים:

1. נכסי חוב

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר, 2013					
סה"כ	לא מדורג	נמוך	BBB	AA	
		מ - BBB	עד A	ומעלה	
אלפי ש"ח					
1,809,792	-	-	-	1,809,792	נכסי חוב בארץ
1,057,453	21,432	37,189	732,370	266,462	נכסי חוב סחירים
2,867,245	21,432	37,189	732,370	2,076,254	אגרות חוב ממשלתיות
					אגרות חוב קונצרניות
					סך הכל נכסי חוב
					סחירים בארץ
2,473,575	-	-	-	2,473,575	נכסי חוב שאינם סחירים
841,424	2,047	1,298	213,044	625,035	אגרות חוב ממשלתיות
940,059	-	-	4,524	935,535	אגרות חוב קונצרניות
					פיקדונות בבנקים
					ובמוסדות פיננסים
					נכסי חוב אחרים לפי
					בטחונות:
22,340	-	-	5,151	17,189	משכנתאות
22,085	85	3,212	444	18,344	הלוואות על פוליסות
235,752	1,929	483	174,184	59,156	הלוואות בשיעבוד נדל"ן
714,010	70,273	-	320,052	323,685	בטחונות אחרים
26,190	2,965	4,699	17,589	937	לא מובטחים
5,275,435	77,299	9,692	734,988	4,453,456	סך הכל נכסי חוב
8,142,680	98,731	46,881	1,467,358	6,529,710	שאינם סחירים בארץ
461,383	-	8,394	347,822	105,167	סך הכל נכסי חוב
					מזה- נכסי חוב
					בדירוג פנימי (**)

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

1. נכסי חוב

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2012

סה"כ	לא מדורג	נמוך		AA ומעלה	
		מ - BBB	עד A		
אלפי ש"ח					
נכסי חוב בארץ					
נכסי חוב סחירים					
1,960,296	-	-	-	1,960,296	אגרות חוב ממשלתיות
1,615,774	78,838	42,299	937,888	556,749	אגרות חוב קונצרניות
3,576,070	78,838	42,299	937,888	2,517,045	סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ
נכסי חוב שאינם סחירים					
2,401,998	-	-	-	2,401,998	אגרות חוב ממשלתיות
981,832	4,942	2,548	275,403	698,939	אגרות חוב קונצרניות
1,108,023	-	-	67,682	1,040,341	פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסים
נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:					
17,337	-	-	604	16,733	משכנתאות
35,385	7,790	471	115	27,009	הלוואות על פוליסות
187,592	2,180	592	134,919	49,901	הלוואות בשיעבוד נדל"ן
713,798	52,640	1,721	352,406	307,031	בטחונות אחרים
48,190	17,247	1,241	24,529	5,173	לא מובטחים
5,494,155	84,799	6,573	855,658	4,547,125	סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ
9,070,225	163,637	48,872	1,793,546	7,064,170	סך הכל נכסי חוב בארץ
522,953	-	4,025	322,269	196,659	מזה-נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

1. נכסי חוב (המשך)

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2013				
	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
סה"כ		אלפי ש"ח		
18,094	-	-	-	18,094
198,602	-	3,602	195,000	-
216,696	-	3,602	195,000	18,094
52,391	10,982	-	41,409	-
269,087	10,982	3,602	236,409	18,094
41,409	-	-	41,409	-

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים
אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים
בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים
בטחונות אחרים

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה-נכסי חוב
בדירוג פנימי (**)

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

1. נכסי חוב (המשך)

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2012				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
22,411	-	-	-	22,411
277,283	-	45,138	208,377	23,768
299,694	-	45,138	208,377	46,179
55,728	10,258	-	45,470	-
355,422	10,258	45,138	253,847	46,179
45,470	-	-	45,470	-

נכסי חוב בחו"ל
 נכסי חוב סחירים
 אגרות חוב ממשלתיות
 אגרות חוב קונצרניות
 סך הכל נכסי חוב סחירים
 בחו"ל
 נכסי חוב שאינם סחירים
 בטחונות אחרים
 סך הכל נכסי חוב בחו"ל
 מזה-נכסי חוב
 בדירוג פנימי (**)

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך):

2. נכסים אחרים

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר, 2013				
סה"כ	לא מדורג	נמוך		
		מ-BBB	עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
107,488	107,488	-	-	-
189	-	-	-	189
31,793	77	12,479	4,195	15,042
365,569	-	-	1,615	363,954
<u>505,039</u>	<u>107,565</u>	<u>12,479</u>	<u>5,810</u>	<u>379,185</u>

חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה (**)
נכסי מסים נדחים
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
סה"כ חשיפת אשראי לנכסים אחרים

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	לא מדורג	נמוך		
		מ-BBB	עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
132,911	132,911	-	-	-
232	-	-	-	232
49,954	432	25,283	1,673	22,566
300,089	-	-	9,765	290,324
<u>483,186</u>	<u>133,343</u>	<u>25,283</u>	<u>11,438</u>	<u>313,122</u>

חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה (**)
נכסי מסים נדחים
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
סה"כ חשיפת אשראי לנכסים אחרים

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) ראה פירוט מבטחי משנה בסעיף ה.2 להלן.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

2. נכסים אחרים (המשך)

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 לדצמבר, 2013				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
27,404	-	-	-	27,404

השקעות פיננסיות אחרות

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 לדצמבר, 2012				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
34,504	6	-	-	34,498

השקעות פיננסיות אחרות

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ג. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי:

- (1) החברה מבצעת דרוג אשראי לנכסי חוב לא סחירים שאינם מדורגים על ידי חברות דירוג חיצוניות ע"פ מודל שגובש ואושר על ידי הדירקטוריון ועל ידי המפקח בחודש דצמבר 2012. החברה ביצעה תיקוף למודל אל מול דרוגים שבוצעו על ידי חברות דירוג חיצוניות. בדיקות אלו הראו מתאם טוב של הדרוג הפנימי לחיצוני.
- (2) קיים שוני בסולמות דרוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. בדוח כספי זה מדווחים הדירוגים המקומיים והדירוגים הבינלאומיים כפי שהם, ללא המרה לסולם אחיד. יצוין, כי בהתאם לחוזר שוק ההון 1-6-2008, בדבר פרסום סולם המרה בין סולם הדירוג הישראלי לסולם הדירוג הבינלאומי, הורה המפקח כי עד ליום 1 בינואר, 2009 על חברות הדירוג שקיבלו אישור מהממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לפעול כחברה מדרגת בהתאם לחוזר שוק ההון 1/2004 לפרסום סולם המרה בין הדירוג המקומי לבין סולם הדירוג הבינלאומי.
- (3) מידע בדבר סיכוני אשראי בסעיף זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בסעיף 6 להלן.
- (4) לעניין חשיפה למבטחי משנה ליום 31 בדצמבר, 2013 בסך 960 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 1,122 מיליוני ש"ח) ראה סעיף 4 ה' להלן.
- (5) לעניין יתרות פרמיה לגבייה ליום 31 בדצמבר, 2013 בסך 495 מיליון ש"ח (שנה קודמת 573 מיליוני ש"ח) ראה באור 11.

ד. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2013			
סיכון אשראי	סיכון אשראי מאזני		
חוץ מאזני	%		
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
			<u>ענף משק</u>
-	1.64	138,265	תעשייה
259,643	11.78	991,234	נדל"ן ובינוי
59,644	9.78	822,492	מסחר ושירותים
-	3.81	320,583	השקעה ואחזקות
157,354	0.41	34,143	טכנולוגיה
-	16.26	1,367,334	בנקים
-	1.62	136,098	ביטוח
-	0.96	81,251	חיפושי נפט וגז
-	2.60	218,906	אנשים פרטיים
476,641	48.86	4,110,306	
-	51.14	4,301,461	אג"ח מדינה
476,641	100.00	8,411,767	סך הכל

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ד. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2012			
סיכון אשראי	סיכון אשראי מאזני		
חוץ מאזני	%		
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
-	2.12	199,648	ענף משק
132,887	11.47	1,081,177	תעשייה
54,287	9.32	878,475	נדל"ן ובינוי
-	4.31	405,836	מסחר ושירותים
179,090	0.60	56,510	השקעה ואחזקות
-	19.57	1,844,944	טכנולוגיה
-	1.75	165,226	בנקים
-	0.92	86,546	ביטוח
-	3.42	322,580	חיפושי נפט וגז
366,264	53.48	5,040,942	אנשים פרטיים
-	46.52	4,384,705	אג"ח מדינה
366,264	100.00	9,425,647	סך הכל

ה. ביטוח משנה

1. תיאור אופן ניהול סיכוני אשראי הנובעים מהחשיפה למבטחי משנה

החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את החברה מחובתה כלפי מבטחיה על פי פוליסות הביטוח.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מירביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי.

מסגרות החשיפה מנוהלות ברמת סוג חוזה ביטוח המשנה. כלומר לכל סוג חוזה נקבעת מגבלת חשיפה מקסימאלית למבטח משנה בודד ובנוסף נקבעת חשיפה מקסימאלית לקבוצות דירוג.

החברה מבצעת מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי, שינויים בדירוג האשראי שלו, וקיום התחייבויותיו הכספיות השוטפות.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ה. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה							ליום 31 בדצמבר, 2013:	
מעל לשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פקדונות מבטחי משנה	ביטוח כללי			ביטוח חיים	יתרות בזכות נטו (ב)	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2013	קבוצת דירוג
				בביטוחי חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות				
באלפי ש"ח										
AA ומעלה										
-	-	357,360	231,320	221,722	148,621	175,529	72,915	(30,107)	467,276	Swiss Reinsurance
-	-	102,847	39,449	9,145	4,300	104,824	32,860	(8,833)	43,301	Munich Re
-	-	158,265	38,426	38,259	80,164	65,428	27,805	(14,965)	96,451	אחרים
-	-	618,472	309,195	269,126	233,085	345,781	133,580	(53,905)	607,028	
217	1,622	329,252	68,589	216,750	174,675	8,205	4,503	(6,292)	290,580	A
-	-	7,799	6,430	49	14,386	-	-	(206)	17,970	BBB
-	9	4,594	565	6,810	(542)	188	237	(1,534)	2,394	נמוך מ-BBB- או לא מדורגות
217	1,631	960,117	384,779	492,735	421,604	354,174	138,320	(61,937)	917,972	סך הכל

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ה. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה									ליום 31 בדצמבר, 2012:
מעל לשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	ביטוח כללי				יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2012	קבוצת דירוג
					בביטוחי חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים			
באלפי ש"ח											
-	-	386,773	452	223,572	241,797	149,053	175,194	67,487	(22,734)	433,284	AA ומעלה
-	-	165,888	-	38,846	30,340	5,160	146,885	32,153	(9,804)	41,862	Swiss Reinsurance
668	310	195,413	-	38,005	55,459	72,688	89,230	27,405	(11,364)	87,095	Munich Re
668	310	748,074	452	300,423	327,596	226,901	411,309	127,045	(43,902)	562,241	אחרים
1,524	444	336,353	-	65,544	237,487	164,000	10,756	2,041	(12,387)	266,333	A
-	-	7,428	-	5,525	1,645	11,995	-	-	(687)	15,698	BBB
209	88	29,997	-	10,767	14,430	22,721	-	541	3,072	42,451	נמוך מ-BBB- או לא מדורגות
2,401	842	1,121,852	452	382,259	581,158	425,617	422,065	129,627	(53,904)	886,723	סך הכל

באור 38 - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ה. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו בתוספת נכסי ביטוח משנה ובניכוי פיקדונות וכתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.
- (ב) בשנת 2013 בוצעה הפחתה בשל הפרשה לחובות מסופקים בסך 2,000 אלפי ש"ח (בשנה קודמת בוצעה הפחתה של 5,308 אלפי ש"ח).
- (ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים, בתוספת (הקטנת) חלקם של מבטחי משנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, הסתכם בסך 2,000 אלפי ש"ח המהווים 0.21% מסך החשיפה.
- (ד) היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.
- (ה) הדירוג של מבטחי המשנה נקבע על סמך דירוגים של חברות הדירוג S&P ו-AM Best.
- (ו) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בשכיחות נזק של 1:500 שנה (שיעור נזק מירבי (MPL) 1.75%-2.60%) הינה 3,199 מיליוני ש"ח (לעומת 3,904 מיליוני ש"ח בשנה קודמת), מתוכה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו 869 מיליוני ש"ח, של חברת Swiss Reinsurance Co, המדורגת AA- (לעומת 840 מיליוני ש"ח בשנה קודמת).
- (ז) בשנת 2013, לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים

א. תיאור סיכונים ביטוחיים עיקריים

סיכוני חיתום: הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון שהוערך בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל, כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכוני רזרבה: הסיכון להערכה לא נכונה של התחייבויות ביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספיקות לכיסוי ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם, בין היתר, מעריכה החברה את התחייבויות הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

- (א) סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי להערכת ההתחייבויות הביטוחיות.
- (ב) סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.
- (ג) סיכון התהליך - סיכון שגם אם המודלים והפרמטרים מתאימים, ייתכנו סטיות מקריות בפועל לעומת הערך הצפוי בשנה מסוימת.

סיכון עיצוב המוצר: הסיכון שבתהליך עיצוב מוצרים חדשים או שינוי מוצרים קיימים, החברה תיחשף לסיכונים שבתהליך העיצוב או השינוי לא נלקחו בחשבון.

סיכון קטסטרופה: חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון אסון טבע, מלחמה, טרור, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירועי הקטסטרופה המהותיים אליהם חשופה החברה בארץ הם מלחמה ורעידת אדמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע רעידת אדמה בשכיחות נזק של 1:500 שנה (שיעור נזק מירבי (MPL) 1.75% - 2.60%), הוא כ- 3,291 מיליון ש"ח ברוטו וכ- 92 מיליון ש"ח בשייר עצמי (בשנה קודמת 3,998 מיליון ש"ח חשיפה ברוטו ו- 94 מיליון ש"ח בשייר עצמי).

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכונים הביטוחיים המתוארים לעיל - ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סוגי סיכונים ביטוחיים בסעיפים ב' ו-ג' להלן.

ב. ביטוח חיים ובריאות

1. להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים, הסיכונים הגלומים ואופן מדידת הסיכונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

בהתאם להוראות המפקח ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח. פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

2. תיאור המוצרים הביטוחיים והסיכונים הגלומים בהם:

(א) תכנית ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" - במוצר זה קיים מרכיב חיסכון מזהה. עבור פוליסות שהופקו מ 1975 עד שנת 2004, הסיכונים הגלומים כוללים סיכונים פיננסיים והשפעתם על דמי הניהול שהחברה גובה על פוליסות משתתפות ברווחים תלויות תשואה, כמו גם סיכונים ביטוחיים כגון תמותה, תחלואה, קטסטרופה וסיכונים אחרים כתוצאה מכיסויים המצורפים לפוליסה (מוות, א.כ.ע, מחלות קשות וסיעודי). רכיב החיסכון ורכיב הריסק מושפעים מסיכון הוצאות וסיכון ביטולים.

פוליסות לפני שנת 1991 הינן מבטיחות תשואה. פוליסות שהונפקו לפני 1975 וחלקן של פוליסות שהונפקו אחרי 1974 מגובות באגרת חוב ממשלתית מיועדות אבל לגבי החלק שלא מגובה, יש סיכון שהרווח ההשקעתי לא יספיק לכסות את הריבית שהובטחה.

(ב) תכנית ביטוח מסוג מעורב - במוצר זה מרכיב החיסכון משולב במרכיב הביטוחי של סיכון המוות. במוצר זה גלומים אותם סיכונים המתוארים בפסקה (א) לעיל.

(ג) תכנית המבטיחה קצבה מובטחת - הסיכונים הגלומים במוצר זה הם: סיכון אריכות חיים וסיכון הוצאות.

(ד) תוכניות ביטוח חיים ובריאות אחרות - תוכניות אלו כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי, מחלות קשות, נכויות, תאונות אישיות וכו') נמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות אחרות. הסיכונים הגלומים בתוכניות אלו זהים לסיכונים המתוארים בפסקה (א) לעיל, ללא השפעה מהותית על דמי ניהול.

(ה) תוכניות ביטוח הוצאות רפואיות - תוכניות אלו כוללות בעיקר כיסויים של ניתוחים בארץ וגם השתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל, בחירת מנתח פרטי בבתי חולים פרטיים, תרופות שאינן בסל וכיסויים אמבולטוריים נוספים כגון התייעצות עם רופא מומחה. הסיכונים העיקריים הגלומים במוצר זה הם גידול בהוצאות הרפואיות כתוצאה מהתקדמות טכנולוגיות, הכנסת שר"פ (שירות רפואי פרטי) לבתי החולים הציבוריים או שינוי בסל הבריאות הממלכתי והשב"נים (שירותי בריאות הניתנים מחוץ למסגרת סל הבריאות הממלכתי באמצעות קופות החולים תמורת תשלום נוסף).

(ו) ביטוח דמי מחלה - כיסוי חבותו של המבוטח (המעסיק) כלפי עובדיו לתשלום ימי מחלה. חבות המעביד לתשלום כפופה להוראות הדין (חקיקה, תקנות, הסכמים קיבוציים וצווי הרחבה) לעניין זכויות עובדים.

סיכונים נוספים אשר גלומים במוצרים אלה במשותף הם: שינויים בכללי חיתום אשר עלולים להביא לאי התאמה בין פרופיל הסיכון לבין התעריף, שינויים באקלים שיפוטי אשר עלולים להביא לעלייה בלתי צפויה בתדירות של תביעות או בעלות של תביעה ממוצעת, שינויים רגולטורים, סיכון מודל אשר מתייחס לשימוש במודל לא מתאים לתמחור או לחישוב רזרבה או שימוש בפרמטרים לא נכונים וסיכון ריכוז החשיפה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

3. תיאור השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות:

- (1) תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה":
 בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חיסכון מזוהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החיסכון שנצבר בתוספת תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:
 ▪ קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).
 ▪ קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מבטיחי תשואה).
 בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.
- (2) תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית"):
 תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת התחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים, כולל שיעורי הריבית (להלן - ריבית תעריפית), לוח התמותה או התחלואה. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול ובניכוי התשואה שהובטחה בתעריף.
- (3) התחייבויות לקצבאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים אשר פורסמו על-ידי אקטואר האוצר בחוזר המפקח 2013-1-2.
 לעניין עדכון לוחות התמותה שעל פיהן מחושבות העתודות ראה סעיף 6.ב.5 להלן.
- (4) התחייבויות בגין קצבאות המשולמות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלא או הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, מחושבות בהתאם לחוזרי המפקח ולהסתברות למשיכת הגמלא ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים. בעת עדכון לוחות התמותה נעשית הגדלה הדרגתית של ההתחייבויות לגמלא בהתחשב ברווחים הצפויים מהפוליסות עד הגיע המבוטחים למועד הפרישה. בהתאם לאמור בסעיף 6.ב.5 להלן בעניין החלת ערך K בגין פוליסות תלויות תשואה, החל ממרס 2013 החברה מבצעת את ההגדלה ההדרגתית עבור פוליסות תלויות תשואה בלבד, כך שעבור פוליסות מבטיחות תשואה כל הפער בין המקדמים העדכניים למבוטחים מופרש במלואו. ככל שמקדמי הקצבה המבוטחים בפוליסות גבוהים יותר למבוטח, ההגדלה הנדרשת גבוהה יותר. ההגדלה ההדרגתית נעשית על ידי שימוש בפקטור היוון K, המייצג את שיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי, הנובעים מההשקעות המוחזקות כנגד עתודות הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיה עבור הפוליסה. חברת הביטוח בוחנת מעת לעת, לפי שיקול דעתו המקצועי של אקטואר החברה, את ערך ה K, על בסיס הנחות פיננסיות שמרניות, באופן שיובטח כי דמי הניהול או המרווח הפיננסי הנובעים מההשקעות המוחזקות כנגד העתודה בשל הפוליסה ותשלומי הפרמיה עבור הפוליסה, יספיקו לכיסוי ההוצאות, לרבות ההשלמה לקצבה עד למועד הפרישה. שיעור המבוטחים הצפויים לממש את זכאותם לקצבה, נקבע על פי מחקרים שעורכת החברה מעת לעת. שיעורי המימוש מותאמים לתוכניות הביטוח השונות.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

3. תיאור השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(4) המשך

שינוי בהוראות המתייחסות למכירת תכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים (להלן - "מקדמי קצבה מובטחים")

בחדש נובמבר 2012 פורסם חוזר "מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים". על-פי החוזר נקבע, בין היתר, כי החל ביום 1 בינואר, 2013, חברת ביטוח לא תשווק תכנית ביטוח חיים משולבת בחיסכון הכוללת מקדמי קצבה מובטחים, למעט: 1. מי שמלאו לו לפחות 60 שנה במועד המכירה 2. מי שיש לו חוזה ביטוח חיים הכולל מקדמי קצבה מובטחים ומבקש לבטלו כליל ולנייד את הכספים לחוזה ביטוח חדש עם מקדמי קצבה מובטחים והכל בכפוף לכללים נוספים שנקבעו לעניין זה בחוזר שפורסם.

על פי מכתב שפורסם בהמשך לחוזר האמור שיווק תוכניות ביטוח עם מקדמי קצבה מובטחים בשנת 2013 יהיה מותנה באישור המפקח לתוכנית עסקית שתוגש לו. כמו כן, היקף חוזי ביטוח חיים עם מקדמים מובטחים שיימכרו, בשנת 2013, מכח ההיתר האמור לא יעלה על 75 מיליון ש"ח ומספר חוזי הביטוח שיימכרו לא יעלה על 6,000 חוזים. החל משנת 2014 לא תתאפשר מכירת חוזי ביטוח עם מקדמים מובטחים אלא בהתאם לחוזר.

בעקבות הפסקת שיווק תכניות ביטוח משולבות בחיסכון עם מקדמי קצבה מובטחים למי שטרם מלאו לו 60 שנה, חלה ירידה נכרת במכירות החדשות של ביטוחי החיים. מאידך, הפסקת שיווק הפוליסות, הכוללות מקדמי קצבה מובטחים כאמור, עשויה לשפר את שיעור שימור הפוליסות ששווקו עד שנת 2012 כולל. בקשר לכך, ראה גם באור 24 (בקשר להפחתת דמי ניהול).

(5) תוכניות ביטוח חיים אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה,

מקרה מוות, סיעודי, מחלות קשות, נכויות וכו') הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" "מסורתית" או סיכון טהור. בגין תוכניות אלו מחושבת התחייבות אקטוארית. באובדן כושר עבודה וסיעודי עם פרמיה קבועה החישוב נעשה על בסיס Net Premium Reserve. באובדן כושר עבודה השיטה לוקחת בחשבון שיעורי ביטולים שמרניים ואילו בסייעודי לוקחת בחשבון ללא ביטולים.

(6) בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי, בביטוח אובדן כושר עבודה,

מחושבת התחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה.

(7) ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מהתחייבות בגין עתודה

לתביעות תלויות ידועות ו-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו) והוצאות עקיפות לסילוק תביעות, עתודה להמשכות, והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.

(8) עתודת IBNR לתביעות אובדן כושר עבודה וסיעוד שקרו אך טרם דווחו,

שמחושבת על בסיס ניסיון תביעות קודם בחברה.

(9) עתודה להוצאות עקיפות לסילוק תביעות שמחושבת על בסיס נתוני הוצאות

בהתאם לתחשיב שבוצע בחברה.

(10) התחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים פוליסות פרט כוללות הפרשות

לתביעות שטרם שולמו, כולל IBNR, בכל הענפים חוץ מסייעודי ואובדן כושר עבודה אשר נכללים בסעיף עתודות.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

3. תיאור השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(11) ההתחייבויות בגין פוליסות בריאות הינן ממספר סוגים, לקולקטיבים ולפוליסות פרט בנפרד:

- הפרשה לפרמיה בחסר שמחושבת כעודף (אם גבוה מאפס) של הערך הנוכחי של כל העלויות העתידיות פחות הערך הנוכחי של כל ההכנסות העתידיות, לפי פוליסה וכיסוי.
- תביעות תלויות, כולל הפרשה ל-IBNR והוצאות עקיפות לסילוק תביעות.
- עלות סעיף המשכיות בפוליסות קולקטיביות.

4. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(1) שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית") (ראה סעיף 3(2) לעיל) ומוצרי סיכון טהור (ראה סעיף 3(5) לעיל) עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

- (א) בתוכניות ביטוח המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות - בריבית בשיעורים של בין 2.5% ל-4.8% צמודה למדד; בחישוב של השלמת עתודה לתשלום קיצבה, החלק שאינו מגובה באגרות חוב מיועדות - בריבית חסרת סיכון.
- (ב) בתוכניות מבטיחות תשואה ומבטיחות מקדם קצבה שאינן מגובות באגרות חוב מיועדות (הושקו אחרי 2005) - ריבית של 2.5% צמודה למדד, ובחישוב של השלמת עתודה לתשלום קיצבה - ריבית חסרת סיכון.
- (ג) בפוליסות המשלמות תשלומי סיעוד ואובדן כושר עבודה, הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:
 - במידה והפיצוי אינו תלוי תשואה השיעור הוא 2.5%.
 - פיצויים תלויי תשואה מהוונים בשיעור 3.1% ברמה של הברוטו ו- 2.5% בחלקם של מבטחי המשנה.

החברה בדקה את נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (LAT) ומצאה כי בהתחשב בגובה העתודות הקיימות, יש צורך בהשלמה הנובעת מ-LAT במוצר סיעודי ברמת הברוטו (ברמת השייר אין השפעה).

(2) שיעורי תמותה ותחלואה

- (א) שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בפוליסות מסוג מעורב ("קלאסי") בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי, אי כושר עבודה או סיעוד) מבוססים בעיקר על טבלאות AM49/52.
- (ב) ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים מחושבת בהתאם ללוחות תמותה עדכניים. בהנחה שתהיה עליה בשיעור התמותה, עקב עלייה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, הדבר יביא לקיטון ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים. יצוין, כי קיימת מגמה של גידול בתוחלת החיים וקיטון בשיעור התמותה אשר נלקחת בחשבון לצורך קביעת הנחת התמותה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקצבה שתשולם בעתיד.
- (ג) שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה ותקופת תשלום הקצבאות (לעניין ביטוח סיעוד ואי כושר עבודה) נקבעו על בסיס ניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה. ככל שההנחה לגבי שיעור התחלואה תעלה כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז ונכות מתאונה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

4. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(3) שיעורי נטילת גמלא

חוזי ביטוח חיים הכוללים מרכיב חיסכון, התנהלו, בגין כספים שהופקדו משנת 2000 עד לסוף שנת 2007 בשני מסלולים אפשריים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. לעניין פרמיות שהופקדו עד חודש מאי 2000 רשאי המבוטח לבחור, במועד הפרישה, את המסלול המועדף עליו. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני המסלולים, נדרשת החברה להעריך את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הקצבתי בשל ההשלכה לעניין העתודה הנדרשת בגין התחייבויות מסוג זה. שיעור זה נקבע על פי הנחיות הפיקוח, תוך התאמה לניסיון שנצבר בחברה. יצוין, כי החל משנת 2008 כמעט כל התוכניות מסוג קופת גמל והפקדות בתוכניות הישנות הן לקצבה. לעניין עדכון לוחות התמותה שעל פיהן מחושבות העתודות ראה סעיף 6.ב.5. להלן.

(4) שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על ההתחייבויות הביטוחיות בגין חלק מביטוחי הבריאות וביטוחי אושר עבודה וכן על קצבאות המשולמות לכל החיים בתקופה שלפני התחלת התשלומים. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה. שיעור הביטולים משפיע גם על בדיקת נאותות העתודה בכל הענפים, וגם על בדיקת ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות.

(5) שיעורי המשכיות

בחלק מביטוחי הבריאות וביטוחי ריסק קבוצתיים (מעל סכום ביטוח מסוים) בהם זכאים המבוטחים להמשיך ולהיות מבוטחים באותם תנאים ביטוחיים (אבל לאו דווקא באותו תעריף) במקרה בו החוזה הקולקטיבי לא יחודש או שהמבוטח פורש מהחברה. מאחר שמבוטחים אשר מפעילים את אופציית המשכיות יהיו במצב בריאותי פחות טוב, קיימת לחברה התחייבות המבוססת על הנחות לגבי שיעורי המשכיות של הביטוחים הקולקטיביים ושיעורי המשכיות של החוזים עם המבוטחים לאחר סיום החוזה הקולקטיבי ומצב בריאותם של מפעילי המשכיות. ככל ששיעור ההסתברות שהחוזה הקולקטיבי לא יחודש, שיעור המשכיות גבוה יותר כך גדלה ההתחייבות הביטוחית עקב המשך ביטוח בתנאים קודמים, ללא התאמת החיתום לשינוי במצבו הבריאותי של המבוטח.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

5. מבחני רגישות בביטוח חיים ובריאות (*)

ליום 31 בדצמבר, 2013:

שיעור הביטולים (פידיונות, סילוקים והקטנות)						רווח (הפסד)
שיעור תמורה		שיעור תחלואה		אלפי ש"ח		
-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
(74,384)	66,717	35,799	(46,489)	(16,588)	15,369	

ליום 31 בדצמבר, 2012:

שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)						רווח (הפסד)
שיעור תמורה		שיעור תחלואה		אלפי ש"ח		
-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
(65,008)	57,386	43,393	(90,101)	(15,953)	14,270	

(*) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. לפיכך, כאשר יש שיפור בתמותה או בתחלואה והתוצאה הכלכלית המתקבלת בניתוח הרגישות מביאה להקטנת העתודה המחושבת ביחס לתמחור הכיסוי המקורי, אזי מטעמי שמרנות, הרווח שנוצר בגובה הפרש העתודה אינו נלקח בחשבון.

6. מידע לגבי שינוי מהותי שנעשה בהנחות האקטואריות:

בחודש יולי 2012, פרסם המפקח טיוטת נייר עמדה ומכתב הבהרה בקשר לעדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה וביטוח חיים (להלן: "הטיוטה") ובעקבותיהם פורסם בחודש מרס 2013 חוזר בעניין חישוב עתודות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים המחליף חוזר שהתפרסם בשנת 2007 (להלן: "החוזר החדש").

החוזר החדש קובע, בין היתר, כי חברת הביטוח תקבע באופן זהיר שני ערכי K. אחד בגין פוליסות שמרכיב החיסכון בהן תלוי תשואה ("פוליסות תלויות תשואה") ושני בגין פוליסות שמרכיב החיסכון בהן כולל תשואה מובטחת ("פוליסות מבטיחות תשואה") לעומת החישוב הקודם שהתבסס על ערך יחיד של K.

חישוב שני ערכי K לעומת ערך K יחיד לכלל התיק מאפשר ייחוס מדויק יותר של העתודה המשלימה לגמלא לחוזי הביטוח השונים.

הוראות המעבר של החוזר החדש קובעות כי במועד המעבר סך העתודה המחושבת על בסיס שני ערכי ה-K לא יפחת מסך העתודה שחושב על בסיס ערך K יחיד.

המעבר לשני ערכי K לא שינה את סך הפרשה לעתודה לגמלאות ליום המעבר, 31 במרס, 2013.

כתוצאה מהמעבר במהלך השנה לשני ערכי K, גדלה עתודת הביטוח בגין פוליסות מבטיחות תשואה בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח, בעוד שהעתודה בגין פוליסות תלויות תשואה קטנה בסכום זהה כאמור.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי

1. תיאור המוצרים הביטוחיים והסיכונים הגלומים בהם:

(א) רכב חובה

ביטוח רכב חובה הינו ביטוח סטטוטורי אשר מהווה תנאי מוקדם הכרחי לשימוש ברכב מנועי. פוליסת ביטוח חובה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, מעניקה כיסוי לבעל הרכב והנוהג בו, מפני כל חבות שהם עלולים לחוב לפי חוק הפיצויים ומפני חבות אחרת שהם עלולים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לנהג הרכב, לנוסעים בו או להולכי הרגל שנפגעו כתוצאה מהשימוש ברכב מנועי. הכיסוי הביטוחי בתחום רכב חובה קבוע ואחיד בין חברות הביטוח. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (LONG TAIL) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה. על פי תיקון לחוק ההסדרים משנת 2010 ואילך חלק גדול מההוצאות הרפואיות הוצאו מכיסוי פוליסת חובה ומשולמות על ידי קופות החולים.

(ב) רכב רכוש

פוליסת ביטוח רכב רכוש כוללת כיסויים בגין נזק עצמי הנגרם לרכב המבוטח, גניבה, וכן נזק רכוש הנגרם על ידי הרכב המבוטח לצד שלישי. ניתן לרכוש פוליסה לנזק לצד ג' בלבד או בשילוב עם כיסויים נוספים. הפוליסה התקנית קובעת נוסח ותנאים מינימליים לביטוח מקיף לרכב אשר חברת ביטוח יכולה לשנותם רק אם השינוי הוא לטובת המבוטח. התעריף לביטוח רכב רכוש אינו אחיד ותלוי במספר משתנים, כגון: סוג וערך הרכב המבוטח, ניסיון התביעה המצטבר של בעל הפוליסה, גילו של הנהג הצעיר שמורשה לנהוג ברכב והגבלת מספר הנהגים הרשאים לנהוג ברכב. על פי רוב, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח. רכב מקיף (פרטי ומסחרי לרבות משאיות) - כיסוי בגין נזק לרכב כתוצאה מתאונה, נזק לרכב כתוצאה מאש, גניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שגרם לרכב לרכוש של צד שלישי.

- 1) ביטוח רכב מקיף ללא כיסוי נזק עצמי - כיסוי ביטוחי של כל הסיכונים המפורטים בס"ק 1' לעיל, למעט סעיף נזק עצמי כתוצאה מתאונה.
- 2) ביטוח מקיף ללא כיסוי גניבה - כיסוי ביטוחי של כל הסיכונים המפורטים בס"ק 1' לעיל, למעט גניבת הרכב.
- 3) ביטוח אחריות כלפי צד שלישי - הגנה על המבוטח מפני אחריותו לנזקים שנגרמו לרכוש של צד שלישי כתוצאה משימוש ברכבו.
- 4) ביטוח אופנועים.
- 5) בנוסף לכיסויים הבסיסיים הנ"ל, החברה מאפשרת למבוטח להרחיב את הכיסוי כדלקמן: כיסוי לנזקי רעידת אדמה, רכב חדש תמורת הישן שנגנב (לרכבים משנות דגם אחרונות בלבד ולמקרה ביטוח של אובדן גמור), רדיו דיסק חליפי, ביטוח שבר שמשות, שירותי גרירה ומתן רכב חליפי. בנוסף, קיים מסלול ייחודי לכלי רכב פרטיים בלבד, המאפשר סל רחב יותר של שירותים והטבות למבוטח, עם אפשרות לפרמיה מוזלת.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי (המשך)

1. תיאור המוצרים הביטוחיים והסיכונים הגלומים בהם (המשך)

(ג) חביות אחרות

תביעות בחביות מתאפיינות ב"זנב ארוך" (LONG TAIL).

- (1) ביטוח חבות מעבידים - כיסוי למבוטח בגין אחריותו לנזקי גוף הנגרמים לעובד עקב ותוך כדי עבודתו אצל המבוטח. החבות המכוסה היא חבות לפי פקודת הנזיקין, התש"ם-1980, והביטוח הינו שיווי, מעל הכיסוי לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995. הביטוח נערך בדרך כלל על בסיס אירוע. דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - מספר העובדים המועסקים או היקף שכר העבודה השנתי שמשלם המעסיק, סוג פעילות המעסיק, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכדומה. הגשת התביעה יכולה להיעשות לאחר תקופת הביטוח בתוך תקופת ההתיישנות.
- (2) ביטוח צד שלישי - הפוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי מכסה את חבותו של המבוטח על פי כל דין, בגין נזקי גוף או רכוש שנגרמו לצד שלישי שאינו עובד המבוטח בשל נזק שנגרם מאירוע תאונתי אשר התרחש במהלך תקופת הביטוח בקשר עם הפעילות בגינה רכש המבוטח את הכיסוי הביטוחי. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע. דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - עיסוק המבוטח, היקף פעילות המבוטח, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, חשיפה למפגעים או סיכונים סביבתיים, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכדומה.
- (3) ביטוח אחריות מקצועית - ביטוח המכסה את חבותו של בעל מקצוע בגין כשל בביצוע חובתו המקצועית שתוצאתו נזק לצד שלישי, בין אם הינו לקוח של המבוטח ובין אם לאו. ביטוח אחריות מקצועית נערך על בסיס מועד הגשת תביעה. הכיסוי בפוליסה מוגבל לאירועים בלתי צפויים ואינו מכסה מעשים מכוונים של המבוטח. המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, גבול האחריות הרצוי, ותק במקצוע, מספר העובדים, מחזור ההכנסות, ניסיון התביעות של המבוטח והתחום הטריטוריאלי של הכיסוי והשיפוט השפעה ניכרת על תעריף דמי הביטוח.
- (4) ביטוח אחריות המוצר - ביטוח המכסה את חבותו של המבוטח בגין נזק שנגרם על ידי מוצרים שיוצרו/שווקו/סופקו או הופצו על ידו, לאחר שפסקו מלהיות בחזקתו. ביטוח זה נערך על בסיס מועד הגשת תביעה. המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, קיום פעילות ייצוא, התקופה הרטרואקטיבית הנדרשת, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח והתחולה הטריטוריאלית של הכיסוי השפעה על תעריף דמי הביטוח.
- (5) ביטוח דירקטורים ונושאי משרה - ביטוח המכסה דירקטורים ונושאי משרה בשל הפרת חבותם הניהולית שהופרה על ידי הדירקטורים ונושאי המשרה. הביטוח נערך על בסיס מועד הגשת התביעה. החבות המכוסה היא בעיקרה מתוקף חוק החברות, המטיל חבות אישית על נושאי המשרה בחברה, וככל שהחוק מאפשר לתת שיפוי לנושאי המשרה. בעלת הפוליסה בביטוח זה הינה החברה, הרוכשת את הכיסוי עבור נושאי המשרה והדירקטורים המכהנים ו/או שכיחנו בעבר והם המוגדרים כמבוטחים. דמי הביטוח בענף זה מתבססים על מספר משתנים, בהתאם לסוג הכיסוי, כאשר המרכזיים מביניהם: גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, תחום העיסוק של החברה, הרכב בעלי המניות, המבנה והחוסן הפיננסיים של החברה והיות החברה ציבורית או פרטית.
- (6) כלי טיס וכלי שיט - ביטוח המכסה נזק או אבדן הקשורים לסיכונים תעופה או שיט. ביטוח כלי שיט מכסה גופי אניות; ביטוח כלי טיס כולל ביטוח גופי מטוסים וביטוח תאונות נסיעה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי (המשך)

1. תיאור המוצרים הביטוחיים והסיכונים הגלומים בהם (המשך)

(ג) חביות אחרות (המשך)

(7) ביטוח ערבות חוק המכר: החברה משווקת ביטוח המכסה את השקעתם של רוכשי יחידות דיור כנגזר מחוק המכר (דירות), תשל"ג 1973 וחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות רוכשי דירות), התשל"ה - 1974. ביטוח זה תואם את ההנחיות בחוק המכר ולרוב תקופת הביטוח שלו ארוכה (מעל שנה). הסיכון בפוליסות אלו הולך ופוחת עם הזמן כתוצאה מהתקדמות הבנייה וקבלת החזקה בנכס. בהתאם להוראות הפיקוח, ההכרה ברווח מהכנסות החברה מענף זה נדחות לתקופה של שלוש שנים. החברה מנפיקה פוליסות אלו לקבלנים, בין אם באמצעות שיווק ישיר לקבלן או באמצעות בנקים המספקים מימון לפרויקט הבנייה.

(ד) ביטוח רכוש

(1) ביטוח דירות (מקיף דירות) - ביטוח מבנה דירה וביטוח תכולת דירה למגורים. תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 (להלן לצורך סעיף זה: "התקנות") מגדירות את סוג הכיסוי הביטוחי המינימלי למבנה דירה ותכולתה, כהגדרתן בתקנות (להלן: "הפוליסה התקנית דירה"). על פי התקנות, ביטוח דירות כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכונים אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע, רעידת אדמה ונזקי צנרת. חברת הביטוח יכולה לשנות את הפוליסה התקנית דירה רק אם השינוי הינו לטובת המבוטח. למבוטח ניתנת אפשרות לוותר בכתב על כיסוי לרעידת אדמה. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) אובדן רכוש ומקיף בתי עסק - ביטוחים המכסים אבדן רכוש שאינו דירת מגורים ותכולתה או רכב מנועי (למשל סחורות, מכונות, ציוד, מפעלים וכו'). ביטוח בתי עסק כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכונים אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע ורעידת אדמה. ניתן לרכוש בביטוחים אלה כיסוי לנזק תוצאתי של אובדן רווחים. כמו כן, פוליסת מקיף בתי עסק כוללת גם כיסויים לסיכונים צד שלישי וחבות מעבידים שתוארו בסעיף חביות אחרות בתת סעיף 1 ו-2.

(3) ביטוח משכנתאות - כולל ביטוח מבנה עבור לווים הנוטלים משכנתא למימון רכישת דירות. פוליסות אלו משועבדות לטובת המלווה. ביטוח זה נמכר בדרך כלל בשילוב עם ביטוח חיים (ריסק) לכיסוי יתרת ההלוואה במקרה של מות המבוטח.

(4) ביטוח ימי - ביטוח ימי מכסה הובלת מטענים בים ובאוויר.

(5) מטענים בהובלה - ביטוח המכסה אובדן או נזק למטען הנגרם במסגרת הובלה יבשתית.

(6) ביטוח הנדסי (ביטוח שבר מכני) - ביטוח המכסה נזקים לציוד הנובעים מהפעלתו, בניגוד לנזקים הנגרמים על ידי גורמים חיצוניים בלתי תלויים.

(7) ביטוח ערבויות ביצוע וערבויות פיננסיות - החברה משווקת ערבויות ביצוע שמהותן התחייבויות לשיפוי המוטב בגין הפרת התחייבות המבוטח כלפיו. הפוליסות מונפקות לטובת מזמיני עבודה בפרויקטים ומיועדות להבטיח עמידה בהתחייבויותיהם של קבלנים, יזמים וגופים גדולים נוספים בביצוע פרויקטים, כפי שסוכמו בין הצדדים. בנוסף, החברה משווקת ערבויות פיננסיות שמהותן התחייבות לשיפוי המוטב בגין הפרת התחייבות פיננסית של המבוטח כלפיו.

(8) ביטוח הנדסי (עבודות קבלניות) - כיסוי לעבודות קבלניות, ציודן וחומרים, מפני נזק תאונתי.

(9) ביטוח הנדסי (עבודות הקמה) - כיסוי לעבודות הקמה של מערכות מכניות, ציודן וחומרים, מפני נזק תאונתי.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי (המשך)

1. תיאור המוצרים הביטוחיים והסיכונים הגלומים בהם (המשך)

(ד) ביטוח רכוש (המשך)

(10) ביטוח ציוד אלקטרוני - כיסוי לנזק תאונתי, למערכות מתח נמוך ולכיסוי הוצאות שחזור מידע מחשבים ושכירת ציוד חלופי.

(11) ביטוח סיכוני טרור - ביטוח שירי (מעל תקבולי מס רכוש) המכסה נזק פיזי לרכוש ואובדן רווח גולמי בשל מעשה טרור.

2. תיאור השיטות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.
- תביעות תלויות כולל הפרשה להוצאות עקיפות.
- הפרשה לפרמיה בחסר.
- עודף הכנסות על הוצאות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבות באופן אריתמטי יחסי לתקופה שמעבר לתאריך הדוח ולכן אינן מושפעת מגורמי סיכון כלשהן. ראה גם באור 2(1)(2) - מדיניות חשבונאית.

בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר על-פי שיטות אקטואריות מקובלות המתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של קבוצת הסיכונים הנבדקת, ומתחשבות בהתפתחות של תשלומי התביעות וכן בהתפתחות של עלות התביעות (תשלומי תביעות וההערכות הפרטניות של התביעות התלויות). בנוסף, לעיתים ההערכה מושפעת גם משינוי בחומרת התביעות בקבוצת הסיכון הרלוונטית. הערכת התביעות התלויות נעשתה ברמת הברוטו וברמת ביטוח המשנה בנפרד. השיבובים וכן ההשתתפות העצמית שתיגבה מהמבוטחים, מחושבים על בסיס ניסיון העבר המשתקף בנתוני המודל האקטוארי.

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים האקטוארים המפורטים להלן, בשילוב ההנחות השונות. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח, סוג אירוע ולכל שנת אירוע/פתיחה, נעשית על פי שיקול דעת בהתאם למידת ההתאמה של השיטה למקרה ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. כמו-כן, נכללות הערכות איכותיות באשר לשינוי מגמות בעתיד לגבי גורמי סיכון שונים. גורמי סיכון פנימיים לדוגמא: שינויים בתמהיל התיק, שינויים במדיניות החיתום ושינויים בנהלי הטיפול בתביעות. גורמי סיכון חיצוניים לדוגמא: פסיקה משפטית, חקיקה וכדו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

בענפים בהם אין מודל סטטיסטי מתאים, ההתחייבות הביטוחית נקבעת ברמת הברוטו על סמך חוות דעת מומחי החברה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי) ונתוני התביעות בפועל.

הערכת התביעות התלויות עבור חלק החברה במאגר הישראלי לביטוחי רכב חובה (להלן - הפול) התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול.

כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הידועות התביעות התלויות חושבו על בסיס שיטות אקטואריות מקובלות כמפורט להלן:

נעשה שימוש בשיטת chain ladder: המתבססת על התפתחות התביעות ההיסטוריות בהיבטים שונים (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות עלות התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד).

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. ביטוח כללי

2. תיאור השיטות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

ברוב הכיסויים, ההתפתחות של עלות התביעות משוקללת עם חומרת תביעות צפויה, על פי ניסיון העבר במסגרת שיטת Bornhuetter-Ferguson, המשקללת בין הערכה א-פריורי של עלות התביעות הסופית, לבין הניבוי שמספקת שיטת ה-chain ladder, לעלות הסופית. המשקלות הינן פונקציה של גורמי ההתפתחות - ככל שגורם ההתפתחות גדול יותר, השיטה נותנת משקל גדול יותר לעלות הא-פריורי.

הערכת התביעות שאירעו וטרם דווחו (IBNR) מחושבת לפי סוג הכיסוי, על פי מודל chain ladder שמנבא את כמות התביעות הצפויות להיפתח בעתיד, על סמך ניסיון העבר. כמות התביעות הצפויות מוכפלת בחומרת תביעות צפויה בהתאם לסוג הכיסוי.

3. הנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות:

החישובים האקטואריים אינם כוללים הפחתה בשל היוון תשלומי התביעות העתידיות ולא נכללה תוספת מרווח לסיכון (כגון סטיית תקן). בנוסף בענפי חובה וחבויות, מוערכות הרזרבות, על פי הגבוה מבין, ההערכה האקטוארית והערכת מחלקת התביעות, לכל שנת חיתום.

4. מידע לגבי שינוי מהותי שנעשה בהנחות האקטואריות:

בחודש פברואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג - 2013 (להלן: "התקנות החדשות") וחוזר שעודכן בחודש ינואר 2014 (להלן, ביחד: "התיקון"), שעניינם עדכון הוראות הדין הקיימות בנושא חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי.

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שיחול עם כניסת התיקון לתוקף הינו ביטול, של עתודת עודף הכנסות על הוצאות (להלן: "העתודה"). במסגרת עדכון מחודש ינואר 2014, נידחה מועד כניסתו לתוקף של התיקון האמור ליום 31 בדצמבר 2014.

בחברה העתודה מחושבת כיום לתקופה של שלוש שנים בענפי ביטוח כללי עם זנב תביעות ארוך (בעיקר רכב חובה וחבויות), אשר מחושבת לגביהם הערכה אקטוארית. בנוסף, כצעד משלים לשינוי, פורסמה בחודש יולי 2012 טיוטת עמדת המפקח (להלן: "עמדת הממונה") לעניין נוהג מיטבי לאקטוארים בבואם לחשב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים כך שישקפו באופן נאות והולם את ההתחייבויות הביטוחיות. עמדת הממונה כוללת, בין היתר, את הקביעות הבאות:

1. "רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פירושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") - קרי, הסתברות של 75% לפחות כי ההתחייבויות הביטוחיות שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח.

2. ככל שקיימת וודאות רבה יותר בהתאמת הנחות ומודלים, על האקטואר לבחור את ההנחות והמודלים המתארים באופן הטוב ביותר ("Best Estimate") את צפי ההתחייבויות הביטוחיות. לכך יש להוסיף, באופן נפרד, מרווח בגין חוסר וודאות.

3. שיעור היוון תזרים התחייבויות (מוצרים עם זנב התחייבויות ארוך).

4. קיבוץ - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים שאינם סטטיסטיים, ניתן להתייחס לכולם כמקשה אחת.

5. קביעת גובה התחייבות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום הדיווח ולסיכונים לאחר יום הדיווח.

החברה בוחנת את ההשפעה הכוללת על הדוחות הכספיים של התיקון, יחד עם עמדת הממונה. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה, שכן עמדת הממונה נמצאת בדיונים והבהרות בין חברות הביטוח לבין משרד הממונה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

6. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2013				
סה"כ	במטבע חוץ או בהצמדה אליו		בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד
	אלפי ש"ח			
753,834	81,126	-	672,708	מזומנים ושווי מזומנים
10,500,465	3,318,071	2,745,341	4,437,053	נכסים סחירים
4,856,120	1,349,954	3,238,118	268,048	נכסים בלתי סחירים
<u>16,110,419</u>	<u>4,749,151</u>	<u>5,983,459</u>	<u>5,377,809</u>	סך הכל הנכסים
ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	במטבע חוץ או בהצמדה אליו		בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד
	אלפי ש"ח			
619,096	48,031	-	571,065	מזומנים ושווי מזומנים
8,520,396	2,695,674	2,127,225	3,697,497	נכסים סחירים
4,544,247	1,144,540	3,110,954	288,753	נכסים בלתי סחירים
<u>13,683,739</u>	<u>3,888,245</u>	<u>5,238,179</u>	<u>4,557,315</u>	סך הכל הנכסים

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

6. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2013				
לא	נמוך	BBB	AA	
מדורג	מ - BBB	עד A	ומעלה	סה"כ (**)
אלפי ש"ח				
-	-	-	2,700,813	2,700,813
81,511	37,204	1,039,085	1,158,104	2,315,904
78,474	14,110	1,170,477	2,040,886	3,303,947
159,985	51,314	2,209,562	5,899,803	8,320,664
-	10,252	414,669	188,798	613,719

נכסי חוב בארץ:
 אגרות חוב ממשלתיות
 נכסי חוב אחרים – סחירים
 נכסי חוב אחרים – בלתי סחירים
 סך הכל נכסי חוב בארץ
 מזה – נכסי חוב בדירוג פנימי (***)

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2012				
לא	נמוך	BBB	AA	
מדורג	מ - BBB	עד A	ומעלה	סה"כ (**)
אלפי ש"ח				
-	-	-	2,039,780	2,039,780
87,241	33,796	934,342	891,218	1,946,597
30,323	4,867	1,085,888	2,028,825	3,149,903
117,564	38,663	2,020,230	4,959,823	7,136,280
-	-	334,050	346,655	680,705

נכסי חוב בארץ:
 אגרות חוב ממשלתיות
 נכסי חוב אחרים – סחירים
 נכסי חוב אחרים – בלתי סחירים
 סך הכל נכסי חוב בארץ
 מזה – נכסי חוב בדירוג פנימי (***)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

(***) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של החברה.

באור 38: - ניהול סיכונים (המשך)

6. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר, 2013					
	לא מדורג	נמוך מ - BBB	BBB	A ומעלה	
(סה"כ **)		אלפי ש"ח			
917,996	51,685	251,591	607,558	7,162	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
104,956	-	-	104,956	-	מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (***)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר, 2012					
	לא מדורג	נמוך מ - BBB	BBB	A ומעלה	
(סה"כ **)		אלפי ש"ח			
731,083	50,247	181,169	484,097	15,570	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
115,248	-	-	115,248	-	מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (***)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Moody's ו-Fitch.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

(***) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של החברה.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2013

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברה כלולה (*) אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה האם)	
28,549	52,391	-	נכסי חוב בלתי סחירים
53,056	-	-	חייבים ויתרות חובה
7,262	-	1,379	זכאים ויתרות זכות
-	-	278,916	התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר, 2012

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברה כלולה (*) אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה האם)	
-	55,728	-	נכסי חוב בלתי סחירים
56,598	-	-	חייבים ויתרות חובה
5,150	-	4,128	זכאים ויתרות זכות
-	-	273,993	התחייבויות פיננסיות

(*) ההלוואה נקובה בליש"ט, נושאת ריבית שנתית בשיעור של 5.423%. בשנת 2012 הומרה השקעה בהון החברה הכלולה להלוואה נוספת, הנקובה אף היא בליש"ט ונושאת ריבית שנתית של 12%. שתי הלוואות צפויות להיפרע תוך 3 שנים מתאריך הדוחות הכספיים.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברות כלולות אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה האם)	
2,200	14,720	108	רווחים מהשקעות והכנסות מימון
18,284	-	-	הכנסות מעמלות
22,217	-	-	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
(83,941)	-	11,896	הוצאות (השתתפות בהוצאות) הנהלה וכלליות
52	-	19,222	הוצאות מימון
82,156	14,720	(31,010)	

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברות כלולות אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה האם)	
1,683	14,146	107	רווחים מהשקעות והכנסות מימון
16,943	-	-	הכנסות מעמלות
(81,424)	-	12,785	הוצאות (השתתפות בהוצאות) הנהלה וכלליות
58	-	17,769	הוצאות מימון
<u>99,992</u>	<u>14,146</u>	<u>(30,447)</u>	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברות כלולות אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה האם)	
696	7,295	105	רווחים מהשקעות והכנסות מימון
15,057	-	-	הכנסות מעמלות
(13,716)	-	2,722	הוצאות (השתתפות בהוצאות) הנהלה וכלליות
45	-	20,382	הוצאות מימון
<u>29,424</u>	<u>7,295</u>	<u>(22,999)</u>	

נושאי משרה בחברה עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסיים אחרים שהונפקו על-ידי הקבוצה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל.

התקשרות עם חברת האם

החברה התקשרה בהסכם עם חברת האם, על פיו סיפקה החברה האם, עד ליום 31 בדצמבר, 2011, לחברה שרותי ניהול ומיחשוב לצורך מתן הלוואות ומשכנתאות על ידי החברה ללקוחותיה.

תמורת השרותים שסיפקה החברה האם כאמור, שילמה החברה לחברה האם דמי ניהול רבעוניים בשיעור של 0.175% מיתרת תיק הלוואות כפי שהיתה בסוף החודש שקדם למועד התשלום.

החל מיום 1 בינואר, 2012, הועברה פעילות מתן הלוואות לחברה ולפיכך הופסקה ההתקשרות האמורה לעיל. בנוסף לכך הועברו לחברה האם מנהלים בכירים, בהם יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל החברה האם, אשר הועסקו בחברה. בתמורה לשירותים הניתנים על ידי אותם מנהלים בכירים לחברה, משלמת החברה דמי ניהול בהתאם לעלות בתוספת מרווח של 10%.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2011		2012		2013	
סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
20,677	8	15,021	5	14,888	5
					הטבות לטווח קצר
2,488	4	162	2	614	2
					תשלומים מבוססי מניות (ראה באור 34 לעיל)
<u>23,165</u>		<u>15,183</u>		<u>15,502</u>	

(1) הסכם העסקת יו"ר דירקטוריון

הסכם ההעסקה עם יו"ר דירקטוריון החברה הינו לתקופה של 15 שנים החל מאוגוסט 2003 עם הודעה מוקדמת של 12 חודשים. לאחר המועד האמור, יחודש ההסכם לשנה בכל פעם אלא אם כן הודיע מי מהצדדים על אי חידושו. שכרו של היו"ר צמוד למדד יוני 2003, בתוספת ריאלית של 1% לשנה. במקביל ובנוסף להסכם ההעסקה אושרה תכנית מניות שעיקרה הקצאה של 4% ממניות מנורה ביטוח הניתנים להמרה למניות החברה (ראה באור 34(ב)). בחודש יולי 2011 אושרה על ידי האורגנים המוסמכים של החברה ושל מנורה ביטוח השתתפות בחבות המס הנוספת של מנכ"ל החברה בגין הדיבידנד שחולק בשנים 2003 ו-2004 וזאת בגובה סכום החיסכון במס בלבד של מנורה ביטוח ותוך התחייבות כלפי רשות המסים כי החברה ו/או מנורה ביטוח לא דרשו ולא תדרושנה בעתיד, לנכות את תשלומי הדיבידנד הנ"ל כהוצאה.

על פי הסכם ההעסקה זכאי היו"ר, מעבר לשכר השוטף, למענק שנתי קבוע בסך של 561 אלפי ש"ח (צמוד למדד יוני 2003) ולתנאים נלווים כפי שנהוג למנהלים בדרגת משרתו. בנוסף, במקרה של סיום יחסי עובד מעביד (שלא בנסיבות פוטרות) יהיה זכאי היו"ר לתוספת של 50% על מרכיב פיצויי הפיטורין שנצברו לזכותו בפוליסות ביטוחי המנהלים שלו וכן למענק בסכום השווה לסכום הדיבידנד שנצבר בגין מניות שזכאותו לגביהם טרם הבשילה על פי תנאי התכנית, בניכוי כל מס שיחול. יצוין, כי בחודש אוגוסט 2013, הבשילו מלוא המניות בהתאם לתכנית כאמור.

בנוסף, במקרה של סיום יחסי עובד מעביד עקב פיטורים יהיה זכאי היו"ר להמשך תשלום השכר והתנאים הנלווים בתמורה להתחייבותו לאי תחרות בתקופה של שנתיים.

החל מיום 1 בינואר, 2012 מקבל היו"ר את שכרו מהחברה האם (לעניין דמי ניהול מהחברה לחברה האם ראה סעיף ב' לעיל).

(2) הסכם העסקת מנכ"ל

ביום 19 בספטמבר, 2010 אישר דירקטוריון החברה את מינויו ואת תנאי ההתקשרות עם המנכ"ל (לאחר קבלת אישורה והמלצתה של ועדת הביקורת של החברה מאותו יום). ההתקשרות הינה באמצעות הסכם למתן שירותי ניהול עם חברה בבעלותו המלאה של המנכ"ל (להלן: "חברת הניהול").

תוקפו של ההסכם הינו מיום 17 באוקטובר, 2010 לתקופה בלתי קצובה. על פי ההסכם לכל אחד מהצדדים זכות להביא ההסכם לסימו בכל עת בהודעה מוקדמת מראש ובכתב של שישה חודשים ("תקופת ההודעה המוקדמת"). במידה והחברה תודיע על סיום ההסכם, היא רשאית לוותר על שירותיו אולם תידרש לשלם את מלוא התמורה בגין שירותי הניהול של המנכ"ל עד לתום תקופת ההודעה המוקדמת. בנוסף, ובמקרה של סיום ההסכם על ידי מי מהצדדים (למעט בנסיבות פוטרות) יהיה המנכ"ל זכאי לתקופת הסתגלות (החופפת לתקופת ההודעה המוקדמת) של שנים עשר חודשים (להלן: "תקופת ההסתגלות"). בתקופת ההסתגלות ימשיכו לחול יחסים מסחריים בין הצדדים בה תהיה חברת הניהול זכאית למלוא התמורה המוסכמת לרבות לעניין המשך הבשלת יחידות התגמול (כמפורט להלן).

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

(2) הסכם העסקת מנכ"ל (המשך)

יצוין, כי בנסיבות פוטורות חברת הניהול לא תהא זכאית לבונוסים וזכויות על פי תכנית הענקת יחידות התגמול אשר טרם שולמו או הוענקו נכון למועד סיום ההתקשרות. התמורה בגין שירותי הניהול של המנכ"ל הינה בסך של כ- 252 אלפי ש"ח לחודש (12 חודשים בשנה) כתמורה הכוללת זכויות סוציאליות. התשלום החודשי יהיה צמוד למדד (כאשר "מדד הבסיס" הוא המדד הידוע לספטמבר 2010) ויעודכן אחת לשנה. המנהל יהיה זכאי לתנאים נלווים כפי שנהוג למנהלים בדרגת משרתו.

המנכ"ל יהיה זכאי (באמצעות חברת הניהול) לבונוס שנתי בהתאם לתכנית התגמול כפי שאושרה על ידי דירקטוריון החברה בחודש דצמבר 2010 (להלן: "תכנית התגמול"), וזאת בטווח שבין 720 אלפי ש"ח (בונוס מטרה) ל- 1,080 אלפי ש"ח (בונוס מכסימלי) כהגדרתם בתכנית התגמול. בנוסף, הוקצו לחברת הניהול בגין המנכ"ל 621,404 יחידות תגמול (אופציות פאנטום) של החברה בהתאם לתכנית להענקת יחידות תגמול לנושא המשרה במסגרת תכנית התגמול, ובהתאם לתנאיה (לפרטים נוספים בדבר תכנית התגמול ראה ביאור 34(ג)).

בנוסף לתמורה המפורטת לעיל, תהיה חברת הניהול זכאית למענק חד-פעמי בסך של כ- 1,100 אלפי ש"ח אשר שולמו לה ב- 10 תשלומים חודשיים רצופים החל מחודש ינואר 2011.

הסכם השירותים כולל גם התחייבות לסודיות של חברת הניהול והמנכ"ל (לתקופה בלתי מוגבלת) וכן הסדר הגבלת תחרות כמקובל (למשך שנה מתחילת תקופת ההסתגלות).

(3) הסכם העסקת סמנכ"ל ומנהל תחום לוגיסטיקה ונכסים בחברה

מר גרשון גורביץ, שהינו אחיו של בעל השליטה בחברה האם בתקופת הדוח - מר מנחם גורביץ ז"ל, מועסק על ידי החברה מאז שנת 1994, והחל מיום 1 בינואר 2005 משמש כסמנכ"ל לוגיסטיקה ונכסים בה, בהתאם להסכם ההעסקה, ממועד זה, אשר אושר בידי מנכ"ל החברה. על פי הסכם ההעסקה משנת 2005, זכאי מר גורביץ לשכר חודשי (13 משכורות) ומענק שנתי בגובה של 3 משכורות, להפרשות סוציאליות כמקובל, רכב, החזקת טלפון, אש"ל, ימי מחלה, הבראה וחופשה שנתית. בנוסף, זכאי להודעה מוקדמת של 3 חודשים. בשנת 2010 עודכנו תנאי העסקתו של מר גרשון גורביץ, באופן ששכרו עודכן לסך של 40,000 ש"ח ברוטו (צמוד למדד) וכן לתנאים נלווים כמקובל לגבי סמנכ"לים בחברה. העדכון האמור, אושר על ידי האסיפה הכללית של החברה האם ביום 16 במאי 2010, בתוקף מיום 1 בינואר 2010, לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון מיום 25 במרץ, 2010, בהתאמה, וזאת לתקופה בלתי קצובה (להלן: "הסכם העסקה הקודם"). בהמשך לאמור, ביום 31 בינואר 2013, אישרה האסיפה הכללית של החברה האם, לאחר קבלת אישור ועדות הביקורת והתגמול וכן אישור דירקטוריון החברה האם (מימים 23 ו- 26 בדצמבר, 2012, בהתאמה), במקביל לאישור ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה (מימים 23 ו- 26 בדצמבר, 2012, בהתאמה), חידוש של הסכם ההעסקה עם מר גרשון גורביץ, לתקופה של 3 שנים, החל מיום 1 בינואר 2013. תנאי העסקה של מר גרשון גורביץ תחת הסכם ההעסקה החדש הינם ללא שינוי מתנאי הסכם העסקה הקודם, מלבד השינויים המפורטים להלן: מר גרשון גורביץ זכאי למשכורת חודשית בסך של 53,500 ש"ח ברוטו (במקום סך של כ- 43,000 ש"ח, נכון ליום 31 בדצמבר 2012 לפי הסכם ההעסקה הקודם). המשכורת החודשית תהיה צמודה למדד חודש דצמבר 2012 אשר יעודכן מדי חודש (חלף הצמדה שנתית למדד לפי הסכם ההעסקה הקודם). בגין תוספת זו יהיה זכאי מר גורביץ להפרשות סוציאליות וכן להשלמת פיצויים כפי שנקבע בהסכם ההעסקה הקודם. מר גרשון גורביץ לא יהיה זכאי עוד למענק שנתי מובטח בגובה שלוש (3) משכורות חודשיות כפי שנקבע בהסכם ההעסקה הקודם. חלף העמדת רכב חברה עבורו על פי הסכם ההעסקה הקודם, יהיה מר גורביץ זכאי לקבלת החזר הוצאות רכב בסך של 5,500 ש"ח לחודש (צמוד למדד מדי שנה). יתר תנאי הסכם ההעסקה החדש יישארו ללא שינוי ובהתאם להסכם ההעסקה הקודם, כמפורט לעיל. עלות השכר למר גרשון גורביץ (ללא מס שכר), עמדה על סך של 1,122 אלפי ש"ח, 1,059 אלפי ש"ח ו- 959 אלפי ש"ח, לשנים 2012, 2013 ו- 2011, בהתאמה.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4) מדיניות תגמול לנושאי משרה בכירה בחברה

מדיניות התגמול לגבי נושאי משרה בחברה שהינם נושאי משרה גם בחברה האם אושרה ביום 10 בספטמבר 2013, על ידי האסיפה הכללית של החברה האם, שהינה חברה ציבורית, מדיניות תגמול לנושאי משרה בהתאם לתיקון 20 לחוק החברות. מדיניות התגמול אינה חלה על נושאי משרה בכירה בקבוצה שאינם נושאי משרה בחברה, באשר הינם מכהנים בחברות בנות שהינן גופים מוסדיים הכפופים לתכנית תגמול מוסדרת בהתאם להוראות הממונה, ואשר כוללת הוראות בדבר תגמול משתנה לנושאי משרה אלו, הדומות בעיקרן לעקרונות המרכזיים הנכללים במדיניות התגמול של החברה האם ואינן סוטות מהם באופן מהותי. בהמשך לאמור, נושאי משרה בקבוצה שאינם נושאי משרה בחברה המכהנים בגופים המוסדיים שבשליטה, כפופים לתכנית תגמול אשר אושרה לראשונה בשנת 2010 בפרט בהתאם לחוזר הממונה לעניין זה (להלן: "חוזר התגמול") והמאושרת מידי שנה על ידי דירקטוריון מנורה ביטוח ודירקטוריון החברה (לעניין נושאי משרה המשותפים) לאחר קבלת המלצת ועדות הביקורת (להלן: "האורגנים המוסמכים") (לשנת 2013, אושרה בחודש במרס 2013), ואשר עיקריה הינם כלהלן: תכנית התגמול כוללת ברמה העקרונית ארבעה רבדים של תגמול: (1) שכר בסיס; (2) תנאים נלווים; (3) תגמול תלוי ביצועים - בונוס; ו- (4) תגמול טווח ארוך (יחידות תגמול) (להלן: "מדיניות התגמול הכוללת"). מדיניות התגמול הכוללת חלה לגבי נושאי משרה אשר הוגדרו על ידי הדירקטוריונים של החברה ושל הגופים המוסדיים בקבוצה, לפי העניין. בנוסף, לא נכלל בתכנית נושא משרה בחברה הקשורים לבעל השליטה בחברה (ראה סעיף 3 להלן). יצוין, כי מבלי לגרוע מהעקרונות דלעיל ולהלן, קיימת שונות במדיניות התגמול שנקבעה בכל גוף מוסדי בקבוצה. מודל הבונוס תלוי הביצועים כולל שני שלבים, אשר הראשון הינו קביעת סכום הבונוס הכולל אשר יחולק בשנה מסוימת (להלן: "תקציב הבונוס"), והשלב השני הינו חלוקת תקציב הבונוס לנושאי המשרה בכפוף לעמידה ביעדים.

שלב א' - קביעת תקציב הבונוס

בכל שנה, ייקבע יעד רווח ממוצע של החברה האם לפני מס (להלן - יעד הרווח). מדידת השגת יעד הרווח תתבצע על ידי חישוב ממוצע משוקלל של החברה האם על פני שלוש שנים, כאשר לכל שנה יינתן שיעור אחר במשקל חישוב יעד הרווח. מדידת השגת יעד הרווח תתבצע על ידי חישוב ממוצע משוקלל של רווחי החברה האם, על פני שלוש שנים, למול יעד הרווח. תנאי הסף לחלוקת בונוס בשנה מסוימת הינו עמידה ביעד הרווח בשיעור של 75% לפחות. מובהר, כי עד 75% מיעד הרווח לא ישולם בונוס (למעט בונוס למצטיינים בסכום מקסימלי שנקבע לעניין זה בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים), כאשר מעל 75% מיעד הרווח ועד 150% ממנו, יוקצב לצורך חלוקת בונוס סך השווה לשיעור אשר ייקבע על ידי כל אחד מהגופים המוסדיים, מהרווח לפני מס בפועל, ועד לתקרה של 150% מיעד הרווח. בנוסף, החל מ- 100% עמידה ביעד הרווח, ייגזר תקציב בונוס נוסף (להלן: "תוספת הבונוס") בשיעור שנקבע כאמור מהרווח לפני מס בפועל, אשר יחולק לנושאי משרה לפי המלצת המנכ"ל ו/או יו"ר הדירקטוריון (לפי העניין) באישור האורגנים המוסמכים.

שלב ב' - חלוקת הבונוס לנושאי המשרה

על מנת לחלק את תקציב הבונוס בין נושאי המשרה, יקבע לכל נושא משרה פוטנציאל בונוס ("בונוס מטרה") עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים ביחס לאותו נושא משרה כמפורט להלן, ובונוס מקסימלי לעמידה עודפת (עד 150%) ביעדים (להלן: "טווח בונוס"), והכל כנגזרת של מספר משכורות. נושאי המשרה ימדדו על ביצועים ברמות מדידה שונות - החברה, האגף או היחידה וביצועים אישיים על פי הערכת מנהל, בהתאם למשקלות שנקבעו, תוך אבחנה בין מנהל עסקי לבין מנהל יחידת מטה. לכל נושא משרה נקבעו רמות המדידה, הרכיבים הרלוונטיים והמשקל לכל רכיב. יצוין, כי לא נקבעו יותר מ- 5 רכיבים לנושא משרה ולא ניתן משקל נמוך מ- 10% לרכיב. הבונוס יחושב עבור כל רכיב בנפרד, כאשר לכל רכיב ייקבע סולם ציונים לפיו יחושב הבונוס. סך הבונוסים שיחושבו בגין כל אחד מהרכיבים יהווה את הבונוס הכולל. סכומי הבונוס לא ייחשבו כחלק מן השכר ולא יבוצעו הפרשות סוציאליות בגינם. הדירקטוריון של כל גוף מוסדי יהיה אמון על תהליכי הפיקוח והבקרה של מדיניות התגמול, כאשר הבונוס יחושב בהתאם לעקרונות אשר אושרו כאמור ויובא לאישור המנכ"ל והדירקטוריונים.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

(4) מדיניות תגמול לנושאי משרה בכירה בחברה (המשך)

שלב ב' - חלוקת הבונוס לנושאי המשרה (המשך)

בלי לגרוע מהאמור, מנכ"ל ו/או יו"ר הדירקטוריון (לפי העניין) יהיו רשאים להמליץ על מענק בגין פעילות מיוחדת וחריגה ו/או משיקולים ארוכי טווח (כגון; שימור נושא משרה) ו/או בגין פעילות שאינה פעילות שוטפת (להלן "מענק מיוחד"), אשר לגביהם לא יחולו הוראות תכנית הבונוס תלוי הביצועים. מתן מענק מיוחד כפוף לאישור האורגנים המוסמכים. מובהר, כי מענק מיוחד ו/או תוספת הבונוס אינם מוגבלים במספר משכורות מכסימלי שנקבע לכל מנהל.

תגמול ארוך טווח - יחידות התגמול (אופציות פאנטום)

במסגרת תוכנית התגמול הכוללת, הוקצו בחודש דצמבר 2010, לחלק מחברי ההנהלה בחברה (אשר חלקם מכהנים גם כנושאי משרה בחברה האם), יחידות תגמול בתנאים המפורטים להלן. דירקטוריון מנורה מבטחים ביטוח יהיה מופקד על ניהול תכנית הענקת יחידות התגמול במסגרת תכנית התגמול הכוללת, ועל כל הפעולות שתהיינה נדרשות לשם כך, לרבות קביעת זהות הניצעים, הענקת יחידות תגמול נוספות לניצעים נוספים בהתאם להוראות תכנית יחידות התגמול או בשונה מהוראותיה לגבי ניצעים ספציפיים, וכן על כל עניין אחר הדרוש לשם הסדרת ההענקות לניצעים, וכן ניהול, הבהרה ויישום תכנית הענקת יחידות התגמול. יחידות התגמול הינן יחידות לצורך חישוב התגמול הכספי (ברוטו) המגיע לניצע במועד מימוש יחידות התגמול, בלבד, ואינן מהוות אופציות ו/או זכות כלשהי לרכוש ניירות ערך כלשהם של מי מחברות הקבוצה ו/או איזה מהזכויות הצמודות למי ממניות חברות הקבוצה.

הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש איזו מבין יחידות התגמול, יחושב על פי ההפרש בין מחיר המימוש של כל יחידת תגמול לבין מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול, כשהוא מוכפל במספר יחידות התגמול הממומשות (להלן: "סכום התגמול"). מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול יהיה ממוצע מחיר מניית החברה בבורסה 90 יום לפני מועד אישור הדירקטוריון את ההקצאה לכל ניצע. מחיר המימוש יהא מחיר הנעילה של מניית החברה בבורסה, ביום המימוש (ואם יום המימוש אינו יום מסחר, אזי ביום המסחר הראשון שלאחר יום המימוש). הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש יחידות התגמול הינו סכום "ברוטו", וכל מס מכל מין וסוג שהוא אשר יחול על התשלום בגין יחידות התגמול, ו/או שהחברה תהיה חייבת לנכות על פי כל דין, יחול על הניצע. יחידות התגמול יבשילו בשלוש מנות, על פני ארבע שנים ממועד אישור הדירקטוריון את הענקת יחידות התגמול, כאשר המנה הראשונה בשיעור של 50% תובשל בחלוף שנתיים, 25% בחלוף שלוש שנים ו- 25% הנותרים בחלוף ארבע שנים. כל מנה תהא ניתנת למימוש בתוך שנה ממועד הבשלתה, כאשר לאחר חלוף המועד האחרון למימוש יחידות התגמול ביחס לכל מנה, לא יהיה הניצע זכאי לממש את יחידות התגמול מכוח אותה מנה, או לזכות כלשהי מכוחן.

בתכנית נקבעו הוראות בדבר מימוש יחידות התגמול במקרה של התפטרות, פיטורין, פרישה, סיום יחסי עובד מעביד מחמת נכות/מוות, וכן התאמות של יחידות התגמול עקב חלוקת מניות הטבה, חלוקת דיבידנד והצעת זכויות בחברה וכן בשל אירועים נוספים אשר הדירקטוריון יקבע, אם יקבע לפי ישקול דעתו, מנגנוני התאמה, לפי העניין.

(5) בחודש דצמבר 2013 פרסם המפקח טיטת חוזר חדשה, שעניינה מדיניות תגמול בגופים מוסדיים, המצויה בדיונים מול הפיקוח.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. הטבות לצדדים קשורים ולבעלי עניין אחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2011		2012		2013	
מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
1,241	8	874	7	804	7

דמי ניהול לשאינם מועסקים בחברה או מטעמה

הגמול הניתן לדירקטורים בחברה מהווה את הגמול המירבי בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס - 2000 ובהתאם לדרגתה של החברה.

ה. הכנסות והוצאות מצדדים קשורים ומבעלי עניין

חלק מפעילותה הכספית והביטוחית של החברה נעשה עם צדדים קשורים ובעלי עניין במהלך העסקים הרגיל ובמחירי שוק. במהלך שנת 2013, נערכו עסקאות ביטוח שונות במנורה ביטוח עבור נושאי משרה ובכלל זה עבור בעל השליטה וקרוביו. כל העסקאות הנ"ל נעשו במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק המקובלים לגבי עובדי הקבוצה והינן גם בגדר "עסקאות זניחות" בהתאם לקריטריונים שקבע הדירקטוריון לעניין זה. יצוין, כי בהתאם להוראות סעיפים 117(א) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם לתקנון החברה, אישרה ביום 16 בדצמבר 2013, ועדת הביקורת של החברה, כי עסקאות כנ"ל בהיותן עסקאות במהלך העסקים הרגיל ובתנאי "ישירים" (תנאים הניתנים באופן כללי לעובדי החברה) הינן בגדר סוג של עסקאות שאינן חריגות ואשר הטיפול בהן יעשה בהתאם לנהלי עסקאות בעלי עניין, ללא צורך באישור פרטני. יתרות שטרם נפרעו לתום השנה אינן מובטחות, אינן נושאות ריבית ויישובן יעשה במזומן. לא התקבלו או ניתנו כל ערבויות בגין סכומים לקבל או לשלם. לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2013, 2012 ו-2011 החברה לא רשמה כל הפרשה לחובות מסופקים בגין סכומים לקבל מצדדים קשורים.

ו. ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

ביום 10 באוקטובר 2011 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם (לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון ביום 25 וביום 28 באוגוסט 2011, בהתאמה) חידוש פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי המשרה בחברה האם ובחברות הבנות, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו, לתקופה שבין 1 באוגוסט 2011 ועד ליום 31 ביולי 2012 (להלן: "שנת הבסיס") בגבול אחריות של 15 מיליוני דולר (להלן: "פוליסת הבסיס") בתוספת כסוי משותף בפוליסת מטריה ראשונה לכלל החטיבות בקבוצה - חטיבת מנורה מבטחים החזקות בע"מ, חטיבת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, חטיבת מנורה מבטחים פיננסים בע"מ וחטיבת מנורה מבטחים פנסייה בע"מ - בגבול אחריות של 30 מיליוני דולר (להלן: "פוליסת המטריה הראשונה") ובתוספת כסוי משותף בפוליסת מטריה נוספת, לכלל החטיבות בקבוצה בגבול אחריות של 30 מיליוני דולר (להלן: "פוליסת המטריה השנייה"). בנוסף, אושרה עסקת מסגרת לפיה ניתן אישור מראש להתקשרות החברה לשם חידוש הפוליסות האמורות לעיל עבור החברה וחברות הבנות שלה לאחר תום שנת הבסיס, אשר יחולו לגבי נושאי המשרה והדירקטורים, כפי שיכהנו בחברה ובחברות השונות מעת לעת, לרבות דירקטורים ונושאי משרה שהינם בעלי השליטה או קרוביהם. חידוש הפוליסות יעשה מדי שנה, במשך תקופה של 3 שנים, ממועד תחילת שנת הבסיס ובכפוף לכך כי הפרמיה השנתית הכוללת בכל שנה בה תחודשנה פוליסת הבסיס ופוליסת המטריה הראשונה והשנייה תהיה הפרמיה המצרפית של שנת הבסיס, בתוספת שנתית של עד 20% לכל שנה מהפרמיה הכוללת בשנת הבסיס וכן כי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה אישרו עבור כל שנה בה תחודשנה פוליסות הביטוח כי הן תואמות את התנאים לעיל (להלן: "עסקת המסגרת"). לבעל השליטה היה עניין אישי בחידוש ביטוח דירקטורים ונושאי משרה עבורו ועבור קרוביו לשנת הבסיס וכן בעסקת המסגרת, שכן כיהן כיו"ר דירקטוריון החברה ולכן היה זכאי לכיסוי הביטוחי. לבעל השליטה בחברה האם היה עניין אישי גם בשל עניינם האישי של קרוביו, ה"ה ערן גריפל וגרשון גורביץ, שכנושאי משרה בחברה וחברות נוספות בקבוצה, יהיו זכאים לכיסוי הביטוחי.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

1. ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (המשך)

בהמשך להחלטת ועדת הביקורת של החברה האם מיום 26 ביולי 2012, אישר דירקטוריון החברה האם, ביום 30 ביולי 2012, חידוש פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה לשנת 2012-2013 (להלן: "חטיבת מנורה מבטחים החזקות"), לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו, בהתאם לעסקת המסגרת המפורטת לעיל. בנוסף, אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון חידוש כאמור עבור בעל השליטה וקרוביו, בחטיבות הנוספות בקבוצה, בגבולות אחריות כמפורט לגבי חטיבת מנורה החזקות. תנאי הביטוח לבעל השליטה וקרוביו הינם זהים לתנאי הביטוח של יתר נושאי המשרה בקבוצה. ועדת הביקורת והדירקטוריון קבעו כי חידוש הפוליסות כאמור נעשה בתנאי החידוש של עסקת המסגרת, כפי שנקבעו בהחלטת האסיפה הכללית של החברה האם מיום 10 באוקטובר 2011.

בחודש אוגוסט 2013, חודשו פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה האם והחברות הבנות בקבוצה עד ליום 31 ביולי, 2014, תוך הרחבת היקף הכיסוי, לגבול אחריות כולל של 100 מיליוני דולר למקרה ולתקופה. גבול האחריות של הפוליסות מורכב מרובד כיסוי בסיסי, לכל אחת מחטיבות הקבוצה, בגבול אחריות של 15 מיליוני דולר, ומרובדי כיסוי נוספים במסגרת פוליסות "מטריה", לכלל החטיבות בקבוצה, בגבול אחריות כולל של 85 מיליוני דולר. הפוליסות חודשו, בהתאם לתנאי עסקת המסגרת, שאישרה האסיפה הכללית של החברה האם, מחודש אוקטובר 2011, ובכלל זה לבעל השליטה וקרוביו, בתנאים זהים לשאר נושאי המשרה. בחודש יולי 2013, אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה האם, כי תנאי עסקת המסגרת מתקיימים בחידוש הפוליסות לשנה נוספת, וזאת, בין היתר, לאור העובדה כי סכומי הפרמיות עומדים בתנאי עסקת המסגרת.

2. התחייבות לשיפוי נושאי משרה ודירקטורים

ביום 24 בנובמבר 2005 וביום 22 בינואר 2007 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת (מימים 30 באוגוסט, 2005 ו- 29 בנובמבר, 2006) ואישור הדירקטוריון (מימים 30 באוגוסט, 2005 ו- 29 בנובמבר, 2006, בהתאמה), ואישורי האורגנים המוסמכים בחברות הבנות, לפי העניין, מתן כתב פטור והתחייבות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בחברה ובכללם בעל השליטה וקרוביו וכן מתן כתב פטור ושיפוי כאמור במנורה מבטחים ביטוח ובמנורה מבטחים פיננסים, חברות בנות של החברה, בהם הם מכהנים כנושאי משרה. כתב הפטור שהעניקה החברה הינו בהתאם למגבלות שנקבעו לעניין זה בחוק החברות ואילו ההתחייבות לשיפוי מוגבלת לסך של 25 מיליוני דולר לנושא משרה ולסך של 30 מיליוני דולר לכלל מקבלי השיפוי באירוע בודד ובכל מקרה, לא יעלה השיפוי על 25% מההון העצמי של החברה לפי הדוח הכספי שלה ערב מתן השיפוי (להלן: "מגבלות סכומי השיפוי").

ביום 5 בינואר 2012 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת ביום 21 בנובמבר 2011 ואישור הדירקטוריון בימים 24 בנובמבר 2011 וביום 29 בדצמבר 2011, וכן לאחר קבלת אישור האורגנים המוסמכים של החברה ושל מנורה פנסיה, לפי העניין) לתקן את תקנון החברה בעניינים שונים ובכלל זה, לעניין הרחבת החבויות ו/או ההוצאות בגין תהיה החברה האם רשאית להעניק שיפוי ו/או ביטוח לדירקטורים ונושאי משרה בנוגע להליכים מנהליים שונים בהתאם להוראות חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, ובהתאם אישרה -

(1) הענקת כתב התחייבות לשיפוי חדש לבעל השליטה בחברה בתקופת הדוח (להלן בסעיף זה: "כתב השיפוי החדש"). כתב השיפוי החדש הינו בהתאם למגבלות סכומי השיפוי כמפורט לעיל. בכל מקרה, סכום השיפוי (נטו) לאחר הפחתות של תגמולי ביטוח ששולמו בגין אותו אירוע על פי פוליסות ביטוח נושאי משרה שרכשה החברה, לפי שיקול דעתה, אם רכשה, או בשל סכום השיפוי ששולם על ידי החברה בגין אותו אירוע מכוח כתבי שיפוי קודמים שהוענקו למר גורביץ, לא יעלה, בכל מקרה, על 25% מההון העצמי של החברה לפי הדוח הכספי שלה, ערב מתן השיפוי. כתב השיפוי החדש נועד להוסיף ולא לגרוע מכל כתב שיפוי קודם אשר הוענק לבעל השליטה וקרוביו, והכל בהתאם למותר על פי דין.

(2) הענקת כתב שיפוי חדש, על ידי החברה, לה"ה ערן גריפל וגרשון גורביץ, קרוביו של בעל השליטה בחברה בגין כהונתם כדירקטור וסמנכ"ל במנורה מבטחים ביטוח, בהתאמה. כתב השיפוי החדש הינו בהתאם למגבלות סכומי השיפוי כמפורט לעיל, בשינויים המחוייבים. כתב השיפוי החדש נועד להוסיף ולא לגרוע מכל כתב שיפוי קודם אשר הוענק (ככל שהוענק) לה"ה ערן גריפל וגרשון גורביץ, והכל בהתאם למותר על פי דין ואולם, סך התחייבויות החברה לשיפוי לא יעלה בסכום על האמור בכתב השיפוי החדש.

באור 39: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ז. התחייבות לשיפוי נושאי משרה ודירקטורים (המשך)

(3) הענקת כתב שיפוי חדש למר ערן גריפל, קרובו של בעל השליטה, בגין כהונתו כמנכ"ל מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ (להלן: "מנורה נדל"ן"), חברה קשורה של החברה האם. על פי כתב השיפוי החדש סכום השיפוי שבו תחוב החברה כלפי מר גריפל בגין אירוע אחד, יחד עם כל סכום שהינו זכאי לקבל ממי מהחברות הנמנות על קבוצת מנורה מכוח כתב שיפוי, בגין אותו אירוע, לא יעלה על 3 מיליון דולר. כמו כן, סכום השיפוי הכולל והמצטבר שבו תחוב החברה לכלל מקבלי השיפוי לאחר הפחתת תגמולי ביטוח ו/או סכומי שיפוי מצד ג' ששולמו למר גריפל ו/או לכלל מקבלי השיפוי ו/או עשויים היו להשתלם למר גריפל ו/או לכלל מקבלי השיפוי, לא יעלה בכל מקרה, לאירוע בודד ו/או במצטבר לאירועים שונים, על 25% מההון העצמי של החברה לפי הדו"ח הכספי שלה ערב מתן השיפוי. כתב השיפוי החדש נועד להוסיף ולא לגרוע מכל כתב שיפוי קודם אשר הוענק (ככל שהוענק) למר גריפל והכל בהתאם למותר על פי דין ואולם סך התחייבויות החברה לשיפוי לא תעלינה בסכומם על האמור בכתב השיפוי החדש.

(4) הענקת כתב שיפוי חדש למר ערן גריפל, קרובו של בעל השליטה, בגין כהונתו כדירקטור במנורה מבטחים פיננסים בע"מ, חברה קשורה של החברה. על פי כתב השיפוי החדש סכום השיפוי הכולל והמצטבר שבו תחוב החברה בגין אירוע אחד, יחד עם כל סכום מכוח כתב שיפוי שבו תחוב מי מהחברות הנמנות על קבוצת מנורה-מבטחים, בגין אותו אירוע לכלל נושאי המשרה, לא יעלה על 30 מיליון דולר. סכום השיפוי שבו תחוב החברה כלפי מר גריפל בגין אירוע אחד, יחד עם כל סכום שהינו זכאי לקבל ממי מהחברות הנמנות על קבוצת מנורה מכוח כתב שיפוי, בגין אותו אירוע, לא יעלה על 3 מיליון דולר. כמו כן, סכום השיפוי הכולל והמצטבר שבו תחוב החברה לכלל מקבלי השיפוי לאחר הפחתת תגמולי ביטוח ו/או סכומי שיפוי מצד ג' ששולמו למר גריפל ו/או לכלל מקבלי השיפוי ו/או עשויים היו להשתלם למר גריפל ו/או לכלל מקבלי השיפוי, לא יעלה בכל מקרה, לאירוע בודד ו/או במצטבר לאירועים שונים, על 25% מההון העצמי של החברה האם לפי הדו"ח הכספי שלה ערב מתן השיפוי. כתב השיפוי החדש נועד להוסיף ולא לגרוע מכל כתב שיפוי קודם אשר הוענק (ככל שהוענק) למר גריפל והכל בהתאם למותר על פי דין ואולם סך התחייבויות החברה לשיפוי לא תעלינה בסכומם על האמור בכתב השיפוי החדש.

(5) הסכם שיפוי חדש שנחתם בין מנורה מבטחים פנסיה לבין מר ערן גריפל, קרובו של בעל השליטה, בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה. על פי כתב השיפוי החדש, היקף השיפוי אשר יינתן לכל נושאי המשרה במנורה מבטחים פנסיה לא יעלה על 20 מיליון דולר, ובכל מקרה לא יעלה על 25% מההון העצמי של מנורה מבטחים פנסיה ערב מתן השיפוי. כתב השיפוי החדש מבטל כל התחייבות לשיפוי, קודמת או אחרת, שניתנה על ידי מנורה מבטחים פנסיה למר גריפל.

לבעל השליטה בתקופת הדוח עניין אישי בהתקשרויות המפורטות לעיל בשל טיבם של כתבי השיפוי אשר הוענקו לו ולקרוביו - ה"ה ערן גריפל, ניבה גורביץ וגרשון גורביץ, לפי העניין.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד החברה ובכמות התובענות שהוכרו כייצוגיות. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 ("חוק תובענות ייצוגיות"). מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה להפסדים במקרה של אישור תביעה ייצוגית כנגדה.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית ניתן להגיש בתביעה מהסוג כמפורט בחוק האמור או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת אחרת כי ניתן להגיש בגינה תובענה ייצוגית. יצוין, כי החל משנת 2006, ההגדרה של תביעה שבגינה ניתן להגיש בקשה לאישורה כייצוגית כלפי החברה, הינה הגדרה רחבה הכוללת כל עניין שבין חברה ללקוח, בין אם הצדדים התקשרו בעסקה ובין אם לאו. על מנת שבקשה לאישור תובענה ייצוגית תאושר על התובע הייצוגי להוכיח, בין היתר: (1) קיומה של עילת תביעה אישית (2) כי העילה מבוססת דיה כדי כך שמתקיים סיכוי לכאורה לזכיית התובע בתביעתו (3) כי עילת התביעה מעוררת שאלה מהותית של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה המיוצגת וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה (4) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבידור המחלוקת (5) התאמת התובע ובא כוחו לייצג את הקבוצה המיוצגת.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור" ו-"שלב האישור", בהתאמה). במידה ובקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, במידה ובקשת האישור מתקבלת, תתברר התובענה הייצוגית לגופה ("שלב התובענה כייצוגית"). על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור.

במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, גם הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה תתקבלנה וההליך ידחה (לגופו או, במקרה של תובענה ייצוגית, ידחה בית המשפט את אישורה כייצוגית), לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בהליכים אשר בהם, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה, כולן או חלקן ידחו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה. בהליכים אשר מצויים בשלב ראשוני ולא ניתן להעריך את סיכויי ההליך, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים (ראה סעיף 1א ס"ק 2-4, 6-9, 12-19 וסעיף 2א ס"ק 1-3 להלן). במקרה בו, במי מההליכים יש לחברה נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה תתקבלנה או שההליך מצוי בשלב ראשוני שבו לא ניתן להעריך את סיכויי ההליך.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המתוארות בסעיף 1א. ס"ק 1, 5, 10 ו-11 להלן, אשר אושרו כייצוגיות על ידי בית המשפט המחוזי, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה, אלא אם להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה בתביעה לגופה תתקבלנה והתובענה, אף אם תנוהל כתובענה ייצוגית, תידחה.

חלק ניכר של הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, הוגשו כנגד החברה בעניינים שונים הקשורים לחוזי ביטוח במהלך העסקים הרגיל של החברה, לגביהם הועמדו על ידי החברה רזרבות ביטוחיות.

יצוין, כי לעניין באור זה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית תיחשב כמהותית אם הסכום הנתבע בה, עולה על סך של 15 מיליוני ש"ח.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1א. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות:

1. ביום 21 בנובמבר, 2005 הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז), כנגד החברה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("בקשת האישור"). עניינה של התובענה הוא בפרשנות נספח לפוליסות ביטוח חיים המתייחס לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית ("נספח נכות תאונתית"). הטענה המרכזית בתובענה הינה כי החברה מסייגת את חבותה בכל הקשור לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית הכלול בנספח נכות תאונתית, וזאת דרך חישוב תגמולי הביטוח שלא בהתאם להוראות הנספח, ולפיכך מפרה החברה את הסכם הביטוח ואת חובת הגילוי הקבועה בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו מכוחו, פעולה שהינה, לפי הטענה, גם בבחינת הטעיה.

הסעד המבוקש על-ידי התובע הינו תשלום הפער בין סכום הפיצוי המגיע לו לטענתו לפי פרשנותו את הפוליסה ובין סכום הפיצוי ששולם לו בפועל לפי פרשנות החברה, וזאת לגבי כלל המבוטחים חברי הקבוצה המיוצגת. סכום התביעה האישית של התובע הועמד על סך של 17,599 ש"ח, בעוד שלגבי כלל חברי הקבוצה אין בידי התובע נתונים המאפשרים עריכת אומדן של הנזק הכולל. התלונה בעניין העולה בתובענה שהגיש המבקש למפקח נמצאה מוצדקת, ובהחלטת סגנית המפקח מיום 17 במאי, 2006 ("ההכרעה") נקבע, כי על החברה לחשב ממועד ההכרעה ואילך, את תגמולי הביטוח על-פי הפוליסה בדרך שנקבעה בהכרעה ולא בדרך בה נהגה החברה לחשב את תגמולי הביטוח. על הכרעה זו שיושמה על ידי החברה הגישה החברה ערעור ביום 30 באוקטובר, 2006. ביום 22 באוקטובר, 2012, הוחלט על מחיקת הערעור על הכרעת המפקח בהסכמה, ללא צו להוצאות.

ביום 11 בינואר, 2009 ניתנה החלטה המאשרת את בקשת האישור בהתאם לעילות ולסעדים כמפורט בהחלטה. ביום 5 ביולי, 2012, במסגרת בקשת רשות הערעור הנ"ל, קבע בית המשפט העליון כי התובענה תאושר כייצוגית בכל עילות התביעה שנקבע בהחלטת בית המשפט המחוזי, למעט עילת "ההטעיה" כאשר הסעד היחיד שידון בשלב בירור התובענה הייצוגית הינו השלמת תגמולי הביטוח ששולמו לסכום שטוען לו התובע. ביום 27 בפברואר, 2014, ניתן פסק דין על ידי בית המשפט המחוזי המחייב את הנתבעות לשלם הפרשי תגמולי ביטוח בהתאם למכפלת סכום הביטוח המלא הנקוב בפוליסה בשיעור הנכות החלקית והצמיתה שנקבעה לכל מבוטח שאירע לו מקרה ביטוח כאמור. בפסק הדין נקבע, בין היתר, כי הקבוצה המיוצגת בתובענה הינה כל המבוטחים בפוליסה נכות תאונתית שנרכשה מהנתבעות, אשר ממועד הגשת הבקשה לאישור טרם חלפו שלוש שנים ממועד קרות להם מקרה הביטוח, אך למעט מבוטחים כאמור אשר חתמו על הסכם פשרה ו/או כתב ויתור המתייחס במפורש לתובענה זו או ניהלו הליך משפטי וניתן בעניינם פסק דין. כמו כן, נקבע כי בנסיבות התובענה אין להטיל ריבית מיוחדת על הנתבעות. בנוסף, מונה בעל תפקיד (אשר שכר טרחתו ישולם על ידי הנתבעות), לצורך בדיקת הזכאות של חברי הקבוצה ואופן תשלום הפרשי תגמולי הביטוח על פי פסק הדין, ונקבע גמול לתובעים הייצוגיים ושכר טרחה לבאי כוחם. בכך באה התובענה לידי סיום.

2. ביום 3 בינואר, 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי (ת"א) כנגד החברה, כמו-גם כנגד חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה הוא בדרישה להחזר סכומים שנטען כי נגבו ביתר ושלא כדין בגין מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות". על-פי הטענה, הגביה ביתר נובעת הן מגביה בשיעור העולה על השיעור המותר, הן בשל גביית מרכיב התת-שנתיות בגין חלקים או תשלומים בפוליסה שהתשלום אינו אמור לחול עליהם (כגון בגין חלק החיסכון בפוליסה או בגין תשלום המכונה "גורם פוליסה") וכן בשל גביית המרכיב האמור בפוליסות שאינן פוליסות ביטוח חיים, והכל בניגוד להנחיות המפקח. עילות התביעה העיקריות הנתבעות הן: הפרת הוראות הדין הרלבנטיות, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות:
(המשך)

2. (המשך)

הסעד המבוקש על-ידי התובעים הינו החזר סכום התת שנתיות שנגבה שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר לעיל. הנזק האישי של כל התובעים ביחד הוערך בסך כולל של כ- 1,683 ש"ח (בגין שנת ביטוח אחת) בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות (בגין תקופה של 7 השנים האחרונות) חושב והוערך על-ידי התובעים בסך של כ- 2.3 מיליארד ש"ח, מתוכם יוחס לחברה סך נזק כולל של כ- 229 מיליון ש"ח, והכל בהתבסס על הערכות והנחות שהניחו התובעים לענין זה. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 1 בינואר, 2014 הגיש המפקח את עמדתו התומכת בעיקרה בעמדת הנתבעות.

3. ביום 14 באפריל, 2008 הוגשה כנגד החברה בבית הדין האזורי לעבודה ("הנתבעת") תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("התובענה" ו/או "הבקשה"). עניינה של התובענה הוא, לפי הטענה, בהפליה לרעה של נשים במסגרת פוליסות המכונות "ביטוחי מנהלים", שהופקו לפני שנת 2001. על-פי הטענה, הנתבעת נוהגת לזכות נשים מבוטחות, בהגיען לגיל הפרישה, בגמלא חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, לפי הטענה, הנתבעת גובה מנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהיא גובה מגברים, על אף ששיעורי התמותה של נשים הינם נמוכים בהרבה. בכך, לטענת התובעת, יש משום הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה.

התובעת איננה מציינת את הנזק האישי שנגרם לה, לטענתה. התובעת טוענת כי לאור היקף הקבוצה (המוערך על ידה בעשרות אלפי נשים) הנזק שנגרם לכלל חברות הקבוצה מוערך במאות מיליוני ש"ח. עילות התביעה הן, בין היתר, הפליה בניגוד לחוק איסור הפליה; הפרת הוראות חוק הפיקוח; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חוק הגנת הצרכן וקביעת "תנאי מקפח" בחוזה אחיד. הסעדים העיקריים המבוקשים על-ידי התובעת הינם כי בית הדין יקבע ו/או יורה כי: א) ההפליה בה נוהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; ב) בידי התובעת ויתר חברות הקבוצה הזכות לבחור בין החלופות הבאות: 1) להשוות את מקדמי הגמלא למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל. 2) הפחתה רטרואקטיבית ופרוספקטיבית של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה ויתר המבוטחות בפוליסה מסוג זה, והעמדתם על סכומי הריסק הראויים למבוטחת אישה, כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של התובעת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור הפליה. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 3 בינואר, 2012 הגישו הנתבעות בקשה לסילוק התובענה על הסף מחמת התיישנות. ביום 12 ביולי, 2012 ניתנה החלטה הדוחה את הבקשה לסילוק על הסף (ללא צו להוצאות). התובענה מצויה בשלב הסיכומים.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

4. ביום 3 באוגוסט, 2008 הוגשה בבית המשפט המחוזי (ת"א) כנגד החברה ("הנתבעת"), תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("התובענה"). עניינה של התובענה, לפי הטענה, באי תשלום שיפוי למבוטחי הנתבעת בביטוחי רכב, בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב על-פי דרישתה תוך הפרת הוראות סעיף 1 לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 ("הפוליסה התקנית"). הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל מבוטח אשר קיבל מהחברה, החל מיום 1 באפריל, 2004, תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב פרטי או מסחרי עד 4 טון, לרבות בשל אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה ולא קיבל את כל ו/או חלק מתגמולי הביטוח בגין אובדן או נזק שנגרם לאמצעי המיגון כאמור.

התובע העמיד את נזקו האישי על סך של 550 ש"ח ובהסתמך על נתונים מדוחותיה הכספיים של החברה ועל חישובים שביצע לעניין זה, העריך את הנזק הכולל לקבוצה כהגדרתה לעיל בכ- 23 מיליון ש"ח. עילות התביעה הנטענות הינן הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט. ביום 2 ביולי, 2012 נחתם והוגש לאישור בית המשפט, הסדר פשרה בין התובע הייצוגי לבין הנתבעת וחברות ביטוח נוספות שנתבעו בתביעות דומות.

5. ביום 1 באפריל, 2009 הוגשה כנגד החברה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("התובענה" או "הבקשה לאישור"). עניינה של התובענה הינו פוליסות ביטוח בריאות הכוללות זכות לקבלת מחצית ערכו של "טופס 17" מטעם קופת החולים במקרים בהם המבטח לא השתתף במימון ניתוח המכוסה על-פי הפוליסה. הטענה המרכזית בתובענה הינה כי בכל הקשור לכיסוי ה"ל" הנתבעת מחשבת את תגמולי הביטוח באופן המפחית את סכום התגמולים המגיע לתובעת ולחברי הקבוצה לפי הבנתה וזאת תוך הטעיה של המבוטחים והפרת חוזה הביטוח בניגוד לדין. התובעת מעמידה את נזקה האישי על סך של 2,420 ש"ח ומעריכה את סך הנזק לקבוצה כולה בסך העולה על 10 מיליון ש"ח. ביום 16 באוגוסט, 2012 אישר בית המשפט את הבקשה לאישור בעילה של הפרת חוזה וקבע כי הסעדים שיתבררו הם סעד של השבת תגמולי ביטוח למבוטחים שעברו ניתוח פרטי שלא מומן על ידי הנתבעת, וצו המחייב את החברה לפעול מעתה ואילך בהתאם לפרשנות התובעת את הפוליסה ("החלטת האישור"). ביום 4 בפברואר, 2013 ניתנה החלטת ביהמ"ש העליון הדוחה את בקשת רשות הערעור שהגישה החברה על החלטת האישור, תוך שהוא מצייין כי לחברה שמורות כל טענותיה היה ויוגש ערעור על פסק הדין הסופי בתובענה, זאת מבלי להתייחס לסיכויי הערעור.

6. ביום 11 באפריל, 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז) כנגד החברה כמו-גם כנגד שלוש חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה הנתבעות המחזיקות כספים שלא נדרשו על ידי בעלי זכויות בהם (מבוטחים, מוטבים ו/או יורשים), מפרות לכאורה חובות המוטלות עליהן לאיתור אותם בעלי זכויות ואף לא מעבירות את הכספים בהגיע המועד לכך לידי האפוטרופוס הכללי, זאת תוך התעשרות שלא כדין בשל גביית דמי ניהול בשיעור העולה על המותר או מתשואה שמניבים הכספים שלא נדרשו. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה - כל בעלי הזכויות בנכסים המצויים בידי הנתבעות, באחריותן או בשליטתן, ואשר הנתבעות לא הביאו לידיעתם את דבר היותם בעלי נכסים כאמור. עילות התביעה הנטענות הן, בין היתר, הפרת חובה חקוקה, הפרת הוראות המפקח, הטעיה, חוסר תום לב, הפרת חוזה, רשלנות, הפרת חובת נאמנות ועשיית עושר ולא במשפט. הסעד המבוקש על ידי התובעים הינו מתן צווים מתאימים שיחייבו את הנתבעות לקיים את הוראות המפקח בעניין איתור בעלי הזכויות ה"ל", השבה של כספים שנגבו שלא כדין ומינוי בעל תפקיד לצורך אכיפת הצווים שנתבקשו כאמור או מתן סעד אחר לטובת הקבוצה. סכום התביעה על פי התובענה לא ניתן להערכה. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 23 בספטמבר, 2012 הגיש היועץ המשפטי לממשלה הודעה בקשר לתיק שבנדון תוך פירוט עיקרי ההסדרה החדשה בנושא איתור מוטבים שנועדה להחליף ההסדרה הקיימת שזו התובענה הייצוגית, ותוך ציון העובדה כי אינו מביע עמדה בכל הנוגע לבקשה גופה.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

7. ביום 19 באפריל, 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי (ת"א) כנגד החברה, כמו-גם כנגד ארבע חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה כאשר מפסיק ביטוח, מסיבה כלשהי, הדבר קורה לרוב לאחר שנגבתה כבר פרמיה בגין החודש השוטף ולמרות שהמבוטח זכאי, לפי הטענה, לקבל החזר בגין החלק היחסי של החודש אין הנתבעות משיבות למבוטחים את החלק היחסי של הפרמיה החודשית או שהן משיבות אותו בערכים נומינליים. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה - כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח אצל מי מבין הנתבעות בפוליסת ביטוח כלשהיא (למעט פוליסת ביטוח רכוש) או יורשו של מבוטח כאמור ופוליסת הביטוח הופסקה מסיבה כלשהיא בין אם עקב ביטולה על ידי המבוטח ובין אם עקב קרות אירוע ביטוח. להערכת התובעים הקבוצה מונה כ- 2 מיליון מבוטחים. עילות התביעה הנתבעות הן, בין היתר, הפרות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, חוסר תום לב, הטעיה, מצג שווא, ועשיית עושר ולא במשפט. הסעד המבוקש על ידי התובעים הינו החזר סכום הפרמיות העודפות שנגבו שלא כדין ו/או שלא הוחזרו שלא כדין ו/או של הפרשי שערך שלא שולמו לכאורה לחברי הקבוצה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר בתובענה. הנזק האישי של התובעים ביחס לכל הנתבעות הועמד על סך של כ- 3,047 ש"ח בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות חושב והוערך לסך של כ- 225 מיליון ש"ח. החברה הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.

8. ביום 18 באוגוסט, 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי (ת"א), תובענה כנגד החברה האם וכנגד החברה, וכן בקשה לאישורה כייצוגית ("התביעה"). על פי הנטען בתביעה, החברה הפחיתה, שלא כדין, כספים מפוליסת ביטוח מנהלים של התובעת, בדרך של השמטת הפקדות שהועברו לחברה. הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, כמפורט בתביעה, הינה כלל המבוטחים ו/או בעלי פוליסות ביטוח חיים אותן מנהלת ו/או מפעילה החברה, אשר, לפי הטענה, הופחתו, שלא כדין, מיתרתם בפוליסה כספים שהופקדו בחברה ("חברי הקבוצה"). להערכת התובעת, הקבוצה מונה כ- 75,000 מבוטחים. עילות התביעה העיקריות הנתבעות הן הפרת הסכם התקשרות, הפרת חובת נאמנות, עוולת הגזל, עוולת הרשלנות וחוסר תום לב. הסכום הנתבע על ידי התובעת באופן אישי עומד על סך של 5,784 ש"ח והנזק הנתבע לקבוצה, על פי הערכת התובעת, עומד על סך של כ- 110 מיליון ש"ח. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 20 ביוני, 2012 החליט בית המשפט המחוזי להעביר את הדיון בתביעה ובבקשה לאישורה כייצוגית לבית הדין האזורי לעבודה (ת"א).

9. ביום 21 באפריל, 2011, הוגשה כנגד החברה כמו גם כנגד שלוש חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה לגבייה, ללא כל עיגון בהסכם בין הצדדים, של סכומי כסף העולים, לטענת התובעים, כדי שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטח והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים". כרקע לדברים, מבהירים התובעים כי לחברות הביטוח הותר, כעקרון, לגבות בתנאים מסוימים תשלום הקרוי "גורם פוליסה" וזאת על פי חוזרים של המפקח על הביטוח, ואולם, לטענת התובעים, גביית עמלה זו מעולם לא סוכמה עמם ואף לא נאמר להם כי הם יחויבו בסכום כלשהו בגין דמי ניהול אחרים ו/או גורם פוליסה. עוד צוין, כי במסגרת תשובתן של הנתבעות לתובענה קודמת שעניינה אופן חישוב גורם הפוליסה, הודו, לטענת התובעים, הנתבעות בכך שגבו את גורם הפוליסה. עוד ציינו התובעים כי ביום 12 באפריל, 2011 קיבל בית המשפט המחוזי (מרכז) בקשה לאישור תביעה ייצוגית שהגישו כנגד חברת ביטוח נוספת ואשר הינה זהה לתביעה נשוא דיווח זה. על החלטה זו הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל מי שהוא ו/או היה מבוטח של הנתבעות או של מי מהן ושנגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כ"דמי ניהול אחרים" ("הקבוצה המיוצגת").

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

9. (המשך)

עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: הטעיית לקוחות הן בשלב הטרם חוזי והן בשלב החוזי; הפרה של הוראות הדין ובפרט של חוק הפיקוח על הביטוח והתקנות מכוחו; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין; הפרת הסכם; הפרת חובת חקוקה; וכי הסתמכות על הוראות ההסכמים, ככל שתהיה, הינה הסתמכות על תנאי מקפח בחוזה אחיד.

הנזק האישי של כלל התובעים אשר חושב לצרכי נוחות ביחס לשנה ספציפית אחת הוערך בסך של 1,522 ש"ח בערך נומינלי כאשר הנזק הכולל של כלל חברי הקבוצה המיוצגת, לתקופה של 7 שנים, הוערך בהתבסס על הנחות שונות ביחס לגביית גורם פוליסה והתשואות השנתיות הרלבנטיות, בסך כולל של כ- 2.3 מיליארד ש"ח, מתוכם מייחס התובע לחברה סך של כ- 253 מיליוני ש"ח.

הסעדים המבוקשים על ידי התובע הינם: תשלום סכום פיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה המיוצגת בפועל, בצירוף 85% מהתשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה בשל כך שנוכה מן הפרמיה ולא הושקע בעבורם ולאור זכאותה של חברת הביטוח ל- 15% מהתשואה. בנוסף, נתבקש סעד של מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית "דמי ניהול אחרים" ו/או "גורם פוליסה". החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 19 בנובמבר, 2012 הודיע היועץ המשפטי לממשלה על התייצבותו בתיק תוך פירוט עמדתו בנוגע לגביית "גורם פוליסה". התובענה מצויה בשלב הסיכומים.

10. ביום 1 ביוני, 2011, הוגשה בבית המשפט המחוזי (מרכז) כנגד החברה כמו גם נגד תשע חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות, משלמות תגמולי הביטוח, אשר תשלומם עוכב בשל עיקול או צווי כינוס או זכויות אחרות כלשהן של צדדים שלישיים, בערכים נומינליים ללא שיערוך וללא שהן משיבות למבוטחים הזכאים לתגמולי ביטוח את הפירות שנצמחו על אותם כספים. הנזק האישי שנגרם לפי הטענה לתובע אחד כנגד החברה עומד על סך של כ- 4,598 ש"ח ואילו הנזק שנגרם, לפי הערכה, לכלל התובעים עומד על סך של כ- 350 מיליון ש"ח, כאשר הנזק הקבוצתי הנתען כנגד החברה הוערך על סך של כ- 43 מיליון ש"ח. ביום 12 בדצמבר, 2012, אישר בית המשפט את הבקשה כתובענה ייצוגית תוך שהוא קובע כי יש להגביל את הקבוצה הרלבנטית לתובענה כך שתתייחס רק לזכאים שעילת תביעתם קמה שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה כנ"ל. עילות התביעה בגינן אושרה התובענה היא זכותם של חברי הקבוצה לקבלת הפרשי הצמדה וריבית המייצגים את טובת ההנאה שהפיקו הנתבעות בתקופת העיכוב בשל העיקול.

11. ביום 7 ביולי, 2011 הוגשה כנגד החברה ("הנתבעת") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה לגביית דמי אשראי ממבוטחי החברה, בביטוח כללי, בשיעור גבוה מתקרת הריבית השנתית המקסימלית שהחברה רשאית לגבות או בשיעור ריבית גבוה מזה שהיא מציגה למבוטח. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, כמפורט בבקשה, הינם כל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבטוחו על ידי הנתבעת בפוליסות ביטוח בענפי הביטוח הכללי, ואשר שילמו לנתבעת דמי אשראי ו/או דמי גבייה ו/או דמי הסדר תשלומים תוך חריגה מהוראות הדין ו/או תוך חריגה משיעורי הריבית אשר הוצגו למבוטחים בפוליסות, החל מיום 1 במאי, 1984 ("חברי הקבוצה").

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1.1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

1.11. (המשך)

עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: הטעייה, הפרה של הוראות הדין ובכלל זה, הוראות חוק הפיקוח על הביטוח ותקנות מכוחו; הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזה, הפרה של חובת הגילוי המוגברת וחוסר תום לב במו"מ ובקיום החוזה, רשלנות, התעשרות שלא כדין והפרת הוראות המפקח. נזקו האישי של המבקש, כשהוא משוערך ליום הגשת הבקשה, הועמד על סך של 18.16 ש"ח, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה, החל מחודש מאי 1984, כשהוא משוערך ליום הגשת הבקשה, נע בין סך של כ- 162 מיליון ש"ח לבין סך של כ- 266 מיליון ש"ח. הסעדים העיקריים להם עותר המבקש הינם: השבה של הכספים שנגבו ביתר שלא כדין בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, ולרבות תוספת ריבית מיוחדת כמשמעותה בחוק חוזה הביטוח החל ממועד כל תשלום ועד השבת הסכומים בפועל; פיצוי בגין הפירות שנצברו מהכספים שנגבו שלא כדין וסעד של מתן צו עשה בכל הקשור בגביית דמי אשראי ו/או דמי גבייה ו/או דמי הסדר תשלומים בכל פוליסה קיימת. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 5 במרס, 2014 הוגשה לאישור בית המשפט המחוזי (מרכז) בקשה לאישור הסכם פשרה בין הצדדים אשר במסגרתו הוסכם כי הנתבעת תעניק לציבור הזכאים ב"ביטוח אישי" וב"ביטוח אחר" (כהגדרתם בהסכם הפשרה), הטבה כספית על דרך של מתן הנחה מיוחדת בשיעור מוסכם מדמי האשראי שבהם יחויב כל מבוטח, בגין פוליסה שיערוך אצל הנתבעת ולתקופה שהוגדרה בהסכם.

1.12. ביום 6 באוגוסט, 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז), כנגד החברה ("הנתבעת"), וכן כנגד ארבע חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") תובענה ובקשה לאישור כייצוגית ("הבקשה" ו/או "התובענה"). עניינה של הבקשה בדמי ניהול עודפים שגובות הנתבעות (לפי הטענה) ממבוטחיהן בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחסכון, שהונפקו החל מתחילת שנת 2004 ("פוליסות ביטוח חיים") הן לעצמאיים ולשכירים ("קופות ביטוח") והן לפרטיים ("פרט") ("פוליסות מסוג ביטוח חיים"). לטענת התובעים, המפקח חרג מסמכותו על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תנאים בחוזי ביטוח), תשמ"ב-1981 ("תקנות הפיקוח") בעת אישור מודלים לגביית דמי ניהול בפוליסות מסוג ביטוח חיים ("המודלים") החלים על חברות ביטוח, אשר החברה נמנית עליהן. מעבר לאמור, טוענים המבקשים, כי הנתבעות חרגו אף מתנאי המודלים הנ"ל, כלהלן - (1) בגביית דמי הניהול מפרמיה ביחס לסך הכולל המשולם על ידי המבוטח, לרבות דמי הניהול עצמם (כלומר, לפי הטענה, גובות דמי ניהול גם ממרכיב דמי הניהול) (להלן, בהתאם ללשון הבקשה: "חישוב פרמיה מלמעלה"). (2) בגביית דמי הניהול מרכיב הפרמיה שנועד לרכישת כיסוי מפני סיכוני ביטוח (ריסק) שונים ושאינו מיועד לחיסכון. (3) המשך גביית דמי ניהול מפרמיה גם כאשר מפסיק המבוטח את ההפרשה לחיסכון והפוליסה הפכה למעשה לפוליסת ריסק בלבד. בהתאם, טענות המבקשים, בתמצית, הן: כי כל גביה של דמי ניהול מפרמיה, הינה חסרת כל תוקף ויש להשיב דמי ניהול אלה למבוטחים, לחילופין - דמי הניהול המקסימאליים המתורים הינם 2% משווי תיק ההשקעות וכל דמי ניהול החורגים משיעור זה יש להשיב למבוטחים. לחילופין חילופין - אף אם שתי הטענות הנ"ל ייסתרו, לטענת המבקשים התובעים, הרי שעדיין יש להשיב למבוטחים את הפרמיה העודפת שנגבתה על פי "חישוב פרמיה מלמעלה", כהגדרתה לעיל.

הקבוצה, אותה מבקשים התובעים לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל מי שהיה או הינו מבוטח של אחת או יותר מן הנתבעות, בפוליסת ביטוח חיים משולבת בחסכון שהופקה החל מתחילת שנת 2004, והכל הן ביחס לפוליסות פעילות והן ביחס לפוליסות מסולקות או פדויות ("חברי הקבוצה"). עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן: הפרה של הוראות הדין, בעיקר חוק הפיקוח על הביטוח ותקנותיו והוראות חוק חוזים אחידים; הטעייה; הפרת חובה חקוקה; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט; וכן הפרת הסכם. נזקה האישי הנטען של מבקשת מס' 6 כלפי החברה (לפי הטענות החילופיות הנ"ל), מסתכם בסך של 196.7 ש"ח, ולחילופין - 10 ש"ח ולחילופין חילופין - 42.1 ש"ח. נזקו האישי הנטען של מבקש מס' 7 כלפי החברה (לפי הטענות החילופיות הנ"ל) מסתכם בסך של 680.4 ש"ח, ולחילופין - 42.2 ש"ח ולחילופין חילופין - 41.1 ש"ח.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

11. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות:
(המשך)

12. (המשך)

הנזק לכלל חברי הקבוצה, על בסיס התחשיב האמור, הועמד על סך נומינלי של כ- 570 מיליוני ש"ח או לחילופין כ- 65 מיליוני ש"ח ולחילופין חילופין 132 מיליוני ש"ח. חלקה של החברה, על פי התובעים, יחושב על פי חלקה בענף הביטוח, לשנים 2004 עד 2006 - 8.7%, 8.6% ו- 8.8%, מהסכומים הנדרשים (לחילופין), בהתאמה. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם השבה של הכספים שנגבו (לפי הטענה) ביתר וכן מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית דמי ניהול בקשר עם הפוליסות. כמו כן, מבקשים התובעים מביהמ"ש לפסוק שכר טרחת עורכי דין לטובת התובעים. החברה הגישה תגובתה לבקשה.

13. ביום 6 בדצמבר, 2012, הוגשה בבית המשפט המחוזי (מרכז), כנגד החברה ("הנתבעת") וכנגד 6 חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("התובענה" או "הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות מסווגות, לכאורה בניגוד להוראות הדין, כלי רכב מסוג הפנאי-שטח והמיני-וואנים אשר יוצרו עד שנת 2007 ("כלי הרכב"), מועד כניסתה לתוקף של הרפורמה בענף רישוי הרכב, כרכבים מסחריים מסוג N-1 ולא כרכבים פרטיים מסוג M-1. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שייצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר החל משנת 2008 ואילך, שינו הנתבעות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבוטחים על ידן ככלי רכב פרטיים, ובזאת, כביכול, הנתבעות יוצרות הפליה. לטענת התובעים, באמצעות סיווג כלי הרכב על ידי הנתבעות ככלי רכב מסחריים, הנתבעות גובות, לכאורה, פרמיות ביטוח הגבוהות מפרמיות הביטוח המקבילות לכלי רכב פרטיים. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה, כל לקוחות הנתבעות אשר התקשרו בחוזה לביטוח רכב בביטוח חובה ו/או רכוש, מיום 9 בינואר, 2007, אשר ברישיון הרכב שברשותם ו/או היה ברשותם במועד הרלוונטי, מופיע הסיווג M-1, ואשר נגבתה מהם פרמיית ביטוח בהתאם לסיווג רכבם ככלי רכב מסחרי. נזקו האישי של המבקש 1 הנובע מחיוב ביתר, על פי הטענה, בעת רכישת פוליסת ביטוח רכב חובה בלבד, הוערך על ידו בסך של 1,846 ש"ח. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה, מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 72 מיליוני ש"ח. יצוין, כי התובעים עצמם מודים כי הנתבעות פועלות בהתאם להוראות הפיקוח על הביטוח, אלא שהם סבורים, כי היה על המפקח להורות לחברות הביטוח לפעול לפי ההגדרות שנקבעו על ידי משרד התחבורה בתקנות התעבורה. עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: עילת ההשבה; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות חקוקות לפי חוק הפיקוח על הביטוח וחוזר ביטוח בעניין נושא התובענה דנן; חוסר תום לב ואי גילוי נאות; הטעיה; דוקטרינת הציפיות הסבירות; עוולת הרשלנות הכללית; התנהלות קרטליסטית. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם: להצהיר כי הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה בגין פוליסות ביטוח בהן סווגו רכבים פרטיים כרכבים מסחריים נגבו שלא כדין ולהורות לנתבעות להשיבם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית; מתן כל סעד אחר כפי שנראה לבית המשפט לנכון לעשות בנסיבות העניין; ותשלום גמול לתובעים בשיעור של 5% מסכום ההשבה ושכ"ט לבאי כוחם בשיעור של 15% מהסכום האמור. החברה הגישה תשובתה לבקשה.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1.1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

14. ביום 13 בינואר, 2013, הוגשה בבית המשפט המחוזי (מרכז) נגד החברה ונגד שומרה ביטוח, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה", "התובענה") אשר הוגשה במקביל כנגד המאגר הישראלי לביטוחי רכב ("הפול") וכנגד 12 חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי "הפול" ובאמצעותו יתר הנתבעות, גבה ביתר סכום מתוך פרמיית ביטוח חובה לרכב. על פי הנטען בתובענה, במקרה בו שילם מבוטח את מלוא הפרמיה לאחר חלוף המועד הנקוב בתעודה, "הפול" גובה פרמיה עבור פרק הזמן שתחילתו במועד הנקוב בתעודה וסופו במועד תשלום התעודה בפועל, מבלי ליתן כל כיסוי ביטוחי עבור פרק זמן זה. הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל המבוטחים שבוטחו על ידי הנתבעת בפוליסות ביטוח רכב חובה (ולחילופין בלבד, כקבוצת מבוטחי "הפול" בלבד), ואשר שילמו את הפרמיה באיחור כאמור, וזאת בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה. עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן, בין היתר, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, הטעיה, אי גילוי, הפרת חובת תום הלב ורשלנות. נזקה האישי של התובעת, כשהוא משוערך ליום הגשת הבקשה, הועמד על סך של 46 ש"ח, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה (בהתאם להנחות התובעת לגבי גודל הקבוצה), הועמד על סך של כ- 45 מיליוני ש"ח, כאשר מסכום זה מיוחס סך של כ- 3.3 מיליוני ש"ח ל"פול" בלבד, וזאת לאחר צירוף הפרשי הצמדה וריבית מאמצע שנת 2008. הסעדים העיקריים להם עותרת התובעת הינם: לקבוע, כי המועד ממנו היה רשאי "הפול" לגבות פרמיה מהתובעת, הינו המועד בו משולמים בבנק דמי הביטוח על ידי התובעת בפועל, ולא מן המועד הנקוב בתעודת החובה; ליתן פסק דין המחייב את הנתבעות בסכום התביעה ולהצהיר כי על הנתבעות להשיב לכל חברי הקבוצה את דמי הפרמיה שגבו ביתר ושללא כדון, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית; לפסוק גמול לתובעת ושכ"ט לב"כ התובעת וכן לחייב את הנתבעות בכל הוצאות המשפט של התובעת. החברה ושומרה ביטוח הגישו תשובתן לבקשה.

15. ביום 13 בפברואר, 2013, הוגשה כנגד החברה וכן כנגד רשת חינוך ושתי רשויות מקומיות (להלן: "הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית (להלן: "הבקשה" או "התובענה"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות ביטחו את התובע בביטוח תאונות אישיות לתלמידים, שתנאיו פחותים מתנאי הביטוח המינימאליים אשר נקבעו בחוק לימוד חובה ובחוזר מנכ"ל משרד החינוך מספטמבר 2003. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, כמפורט בבקשה, כוללת כל תלמיד שלומד ולמד במהלך 7 שנים האחרונות, במוסדות החינוך של רשת החינוך הנתבעת 1 (לרבות הוריו הזכאים), ואשר במהלך 7 השנים נגרמה לו (או להוריו) נכות שבגינה נקבעה לו דרגת נכות צמיתה ו/או אי כושר ו/או הוצאות רפואיות ואשר הגיש תביעה לקבלת פיצוי מנתבעת 2, החברה (להלן: "חברי הקבוצה"). עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן, בין היתר, הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובת תום הלב, פעולות בניגוד לחוק הגנת הצרכן, הפרת חובת גילוי, הפרת חובת אמון. נזקו האישי של התובע הועמד על סך של 80 אלף ש"ח, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה הוערך על ידו לסך של 20 מיליוני ש"ח. הסעדים העיקריים להם עותרת התובע הינם: השבה ופיצוי לחברי הקבוצה בגין הנזק שנגרם להם, שהינו לפי הטענה, ההפרש בין מה ששולם להם בפועל לבין הסכום שהיה צריך להיות משולם על פי דין, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק עד למועד התשלום בפועל. בנוסף, לקבוע גמול לתובע המייצג ושכ"ט לב"כ התובע וכן לחייב את הנתבעות בכל הוצאות המשפט של התובע. ביום 23 ביולי, 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז) בקשה מוסכמת של הצדדים להסתלקות התובע הייצוגי מהתובענה ומהבקשה. ביום 13 באוקטובר, 2013, אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות ונתן לה תוקף של פסק דין. בכך באה התובענה לידי סיום.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1.1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

16. ביום 12 בספטמבר, 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז) כנגד החברה וכן כנגד חברת ביטוח נוספת (להלן: "הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן: "הבקשה" ו/או "התובענה"). עניינה של התובענה בטענה לפיה הנתבעות גובות דמי ביטוח בגין סיכון גיל הנהג הצעיר ביותר הנוהג דרך קבע ברכב, בביטוח חובה לרכב, לפי גיל הנהג בעת כריתת החוזה ומבלי שהן מפחיתות את דמי הביטוח, במהלך תקופת הביטוח, באופן יחסי למועד בו השתנה גילו של הנהג הצעיר ובהתאם גם הסיכון הכרוך בו. הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, כמפורט בבקשה, הינם כל מי שהתקשר עם הנתבעות בחוזה ביטוח חובה לרכב, ושילם דמי ביטוח ביתר כתוצאה מחישוב גילו של הנהג הצעיר ביותר הנוהג דרך קבע ברכב נכון למועד כריתת חוזה הביטוח ולא באופן יחסי לתקופת הביטוח (להלן: "חברי הקבוצה"). עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, חוסר תום לב ורשלנות. נזקה האישי של המבקשת ביחס לחברה, לפי אומדן המבקשת, הועמד על סך של כ- 568 ש"ח, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה הועמד על סך של 28 מיליון ש"ח. הסעדים העיקריים להם עותרות המבקשות הינם: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושלא כדין בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, צו המורה על הפסקת התנהלות זו וצו המורה על תיקון מערכות המחשב של הנתבעות כך שדמי הביטוח יחושבו אוטומטית יחסית לגילו של הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע וסעדים נלווים שונים. החברה טרם השיבה לבקשה.

17. ביום 15 באוקטובר, 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז), כנגד החברה וכן כנגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן: "התובענה" או "הבקשה"). עניינה של התובענה בהתנהלות הנתבעות בכל הקשור לאופן עדכון פרמיות הביטוח במהלך חיי הפוליסה אשר לטענת התובעים, מתעדכנות עקב שינוי גיל המבוטח במועד מוקדם מדי וכן קובעות לפוליסה מדד בסיס בהתאם ליום הראשון בחודש בו ביקש המבוטח להתקבל לתכנית ביטוח ולא במועד בו התקבל לתכנית בפועל. הנזק הנטען הוא הפרמיה העודפת ששלמו וישלמו המבוטחים מידי תקופה בשל עדכון הפרמיה והמדד כאמור. הקבוצה, אותה מבקשים התובעים לייצג, הינה כל מי שצורף על ידי הנתבעות או מי מהן לתכנית ביטוח אשר בה מועד עדכון הפרמיה הינו מועד מוקדם מן המועד בו הייתה אמורה הפרמיה להתעדכן ו/או שבה נקבע מדד בסיס נמוך מזה שהיה אמור להיות מדד הבסיס (לרוב בענפי ביטוח חיים ובריאות) (להלן: "חברי הקבוצה"). נזקו האישי של מבקש מס' 4, הנטען כלפי החברה, מסתכם בסך נומינלי כולל של 35.21 ש"ח. הנזק לכלל חברי הקבוצה מכלל הנתבעות הועמד על סך נומינלי כולל של 399 מיליון ש"ח. חלוקת הנזק בין הנתבעות הינו, לפי הטענה, בהתאם לחלקם היחסי בענפי הביטוח הרלבנטיים בהתאם ללוח ד' 7- לדוח המפקח על הביטוח לשנים 2004 עד 2006. לפי חישוב יחסי זה, התביעה כנגד החברה מוערכת על ידי התובע בסך של כ- 35 מיליון ש"ח. עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן: הפרה של הוראות הדין ובכלל זה הוראות חוק חוזה ביטוח, תשמ"א- 1981, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א- 1981 ותקנותיו וכן חוזרי המפקח על הביטוח. כן טוענים התובעים לחוסר תום לב והפרת ההסכמים עם המבוטחים והתעשרות שלא כדין על חשבונם. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם החזר של סכומי הפרמיות העודפים שנגבו, לטענת התובעים שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן. החברה טרם הגישה תגובתה לבקשה.

באור 40 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

18. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

18. ביום 5 בדצמבר, 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי (ירושלים), כנגד החברה וכן כנגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן, יחד: "הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (ת"צ 11980-12-13) (להלן: "הבקשה" או "התובענה"). יצוין, כי המבקשים הגישו תובענה נפרדת, המעלה שאלות מהותיות דומות, בעובדה או במשפט, לשאלות נשוא תובענה זו, כנגד חברות ביטוח נוספות, אשר נמצאת בשלבים מקדמיים של בירור בבית המשפט הנ"ל. עניינה של הבקשה הינה סירובן של הנתבעות, כביכול, לבטח לקוחות בעלי מוגבלויות בביטוחי פרט, כגון - ביטוחי בריאות, נסיעות, פנסיה, תאונות אישיות, חיים, סיעודי ואובדן כושר עבודה (להלן: "ביטוחי פרט"), וזאת, על פי הטענה, בניגוד, להוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק"), תוך הפליה ופגיעה בכבוד ובזכות לשוויון. הקבוצה, אותה מבקשים התובעים לייצג, והמוערכת על ידם בכ- 700,000 איש, הינה כל תושבי מדינת ישראל, הלוקים במגבלה כלשהי, על פי ההגדרה בחוק, בין אם פיזית ובין אם נפשית, ובין אם פנו לנתבעות בבקשה לבטחם ונדרחו, ובין אם לאו, משום שידעו כי אין סיכוי שהנתבעות יסכימו לצרפם לביטוחים אלו עקב מוגבלותם, וזאת החל מכניסתו לתוקף של סימן ח' לחוק, בשנת 2005 (להלן: "חברי הקבוצה"). נזקם האישי הנטען של התובעים הייצוגיים כלפי החברה מוערך בכ- 4,000 ש"ח, בגין פגיעה בכבוד וברגשות, פגיעה בשוויון ובאוטונומיה וכן נזק ממוני, ללא הוכחת נזק בשל אובדן זמן וטרטור. נזקם הנטען של חברי הקבוצה הרלוונטיים בבקשה, בגין ראשי הנזק המצוינים לעיל הוערך, לכלל הנתבעות, בסך של כ- 230 מיליוני ש"ח (להלן: "סכום הנזק"). עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה הן: הפרת החוק, חוק החוזים (חלק כללי), התשמ"א-1981, חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, חוסר תום לב, אפליה ופגיעה בזכות לשוויון. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם: פיצוי של חברי הקבוצה הרלוונטיים בסכום הנזק; לקבוע ולהצהיר כי - הנתבעות פעלו בניגוד לסימן ח' לחוק, פגעו בכבודם של התובעים וחברי הקבוצה בניגוד לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, והפרו את חובת תום הלב במו"מ; וכן לחייב את הנתבעות - להציג נוהל בכל הנוגע לסירוב הענקת ביטוח לבעלי מוגבלויות; ולהעניק כיסוי רטרואקטיבי לחברי הקבוצה, לאחר הליך חיתומי. החברה טרם השיבה לבקשה.

19. ביום 5 בפברואר, 2014, הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א (המחלקה הכלכלית) בקשה לאישור תביעה נגזרת (ת"צ 9167-02-14), כנגד שירותי בריאות כללית (להלן - "הכללית") וכן כנגד החברה וארבע חברות ביטוח נוספות שצורפו לבקשה (להלן, הכללית וחברות הביטוח יחד: "הנתבעות") (להלן: "הבקשה" או "התובענה"). עניינה של הבקשה להכיר בתביעה כתביעה נגזרת נגד הכללית עקב אי מימוש זכות ההשתתפות העומדת לה, לכאורה, מכח הדין כלפי חברות הביטוח לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות שירותי הבריאות הנוספים (השב"ן) ביחס למקרים בהם קיימת חפיפה בחבות בינה לבין חברות הביטוח במסגרת פוליסות ביטוח בריאות הנמכרות על ידן. לטענת התובע, עיקר החפיפה הנטענת הינה בתחום הניתוחים (בחירת מנתח ועלויות נלוות) ובתחום הייעוץ הרפואי. עוד נטען כי חברות הביטוח מתמרצות, לכאורה, את המבוטחים להפעיל את תוכניות השב"ן בקופות החולים באמצעות גמול כספי על מנת להימנע כביכול מלספוג את התממשות הסיכון של האירוע הביטוחי תוך גלגול הסיכון לכאורה לקופות החולים ובראשן הכללית ומשכך לכאורה מתעשרות שלא כדין. הסעד העיקרי לו עותר התובע הינו מימוש זכות ההשתתפות של הכללית כלפי חברות הביטוח על ידי חיוב כל אחת מחברות הביטוח לשלם לכללית לפחות מחצית מהתשלומים שנשאה בהן לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות השב"ן ברכיב הניתוחים ובחירת מנתח בישראל והן ברכיב הייעוץ הרפואי בשבע השנים שקדמו להגשת הבקשה, וזאת במקרים בהם למבוטחי הכללית קיים ביטוח בריאות מסחרי בגין רכיבים אלה. הבקשה הוגשה לאחר שהכללית דחתה את פניית התובע לדרוש את מיצוי הזכויות כאמור לעיל כלפי חברות הביטוח וזאת מאחר ואין עילה בדין לדרישה זו ונדרש תיקון חקיקה ו/או נקיטת צעדים מנהליים לדרישה זו וכן מטעמים נוספים אחרים. הנזק הנטען של התובע בתביעה הנגזרת במימוש הזכויות כנגד כלל חברות הביטוח מוערך בסך של 1 מיליארד ש"ח. החברה טרם השיבה לבקשה.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

2א. בנוסף לתובענות ולבקשות לאישור כייצוגיות, המהותיות, המתוארות לעיל שאושרו או שטרם אושרו, קיימות תובענות ובקשות לאישור כייצוגיות כאמור, שסכום התביעה בכל אחת מהן אינו מהותי ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים:

1. תובענה מחודש אפריל 2006, כנגד החברה, על סך של 5.4 מיליוני ש"ח, שאושרה כייצוגית ובעקבות ערעור הנתבעת הושבה לדיון מחודש באישורה בבית המשפט המחוזי.
2. תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית, מחודש אוגוסט 2013, כנגד החברה, על סך של 1.2 מיליוני ש"ח. ביום 2 בפברואר 2014 אישר בית המשפט הסתלקות המבקש מהבקשה לאישור התובענה כייצוגית תוך שהוא מורה גם על דחיית תביעתו האישית, ובכל באה התובענה לידי סיום.
3. תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית, מחודש מרס 2014, כנגד החברה ושלוש חברות ביטוח נוספות, על סך של כ- 4.35 מיליוני ש"ח המיוחסים לחברה, ושבמהותה דומה לתובענה כנגד "הפול" ו- 12 חברות ביטוח המאוגדות במסגרתו, כמפורט בסעיף 14 לעיל.

טבלה מסכמת:

הסכום הנתבע	כמות תביעות	
אלפי ש"ח		
תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:		
53,000	2	צוין סכום המתייחס לחברה
-	-	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה
-	1	לא צוין סכום התביעה
בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:		
933,488	13	צוין סכום המתייחס לחברה (*)
		התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה (**)
1,497,000	5	
-	1	לא צוין סכום התביעה
22,000	1	תביעות מהותיות אחרות (***)

לתאריך הדיווח, סכום ההפרשה המצטבר של התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל, מסתכם בכ- 19 מיליוני ש"ח.

(*) בגין בקשות לאישור שהסתיימו בדחייה ו/או בהסתלקות במהלך תקופת הדוח, הופחת סכום התביעה לכאורה המיוחס לחברה.

(**) אחת התובענות הוערכה בסך של מאות מיליוני ש"ח ללא נקיבה בסכום כלשהו. תביעה נוספת הינה תובענה נגזרת נגד קופ"ח כללית (ראה סעיף א.1. 19. לעיל).

(***) ראה סעיף ב. להלן.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה וההליכים המשפטיים ואחרים, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה למבוטחיה. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין החברה לבין המבוטחים ו/או צדדים שלישיים לחוזה הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר בתחומי החיסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת החברה. בתחומים אלו המדובר בפוליסות אשר נבחנות על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלה מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. על כן בתחומים אלו בקבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיונים ארוכי טווח, יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של החברה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי לקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, לתקלות באופן תפעול המוצרים בתחום החיסכון ארוך הטווח ובתחום הבריאות המאופיינים כאמור באורך חיים ממושך וכפופים לשינויים רגולטוריים ואחרים, תכופים ומורכבים, לשינויים ותוספות לנוסח המוצרים ולשינויים רבים אחרים המבוצעים לאורך חיי המוצר, לרבות על ידי המבוטחים ו/או המעסיקים ו/או מי מטעמם, ביחס לכיסויים הביטוחיים ו/או ביחס להפקדות למרכיב החיסכון. מורכבות ושינויים אילו נוגעים, בין היתר, להיקפי ההפקדות ושיעורן, לרכיבי המוצר השונים, לאופן שיוך הכספים למבוטחים ו/או למרכיבים השונים של המוצרים, למועד זקיפתם, לזיהוי פיגורים בהפקדות ולטיפול בהם. מורכבות זו מועצמת לאור ריבוי הגורמים המעורבים בניהול המוצרים ותפעולם ולעיתים תוך מתן הנחיות סותרות מצדם או מטעמם.

החברה עוסקת באופן שוטף בלימוד, איתור, ניטור וטיפול בסוגיות העולות עקב המורכבויות האמורות, לרבות אגב פניות ציבור, מעסיקים ויועצים פנסיוניים, ישירות או באמצעות המפקח, הן ביחס למקרים פרטניים והן ביחס לסוגי מוצרים ו/או לקוחות. כמו-כן, ובהמשך להוראת החוזר בעניין טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים שפרסם המפקח בחודש דצמבר 2011 (מס' 2011-9-10) ואשר עניינו חובת גוף מוסדי לבצע פעולות טיוב שונות ביחס לנתונים וזכויות הלקוחות, החברה נערכת לביצוע הליך יסודי של בדיקה וטיוב של הנתונים במערכות בתחום החיסכון ארוך הטווח להשגת יעדי החוזר. בשלב זה, החברה אינה יכולה להעריך את היקף ועלות הליכי הטיפול והטיוב האמורים ואת ההשלכות האפשריות שלהן, לרבות בגין מוצרים שנמכרו בעבר. כמו-כן, לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את החשיפה הנובעת מהן אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני של תובענות ייצוגיות.

ב. תביעות

בהמשך להליכי גבייה שנקטה החברה כנגד סוכן בגין חוב מקדמות על חשבון עמלות עודפות ששולמו לו בסך של כ- 6.5 מיליוני ש"ח, הגיש הסוכן (להלן – התובע) בחודש נובמבר 2012, תביעה נגדית למוסד הישראלי לבוררות עסקית (להלן - התביעה) בסך כ- 22 מיליוני ש"ח. עניינה של התביעה הוא הטענה לפיה החליטה החברה בשנת 2005, באופן חד-צדדי, על שינוי שיטת העבודה עימו במה שמכונה לטענת התובע "מיזם משותף" לו ולחברה. לטענת התובע השינוי בשיטת העבודה היווה פגיעה משמעותית בבסיס ההסכמה להפעלת המיזם. שינוי שיטת העבודה גרמה, לטענת התובע, לקריסתו של המיזם וכתוצאה מכך נגרמו לתובע, לטענתו, נזקים בסך של כ- 22 מיליוני ש"ח. להערכת הנהלת החברה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, היקף הנזקים הנתבע על-ידי התובע הינו ללא ביסוס, ובהתאם החברה לא ביצעה הפרשה בגין התביעה.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. ערבויות שניתנו

1. החברה העמידה ערבויות לטובת עמיתי קופות הגמל "יתר" ו"אמיר" (המנוהלות על-ידי מנורה מבטחים גמל בע"מ - חברה קשורה של החברה) להבטחת התחייבות הקופה כלפיהם לשיעור תשואה מובטח. היקף הערבויות מתייחס, נכון לתאריך הדוח הכספי, לצבירה בסך כולל של כ- 4,706 מיליון ש"ח. יצוין, כי החשב הכללי במשרד האוצר התחייב כלפי הקופות לקבל את מרבית הפקדונות של כספי העמיתים כאמור בתשואה מובטחת העולה על שיעור התשואה המובטח לעמיתים. בנוסף לאמור, נתנה החברה ערבויות דומות להבטחת קרן ההשקעות של העמיתים במסלול שאינו מבטיח תשואה וזאת לטובת עמיתים שהצטרפו לקופה עד לשנת 1994 ולגבי הפקדותיהם הנומינליות עד לחודש ינואר, 2009. היקף הערבויות מתייחס, נכון לתאריך הדוח הכספי, לצבירה בסך כולל של כ- 113 מיליון ש"ח.

2. קיימות ערבויות בסך כולל של כ- 5,057 אלפי ש"ח, אשר הועברו לקבוצה, כתוצאה מעסקת מיזוג החברה לפיתוח התעשייה כאמור בביאור 4 לעיל.

ד. התקשרויות

1. בשנת 2003 התקשרה החברה עם חברת סאפיינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ (להלן: "סאפיינס") בפרויקט לפיתוח מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים ("טופז חיים"). על רקע רכישה של מבטחים פנסיה בשנת 2004 ושינויים רגולטוריים בתחום הפעילות כמו גם התפתחות עסקית של החברה, התקשרה החברה בשנים 2004 ו-2005, עם הספק ה"ל בפרויקט נוסף לפיתוח מערכת לניהול מערכי הפנסיה והגמל ("טופז פנסיה וגמל") (טופז חיים וטופז פנסיה וגמל יחד - להלן: "מערכת טופז"). מערכת טופז חיים נמצאת בשלב המאפשר הפקה ותפעול של הפוליסות החדשות הנמכרות על ידי החברה. מערכת טופז פנסיה וגמל נמצאת בשלב תפעולי מלא. בנוסף, מבוצעת פעילות תחזוקה שוטפת של המערכות, לרבות עדכונים הנדרשים מעת לעת.

בהמשך לאמור לעיל, התקשרה החברה בחודש אוקטובר 2011 בהסכם המעגן ומסדיר את ההתקשרות רבת שנים עם סאפיינס בקשר למערכת טופז ומערכות תוכנה נוספות שסופקו לקבוצה, בין היתר, בתחום ביטוח חיים, פנסיה, ביטוח משנה ובריאות (להלן: "המערכות") ולשירותים שסופקו לקבוצה בקשר עם אותן מערכות (להלן בפסקה זו: "ההסכם").

ההסכם מעגן את רישיונות השימוש של החברה במערכות ואת זכויות השימוש של החברה בתוכניות המקור של המערכות וכן את הקניין הרוחני ברכיבים ייחודיים מסוימים במערכות שפותחו בעבר וככל שיפותחו בעתיד על ידי סאפיינס עבור הקבוצה. לאור שיתוף הידע המקצועי של עובדי הקבוצה במסגרת הליך הפיתוח של המערכות, עוגנו בהסכם גם זכויות לתמלוגים על מכירת טופז וביטוח משנה לצדדים שלישיים ללא מגבלת זמן ועד לתקרה של ההשקעה במוצרים.

בנוסף, ההסכם יוצר מסגרת להמשך אספקת שירותים שונים לחברה בקשר למערכות ה"ל, לרבות שירותי פיתוח, בדיקות, תיקון תקלות, תמיכה, אספקת גרסאות ומדורות ושירותי תחזוקה למערכות, בהתאם לתכניות עבודה שנתיות מוסכמות.

ההסכם הינו לתקופה של 48 חודשים החל מיום 1 בינואר, 2011 ועד ליום 31 בדצמבר, 2014 והיקף העסקה המינימלי לתקופה זו עומד על סך של כ- 110 מיליון ש"ח. בשנים 2013 ו-2012 שילמה החברה לסאפיינס סך של כ- 42.8 מיליון ש"ח וסך של כ- 55.2 מיליון ש"ח בהתאמה.

בחודש ספטמבר 2013, נחתם הסכם משלים להסכם מחודש אוקטובר 2011, וזאת על רקע התקשרותה של סאפיינס עם לקוח נוסף לאספקת מערכת לניהול קרנות פנסיה ומערכות נלוות המשמשות את הקבוצה. במסגרת ההסכם המשלים, התחייבה סאפיינס לשלם לקבוצה תמלוגים שונים בהיקפים לא מהותיים, אשר ישולמו על פני מספר שנים. בנוסף הוארכה תקופת ההתקשרות שסאפיינס מחויבת אליה ביחס לתחזוקת המערכות והמשך פיתוחן עבור הקבוצה, לפחות עד ליום 31 בדצמבר, 2018 בשינויים מסחריים מסויימים.

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ד. התקשרויות (המשך)

2. לקבוצה קיימות התחייבויות עתידיות כחלק מפעילויות ההשקעה כמפורט להלן:

א. התחייבויות להשקעה בקרנות השקעה שסכומן הכולל ליום 31 בדצמבר, 2013 הינו סך של 236,861 אלפי ש"ח, מתוכם סך של 219,510 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (ליום 31 בדצמבר, 2012 סך של 190,135 אלפי ש"ח, מתוכם סך של 165,607 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

ב. התחייבויות להעמדת הלוואות לחברות שונות שסכומן הכולל ליום 31 בדצמבר, 2013 הינו 505,977 אלפי ש"ח, מתוכם סך של 239,779 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (ליום 31 בדצמבר, 2012 - 263,103 אלפי ש"ח מתוכם סך של 167,163 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

3. לאחר תאריך הדיווח, בחודש פברואר 2014, חתמה החברה על הסכמים להקמת הבניין ברמת גן (כאמור בביאור 7 ג') בסך של כ- 110 מיליוני ש"ח.

ה. חכירות

חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת בחכירה תפעולית

הקבוצה קשורה בהסכמי חכירה מסחריים ביחס לנדל"ן שברשותה, אשר כולל חלק ממשרדי הקבוצה.

חכירות אלו לא ניתנות לביטול ובעלות אורך חיים של בין שנה ל-5 שנים.

להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להיות משולמים בגין חוזי חכירה תפעולית שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר:

2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
16,370	11,752	11,748	שנה ראשונה
23,774	15,022	6,938	שנה שנייה עד חמש שנים
<u>40,144</u>	<u>26,774</u>	<u>18,687</u>	

הסכומים שזקפו לדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 לדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
18,065	12,341	13,137	דמי חכירה מינימליים

באור 40: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ה. חכירות (המשך)

חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה בחכירה תפעולית (המשך)

הקבוצה מחכירה מספר מבנים (נכסי נדל"ן להשקעה) לגופים חיצוניים. הסכמי החכירה הם לתקופה שבין שנה ל- 12 שנים ואינם ניתנים לביטול. חידוש החוזים בתום התקופה כפוף להסכמת שני הצדדים.

להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להתקבל בגין חוזי חכירה שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר:

2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
5,564	4,915	10,063	שנה ראשונה (*)
5,789	3,035	15,935	שנה שנייה עד חמש שנים (**)
-	-	5,002	יותר מחמש שנים
<u>11,353</u>	<u>7,951</u>	<u>31,000</u>	

(*) כולל בגין חברות קשורות סך של 656 אלפי ש"ח בשנת 2013, סך של 389 אלפי ש"ח בשנת 2012 וסך של 655 אלפי ש"ח בשנת 2011.

(**) כולל בגין חברות קשורות סך של 320 אלפי ש"ח בשנת 2011.

לפרטים נוספים בדבר הכנסות שהוכרו בגין נדל"ן להשקעה, ראה באור 27.

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

נספחים לדוח הכספי

ליום 31 בדצמבר, 2013

**לכבוד
בעלי המניות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ**

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר, 2013 ו-2012, ולכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2013, 2012 ו-2011 ואשר נכלל כנספח א' לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שישומו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בחוזר ביטוח 2010-1-4.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 40(א) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - דוחות סולו), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט העניינים הבאים:

1. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.

2. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין של חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

א. דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
356,680	364,985	נכסים בלתי מוחשיים
865,590	963,929	הוצאות רכישה נדחות
384,435	422,049	רכוש קבוע
564,021	198,550	השקעות בחברות מוחזקות
-	70,962	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
56,397	96,330	נדל"ן להשקעה אחר
1,450,436	1,406,833	נכסי ביטוח משנה
128,280	95,352	נכסי מסים שוטפים
151,228	124,444	חייבים ויתרות חובה
457,878	495,333	פרמיות לגבייה
13,064,643	15,356,585	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		השקעות פיננסיות אחרות:
3,083,545	3,083,941	נכסי חוב סחירים
5,186,614	5,327,826	נכסי חוב שאינם סחירים
215,639	188,631	מניות
366,019	482,349	אחרות
8,851,817	9,082,747	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
619,096	753,834	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
197,912	358,005	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>27,148,413</u>	<u>29,789,938</u>	סך כל הנכסים
<u>13,772,582</u>	<u>16,278,352</u>	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

א. דוחות על המצב הכספי (המשך)

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
		הון:
291,332	291,332	הון מניות
333,486	333,486	פרמיה על מניות
240,349	193,713	קרנות הון
783,254	664,162	יתרת עודפים
1,648,421	1,482,693	סה"כ הון
		התחייבויות:
9,211,388	9,518,760	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
13,726,123	16,186,651	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
84,533	130,867	התחייבויות בגין מסים נדחים
121,995	125,571	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
-	513	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,179,393	1,290,270	זכאים ויתרות זכות
1,176,560	1,054,613	התחייבויות פיננסיות
25,499,992	28,307,245	סך כל ההתחייבויות
27,148,413	29,789,938	סך כל ההון וההתחייבויות

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ב. דוחות רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
3,753,166	4,020,154	4,362,702	פרמיות שהורווחו ברוטו
846,493	822,714	881,557	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,906,673	3,197,440	3,481,145	פרמיות שהורווחו בשייר
(104,001)	1,996,516	2,277,413	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
94,232	117,407	254,718	הכנסות מדמי ניהול
183,860	184,082	185,541	הכנסות מעמלות
829	(115)	612	הכנסות אחרות
3,081,593	5,495,330	6,199,429	סך כל ההכנסות
			תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
2,512,620	4,874,493	4,944,401	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי התחייבויות בגין חוזי ביטוח
(552,297)	(699,561)	(450,433)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,960,323	4,174,932	4,493,968	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
713,210	780,916	841,629	הוצאות הנהלה וכלליות
367,594	338,549	387,236	הוצאות מימון
98,686	88,873	94,111	סך כל ההוצאות
3,139,813	5,383,270	5,816,944	חלק בתוצאות חברות מוחזקות לפי שיטת השווי המאזני
53,168	80,520	18,740	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(5,052)	192,580	401,225	מסים על הכנסה (הטבת מס)
(3,853)	(6,725)	133,328	רווח נקי (הפסד) מפעילויות נמשכות
(1,199)	199,305	267,897	רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
54,726	5,575	-	רווח נקי
53,527	204,880	267,897	

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ג. דוחות על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2011	2012	2013	
אלפי ש"ח			
53,527	204,880	267,897	רווח נקי
			רווח (הפסד) כולל אחר:
			<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד</u>
9,379	(3,093)	(12,232)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון
(158,161)	222,912	89,525	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
10,475	(49,370)	(110,710)	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
33,441	23,974	1,749	חלק החברה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(16,245)	20,743	(1,444)	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
(34,448)	70,344	(7,109)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(86,663)	144,822	(26,003)	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
			<u>פריטי הפסד כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד</u>
(683)	(7,817)	2,299	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(309)	20	-	חלק החברה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני, נטו
(992)	(7,797)	2,299	
(235)	(2,777)	833	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(757)	(5,020)	1,466	
12	-	-	רווח כולל אחר בגין פעילות המיועדת לחלוקה לבעלים בניכוי השפעת המס
(745)	(5,020)	1,466	פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו שלא יועברו לרווח והפסד
(87,408)	139,802	(24,537)	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
(33,881)	344,682	243,360	סך-הכל רווח (הפסד) כולל

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. דוחות על השינויים בהון

סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות	
1,648,421	783,254	7,034	2,694	190,536	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
267,897	267,897	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
(12,232)	-	-	(12,232)	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
89,733	-	-	-	89,733	-	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(113,201)	-	-	-	(113,201)	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
1,780	-	-	-	1,780	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
2,299	2,299	-	-	-	-	-	-	רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
7,084	(833)	-	4,537	3,380	-	-	-	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר
(24,537)	1,466	-	(7,695)	(18,308)	-	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
243,360	269,363	-	(7,695)	(18,308)	-	-	-	סה"כ הרווח (ההפסד) כולל
(409,088)	(388,455)	-	-	(20,633)	-	-	-	דיבידנד שחולק
1,482,693	664,162	7,034	(5,001)	151,595	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. דוחות על השינויים בהון (המשך)

סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות	
אלפי ש"ח								
1,916,293	1,204,748	7,034	4,738	43,670	40,085	324,687	291,331	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
204,880	204,880	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
(3,093)	-	-	(3,093)	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון
254,670	-	-	-	254,670	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
(51,336)	-	-	-	(51,336)	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
26,567	-	-	-	26,567	-	-	-	הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(7,769)	(7,769)	-	-	-	-	-	-	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
(79,237)	2,749	-	1,049	(83,035)	-	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
139,802	(5,020)	-	(2,044)	146,866	-	-	-	סה"כ הרווח (ההפסד) כולל
344,682	199,860	-	(2,044)	146,866	-	-	-	
8,800	-	-	-	-	-	8,799	1	הנפקת הון מניות
(621,354)	(621,354)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד שחולק
1,648,421	783,254	7,034	2,694	190,536	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. דוחות על השינויים בהון (המשך)

סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות
אלפי ש"ח							
2,048,846	1,251,966	7,034	(1,479)	136,550	38,757	324,687	291,331
יתרה ליום 1 בינואר, 2011							
53,527	53,527	-	-	-	-	-	-
רווח נקי							
9,379	-	-	9,379	-	-	-	-
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ							
(194,383)	-	-	-	(194,383)	-	-	-
שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון							
13,885	-	-	-	13,885	-	-	-
רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד							
41,788	-	-	-	41,788	-	-	-
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד							
(1,070)	(1,070)	-	-	-	-	-	-
הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת							
42,993	325	-	(3,162)	45,830	-	-	-
הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר							
(87,408)	(745)	-	6,217	(92,880)	-	-	-
סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר							
(33,881)	52,782	-	6,217	(92,880)	-	-	-
סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל							
(100,000)	(100,000)	-	-	-	-	-	-
דיבידנד שחולק							
1,328	-	-	-	-	1,328	-	-
עלות תשלום מבוסס מניות							
1,916,293	1,204,748	7,034	4,738	43,670	40,085	324,687	291,331
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2011							

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ה. מגזרי פעילות סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח					
4,362,702	-	-	1,948,876	486,434	1,927,392
881,557	-	-	644,564	113,125	123,868
3,481,145	-	-	1,304,312	373,309	1,803,524
2,277,413	(18,136)	147,970	163,655	50,440	1,933,484
254,718	-	-	-	-	254,718
185,541	-	-	149,165	12,828	23,548
612	-	612	-	-	-
6,199,429	(18,136)	148,582	1,617,132	436,577	4,015,274
4,944,401	-	-	1,311,317	231,609	3,401,475
(450,433)	-	-	(359,757)	(15,607)	(75,069)
4,493,968	-	-	951,560	216,002	3,326,406
841,629	-	-	402,008	132,468	307,153
387,236	(18,136)	19,036	101,403	56,408	228,525
94,111	-	82,206	5,399	338	6,168
5,816,944	(18,136)	101,242	1,460,370	405,216	3,868,252
18,740	-	5,780	5,220	(6)	7,746
401,225	-	53,120	161,982	31,355	154,768
(30,813)	-	10,621	(25,337)	(2,987)	(13,110)
370,412	-	63,741	136,645	28,368	141,658

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו וחוזי השקעה
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ה. מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012								
סה"כ	פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ	לא מיוחס		ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			התאמות וקיצוזים	למגזרי פעילות				
אלפי ש"ח								
4,020,154	-	4,020,154	-	-	1,806,058	427,580	1,786,516	פרמיות שהורווחו ברוטו
822,714	-	822,714	-	-	603,627	103,318	115,769	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
3,197,440	-	3,197,440	-	-	1,202,431	324,262	1,670,747	פרמיות שהורווחו בשייר
1,996,516	-	1,996,516	(15,613)	84,200	167,184	42,214	1,718,531	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
117,407	-	117,407	-	-	-	-	117,407	הכנסות מדמי ניהול
184,082	-	184,082	-	-	142,850	9,941	31,291	הכנסות מעמלות
(115)	-	(115)	-	(115)	-	-	-	הכנסות אחרות
5,495,330	-	5,495,330	(15,613)	84,085	1,512,465	376,417	3,537,976	סך כל ההכנסות
4,874,493	-	4,874,493	-	-	1,256,314	416,818	3,201,361	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(699,561)	-	(699,561)	-	-	(365,063)	(265,293)	(69,205)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4,174,932	-	4,174,932	-	-	891,251	151,525	3,132,156	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
780,916	-	780,916	-	-	384,102	114,418	282,396	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
338,549	-	338,549	(15,613)	20,155	85,400	45,528	203,079	הוצאות הנהלה וכלליות
88,873	-	88,873	-	76,943	7,027	154	4,749	הוצאות מימון
5,383,270	-	5,383,270	(15,613)	97,098	1,367,780	311,625	3,622,380	סך כל ההוצאות
80,520	5,575	86,095	-	18,700	46,559	-	20,836	חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
192,580	5,575	198,155	-	5,687	191,244	64,792	(63,568)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
207,369	-	207,369	-	29,995	91,001	17,801	68,572	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
399,949	5,575	405,524	-	35,682	282,245	82,593	5,004	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ה. מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2011								
סה"כ	פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ	לא מיוחס		ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			התאמות וקיזוזים	למגזרי פעילות				
אלפי ש"ח								
3,753,166	-	3,753,166	-	-	1,719,710	370,920	1,662,536	פרמיות שהורווחו ברוטו
846,493	-	846,493	-	-	626,052	101,862	118,579	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,906,673	-	2,906,673	-	-	1,093,658	269,058	1,543,957	פרמיות שהורווחו בשייר
(104,001)	-	(104,001)	(14,335)	33,880	152,542	28,118	(304,206)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
94,232	-	94,232	-	-	-	-	94,232	הכנסות מדמי ניהול
183,860	-	183,860	-	-	149,415	9,617	24,828	הכנסות מעמלות
829	-	829	-	829	-	-	-	הכנסות אחרות
3,081,593	-	3,081,593	(14,335)	34,709	1,395,615	306,793	1,358,811	סך כל ההכנסות
2,512,620	-	2,512,620	-	-	1,211,360	239,487	1,061,773	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(552,297)	-	(552,297)	-	-	(382,333)	(99,093)	(70,871)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,960,323	-	1,960,323	-	-	829,027	140,394	990,902	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
713,210	-	713,210	-	-	369,223	82,112	261,875	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
367,594	-	367,594	(14,335)	17,182	110,308	30,513	223,926	הוצאות הנהלה וכלליות
98,686	-	98,686	-	78,911	8,376	1,082	10,317	הוצאות מימון
3,139,813	-	3,139,813	(14,335)	96,093	1,316,934	254,101	1,487,020	סך כל ההוצאות
53,168	54,726	107,894	-	8,420	28,911	-	70,563	חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(5,052)	54,726	49,674	-	(52,964)	107,592	52,692	(57,646)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(122,103)	12	(122,091)	-	(32,965)	(71,769)	(4,616)	(12,741)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(127,155)	54,738	(72,417)	-	(85,929)	35,823	48,076	(70,387)	סך הכל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

1. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולר

לשנה שהסתיימה ליום 31 בדצמבר, 2013				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *)	ענפי חבויות (אחרים (**))	סה"כ
אלפי ש"ח				
469,435	770,854	538,429	286,145	2,064,863
9,687	186,134	349,893	129,710	675,424
459,748	584,720	188,536	156,435	1,389,439
(24,740)	(45,236)	(5,695)	(9,456)	(85,127)
435,008	539,484	182,841	146,979	1,304,312
84,140	26,287	13,236	39,992	163,655
-	52,796	79,254	17,115	149,165
519,148	618,567	275,331	204,086	1,617,132
387,731	473,638	298,339	151,609	1,311,317
(4,870)	(118,161)	(196,937)	(39,789)	(359,757)
382,861	355,477	101,402	111,820	951,560
37,974	170,797	136,158	57,079	402,008
23,063	37,555	26,626	14,159	101,403
1,371	1,630	1,584	814	5,399
445,269	565,459	265,770	183,872	1,460,370
4,114	(108)	354	860	5,220
77,993	53,000	9,915	21,074	161,982
(16,005)	(2,759)	(633)	(5,940)	(25,337)
61,988	50,241	9,282	15,134	136,645
1,703,378	453,142	417,630	1,043,245	3,617,395
1,615,186	342,248	106,920	638,702	2,703,056

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 84% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

1. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולר (המשך)

לשנה שהסתיימה ליום 31 בדצמבר, 2012					
רכב חובה	רכב רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	ענפי רכוש ואחרים (**)	ענפי חבויות אחרים (**)	סה"כ	
423,009	671,666	501,815	260,365	1,856,855	פרמיות ברוטו
8,420	180,688	320,644	117,077	626,829	פרמיות ביטוח משנה
414,589	490,978	181,171	143,288	1,230,026	פרמיות בשייר
(2,493)	(3,614)	(45)	(21,443)	(27,595)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
412,096	487,364	181,126	121,845	1,202,431	פרמיות שהורווחו בשייר
103,376	16,781	5,460	41,567	167,184	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	48,812	78,521	15,517	142,850	הכנסות מעמלות
515,472	552,957	265,107	178,929	1,512,465	סך כל ההכנסות
336,288	500,093	265,100	154,833	1,256,314	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(12,133)	(127,967)	(164,231)	(60,732)	(365,063)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
324,155	372,126	100,869	94,101	891,251	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
35,307	161,554	135,869	51,372	384,102	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
19,218	32,068	22,262	11,852	85,400	הוצאות הנהלה וכלליות
2,256	2,034	1,820	917	7,027	הוצאות מימון
380,936	567,782	260,820	158,242	1,367,780	סך כל ההוצאות
43,979	2,792	3,047	(3,259)	46,559	חלק בתוצאות חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
178,515	(12,033)	7,334	17,428	191,244	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
60,638	9,407	1,721	19,235	91,001	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
239,153	(2,626)	9,055	36,663	282,245	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
1,626,810	443,651	380,767	1,012,402	3,463,630	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2012
1,513,446	320,654	103,011	627,776	2,564,887	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2012

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

1. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולר (המשך)

לשנה שהסתיימה ליום 31 בדצמבר, 2011					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות (אחרים **)	סה"כ	
397,890	626,429	482,269	220,756	1,727,344	פרמיות ברוטו
7,517	162,878	291,167	95,769	557,331	פרמיות ביטוח משנה
390,373	463,551	191,102	124,987	1,170,013	פרמיות בשייר
(46,890)	(17,780)	(7,368)	(4,317)	(76,355)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
343,483	445,771	183,734	120,670	1,093,658	פרמיות שהורווחו בשייר
94,161	13,298	5,705	39,378	152,542	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
3,771	48,987	81,291	15,366	149,415	הכנסות מעמלות
441,415	508,056	270,730	175,414	1,395,615	סך כל ההכנסות
317,616	516,145	237,711	139,888	1,211,360	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(32,267)	(154,820)	(149,028)	(46,218)	(382,333)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
285,349	361,325	88,683	93,670	829,027	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
35,418	157,336	127,542	48,927	369,223	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
30,204	36,576	31,647	11,881	110,308	הוצאות הנהלה וכלליות
2,837	2,393	2,262	884	8,376	הוצאות מימון
353,808	557,630	250,134	155,362	1,316,934	סך כל ההוצאות
25,190	1,627	4,563	(2,469)	28,911	חלק בתוצאות חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
112,797	(47,947)	25,159	17,583	107,592	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(46,856)	(7,148)	(2,385)	(15,380)	(71,769)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
65,941	(55,095)	22,774	2,203	35,823	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
1,600,408	449,782	369,458	960,199	3,379,847	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2011
1,477,681	316,012	97,928	623,864	2,515,485	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2011

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר, 2013

סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
3,083,941	-	3,001,952	81,989	א	נכסי חוב סחירים
5,327,826	5,327,826	-	-	ב	נכסי חוב שאינם סחירים
188,631	-	172,458	16,173	ד	מניות
482,349	-	409,344	73,005	ה	אחרות
<u>9,082,747</u>	<u>5,327,826</u>	<u>3,583,754</u>	<u>171,167</u>		סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2012

סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
3,083,545	-	2,814,729	268,816	א	נכסי חוב סחירים
5,186,614	5,186,614	-	-	ב	נכסי חוב שאינם סחירים
215,639	-	199,591	16,048	ד	מניות
366,019	-	281,116	84,903	ה	אחרות
<u>8,851,817</u>	<u>5,186,614</u>	<u>3,295,436</u>	<u>369,767</u>		סה"כ

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2012	2013
אלפי ש"ח	
182,980	33,367
1,352,872	1,794,519
1,535,852	1,827,886
84,191	47,407
1,461,857	1,207,433
1,546,048	1,254,840
1,645	1,215
3,083,545	3,083,941
38,354	35,734

אגרות חוב ממשלתיות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

שיועדו בעת ההכרה לראשונה

זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

שיועדו בעת ההכרה לראשונה

זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

הניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2013	
שווי הוגן	ערך בספרים
אלפי ש"ח	
3,071,607	2,473,575
3,183,145	2,854,251
6,254,752	5,327,826
	100,299

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות כהלוואות וחייבים:
אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, לרבות פקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2012	
שווי הוגן	ערך בספרים
אלפי ש"ח	
3,059,855	2,401,998
3,074,810	2,784,390
226	226
6,134,891	5,186,614
	92,638

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות כהלוואות וחייבים:
אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, לרבות פקדונות בבנקים

ניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר	
2012	2013
אחוזים	

2.69	1.66
2.70	2.16
4.79	4.53

נכסי חוב סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד מדד

שקלי

צמוד מט"ח

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד מדד

שקלי

צמוד מט"ח

5.20	5.13
3.76	2.29
6.34	5.66

ד. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2012	2013
אלפי ש"ח	

16,048	16,173
184,271	159,358
200,319	175,531

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

זמינות למכירה

סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה

סך הכל מניות

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

15,320	13,100
215,639	188,631
50,891	27,930

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
		<u>סחירות</u>
39,732	25,538	נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
158,616	268,916	זמינות למכירה
391	3,997	מכשירים נגזרים (*)
<u>198,739</u>	<u>298,451</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות סחירות
		<u>שאינן סחירות</u>
26,841	27,480	נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
122,500	140,428	זמינות למכירה
17,939	15,990	מכשירים נגזרים (*)
<u>167,280</u>	<u>183,898</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
<u>366,019</u>	<u>482,349</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
<u>25,578</u>	<u>21,896</u>	

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

(*) להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
אלפי ש"ח		
1	21	מניות
(333,451)	(396,752)	מטבע חוץ
(145,728)	(159,218)	ריבית
<u>21,288</u>	<u>38,895</u>	מדד מניות

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

1. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	
באחוזים		
1.2	1.0	עבור נכסי חוב שאינם סחירים בארץ לפי דירוג (*):
3.4	4.0	AA ומעלה
33.8	30.0	BBB עד A
15.7	8.7	נמוך מ-BBB
		לא מדורג

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מדרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה ונכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר, 2013				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
3,083,941	-	2,809	3,081,132	נכסי חוב סחירים
188,631	13,100	-	175,531	מניות
482,349	167,832	16,066	298,451	אחרות
3,754,921	180,932	18,875	3,555,114	סה"כ

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2012				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
3,083,545	-	1,025	3,082,520	נכסי חוב סחירים
215,639	15,320	-	200,319	מניות
366,019	149,773	17,507	198,739	אחרות
<u>3,665,203</u>	<u>165,093</u>	<u>18,532</u>	<u>3,481,578</u>	סה"כ

ח. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
165,093	149,773	15,320	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
(1,608)	(1,267)	(341)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
5,778	7,664	(1,886)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
17,002	17,002	-	רכישות
(5,369)	(5,336)	(33)	מכירות
127	87	40	העברות אל רמה 3
(91)	(91)	-	העברות מתוך רמה 3
<u>180,932</u>	<u>167,832</u>	<u>13,100</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
<u>(398)</u>	<u>(56)</u>	<u>(342)</u>	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2013

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ח. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
156,591	144,746	11,845	יתרה ליום 1 בינואר, 2012
11,612	11,634	(22)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
(1,695)	(3,086)	1,391	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
35,989	32,088	3,901	רכישות
(12,798)	(12,769)	(29)	מכירות
(22,840)	(22,840)	-	פדיונות
(1,766)	-	(1,766)	העברות מתוך רמה 3
165,093	149,773	15,320	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012
(3,424)	(3,410)	(14)	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2012

קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

החברה חתמה על הסכם עם חברת בת מנורה גיוס הון בהתייחס לכתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי מנורה גיוס הון (ראה גם באור 25 ג' (4) ו- (5) לעיל). על פי ההסכם הופקדה תמורת הנפקת כתבי ההתחייבות בחברה, לשימושה על פי שיקוליה ועל אחריותה. החברה התחייבה לשלם לבעלי כתבי ההתחייבות את הקרן, ההצמדה והריבית על פי תנאי כתבי ההתחייבות. כתבי ההתחייבות הינם בדרגה שווה לכתבי התחייבות נדחים שהנפיקה/שתנפיק החברה, ונדחים מפני כל התחייבויותיה האחרות של החברה לנושיה. בנוסף, על פי ההסכם מחוייבת החברה לשאת בכל הוצאותיה של גיוס הון לרבות הוצאות ההנפקה, הוצאות התפעול השוטפות וכן החזר הוצאות שיפוי לדירקטורים, אם וככל שתהיינה כאלה.

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרותא. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2013	
הערך בספרים	עלות מופחתת
אלפי ש"ח	
33,367	32,491
1,794,519	1,696,430
1,827,886	1,728,921
47,407	43,680
1,207,433	1,144,688
1,254,840	1,188,368
1,215	1,368
3,083,941	2,918,657
35,734	

אגרות חוב ממשלתיות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2012	
הערך בספרים	עלות מופחתת
אלפי ש"ח	
218,154	216,578
1,764,553	1,647,901
1,982,707	1,864,479
84,191	77,508
1,807,119	1,706,713
1,891,310	1,784,221
1,747	1,931
3,875,764	3,650,631
46,289	

אגרות חוב ממשלתיות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר, 2013	
הערך בספרים	עלות
אלפי ש"ח	

12,321	16,173
138,044	159,358
150,365	175,531

10,074	13,100
160,439	188,631
	27,930

ליום 31 בדצמבר, 2012	
הערך בספרים	עלות
אלפי ש"ח	

15,367	16,048
220,090	213,161
235,457	229,209

10,530	15,320
245,987	244,529
	58,390

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
זמינות למכירה
סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה
סך הכל מניות
ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
זמינות למכירה
סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה
סך הכל מניות
ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

רשימת חברות מאוחדות

ליום 31 בדצמבר, 2012		ליום 31 בדצמבר, 2013	
מניות	מניות	מניות	מניות
המקנות	המקנות	המקנות	המקנות
זכויות	זכויות	זכויות	זכויות
לרווחים	הצבעה	לרווחים	הצבעה
שיעור ההחזקה			

חברות מאוחדות של החברה

100%	100%	-	-	שומרה חברה לביטוח בע"מ
100%	100%	100%	100%	מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ
80%	80%	80%	80%	אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ
100%	100%	100%	100%	מנורה נכסים והשקעות בע"מ
100%	100%	100%	100%	Menorah Surrey Street Company 2 Ltd
100%	100%	100%	100%	Menorah Surrey Street Company (Nostro) Ltd
50.3%	50.3%	50.3%	50.3%	Menorah Surrey Street Company 1 Ltd

חברות מאוחדות על-ידי שומרה חברה לביטוח בע"מ (*)

100%	100%	-	-	שומרה נדל"ן בע"מ
100%	100%	-	-	סיני סוכנות לביטוח בע"מ
100%	100%	-	-	ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ

(* ראה באור 3.ב.1.)

פרק ד': פרטים נוספים על התאגיד

תוכן עניינים

4	1. תמצית דוחות על הרווח הכולל של התאגיד לכל אחד מהרבעונים בשנת 2013
6	2. רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות מהותיות לתאריך המאזן
8	3. שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח
8	4. הכנסות של חברות בת וחברות קשורות מהותיות והכנסות מהן
9	5. רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי
9	6. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
12	7. בעל השליטה בתאגיד
12	8. עסקאות עם בעל שליטה
12	9. מניות וני"ע המוחזקים ע"י בעל עניין בתאגיד בחברה מוחזקת*
12	10. הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של התאגיד
12	11. מרשם בעלי המניות של התאגיד
12	12. מען רשום
13	13. הדירקטורים של התאגיד
19	14. נושאי משרה בכירה של התאגיד
22	15. מורשה חתימה של התאגיד
22	16. רואה החשבון של התאגיד
22	17. המלצות והחלטות הדירקטורים
23	18. החלטות החברה

1. תמצית דוחות על הרווח הכולל של התאגיד לכל אחד מהרבעונים בשנת 2013
(תקנה 10א)

אלפי ש"ח	ינואר-מרץ	אפריל-יוני	יולי-ספטמבר	אוקטובר-דצמבר	שנת 2013
פרמיות שהורווחו ברוטו	1,116,130	1,067,080	1,098,396	1,139,644	4,421,250
פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה	214,160	217,267	227,865	225,372	884,664
פרמיות שהורווחו בשייר	901,970	849,813	870,531	914,272	3,536,586
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	566,646	374,819	732,633	615,162	2,289,260
הכנסות מדמי ניהול	70,868	34,233	64,181	85,436	254,718
הכנסות מעמלות	55,011	46,411	53,593	39,209	194,224
הכנסות אחרות	109	72	105	370	656
סך כל ההכנסות	1,594,604	1,305,348	1,721,043	1,654,449	6,275,444
תשלומים רשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	1,190,942	936,260	1,416,732	1,451,060	4,994,994
תשלומים רשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	(104,408)	(51,369)	(121,714)	(178,282)	(455,773)
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	211,536	205,433	206,665	220,115	843,749
הוצאות הנהלה וכלליות	97,666	94,687	93,189	111,438	396,980
הפחתת נכסים בלתי מוחשיים	411	-	-	-	411
הוצאות מימון	17,993	24,339	31,833	20,312	94,477
סך כל ההוצאות	1,414,140	1,209,350	1,626,705	1,624,643	5,874,838
חלק ברווחי חברות כלולות	428	1,003	13,086	(6,888)	7,629
רווח לפני מסים על ההכנסה	180,892	97,001	107,424	22,918	408,235
מסים על ההכנסה	61,516	36,112	34,296	7,601	139,525
רווח נקי	119,376	60,889	73,128	15,317	268,710
מיוחס ל: בעלי המניות של החברה	119,200	60,693	72,928	15,076	267,897
זכויות שאינן מקנות שליטה	176	196	200	241	813
רווח נקי	119,376	60,889	73,128	15,317	268,710

אלפי ש"ח	ינואר-מרץ	אפריל-יוני	יולי-ספטמבר	אוקטובר-דצמבר	שנת 2013
רווח נקי	119,376	60,889	73,128	15,317	268,710
רווח (הפסד) כולל אחר: <u>פריטי רווח (הפסד) כולל</u> אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד					
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ	(5,740)	(1,041)	(2,630)	(2,821)	(12,232)
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון	13,504	(1,646)	29,676	48,199	89,733
רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד	(38,482)	(34,627)	(16,737)	(23,355)	(113,201)
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד	802	246	404	328	1,780
סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד	(29,916)	(37,068)	10,713	22,351	(33,920)
מסים על ההכנסה (הטבת מס)	(10,740)	(12,214)	6,608	8,429	(7,917)
סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד	(19,176)	(24,854)	4,105	13,922	(26,003)
<u>פריטי הפסד כולל אחר</u> <u>שלא יועברו לרווח והפסד</u>					
רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת	-	-	-	2,299	2,299
מסים על ההכנסה	-	-	-	833	833
פריטי הפסד כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד	-	-	-	1,466	1,466
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו	(19,176)	(24,854)	4,105	15,388	(24,537)
סך-הכל רווח כולל	100,200	36,035	77,233	30,705	244,173
מיוחס ל:					
בעלי המניות של החברה	100,024	35,839	77,033	30,464	243,360
זכויות שאינן מקנות שליטה	176	196	200	241	813
סך-הכל רווח כולל	100,200	36,035	77,233	30,705	244,173

2. רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות מהותיות לתאריך המאזן (תקנה 11)

2.1. חברות בנות וקשורות מהותיות של החברה (הנתונים בטבלה נכונים לתאריך הדוח על המצב הכספי)

חברה	סוג המניה	מס' מניות	סך ערך נקוב (ש"ח)	ערך בדוח הכספי הנפרד של התאגיד (אלפי ש"ח)	שיעור החזקה* (%)	הלוואות חוב ואיגרות חוב
מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ	רגילה	1,000	1,000	1	100	
אורות סוכנות לביטוח חיים בע"מ (2005)	רגילה	1,000	1,000	6,204	80	
מנורה נכסים והשקעות בע"מ	רגילה	14,001	14,001	32,299	100	173,200
Menorah surrey street company ltd 1	רגילה	100	604	6,308	50.31	
						יתרה לתאריך הדוח על המצב הכספי (אלפי ש"ח) תאריך פירעון מועד אחרון לפירעון - אוקטובר 2031 הגבוה מבין הריבית הנקובה (2% + מדד) ובין שיעור הריבית שנקבע בתקנות מס הכנסה. ללא הצמדה שיעור ריבית 4.1% הערות

חברה	סוג המניה	מס' מניות	סך ערך נקוב (ש"ח)	ערך בדוח הכספי הנפרד של התאגיד (אלפי ש"ח)	שיעור החזקה* (%)	הלוואות ואיגרות חוב
Wall 120 Holdings LLC	שותפות זרה*	-	-	19,754	20.1	
Wichford VBG Holdings s.a.r.l	שותפות זרה*	-	-	17,027	29	
RI Menora German Holdings S.a.r.l	שותפות זרה*	-	-	5,850	38	
Landmark at Autumn Vista LLC	שותפות זרה*	-	-	3,967	22.5	
Gaia 200 Plaza Drive LLC	שותפות זרה*	-	-	3,121	20	
Gaia Houston Portfolio LLC	שותפות זרה*	-	-	17,195	17.24	

* מלבד השותפויות הזרות המנויות לעיל, במסגרת מדיניות ההשקעה של החברה, כמפורט בסעיף 7.4.1 לפרק תיאור עסקי התאגיד, החברה משקיעה את כספי העמיתים בנדל"ן באמצעות השקעה בשותפויות בבעלות חברות בקבוצה.

3. שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח (תקנה 12)

תאריך השינוי	מהות השינוי	שם החברה	עלות במיליוני ש"ח
31.01.13	דיבידנד בעין	שומרה חברה לביטוח בע"מ	359
17.09.13	דיבידנד	אורות סוכנות לביטוח בע"מ	4
במהלך שנת 2013	הלוואות בעלים שניתנו	מנורה נכסים והשקעות בע"מ	31

4. הכנסות של חברות בת וחברות קשורות מהותיות והכנסות מהן (תקנה 13)

(באלפי ש"ח)

חברות בנות	רווח (הפסד) נקי לתקופה	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה	רווח (הפסד) כולל לתקופה	דיבידנד עד תאריך הדוח	ריבית שנתקבלה עבור שנת הדיווח
מנורה נכסים והשקעות בע"מ	5,279	-	5,279	-	6,331
אורות סוכנות לביטוח חיים בע"מ (2005)	3,253	-	3,253	4,000	-
שומרה חברה לביטוח בע"מ	8,039	(1,444)	6,595	-	-

5. רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקי העיקריים של התאגיד (תקנה 14)

מספר הלווים	סכום בש"ח	עד	סכום בש"ח	מ
2,944	50,000	עד	-	מ
64	100,000	עד	50,001	מ
156	250,000	עד	100,001	מ
160	500,000	עד	250,001	מ
52	750,000	עד	500,001	מ
28	1,000,000	עד	750,001	מ
32	1,500,000	עד	1,000,001	מ
4	2,000,000	עד	1,500,001	מ
5	3,000,000	עד	2,000,001	מ
22	9,000,000	עד	3,000,001	מ
6	10,000,000	עד	9,000,001	מ
6	15,000,000	עד	10,000,001	מ
14	40,000,000	עד	15,000,001	מ
10	70,000,000	עד	40,000,001	מ
9	150,000,000	עד	70,000,001	מ
1	999,999,999	עד	150,000,001	מ
3,513			סה"כ	

6. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (תקנה 21(א))

לפרטים בדבר תכנית התגמול בחברה (להלן: "תכנית התגמול"), בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, ראה באור 39 לדוחות הכספיים. יצוין, כי לגבי נושאי משרה בחברה המכהנים גם כנושאי משרה במנורה מבטחים החזקות, חברה האם של החברה, חלה מדיניות התגמול אשר אומצה על ידי מנורה מבטחים החזקות ביום 10 בספטמבר 2013 (להלן: "מדיניות התגמול").

להלן פרוט התגמולים ששולמו לנושאי משרה בכירה בחברה ובתאגידי בשליטתה בשנת 2013 כפי שהוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2013 (באלפי ש"ח):

פרטי מקבל התגמולים		תגמולים עבור שירותים*						תגמולים אחרים						
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר**	מענק	תשלום מבוסס מניות***	דמי ניהול	דמי ייעוץ	עמלה	אחר	ריבית	דמי שכירות	אחר	סה"כ
ארי קלמן (6),(1)	יו"ר דירקטוריון	מלאה	2.72%	2,255	693	293								3,241
מוטי רוזן (2)	מנכ"ל	מלאה	אין		3,281	592	3,365							7,238
מנחם הרפז (3)	משנה למנכ"ל	מלאה	אין	2,972	1,014					1,000				4,986
יוני טל (4)	משנה למנכ"ל	מלאה	אין	1,322	793	110				200				2,425
לוי הלוי (5)	משנה למנכ"ל	מלאה	אין	1,307	795	457								2,559

* סכומי התגמול במונחי עלות לתאגיד. הסכומים הנ"ל אינם כוללים מס שכר ו/או מע"מ, לפי העניין.

** רכיב השכר המפורט לעיל כולל את הרכיבים הבאים (לפי המקרה והעניין): שכר חודשי ברוטו צמוד למדד (כולל משכורת 13), הפרשות סוציאליות (לרבות הפרשות בשל סיום יחסי עובד-מעביד), קרן השתלמות ואי כושר עבודה כמקובל, רכב, החזר הוצאות שונות ובכלל זה הוצאות אש"ל, טלפון נייד ונייד וכן ימי חופשה, מחלה והבראה.

*** שווי הטבה הגלומה ביחידות הפאנטום אשר הוקצו בשנת 2010 למעט לעניין יו"ר דירקטוריון החברה שקיבל הקצאה בפועל של מניות התאגיד שהומרו למניות החברה האם (במובחן מהאופציות הנ"ל).

(1) מר קלמן מכהן כיו"ר דירקטוריון החברה וכמנכ"ל מנורה מבטחים החזקות. הסכם ההעסקה עימו שבתוקף הינו לתקופה של 15 שנים, החל מאוגוסט 2003. לאחר המועד האמור, יחודש ההסכם לשנה בכל פעם, אא"כ הודיע מי מהצדדים על אי חידושו. שכרו של מר קלמן משולם בידי מנורה מבטחים החזקות בע"מ. שכרו של מר קלמן צמוד למדד בתוספת ריאלית של 1% לשנה. במקביל ובנוסף להסכם ההעסקה אושרה למר קלמן תכנית מניות שעיקרה הקצאה של 4% ממניות החברה הניתנות להמרה למניות מנורה החזקות במהלך 10 שנים במנות שנתיות שוות. לפרטים נוספים בדבר הסכם ההעסקה ותכנית המניות לרבות התיקון לתכנית המניות שאושר בחודש אוגוסט 2008 שעיקרו שינוי בחבות המס בשל מעבר מתכנית פירותית לתכנית הונית והמרת מלוא המניות של החברה למניות מנורה החזקות, ראה ביאור 34 לדוחות הכספיים. התשלום מבוסס מניות שנרשם בטבלה לעיל כהוצאה בשנת הדיווח מבטא את החלק היחסי של המניות שהבשילו בשנה זו, כמנה אחרונה בתכנית. על פי הסכם ההעסקה זכאי מר קלמן, מעבר לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק שנתי קבוע בסך של 561 אלפי ש"ח (צמוד למדד יוני 2003), להחזר הוצאות שהייה בתפקיד בחו"ל וכן לסך של 6,000 דולר בשנה (מגולם) לנסיעות פרטיות ולעניין ימי החופשה גם לפדיון ימי החופשה הצבורים בתום העסקתו. החברה רשאית להביא את העסקת העובד לידי סיום על פי שיקול דעתה בהודעה מוקדמת של 12 חודשים לפחות בהם יהיה זכאי למלוא זכויותיו על פי ההסכם לרבות תנאים נלווים. בנוסף, במקרה של סיום יחסי עובד מעביד (שלא בניסבות פטורות) יהיה זכאי מר קלמן לתוספת של 50% על מרכיב פיצויי הפיטורין שנצברו לזכותו בפוליסות ביטוחי המנהלים שלו, בניכוי כל מס שיחול. בנוסף, ובמקרה של סיום יחסי עובד מעביד עקב פיטורים יהיה זכאי מר קלמן להמשך תשלום סכום השווה למשכורתו החודשית לרבות ההפרשות הסוציאליות וההטבות הנלוות לרבות המשך העמדת רכב החברה, וזאת למשך תקופה של 24 חודשים (כולל תקופת ההודעה המוקדמת כאמור) בתמורה להתחייבות לאי-תחרות בתקופה זו ("תקופת הצינון"), אא"כ מתקיימים בין העובד לצד ג' כלשהו יחסי עובד-מעביד, ובכל מקרה תמשיך לחול מגבלת אי התחרות בתקופת הצינון.

- (2) מר רוזן מכהן החל ממחצית חודש אוקטובר 2010, כמנכ"ל החברה ומועסק באמצעות חברה בשליטתו (להלן: "נותנת השירותים"). הסכם מתן השירותים הינו לתקופה בלתי קצובה כאשר הפסקת ההתקשרות כפופה להודעה מוקדמת של 6 (שישה) חודשים ותקופת הסתגלות (החופפת להודעה המוקדמת) של 12 (שנים עשר) חודשים (למעט בהתקיים נסיבות פוטורות) תוך התחייבות של מר רוזן שלא לעסוק בתקופה זו ב"עיסוק נוגד" כהגדרתו בהסכם. תמורת שירותיו שולמה על ידי החברה כדמי ניהול לחברה האמורה וכללה גם את מרכיב ההפרשות הסוציאליות. החברה העמידה לרשות המנכ"ל רכב כנהוג למנהלים בדרגת משרתו. בנוסף, זכאי מר רוזן להחזר הוצאות בארץ ובח"ל כמקובל וכן לקו טלפון בבית, מחשב וטלפון נייד. נותנת השירותים זכאית בגינו של מר רוזן, למענק מטרה שנתי של 10 משכורות חודשיות עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים, בהתאם לתכנית התגמול המאושרת במנורה ביטוח (להלן: "תכנית התגמול") וכן ל- 621,404 יחידות תגמול (אופציות פאנטום) שהוקצו לו במסגרת התכנית האמורה, כתגמול ארוך טווח, בפריסה ל- 4 שנים ובהתאם לתנאי התכנית וכללי המימוש הקבועים בה. יצוין, כי נכון לתאריך הדוח, מחצית מיחידות התגמול פגו ללא מימוש. מר רוזן והחברה שבבעלותו התחייבו במסגרת הסכם השירותים לסודיות (לזמן בלתי מוגבל) ומגבלת אי-תחרות (לתקופה של שנה) כמקובל.
- (3) מר הרפז מכהן כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח כללי בחברה וכן כיו"ר דירקטוריון שומרה חברה לביטוח בע"מ (חברה אחות של החברה). הסכם ההעסקה עימו הינו בתוקף מחודש פברואר 2002, לתקופה בלתי קצובה. שכרו של מר הרפז משולם על ידי החברה. על פי הסכם ההעסקה זכאי מר הרפז, מעבר לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק מטרה שנתי של 4 משכורות חודשיות עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים, בהתאם לתכנית התגמול. מר הרפז זכאי למענק הסתגלות של 6 חודשים במקרה של פיטורים. בחודש מאי 2013 אושר על ידי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה, מענק שימור למר הרפז לתקופה של 3 שנים שתסתיים ביום 31 בדצמבר 2015, מועד פרישתו לגמלאות, בסך כולל של 3 מיליון ש"ח (צמוד למדד פברואר 2013) ובתנאי שבמועד האמור הוא ימנה עם עובדי החברה, וזאת מכוח הוראות תכנית התגמול.
- (4) מר טל מכהן כמנהל השקעות ראשי במנורה החזקות ומשנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות בחברה. הסכם ההעסקה עימו הינו בתוקף מחודש מאי 2002 לתקופה בלתי קצובה. שכרו של מר טל משולם בידי מנורה החזקות. על פי הסכם ההעסקה זכאי מר טל, מעבר לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק מטרה שנתי של 6 משכורות חודשיות עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים, בהתאם למדיניות התגמול המאושרת בחברה, ול- 117,650 יחידות תגמול ארוך טווח (אופציות פאנטום) במסגרת ובהתאם לתכנית התגמול. יצוין, כי נכון לתאריך הדוח, מחצית מיחידות התגמול פגו ללא מימוש. בנוסף, זכאי מר טל למענק שימור בסך של 1 מיליון ש"ח לתקופה של 5 שנים, החל משנת 2011. במקרה של פיטורים (שלא בנסיבות פוטורות) זכאי מר טל ל- 5 חודשי הסתגלות. יצוין, כי תנאי התגמול של מר טל תואמים את מדיניות התגמול המאושרת של מנורה החזקות.
- (5) מר הלוי מכהן כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף מערכות מידע בחברה. הסכם ההעסקה עימו הינו בתוקף מחודש ספטמבר 2011 לתקופה בלתי קצובה. שכרו של מר הלוי משולם על ידי החברה. על פי הסכם ההעסקה זכאי מר הלוי לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק מטרה שנתי של 8 משכורות חודשיות עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים, בהתאם לתכנית התגמול, ול- 125,992 יחידות תגמול ארוך טווח (אופציות פאנטום), במסגרת ובכפוף לתנאי "תכנית התגמול". במקרה של פיטורים (שלא בנסיבות פוטורות) זכאי מר הלוי ל- 6 חודשי הודעה מוקדמת או ל- 4 חודשים, במקרה של התפטרות. בנוסף, זכאי מר הלוי למענק חד-פעמי (מענק חתימה) בסך של 500 אלפי ש"ח שישולם בחלקו לאחר תום שנה ובחלקו האחר בתום 3 שנים מתחילת העסקתו, ובלבד שבמועד כל תשלום יתקיימו יחסי עובד ומעביד בינו לבין החברה.
- (6) המענק ששולם למר קלמן, בגין שנת 2013, הינו מענק הסכמי מובטח מכוח הסכם ההעסקה משנת 2003 כמפורט לעיל. המענקים שאושרו לשאר נושאי המשרה המפורטים לעיל, אושרו בהתאם למדיניות התגמול ותכנית התגמול, לפי העניין, בידי ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה בישיבותיהם ביום 23 במרס 2014 וביום 25 במרס 2014, בהתאמה. בפני הוועדה והדירקטוריון הוצגו חישובי המענק בהתאם לעקרונות ולמדדים שנקבעו במדיניות התגמול ובתכנית התגמול, לפי העניין.
- (7) בנוסף לאמור לעיל, סך הגמול וההוצאות הנלוות שקיבלו כל הדירקטורים בחברה (למעט היו"ר, מר קלמן, עימו נחתם הסכם העסקה כמפורט לעיל) עמד בשנת 2013 על סך של כ- 804 אלפי ש"ח.

7. בעל השליטה בתאגיד (תקנה 21א)

בעלת השליטה בחברה הינה מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "מנורה החזקות"), המחזיקה במלוא הונה המונפק והנפרע של החברה. בעלי השליטה במנורה החזקות הינם נידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט, תאגידים זרים המוחזקים בנאמנות עבור היורשות (שתי בנותיו) של המנוח מר מנחם גורביץ ז"ל, והמחזיקים (ביחד) בשיעור של 61.86% ממניות מנורה החזקות.

8. עסקאות עם בעל שליטה (תקנה 22)

לפירוט עסקאות עם בעל שליטה וקרוביו המנויות בסעיף 4)270 לחוק החברות ועסקאות אחרות, ראה באור 39 לדוחות הכספיים.

9. מניות וני"ע המוחזקים ע"י בעל עניין בחברה מוחזקת* (תקנה 24)

בעל עניין	מס' ת.ז. / מס' חברה	מס' נייר מניות 1 ש"ח ערך ליום 25 למרס 2014 בבורסה	שטר הון צמית ניתן להמרה למניות	% בהון	% בהצבעה	% בהון בדילול	% בהצבעה בדילול מלא
מנורה מבטחים החזקות בע"מ	520007469 אין	230,868,288	אין	100%	100%	100%	100%

*למיטב ידיעת החברה נכון ליום 25 במרס, 2014.

10. הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של התאגיד (תקנה 24א)

לפרטים בדבר הונה הרשום והמונפק של החברה, נכון ליום 31.12.2013, ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

לחברה אין ניירות ערך המירים, למעט הנפקת הון ראשוני מורכב למנורה מבטחים החזקות (חברה האם של החברה), אשר בהתקיים נסיבות שקבע המפקח לעניין זה, יכול שיומרו להון מניות.

11. מרשם בעלי המניות של התאגיד (תקנה 24ב)

מלוא הונה המונפק והנפרע של החברה מוחזק על ידי מנורה החזקות, כמפורט בסעיף 9 לעיל.

12. מען רשום (תקנה 25א)

המען הרשום של התאגיד: רחוב אלנבי 115, תל-אביב.

כתובת דואר אלקטרוני: mokedsherut@menora.co.il

מספר טלפון: 03-7107801.

מספר פקס: 03-7107633.

13. הדירקטורים של התאגיד (תקנה 26)

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתיות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כ/לא);	דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כ/לא).	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 השנים האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כ/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)2 ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה (א)2 ²
מר ארי קלמן, יו"ר דירקטוריון, ת.ז. 50898501 21.10.1951 ישראלית	בזל 35, תל אביב	---	---	כן, מנכ"ל מנורה מבטחים החזקות בע"מ, החברה האם של החברה. כמו כן, מכהן כדירקטור במספר חברות בקבוצה, כמפורט להלן.	6.11.2001. מונה ליו"ר הדירקטוריון ביום 17.10.2010.	השכלה על תיכונית, כיהן כמנכ"ל החברה עד ליום 16.10.2010 וכמנהל למנכ"ל מנורה מבטחים החזקות בע"מ עד ליום 18.9.2010. החל מיום 17.10.2010 מכהן כיו"ר דירקטוריון החברה, כמו כן מכהן כיו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים פיננסים בע"מ ומנורה מבטחים נדל"ן בע"מ וכדירקטור במנורה מבטחים פנסיה בע"מ ובמנורה נכסים והשקעות בע"מ.	לא	---	---
מר שלמה מילוא, ת.ז. 07559669 29.8.1942 ישראלית	צמרות הרצליה.	14, ועדת ביקורת איננו דירקטור חיצוני או בלתי תלוי	לא	לא	26.6.1995	MBA בהנדסת תעשייה וניהול מהטכניון. מכהן כדירקטור בחברה וכן כדירקטור בחברת מנורה מבטחים החזקות בע"מ. משמש כמנכ"ל קבוצת	לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	---

1 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007.

2 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007.

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתינות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כ/לא);	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 השנים האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כ/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)2 ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה (א)2 ²
		דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כ/לא).			TailWind. בעבר כיהן כמנכ"ל חברת דלק תשתיות בע"מ, כמנכ"ל התעשייה הצבאית, כיו"ר I.D.E. טכנולוגיות (הנדסת התפלה), כיו"ר עשות אשקלון בע"מ (ציבורית) וכמנכ"ל חברת כבלי ציון בע"מ (ציבורית).			
מר אורי קויאטק, ת.ז. 7125362 16.4.1938 ישראלית	אופנהיימר 8, תל אביב.	ועדת ביקורת וועדת (י"ר), ועדת מאזן (י"ר), בנוסף חבר בוועדת השקעות שאינן תלויות תשואה ("נוסטרו"). דירקטור חיצוני	---	31.3.2006 (מונה לכהונה שלישית כדח"צ ביום 01.04.2012)	תואר ראשון בחשבונאות מהאוניברסיטה העברית בירושלים, השלוחה בתל-אביב. רו"ח. מכהן כדח"צ בחברה ובשומרה חברה לביטוח בע"מ, דירקטור בחברות אורדל ניהול (1999) בע"מ ואורדל תעשיות בע"מ, לשעבר - מנכ"ל אלקו אחזקות בע"מ, מנכ"ל נחוששתן חברה להשקעות בע"מ, יו"ר תדיראן מוצרי צריכה בע"מ, יו"ר תדיראן אמפא בע"מ, דירקטור בנחוששתן נכסים בע"מ ודירקטור באופיר	לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. כן	

³ הוכרז כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית על ידי דירקטוריון החברה ביום 26.9.11.

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתונים	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כ/לא);	דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כ/לא).	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כ/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)2 ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה (א)2 ²
אפטרוניקה בע"מ.									
מר ערן גריפל, ת.ז. 058447137 20.11.1963 ישראלית	יהודה הנשיא 43, תל אביב.	---	---	כן. מנכ"ל מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ, חברה קשורה של החברה.	29.8.2002	תואר ראשון במדעי המדינה מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור בחברה, במנורה מבטחים פיננסים בע"מ וכי"ר הדירקטוריון במנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ וכן מכהן כמנכ"ל מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ. כיהן כדירקטור של מנורה מבטחים החזקות בע"מ עד ליום 15.11.2008 וכסגן יו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה בע"מ עד ליום 6.11.2010.	כן, בן זוג של אחת מבעלות השליטה מכוח הרושה, בתו של המנוח מר מנחם גורביץ ז"ל.	---	---
גב' אורלי ירקוני, ת.ז. 053664595 18.1.1956 ישראלית	דב הוז 2, תל-אביב	ועדת מאזן	לא	לא	1.5.2009	לימודי תעודה באקטואריה באוניברסיטת חיפה, לימודי תואר שני (M.Sc.) בחקר ביצועים בביה"ס למתמטיקה באוניברסיטת ת"א, תואר ראשון (B.Sc.) במתמטיקה מהאוניברסיטה העברית ב-י. לשעבר מנכ"ל ישיר איי.די.איי חברה לביטוח ("ביטוח ישיר"), לשעבר משנה למנכ"ל וראש תחום	לא	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.	---

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתינות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כ/לא);	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כ/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)2 ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה (א)2 ²
		דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כ/לא).			ביטוח כללי ובריאות בקבוצת מגדל. מכהנת כדירקטורית בחברה ובמנורה מבטחים החזקות בע"מ, בחברת פנינסולה פיננסים בע"מ, מעיינות עדן בע"מ (דח"צ), פלסטו שק בע"מ (דח"צ), אמות השקעות בע"מ וביוקנסל טרפויטיקס אינק בע"מ (דח"צ).			
מר חיים אהרון, ת.ז. 069716157 16.1.1943 ישראלית	בר יוחאי 18, ראשון לציון	חבר ביקורת דח"צ	ועדת לא	3.10.2011	מכהן כדירקטור בחברה ובמנורה מבטחים החזקות בע"מ, תואר ראשון במשפטים (LL.B), האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל משרד פרטי לעריכת דין; משמש כנשיא כבוד המועדון התעשייתי מסחרי תל אביב; יו"ר כבוד לשכת המסחר ישראל אמריקה הלטינית; יו"ר הנהלת ארגון הגג של לשכות המסחר הדו לאומיות; קונסול כבוד של קולומביה בישראל; הנספח האזרחי בשגרירות צ'ילה בישראל; חבר בחוג ידידי קשת איילון; חבר ועדת פרס	לא	בעל כשירות מקצועית. ---	

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתינות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כן/לא);	דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כן/לא).	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כן/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)2 ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום כאמור בתקנה (2)2 ^א
אמ"ת.									
שימש כדירקטור בתעשייה האווירית וחבר ועדות דירקטוריון (י"ר ועדת כספים, חבר ועדת כוח אדם, ועדת אסטרטגיה, ועדת תשקיף, ועדת מו"פ).									
מכהן כדירקטור (דח"צ) בחברה וכן כדח"צ במנורה מבטחים החזקות בע"מ. מכהן כדירקטור בלטיין קונקשיון בע"מ, ארגון הגג של לשכות המסחר הדו לאומיות (קולטל ישראל בע"מ וקולטל ישראל השקעות בע"מ שאינן פעילות).									
גב' אלה רובינק, ת.ז. 008089310 31.7.1947 ישראלית	הרב פרידמן 53 ת"א.	---	לא	לא	1.6.2012.	לא	לא	---	---
תואר ראשון במשפטים (LL.B), אוניברסיטת תל אביב. לשעבר פרקליטת מחוז מיסוי וכלכלה במשרד המשפטים. מכהנת כדירקטורית חיצונית במבטח שמיר החזקות בע"מ.									
מר יחזקאל (חזי) צאיג, ת.ז. 056599996	שדרות העם הצרפתי 28, רמת גן	חבר ביקורת, מאזן,	ועדת ועדת ועדת	לא	31.1.2013	לא	לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
ר"ח מוסמך, תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בן גוריון והנגב. מכהן כדירקטור									

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתינות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כך/לא);	דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כך/לא).	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כך/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)2 ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה (א)2 ² כאמור
28.9.1960 ישראלית		תגמול דירקטור חיצוני				במנורה מבטחים פנסיה, כיו"ר הנהלת רשות נחל הירקון וכן מכהן כדירקטור בלתי תלוי בקבוצת א. דורי וסגן יו"ר הדירקטוריון בחברה לפיתוח יפו העתיקה. בעבר כיהן כמנהל מרכז השקעות במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה.			

דירקטורים שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדוח

מר בר-כוכבא (כוכי) בן-גרא

תפקידו בחברה: דירקטור חיצוני

ת.ז.: 1577220

תחילת כהונה: 10.6.2007 (מונה לכהונה שנייה כדח"צ ביום 14.6.2010)

סיום כהונה: 14.06.2013

14. נושאי משרה בכירה של התאגיד (תקנה 26א)

שם מספר ת.ז. תאריך לידה	התפקיד שהוא ממלא בחברה; בחברה בת או בחברה קשורה של החברה או בבעל עניין בה	התאריך בו החל כהונתו	בעל עניין בחברה (כן/לא); בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה (כן/לא).	השכלה ועיסוק עיקרי ב- 5 השנים האחרונות
מר מוטי רוזן, ת.ז. 054664271 28.11.1956	מנהל כללי. כמו כן מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	17.10.2010	לא	בנוסף, לתפקידו בחברה, כיהן כמנכ"ל הראל חברה לביטוח בע"מ, משנה למנכ"ל הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ויו"ר דירקטור בחברות שונות בקבוצת הראל. תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב.
מר מנחם הרפז, ת.ז. 008396673 29.8.1950	משנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח כללי. כמו כן מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה וכיו"ר דירקטוריון שומרה חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות של חברה זו.	16.3.2002	לא	משנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח כללי. תואר ראשון (B.S.C) בהנדסת תעשייה ומנהל מהטכניון בחיפה, תואר שני (MBA) במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב.
מר שי קומפל, ת.ז. 059696443 28.7.1965	משנה למנכ"ל ומנהל אגף חשבות וכספים. כמו כן, מכהן כמנהל כספים במנורה מבטחים החזקות בע"מ ומשמש כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	1.12.2006	לא	רו"ח מוסמך. תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מהאוניברסיטה העברית, תואר שני בכלכלה מהאוניברסיטה העברית.
מר יוני טל, ת.ז. 53343331 18.6.1955	משנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות. כמו כן מכהן כמנהל השקעות ראשי במנורה מבטחים החזקות בע"מ וכדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	1.4.2000	לא	משנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות, כאמור. תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן, תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בר אילן.
מר משה מורגנשטרן, ת.ז. 034269555 20.10.1977	משנה למנכ"ל, מנהל אגף ביטוח חיים. כמו כן מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	1.1.2011	לא	מנהל תחום אסטרטגיה, מוצרים ומחשוב באגף ביטוח חיים, מנהל אסטרטגיה ופיתוח באגף ביטוח חיים. לימודי תואר ראשון במנהל עסקים מהמרכז האקדמי רופין.
מר לוי הלוי, ת.ז. 024811770 17.2.1970	משנה למנכ"ל, מנהל אגף מערכות מידע.	1.9.2011	לא	מנהל אגף פיתוח בחטיבת הטכנולוגיות והמידע בבנק הפועלים, מנכ"ל משותף מלם-תים, מנכ"ל קבוצת מלם. בוגר ממ"מ, תואר ראשון במשפטים (LL.B) מהמרכז הבינתחומי, הרצליה, לימודי בוגר תואר שני (EMBA) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן.

שם מספר ת.ז. תאריך לידה	התפקיד שהוא ממלא בחברה; בחברה בת או בחברה קשורה של החברה או בבעל עניין בה	התאריך בו החל כהונתו	בעל עניין בחברה (כן/לא); בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה (כן/לא).	השכלה ועיסוק עיקרי ב- 5 השנים האחרונות
גב' הדס מרגלית, ת.ז. 059797084 30.6.1965	סמנכ"לית בכירה, מנהלת אגף משאבי אנוש. כמו כן מכהנת כדירקטורית בחברות אחרות בקבוצה.	1.5.2011	לא	סמנכ"לית משאבי אנוש בחברת אי.די.בי תיירות, סמנכ"לית משאבי אנוש בחברת הוט. תואר ראשון במדעי הרוח מהאוניברסיטה העברית, תואר שני במנהל עסקים מהקריה האקדמית אונו
מר אברהם לוונגליק, ת.ז. 15323165 3.1.948	סמנכ"ל בכיר ואקטואר ראשי.	1.1.2001	לא	סמנכ"ל בכיר ואקטואר ראשי בחברה, כאמור. ד"ר (PhD) למתמטיקה.
מר גרשון גורביץ, ת.ז. 51669893 7.10.1952	סמנכ"ל לוגיסטיקה ונכסים. כמו כן מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	1.1.2005	כן, אח של בעל השליטה בחברה, בתקופת הדוח.	סמנכ"ל לוגיסטיקה ומנהל נכסים ורכש בחברה, כאמור. תיכונית.
גב' אתי הירשמן, ת.ז. 22904288 1.2.1967	מבקרת פנימית ראשית בחברה ובחברת האם מנורה מבטחים החזקות בע"מ ובחברות בנות וקשורות.	1.3.2013	לא	רו"ח מוסמך, תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר-אילן. בנוסף לתפקידיה כיום בקבוצה, כמפורט, שימשה כמבקרת פנים בחברת אקסלנס גמל ופנסייה בע"מ, אקסלנס קרנות נאמנות בע"מ, אקסלנס ניהול השקעות בע"מ, קסם תעודות סל בע"מ, סמנכ"ל כספים בחברת סיגמא פי.סי.אם. בית השקעות בע"מ ובחברות הקבוצה, סמנכ"ל כספים בחברת פריזמה קופות גמל בע"מ.
מר משה אלקיים, ת.ז. 058235094 3.8.1963	סמנכ"ל בכיר, מנהל תחום מכירות ביטוח חיים, ביטוח בריאות פנסייה ופיננסים.	26.4.2009	לא	מנהל תחום מכירות ביטוח חיים, ביטוח בריאות, פנסייה ופיננסים. ראשון (B.A) במשאבי אנוש ומזרח תיכון מאוניברסיטת בן גוריון.
מר שמעון עיר-שי, ת.ז. 055922918 24.6.1959	סמנכ"ל בכיר, יועץ משפטי ומזכיר החברה והחברה האם מנורה מבטחים החזקות בע"מ.	1.7.2002	לא	מכהן כיועץ משפטי ומזכיר החברה והחברה האם מנורה מבטחים החזקות בע"מ. לשעבר סגן יועץ משפטי במשרד האוצר. מכהן כיועץ משפטי ומזכיר החברה והחברה האם מנורה מבטחים החזקות בע"מ. לשעבר סגן יועץ משפטי במשרד האוצר.

שם מספר ת.ז. תאריך לידה	התפקיד שהוא ממלא בחברה; בחברה בת או בחברה קשורה של החברה או בבעל עניין בה	התאריך בו החל כהונתו	בעל עניין בחברה (כן/לא); בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה (כן/לא).	השכלה ועיסוק עיקרי ב- 5 השנים האחרונות
מר ירון שחורי ⁴ , ת.ז. 55414403 26.9.1958	סמנכ"ל בכיר, מנהל תחום ארגון שיטות ורגולציה וממונה על פניות הציבור.	7.9.2010	לא	סמנכ"ל בכיר, מנהל תחום ארגון שיטות ורגולציה וממונה על פניות הציבור, כאמור.
גב' אורית קרמר, ת.ז. 23045453 20.7.1968	סמנכ"לית בכירה, מנהלת תחום בריאות.	1.9.2011	לא	סמנכ"לית בכירה וסגנית ראש חטיבת הבריאות בהראל חברה לביטוח בע"מ, מנהלת ענף בריאות בחברת ביטוח יונית מקבוצת הראל. תואר ראשון בכלכלה וייעוץ חינוכי מאוניברסיטת תל-אביב, תואר שני (MBA) במנהל עסקים מאוניברסיטת בן-גוריון.
גב' רונה לרר, ת.ז. 033727256 12.02.1977	ממונה על האכיפה הפנימית והציות בחברה, וממונה על האכיפה הפנימית במנורה מבטחים החזקות בע"מ, מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ. קצינת הציות של מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים בע"מ.	27.08.2012	לא	תואר ראשון במשפטים (LL.B), אוניברסיטת תל אביב. תואר שני במנהל עסקים (MBA), המכללה למנהל. ממונה על האכיפה הפנימית והציות בחברה ובחברה הבת, מנורה מבטחים ביטוח בע"מ וכן קצינת הציות בחברות מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים בע"מ ("אומגה") ומנורה מבטחים גיוס הון בע"מ. בעבר, שימשה כבקרת הסיכונים של מנורה מבטחים פיננסים.

נושאי משרה שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדוח

מר מאיר איליה
תפקידו בחברה: מבקר פנים
ת.ז.: 024664633
תחילת כהונה: 01.08.2012
סיום כהונה: 28.02.2013

⁴ ה"ה ירון שחורי סיים כהונתו ביום 01.01.2014.

15. מורשה חתימה של התאגיד (תקנה 26ב)

לחברה אין מורשי חתימה עצמאיים.

16. רואה החשבון של התאגיד (תקנה 27)

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, עמינדב 3 תל-אביב.

17. המלצות והחלטות הדירקטורים (תקנה 29)

המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית והחלטות הדירקטוריון שאינן טעונות אישור אסיפה כללית בדבר:

(א) תשלום דיבידנד או ביצוע חלוקה בדרך אחרת או חלוקת מניות הטבה:

1. ביום 28 בינואר, 2013, לאחר שבחן וקבע כי מתקיימים מבחני החלוקה הקבועים בסעיף 302 לחוק החברות (מבחן הרווח ומבחן יכולת הפירעון), אישר הדירקטוריון את חלוקת מלוא (100%) מניות החברה הבת - שומרה חברה לביטוח בע"מ, בצירוף שטרי ההון שהנפיקה שומרה לחברה (המהווים הון משני בשומרה), כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות בע"מ, בתוקף מיום 31 בינואר 2013.

2. ביום 22 באפריל, 2013, לאחר שבחן וקבע כי מתקיימים מבחני החלוקה הקבועים בסעיף 302 לחוק החברות (מבחן הרווח ומבחן יכולת הפירעון), אישר הדירקטוריון חלוקת דיבידנד במזומן בסך כולל של 50 (חמישים) מיליוני ש"ח, ביום 30 באפריל, 2013.

(ב) החלטות אסיפה כללית מיוחדת:

1. ביום 24 ביוני 2013, אישרה האסיפה הכללית של החברה, בהמשך להמלצת דירקטוריון החברה, מיום 24 ביוני 2013, למנות את ה"ה יחזקאל (חזי) צאיג כדירקטור חיצוני של החברה, בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לתקופת כהונה ראשונה של 3 שנים, החל מיום ה- 24 ביוני, 2013. אושר כי גמול הדירקטורים שישולם למר צאיג, יהיה כפי המשולם עד כה לדח"צים בחברה, בגובה הסכום המירבי הנקוב לגבי חברה בדרגה ה', בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 ומאחר ומר צאיג מכהן במקביל כדח"צ גם בחברה האם - מנורה מבטחים החזקות ובחברה הבת שלה - מנורה מבטחים פנסיה בע"מ, גמולו בגין כהונתו בחברה ובמנורה מבטחים פנסיה, במצטבר, בכל שנה, יוגבל בהתאם לתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), תשס"ז-2006.

2. ביום 1 באוגוסט 2013, אישרה האסיפה הכללית של החברה חידוש ביטוח דירקטורים ונושאי משרה. לפרטים נוספים ראה באור 39 לדוחות הכספיים.

3. ביום 12 בספטמבר 2013, אישרה האסיפה הכללית של החברה, בהמשך להמלצת הדירקטוריון, אימוץ מדיניות תגמול לנושאי משרה שאושרה על ידי מנורה מבטחים החזקות בע"מ (החברה האם של החברה), לעניין נושאי משרה משותפים בלבד, לרבות לעניין יו"ר הדירקטוריון, המכהן גם כמנכ"ל מנורה מבטחים החזקות בע"מ.

18. החלטות החברה (תקנה 29א)

- פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושאי משרה, שבתוקף בתאריך הדוח:
א. לפרטים בדבר פטור והתחייבות לשיפוי ראה באור 39 לדוחות הכספיים.
ב. לפרטים בדבר ביטוח הניתן לנושאי המשרה בחברה ראה באור 39 לדוחות הכספיים.

מוטי רוזן
מנהל כללי

ארי קלמן
י"ר דירקטוריון

תל אביב, 25 במרס, 2014

פרק ה': נספחים

הצהרת אקטואר ביטוח חיים

נספח א' - הצהרת אקטואר ביטוח חיים

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) מנורה מבטחים חברה לביטוח ליום 31 בדצמבר 2013 כפי שמפורט להלן.

אני משמשת כאקטוארית ממונה בביטוח חיים של המבטח החל ממרץ 2009. אינני בעלת עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניין הבא:

ההפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מובילה, חושבה כחלק היחסי של מנורה מבטחים בהפרשה שחושבה על ידי המבטחים המובילים.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. בנספח ב' (טופס 12א' ו12ב') מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ₪, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר.

1. הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה) וההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח) –

Reserve for Unpaid Losses (Incurred but Unpaid Claims) and Unpaid Allocated and Unallocated Loss Adjustment Expenses (Including IBNR)

2. הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות –

א. עתודה לתכנית עם צבירה ;

ב. הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות ;

3. חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה.

4. הפרשה בגין השתתפות ברווחים.

5. השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה.

6. אחר - הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח, כגון: הפרשה בגין עתודה להשלמה (DAC), השלמת העתודה לפוליסות גמלא.

ב. השפעת השינויים המפורטים בהמשך על ההפרשות, באלפי ש, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר.

א. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה.

ב. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענף ביטוח חיים :

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי :

א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו ;

ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח ;

ג. כללים אקטוארים מקובלים.

2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.

3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.

4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. הערות

פירוט סוגי עתודות הביטוח והשיטות לקביעתן מופיעים בביאור ניהול סיכונים לדוחות הכספיים. הטבלאות בנספחים להלן נערכו עפ"י הנחיות המפקח על הביטוח, והרכב הנתונים בהם אינו בהכרח תואם להרכב הנתונים המופיע בדוחות הכספיים ובביאורים של החברה. סעיף הפרשה בגין השתתפות ברווחים מתייחסת לפוליסות קולקטיביות. הפרשה זאת נרשמת במאזן בסעיף זכאים ולא בעתודות ביטוח חיים. בעתודה המיוחדת להשלמה בפוליסות קצבה שיעורי הריבית השונים עודכנו לפי שיעורי ריבית חסרות סיכון שפורסמו, נכון לסוף שנת 2013. ככל שנה, אנחנו בודקים את מידת התאמת התביעות התלויות (כולל תביעות בתשלום ו-IBNR) מול ההתפתחות בפועל ועדכנו את גורמי הכפלה.

2. שינויים והתאמות מהותיים

החברה מחשבת את העתודה לפוליסות עם קצבה ובודקת את נאותות העתודות ברמת ברוטו ושייר לפי ריבית חסרת סיכון והנחות ביטולים והוצאות שמתעדכנות מפעם לפעם. בנוסף לנייל עברנו השנה לשימוש בשני ערכי K בהתאם לחוזר 2013-1-2. עדכנו את שיעורי לקיחת הקצבות בפוליסות בהתאם לניסיון החברה. שינוי בהנחת ההוצאות השפיע גם על העתודה להוצאות עקיפות ועל העתודה להשלמת קצבה. כתוצאה מבדיקת התפתחות גדלה העתודה לתביעות בתשלום באובדן כושר עבודה. השינויים בריביות חסרות סיכון, ביטולים והוצאות גרמו לחסר נאותות העתודה ברמת הברוטו בלבד בענף הסיעודי והגדלנו את הרזרבה בהתאם.

20 מרץ 2014	רגינה חייקין	תאריך
	שם האקטואר	חתימה

טופס 12' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו

שם החברה: מנורה חב' לבטוח בע"מ

ליום: 31/12/2013

(באלפי ₪)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ		
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	מבטיח תשואה	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה			
	6	5א	4	3א	2ב	2א	1ב	1א				
85,971	0	0	0	9,646	61,737	14,458	4,421	3,110	8,685	188,028	1000	1 תביעות תלויות
48	1,927	584,358	880,476	4,786	34,762	14,588,723	1,941,150	1,397,824	2,229,622	21,663,677	2000	2 עתודה (סה"כ שורות 1א עד 6)
1	0	403	15,256	0	1,463	58,627	1,691,726	0	1,946,716	3,714,191	2110	1א2 פוליסות הכוללות מרכיב פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
0	0	5,562	64,653	0	2,082	8,322,932	0	1,327,760	0	9,722,989	2120	2א2 חסכון (לרבות נספחים) פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
1	0	0	207,008	0	20,848	5,857,641	886	0	0	6,086,384	2130	3א2 לפי מועד הנפקת הפוליסה: פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
2	0	5,965	286,916	0	24,392	14,239,200	1,692,611	1,327,760	1,946,716	19,523,564	2140	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
45	1,244	483,696	58,121	4,185	10,370	0	0	0	0	557,661	2200	2ב פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	683	53,039	526,298	0	0	140,951	124,474	60,019	252,921	1,158,386	3000	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	9,140	602	0	0	0	0	0	9,742	4000	4 השתמות ברווחים
0	0	41,659	0	0	0	0	0	0	0	41,659	5000	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	208,572	124,065	10,045	29,984	372,666	6000	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7000	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'												
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	א8	השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים חדשים
0	44	-64,615	-966	0	0	3,424	15,833	4,179	2,337	-39,763	1ב8	שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8	השפעת התאמת השינויים בשיטות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8	ההפרשות בגין עסקים הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8	קיימים שינויים אחרים

רגינה חייקין

שם האקטואר 1 :

אקטוארית ממונה

תפקיד 1 :

20/03/2013

תאריך :

חזרה

טופס 12' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר

שם החברה: מנורה חב' לבטוח בע"מ

(באלפי ₪)

ליום: 31/12/2013

סה"כ	חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		אכ"ע	סיעודי		כיסויים אחרים (1)
	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	פרט	קבוצתי		פרט	קבוצתי	
	א1	ב1	א2	ב2	א3	ב3	4	א5	ב5	6
157,393	7,953	2,816	4,421	14,458	50,563	9,557	0	0	0	67,626
21,328,736	2,229,495	1,397,737	1,941,040	14,588,176	34,762	4,786	782,486	348,280	1,927	48
3,713,410	1,946,589	0	1,691,615	58,623	1,463	0	14,876	243	0	1
9,713,780	0	1,327,673	0	8,322,389	2,082	0	59,240	2,397	0	0
6,082,185	0	0	886	5,857,641	20,848	0	202,809	0	0	1
19,509,375	1,946,589	1,327,673	1,692,501	14,238,653	24,392	0	276,925	2,640	0	2
394,385	0	0	0	0	10,370	4,185	52,308	326,233	1,244	45
1,042,568	252,921	60,019	124,474	140,951	0	0	444,114	19,406	683	0
9,742	0	0	0	0	602	0	9,140	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
372,666	29,984	10,045	124,065	208,572	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	א8	השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים חדשים
22,895	2,337	4,179	15,833	3,424	0	0	-2,656	-266	44	0	1ב8	שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8	שינויים בשיטות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8	ההפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8	הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		שינויים אחרים

הצהרת אקטואר ביטוח כללי

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים ביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) מנורה מבטחים ביטוח בע"מ ליום 31 דצמבר 2013 כפי שמפורט להלן.

אני עובדת שכירה של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן המבטח).

מינוי לתפקיד מיום 01.09.2013.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכך השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - (1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול"), נעשתה תוך התבססות על חישוב שנעשה ע"י ה"פול".
 - (2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל בוצעה על ידי, לפי הניסיון של חלקנו בעסקים אלה.
 - (3) לא בוצעה הפחתה בגין העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי.

2 . נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. להלן הערכת סכום העתודות:

	ליום 31 בדצמבר 2013	באלפי ₪	ברוטו	שייר	
					תביעות תלויות ענפים סטטיסטיים: (1 א)
	1,221,436	1,295,650			רכב חובה
	190,578	238,163			אחריות מעבידים
	123,113	151,860			צד שלישי
	86,568	119,853			רכב רכוש
	14,587	69,420			ביטוח הנדסי
	47,058	62,150			אחריות מקצועית - למעט נושאי משרה ודירקטורים
	840	39,133			כלי שייט ומטענים בהובלה
	3,177	37,628			אובדן רכוש - למעט יהלומים
	27,390	34,588			אחריות מוצר
	13,968	30,122			מקיף דירות
	1,437	2,873			בנקים למשכנתאות
	2,200	1,301			מקיף בתי עסק
	1,732,352	2,082,741			סה"כ ענפים סטטיסטיים
	1,733,007	2,135,302			סה"כ ענפים סטטיסטיים ושאינם סטטיסטיים¹ (1 ב)
	81,455	81,455			הוצאות עקיפות ² (2)
					(3) פרמיה בחסר רכב חובה
	2,844				רכב רכוש
					מקיף דירות
					סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית
	1,817,306	2,216,757			

¹ ענפים שאינם סטטיסטיים – יהלומים, כלי טיס, סיכונים מיוחדים והוצאות משפטיות

² למעט ענף אחריות נושאי משרה ודירקטורים וענפים: יהלומים, כלי שייט וכלי טיס, התביעות בענפים אלה לא מסולקות בחברה.

אני מצהירה ומאשרת כי בענפים הבאים, כהגדרתם בהודעת הפיקוח על עסקי ביטוח (ענפי ביטוח), התשמ"ה – 1985 :

- א. ביטוח מפני אחריות מעבידים – סעיף 1(א)(7)
 - ב. ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 סעיף 1(א)(8)
 - ג. ביטוח רכב מנועי – רכוש (עצמי וצד שלישי) – סעיף 1(א)(9)
 - ד. ביטוח מקיף לדירות ובתי עסק – סעיף 1(א)(12)
 - ה. ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי – סעיף 1(א)(14)
 - ו. ביטוח מפני אבדן רכוש – סעיף 1(א)(15)
 - ז. ביטוח חקלאי, למעט ביטוח מפני נזקי טבע בחקלאות – סעיף 1(א)(17)
 - ח. ביטוח הנדסי – סעיף 1(א)(18)
 - ט. ביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים – סעיף 1(א)(22)
 - י. ביטוח מפני סיכונים אחרים – סעיף 1(א)(25)
1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
- א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א(1), בגין הענפים הסטטיסטיים (רכב חובה, אחריות מעבידים, אחריות כלפי צד שלישי רכב רכוש, אובדן רכוש למעט יהלומים, מקיף דירות, בנקים למשכנתאות, בתי עסק, ביטוח הנדסי, אחריות מקצועית למעט אחריות נושאי משרה ודירקטורים, אחריות המוצר, כלי שיט ומטענים בהובלה) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף סטטיסטי שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א(1), מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים הסטטיסטיים והלא סטטיסטיים במקובץ, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א(2), מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות עבור כל שנות החיתום, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א(3), מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין פרמיה בחסר (ככל שקיימת פרמיה בחסר) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. העתודה הנקובה נגזרה מנתוני תביעות ומהערכה אקטוארית שבהם אי ודאות סטטיסטית מובנית לעלות סך התביעות. גם כאשר טכניקות והנחות אקטואריות מתאימות, מצביעות על כך שסכום העתודה הנקוב הינו סביר, הרי הסכום הממשי שיידרש ליישוב התביעות התלויות עלול להיות שונה באופן משמעותי מסכום העתודה הנקוב. בנוסף יתכנו שינויים בסיכונים, בגורמים סביבתיים, בפסיקות ותקדימים בבתי משפט, אשר לא ניתן לחזותם מראש. לכן, עלות התביעות בפועל יכולה להיות גבוהה או נמוכה יותר.
2. עבור ענפים שאינם סטטיסטיים, כהגדרתם בחוזר המפקח (חוזר 4-1-2007), חוות דעת אקטוארית ניתנת על סך ההפרשות בגין כל הענפים (סטטיסטיים ושאינם סטטיסטיים) במקובץ, וזאת מפאת רמת אי ודאות גבוהה.
3. מאחר שהפוליסות בענפים אחריות מקצועית ואחריות המוצר הינן על בסיס CLAIMS MADE, לא הופרש IBNR בגינן.
4. בענפים הבאים, אחריות נושאי משרה ודירקטורים וענף ערבויות לא נעשתה הערכה אקטוארית מאחר והניסיון אינו מתאים לביסוס מודל אקטוארי.

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) מנורה מבטחים חברה לביטוח ליום 31 בדצמבר 2013 כפי שמפורט להלן.

הנני שכיר של חברת מנורה מבטחים ומשמש כאקטואר הראשי משנת 2001. למיטב ידיעתי אין לי קשרים עסקיים אחרים עם המבטח ולא עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, ולא עם חברה הקשורה למבטח או גורם אחר המספק שירותים למבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - 1) הפרשות בגין עסקים נכנסים מישיר איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ, אשר הוערכו על ידי אקטואר חברה זו. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בתקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984.
 - 2) ביטוחים משותפים בהם אין החברה מובילה - אין ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטחת מובילה בענפים שהוערכו.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית באלפי ₪

תת הענף:		פוליסות פרט		פוליסות קבוצתיות	
		שיר	ברוטו	שיר	ברוטו
א.1. הפרשה לתביעות תלויות והוצאות הישירות הנובעות מהן					
עסקים המדווחים בביטוח חיים:					
הוצאות רפואיות	329	124	0	0	0
מחלות קשות	22,451	8,367	312	312	312
תאונות אישיות	2,621	1,966	0	0	0
סה"כ	25,401	10,457	312	312	312
עסקים המדווחים בביטוח כללי:					
הוצאות רפואיות	34,984	14,649	5,990	5,905	5,905
שיניים	55	55	2,305	2,305	2,305
עובדים זרים	0	0	0	0	0
תאונות אישיות	10,172	1,027	כלול בפרט	כלול בפרט	כלול בפרט
נסיעות לחו"ל	450	421	כלול בפרט	כלול בפרט	כלול בפרט
דמי מחלה	0	0	1,650	1,650	1,650
סה"כ	45,661	16,152	9,945	9,860	9,860

א.2. הפרשה להוצאות עקיפות לשוב התביעות

- עסקים המדווחים בביטוח חיים:				
0	0	29	29	הוצאות רפואיות
1	1	97	97	מחלות קשות
0	0	100	100	תאונות אישיות
1	1	226	226	סה"כ
עסקים המדווחים בביטוח כללי:				
362	362	2,615	2,615	הוצאות רפואיות
312	312	5	5	שיניים
0	0	0	0	עובדים זרים
כלול בפרט	כלול בפרט	289	289	תאונות אישיות
כלול בפרט	כלול בפרט	10	10	נסיעות לחו"ל
109	109	0	0	דמי מחלה
783	783	2,919	2,919	סה"כ

א.3. הפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח (Contract Reserve)

עסקים המדווחים בביטוח חיים:				
0	0	36,024	36,024	הוצאות רפואיות
95	95	18,883	18,883	מחלות קשות
0	0	5,037	5,037	תאונות אישיות
95	95	59,944	59,944	סה"כ
עסקים המדווחים בביטוח כללי:				
2,052	2,052	39,614	131,170	הוצאות רפואיות
4,803	4,803	0	0	שיניים
0	0	251	251	עובדים זרים
0	0	0	0	תאונות אישיות
0	0	0	0	נסיעות לחו"ל
0	0	0	0	דמי מחלה
6,855	6,855	39,865	131,421	סה"כ

א.4. הפרשה בגין השתתפות ברווחים

עסקים המדווחים בביטוח חיים:				
208	208	0	0	מחלות קשות
208	208	0	0	סה"כ
עסקים המדווחים בביטוח כללי:				
0	0	0	0	הוצאות רפואיות
0	0	0	0	שיניים
0	0	0	0	עובדים זרים
0	0	0	0	תאונות אישיות
0	0	0	0	נסיעות לחו"ל
950	950	0	0	דמי מחלה
950	950	0	0	סה"כ

פירוט השפעת השינויים המפורטים להלן על סכומי הפרשות:

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי הבריאות הבאים :

- א. הוצאות רפואיות .
- ב. מחלות קשות .
- ג. שיניים .
- ד. תאונות אישיות.
- ה. נסיעות לחו"ל.

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכלים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדו"ח הכספי :
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981 והתקנות לפיו ;
 - ב. הוראות המפקח על הביטוח ;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת הפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. הפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתת ענפי הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. הערות

1. אומדנים אקטואריים מטבעם הינם לא וודאיים מאחר והם תלויים באירועים עתידיים מותנים. גם כאשר טכניקות והנחות אקטואריות מתאימות מצביעות על כך שסכום העתודה הנקוב הינו סביר, הרי הסכום הממשי שיידרש למלא את ההתחייבויות עלול להיות שונה באופן משמעותי מסכום העתודה הנקוב.
2. בענף עובדים זרים קיים הסדר קפטיציה ולכן אין תביעות תלויות.
3. לא ניתן היה להפריד בין הקולקטיבים לפוליסות הפרט בענפי תאונות אישיות ונסיעות לחו"ל, ולפיכך הנתונים נכללו בעמודת פוליסות הפרט.
4. למרות שהחברה מדווחת על מגזר בריאות בנפרד, דו"ח זה מתייחס לענפי הביטוח בהתאם להנחיות הפיקוח בחוזר הערכה אקטוארית בביטוח בריאות, מספר 10-2005.
5. השנה חל שינוי במודל העמסת ההוצאות של החברה. השינוי גרם לירידה ברזרבה לפרמיה בחסר בענף הוצאות רפואיות פרט בכ-20.1 מל"ש וגרמה לעליה ברזרבה בענף השיניים בכ-2.5 מל"ש.

חתימה

אברהם לוונגליק
שם האקטואר

אקטואר ראשי
תפקיד

20 מרץ 2014
תאריך